

Anii: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Colossians, Ephesians, Galatians, Hebrews, James, John, Jude, Luke, Mark, Matthew, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

¹ Yeesu aqimi kə barə, Yeesu ayar na gəŋ Ɗauɗa, na Abraham. ² Abraham aŋum Isaaka; N'Isaaka aŋum Yakɔɔbu; na Yakɔɔbu aŋum Yuɗaa na basaaka; ³ Yuɗaa akar Tamaari aŋum fareesi na sara; Fareesi aŋum Esrɔmu, Esrɔmu aŋum Araam. ⁴ Araam aŋum Aminadaabu; n'aminadaabu aŋum Nasɔɔn na nasɔɔn aŋum Salmɔɔ; ⁵ Salmɔɔ aŋum Boasi anar na gəŋ Rahaabu: Boasi aŋum obeedi, anar na gəŋ Ruuti: ⁶ Obeedi, aŋum Isaii; Nisaii aŋum Ɗauɗa. Na gupayari Ɗauɗa aŋum Salomɔɔ Salomɔɔ anar na gəŋ urii kar abunapala:

⁷ Salomɔɔ aŋum robohamu: Rohamu aŋum Abiyaa: n'abiyaa aŋum Asaa; ⁸ N'asaa aŋum Yosafaati aŋum Yoraamu; Na Yoraamu aŋum Osiyaasi: ⁹ Osiyaasi aŋum Yoataam aŋum Akaasi n'akaasi aŋum Esekiasi; ¹⁰ Esekiasi aŋum Manasee: Na Manasee aŋum Amɔɔ n'Amɔɔ aŋum Yosiasi; ¹¹ Yosiasi aŋum Yekoniiasi na ba par halɔ saa ndee ba kulo pi ashev na Babilɔɔni ma; ¹² Bakulo pi ashev na babilɔɔni ma, kanɗam na Yekoniiasi aŋum salatiel; Na salatiel aŋum sorobabel; ¹³ Na Sorobabeli aŋum Abiyuɗi; Nabyuɗi aŋum Eliakim n'eliakim aŋum Asɔɔ; ¹⁴ Asɔɔ aŋum Saɗɔki, Na Saɗɔki aŋum Ashiimu: Nashiimu aŋum eluɗ; ¹⁵ Eliuɗ aŋum Eleasar: Eleasar aŋum Mataan: Na Mataan aŋum Yacɔɔbu: ¹⁶ Na Yacɔɔbu aŋum Yosefu Marii ukur, Marii ɗe aŋum ka Yeesu Kristo. ¹⁷ Tɔɔ na Abraham ace Ɗauɗa lee aŋum tɔb-ni-nan tɔɔ na Ɗauɗa ace nkɔlɔ ba kulo pi ace na babilɔɔni ma, lee aŋum tɔb-ni-nan, tɔɔ na nkɔlɔ ba kulo pi ace na babilɔɔni ma, lee aŋum tɔb-ni-nan. ¹⁸ Gi kiɗe ɗaa gasanaɗgasara naa ba ŋum Kristo ma, Yosefu aju ka anar Marii gi kɔbi kɔ ba ka na man aɗa na, na Marii aɗa na ncɛna, ncɛna nde ŋjuro nsonɗona kancɛna nji aɗa na ma. ¹⁹ Ukur, Yosefu, ale ɗei ɗei karɛ na, ka na yee ɗoo na mi na, na atɔɔ nya waa anyantɛra lam ni shelem uɗan a paa yɔ na. ²⁰ Ɗaa a na faɗa faɗa galei gaɗe ndi ni ma, na ukoyar amalaatika a lɛ ni guɗa ni waa: Yosefu Ɗauɗa upur paa lee shika waa: atɔɔ Marii gi ka na, aɗuwaa: Upi ndee aɗa na acɛna ma, iɗoo na ŋjuro nsonɗono. ²¹ Ataanum upisoro naa aɗu ni nyiɗa waa Yeesu; anaa fura asamaa atɛɗe ni ambɔɔɔ. ²² Injuniu itu lee ɗaa ukoyar alɛ annabi alɛ ma. ²³ Kiɗe ma upigii ndee ka yɔ usoro na ma, ataa da na ncɛna ŋum upisoro, naa baɗunuyiɗa waa Emanuel kaashi na gəŋ waa: Gaja gaɗa atasul. ²⁴ Yosefu aŋanɛ ma, na alee ɗaa ukoyar amalaatika a lɛ ni ma, na atɔɔ akar aɗu asul. ²⁵ Ama nan ukɛ ba man aɗa ayo na, halɔ api ti ŋum upursoro, na aɗu ni nyiɗa waa: Yeesu.

Chapter 2

¹ Nkɔlɔ ndee ba ŋom yeesu betlehem yɔɗaa ma ɗoyar, herod a saa na mage ma na ba duo na gaja ka lanɗ apl yerusalem na ta ba waa. ² "Nka na ba ŋum yɔɗaa k'agoyari gi nɛ agi nɗripi gaja ka lanɗ na gi pi gi lee ni bɔɔta". ³ Goyaril herod arɛnɛ gəŋ ma na ade na yerusalem k' anpa nɗu nii bɔci ne ɗɗi. ⁴ Na herod awala ba sara laa ja k'adi ba ja na bapɔŋon ja naa ataba pi waa nka na ba bɔŋa lɛ waa ba tɛ ba ti ŋum kristo. ⁵ Na ba lɛ ni waa betlehem yɔɗaa k'aja aɗɔ waa daa anɗebi a ŋon ma na gəŋ. ⁶ Aki betlehem ni aɗɔ waa aki ni na ndi yar ndee a naa tanjo a ma samaa israel kɛba pi ma a naa dɔwo na ma. ⁷ Nkɛŋ na herod a yiɗa mage ma na ɗlugu ni naa ataba pi duo paɗa na guɗripi giɗe gi duo. ⁸ Na alɛ pi waa kɔla ma acɛ yersalem ita kpa nkɛŋ yeye ma ɗɗi de gi shebɔ ita nɛ ni kɔwa ma api ti lɛ amɔ naa amɔ gboɔ ma cɛ ti lee ni bɔɔta. ⁹ Ba rɛnɛ ɗoyari aga lei bonjo ma na ba tɔwɛ ba gasana na guɗripi ngi dee ba nɛ gaja ka lanɗ ma giɗonɔ ashee pi halɔ gadu ngadei ɗɗi de ada ma. ¹⁰ Ba nɛ guɗri pi ma na bɔcine ɗkɔr. ¹¹ Na ba kpa gafala ni bɔɔta na ba tine bɔfɔlɛ n'aa alee ni gɔjɔɔ wura tɔlaari, na sunaarla. ¹² Gɔɗa ni na gaja galɛ pi waa ba paa kɔwa acɛ herod sul na gəŋci ba kɛ na ɗnyica fɔli acɛ banpa ni. ¹³ Ba kɔwa acɛ banpa ni bonjo ma nagaja a malaika afa nɛ agɔlɔ josef gɔɗa ni n'alɛ ni waa ta ayide lanɗ atɔwa ɗɗi na anar acɛ ejypt da nkɛŋ halɔ saa ndee ma lɛ ki waa akɔwa pi ma aɗɔ waa herod taa ye waa akɛ ɗɗi nde. ¹⁴ Giɗonɔ giɗe ji josef ata atɔwa ɗɗi na anar na sheɔ ejypt. ¹⁵ Na ba nkɛŋ halɔ herod abɔce nde pala ka na ndi yar agalei gakpe daa andobi alɛ wa ejypt ni na nyiɗa ampi ma. ¹⁶ Herod arɛnɛ waa mage mana baki de de fɔi akɔwa sheu ba mpa ni ma na a cam ɗnyana paa n'aa atɛm acɛ betlehem k'ampa ni na ka bɔ pa pirl ni waa ba cɛ atɛ kɛ bapi madaei kɛba k'ana wɔɗa bɔnyɔ ma na mbadei kɛba k'ana wɔɗa bɔɗa bɔja bɔja bɔnyɔ ma tɛa daa saa ndee mage mana ba lɛ waa bade ba nɛ gi nɗri pi ma. ¹⁷ Alɛ sɔra nde lee ka deidei na galeii andobi yermi acee bɔŋa lɛ ma. ¹⁸ "Waa gi rɛnɛ ɗwɔlɛ na gaka gabɔmbɔɔ na ɔbelenɗshi rama ni rashel ti yu bapur lanɗ naa bɛla ɗɗɔlu pɛlu aɗɔ waa kɛba kɔɔ da na". ¹⁹ Herod aci ma na gaja a malaika a faɗa agɔlɔ ashee josef gɔɗa ni egyt n'ampani naa lɛ ni waa: ²⁰ Ta yiɗe lanɗ naa tɔwa ɗɗi na anar naa akɔwa cɛ israel kaa tɔna ni aɗɔ waa bere mba dei dei ba yee waa ba laa ɗɗiɗe anjuro ma ba ci. ²¹ Na josef ata naa tɔwa ɗɗi na anar naa kɔwa cɛ arshelo ji ka giyari. ²² Ama arɛnɛ waa arshelo ji ka giyari yu daa ayar herod anɗam ma na asampɔna ukpar ni daa akɔwa cɛ ma gaja galɛ na ni gɔɗa ni galilee. ²³ Na asheɔ acɛ ti sɛ mpa ndee ba na yiɗa waa nasare ma gani galee ka galei ngadee andobi abɔŋa lɛ waa nasare t k'aja na ba yiɗa ni nia.

Chapter 3

¹ Kasaa ɗe na Yohana amɛnakabuto aɗoo na lee waasu Yuɗee kuteru ni. ² Na lɛ waa: fuba ma ndawa Gaja kaayaritɛna gasɛla. ³ Yohana a galei jicannabi isaye abunɗa lɛ, nkɔlɔ, ana lɛ waa: Uɗan ɔwɔlɛ uɗoo na uteru ni waa: Pɛmpɛnɛ ma ukoyar unyɗɗa, tɛkrɛ ma, utɛnɛ. ⁴ Yohana ɗe kara irakum kɛsana katoko arum beleti ansɛl. Ujɗi anaji ma na gəŋ atrɛma na gukɔɔ guɗonja. ⁵ Yerusalem na Yuɗee nakikarakarai iɗa asɛla na yurɗee kaato ma, baɗe ba ti pi a sul. ⁶ Baɗe ba ti laa bambɔɔ na lɛ aɗe ti mɛna pi buto yurɗee kaatonɛ. ⁷ Ama Yohana anɛ waa: Faniisi na Saɗuusi kɛbaja tuutuuma ba ti pi

Ɔta ka na akɔwor galei dɔ ni suuru saa ndee ka kana yɔda kɪ ukɔma na ma apala ataa tɔwa kɪ kara ukɔcinja agɔnyɛ nɪ naa ukɔcinja agɔnyɛ nɪ naa ba pɔɔ kɪ ŋku.²⁶ Ija ntɪ lɛ kɪ waa kaa duo ŋku pɔɔ ka nɪ na halɪ asɛla ɔda ndee isim ma.²⁷ Irɛnjɛ ba lɛ waa paa ma lee gɪsɛna na ma.²⁸ Ama ntɪ anyun waa arɛ ndee akide ɔsimpɛrɛ halɪ ada nɪ ɔsana ma k'arɛ de alee n'ɔsimpɛrɛ de gɪɛna bonjo ɔcine nɪ.²⁹ Ita jɪ akunyɪ ne gɪsono ngɪ pala kɪalee mbɔnɔ dim jɪ abɛda gadu lɛnj ka adɔ wa icum ashee kɪ waa akɔɔlɔ k'aadu gadɛnj gamana awu daa akɔɔlɔ gɔkpa ntonj ma.³⁰ Ita suj jɪ waa akɔɔnyɛ gɔsono gɔnɔgɔ pala kɪ alee mbɔnɔ tadɛ kɔ abɛda gadu lɛnj ka adɔ waa icum ashee kɪ waa akɔɔlɔ k'aadu gadɛnj gamana awu daa akɔɔlɔ gɔnjunuii gɔkpa ntonj ma.³¹ Ba cee lɛ gboo waa arɛ ndee abɛla akar ma ashee nɪ ɔbɛlɔ ka gɔpɔ.³² Ama ntɪ lɛ anyun waa arɛ ndee abɛla akar na kilee waa alee gɪsɛna ma lanj na atutuur nɪ cɛ na gɪsɛna nɪ na arɛ ndee atɛa ɔsimpɛrɛ de ma alee gɪsɛna gboo.³³ Acɛnjɛ Irɛnjɛ daa ba bɔnjɛ lɛ atɛ baya ba bɔnjɛ bɔnɔ ma paa ma lee alɪ ka wɛlɪ bɔnɔ na ama pɪ ma na anyun alɪ kawɛlɪ ashee gaja .³⁴ Kanja ŋkɛlɛ paa ma canj na alanj na adɔ waa ŋkɛnj na gaja ka giyarɪ du.³⁵ Yaa ɪcanj na gatɛna na adɔ waa ŋkɛnj na gaja ga na nyɪ kɔ kei koko yersalem adɔ waa ŋkɛnj na gɔyarɪ bɔnjɛnɔ ampa.³⁶ Gɛnjɪ ipaa canj na anyɪ di gboo na adɔ waa kɪ sɛra a lee gɔnjɔɔ gɔfɔnɔ koko gɔdono na.³⁷ Ita lɛ ma ija anyun n'a gɛnjɪ lee gɛnjɪ koko anyun n'a aai alee aai mbɔdee ishei nɪ.³⁸ Irɛnjɛ ba bɔnjɛ lɛ ma wa gi nyine ashee gi nyine na anyɔwo ashee anyɔwo.³⁹ Ama amɔ ntɪ lɛ anyun wa paa ma sɛla arɛ ndee alee nyun mbɔnɔma mbɔnɔ na ama ita jɪ waa ɔdɛn asɛa nyun gɔnyɪ sono cɛ pɛra gɔpɛnɛ ashee nɪ.⁴⁰ Ɔdɛn ata naa n'ayɛɛ atɔwa aka toko pala nɪ atɔwa aka danɔiki gboo.⁴¹ Ɔdɛn ta lee kɪ doo le waa ayala de acɛ umɛɛtr miili yala nɪ ce miimli banyɪ ɔ.⁴² Shee arɛ ndee ataba kɪ ma naa a paa bɛla arɛ ndee alɛ waa anya de ma kɔnyaɔ na. Irɛnjɛ ba lɛ waa "irɛnjɛ balɛ waa asɔlɔ a kɔwor naa anjo a kɔwor naa anjo kɔwor ga kuli ma.⁴³ Irɛnjɛ ba lɛ waa irɛnjɛ balɛ waa asɔlɔ akɔwor naa anjo akɔwor ga kuli ma.⁴⁴ Ama amɔ ntɪ lɛ anyun waa "sɔlɔ ma anyun ɔworu gakuli naa anyunɔ ashee bɛrɛ mbɔdee ba na n'aashii anyin ma naa adɔ bɛrɛ mbɔdee ba na pɛr na ma naa adɔ bɛrɛ mbɔdee ba na pɛr na shee bɛrɛ mbɔdee ba njo anyun ma".⁴⁵ Gɛnjɪ unɪ lee anyun aya ndee ada alanj ma ba pur adu, waa ana tɔw ɔshile barɪ bɔnɔ na barɪ sɔnjɔsonɔ lanj naa naa na shee bɛrɛ sɔnjɔsonɔ na barɪ bɔ nɔ ɔto.⁴⁶ Adɔ waa lta sɔlɔ arɛ ndee asɔlɔ anyun ma anɔdɛn dɛn ɔsɛlɔ ɔpanja na unɪ nɔ ŋcɪn adɔ waa l' ampoo ba ja gboo ba tɪ lee gɛnjɪ lisɪnj anyɪn lee gl shebɔ awu daa ba ni ma.⁴⁷ Ita waa anyun ba wor kanɔdɛn dɛn na una sala ɪpanja nɪ isono ndee una lee awu ba saa ka ma ba saa ka ma bayo gboo ba tɪ lee gɛnjɪ.⁴⁸ Galanj lɛnjɪ ɪda cɪr da anyɪn n'aya ndee ada alanj ada cɪrlɪr ma.

Chapter 6

¹ Lee ma laakaarɪ paa ma na lee nɔɔnjɔsonɔ na fanja bɛrɛ ba naa nɔ anyun na, kaa kɔɔ nɔ akawɛɛ ndee aɔa alanjlanj ma agujɔɔ na.² Uta lee uɔdɛn gujɔɔ, paa kul na basaaka ɔaa munaafiki baja ba na lee isinagɔɔgɛ n, ɪɛkɔkɔɛnyɪnɔ canj ma na, na yɛɛ waa bɛrɛ bakuma pɪ ma na. Ntɪ lɛ anyun ija waa: Ba cam bagujɔɔ bonjo.³ Uta naa yɛɛ alee , a kuunyɪpɛnɛ gu paa nɔ bukɔɪ akuunyisonɔ gu na lee ma na.⁴ Naa akujɔɔ guɔɔ guɔa siriya nɪ: Naa akawɛɛ ndee e na nɔ ashiiri nɪ ma a sɛla kɪ kuɔa.⁵ Saa ndee ɪ na yɛɛ ɪ nyinjɛ ma, paa ma na lee ɔaa munaafiki baja ba ne lee ma na, basɔlɔ ba naa yidɛlanj isinagɔɔgɛ nɪ, n'unyɪnɔ k'ɪpanjɔ na yɛɛ bɛrɛ banjɛ pɪ. Ntɪ lɛ anyun ija waa bacam ba gujɔɔ banjo.⁶ Ama anyun ita na yɛɛ unyɪnj Gaja, kpa ma ŋku arɪm gucanjɔ naa nyinjɛ akawɛɛ ndee aɔa ashiiri nɪ ma, naa akawɛɛ, ndee a na nɔ ashiiri nɪ ma, asɛlakɪ kuɔa.⁷ Ita naa nnyinjɛ, paa ma na lɛ bulei fɔfɔɪ tuuma ɔaa mbaɔɔɛ kɛ ba yɔɔGaja na ma, ba tɪ tam waa bulei fɔfɔɪ tuutuuma na pala bunyɪnju ucam.⁸ Paa ma lee ɔaa pɪ ma na, aɔuwaa: Ita naayɛɛ unyɪnjɛ, anyunaya ayo bukɔɪ bu na hiye anyun ma naa ɪye nyinjɛ nɪ.⁹ Unyɪnju ndee unyɪnjɛ ma, unookama: Ataya akinɔɔɛ uɔa alanjlanj ma! Akunyɪɔa nɔa cɪrɪ cɪrɪ.¹⁰ Akuyarɪ gi pɪ; Akucɪnsɔlɔka ulee atɛn ɔaa una lee alanj ma.¹¹ Shee atu uɔhile buɔpanja na k'ujɪu.¹² Tɛɔɔ atu atumbɔnɔ, ɔaa atu gboo gi na tɛɔɔ basaa ka bambunɔ ma.¹³ Paa tɔnjɔ atu ace na utɔnjɔ nɔ nɪ na, ama laa atu ayɔɪ agunyenɪ. Aɔuwaa: Akɪ jee giyarɪ nikasɪ n'ukumu nace na ce. Ami!¹⁴ Ita tɛɔɔ basaaka bambunɔ, gɛnjɪ gboo, anyunaya aɔa alanjlanj ma, atɛɔɔ anyunja.¹⁵ Ama na kɪ tɛɔɔ basaaka bambunɔ na, anyunaya kaa tɛɔɔ anyun anyumbunɔ na.¹⁶ Ita kur ganɔ, paa ma cunjur anyunbuyɛ na ɔaa mbaɔɔɛ kɛ ba yɔ Gaja na ma, ba na cunjur ba buyɛ na fanja bɛrɛ waa ba kur ganɔ ma na. Ntɪ lɛ anyun ija waa ba cam bagujɔɔ bonjo.¹⁷ Ama uta kur ganɔ, shire akaayɛ fee naa sal tulaarɪ,¹⁸ Naa uɔdɛn a paa yɔ waa ukur ganɔ na, ama a kawɛɛ nɔɔɛ aɔa ashiiri nɪ ma, akawɛɛ ɔɛ ana nɔ ashiiri nɪ ma, a naa sɛla kɪ kuɔa.¹⁹ Paa ma wala ɔulɪnya ka maana aɔu nányunɔlɔ na, ɪtu kɛ alɔnjara kokoo bapɪtirɪ batɪ pi anyim ɪ na;²⁰ Ama wala ma Gaja sul alanj k'amaana, nkɛnj kɪ na kɛ akɔnjara na gɛnjɪ gboo bapɪtirɪ kɛ ba sɛra api anyimɪ na.²¹ Aɔuwaa gaɔuu akamaana aɔa ma nkɛnj na akufolu gi na ɔa.²² Gi nyine gi lee ukaɔu na ashee guɔɔ, akɪ nyine ita ɔa ɔɛɔɛi akusɔlɔ gu na ɔa ukaɔu nɪ na;²³ Ama akɪ nyine ɪtafɔnɔ akusɔlɔ gu ŋunɪi shee guɔa nkomo. Galanj ita jɪ waa ukaɔu ndee uɔa n'akɪ ma shee nkomo, gɛnjɪ ma batɪ na nkomo nɔɔ nɔɔr gɛnjɪ.²⁴ Uɔdɛn kaasɛra a lee ɪga banyɪu ba ba ntɛma na. Aɔuwaa ataa nɔ uɔdɛn naa sɔlɔ asaaka; kokoo ataa tɔɔ agulɔ aɔu n'ɔdɛn, naa bɛla asaaka. Ku sɛra alee Gaja bɔɔ ta naa lee gitai gboo na.²⁵ Galanj ntɪ lɛ anyun: Paa ma lee nanyunɔlɔ shika na lɛ waa munu gi jɪ kokoo munu gɪkara na. Nnuro kinjɛ ɔɔa anfaanɪ awu uju kokoo guɔɔ kuɔwɛɔa anfaanɪ awu ɪtoko aa?²⁶ Kɪɔɔ ma busapɪ bunata alanj ma: Kɪbu na ɔu na kɪbu na bun na, kɪ bu na wala aɔu gasa nɪ na anyunaya aɔa alanj ma, ana ɔɔu bu. Anyun kɪwɛɔa anfaanɪ awubu aa?²⁷ Na nyɪna shika ndee ɪwɛɔa ma, anyunaja naa sɛra atutum anjɔuro ace na nyu nlama cei ɔaa gunyɛ n'ɔtulkɔkɔɪ ma.²⁸ Maa kɔ lanj na una lee shika na bukɔɪ ɪ naa kara ma? Taa ma kɪɔɔ ɔaa ɪcaacaaca ɪnata ɪwara lanj ma, kɪ na lee ntɛma nɔɔn na, hɪ na pɛmpɛnjɛ ka lɔ na.²⁹ Amaa ntɪ lɛ anyun waa: Salomɔɔ agulopi, aɔa ukumu nɪ ma, ka wɛɔa ayɔkɔkaraka isonjɔsɪ icun atai ma na.³⁰ Gɛnjɪ ma Gaja ga ta pala anjɔ ndee ba nɪ ba tɪ kɛu nton gacɛnj ma, icun urɔnj de gɛnjɪ ma kaasɛra akara anyin ayɔkɔ awu baa munu anyun bɛrɛ kɪ wɛɔa ucine uyɔɔɔ na ma aa?³¹ Paa ma lee shika, na lɛ waa: Munu gujɪ? Munu gunyem? Munu gi kara? na.³² Aɔuwaa mbaɔɔɛ kɛ ba yɔ Gaja na ma, ba na yɛɛ . Anunaya aɔa alanj ma, ayo bukɔɪ bu na hie anyun ma.³³ Yɛɛ ma Gaja kaayarɪtɛna na kɪja naa ba bonjo ndee isaa ma apele anyun.³⁴ Paa

ma lee shika na gacəŋ na: Aduwaa: Gacəŋ taa tɔɔ agulo. Baa ushile b'upaŋa na kambumo.

Chapter 7

¹ Paa ma cəm n'udən ikəma na, naa ba paa cəm n'anyun ikəma na. ² Aduwa daa icəm na basaaka ikəma ma, gəŋce ba cəm n'anyun miyau, bukɔi ufaŋa na ma ashe basaaka ma, buni bu ba faŋa na ma aashee anyi. ³ Mulaŋ na una nɔ gito gida akuwor agi nyine ni na ka na nɔ nyikəŋkəmə nda akuja ni ma na? ⁴ Bai laŋ nuu na lə akuwor waa, shee ma laa gito gida akunyine ni, asaa waa nyikəŋkəmə nda ka aku ja ni. ⁵ Munaafikiyar, laa nyikəŋkəmə nda ku nyine ni ma, aboŋo naa ye nɔ gishebo a laa gito gida akuwor a guja ni. ⁶ Paa ma tɔɔ bukɔi bu da curi curi ma, akəw isəna na, paa ma saŋ kɔɔ tɔɔ ishipuŋərə abəda ukuruci banyu naa ba paa ti nyi kokoo ba cəpra alee anyun mbɔnɔ na. ⁷ Nyinɔ ma, naa bashee anyun, yee ma, itu nɔ kə ma gucaŋkɔ naa ba tine ashee anyun. ⁸ Aduwaa ndee anyuŋə ma ba ti bashee ni, ndee ayeɛ na, a taa nɔ, ndee akə gucaŋkɔ ma ba ti bo ti ne ashee ni. ⁹ Anyunaŋapur naa nyuŋə ni boqobodo, naa ayar a tɔɔ ntala ashee ni. ¹⁰ Kokoo anyuŋə ni gafu ni naa ayar atɔɔ ubu adu a gunye ni. ¹¹ Anyun i, lee barebɔnɔ ma, i yɔ ayɔkɔ isonsono kushev anyun bapi, gəŋ ma, anyunaya ndee ada alanlan ma karəra ashee mbaɔde ba na nyinɔ ni ma ayɔkɔ isonsono aa? ¹² Bukɔi ishunayeɛ basaaka ba lee ashee anyun ma lee ma ashee pi gboo, aduwaa daa guɔ na aŋnabi mana ba lə ma na gəŋ. ¹³ Kul ma na unyuŋca ndee uɔa fulɔɔ ma, aduwaa ndee ubɔɔ ma, una cee uliu ni, bere tuutuuma ba na kul n'unyūca de. ¹⁴ Ama unyuŋca ndee uɔɔba ada fulɔɔ ma, una ce nyuro kaaɔu, mbaɔde ba nɔ unyuŋca de ma kə ba yɔɔ na. ¹⁵ Lee ma laakaari na annabi isəi baja, Ba ti ba pi anyinasul akara itoko daa urama ma, amaa bancəna ni utusəna ni ba lee. ¹⁶ Ba lesura ni yɔ na pi kə ba na pide reseɛ ki pi unyanɔ laŋ na, kokoo figi ki pi guka ka guye laŋ na? ¹⁷ Gvyo gusonsono gu na nɔm nɔm ipisonsono, ama guyo gubɔnɔ gu na nɔm ipi ibɔnɔ. ¹⁸ Gvyo gusonsono kuv na nɔm na nɔm ipi ibɔnɔ na gəŋci gboo guyo gubɔnɔ kɔɔ na nɔm ipi isonsono na. ¹⁹ Ayo ndee ki na nɔm ipi isonsono na ma, shee ba cəmi abəda nton. ²⁰ Ba lesura niyɔ na pi. ²¹ Ki lee mbaɔde ba na yida amu waa: ndiyar ndiyar ma, banunii ba ni kpa Gaja kaayaritəna ni na, shee mbaɔde ba na lee amawee ucusɔɔ ka ma, bandən dən ni ba kpa. ²² Kishile de ni tuutuuma taa naa lə waa: Ndiyar ndiyar kilee akunyida nji gi lə na annabi mana babulei aa? Kilee akenyiɔa nji glee na biti ka lesura aa? ²³ Nkəŋ na ma lə pi gbagbaraa waa: Bɔ ma anyungulo afəl asaa mu, anyun u unna lee mbɔnɔ ma. ²⁴ Galaŋ, ndee arəŋə bulei mbuɔde nna lə waa ma, naa tɔɔbu alee na ntəma ma, ada da are ndee awəda asəŋsi, acə agafala gutakəwa laŋ ma na. ²⁵ Uto anyi atubɔɔ nciɔde gusərə guwu akpa gafala gaɔde ni ma, kaafəda ayɔ na aduwaa: Ba cə ji na gutakəwa laŋ. ²⁶ Ama arei a na rəŋə bulei mbuɔde nna lə naa ka tɔɔ bu alee na ntəma na ma, ada da daa nyashesheyar acə agafala giyukiɔi laŋ ma. ²⁷ Uto anyi ntubɔɔ nciɔde gusərə guwu akpa gafala gaɔde ni, shee gafəda ganunii pipipi. ²⁸ Yeesu a cere bere beŋo ma, n'uceru ulee pi maa. Maaci; ²⁹ Aduwaa; Ana cere cere na kə tim, ka na cere daa babɔŋɔŋja ma na.

Chapter 8

¹ Yeesu a rigə gubunu laŋ ma, na samaa abumbɔnɔ a tər aŋkəm. ² Nkəŋ na alandəmayar dən asara ace anyu naa lə ni waa: Ndiyar, utasɔɔ utaasəra akaɔa amaləndəma. ³ Na Yeesu abɔɔɔ gunye afəm ni, naa lə waa: Nsɔɔ, ikaɔa. Kpaari na'alandəma umana akaɔa. ⁴ Na Yeesu akaka ni: waa Paati lə ashee udən na: Ama kula ati faŋa akusɔɔ basaraalaaja, naa a laa saraa daa Musa aŋon ma, unlaa səriya ashee pi. ⁵ Yeesu ana kpa Kapanahum ma, nisoja ishunuŋ bandiyar də ace asul. Na pəla pəla ni na lə waa: ⁶ Ndiyar, amatənleeja aɔatən na sheɔe afal bumən ni a ti ji shei yɔguu. ⁷ Na Yeesu alə waa: Ntumace ati kaɔa usheɔv. ⁸ Ama isoja bandiyar alə ni waa: Ndiyar, kə ma caasəm akpa aŋgaɔufal na; ama lə uwələ naa amatunleeja agulo gukaɔa. ⁹ Aduwaa daa nywəda aɔibaja na cu pi ma, gəŋci gboo nywəda isoja ba na cu amu ma. Nta lə udən waa: Kula! Aɔe ce nta lə asaaka waa: Pi aɔe pi; Nta lə amatənleeja: lee waa: shee a lee. ¹⁰ Yeesu arəŋə gəŋ ma nika ni garəŋə na ayiɔde na jelerɔ na a lə mbaɔde batər aŋkəm ma, waa: Nti lə anyun ija waa Israel ni kə ma nɔ udən awəda ucine ubumbɔnɔ na. ¹¹ Nti lə anyun waa: Bere tuutuuma ba ti ba ti dɔo na gajakalan na gitəŋshile laŋ a sə tebiri kanəmə baɔdeen na Abraham nisaaka, na Yakobu Gaja kaayaritəna ni alan. ¹² Ama mbaɔde ba lee Gaja kaayaritəna kəbapi ma ba ti ba kəu pi nkomo ni aka, gaɔuu ba naa yu na fəɔə fəɔə banukɔkɔ ma. ¹³ Alə gəŋ abanɔ ma, naa lə isoja ishunuŋ baɔdiyar waa: Daa uwəda ucine ma lee gəŋ ashee aki. Kaa kəŋkəŋ gaɔde ni na atənleeja agulo gukaɔa. ¹⁴ Yeesu akpa Pteer agaɔful ma, Pteer akar-nar aɔe da atən na sheɔe unyəkɔ. ¹⁵ Ari agunye ma, n'unyənkrə ukaɔa ni kpaari ata ayiɔdelan alee ntəma ashee pi. ¹⁶ Gitenjshile laŋ na ba wala banyuŋkuja tuutuuma, mbaɔde iɔidi ba na naashepi ma, api na Yeesu sul aɔe ti lə bulei na kərə iɔidi mana na kaɔa bishəɔv. ¹⁷ Naa galei i annabi isaye a buŋa a lə ma lee waa: akulo ati masasara naa acam atishəɔv ununii. ¹⁸ Yeesu aŋə samaa tuutuuma asər ni akal ma na a lə abaja waa: Ba təbə ace na ngbangəma kagusau gusaaka. ¹⁹ Nkəŋ na abɔŋɔŋja dən akum asəla na Yeesu a lə ni waa: Ndiyar ntumakun aki ace baa nka. ²⁰ Na Yeesu abuye ni waa: Bugbəugbəu bu wəda buɔɔfola, busapi bu na ta alan ma, buwəda aɔana; Ama arepur kawəda gaɔuu atər anɔi aŋura ma na. ²¹ Nkəŋ na abakəŋja kuɔən a lə ni waa: Ndiyar shee amu ganɔ ma ce ati fun amawee banɔ nai. ²² Ama na Yeesu abuye ni waa: Tər amunəkm, pala bakono ba bakono. ²³ Na ba ta akpa nyifoi n una abakəŋja ba tər aŋkəm. ²⁴ Na tenkuni kaasərfefe gabumbɔnɔ gata na wu ni kashi buto buɔe buti rinə nyifoi. Aɔe da nafol. ²⁵ Na abakəŋja bakəm asəla na ni aŋənə ni, alə ni waa: Fura atu gi ti gi cii! ²⁶ Na a lə pi waa: Muleeka iwəda asampəna gəŋ anyun bere i anyunucine kuyɔɔ na? Nkəŋ na ata ayiɔdelan naa anaashe gusərə na tenku, n'ura jiji. ²⁷ Nilee bere baɔe mamaaci; Baɔe batɔ lə waa: Aŋana nɔe kajare gusərə natenku i na nyene ni? ²⁸ Yeesu akpa gatunɔ gaɔaree kəbaja bagatəna ni ma, bere banyubadən aŋnyuro ubɔnɔ de rinə na pi, na ba dɔo na akufo ni n'unyana na yee bawa na Yeesu, gaɔu baɔa ma udən ka na kul na nɔkəŋ na. ²⁹ Na ba kuro waa: Gapaŋa gaɔaka atunaki ati gi cuca Gaja gaɔa alanlan ma upur? upi pi a naasheɛ atu naa tam ayekpa aa? ³⁰ Gukurucifo guɔən guɔe guɔa

aləŋ na pɪ gaducei na ju. ³¹ Nanŋuro ɔbɔɔ ɔnyinə Yeosu ganɔ, waa: Uta naa yee akərə atu pala gukpa gukurucifo ŋgude nɪ. ³² Na a lə pɪ waa: Kula ma! Na baɔoo, akpa ukuruci nɪ. Na gukurucifo guŋunii gu cu asasa akpa tenku nɪ amɛ banjunii acci. ³³ Na mbaɔee ba na paŋa ukuruci ma, acuace mpa nɪ atɪ lə ashee bɛrɛ bukɔɪ bu lee na bukɔɪ busara na anŋuro ɔbɔɔbaja banyu ma. ³⁴ Nkən na mpa nde kə banjunii ba ɔoo ace ti wa na Yeosu; Banə nɪ ma, naa apələpələ nɪ waa: atəbə bukara kara nɪ.

Chapter 9

¹ Yeosu akpa nyifoɪ nɪ asəla tenku kagusau kagusau ace agilopi ampa nɪ. ² Na ba pɪ na usoro ɔən bu ɔe bu mə nɪ aɔe ɔa gulampəra lan. Yeosu, aŋe buɔine ma, na alə anyunkuja waa: Ri akulɔ ampi ba təɔəki akumbunɔ. ³ Nkən na babɔŋɔŋja baɔen baɔa na lə bɪ cine nɪ waa: Usoro nde atɪ kiɔe Gaja fɔɪ. ⁴ Yeosu ayo bafanɔ nɪ ma, na lə waa: Mu lan nɪ ɔɔwəɔa afanɔ ɔbɔɔ anyunfolu nɪ gən? ⁵ Kaapanɔ ga ɔa ka teshee ba lə waa: Batəɔəki akumbunɔ, kokoo, ba lə waa: Tayiɔelan, asara? ⁶ Galan naa ɪyɔ waa: Aɔɔpur awəɔa ɪko ɔulinya agatəna lan atəɔə bɛrɛ bambunɔ: Na a lə anyinkuja waa: Tayiɔelan acar akuslampəra ashee a kaadu afal. ⁷ N'usoroɔa ata ayiɔelan ashee agaɔufal. ⁸ Samaa anə gən ma, nukpa pɪ asampəna, baɔe ba ti kuma Gaja ɔaa ashee bɛrɛ ɪkashɪ ɔe ma. ⁹ Yeosu akim ace gaɔulɔŋka cei ma, na anə usoro ɔən aɔe sə na cam lampoo, ba ti yiɔa nɪ waa Matiye. Na alə nɪ waa: Tər amunɔkəm. N'usoro ɔe ata atər anɔkəm. ¹⁰ Yeosu akpa afal asə tebiri kaamana ma, nɔkən na bɛrɛ ɪ ba na cam lampoo ma, na aɔawabɔɔbaja tuutuuma ba kpa asə tebiri kaamana gboo baɔenɔna Yeosu abakənja. ¹¹ Fariisi mana ba nə gən ma, na ba lə Yeosu abakənja waa: Mulaŋna anyunɔiyar aman na lampoobaja na aɔawabɔɔbaja na ju na pɪ uju? ¹² Yeosu arənə ju ma, na alə waa: Ki lee alaafiyabaja ba hie logotoro na. Ama banyukuja ba na hie. ¹³ Kulama atɪ yee galei nɔgaɔe kaashɪ: Nsɔɔ ɪsheunəka a wu saraalaaka. Aɔuwaa kə ma pɪ ashee mbaɔee ba ɔa ɔeiɔei ma na, ama nɔawa mbɔɔbaja ba fuba nɔawa. ¹⁴ Na Yohana abakənja ba ce Yeosu sul ataba nɪ waa: Mulaŋ na atuŋna Fariisi mana gi na kur bunɔ naa akubakənja kə ba na kur na. ¹⁵ Na Yeosu abuye pɪ waa: Anɔo abasoro ba ti ba sərə acunɔkur ba buye nkələi anɔo aɔa ba gi cuca ma aa? ɪshile ɔən ɪtunapɪ ba laa anɔo ma, kasaa ɔe ba ti ba kur bunɔ. ¹⁶ Uɔən ka na tɔ ɔnkuro nfɔli apara na nɔono na a pala nfɔli ntunfatər nɔono kasaade nɔono nde mpeɔɔɔ. ¹⁷ Kə ba na tɔɔ bukana bufɔli bufɔli aɔu mbuce nɔono nɪ na, mbuce ntumpɪ, bukana bufur, mbuce nde lee asarav: Ama ba na ɔu bukana bufɔli bu, mbuce nfɔli nɪ, bukana na mbuce ɪɔe ɔa. ¹⁸ Yeosu a na lə bulei buɔe ma, nɔsɔja bandiyar ɔən akpa acim akəwə anyu naa alə nɪ waa: Ampɪ sapɪsumpɪ ashika na ci gən nyiməɔe galan ga la pɪ atitər akanyeg alən naag akɔɔ aɔa nɔuro nɪ. ¹⁹ Na Yeosu ata atər anɔkəm na abakənja. ²⁰ Usəmprə ɔən ade ti lee gisəmprə ɔoo buja təbana-bunyɔ ku yiɔe na, na apəl na anɔkəm afɔm atokokɔlalabɪ. ²¹ Nɔgaɔee a na lə uɔine nɪ ma na gən waa: Nta shɪ fɔm atoko amushəɔu utuukaɔa. ²² Yeosu abunɔaa nɔkəm anə nɪ ma, na aləwaa: ciuku ampi, akucine uɔəɔa ma, ufuraki. Kpaari n'ushəɔu umana akaɔa. ²³ Yeosu akpa ɪsɔja bandiyar agafala nɪ anə bacən crəja na samaa tuutuuma ma, ²⁴ Na a lə pɪ waa: ɔoo ma aka, gapisimpi kaacii na, ama ga na fol fol. Na ba səba na lee nɪ saari. ²⁵ Bakərə samaa abonɔ ma, na akpa ari gapisimpi ka gunye, na gapisimpi gakɔɔ apɪ nɔuro nɪ. ²⁶ Na galei gaɔe kantogi nce ɪkanakara baa nka. ²⁷ Yeosu atəbə nkən ma, na bafɔnɔrɛ banyu ba tər anɔkəm na kuro waa: nə atɪ sheɪ aa ɔauɔa upur. ²⁸ Yeosu akpa afal ma, na bafɔnɔrɛ banyu ba ɔe ba ce asul, na Yeosu ataba pɪ waa: ɪshee ɪja waa: Ntumasəra a lee aa? Na batələ waa: ɪn nɔiyar. ²⁹ Nkən na atər anyiɛ balan na lə waa: Anyunucine ɪwəɔa ma, ulee ashee anyun. ³⁰ Na bunyine ɪtine. Na Yeosu akaka pɪ waa: Pɔɔma anyumbunɔ uɔən apaa yɔ na. ³¹ Ama bashɪ ɔoo asul ma na ba səba na kul ju na shee bɛrɛ gatəna ganjunii nɪ.

³² Yeosu a na fəl ma, na ba tɔnɔ uɔən nɔuro mbɔɔɔ nde nɔɔv atɔɔ ace na asul. ³³ Akərə nɔuro mbɔɔɔ ma, na gacɔɔɔ gasəba na lə bulei. Nɔlee samaa mamaci batɪ lə waa: kuka na nə ɔaa waa ma Israel a gatəna nɪ ayo na. ³⁴ Ama farii mana baɔe ba ti lə waa: ɪjiɔi mana bandiyar ɪkashɪ ana kərə nɔjiɔi. ³⁵ Yeosu ɔe tɔce apabumbunɔ nɔpajala na cere bɛrɛ ɪsɔnagɔɔgə nɪ na lee Gaja kaayarɪtəna ka laabaarv asonsono na shee bɛrɛ na kaɔa na bishəɔv. ³⁶ Yeosu ataa agaye akiɔe samaa ma, n'ɔɔanɪ ɪsheɪ, aɔuwaa bagulɔ guci, baɔe baɔa ɔaa bubɔɔpɪri mbuɔee kə buwəɔa apaŋaka na ma. ³⁷ Nkən na a lə abakənja waa: Ayɔkɔ ɔbunkawala ɪyɔɔ, Ama batənleeja kə ba yɔɔ na. ³⁸ Nyinə ma, gawarayar atəm na batənleeja antəma nɪ.

Chapter 10

¹ Na ayɔɔa abakənja təb na-banyu, naa shee pɪ ɪko waa: bakərə anɔuro ɔbɔɔ, naa akaɔa bɛrɛ bishəɔv. ² Atəmka təb-na-banyu bayɔɔa unookama. Asəbaka na gən Simɔɔ Pɪɔər n'a par Andree; Yaakubu, Sebeɔee vpur n'apar Yohana. ³ Filiipu, na Batelemii; Tomaa, na Matiye, lampoo yar: Yaakubu alfee upur, na Taaɔee, ⁴ Simɔɔ kanhan kaja, na Yuɔaa ɪsɔkariyɔɪ, ndee anaa ɪyala Yeosu ma. ⁵ Təb-na-banyu Yeosu atəm ma, na gə, na akaka pɪ waa: Paa ma ce mbaɔee kə ba yɔ Gaja ma, sul na paa ma ti kpa basamaarija bapa nɪ na; ⁶ Kula ace Israel kaburaŋkɔɪ ɪ bu li ma, bɪfala nɪ. ⁷ Kula ma atɪ lee waasu, naa a lə waa Gaja kaayarɪtəna gasəla. ⁸ Kaɔa ma bishəɔv, nənə ma, bakono, akaɔa bandəmja balonɔəma, kərə ma, anɔuro ɔbɔɔ. ɔaa bashee anyun faala ma, anyun gboo shee ma fala. ⁹ Paa ma cam wura nɪ paa ma cam ɪtanɪ kokoo cenji ɔən aɔu anyumbunɔ nɪ na: ¹⁰ Paa ma tɔɔ unyɔŋca cəka kfələ na, kokoo ɪtoko banyu yaa akɔɔɔkɔɔɔ kokoo ubɔɔ na, aɔuwaa atənleejea asəm bashee nɪ uju. ¹¹ Ita kpa mpa mbumbunɔ nɪ kokoo mpa njala nɪ yee ma areɪ acam anyun gishəbɔ ma, naa aɔa kərə gaɔu halɪ ushile ɪ shev ma. ¹² Ita kpa gafala gaɔe nɪ, sala ma ju, ¹³ Ita ju waa: gafala gaɔe gasəm na nyunafɛ anyunafɛ ɔe aɔa ashee gafala gaɔe: Ama ɪtaɪ waa: kaasəm na nyunafɛ na, anyunafɛ ɔe akɔɔ anyunasul. ¹⁴ Na kəba cam anyun anyun kokoo kəba ɔu anyun gutɔ na ɔoo ma gafala gaɔe nɪ kokoo mpa nde nɪ, naa akunɔ anyunikei kantuli. ¹⁵ Ntɪ lə anyun ɪja waa: ɪkəma kushile soɔom na gomɔr ka bu tənə butɪ bu nə sooci awu apə ɔe. ¹⁶ Kiɔe ma atiya, ntɪ təm anyun ɔaa buranɔkɔɪ ɪtusəna bagicuca yɔ ma anyunalɔ ɔaa bu ma, naa aɔa teshe ɔaa ulikuku ma. ¹⁷ Lee ma na bɛrɛ baɔe laakaari:

Aduwaa ba ti ba ri anyin ace na bukəm cimdu na akəda anyin ipe bɛsinagɔɔgə nɛ: ¹⁸ Ba ti ba toŋo anyin ace na gominanti na bayari banyɪ, unu laa səriya ashee pɪ na mbaɖee kə ba y ɔGaja na ma. ¹⁹ Ama bata ri anyin, paa ma lee biti nɔgaɖee ilə kokoo ikɛeshi kasaa ɖe ma na. Nɔgaɖee ilə ma, ga ti ga pɪ ashee anyin saa ɖe nɛ. ²⁰ Aduwaa kulee anyunulə na, anyunaya aɖa alan ma anɲuro nsonsono nnɲlɛ ashee anyin. ²¹ Are ataa ri apar alaa anɲuro , guya gboo alaa upur anɲuro. Bapi gboo ba ti ba tɛnə ba baya alaa ba nɲuro. ²² Bere banunii ba ti ba nɔ anyin aɖu amuyiɖa lan. Ama ndee aruku atonɔ atɪ waɖa ma, ataaɖura. ²³ Ba ta naa naashee anyin mpà ndɛn nɛ, cu ma ace nsaaka nɛ. Nti lə anyin ija waa: «kuka na bono Israel kapà ununii na, arepur aye pɪ na.» ²⁴ Atɔŋka, ka na wu anɔiyar na, gəŋ ci atɔŋleeja ka na wu antəmayar na. ²⁵ Atəmka a natɪ pra ndiya na, n'acereka apra ntəmayar. Ba ta yiɖa gafala gaɖən kanɔiyar waa ijinɔi baya gəŋ ma, bai na bayiɖa gafala gaɖe kəbere banunii. ²⁶ Paa ma cu pɪ asampəna na aduwaa: Akɔɖən unana ifərə na kə ba nɛi na ma, n'ashiri ɖən amana waa: kaa tine ba yɔ nɛ na ma. ²⁷ Nɔgaɖee nna lə anyin nkomo nɛ ma, lə ma ji nshilipɛ: Na nɔgaɖee mbulobulo anyungutɔ nɛ ma, boɖo ma gikuturi lan akul ju. ²⁸ Paa ma cu mbaɖee ba na kə gulɔ, naa kə ba sɛra akə nɲuro ma na; Ama cu ma ndee a na kə nɲuro naa abonɔ gulɔ akəw ntonu ndee ku na ci na ma nɛ. ²⁹ Ki lee kpanɔ adəŋkɔnɔ na ba na yala busapɪ bujala aa? Na kama kaɖən kaafəɖa atən na ki lee anyunaya aɖa alan ma ucɔŋsɔlɔka na ma. ³⁰ Anyuna nɔuru iɖa anyinaɔi lan ma, batur kaguya. ³¹ Paa ma kon na iwəɖa anfaanɪ awu busapɪ tuutuuma. ³² Galan ndee alə bere banyu waa aɖe ɖa ɖa ashee amu ma, amu gboo nti ma lə amawee anyii waa kare aɖa ɖa ashee amu. ³³ Ama ndee awəla bere banyu waa: Aɖe ka yɔ amu na ma, amu gboo nti ma wəla amawee anyu waa kə ma yɔ nɛ na. ³⁴ Paa ma yɔwaa mpɪ na fɛe gatəna lan na, kə ma pɪ na fɛe na, ama gutara ku mpɪ na ma. ³⁵ Mpɪ ma paɖa are nayar, upigii na nar, gu na nupurokar. ³⁶ Are ataa laa agafala nɛ kəbarə giwar gakuli. ³⁷ Are ndee asɔlɔ ayar kokoo anar awu amu ma kare ka sim n'amɪ na, na ndee asɔlɔ upur-yifala kokoo upur upigii amu amu ma, kare kasim n'amɪ na. ³⁸ Are i ka taa 'aguyo kanɔkura, naa atər amunɔkəm na ma, kare ka sim n'amɪ na. ³⁹ Are i alugo anɲuro agɔlɔpi ma, ntɔŋtii, ama ndee anɲuro nlii amalan ma, ataanɔ anɲuro. ⁴⁰ Are i acam anyin gɪsana una, amu na acam, na ndee acam amu gɪsana ma, acam ndee atəm amu ma. ⁴¹ Are i acam annabi gɪsana ma, ataa cam annabi agɔɔɔ, are ndee acam ɖeiɖei kere gɪsana ma, ataa cam ɖeiɖei ka guɔɔ. ⁴² Are ndee ashee bvto buɖooɖooka bapi bajala mbaɖe, aduwaa: alee amakənja ma lan, nti lə anyin ija waa kare agɔɔɔ kagulii ayɔ na.

Chapter 11

¹ Ipi waa saa ndee yeesu afaŋa a ba kən ja təb na ba nyɔ boŋo ma na aduo nɔkən naa acə ti na faŋo naa naa lee waasu ba pa de nɛ. ² Galan nɔkələ ndee yəwa na amɛ ka bɔto ada nɔkupoo ka nɛ n'aarənɔ daa atəma ndee yeesu a na lee ma na atəm a ba kən ja ba ti ta taba nɛ waa. ³ Aki na are ndee atɔ n'apɪ ma yaa gi yee are fɔli? ⁴ Yeesu atələ ashee pɪ waa kɔla ma acə ti lə yəwana bɔkɔ mbɔdee unɔ naa arənɔ ma. ⁵ Bere mabadee ba fɔnɔ ma bi nyine tine bere mabadee ba lee ufalan fa lon ma ba sara ba lanɔŋ ja banɔ alaa fia bere mabadee ba bɔcɔɔtɔ ma ba ti rənɔ bere mabadee baci ma ba nənɔ bere maba dee isim ma ba rənɔ waa su ason sono. ⁶ Ndi nɔŋan ka nɔŋashee are adee ka lee n'amɔ sika na maf ⁷ Daa yuwana akənja ba ri bɔ nyunɔa akəwa na sheɔ ma na yeesu ana lə yəwana a galei n'ashee samaa de waa maa kɔ nɛ iɔ ti nɔ ɔtəru nɛ unɔɔlɔ mɪ ndee gɔsərə gɔ na ɔtəru nɛ unɔɔ ndee gɔsərə gɔ na wu maa? ⁸ Ama maa kɔ nɛ iduo acə ti nɔ are ndee akara toko arana maa? gasono ji alə waa ba re mabadee ba na kara itoko ba rana ma ba na da gɔyari aga falo nɛ na? ⁹ Ama maa kɔ nɛ iduo acə ti nɔ anɔdobi aa?gəŋ ci nti lə anyin waa ndee awu andobi ma. ¹⁰ Nɔ ma are ndee aga lee ɔŋɔn ɔle ma nɔ ntəm ama tən lee ja ndee anaa pənɔpənɔ akɔ nyunɔa ma. ¹¹ Nti lə anyin ija bere mabadee ba nɔm ɔsimpərə nɛ ma bɔden k'atə yəwana amɛ awu gaja ka gi yarɪ nɛ ma owu nɛ. ¹² Təwa na yuwana amɛ ka bɔto ishile a ti kpa nɔnyəmə wa gaja ka giyarɪ nɛ ipərə ukashɪ galan ukashɪ baja ba nə ba kɔɔ cam. ¹³ Adɔ waa anɔdobi mana na gɔpɔ ba cee lə ba bɔlei halɪ yəwa na a soo. ¹⁴ Ita ji waa itu tələ ɔnɪ na elle ndee anaa kə wa apɪ ma. ¹⁵ Are ndee awɔda gɔto ataa rənɔ ma arənɔ. ¹⁶ Maa kɔ nɛ ma faŋa faŋa na saa ma nɛ nde kə baja iɖa dan daa ba pi ba na cər yaara nɛ naa naa yi da wor na lə waa: ¹⁷ Gi cər gɔcəma asheee anyin ibəla kɪrɪ na gi pɪ na ɔciŋ piɛ ka ssashee anyin na k'iyu na? ¹⁸ Adɔ waa yəwaa na apɪ ma k' ana ji bodo bodo na ka na nyəm bɔkana bɔ san ka na na ba ba lə waa awɔda nyuro mbɔnɔ. ¹⁹ Are pur apɪ naa ji na nyem na ba lə ma alee kum paari na alee ashi ka l'ampoo baja na ba bɔŋ ja bɔ soro ama an te ma nɔnuma. ²⁰ Nɔkən na yeesu asəba na lə atəma ndee alee apa de nɛ ma adɔ waa kə ba fəba ban dawa na. ²¹ Ndi nɔci ka ashee ki karasɔŋ ndi nɔci ka ashee bɛtsaɪda maa atəma bɔŋ bɔnɔ nɛ ba lee tir na sidon daa ba lee a nyin n'asul ma maa ba ni ba cee fəba ban dawa akara akisa asə atɔ nɔ nɔ. ²² Ba tə ba kide tir na sidon bi shei ikəma k'ɔshile awu daa anyin ma. ²³ Aki kapar nom aki yɔ waa ba təba taa aki alan aa aai ba tə ba buro ki atən nalɪ gukulu nɛ adɔ waa maa atəma ndee ba lee aki nɛ ma na lee sadom k' ampa nɛ maa nɔnaa da halɪ n'ɔrənɔ ²⁴ Ama nti lə anyin waa itu buro ashee sodom k'atəna ikə ma k'ɔshile awu ki. ²⁵ Saa de na yeesu alə waa "nɔkəma ki gɔya duulinya na laa hɪra yar adɔ waa ɔlugo na bayɔ ka na afaŋa baja ale sɔra de naa la faŋa ba pɪ na mabadee kəba wɔda ɔyɔɔ na ma. ²⁶ Gənɔi gɔya adɔ waa akɔciŋ sɔlɔ ka nagəŋ. ²⁷ Ayɔkɔ de ununii na ama wɔye atɔa adɔ anɔŋnyɛ nɛ ɔdən k'ayɔ gɔya na shee ɔpɪ na are ndee ɔpɪ asɔlɔ ma na ana laa afaŋa. ²⁸ Pɪ ma ama sul anyin mbədee una lee nɔtəma naa ba tanɔo nyin ɔnɔrɔ. ²⁹ Cam ma amɔ dɔra anyinalan cərə cərə ma amɔ adɔ waa nlee gɔlɔburo ka nɔ cənə doo doo ka yar na naa unɔ ɔnɔrɔ ashee anyin alɔ. ³⁰ Adɔ waa amɔ dɔra kɔra kɔdɔr na.

Chapter 12

¹ Kasaa ɖe na Yeesu na abakənja ba pada blee kawara gaɖən nɛ na fəl sabaatɪ kusile. Akɔmɔ unakə abakənja ma, na ba piɖe blee kɔpi anɔkɔnɔ na ji. ² Fariisi kəbaja ba nɔ gəŋ ma, na ba lə nɛ waa: kide ɖaa akəbakənja ba na lee bukɔi gupɔ gubəla nat v sabaatɪ kushile waa gɪpaa lee na ma. ³ Ama Yeesu abuye pɪ waa: kitur daa ɖauɖa a buŋa lee saa ndee akɔmɔ

makə nɪ aɗən na abaja ma. ⁴ Ɖaa akpa Gaja kaafala nɪ atɔɔ boɗobodo ɪ balaa saraa aji, maa? kɪshee nɪ gano aji na, gən ci gboo kɪshee mba deɛ bater anka ma, baji na, shee basaraalaaja bandəndən ba na ji maa? ⁵ Yaa kɪtur gupɔ kagubɔ nɪ, waa sabati kushile basaraalaaja kə ba na nyene gupɔ unyɪnɪ kaafalane na, nakəba sanɔkɔ awəda taali dən aa? ⁶ Nshee tɪ lə anyun waa akɔdən ida atiya ɪwu unyɪnɪ kaafala ma. ⁷ Maa ɪ tɪ kaashɪ daa bana lə waa ɲɔlɔ ishei ɲəka awu saraa ma, maa kɪkə dulum baja bagalee na. ⁸ Aɗuwaa: Aɲɛpur alee ka sabaati kandiyar. ⁹ Yeesu adoo nkən ma, na akpa sinagɔɔgə nɪ. ¹⁰ Usoroɗən aɗe ɗa ɲkən agunye guɗe gu ku. Na ba taba Yeesu waa: ishee gano sabaati kushile waa bakaɗa aɲe usheɗu aa? Ba na taba ga nɪ ji naa ba yɔ ɲgadee baci na nɪ ma na. ¹¹ Na abuye pɪ waa: Anyana naa wəda abɔri aɗɔɲkɔnɔ, naa abɔri ɗe afəda gukulu nɪ sabaati kushile na kaalaa nɪ na? ¹² Aɲe awəda anfaa nɪ awu abɔri akpala guyaguya! Galan ishee gano ba lee nsono sbaati kushile. ¹³ Na a lə usoro ɗe waa: Bɔlɔ akunye. Na abɔlɔ na gukɔɔ aɗa ɗeidei ɗaa gusaaka ma. ¹⁴ Nkən na fariisi mana baɗoo na lee na bawor saawara ɗaa basara naa akə Yeesu acii ma. ¹⁵ Yeesu ayo gən ma, na abɔ agulɔ atəbə nkən. Na bɛɛ tuutuuma batər anka na akaɗa banunɪ bushɛɗu. ¹⁶ Ade tɪ kaka pɪ waa: Bapaa lə ashee uɗən ayo na. ¹⁷ Naa galei ɪ annabi Esaye abuɲa lə ma ɪ lee. ¹⁸ Waa: kiɗe ma amatənleeja ndee waa ma, amasɔlɔka na gən ntə ma ɗu angasənə alən ana lə bukɔ bulee ɗeidei ma, ashee isamaa. ¹⁹ Kaa ɲo uɗən na, kaa naa kuro na sər na, uɗən kaa rənə antogi nɪnyɪca na. ²⁰ Gunɔɔlumɪ ɪ gukodo ma, kaa boɲo ku ati na. Fitla ndee ana lee ɪyɔ ma kaa boɲo nɪ aɗur, halɪ nkələ banə aɗeidei ma. ²¹ Naa isamaa baɗu na nɪ tamaa. ²² Na ba toɲo usoro ɗən ɲɲuro mbɔnɔ nkara nɪ nɔnɔ aciu atɔɔ ma, ace na Yeesu sul, na atine unyine naatɔ, aɗe tɪ rənə na lə bulei. ²³ Nkən nɪlee samaa maamaaci bade batɪ lə waa: nde kulee Ɖauɗa na gən aa? ²⁴ Fariisi kəbaja ba rənə gən ma, na ba lə waa: usoro nde Belsebulu anɲuro ɔnɔnɔ bandiyar ɪkashɪ nɪ a na kərə n'anɲuro ɔnɔnɔ. ²⁵ Yeesu ayo bafanɪ nɪ ma, na alə waa: Giyarɪ giɗən gi ta yuga kagulɔ kukɔɔ na ce nyu na Mpa ndən kokoo gafala gaɗən gata yuga kagulɔ kaakɔɔ aɗa na. ²⁶ Ita ji waa sheetaani ayuga agulɔ na kərə agulɔ, gən ma agiyarɪ kagikɔɔ aɗa na. ²⁷ Ita ji waa belesebulu anɲuro ɔnɔnɔ gən ma, anyɲbapi nɪ, ɪpanɪ nɪ ba na kərə na ma, galan ba nɪ ba cɪm ɲanyun ɪkəma. ²⁸ Ama itaji waa: Gaja kanɲuro nɪ nna kərə n'anɲuro ɔnɔnɔ, gən ma, yɔ ma waa: Gajakaayaritəna ga pɪ anyinasul. ²⁹ Yaa bai na aɲe ana sərə akpa aɲe kanɲərə agafala nɪ, a pɛɛpɛ amana, nɪ ji waa ka ri nɪ akur nɪ vlɔ na? Ata kun ɪ vlɔ nkən na asərə apɛɛpɛ amaana. ³⁰ Nɗee ka ɗa n'amɪ na ma anɔmɪ na, nɗee ka kanɪ n'amɪ awala na ma, ana kəkə na ram atən. ³¹ Galan nɪ lə anyun waa: baa mbɔnɔ baa mpanji na ka giwulɪ bɛɛ ba na ji ma, batɪ batəɗə pɪ, ama nɗee aji giwulɪ n'ɲuro nsonsono ma, kə ba təɗə nɪ ayo na. ³² Aɲe ɪ akide aɲɛpur fɔɪ ma, batɪ batəɗə nɪ, ama nɗee akide ɲuro nsonsono fɔɪ ma, kə ba təɗə nɪ urɔnɪ na, kə batəɗə nɪ gacən ayo na. ³³ Waa guyo gucəm, kɪpɪ gboo shee ɪcəm, kokoo guyo kuucəm na, kɪpɪ gboo ku cəm, na; aɗuwaaguyo baa gupanɪ, ɪpɪ nɪ ba na yɔ na ku ³⁴ Mperɛ kabusheme baja anyun, ɪtu sərə alə aləsura ɪsonsona anyu lee barebɔnɔ ma? Aɗuwaa bukɔ bu rinə giɗolu nɪ ma, bu na ɗoo gano nɪ. ³⁵ Aɲe sonsono a na laa alesura ɪsonsono amaa na sonsono nɪ, n'arebɔnɔ ana laa alesurabɔnɔ amaana bɔnɔ nɪ. ³⁶ Nɪ lə anyun: ɪkəma kushile, bɛɛ ba tɪ ba lee nkənɲa fɔɪ kabulei ɪ bauɲa lə ma. ³⁷ Aɗuwaa akəbulei nɪ na bakuma kɪ, akəbulei nɪ na ba kə akaalei. ³⁸ Nkən na babɔnɔnɪ na fariisi kəbaja ba lə Yeesu waa: Nɗiyar, giɪ yɛ alee maamaaci kagulesura guɗən gɲə. ³⁹ Na abuye pɪ waa: saamanɪ nde kəbaribɔnɔ na fɔɪfɔɪ kalesurabaja ba tɪ ta ba maamaaci kagulesvra, kəba caa ɲe no na kɪ lee Anabi Yonaasi aguɲa na. ⁴⁰ Aɗuwaa: ɗaa Yonaasi alee istiile iri na guɲi bɔnɔ iri guɲi gabumbɔnɔ kancəna nɪ ma gənɔ gboo aɲɛpur a lee ishile iri na guɲi bɔnɔ ɲo iri gatəna kancəna nɪ. ⁴¹ Niniifu kəbaja batɪbatɪ ta, ɪkəma kushile, a kə saamanɪ nde kəbaja bagalei aɗufvaa ba rənə Yonaasi awaasu ma, na bafuba nɗawa: Nɗee ashee da atiya ma, awu Yonaasi. ⁴² Gajakalan kagusənari gutugutita ɪkəma kushile, aciu na saamanɪ nde kəbare a kə bagalei, aɗuwaa: Aɗoo na gatəna kaayalo ji apɪ atɪ rənə Salomɔɔ uyɔɔ kabulei, nɗee ashee ɗa atiya ma awu Salomɔɔ. ⁴³ Saa nɗee ɲuro mbɔnɔ nɗoo aɲe nɪ ma, nɗen ce budu kuka na yɛ gaɗu ɲuraka, na kɪn ɲ na. ⁴⁴ Nɗen lə waa: Nɪ ma kɔkɔɔ gafala ɲgadee nɪ nɛɛ ɗo ma; ata kpa, anɔji gada gakɔnɔ, basherji bapɛmpɛnɲi aɗu yɛ yɛ ma. ⁴⁵ Nɗe ɲkɔkɔɔ atɪ yɛ anuro nɗee ɪkɔ alee ɔnɔnɔ awu, naa acamji ajie, kasaa ɗe usoro ɗe andawa ɪna kɔɔpra ɔnɔnɔ nɪ awu nsəbaka. ɪtu tɪ pɪ gən astie saamanɪ abɔnɔ ɲde kɛbɛɛ. ⁴⁶ Yeesu a naa na lə na samoo ma, na anar na abanɔnɔ nabapar bakpa ayide ɲɗɔnka na yɛ ba lə na nɪ. ⁴⁷ N'udəna lə nɪ waa: kiɗe atiya akanana nakəba pal bayide ɲɗɔnka na yɛ ba lə na kɪ. ⁴⁸ Ama Yeesu atələ ashee nɗee alə nɪ gən ma maa: Anɲa na amanana anɲa na ambapal? Na ⁴⁹ abɔlɔ gunye anam abakənɲa naa alə waa: kiɗe ma amanana na ambapal banoo kama. ⁵⁰ Aɗuwaa: Nɗee ana lee amawe ada alən ma ucɪnsuka ma, alee ka amanana, ampapal, na ambanyenka.

Chapter 13

¹ Kushile ɗe na Yeesu adoo gafala nɪ atɪ sɛ tenku kaano kɔpanpanɲa. ² Na samaa abmbɔnɔ ɗən awala a sul, na akpa ɲifoi asə. Samaa ɗe yiɗe gatunɔ. ³ Na akɛɛstii bulei n'alesvra tuutuuma na lə nastiee pɪ, na. ⁴ Afumɪ ɗən a ce ka atɪ na du ayokɔ ana du ma, nɪɗən ɪfəda unyɪnɪ lan: Na busɔpɪ bu sapɪ buɲə ma, na bu sɔm amən. ⁵ Nɪɗən ɪfəda atala nɪ gaɗuu ɲfurukɔ kunyɔɔ na ma: Numanɪ ta kpaari.

⁶ Ama ushile uboɗo alən akanɲər ma, nɪbolo av, aɗuwaa kɪlələmə kɪkpa atən na ma lan. ⁷ Nɪɗən ɪfəda ɪyiwə nɪ: nɪyiwə ɪta asəu ɪ. ⁸ Nɪɗən ɪfəda gatəna gasonsono nɪ: Nánɲum ɪpɪ gushɛbɔ, ɪɗən ishuiɪn, ɪɗən ishuriu, ɪɗən akoo-na-tə. ⁹ Nɗee awəda atɔ na rənə. ¹⁰ Nkən na abakənɲa ba wala asul, a lə nɪ waa mutɛ ka una keshu bulei na lə na shee pɪ gən? ¹¹ Na Yeesu atələ ashee pɪ waa: Anyun bashee anyun gano ɪyɔ gaja kaayaritəna kashiiri, ama baɗe kɪshee pɪ gano ba yɔ na. ¹² Aɗuwaa batə ba pele nɗee awəda ma, naa ya ɪyɔɔ, amandee kawəda na ma, batə prə na nɪ nɗee anaɗu tamaa ma. ¹³ Galan nannakeeshu bulei na lə na shee pɪ, naa bata naa kiɗe bapaa ɲə na, bata naa ɗu gutɔ bapaa rən ɪye pɪ na. ¹⁴ Naa galei anabi isayee alə ubandi lan ma lɛɛ: waa ɪtu naaɗu gutɔ ku rənə na; tu naa kiɗe nanyi ninyine ku ɲə na. ¹⁵ Aɗuwaa samaa ɗe agifolu gikanɲər; bacor batɔ, naa asəu bunyine, naa bapaa tɪ ɲə na bunyine, bapaa tɪ rənə na batɔ, ɪ ye pɪ bagifolu nɪ naa afuba

ɲdawo, naa ma kada biɲɲeɖu ashee pina.¹⁶ Ama ndi nsono a shee anyinyune, aɖuwoɔ itɪ ɲə, nányinatɔ, advaa iturɛɲə!¹⁷ Nti lə anyi ɲa, Anabi mana tuutuuma na mbade ba lee ɖeiɖɖei kəbɛɛ ma, ba yɛɛ ba ɲə bukwɪ una ɲə waa ma, amakəba ɲə na na yɛɛ barɛɲə bukwɪ una rɛɲə wao ma kə barɛɲə na.¹⁸ Anyun, ɖu, ma guɖo arɛɲə afumɪ agalei kaasi.¹⁹ Arɛ ɖɛn ata naa ɖu guɖo na rɛɲə gajakaayaritɛ na kaa lei na katɪ kaashi na sheetaamɪ ade pɪ tɪ laa galei gaɖe agifolu nɪ: Arɛ ɖɛ na gɛɲ ip nɖee ɪfɛda unyɪɖa lan ma.²⁰ Ipi nɖee ɪfɛda atala nɪ ma, uni nɪ gɛɲ arɛ nɖee a rɛɲə galei acamɲɪ n'ucɪɲkərka;²¹ Ama kapala jɪ ga yɪu ɪlɛlɛmɛ anɪ na, kawɛ ɖa ucɛuku na, nawɪya ɖɛn koko wahala ɖɛn akpa aɖu galei gaɖe lan ma, aɖe kɔɔ na jɪ abɛɖa.²² Nɖee ɪfɛda ɪyiwɛ nɪ ma uni na gɛɲ nɖee o rɛɲə galei, ama ɖulɪnya kamaana na k'arisiki ka gufan guɔɔɔ awu ma lan galei gaɖe kaa ɲum ipi na.²³ Ipi nɖee ɪfɛda gawara nɪ ma, uni na gɛɲ nɖee arɛɲ gaalei naa gayenɪ ma; ana ɲvm ipi, ɪɖɛn ipi ɪshunvɪ, ɪɖɛn ipi ɪshiri, ɪɖɛn ipi akoo-na-təb.²⁴ Nkɛɲ na Yeesu akɔɔkɛɛshu galei gaɖɛn ashee pɪ na lə waa: gaja kaayaritɛna ga da dan daa usoro ɖɛn adu ipi ɪsonsono agawara nɪ.²⁵ Ama saa ndee baa ɲa aɖatɛn na fa ma, náɛɛ ɖɛ a ɪbɛɛ apɪ atɪ ɖu ɲɲɔ mbɔɔ blee nɪ, naa fɛl ashev.²⁶ Saa nɖee ipi ita ma a ɲum ma, na, ɲɲɔ mbɔɔ gbɔɔ nta.²⁷ Na gawarayar abatɛɲleeja bataɪ nɪ waa: Nɖiyar kileɛ ipi ɪsonsono nɪ ɔɖu gawara nɪ aa? Nka na ɲɲɔ unbɔɔ nsheedoo nama?²⁸ Náɛlɛ ashee pɪ waa: ɪbɛɛ ɖɛn alee ka guce gude gɛɲ wa abatɛɲleeja ba lə nɪ waa: utɪyɛɛ waa gu ce atɪ ɖɛm jɪ aa?²⁹ Na tɛlɛ ashee waa: Aaɪ, ɪtalɛ waa ɪɖɛm, ɪtu dɛm anyɔna blee.³⁰ Palamaɪ ɪman akpɛr halɪ ayɔkɔ kubun kasaa, ayɔkɔ kubun kasaa atakpa, ntɛ ma lə babunka waa dɛm ma ɲɲɔ akur ɲɪ apa apa atɛvɪ ɪtonu boɲo naɪ, naa awaala blee aɖu anguwolɔɲa nɪ.³¹ Na Yeesu akɔɔkɛɛshu galei gaɖɛn alɛ waa: Gajakaayaritɛna ga da dan ɖɛn gɪsɪrkɔɪ usoro ɖɛn atɔɔ du agawara nɪ ma.³² Gɪ ye lee gɪpi gɪjalajɪ: Ama gɪta ma, na gɪpra guɔɔ gubumbɔɔ, nabusapɪ bu wala aɖu aɖaɲa kila nɪ aɖa.³³ Na akɔɔ kɛɛshu galei gaɖɛn ashee pɪ waa: Gajakaayaritɛna gada ɖɛn ɖaa usɛmpɛrɛ atɔɔ lefir adu unarv nɪ afugo halɪ kanmana mpɪ atɪta ma.³⁴ Yeesu alɛ bulei buɖe buɲunɪ na kɛɛshu na ma na shee pɪ ka lə gaɖa kakeɛshu na.³⁵ Naa galei anabi acee lə ma, ɪlee waa: Ntɛ ma tine anganɔ na kɛɛshu na ma, ɲtɛ ma lə ayɔkɔ ɪlugo tɔɔ ɖoo ɖulɪnya ɲsɛbu nɪ ma.³⁶ Nkɛɲ na akɛrɛ samaa ashev, n'aɖe akpa afal. Nábakɛɲja bakɛm asɛla na nɪ, a lə nɪ waa: kuɖa ɲɲɔ mbɔɔ gawaranɪ kaaleɛ ukɛɛshu ma, ashee atv.³⁷ N'alɛ pɪ waa: Nɖee aɖu ipi ɪsonsono ma, uni na gɛɲ arepur;³⁸ Gawara ma, ɖulɪnya na gɛɲ; ipi ɪsonsono ma, alɲanakə ba pɪ pɪ gɛɲ: ɲɲɔ mbɔɔ ma, unɪ nɪ gɛɲ ayɔɪ bapur:³⁹ ɪbɛɛ nɖee aɖu ɪbɔɔ ma, unɪ na gɛɲ ɪbiliishi; Ayɔkɔbunka ma, ubon na gɛɲ: babunka ma, malaai ka ma na pɪ gɛɲ.⁴⁰ ɖaa ba na ɖɛm ɲɲɔ mbɔɔ akɛv ɪtonu nɪ ma, gɛɲ ci ɪtɪ da ɖulɪnya ubon nɪ.⁴¹ Arepur ataa tɛm amalaka mana bapɪ atɪ laa mbeɖee bapiki basaaka akara mbɔɔ nɪ na badeɛ baɖa ashee mbɔɔ kanɖilan ma.⁴² Akɛv pɪ ɪtonu nɖee ku na ci ayɔ na ma, nkɛɲ na ba naa yu nafɛɖɛ fɛɖɛ banukɔkɔ.⁴³ Nkɛɲ na mbadeɛ bada deiɖei ma, bani ba naa ɲɛlɛ ɲɛlɛ ɖaa ushile ma, baya ada alan ma agayaritɛna nɪ.⁴⁴ Gajakaayaritɛna gaɖa dan daa, amaana abumbɔɔ ɖɛn afɛrɛ gawara gaɖɛn nɪ ma, usoroɖɛn anɛ nɪ ma, naa kɔɔ alugo nɪ acɛɲə; ucɪɲkərka nɪ na ace atɪ yala bukwɪ awɛɖa ma ɲunɪ naa ashɪ na gawara gade.⁴⁵ Gajakaayarɪ tɛna gaɖa dan ɖaa fal leeja ana yɛɛ ɪshipi ɲɛrɛ ma.⁴⁶ Anɛ nɖee ɪkanɲkɛ guya ma, na ce atɪ tɔ bukwɪ awɛɖa ma, ayala ashɪ na ɪshipi ɖe.⁴⁷ Gajakaayaritɛna gaɖa ɖɛn daa buɖɪlkɛja a na kɛv gurav tenkuni naa ari buɖɪlɪ baabvpanɲu.⁴⁸ Gurav guta rɪɲə baɖe babɔku adoo ɲupanɲanɲa naa asɪɲkrɛ busonsono aɖu bushɛɪ nɪ naa tɔɔ buɔɔɔ abɖa ma.⁴⁹ ɪtutɪ ɖa gɛɲ ɖulɪnya ubon kusile. Malaaka mana ba tɪ ba atɪ paɖa mbɔɔɔbaja na mbade baɖa ɖe i ɖei ma.⁵⁰ Nakɛv mbɔɔɔbaja ɪtonu nɖee ku na bon na ma nɪ, nkɛɲ na ba naa yu na fɛɖɛ banukɔkɔ.⁵¹ ɪrɛɲə gɪsheɔ aa? Na ba tɛlɛ waa? ɛɪ.⁵² Na alɛ pɪ waa: Galan abɔɲɔɲja nɖee arɛɲə gajakaayaritɛna kucɛru ma, ada dan daa gafalayar nɖee ana laa agafalanɪ karisiki kayɔkɔ ɪfɔɪ nɪɲono ma na.⁵³ Yeesu akɛɛshu bulei buɖe aboɲo ma, n'atɛbɛ gaɖu gaɖe.⁵⁴ Akɔɔkɔ ce aɖimi nɪ ma, n'akpa sinagɔɔgɛ nɪ na cre bɛɛ, nkɛɲna mbadeɛ ba na ɖu nɪ guɖo ma, ɪkpa pɪ bitɪ bade ba tɪ lə waa: Nka na asheenɛ na nɖe kuyɔv na maamaaci alesvra nde.⁵⁵ Kileɛ kaafinta upur na gɛɲ aa? kileɛ anar na gɛɲ Maari aa? kileɛ bapar pɪ gɛɲ yakubu, Yosefu, Simɔɔ na Yuuɖi aa?⁵⁶ Na abanɲenka banunɪ kɛba ɖa naatv aa? Nkana nɖe kajalesvra ɪshee ɖoo na ma apɪ ashee nɪ.⁵⁷ Na baɖa sika nɪ kɛba shee nɪ ya na. Ama na Yeesu alɛ pɪ waa: baa anabi baa apana na kə ba na shee nɪ ɲa aɖimi nɪ kokoo abunuma nɪ na.⁵⁸ Ba ɪwulv lan kɪ shee Yeesu gaye alee maamaaci kalesvra na.

Chapter 14

¹ Kasaa ɖe erooɖi tetaki a rɛɲ Yeesu antogɪ ma. ² Na alɛ waa: Yohana amɛnakabuto akɔɔ kanɛnə bakono nɪ. Galan na ɪkasi ashee nɪ a na lee maamaaci kalesvra ɖe. ³ Aɖuwaa: Erooɖi abunja ari Yohana aɖu sarka nɪ aparɪliipu akar Eodiaɖi lan. ⁴ Aɖuwaa: Yohana alɛ nɪ waa: ɖaa guɔɔ gulɛ ma, kishee akɪ ganɔ waa: Atɔɔ akapikar na. ⁵ Acee na yɛɛ yɛɛ waa Akɛnɪ acii amam samaa ayɔ waa: Yohana alee annabi na. ⁶ Ama nkɛlɛ Eroodi a na jɪ, agajikalka kajungaaɪ ma, na Eroodi adu upur upigii adoo gɪcuca na rɪ gucɛma bɛɛ banɲu nɪsɛɲna Eroodi. ⁷ N'Eroodi alɛ upigii waa: Taba amv bukwɪ v na yɛɛ ma, ncam na baa munv waa: ɲtɛ ma shee akɪ. ⁸ N'upigii acɛ atɪ taba anar waa: Munv manyɲə guya, na anar alɛ nɪ waa: Yohana amɛnakabuto andi. ⁹ Gupayarɪ arɛɲə gɛɲ ma, n'vcine upɪɛ: Ama mbadeɛ ayɪɖa ɲungaaruma lan na ɖaa acam na ma, ma lan na a lə waa: Bashee nɪ. ¹⁰ N'atɛm ba ce sarka nɪ sɛr Yohana andi. ¹¹ Aɖu pɛɛɲtɛ nɪ ashee upigii n'upigii ace nama a tɪ shee anar. ¹² Na Yohana abakɛɲja ba ce atɪ tɔɔ akɛɲpa atɪ fun. Naa alɛ ashee Yeesu. ¹³ Yeesu arɛɲə gɛɲ ma, na akpa ɲyifoɪ nɪ atɛbɛ ace gaɖufɔɪ gaɖuu bɛɛ kə ba ɖa na ma, saa ndee samaa arɛɲə gɛɲ gɛɲ ma, na badoo na apɛ apɛ atɛr anɲkɛm nɪkei. ¹⁴ Apɛgɛ ɲyifoɪ nɪ ma, n'anɛ samaa abumbɔɔ ɖɛn ma, na samaa de aɖa nɪsheɪ, n'akɛɖa biɲɲeɖu. ¹⁵ Ushile unafa na ma, na Yeesu abakɛɲja ba kɛm asɛla na nɪ, a lə nɪ waa: bɛɛ kə ba ɖa gaɖu ngade atɪ ya na ushile, uci boɲo galan: kɛrɛ samaa a ce bu pɛpɪri nɪ atɪ yɛɛ vji ashɪ aju. ¹⁶ Na Yeesu abue pɪ waa: kə ba hɛ waa: bashev na. Anyunɲilopi shee ma pɪ vju ba ju. ¹⁷ Na ba lə nɪ waa: ɪbodo bodo banun na buɖɪlbun yɪu bu gu wɛɖa. ¹⁸ Na a lə pɪ waa: pɪ ma na ma ashee amv tɪa. ¹⁹ Na a lə sammaa asɛ atɛn anɲo lan, na atrɔɔ ɪbodo bodo banun na buɖɪlɪ bunyiv nátaa agaye alan anyɲə, naa yukuribodobodo

ashee abakənja bayuga samaa.²⁰ Na baan̄a jɪ akun ndee isaama, na ba wala wala adu bushɛi tɔb-na-bunyɪ buriŋɔ.²¹ Bɛrɛi ba ji ma na gɛŋ bɛrɛ miili banun, a laa basɛmprɛ na bapi apala.²² Na alɛ abakənja bakpa nyɪfoi nɪ na tɔnɔ ade de tɪ kɛrɛ samaa asheɪ.²³ Akɛrɛ samaa bonjo ma, na abodo gubunu laŋ ace atɪ nyin̄ɛ; nkomo nde nshie bonjo ɪde saa andɛn dɛn.²⁴ Nyɪfoi nden̄kpaten̄ku kagɪcuca bonjo buto bude bu yɛklɛ yɛklɛ nyɪfoi: Aduwaa gusɛrɛ gude gukan̄kɛr.²⁵ Gijibɔŋɔ daa bukɔŋkɔŋ bunan ma, na Yeesu asara ten̄ku laŋ atɛr ban̄kɛm.²⁶ Abakənja ba n̄ɛ nɪ asara ten̄ku laŋ na pɪ ma, n'asampɛna ɪkpɪ, ba da na lɛ waa: ukon̄so na! na da na kuro.²⁷ Na Yeesu alɛ pɪ waa: rima ayinalɔ amu na asampɛna ɪpaa kpa anyun na.²⁸ Na piɛɛr abue nɪ waa: ndiyar ɪtajɪ waa: Aki na shee gan̄ɔ ma sara buto laŋ ace akasul.²⁹ Na a lɛ nɪ waa: pɪ! na piɛɛr adoo nyɪfoi nɪ asara buto laŋ na ce Yeesu sul.³⁰ Ama an̄ɔ gusɛrɛ guna wu nɪkashɪ ma, n'asampɛ na ɪsɛba na kpa nɪ, n'asɛba na miɛ buto nɪ, na akuro waa: ndiyar furamu!³¹ Na Yeesu amana kɔu gunyɛ ari nɪ, naa lɛ nɪ akore ndee aku cine ku yɔŋɔ na ma, mulee ka ulee sika.³² Na baman akpa nyɪfoi nɪ, na gusɛrɛ gunjura.³³ Mbadee baɔa nyɪfoi nɪ anɛ gɛŋ ma, nabapi atɪ cɪm bakɔwalaŋ yeesu anyɪ naa alɛ nɪ waa: gason gasɔnɔ ulafu alee Gaja upur.³⁴ Basɛlatɛn̄ku abonjo ma naa ce genesaree kaatɛna nɪ.³⁵ Nkɛŋ kɛbaja bayɔ Yeesu ma, na batɛm bɛrɛ ɪkara kara ɪjunii nɪ bapi na banyukuja.³⁶ Na bapɛla pɛla nɪ waa: apala bafɔm atokokulalabi. Na mbadee ban̄junii bafɔm atoko ma, bishɛɔ ɪkaɔa pɪ.

Chapter 15

¹ Nkɛŋ na fariisi kɛbaja na babɔŋɔn̄ja badoo na Yerusalem ace Yeesu sul alɛ nɪ waa: ² Mulaŋ na akɛbakənja kɛ ba na nyene gushile banjo no na? Aduwaa: kɛ ba na shire banyɛ naaye jɪ uu na. ³ Na Yeesu a lɛ pɪ waa: Anyun nɪ: mulaŋ nakɪ nanyene gupɔ na? n'anyuna yɛɛ waa: banyene anyigushile? ⁴ Aduwaa gaja ga lɛ waa: cu akawɛɛ n'akan̄a na: na ndee alim ayar n'anar ma, shee babɔkare aagutɔ acii. ⁵ N'anyun, ɪ na lɛ waa: Maa gujɔɔ ngudɛ nu ma shee amawɛɛ kokoo aman̄ana, ama ntɔɔ ku ashee gaja, kanyene ayar nar na. ⁶ ɪbɔɔa Gaja kaalei na yɛɛ anyigushile kariiba. ⁷ Munaafiki bajanyun, anabi Esaye acee lɛ anyigalei nkɛlɛ ana lɛ waa: ⁸ samaa nde atɪ lee amu bɔɔta anubɛɛ laŋ, ama agɪfolu nɪ alin̄namu gadu. ⁹ Waa: Ade tɪ nyene amu na cere an̄galei, ama bɛrɛ ba gupɔ ku ba na cere. ¹⁰ Na ayɪɔa samaa alɛ pɪ waa: ou ma gutɔ arɛŋɔ gishebo. ¹¹ Waa: kɪ lee bukɔi bu na kpa arɛ aganɔ nɪ ma bu na pɛɛpɛ nɪ na kpa arɛ aganɔ nɪ ma bu na pɛɛpɛ arɛ. ¹² Nkɛŋ na abakənja bakɛm asala nanɪ alɛ nɪ waa: uyɔ waa: ɪlee Fariisi kɛbaja bakpa biti bulei barɛŋɔ ma, aa? ¹³ Na abuye pɪ waa: Ayɔ ndee amawɛɛ ada alaŋ ma, ka tɔu na ma, shee baɔimɪ abɔɔa. ¹⁴ Paa ma rɛŋɔ napɪ na: Bafɔnɔrɛ pɪ balee, afɔnɔrɛ atatonjo uwor fɔnɔrɛ shee ban̄junii bafɔda gukulu nɪ. ¹⁵ Na piɛɛr alɛ nɪ waa: kɔda galei gade ukeeshu ma kaashɪ ashee atu aa! ¹⁶ Na Yeesu alɛ waa: Anyun miav gufan̄ kuupɪ ashee anyun ɪti kaashɪ aa? ¹⁷ Kiye anyun waa: bukɔi bu na kpa anɛ aganɔ na ma, bu na ce ancɛna nɪ na, naa ye tɪ doo na agumempi nɪ aa?. ¹⁸ Ama mbudee bu na doo na arɛ aganɔnɪ ma, agɪfolu nɪ na, uni na pɛɛpɛ arɛ. ¹⁹ Aduwaa: Gɪfolu nɪ na afan̄kono una doo nama gɪso, sina, ajɪwakalesvra, upɪtra, ɪsɛɪfuka, bawor kupɛ. Alesura ndee una pɛɛpɛ arɛ ma na gɛŋ; ²⁰ Ama ajɪ uɪ kashire akanye na, kɪ na pɛɛpɛ arɛ na. ²¹ Yeesu a tɔbɔ gadu gade ma, nace tur na siɔɔn̄i kaguav. ²² Kanaan k'usɛmprɛ dɛn ade ɔa ɪkarakara dɛ nɪ, nɔkuro shee Yeesu waa: ndiyar, n̄ɛ miɛshɛi, ɔauda upur! n̄juro mbɔnɔ ndɛn n̄ti naashe ampi gapisimi. ²³ Kaɔu nɪ gutɔ a lɛ gadɛn na, na Yeesu abakənja ba pɛla pɛla nɪ alɛ nɪ waa: kɛrɛ usɛmprɛ dɛ, atɪ kuro atɪŋkɛm yɔguv. ²⁴ Ama Yeesu abue pɪ waa: batɛm amu na ma pɪ atɪ yɛɛ ɪbɔrɪ ɪ bali ɪsɛrɛl agafala nɪ ma. ²⁵ Napɪ atɪ cɪm atɛn Yeesu anyɪ, a lɛ nɪ waa: Ndiyar fura amu! ²⁶ Na abue nɪ waa: kɪ cɛm waa: batɔɔ bapi b'ujɪv adu bushimpiri na. ²⁷ N'usɛmprɛ dɛ alɛ nɪ waa: Gasonjoɪ, ama bushimpiri bu tɪ ndee bitanyar ajɪ ɪfɛda atɛn ma, kɪfufuri ajɪ. ²⁸ Na yeesu abue nɪ waa: usɛmprɛ kɪ, akucine uwɛda ma, usɛŋkla. Galaŋ ɪlee ɔaa unayɛɛ ma ashee kɪ N'upur ushɛɔu umanakada kpaari. ²⁹ Yeesu atɛbɛ nkɛŋ ma, na ce galilee katen̄ku kagusav naa abodo gatɛŋtɛŋi gadɛn laŋ asɛ nkɛŋ. ³⁰ Nasamaa abumbɔnɔ dɛn awala asul, nɪfalaŋ falaŋ mana, bafɔnɔrɛ, buɔɔɔɔ, mbadee bu mɛn pɪ ma, na banyuku ja tuutuuma bapi na pɪ atɪ ɔu Yeesu anyɪ, na akado bishɛɔu. ³¹ Nkɛŋ na samaa ayide na jele daa buɔɔɔɔ bu na lɛ bulei, mbadee bumbɛn pɪ ma ɪkada pɪ, ɪfalaŋ falaŋ batɪ sara, bafɔnɔrɛ bɪ nyine ɪtine ma. Na baɔa na kuma ɪsɛrɛl a Gaja. ³² Na yeesu ayida abakənja alɛ pɪ waa: bɛrɛ mbadee bada amu ɪshɛi, ɪshile uriu unoo kama batɛn amun̄kɛm ma, batɛn amun̄kɛm ma, batɛr amun̄kɛm ma, kɛ ba wɛɔa akɔɔɔn̄ baji na kɛ ma na yɛɛ ma kɛrɛ pɪ akɔmɔ nɪkashɪ ɪpaati bon ashee unyɔŋa laŋ na. ³³ Na abakənja bataba nɪ waa: Nka na gɪ n̄ɛ ɪbodo bodo gadu ngade atɪya ashɪ naa ɪtɛ samaa abumbɔnɔ ndɛ? ³⁴ Na Yeesu ataba pɪ waa: ɪbɔɔbodo bai nai wɛda na waa kulumi na buɪɪ bujala cɛi. ³⁵ Na Yeesu alɛ waa: balɛ samaa asɛ atɛn. ³⁶ N'atɔɔ ɪbɔɔbodo kulumi na buɪɪ, anyin̄ɔ abonjo ma, na ayukur ashee abakənja bayuga samaa. ³⁷ Na ban̄junii baji akun, na bawala ndee ɪsaa ma, adu bushɛi kulumi. ³⁸ Bɛrɛi baji ɪbɔɔbodo baɔe ma, na gɛŋ bɛrɛ miili kulumi alaa basɛmprɛ na bapi apala. ³⁹ Kan̄kɛm na akɛrɛ samaa asheɪ, na ba kpa nyɪfoi nɪ a ce Magadaan̄i kagusav.

Chapter 16

¹ Fariisi kɛbaja na babɔŋɔn̄ja ba pɪ atɪ na kɔu nɪ alaŋ na lɛ nɪ waa: Alee maamaaci kagulesu ra ngudee gu doo n'alaŋ ma, ba n̄ɛ. ² Ama na Yeesu alɛ pɪ waa: ushile uta fana anyɪtɪ lɛ waa: daɔu gatɪ ga cɛm aduwaa ushile ukim pii. ³ Gaja gatakuda anyɪtɪ lɛ waa: Uto ataa nyɪ aduwaa: Gadu gakim ada kusuu. ɪyɔ gadu kalesvra kupadupav ama tam nde nɪ kalesvra kɪ yɔ ɪ na. ⁴ Saamanɪ nde kɛbare ba bɔnɔ na fɔɪfɔi kalesu rabaja ba tɪ taba maamaaci kagulesura. Kɛ ba caa n̄ɛ guɔɔn̄ na, na ki lee Yonaasi aguja na. Alɛ gɛŋ abonjo ma, na atɛbɛ nkɛŋ. ⁵ Abakənja ba kpa ten̄ku kagusav guaaka ma, na ba nyir ɪbɔɔbodo. ⁶ Na Yeesu alɛ pɪ waa: lee ma laakaari na Fariisi kɛbaja na saɔusi kɛbaja balefir. ⁷ Na abakɛja baɔa na lɛ baworo waa: ku tɔɔ ɪbɔɔbodo ma, laŋ na ana lɛ gɛŋ aa? ⁸ Yeesu ayɔ ngadee ba na lɛ buɔine nɪ ma, na alɛpɪ waa: Mu lee ka una anyugulɔ gɛŋ, anyun bɛrɛ ɪ anyicine kɪ yɔŋɔ na ma, na lɛ waa: ku tɔɔ ɪbɔɔbodo na ma, laŋ na gɛŋ aa? ⁹ Kɪ ka na ye anyun, ɪbɔɔbodo banun, na bɛnɛ miili banun, nabushɛi guya ɪ ɪwala ɪbɔɔbodo ka kɛlɛ anyav maa? ¹⁰ Yaa ɪbɔɔbodo kulumi na bɛrɛ miili

banan, na bushet guyat twaala akələ ndee isaa maa? ¹¹ Mu lee ka na ki ye anyun waa: kulee bodobodo kaaleiji nna la anyun na? lee ma laakaari na Fariisi na Sadusi kabaja ba lefir. ¹² Nkəŋ na ba ye ti kaashi waa: kulee lefir i ba na du bodobodo ni ma na a na la na. Ama uce rui Fariisi na sadusi kabaja bana cere bere ma na ana la. ¹³ Yeesu akpa Filiipu kampa ndee ba na yida waa seraree ma, na ataba abakənja waa: bai na bene ba na yida amu ndee nlee are upur ma? ¹⁴ Na ba tala ashee ni waa: Baqən waa: Aki na yohana amənakabuto: Baqən waa: Elii, baqən waa: Yereṃi, kokoo annabi buqən. ¹⁵ Anyun ni aŋa na anyun i na du na mu? ¹⁶ Nasimɔɔ piɛɛr alə waa: Aki na Kristo Gajanjuroyar upur. ¹⁷ Na Yeesu alə ni waa: Aliheeri ada ashee aki Simɔɔ Yonaasi upur; aduwaa: ki lee gulon akonɔ ukada ka ashe a aki na, ama amawee ada alan lan ma, akada ka ashee ki. ¹⁸ Namu nlə aki waa: Aki na ntala, ntala nde lan na ma cə angafala, na buce kaafala ka bu səna apiji na. ¹⁹ Nshee aki alijana kasaafi: galan bukɔ ukun atən ma, shee bakur bu alan, bukɔ ukuda atən ma, shee bakuda bu alan. ²⁰ Nkəŋ na alə ashee abakənja waa: ba paa ti lə ashee uqən waa: ade na Kristo na. ²¹ Kaluwaatu qe na Yeesu a səba na lə abakənja waa: ade taa ti ce yerusalem ati ji ishei paa banono banye ni, na basaraalaja, na babonɔnɔ banye ni, ba tə ba kə amu ma, acii, ama ushile uriutaja ntə ma kɔɔ aŋənə. ²² Na piɛɛr a yida ni upanpanja, na bla na ni na lə waa: ndiyar gaja gapaa pala ganu gaɗe una lə waama awəɗa aki na. ²³ Na Yeesu acəpra alə ni waa: qoo amunke sheetani! uti yee alukura amu: aduwaa: ka na faŋa daa Gaja ma ma na, bere bagufaana ku uwəda. ²⁴ Nkəŋ na Yeesu alə abakənja waa: udən ata naa yee atər amunkəm, shee kare abla uciɔsɔlɔka, naa ataa aguyo kanɔura atonjo atər amunkəm. ²⁵ Aduwaa ndee a na yee alugo anjuro ma, ataa bəɗa nji nlii ama ndee anjura nlii ama lan ma, ataa kɔɔ aŋə anjuro acəŋə. ²⁶ Anfaani apana qa ka ashee are aŋə qulinya a riiba, naa anjuro nlii? Mu nu are asəra atɔɔ afuba na anjuro? ²⁷ Aduwaa: arepur a taa ti ayar ukumu ni n'umalauka mana: Naa səla baana atəma kuda. ²⁸ Nti lə anyun ija waa: Mbadee bada atiya ma, kə ba dən kə ba cii na, batɪ ba nɔ arepur agiyari.

Chapter 17

¹ I lee ishile ukolon ma na Yeesu atɔɔ Piɛɛr, Yaakubu, na Yohana, ba ce gubunu kandi lan. ² Na afuba agulo banyu; Agayee gade gati nɔlə nɔlə daa ushile ma, itɔkɔ tapra fɔnɔ pam pam na pɔɗe pɔɗe daa fitla ma. ³ Nkəŋ na Musa na Elii ba doo alan na lə na ni. ⁴ Na piɛɛr acam uwələ, a lə Yeesu waa: ndiyar ivum waa gi da a tiya; uta sɔlɔ ntuma yuu akaliku iriun, ndən ashee aki, ndən ashee Musa, ndən ashee Elii. ⁵ Ana lə gəŋ ká ká nà bonjo na ma, ndəla mpiɗeka nrgə nalan asi u pɪ. N'uwələ qən udoo na ndəla ndə ni, na lə waa: nde na ampi asɔlɔka du manɪ gutɔ! ⁶ Saa ndee ba rəŋə uwələ qe gəŋ ma, n'abakənja ba pəɗə asi atən ba buye lan, asampəna ubumbonɔ ide kpa pɪ. ⁷ Ama na Yeesu akəm asəla na pɪ afom pɪ alə pɪ waa: tama, asampəna ipaa kpa anyun na. ⁸ Ba taa babuyee ma, naa nɔ Yeesu andəndən. ⁹ Bargə gubunu lan na pɪ ma, na yeesu akaka pɪ alə pɪ waa: bukɔ iŋə waa, paa ma ti lə ashee udən na, halɪ arepur aŋənə adoo bakono ni. ¹⁰ Nkəŋ na abakənja bataba ni waa: maako lan na babonɔnɔ ba na lə waa: Elii a naa səba api? ¹¹ Na abue pɪ waa: Gasonoji waa: Elii a naapi atɪ pəm pɛŋe baamunu. ¹² Ama nti lə anyun ija waa: Elii api bonjo kə ba kɔɔ ayo ni na, na basara na ni daa basɔlɔ ma, gəŋ ci gboo arepur aji ishei banyeni. ¹³ Nkəŋ na iye abakənja waa: Yohana agaleiji ana lə. ¹⁴ Ba kpa samaa sul ma, n'usoro qən api atɪ cim akəwə Yeesu anyu, na lə waa: ¹⁵ Ndiyar, nɔ ampi ishei, njuro mbonɔ ndən nti du ni shei yɔgu; Nti pkil ni ade tɪfəda utonu ni kokoo buto ni. ¹⁶ Nce na ni akəbakənja sul ama kə ba səra akərənji na. ¹⁷ Na Yeesu aləpɪ waa: bere icine kanɔrabajanyun a kplala bai na ma qa anyunasul? Akpala bai na ma tonjo ayun? Puma na ni atiya. ¹⁸ Nkəŋ na Yeesu anaashe njuro mbonɔ nde ndoo n'upi agulo gukada kpaari. ¹⁹ Na Yeesu abakənja ba kim asəla na ni, ataba ni waa: Maako lan na na kusəra akərə njuro nde na? ²⁰ Na Yeesu alə pɪ waa: wəda ucine na. Nti ləanyi ija waa: ucine daa gisrəkuɛ ma, itu səra alə gubunu ngu de waa: Təbə atɪ ya, g utɔɗtə gu rəŋə nanyun a təbə, akɔqən umana waa ku səra a lee na ma. ²¹ Ama naa njuro mbonɔ nde ndoo, shee unyinu na ganukurka. ²² Saa ndee ba na yee ye na Galilee ma, na Yeesu a lə waa: ba ti ba ri arepur a du bere bany ni. ²³ Batɪ ba kə ni acii, ama ushile uriutaja a taa kɔɔ aŋə. Na abakənja bicine pɪɛ. ²⁴ Nkələ i ba kpa kapernahumu ma, na mbadee ba na cam unyinjukaafala ka lampoo ma, bakim asəla na piɛɛr ataba ni waa: mulay na anyundiyar ka na səla lampoo na. ²⁵ Ba kpa afal ma, na Yeesu ayida piɛɛr upanpanja ataba ni waa: Qulinya ni kabayarpi ba na cam lampoo ma, bapana pɪ ba na cam na ma, bapapi yaa basana? ²⁶ Na waa basana na Yessu alə ni waa: bapapi gboo batɪ səla. ²⁷ Ama naa gi paa ti du pɪ ntərətərə na, kula ace tenku ni atɪ kəu ufilica, ngadee asəba a laa ma, tine kaanɔ utaa nɔ gitani sitaterɪ laa ji kaanɔ ni atɪ səla amija na kija.

Chapter 18

¹ Na Yeesu abakənja bakəm asəla na ni, ataba ni waa: Aŋa lee ka unono gajakaayari ləna ni? ² Na Yeesu a yida upijala qən naa atɪ ni bagicica. ³ N'alə waa: ija nti lə anyun, na ki fuba ndawa apra daa bapi bajala ma na, ku kpa Gajakaayantəna ni na. ⁴ Galan, arei aburo agulo apra daa upijala ma a naa lee unono Gajakaayaritəna ni. ⁵ Na ndee acam upijala nnde n'amu yida ma, agulo pi ji ocam. ⁶ Ama are ndee adu ntərətərə upijala qe ashee amu ija ma, asəm batəu ni mkpala uɗɔ ni akəu ni tənku katatəntən. ⁷ Ndi ncika ashee qulinya aduwaa ntərətərə nde ntunshi ti da ama ndi ncika ashee arei sul ndoo na ma na ma. ⁸ Ita ji waa akunye kokoo akukei itɪ yee ukarakɪ mbonɔ ni, təɗə abəda gadulɔnka; icəm ashee aki waa akpa Gajakaayaritəna ni, na nnyikəkə kokoo nnanɔkələ. Icəm awu waa akanye n'akukei iɗa dei dei naa babəɗaki utanu ndee ku na ci ayo na ma ni. ⁹ Ita sanɔɔ ji waa: Akunyine gi ti yee gikara ki mbonɔ nɔ, qəm ji abəɗa gadulɔnka; icəm ashee aki waa: Akpa Gajakaayaritənanɪ na gunyine gidɔɔnɔnɔ, awu waa akunyine inyu iɗa deiɗei naa babəɗaki utonu ndee ku na ci ayo na ma. ¹⁰ Lee ma laakaari, paa ma ti naashee bapi baɗe na; aduwaa nti lə anyun waa: ba malaika ada a lan ma, ayide amawee ada alan ma, anyi baa saa apan a na. ¹¹ Aduwaa arepur api pɪ afura mbadee bali ma. ¹² Gapanja ji una faŋa? ita ji

waa: are dɛn awɛda ɪbɔrɪ ɪshunɪn n'ɔdɛn ali, kaapala ɔdɛn mana ɪshunɪn gubunɪ lan, náce atɪ yɛɛ ndee alima aa? ¹³ Ata nɛ nɪ, nti, lɛ anyun tja waa: ucɪnkɛrka ɔbumbɔnɔ unɪv dɛ dɛ ashee ɪ adɔŋkɔnɔ de lan awu ɔdɛn manɪ ɪshunɪn mbadee kɛ ba lii na ma. ¹⁴ Gala anyunaya ada alan ma, kɪ lee ucɪnsɔlɔkɔ waa bapi baɛɛ ɔdɛn alii na. ¹⁵ Akuwar ata tɛrɛtɛrɛ n'akɪ, kula ace atɪ wɛɛɛ nɪ akunɔdɛnɔdɛn afanɪ nɪ antɛrɛ tɛrɛ atarɛna nɛakɪ, uɟi nɪ ɔɔnɪ. ¹⁶ Ama na ka nɛnɛ náki na, kula atɪ yɛɛ bɛrɛ banyu kokoo bariu ba lee akasɛriyabaja. ¹⁷ Ata bla kaɔvɪ pɪ gu pɪ gutɔ na, lɛ ashee ɔɔɔɔ: Atasanɪ kɔɔ bla acɛnɛ ka ɔvɪ ɔɔɔɔ gutɔ na, tɔɔ daa ndee ka yɔ Gaja na ma, kokoo daa lampooyar ma. ¹⁸ Nti lɛ anyun tja, waa: bukɔɪ ukur atɛn ma, shee bakur bu alan, na bukɔɪ ukudɛ atɛn ma, shee bakudɛ bu alan. ¹⁹ Nti lɛ anyun acɛnɛ waa: bɛrɛ banyu bata lee ganɔ gadɔŋkɔnɔ atɛntiya anyunɛ akɔdɛn, amawɛɛ aɔa alan ma, a taa shee pɪ ka bu ku. ²⁰ Aɔuwaa: gaɔuu bɛrɛ banyu yaa bɛrɪ bawata a sɛ námuyɪɔa ma, ndɛ bagicɪɔa nkɛn. ²¹ Nkɛn na piɛɛr akɛm asɛla na Yeesu naa a lɛ nɪ waa: Nɔɔiyar akpala baɪ na ma tɛɔa amuwor a ta tɛrɛ tɛrɛ namu? akpala kulumi aa? ²² Na Yeesu a lɛ nɪ waa: kɛ ma lɛ akɪ waa akpila kulumi na, ama akpala ɪshiriu na tɛb kakpala kuluni. ²³ Galanɪ, Gajakaayaritɛna gaɔa dɛn ɔaa, guɔayari dɛn ana yɛɛ atɛnleeja balee nɛkɔnta ashee nɪ. ²⁴ Ba na lee nɛkɔnta nde ma, na ba ri ɔdɛn aɟi andiyar ɔɔa ukotoku tɛb ma. ²⁵ Ama kawɛɛɛ akɔdɛn asɛla na ma, nitaniyar a lɛ waa: Ba yala nɪ ade nákaar na bapur na bukɔɪ awɛɛɛ ma naa, ɪtɛ basɛla ɔɔa. ²⁶ Na a cim a tɛn ɪtaniyar anyu aɔvɪ nɪ guɔatɛna waa: nɔɔiyar, jɪ suuru nti ma sɛlakɪ akudɛ. ²⁷ Nu dɛ ɪtaniyar shɛɛ natɔɔ ace nɪ napala nɪ ashev. ²⁸ Nátenleeja de adoo kpaari ma, naa wana uwor aɟi nɪ gboo ɔɔa ɔɔalɪshunɪn ma, na ari nɪ acɛwa ɔɔa a lɛ nɪ waa: sɛla amudɛ. ²⁹ N'uwor dɛ, acɛm akɛwɛlan atɛn, na pɛla pɛla nɪ na lɛ waa: jɪ n'amv suuru, nti ma sɛlakɪ. ³⁰ Ama uwor dɛ ka rɛnɛ upɛlu pɛlu na, natɔɔ nɪ atɪ kɛv sarka nɪ, halɪ atɪ sɛla ɔɔa. ³¹ Abasoro ba rɛnɛ daa gasana gasara ma, na bicine ɪpiɛ, na ba ce atɪ lɛ ashee baɔiyar bukɔɪ busara ma. ³² Na bandiyar ayɪɔa atɛnleeja de a lɛ nɪ waa: akɪ ulee arabɔnɔ, upɛla pɛla amv ma, lan na ntɛɔkɪ akudɛ. ³³ Akɪ gboo kaasɛra anɛ akuwor atɛnleeja ɪshɛɪ atɛɔɔnɪ daa amv mav ntɛɔkɪ ma aa? ³⁴ Na bandiyar acam unyana ari nɪ aɔvɪ nɪ sarka nɪ halɪ asɛla ɔɔa ununii. ³⁵ Gɛn ci amawɛɛ ada a lan lan ma, anaa sara nanyun, na kɪ na tɛɔa anyumbawor nanyuncine ununii na.

Chapter 19

¹ Yeesu a lɛ bulei abonɔ ma, na atɛbɛ Galilee ace ace Yudee kagusav yurɔɛ kaato kanɔilan. ² Samaa abumbɔnɔ de tɛr anɛkɛm ade tɪ kada bushɛɔ. ³ Na fariisi kɛbaja ba ce asul na kɛv nɪ alan na taba nɪ bulei waa: guɔv gushee are ganɔ waa akɛrɛ akar baa baɪ lan aa? ⁴ Na Yeesu abue pɪ waa: kɪ na tur daa ndee alee ɔulinya usebu nɪ ma, alee usoro n'usɛprɛ ma aa? ⁵ Na a lɛ waa: galanɪ na usoro atɛbɛ ayar n'anar naa acra n'akar, naa banyu baɛɛ bapra ɔɔŋkɔnɔ ma aa? ⁶ Galanɪ kɛ ba kɔɔ a lee banyu na, ama ɔɔŋkɔnɔ na ba lee. Are dɛn apaati paɔa bukɔɪ Gaja ga kɛman ma na. ⁷ Na bakɔɔ ataba nɪ acɛnɛ waa: mu lan na Musa anɔn waa: bashee usɛmprɛ guɔv naa akɛrɛ nɪ? ⁸ Na atɛlɛ ashee pɪ waa: Anyigɔfulu gikanɛkra lan na Musu alɛ waa ɪkɛrɛ anyumbaka: usɛbu nɪ kɪ cee dɛ gɛnɛ na. ⁹ Ama nti lɛ anyun waa: ndee akɛrɛ akar nu jɪ waa kɪ lee fɔɔfɔɔ kanɔilan na, naa atɔɔ afɔɔlɪ ma, kare, alee gisɛna. Na ndee atɔɔ usɛmprɛ ndee bakɛrɛ ma, a lee gisɛna. ¹⁰ Nkɛn na abakɛnja ba lɛ waa: ɪ ta jɪ waa gɛnɛ usoro asara nakar, gɛnɛ ma, anfaanɪ dɛn ka dɛ waa are atɔɔ usɛmprɛ na. ¹¹ Na Yeesu abue pɪ waa: galei gade kaa ye bɛrɛ banɔnii na, shee bɛrɛ ɪ yaja gashee ɪko ma. ¹² Aɔuwaa baɔɛn baɔa ma, ɔoo ba bana bancɛna nɪ nɪlaa pɪ sai: baɔɛn ma, bɛrɛ balaaka pɪ sai, baɔɛn balaaka balɔ sai aɔv Gajakaayaritɛna kanɔilan. Arei anaa sɛra arɛnɛ ma, arɛnɛ. ¹³ Na ba pɪ na bapi bajala Yeesu atɛr anyɛ balan naa anyinɛ ashee pɪ. Ama abakɛnja baɛɛ ba tɪ pkil pɪ na kɔɔ na nkɛm. ¹⁴ Na Yeesu a lɛ waa: Pala ma bapi bajala ba pɪ amasul, paa kɛl pɪ unyunca na; aɔuwaa mbadee bajee Gajakaayaritɛna ma, bada dan daa bapi baɛɛ ma. ¹⁵ Na atɛr anyɛ balan abonɔ ma, na atɛbɛ nɛkɛn. ¹⁶ Nkɛn na usoro atanja dɛn akɛm asɛla na Yeesu alɛ waa: Nɔɔiyar, bukɔɪ busonɔsono bupana bu ma ɔɔɔ alee naa anɛ nɛnɛ ndee kɛnwɛda gayala na ma? ¹⁷ Na atɛlɛ ashee nɪ waa: Mulan n'una taba amv bukɔɪ busonɔsono lan? ɔɔŋkɔnɔ a lee ka asonɔsono. Uta naa yɛɛ awɛɛɛ nɛnɛ ndee kɛnwɛda gayala na ma shee akun guɔv, na waa: Gupana? ¹⁸ Na Yeesu atɛlɛ ashee nɪ waa: ka gbɛɔɔ alaa are anɛnɛ na, ka gbɛɔɔ alee gisɛna, kagbɛɔɔ anyim na, ka gbɛɔɔ afv ɪsɛɪ ɔdɛn andilan na; ¹⁹ Nyene akawɛɛ n'akanjana; naa asɔlɔ akuwor daa ukulopi ma. ²⁰ N'ayɪfala dɛ a lɛ nɪ waa: Nkun apɔ dɛ ununii; gapana gakɔɔka assaa? ²¹ Na Yeesu a lɛ nɪ waa: uta naa yɛɛ aɔa ɔɔi dei, kula at yala akamaana anunii naa atɔɔ kitanɪ ayuga basheɪɛ, utaa kɔɔ anɛ amaana afɔɔlɪ alan kanɛkɛm pɪ atɪ tɛr amunɛkɛm. ²² Ayɪfala arɛnɛ bulei buɛɛ ma, nɛlee nɪ yɔɔ ucine utapiɛ aɔuwaa awɛɛɛ amaana abumbɔnɔ. ²³ Na Yeesu a lɛ abakɛnja waa: nti lɛ anyun tja waa: ɪtu som ashee atanja waa: akpa Gajakaayaritɛna nɪ. ²⁴ Nti lɛ anyun acɛnɛ waa: kɛsom ashee ɪraakum waa akul na gikɛmpi ka gukulu na, ama ɪshee som ashee atanja waa: Akpa Gajakaayaritɛna nɪ. ²⁵ Abakɛnja barɛnɛ gɛnɛ ma, nɛkpa pɪ bitɪ na ba lɛ waa: Gɛnɛ ma, anɛ naa nɛ nɛ nɛ nɛsono afura? ²⁶ Na Yeesu ataa akiɔɔ pɪ naa lɛ waa: ɪsom ashee bɛrɛ, ama kɛsom Gaja sul na. ²⁷ Nkɛn na piɛɛr alɛ waa: nɛa, gɪ pala atabaamunv ater akunɛkɛm; Atariiba na gɛnɛ apana? ²⁸ Na Yeesu abue pɪ waa: Nti lɛ anyun tja, nɛkɛlɛ arepur a baamunv uba ma, ataa sɛ ukumu kanyariboi lan, anyunɪ ubana atɛr amunɛkɛm ma, ɪtu sɛ ayariboi tɛb nanyu lan, naa cim n'Israel ɪdimi tɛb na banyu ɪkɛma. ²⁹ Ndee atɛbɛ abanɔnɔ, abanyenka, kakoo ayar, kokoo anar, kokoo akar, yaa bapur, kokoo abunara nagafala, aɔv amuyɪɔa lan ma, kare ataa nɛ kakpala ɪshunɪn, naa aɟi Gajakaayaritɛna katiibi. ³⁰ Ama bɛrɛ tuutuuma ɪ ba cee lee basɛbaka ma, ba tɪ ba pra bakɛnja, na tuutuumaɪ ba cee lee bakɛnja ma, ba tɪ ba pra batɔnɔka.

Chapter 20

¹ Gajakaayaritɛna gada dɛn ɔaa gawarayar dɛn ɔoo gajakajaka na yɛɛ bapaaja ba lee ntɛma ashee nɪ agawara nɪ ma. ² Aɔɛ napɪ baɔv guya afana waa: ushile upɛlɛmɛ kagitanɪ jɪ a naa sɛla pɪ, nɛalɛ pɪ waa ba ce atɪ lee ntɛma. ³ Gakɔŋkɔnɔ gariutaja nɪ, adoo ma, naa nɛ baɔɛn ba sɛ kɛ ba na lee nɔdɛn na. ⁴ Na alɛ pɪ waa: Anyun gboo kulama ace angawara nɪ atɪ lee ntɛma

naa ma sɛla anyɔn ɔɔa ndee ɛsɛm ma na ba ni gboo ba ce ati lee ntɛma.⁵ Iti kɛ ɔaa bukɔŋkɔŋɔ bukolɔŋ na ce cuni ma, n'akɔɔ aɔɔo acɛŋɔ.⁶ Na ce bukɔŋkɔŋɔ tɛb na gadɛn ma, n'akɔɔ ɔɔo, naa nɔ baɔɔn ba sɛ taagbaa laŋ fɔi kɛ ba na lee nɔn na, na lɛ pɛ waa: mu lee ka ɛsɛ a tiya halɛ uɔhile ukpɛr ki na lee nɔn na? ⁷ Na batɛlɛ ashee ni waa: ɔɔn kaɔɔu atu atu ntɛma na ma ni. Na alɛ pɛ waa: tamace angawara ni.⁸ Ushile ufana ma, na gawarayar a lɛ atɛŋleeja waa: Ayiɔa bapaaleeja asɛlapɛ buɔa a sɛba na bakɛŋja naa aboŋo na batɔnɔka.⁹ Mbaɔee ba ce ntɛma bukɔŋkɔŋɔ tɛb na gadɛn ma, ba ni ba cam ushile ɔpɛlɛmɛ kitani.¹⁰ N'iti cɛm na mbaɔee basɛba ntɛma gajakajaka ma ba ni boɔe batɛ tam waa: Bi ja itu wu basaaka buja, amaa gutanya guɔɔŋkɔnɔ ku ba sɛla banunii.¹¹ Ba na cam bitani ma, baɔe batɛ numonumo na bor na gawarayar.¹² Na lɛ waa: bakɛŋja mbaɔe gakuŋkɔŋɔ ji ba lee ntɛma, n'ɔsɛla atu gbara gbara, atu gilee ntɛwa ukpa atu n'ashilipile ma.¹³ Na gawarayar alɛ ni waa: Amusoro, kɛ ma mulee ki na, ku cee a lɛ fana waa: ushile ɔpɛlɛmɛ k'agita ni ji ma sɛla aa?¹⁴ Cam a kitani afɛl asaamu, nti yɛe ma shee kɛŋja nɔe ɔaa nʃhee aki ma, ka ɔeidei.¹⁵ Kɛ ma wɔɔa iko ma lee n'mayɔko bukuɔ nsɔlɔ ma aa? Yaa ncɛyoro mpanja nji gɛŋ ɔwɔɔa namu ncɛm ashee basaaka ma gɛŋ?¹⁶ Galaŋ bakɛŋja ba ti ba pra batɔnɔka naa batɔnɔka ba pra bakɛŋja.¹⁷ Yeessu n'bakɛŋja ba na ce Yerusalem ma na ayiɔe abatɛmka tɛb na banyu upan panja na lɛ pɛ unyɔcalaŋ waa:¹⁸ Gi ti ce Yerusalem, ŋkɛŋ na ba ri arepur ashee basaraalaaja na babɔŋɔŋja, batɛ ba kɛ ni a cii,¹⁹ Batɛ ba ri ni akara mbaɔee kɛba yɔ Gaja na ma, banye ni, naa bakiɔe ni fɔi akɔɔa ni ɔpɛ n'kal ni; Naa ushile uriutaja ataakɔɔ aŋɛnɔ.²⁰ Na sebedee akar atonɔ bapur banyu acim atɛm Yeessu anyu na nyinɔ ni.²¹ Na Yeessu a taba ni waa: Mu nu una yɛe ma lee n'ɔsɛmprɛ a lɛ ni waa: saa ndee unaati pɛ akuyari ni ma, ambapi banyu mbaɔe ɔɔn a sɛ a kunyesono laŋ naa asaaka asɛ akunyipɛnɛ laŋ.²² Na Yeessu abuye ni waa: ki yɔ bukuɔ i na taba ma na. Iti sɛra anyem gakupi ngadee ma nyem ma aa? Na ba tɛlɛ waa gitigi nyem.²³ Na Yeessu atɛlɛ ashee pɛ waa: Gasono ji itu nyem aŋ gakupi; Ama, mbaɔee ba sɛ guɔsono na guɔpɛnɛ laŋ ma, ku ɔɔo na amasul na, ama buɔu buɔe buɔa ɔa ashee mbaɔee amawe a laa ma.²⁴ Tɛb mbaɔee basaa ma, ba rɛŋɔ gɛŋ ma, na ba cam unyana na bor na sebedee bapur banyu.²⁵ Na Yeessu ayiɔa pɛ, naa lɛ pɛ waa: ɔulinya ni kɛbayarpi ba na ŋɔ giyarɛ ji na bɔbɔ na bawor, ama mbaɔee ba lee kɛbanono ma, ba na pɛr ji.²⁶ Ku ɔa gɛŋ anyigicuɔa ayɔ na. Ama nɔee ana yee alɛe ɔŋono ma shee kare apra anyinatanɛleeja:²⁷ Ndee ana yee alɛe atɔnɔka ma, shee kare apra anyinaɔɔmpɛla.²⁸ Galaŋ arepur ka pɛ waa ba lee ashee ni na, apɛ pɛ alɛe ashee n'acam tuutuuma a lam atɛn.²⁹ Aɔɔo Yerikoo kampa ni ma, na samaa abumbɔnɔ atɛr aŋkɛm. Bafɔnɔre banyu baɔe ba sɛ unyɔca kupanpanja.³⁰ Barɛŋɔ waa: Yeessu a na fɛl ma, na bakuro na lɛ waa: Nɔiyar ɔaɔda upur nɔ atishɛi.³¹ Samaa ɔe ti lɛ pɛ waa ba nura apɔɔ babunɔ, ŋkɛŋ na bapɛmpɛnɛ na kuro kɛŋkɛŋkɛŋ waa: nɔ atishɛi nɔiyar ɔaɔda upur!³² Na Yeessu ayiɔe, n'ayɔɔa pɛ, ataba pɛ waa: mu nu i na yɛe ma lee?³³ Na ba lɛ ni waa: Nɔiyar, atunyine itine.³⁴ Na Yeessu aŋɔ biɛhɛi, na afɛm bunyine, ni mana atine kpaari bater.

Chapter 21

¹ Yeessu n'abakɛŋja ba na ce Yerusalem, basɛla na Betfagee kampa oliifu kayo kagubunu laŋ ma na atɛm abakɛŋja banyu.
² Alɛ pɛ waa: kula ma ace gapapiri ngadee gaɔa anyɔnyu waa ma; itu nɔ garanɔŋkɔŋɔ na kaafana fana ka kuɔa ma bu apɛ na ma ashee mu.³ ɔɔn ata taba anyin gaɔn lɛ ma kare waa: Nɔiyar a na yɛe, naa bapala ashee anyin.⁴ Ŋkɛŋ na galei i anabi abunja lɛ ma, lee ŋkɛŋ na wa:⁵ lɛ ma siyɔɔ kupigii waa: nɔ akupayarɛ atu ka gɛŋ shelem asɛ garanɔŋkɔŋɔ na kaajala laŋ gɛŋ.⁶ Na Yeessu abakɛŋja ba ce ati lee ɔaa a lɛ pɛ ma.⁷ Apɛ na garanɔŋkɔŋɔ na kaajala, na babɔlɔ ntokopɔv galaŋ na Yeessu aboɔo galaŋ asɛ.⁸ Na bere tuutuuma babɔlɔ bayɔkɔkaraka unyɔca laŋ, baɔn bade batɛ sɔ ayokabɔ na bɔlɔ upeli laŋ.⁹ Mbaɔee batɔnɔ Yeessu anyu na mbaɔee batɛr aŋkɛm ma, baɔe ba ti kuro waa: Osaana ashee ɔaɔda upur! Albarka ashee nɔee atu na ukoyar anyɔɔa ma! osaana.¹⁰ Yeessu Yerusalem kampa ni ma, mpɔ ŋunii nɔe nti tugo tugo: Baɔe batɛ taba waa: Aŋa na kagurisura.¹¹ Na ba lɛ pɛ waa: Anabi Yeessu Nasareeti kaja aɔa galilee ma na.¹² Kanɔm na Yeessu akpa unyɔn kaafala gabu mbɔnɔ ni naa akɛrɛ mbaɔee ba na yala ayɔkɔ na mbaɔee ba na shi unyɔn kaafala ni ma; naa pikil mbaɔee ba na fuba cenji ma, bi tebin abɔɔa naa akɛrɛ ulikuku baja.¹³ Na Yeessu a lɛ pɛ waa: Ba ŋɔn waa: Angafala ga lee unyɔn kaafalaji na anyin itɔɔ ji apra gajotofala.¹⁴ Bafɔnɔre ni falanɔalan ma na ba kɛm asɛla na ni unyɔn kaafala ni n'akaaɔ banunii biɛheɔ.¹⁵ Ama basaraalaaja nababɔŋɔŋja ba nɔ alɛsura ŋɛrɛ nɔee Yeessu alɛe unyɔn kaafala ni, na bapi ba na kuro waa osaana ashee ɔaɔda upur ma! Na ba lɛ ni waa: urɛŋɔ ba na lɛ ma aa?¹⁶ Na Yeessu abuye pɛ waa: lɛ, ki kana tur galei gaɔe waa: upala bapi bajala na mbaɔee ba na nyara nnye ma, bakuma aki ma aa?¹⁷ Atɛbɛ ba sul ma, naɔoo mpa ni a ce Betanii naa ɔa nkɛŋ giɔibɔŋɔ.¹⁸ Gaja gakuɔa gajaka ma, ako na yɛe akpa mpa ni ma, n'akɔmɔ ukpa ni.¹⁹ Aŋɔ fiigɔ kaguyɔ unyɔca kupampanja ma, na akɛm asɛla naku; Ama ka nɔ baa gi pi na abɔ ukɔŋkɔnɔ iɔaka, na a lɛ fiigɔ kaguyɔ waa guyokɛ kaakɔɔ aŋum ayɔ nɔ; na fiigɔ kagu yɔ gu ku kpaari.²⁰ Abakɛŋja banɔ gɛŋ ma nilee pɛ naamaaci, na ba lɛ waa: bat laŋ na fiigɔ kaguyɔ guku kpaari gɛŋ?²¹ Na Yeessu alɛ pɛ waa: Nti lɛ anyin ija, ita wɔɔa ucine na ki lee sika na, ki lee bukuɔ bu wɔɔa fiigɔ kaguyɔ waa ma kandɛɔn nilee na, ama itu lɛ gubunu ngude waa: Tɛbɛ nkɛŋ ati fɔɔa tenku ni, itu lee ɔaa gɛŋ ma.²² Bukɔi i wɔɔa na bu ukine naa ataba unyɔn ni ma, itu nɔ.²³ Yeessu akɔɔkɔɔ akpa unyɔn kaafala ni na cere bere ma, ŋkɛŋ nabasaraalaaja kaɔibaja na mpa kɛbanono ba ce asul ataba ni waa: iko panja ni una lee a lesuraɔe na aŋashee kaku iko ɔe?²⁴ Na Yeessu alɛ pɛ waa: Nti yɛe ma taba anyin gboo alei gaɔn, ita tɛlɛ ashee amu, nti ma lɛ anyin gaɔuu nɔ iko ɔe na lee alesura ɔe ma.²⁵ Yohana abutɛmɛnaka bu ɔɔo na nka na? alaŋ yaa bere sul? Ama na baɔa na lɛ bagulɔ waa: Gita lɛ ni waa; Alaŋ na, alɛ atu waa mu leeka na kishee ni ija na.²⁶ Gita sanɔkɔ le ni waa: Bere sul na, asampuna iti kpa atu aɔuwaa baanja ayiɔe waa: Yohana alɛe annabi na.²⁷ Na ba lɛ waa: Atu ku yɔ na, na Yeessu alɛ pɛ waa: Amu miav kɛ ma lɛ anyin gaɔuu amiko iɔoo na ma, ma na.²⁸ Gapanja ji una nɔ? usoro ɔn awɔɔaka bayifa la bayifala banyu; Na lɛ asɛbaka waa: Ampɛ, kula ace urɔŋ angawara ni ati lee nɔmɛ.²⁹ N'upi a lɛ waa: kɛ ma ce na, ati sɛ afaŋa suu

anɔi nɪ ɲafəl ace gawara gaɖe. ³⁰ N'usoro ɖe ace upur anyɔtɔja sul a lə nɪ ɖaa a lə asəbaka ma, n'uni atələ ashee ayar waa: ɲti ma ce amawɛɛ. Ama ka tɪ cə na. ³¹ Bapur banyɔ baɖe nɪ kapaɲa lee ka ayar ucinɔɔlɔka, na ba lə waa: asəbaka. Na Yeesu a lə pɪ waa: Nti lə anyun ija waa: Lampoobaja na bayeeyeeke batɪ batɔnɔ anyun akpa Gajakaayaritəna nɪ. ³² Aɖuwaa Yohana afaɲa anyun ijakunyɔɲa kɪ rəɲə na nɪ na Ama lampoobaja nabayeeyeeke bashee nɪ ija; N'anyun unə gəɲ ama kɪfuba nɖawa ashee Yohana ija na. ³³ ɖu ma gutɔ a rəɲə galikeshuka ɲgaɖe: usoro ɖən awəɖa ha gawara gaɖən, na atəu ayo naa kəlɔi karaa gɪsheɔ, akpeɖe ayɔkɔi ba naa tɔɲ n'iyupi ma, aboɲo ma na ahaya gawara ashee bɛrɛ ɲafə ace mpə gatəna gafəlɪ nɪ. ³⁴ Ayɔkɔ kupiɖu kaluwatu akpa ma, na gawara ya atum abatənleeja waa: Ba ce a tɪ cam iɔi ashee nɪ. ³⁵ Na mbadee le ahaya gawara ashee ma, bari gawara yar abatənleeja akə gɪshe ɔ, nakə uɖən abəɖa ukono, naa anyum ariutaja atala. ³⁶ Na gawarayar akɔ atəm abatənleeja tuutuuma awu nsəbaka, na bahayaka bakɔ asara na pɪ daa basəbaka ma. ³⁷ Kanɲəm na atəm upur kpakpa bahayaka sul na tam waa: Batɪ ba nyene ampi. ³⁸ Bahayaka banə gawarayar upur ma, na ba ɖa na lə bawor waa: upi ndee anaa tɪ lee tiibiyar ma anakama pɪ ma gɪ kə nɪ acii na tiibi apra ataja. ³⁹ Na ba ri upi ɖe akə nɪ a ci ataa atɪ bəɖa upanpana. ⁴⁰ Nnyumə gawarayar atati kpa bai na asara na bahayaka? ⁴¹ Na ba lə nɪ waa: Anaa kə bahayaka baɖe pɪ kaa ɲə bɪsheɪ na, natɔɔ gawara gaɖe ahaya ashee bɛrɛ bafəlɪ mbadee ashee nɪ ija ma. ⁴² Na Yeesu alə pɪ waa: kɪka na tɔr galei gaɖe banɔn ma: waa ntalaɪ ba cə ka ba bla ma, nlee ka ndee nna tɔɲo ukukeɪ ma; uɲ ukoyar sul nɪɖo o na ma, kɪ lee maamaaci ashee atu aa? ⁴³ Galan, nti lə anyun, ba tɪ ba pɪr ɲanyun Gajakaayaritəna ashee samaa afəlɪ ndee anaalee kantəma ma. ⁴⁴ Uɖən ata fəɖa ntala nɖe lan, ataa tititi ayukuryukur, ɲarɛɪ lan ntala nɖe nɖəɖa ma, ntɔɲkpal nɪ. ⁴⁵ Basaraalaaja na fariisikəbaja barəɲə galei gaɖe ma, ɲiye pɪ waa: ba ni pɪ Yeesu ana lə. ⁴⁶ Na basəba nayɛ uyɔɲɔi bari na nɪ ma; Ama baɖe batɪ cu samaa, aɖuwaa samaa ashee ija waa alee annabi na.

Chapter 22

¹ Yeesu ashɪɲ lə na pɪ akɔli ni Waa: ² Aljanɲa ada ɖan daa guyarɪ ɖən akpeɖe Shiye ka jɪɲari ashee upur ma. ³ Na təm aba tən lee Ja Waa ba tɪ yi da bɛrɛ ba pɪ Shiye mi, ama ba bəla kəba pɪ na. ⁴ Na guyarɪ akɔ təm batən lee Ja bafəlɪ acə na lə Waa: "lə ma bɛrɛ nibəɖei gi yida ma Waa nɔu ami na na ami bəri naa lee uɔiɔ boyo. Pɪ ma Shiye ka Jɪɲ gaari" ⁵ Ama bɛrɛ baɖe kəba pɪ na baanana afəl aga wara ni iwarɪ na ba saa ka ba fəl ba təma nɪ. ⁶ Mbəɖei ba saa ma ba ta ri guyarɪ abatən lee ja, adu pɪ ishɛɛ naa kə pi. ⁷ Nkən na guyarɪ de a cam unyana naa atəm sɔja mana ba cə ti kə bari kəja bəɖe naa atəw b'ampa ɔtonu. ⁸ Na atəm aba tən lee ja waa: ba kpeɖe shiye boɲo, ama bɛrɛ mbadee bayi da ma kəba sɪɲ na ma na. ⁹ Galan kɔla ma acə ɔnyɔɲɔkɔtra naa ayida bɛrɛ mbadee ishl ɲə ma kɔyɔgu ba pɪ Shiye de nɪ. ¹⁰ Ba tən lee ja, ba ta a cə ce inyɪɲ ca lan naa awala bɛrɛ mbadee banə ma, bɛrɛ ba sɔɲ so no na kə babɔnɔ. Gən ci bɛrɛ ba rəɲə shiye k'anɲu nɪ. ¹¹ Ama guyarɪ akpa shiye k'anɲu nɪ waa ade akide bɛrɛ mbadei bayida, ɲkən na anə arɛ adən kara shiye ka toko na ma ba gi cii ca nɪ. ¹² Na guyarɪ ataba ni wəa amu soro ɲka na ukpa na ma na, na ka kara jingaari ka toko nap arɛ ɖe ka lə gəɖən na. ¹³ Nkən na guyarɪ a lə aba tən lee ja waa:<< kər ma arɛ de ɲnyɛ na ikei ulɔ naa ataa ni akəwu aka ɲkomo ni, gaɖu ngəɖee gako na anyuwo kər ka iɖa ma. ¹⁴ Aɖu waa bɛrɛ tuutu ma na ba yida, ama cei na ba ɲə>> ¹⁵ Galan na fariisi kəbaja ba cə atɪ nyau daa ba lee naa ataa ukpa ca ari yeesu abulə ləka nɪ. ¹⁶ Na ba təm ba bakənja na herod Heroɖu abaja, ba lə yeesu waa: < gɪ yɔ alə wəa ɔti lə ija gən ci ɔna faɲa Gaja ku nyuɲ ca na ija. ka na təwa ɔɖən aga lei alee na ɲtəma na. ¹⁷ Na ka shɪɲ na rəɲə n'ɔɖən awu ɔɖən ga lan lə atu, bai na ɔna faɲa faɲa isim waa gɪ sɔla lampoo ashee Sesar yaa kɪ sɪɲ na?>> ¹⁸ Ama yeesu ayɔ ba gɔfaɲa gubɔnɔ lan naa lə pɪ waa:< maako lan na una saa amɔ? ¹⁹ faɲa ma amu lampoo kagitan>> na ba faɲa nɪ damie dən. ²⁰ Yeesu ataba pɪ lə waa anja afoto na anyɔɖa nɖa ka gɪ ta nɪ lan?>> ²¹ Na balə nɪ waa <>. Nkə na yeesu alə pɪ waa: gənma shee ma Sesar buko mbɔɖei bulee Sesar abuja ma, naa ashee Gaja buko mbɔɖei bulee Gaja kabɔja ma.>> ²² daa ba rəɲə gəm ma na ukpa pɪ bitɪ. na ba pala nɪ naa asheu. ²³ ɔshile de na sadusi kəbaja mbadee ba lə waa uɲənu u mana ba pɪ asul atɪ taba nɪ. ²⁴ Afaɲa ka an dobi Muusa alə waa arɛ ata cii na ka wuda upɪ na, apar taa sərə atəwa akar naa anɲum bapi ashee nɪ. ²⁵ Bɛrɛ kulumi bəɖən ba buɲada. Atɔnɔ ka atəwa usəmpərə ka wuda upi na naa acii. Akar ashee apar ²⁶ gənɔi ariutaja, ariutaja gboo hli kulumi kaja. ²⁷ Bəni banɲəm usəmpərə gboo apɪ tɪ ci. ²⁸ Ləɔ tu anja kar na usəmpərə de anaa lee uɲənu k'ushile adu waa bɛrɛ kulumi bəɖe ba tawa nɪ yɔ?>> ²⁹ Ama yeesu atələ ashee pɪ lə waa:<< itərə tərə adu waa kɪ yɔ daa uɲun ulə ma na gən ci kɪ yɔ Gja kɪ kashi na. ³⁰ Adu waa uɲənu nɪ, kəba na kur shiye na gən ci kəba na təwa usəmpərə na ama bɛrɛ banɲunɪ mbada ɖan daa malaiika mana bada alən ma. ³¹ Ama daa bakono baɖa alən buɲənu kaa ja ma anyun kɪ tər daa Gaja galəɔ nyɲuɲ maa: ³² "amu na Abraham agaja, Isak a gaja, na yakolə a gaja?" < kaa lee bakono ba Gaja na, ama anuro baja ba Gaja>> ³³ ɲkələ ndee Samaa arəɲə ufaɲu ma na ukpa pɪ bitɪ. ³⁴ Nkələ ndee faarisi kəba ja ba rəɲə waa Yeesu apɔɔ Saduusi kəbaja ba buɲo ma, na ba lee ɔwalɔ. ³⁵ ɔɖən ba gɪcu ca nɪ alee guɔ k'ayɔ ka na, ataba ka nɪ galei na tɔɲa nɪ. ³⁶ << afaɲa ka gɔɔpɔ gɔpana gɔlee ka kpata ku awu?>> ³⁷ Yeesu atələ ashee nɪ: << Gaja iko yar na aku folu gɪ ɲunɪi, na aku cine ɔɲunɪi, na akus faɲa gɔɲunɪi". ³⁸ Gəni gulee ka gɔɔpɔ gɔbɔɲɔnɔ na gɔsəbaka. ³⁹ Gənyuɔ t'aja gutaduo gɔsəba ka: " Sɔlɔ akɔ wor daa ɔsɔlɔ akɔs lɔ ma. ⁴⁰ Apo nyɔ de na andobi ma na duo na gɔɔpɔ gɔsəba ka nɪ na." ⁴¹ Fariisl kəbaja ba Sɔɲ wala ma na Yeesu, ataba pɪ. ⁴² Na alə waa bai na anyun una faɲa faɲa na kristo? anja pur na alee?>> na ba tələ ashee nɪ:<< anadobi dauda pur>> ⁴³ Yeesu lə pɪ: < ma bai lan na andobi dauda arəɲə na nɲuro ɲsɔɲsono na ayida nɪ waa ndi yar, saa ndee alə waa: ⁴⁴ Ndi yar lə amɔ ndi yar" sə anɲonyɔ sono lan halɪ malee akɪ ibɛrɛ ma na akɪ ikei nyɪ ka."?>> ⁴⁵ Ita ja waa andobi dauda yɪ da kristo waa ndiyar bai lan na akɔ lee andobi dauda pur? ⁴⁶ ɔɖən ka sərə alə nɪ galei gaɖən. təwa na k'ushile de uɖən ka kɔɔ taba nɪ galei gaɖən na.

Chapter 23

¹ Na Yeesu a lə samaa íabakənja waa. ² Babəŋənja na Fariisikəbaja ba sə Musa amboi ni. ³ Bukɔi ba na cere a nyun ma, lee ma, ama paa ma sara bagasana na, aɖuwaa: Bukɔi ba na lə ma, kə ba na lee bu na. ⁴ Ba ti taa vɔvura ndee usəm ma, na tonjo bere Ama bagilopi kə ba na yee ba lɔlɔɔ ataa na bagisiwa na. ⁵ Ba na lee balesura ni na yee bere ba naa nɔ pi. Ba ti pɔɔ bitoko na ce ntəma ibɔɔka na para bitoko lan. ⁶ Basɔlɔ buɖu nɔrə na buɖusəbaka kusəu iɲɲaari ni n'isinagɔɔgə nɔ; ⁷ Basɔlɔ ba naa sala pi nsala nsanɔsono ndənka, naa naa yee waa ba na yiɖa pi waa: ɲonono. ⁸ Ama anyun paa ma pala ba naa yiɖa anyun waa: Banono na; Aɖuwaa vɔɔŋkɔnɔ alee ka anyunaya, ɲanyun dee are n'uwor. ⁹ Paa ma yiɖa vɔɔn dulinaya agatəna ni waa: ataya na; Aɖuwaa ndee ada alan lan ma, a lee ka anyaya. ¹⁰ Paa ma pala bayiɖa anyun waa: ɲɔɲar na, Krristo a lee ka anyunɲar. ¹¹ Nɔdee alee ɲonono anyunɲicuca ma, apra anyunatuɲleeja. ¹² Are ndee ana taa agulɔ alan ma, shee barigə ni atən, ndee ana buro agulɔ atən ma, shee ba taa ni a lan. ¹³ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na Fariisi kəbaja, munaafiki! iti kə bere waa ba paa kpa Gajakaayaritəna ni na anyiɲilopi ki na yee ikpa na, ki na yee ishee mbadee ba na yee bakpa ma, ganɔ na. ¹⁴ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na Fariisi kəbaja munaafiki! Iti tanatana bakakanja bɔfala, naa naa lee unyɲu ulama lamaka; Gani gade lan anyunkəma uti kanɲər. ¹⁵ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na fariisi kəbaja munaafiki! Aduwaa iti cu na ce tənku kaanɔ na yee bere bafuba ndawa, ba tafuba bonjo anyi cere pi bapra utonu kəbapi. ¹⁶ Nɔi ncika ashee anyunɔi una tonjo bafɔnɔre ma! naa naa lə waa: vɔɔn ata cam na unyɲu kaafala ka wura, alee gishebo. ¹⁷ Nyasheshe na bafɔnɔre! ki paɲa lee ka kpataki, wura ana pempenje ane yaa unyɲu kaafala ga na pempenje are? ¹⁸ Nukɔɔ na lə acənə waa: vɔɔn ata cam na saraaka ntomo dee fɔi, ama ata cam na saraa ndee atər ntamo lan ma, alee gishebo. ¹⁹ Bafɔnɔre! kupaɲa lee ka kpataki saraa yaa ntomo nna pempenje saraa? ²⁰ Nɔdee acam na ntomo ma, acam na bukɔi butər ntomo lan ma na. ²¹ Nɔdee acam na unyɲu kaafala ma, acam na ndee ana ɖa gafal gade ni ma na. ²² Nɔdee acam na ndəla ma, acam na Gaja kanyariboi na ndee asə nlan ma. ²³ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na Fariisi kəbaja munaafiki! Aduwaa iti sɔla anyunawar yɔkɔ kakpala təb kija, ama naa apala ndee dee kpataki ma, unɔ ni gən, gupɔ, na ɖei ɖei kaasana, n'ishɛi nɛka, n'ija kusheu. ²⁴ Bukɔi isəm dee ma na gən, ipaa sər ɔɔn na. Anyun i i natoɲo bafɔnɔre ma, iti sanja isunja naa naa mən uraakum. ²⁵ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na Fariisikəbabaja munaafiki! Aduwaa iti rav anyumbusəwa na nyuna nyanu kanɲəm, ama kancən ɔɖe para ajiwa aɖufɔrɔ. ²⁶ Bafɔnɔre anyun Fariisi kəbaja, rav ma, anyumbusəwa na nyunanyanv kanɲən abonja ni, naa kanɲəm i ye cəm. ²⁷ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na Fariisikəbaja munaafiki! Aduwaa ɔɖa ɖan ɖaa akufɔi bapenti icəm unjəb gishebo ma, ama kancəna ni ukəwa ikunɲkɔnɔ unjəb ka ncən kicəm ukidu na. ²⁸ Gənɲi gboɔ ɔɖa, batɔ nɔ anyun waa: icəm, ama anyun cənə ni, munaafiki na mbɔnɔ ɲkunɲkɔnɔ ɔɖa ka. ²⁹ Nɔi ncika ashee anyun babəŋənja na fariisikəbaja munaafiki! Aduwaa iti pempenje annabi mana na ɖei ɖei kəbare bakufɔ na cə naɖu iyeeyee. ³⁰ Anyuti lə waa: Maa gi ɖa atubaya banɲələ, maa ki kanjanapi akə annabi mana mbaɖe na. ³¹ Gasono ulafu ti laa səriya nafaɲa waa: ulafu alee anyumbaya mbaɖee bakə annabi mana baɖe ma bá bə pi. ³² Galan iti lee anyumbaya bantəma. ³³ Ibu nilee, mpere kabusheme baja anyun, uti sənə afɔɖɔ ikəma n'utonu ni aa, ³⁴ Ganigaɖe lan, nti ma təm annabi mana, na bayɔka na babəŋənja ashee anyun. Iti kə baɖən, naa akal baɖən guyolan, naa akəɖa baɖən ɔɖe anyunɔi sinagɔgə ni, n'ater baɖən banɲəm ace apa Isaaka ni. ³⁵ Alesura ɖe kambɔnɔ ntunɲkəwa arɔɔɖa, ifur dulum baja bakɔnɔ atən, tɔɔ na abel ɖei ɖei kare akɔnɔ hali Sakari Barashii upur, ukə unyɲukaafala na saraa kantomo kagɔcuca ma. ³⁶ Nti lə anyun ija alesura ɖe ununii uti kəwa saamanɔi nde anɲilan. ³⁷ Yerusalem Yerusalem, aki nde una kə annabi mana na nyun atala mbaɖee batən ashee aki ma, akpala bat nni mawala akubapi amunɲi ɖaa aciri ana wala bapur apəra ni na ki solɔ gale i gade na mal. ³⁸ Anyunɲafala ga ti ga pra uteru. ³⁹ Nti lə anyun ki kɔɔ anɔ amu na, halɔ ipi ipi ti na lə waa: Alibarka aɖa ashee ndee atu na pi nıkoyar anyiɖa ma.

Chapter 24

¹ Yeesu aɖoo unyɲu kaafala ni ma, na abakənja bakəm asəla na ni nafaɲa ni ɖaa ba ce unyɲu kaafala gade ma. ² Ama na abuye pi a lə waa: Naa unjə aləsura ɖe ununii aa? Nti lə anyun ija waa: ununii uti ram atən, ntala ndən kunɲi saa ater nwor lan na. ³ Bakpa oliifu kayo kagubunu lan ma, nabakənja ba kəm asəla na ni baɖəndən atabanɔi waa: Saa apaɲa na alesura ɖe dee. Ufanu upaɲa unfana akupɔ ni, na dulinaya ubon ni? ⁴ Na Yeesu a lə pi waa: lee ma laakaari vɔɔn apaati paapaa anyun na. ⁵ Aduwaa bere tuutuuma ba ti ba ti pi amunɲəm, na lə waa: Amu na kristo. Ba ti ba paapaa bere tuutuuma. ⁶ Iti rənɔ atara kabulei, n'atara katogi: Asampəna ipaa kpa anyun na, aɖuwaa alesura ɖe uti pi: ama ki ka na alee dulinaya ubon na. ⁷ Samaa ɖən ataa cə na samaa asaka gutara, na giyarɔ gi ɖən gi ti cə na giyarɔ gisaaka gutara, gakənja ga ti gaɖa baa nkana naa butəna butar. ⁸ Alesura ɖe uti ɖa ɖaa bunuma butasəba na yee bu ri usəmpra, kaayoro ma. ⁹ Nkən na basəba na naashɛe anyun, naa akə anyumbadən bakono, isamaa batɔ ba nɔ anyun, amunɲiɖa lan. ¹⁰ Bere tuutuuma ba ti ba bəɖa amu naa naa paa paa bawor na nɔ bawor. ¹¹ Annabi isəi baja tuutuuma ba ti ba pi, naa apaapaa bere tuutuuma. ¹² Aduwaa mbɔnɔ nti nti yɔgɔ awu, usɔlu kuvkɔɔ atɔ yɔgɔ na. ¹³ Ama ndee atonjo gishebo atɔ waɖa ma, atafura. ¹⁴ Shee balaa Gajakaayaritəna kasəriya ashee isamaa dulinaya agatəna ganunii ni, naa dulinaya ayebo. ¹⁵ Ga ni gade lan, ita ti nɔ mbusuyar n'ucinɲieka, ndee annabi ɔaniəl alə agalei ma, akpa asə ciri ciri kaaɖu, ndee anatur ji ma, atɔ kaashɛ. ¹⁶ Nkən na mbaɖee baɖa yuɖee ma, batɔ batɔ ba cuu aboɖo abunu lan. ¹⁷ Nɔdee aɖa nku kalan ma, kaarigə akpa agafala ni atɔɔ akɔɖən na. ¹⁸ Na ndee aɖa awar ma, kaa kɔɔ agaɖu atɔɔ atoko na. ¹⁹ Nɔi ncika ashee basəmpra i baɖa na acənə kokoo mbadee ba na shee bapi anye ma, kushile ɖe ni! ²⁰ Nyinɔ ma, ipaa ti fana n'unyənkrə kasaa kokoo sabaati kushile na. ²¹ Aduwaa: ucinɲie ka utuv yɔgɔ awu ɖaa ndee kə ba nɔ kagusura ayo na, tɔɔ ɖoo dulinaya usəbu ni halɔ na nnyumə, na kagusura ka gu ti ɖaa ayo na. ²² Maa kə ba faa k'ishile na, m'vɔɔn kaafura na: ama, mbaɖee ba laa pi afələ ma lan, na ba

faa kishile. ²³ Yaabayaa uḍən a ti na na lə anyin waa: Kristo aḍa atiya, kokoo aḍa waa, paa ma shee ija na. ²⁴ Aḍuwaa: Kristo isəi baja na annabi isəi baja tuutuuma ba ti ba pi; ba lee maamaaci kaləsura na biti kaləsura, apaapaa na mbadee Gaja galaapi ashee agulo ma. ²⁵ Kiḍe ma, atiya ncee lee anyin bonjo. ²⁶ Galaṅ bata naa lə anyin waa: Aḍa uteru, ni paa ma ce na; kokoo aḍa aku dən ni, paa ma shee ija na. ²⁷ Aḍuwaa, ḍaa ushile una ḍoo na gajakalaṅ ma, gəṅ ci ushilee arepur anaa pi ma, iḍa. ²⁸ Gaḍu aborɪ aci ma, ṅkəṅ na iguronḡu ba na wala. ²⁹ Ucinpiɛka kishile ḍe ita fəl kpaari, ushile utuu shee ṅkomo, āṅɔɔ kaakɔɔ kaḍa ṅkomo na, uṅɔɔpi itu fəḍa atən, naa ikashi ndee iḍa alaṅ ma itugotugo. ³⁰ ṅkəṅ na arepur aḍoo nḍila ni, ṅkəṅ na iḍimi mana u baḍa atən atən ma, ba naa belenshi, ba ti ba ṅə arepur arigə nḍila ni na pi na ukumu ubumbɔɔ. ³¹ Ataa təm unalaika mana ayulu ḍe ti sum, naa awala abaja ḍulinya kalkue unana, tɔɔ na gusav gusaaka alaṅ ace gusaaka ni. ³² Ti ma kaashi waa: ṅkələ una ṅə fiigə kayo iyo abu gishebo aḍa neku neku ma, yɔ ma waa: Gakolonṅ kaaja Gati gacəm. ³³ Galaṅ ita ti na nə alesvra ḍe iti lee yɔ ma waa arepur asəla gakukonu. ³⁴ Nti lə anyin i ja, saama ni nde kaa ka na fəl na, alesvra ḍe itu lee. ³⁵ Nḍila na gatəna itu sheu, ama ambulei ka bu bon na. ³⁶ Uḍən ka yɔ kushile na, uḍən kayo kaa kəṅkəṅ na malaika baḍa a laṅ ma kə ba yɔ na, arepur gboo ka yɔ na, shee guya andən ḍən ayo ka. ³⁷ Ḍaa isara nuhum aluwaatu ma, gəṅ ci iti pi arepur aluwaatu. ³⁸ Naa buto bu ji gaḍu, bere baḍe baḍa na ji, na nyem, Nakur ishiye, na kur ishiya na shee bapur, Nuhum akpa nyifoi ni. ³⁹ Kə ba yɔ waa gaḍən ga ti yee ga lee na, halibuto bu pi ati kulo pi banunii; iti i ti pi gəṅ arepur aluwaatu. ⁴⁰ Bere banyu batɪ baḍa awar; Ba ti ba tɔɔ uḍən naa apala asaaka. ⁴¹ Basəmprə banyu batɪ ba naa kpal unaru, ba ti ba tɔɔ uḍən naa apala asaaka. ⁴² Naa ma na tunja gishebo, aḍuwaa ki yɔ ushile ndee anyindiyar a naa pi ma na.

⁴³ Maa gafalayar ayo gakəṅkəṅ ṅgadee apituri a naa pi ati nyim ni ma, anaa sə sə asaa ni apaa pi agafala na. ⁴⁴ Gala anyin miav kpeḍe ma, anyungulo, aḍuwaa arepur ataa pi saa ndee ki ḍu na ma na, na ma. ⁴⁵ Atəṅleeja paṅa wəḍa ka asənsi ada dei dei, agafalayar ati ni anaa kiḍe gafala na shee basaaka uji saa ndee ishe ma? ⁴⁶ Nḍinsono ashee ni, agafalayar atakpa awəḍa ni ati lee ntəma nde! ⁴⁷ Nti lə anyin ija, waa: agafalayar ataa kɔɔ na gafala ka baamunu nakamaana ununii ashee ni a naa toji. ⁴⁸ Ama atəṅleeja ḍe ata lee arebɔɔ, na lə agulo waa: Agafalayar kaa pi were na, ⁴⁹ na asəba basaaka kukəu, aman na bakanyenja, na ji na nyem. ⁵⁰ N'atəṅleeja ḍe ka yɔ ushi na gakəṅkəṅ ṅgadee agafalayar api ma na, ṅakpa asu ni. ⁵¹ Afalayar a taa pɔɔ ni nku, aḍən na munaafiki baja: ṅkəṅ na baḍa na yu na fəḍəfəḍə banu kəkɔ.

Chapter 25

¹ Galaṅ Gajakaayaritəna gaḍa dan ḍaa bapigii təb mbaḍee kə ba yɔ basoro na ma, bakal bɪfitila na ce ba ti wa na anḡo. ² Banun balee nyasheshe baja, banun basaaka bawəḍa gufaṅa. ³ Nyasheshe baja ba ta ma, kə batɔɔ kalasum shiya na, ⁴ ama gufaṅa baja ba ta ma, naa atɔɔ bɪfitila naa abonjo kalasum atɔɔ shiya. ⁵ ḍaa anḡo ka kpa were na ma, na gɪfonyine gi ri banunii baḍa na fol. ⁶ Gajanɪ na ba kuro waa: Tama oo anḡo atu ka gəṅ ati wa na ni. ⁷ Na bapigii baḍəba ṅənə na pempəṅe bɪfitila. ⁸ Na nyasheshe baja balə gufaṅa baja waa: shee maatu anyunakalasum atɪfitila ti ci. ⁹ Na gufaṅaabaja balə waa: Aai ku tə atu giḍu atɪfitila ni na shee anyin gboo na, kula ma ace bayalaka sul a ti shi. ¹⁰ Bana ce ba ti shi ma, na anga; Naḍena mbaḍee ba cee kpeḍe ba lə, bakpa shiye kaafala ni arim gucaṅkɔ. ¹¹ ṅkəm kəm na basaaka ba ye ti kpa na lə waa: ndiyar, ndiyar tine gucaṅkɔ ashee atu gikpa. ¹² Ama ṅatələ ashee pi waa: nti lə anyin ija, kə ma yɔ anyin na. ¹³ Galaṅ baṅa akpeḍe agulo, aḍuwaa ki yɔ ushile na ki yɔ gakəṅkəṅ na. ¹⁴ Itu ti ḍa ḍaa usoro ḍən ana yee ace unyuṅca ma, n'ayidə abatəṅleeja naa ashee pi amaana. ¹⁵ Na ashee asəbaka ukɔɔ banun, anyutaja ukɔɔ banyu, arutaja kɔɔ ḍən. Ḍaa baṅa anaa shi səra ma. ¹⁶ ṅkəṅ ḍe na ndee acam ukɔɔ banun ma, amana lee gufala anḡ riiba ukɔɔ banun acəṅə. ¹⁷ Na ndee acam ukɔɔ banyu ma, unigboo alee gufala anḡ riiba ukɔɔ banyu acəṅə. ¹⁸ Ama ndee acam kɔɔ aḍəṅkəṅ ma, uni ace ati ko gukulu alugo antəmayar agutani. ¹⁹ Iti luṅ ma, na bantəma yar akpa ayidə pi waa: Ba pi ati lee baṅkəṅta ashee ni. ²⁰ Na ndee acam ukɔɔ banun ma, ace atəmayar anyi a lə ni waa: ndiyar ukɔɔ banun pi ucee ashee amu, na nkɔɔ anḡ riiba ukɔɔ banun, unookawa. ²¹ N'atəmayar alə ni waa: icem, atəṅleeja asonsono dei dei kaja, sara dei dei n'ayɔkɔ ijala, nnyəmə nti shee aki ubumbɔɔ, kpa akuntəmayar ucinḡərka ni. ²² Na ndee acam ukɔɔ banyu ma, uni gboo akəm asəla na antəmayar a lə ni waa: Ndiyar ukɔɔ banyu pi ubuṅa ashee amu na nkɔɔ anḡ banyu apele. ²³ Nátəmayar alə ni waa: icem, atəṅleeja asonsono dei dei kaja, usara dei dei nayɔkɔ ijala, nnyəmə nti shee aki ubumbɔɔ; kula akpa akuntəmayar ucinḡərka ni. ²⁴ Nde acam kɔɔ aḍəṅkəṅ ma, uni asəla na antəmayar naa lə ni waa: Ncɔɔ ayo waa ulee are nḍinkanḡrayer na, gaḍuu kaḍu na ma, nkəṅ na u na piḍe, gaḍuu ka ṅum na ma, ṅkəṅ na u na wala; ²⁵ Nti cu naki asampəna, na ce ati lugo akutani gatəna katən gi nookama cam akayɔkɔ. ²⁶ Na atəmayar alə ni waa: Atəṅleeja abɔɔ nfunfanayar, uyo waa gaḍuu kə ma ḍu na ma, ṅkəṅ na n na piḍe, na gaḍuu kə ma ṅum na ma, ṅkəṅ na nna wala ma. ²⁷ Mu lee ka, ka ce na anḡutani ati ḍu baci ni, naa ntatukɔ ma ṅə kariiba na. ²⁸ Cam ma na ni kɔɔ naa apele ndee awəḍa ukɔɔ təb ma. ²⁹ Aḍuwaa shee bapele ndee awəḍa ma, naa ija iyoḡo ama ndee kawəḍa na ma, shee bapir na ni ndee ana ḍu na tamaa ma. ³⁰ Fɔi katəṅleeja ḍe kəu ma ni nkoma ni aka, ṅkəṅ na a naa yu na fəḍə anukɔkɔ. ³¹ Kələ ndee arepur anaa ti pi ukumu ni, na amalauka mana ma, ataa sə ukumu kamboi laṅ. ³² Isamaa banuni batɪ bawala anyu. Naa apaḍa paḍa pi, ḍaa aboripanaja ana paḍa paḍa urama n'ice ma. ³³ Ataa ḍu urama nagunyesono n'adɪ ice nagunyipene. ³⁴ ṅkəṅ na guyarɪ alə mbaḍee baḍa na gunyesono ma, waa: pi ma, anyin mbaḍee amawee aḍu alibarka ma, pi ma ati cam Gajakaayaritəna ajee ba cee kpeḍe ji ashee anyin, na ba ye lee ḍulinya ma; ³⁵ Aḍuwaa: Akomɔ una kə amu ma, ishee amu ujɪ nji, utunyem ukpa amu ma, ishee amu buto nnyem; Nkpa anyungadu ma, icam amu gisana; ³⁶ n'da nkɔi ma, ikara amu itoko, nna sheḍe ma ipi ati jeḍe amu; Nda sarka ni ma, ipi amasul. ³⁷ ṅkəṅ na mbaḍee baḍa dei dei ma, ba tələ ashee ni waa: Ndiyar nka na gi ṅə aki akomɔ i na kəwakɪ na gishee aki ujɪ uji, yaa nka na gi ṅə aki utunyem unakə aki na gishee aki buto unyem: ³⁸ Nka na gi ṅə aki acam gisana atigaḍu

kokoo uɔa nkɔli na gishee aɔi itoko ukara? ³⁹ Nka na gi nɔ aɔi unashede yaa sarka ni, na giɔi akasul? ⁴⁰ Nkɔn na guɔari alɔ pi waa: Nti lɔ anyun tja waa: Alesura akpala guya guya l lee ashee ambapa mbaɔe kajala ɔɔn ma, amuna l lee ashee. ⁴¹ Ga ni kanɔam na alɔ mbaɔee baɔa na guɔene ma, waa: bɔ ma anyungulɔ aluj namu gaɔu laali baja; kulama utonu ndee bakpeɔe ashee sheetaani n'umalaika ma ni. ⁴² Aɔuwaa: Akɔmɔ unakɔ amu ma, ki shee amu uju ma ji na; utunyem ukpa amu ma kishee amu buto manyem na; ⁴³ Nkpa gisana anyungadu ma, kicam amu na; nɔa nkɔli ma ki kara amu itoko na; n nashede kokoo nɔa sarka ni ma, ki pi ati jeɔe amu na. ⁴⁴ Naa ba ni gboo batɔlɔ ashee ni waa: Nɔiyar nka na gi nɔ aɔi akɔmɔ una kɔ aɔi na ku shee aɔi uju na, yaa utunyem ukpa aɔi na kishee aɔi buto na kokoo gisana, yaa una shede, yaa uɔa sarka ni, na ku jeɔe aɔi na? ⁴⁵ Nkɔn na atɔlɔ ashee pi nti lɔ anyun tja waa: Alesura ndee ishɔla ki lee ashee bapi bajala mbaɔe na ma, amu na kulee ashee na. ⁴⁶ Bani baɔe ba ce gutu gubɔka ngudee kuv wɔɔa gayala na ma ni, ama mbaɔee baɔa ɔei ɔei ma, ba ce njuro ndee hujwɔɔa gayala na ma ni.

Chapter 26

¹ Ipi waa Yeosu alee afaawi banunii bonjo ma, na alɔ aba kɔn ja waa: ² << Iyɔ lɔ waa isaa ishile unyiw naa baji pak ka jungaari, naa ba tɔwa are pur aeshee ba kal gɔyo k'an kura lan>> ³ Galan ba saara laaj ka di ba ja na samaa kɔ ba nɔ no ba wala kaif, ba saara laaja k'adi baja b'anɔi yar a gafala ni. ⁴ na ba man alee ganɔ gadɔnkɔnɔ waa bari yeosu ulugu ni naa akɔ ni. ⁵ adu waauba lɔ lan waa "ipaa lee ju gaari ka Saa na, naa gaboro ga paa ti ta Samaa ba gi cu ca na." ⁶ Yeosu de da betani Simɔɔ alaj dɔj dɔj ja a gafala ni. ⁷ daa ba Sɔ tebiru Sul mɔ, usɔmpɔrɔ dɔn api asul na albatɔrɔ k'an sulo arɔne na tulaari ndee a kanɔer guwa ma; na afur anɔi lan. ⁸ ama aba kɔn ja ba nɔ gɔn ma, na ba cam unjana naa alɔ waa: "asaara panja gan fɔi? ⁹ ba tɔba sɔra ayala tulaari nde ta bunɔnɔn n'aa asee ba Shee ba Sheere." ¹⁰ ama Yeosu yɔ na alɔ pi waa: "maako lan nana caari usɔmpɔrɔ nde? alee buko buson Sono bu ashee amu. ¹¹ Iti wuda basheere naanyum baa njɔn na, ama ku wuda amu baa njɔn na. ¹² afur tulaari amalan ma lee na Saa ushile ndee ba fun amu ma. ¹³ nti lɔ anyun waa baa nka na duulinya nde ni ba ta naa na lɔ gali son so no ngɔde, ba tɔba lɔ buko mbudee usɔmpɔrɔ nde aleema." ¹⁴ ɔɔn aba kɔn ja tɔb na banyuni ba na yi da waa yudas iskariot ma aɔe basaaralaaja k'adi baja sul. ¹⁵ Ati lɔ pi waa < unii shee amu naa ma tɔa ni afaɔa anyun?>> na ba fanja itani akoo na tɔb ashee ni. ¹⁶ Tɔsa na Saa de na anayee anɔ anjaani dɔn atɔa Yeosu afaɔa pi. ¹⁷ Bodobodo ndee ka wɔd lewu na ma k'oshile ɔsɔba ka, Yeosu aba kɔn ja ba ta ba ni lɔ waa nka na tɔna yee waa tɔaa ji pak k'ɔjɔ naa gi cɔ ati penpenje gadu ashee aɔi?>> ¹⁸ Na atɔlɔ ashee pi alɔ waa kɔla ma aɔe mpa ni ɔsoro dɔn sul naa lɔ waa: afaɔa ka lɔ waa:< tam asɔla. ti yee waa amun na ambakɔn ja gi ji pak k'ɔjɔ akaa du>> ¹⁹ A bakɔn ba lee daa Yeosu alɔ pi ma na ba lee pak k'ɔjɔ. ²⁰ Gitɔnshile gikpa ma, na asɔ tɔbiril sul adɔn na aba kɔnja tɔb na ba nyiɔ. ²¹ Saa ndee ba na ji ɔjɔ ma, na alɔ waa << ija nti lɔ anyun, ɔɔn anyun gi cu ca ni ataa tɔa amɔ ashee. ²² Bɔcine ɔpi yɔgɔɔ na baa nɔ na asɔba na taba ni waa amɔ naa ndi yar?>> ²³ Na atɔlɔ waa:<< are ndee amɔn na ni gi kara atɔ gɔnye gɔnyanɔ ni ma anaa tɔa amɔashee. ²⁴ Are pur taa cɔ daa ɔnɔn ɔlɔ agalei ma. ama ndi njika ashee are ndee atɔa are pur ashee ma maa kɔba nɔm k'are na maa icum awu.>> ²⁵ Yudas ndee anaa tɔa ni ashee. ma, a lɔ ni waa << amɔ naa, ndi yar?>> na atɔlɔ ashee ni:<< ɔlɔ gɔn aku lapi>> ²⁶ Daa ba na ji ɔjɔ ma, Yeosu ta bodobodo, naa anyinɔ naa yɔga ashee aba kɔnja naa naa lɔ pi waa <> ²⁷ Na atɔa kɔ pɔ dɔnkɔnɔ naa anyunɔ. naa ashee pi na lɔ pi waa nyɔm ma anyun ganɔ; ²⁸ Adɔ waa nde lee ka ama kɔnɔ, alkawili afɔli ndee ifɔr atɔn waa isher bere tuutu ma ba mbɔnɔ ma. ²⁹ Ama nti lɔ anyun, kɔ ma kɔ nyɔm n'aa nyum bɔkana bɔ san ka mbɔde na hali njɔli ndee ma kɔ ti nyɔm n'aa nyum a ma a gi yar ni ma.>> ³⁰ Ba yi da atulo bonjo ma na ba cɔ oliwie ka gɔbɔnɔ lan. ³¹ Nkɔn na Yeosu alɔ pi waa ita pala mɔ a nyum ganɔ gitɔnshile ngide adɔ waa ɔnɔn lɔ waa nɔ ma fam ubɔri panaja naa ubɔri ba ram atɔn. ³² Ama nta nɔnɔ, nɔtama tɔnɔ anyun aɔe galilee>> ³³ Ama pier lɔ waa:<< baa maa ba saa ka ba njunii ba pala aɔi, kɔ ma pala aɔi yɔ na.>> ³⁴ Yeosu lɔ ni: << ija nti lɔ aɔi, giɔi bonjo ngi de aciri ati lɔ waa akɔl ma tɔaa fɔre amɔ akpala uriu.>> ³⁵ Na pier alɔ ni waa baa maa ma cii na aɔi, kɔ ma fɔre aɔi ayɔ na.>> na a ba kɔnja mbɔdee ba saa ma gboo ba lɔ gɔn. ³⁶ Nkɔn na Yeosu na pi bafɔl aɔe gadu ngadee ba na yida waa gethsemane na a lɔ a ba kɔnja: << sɔ ma atia naa ma lan gadu ati nyunɔ.>> ³⁷ Na atɔa pier na sbede ba pur ba nyu na asɔba na fanja ɔcin pi ka na ga yoru. ³⁸ Galan na alɔ pi waa: << amɔnjuro nda ɔcin pi ka ni hali bɔcɔni. yide ma atia kɔurɔ ma na amɔ giɔ nyine.>> ³⁹ Na akim alɔn na pi cɔi naa asɔu agaye atɔm na anyinɔ na lɔ waa: << ama wɔe, ita lee ilee ka luɔ na kɔɔpɔ nde a ma Sul. baa saa apana na ki lee daa amɔ njɔlɔ ma na ama daa ɔsɔlɔ ma.>> ⁴⁰ Na akɔa api aba kɔn ja sul naa anɔ pi bɔde ba ti fol nkɔn na alɔ pier maa kɔ? ku sɔra kɔurɔ na amɔ giɔ nyine wakati adɔn kɔnɔ aa? ⁴¹ Kɔrɔrɔ ma giɔnyine naa naa nyunɔ naa ipaa ti kpa mbɔnɔ ni na. njuro njɔlɔ ama gɔlɔ gɔci.>> ⁴² Na akɔ kim aɔe njkpala njɔtɔaja naa nyunɔ alɔ waa: << gɔya, itaji waa k'ilee waa kɔɔpu nde alɔn n'amɔ gadu naa ma paa nyɔm ni na, a kɔ cin ɔlɔ ka ɔlee.>> ⁴³ Na akɔwa api cɔnɔ ati wɔda pi ba de ba ti fol; adɔ waa bi nyine dɔr na gɔlɔ ci ka. ⁴⁴ Na a kɔ pala pi acɔnɔ naa akim aɔe. naa anyunɔ njkpala njɔtɔaja naa alɔ daa acee lɔ ma. ⁴⁵ Ka nkɔm na Yeosu akɔwa api aba kɔnja sul naa alɔ pi waa < ti fol nanɔra acinɔ aa? nɔ ma tam ndee batɔwa are pur adɔ barubɔnɔ ba nye ni ma acim. ⁴⁶ Yide ma alaj naa gita. nɔ ma are ndee anaa tɔwa amɔ ashee ma alee bonjo.>> ⁴⁷ Saa ndee ana lɔ bɔlee acɔnɔ ma, Judas aba kɔnja tɔb naba nyiɔ ni ku dɔn, na samaa t'uu tuu ma b'a duo na basaara laa ja ka di baja na samaa kɔ. ba njono su akpa. na bɔpɔɔ na ⁴⁸ Are ndee anna tɔwa Yeosu ashee ma afaɔn pi alɔ waa are ndee njɔ ma kɔna ma na ma ɔni na gan ri ma ni>> ⁴⁹ Nkɔn de kpaari na akɔm asɔla na Yeosu naa alɔ waa << nsala aɔi afaɔa ka>> na atɔwa aga nɔ acim ni. ⁵⁰ Yeosu a lɔ ni waa << gɔsoro lee bɔkɔi ɔpi alee ma.>> nkɔn na ba pi ti taw Yeosu gɔnye naa arl ni. ⁵¹ Nkɔn na mbɔdee bada na Yeosu bɔdɔn abɔlɔ a gɔnye naa aka aga pɔɔ naa asɔr ba saraa laa ja ka di ba ja ba tɔn lee ja a gɔtɔ. ⁵² Na Yeosu alɔ ni waa: < na akaa pɔɔ adɔ k'aa du, adɔ waa mbɔdelba na lee na gapɔɔ njɔtama ma ba tɔba cii gapɔɔ ka bɔce. ⁵³ K'ayɔ waa njɔtama sɔra ayida a ma wiye atɔm malaika legion tɔb na ba nyiɔ aa? ⁵⁴

Ama bai na ŋun ɔnɔ lee na ki pi daa ɔpi waa ma na.?⁵⁵ Nkɛn de na Yeesu alɛ samaa de waa: <<ɔpi na ɔbɔɔ na bɔpɔɔ ɔrɪ n'amɔ daa nlee aɔɪtɪrɪ na maa? nɔɔ ɔnyɪŋu ka gafala nɪ baa nɛn na faŋa. ki rɪ amɔna. ⁵⁶ Alesɔra de pi naa andobi mana bɔ nɪn ɔpi daa nɛn ma. >> galaŋ a ba kɛn ja ba nɪnii ba pala nɪ acuu. ⁵⁷ Bɛrɛ mbɔdɛɛ ba rɪ Yeesu ma ba ce na nɪ kaif ba saara laaja k'andi yar sul gadui ba pɔ nɪn ja na na mpa kɛ ba nɔro ba wala ma. ⁵⁸ Pier tɛr a nɛkɛm ada gadu lɛn ka halɪ atɪ kpa ba saara laaja ka ndiyar a gafala nɪ. naa asɛ ba tɔŋa ka sul na yɛɛ waa ade aŋɛ bɔkɔɔ bɔ lee ma. ⁵⁹ Ba saraa laaja ka di baja na gɔfaŋa gɔkalka ba ja ba nɪnu ba yɛɛ daa ba lee naa alaa ɪsɛi ka seriya apanja na Yeesu naa sɛra akɛ nɪ ma. ⁶⁰ Kɛ ba nɛ gadɛn awu ɪsɛika sɛrɪya na ka nɛkɛm na ba nyɔɔ ba dɛn ba kpa. ⁶¹ Naa alɛ waa <<ɔsoro ndɛ alɛ waa nɛtɛ ma sɛra Gaja kɔ nyɔɔ ka gafala naa akɔɔ cɔji Ishile Iriu.>> ⁶² Ba saraa laa ja k'andɪ yar ata yide naa lɛ nɪ waa: < tɛlɛ aa?>> bai na seria ndɛɛ ba laa a ka lan ma? ⁶³ Ama Yeesu ka lɛ ga dɛn na na ba saraa laa ja k'andɪ yar a lɛ nɪ waa nɛshee aklɛ ganɔ Gaja gɪyarɪ glɔumbɔnɔ yar lan waa alɛ atɔ lta jɪ waa aklɛ na kristo, Gaja pur.>> ⁶⁴ Na Yeesu atɛlɛ ashee nɪ waa: < glɔopi ɔlɛ gɛn. ama nɛtɛlɛ aklɛ ɔtaatlɛ nɛ arɛ pur asɛ lkashɪ ka gɔnyɪ sono lan atɛ na pɪ ndɛla nɪ alarɛ ma.>> ⁶⁵ Nkɛn na ba saraa laa ja k'andɪ yar a fatɛr a toko n'aalɛ waa: << a lɛ ga lee gabɔnɔ alɛ Gaja maa kɔ lan na gɪ kɔɔ na yɛ sɛria ? lɛnɛaa lɛnɛ a ga lee ga bɔnɔ . ⁶⁶ Baɪ na lna faŋa?>> na ba tɛlɛ waa: << asɪn na bɔcɛ.>> ⁶⁷ Na ba shem a ga yɛ ata bɛra. ⁶⁸ N'aalɛ asɛ nɪ gɔnyɛ n'alɛ waa lɛ andobi bɔ yɔɔ ka ga lei ashee atɛ atɛ, kristo aŋa sɛ ka aklɛ gɔ nyɛ?>> ⁶⁹ Pɛɛr ade yɛɛ gadu asɛ atɛn gakalan, na ga pi sim pi gadɛn ga pi asul naa alɛ nɪ waa: << gbɔɔ ɔda na Yeesu Galilee ka ja. >> ⁷⁰ Ama afɛrɛ bɛrɛ ba nɪnii ba nyɪi alɛ waa: << kɛ ma yɔ nɛgadɛi ɔna lɛ ma na.>> ⁷¹ A kɛwa na gakukonu ka gɔ sav ma na atɛn lee ja ɔsimpɛrɛ dɛn aŋɛ na lɛ na shee mbɔdɛi ba dɛ nɛkɛn ma: <<ɔsoro ndɛ gbɔɔ adɛ na Yeesu naasaretɪ ka ja>> ⁷² Na akɔɔ fɛrɛ cɛnɛ a acan na ma na: < kɛ ma yɔ ɔsoro dɛ na.>> ⁷³ lɔkɔ lee cɛi ma bɛrɛ mbɔdɛi ba dɛ nɛkɛn ma ba pɪ a lɛ pɛɛr waa: glɛ shee lɛ alɛ waa ɔlee bɔ dɛn na: adɔ waa aklɛ bɔlɪlɛ ka bɔ faŋa gɛn.>> ⁷⁴ Nkɛn na adɛ na fɛrɛ na can na Gaja. kɛ ma yɔ ɔsoro dɛ na.>> kpaari - kpaari na acɪrɪ a kɔl. ⁷⁵ Na pɛɛr alɛɛ bɔlɛii Yeesu acɛɛ lɛ waa: < atɪ lɛ waa akɔl ma ɔtaa fɛrɛ amɔ akpala Iriu.>> nɛkɛn na adɔɔ naa acɛ atɪ yu.

Chapter 27

¹ Gaja gakudɛ gaka ma, basaraalaja kaɔibaja mpa kɛ ba nɔno baɔa na yɛɛ gufaŋa ɪ ba kɛ na Yeesu ma. ² Bari nɪ akur ɔɔ, naa ace na nɪ atɪ shee gominantɪ kare dɛn ba tɪ yuda nɪ waa pɔɔɔ pɪlaatu. ³ Nkɛlɛ Yuɔaasi aŋɛ waa ba kɛ Yeesu agalɛ i ma, na alɛɛ nshuyɔ, rɪakɔɔ na ɪtampi akoo na tɛb atɪ shee basaraalaja na banɔno, ⁴ naa lɛ pi waa: Nlee taaltɛ atɔɔ dɪumyar ashee. Na ba buyɛ nɪ waa: Gani kaawa atu na ɪsaa na akasul. ⁵ Na yuɔaasi akɔɔ na ɪtanɪ abɔɔa unyɪnɪ kaafala nɪ. ⁶ Na basaraalaja bapom ɪtanɪ dɛ n'a alɛ waa: kɪshee gana waa gidu ɪtanɪ dɛ gatanɔ dɔka na adɔwaa akɔnɔ kɪtanɪ nɪ. ⁷ Bawala a lee asɛnɪ abɔnɔ ma, na ba tɔɔ ɪtanɪ dɛ atɪ shɪ ndɛɛ a na cɛ bɔbɔ ma, agawara ba naa fun basana ɪ ba ci ma. ⁸ Galaŋ na ba na yɪɔa gawara gaɔɛ waa: Akɔnɔ kaawara halɪ nɔrɔn. ⁹ Nkɛn na nɛgadɛɛ annabi yeremii abunjalɛ ma, ɔlee; waa batɔɔ ɪtampi akoo na tɛb ndɛɛ ɪsɛm na Israel bapur ma; ¹⁰ Ashɪ na ndɛɛ ana cɛ bɔbɔ ma, agawara dɛa ɪkoyar alɛ waa: Ma lee ma. ¹¹ Na ba tɔɔ Yeesu ace na gaminantɪ sul na gominantɪ ataba Yeesu waa: Aklɛ na yuda kɛbaja bagu yarɪ aa? Na Yeesu abuyɛ nɪ waa ganɪ jɪ ɔlɛ gɛn kaɔɛi dɛi. ¹² Ama mbudɛɛ bɔsaraalaja ba na cɛn na nɪ ma kabuyɛ pi na. ¹³ Nkɛn na Pɪlaatu alɛ nɪ waa: rɛnɛ alesura guya guyaɪ ba na cɛn na ki maa? ¹⁴ Yeesu ka kɔɔ abuyɛ gominantɪ abulɛi bununɪi kaadɛn na, nɛkɛn nɪkpa gominantɪ bitɪ. ¹⁵ Baa jungaari baa apanja na kagushile gominantɪ laa sarka kare dɛn alam. ¹⁶ Sarka nɪ kareɔn adɛ dɛ nɛkɛn ba tɪ yɪɔa nɪ waa: Barabaasi. ¹⁷ Banunɪi bawala ma, na pɪlaatu atabapi waa: aŋa na una yɛɛ waa: malaa nɪ a lam, Barabaasi yaa Yeesu ndɛɛ una yɪɔa waa: kristo ma? ¹⁸ Adɔwaa bagɔlɔpi bayɔ waa: Ncɛnyoro nɪ barɪ na Yeesu. ¹⁹ Pɪlaatu asɛ ɪkɛma kamboi lan na cimɛkɛma ma, n'akar acɛ atɪ lɛ nɪ waa: Gadɛn gapaa tɪ dɛ akunnusoro dɛi dɛi kare dɛ anyɛgɪcɪca na oo! adɔwaa: Urɔn dɛ nɪ ɪshɛi guɔa nɪ usoro dɛ lan. ²⁰ Na basaraalaja na banɔno bapɪkɪl samaa waa: ataba barabaasi lan, naa ba kɛ Yeesu. ²¹ Na gominantɪ ataba pi waa: Banja nuna yɛɛ waa ma lam? na batɛlɛ waa; Barabaasi. ²² Na pɪlaatu a lɛ pi waa: Bai n'unayɛɛ waa: Ma sara na Yeesu ndɛɛ una yɪɔa waa: Kristo ma? na banunɪi balɛ waa: Bakal nɪ. ²³ Na gominantɪ alɛ waa: mbɔnɔ mpanjanɪ alɛɛ? Na ba pɛmpɛnɛ akuro kɛnkɛnɛn waa: bakalnɪ. ²⁴ Pɪlaatu aŋɛ waa: kaasɛra pi na, samaa pɛmpɛnɛ na peɛ ma, n'tɔɔ buto, ashɛrɛ anyɛ banyu n'alɛ waa: Mmana dɛiɔɛi kare ndɛ agalɛi nɪ ɪsaa nanyɪnasul. ²⁵ Nkɛn na samaa anunɪi atɛlɛ waa: Akɔnɔ kaalɛi gafɔɔa atunna atɛbapi atundɪ lan. ²⁶ Nkɛn na Pɪlaatu alaa barabaasi alam; Naa akɔɔa Yeesu ɔpɛ, naa atɔɔ nɪ ashee batɪ kal nɪ. ²⁷ N'ɪsɔja batɔɔ nɪ ace na roma kɛbaja bagakɛmɛmɔnɔ naa awala asul asɛ nɪ akal. ²⁸ N'afɔɔɔ ɪtoko naa akara nɪ ntukupɛv nrana. ²⁹ Na ba lɔ yɪwɛ kanfu asiɔ andɪlan, n'atɔɔ urukɛtemu adɔ agunyesono nɪ, na bawala acɛm bakɛwɛlan Yeesu anyu na lɛv nɪ haa naa bulɛ nɪ lɛ waa: Gɪti salakɪ Yuɔa kaguyarɪ! ³⁰ Na bashem nɪ atabara, acam na nɪ urukutɛmu akɔɔa andɪ. ³¹ Babulɛɛ nɪ abɔnɔ ma, na bafɔɔɔ ntukupɛv nrana naa akara ayɔɔkɔ, naa tɔɔ nɪ acɛ na ma batɪkal. ³² Baɔɔɔ na ce ma, na bawa na sirɛɛnɪ kusoro dɛn batɪ yɪɔa nɪ waa: simɔɔ, na ba lee nɪ dɔole acam na Yeesu guyanɛkura atonɔ. ³³ Bakpa Gɔlgota kaadɔ ma, kaashɪ na gɛn waa: urɪɔikɛwa. ³⁴ Na ba tɔɔ ana agɪshumu acɛkala na bukana ashee nɪ waa: Anyem; Akɛm aŋɛ ma, na bɛla kanyem na. ³⁵ Bakal nɪ abɔnɔ ma, nabayuga ɪtoko naa akɛv ɪkɛɛ ba nɛ arɛ dɛɛ atɔɔ agadɛnciki ma naa galeɪ annabi abunja lɛ ma, ɔlee, waa: ba kɛv ɪkɛɛ agadɛnciki lan. ³⁶ Babɔnɔ ma, na basɛ na jɛlɛ nɪ. ³⁷ Na ba nɔn kalakɪ lan waa: ndɛ na ba na yɪɔa waa: Yeesu, Yuɔa kɛbaja baguyarɪ. ³⁸ N'a akal bapɪtɪrɪ banyu, uɔɛn gusono lan asaaka gupɛnɛ lan. ³⁹ Mbadeɛ ba na fɛl ma, baɔɛ ba tɪ lim nɪ, na finɛ bunɔ. ⁴⁰ Na lɛ waa: Aklɛ ndɛɛ ɔlɛ waa: utaapi unyɪnɪ kaafala naa, acɛ jɪ ushɛlɛ urɪutaja ma, fura akulɔ akulɔpi! ɪtajɪwaa: ulafualɛɛ Gaja upur rɛgɛ guyanɛkura lan. ⁴¹ Basaraalaja kaɔibaja na babɔnɔnɛ, na banɔ no, ba nɪ gbɔɔ baɔa na kɪɔɛ nɪ fɔɪ na lɛ waa: ⁴² Afura basaaka, ama kasɛra afura agulɔ na, ɪtajɪ waa: uni na ɪsraɛl kaguyarɪ, arɛgɛ guyo kanɛkura lan naa gɪsheɛ nɪ ɪja. ⁴³ Adɛ na kantan na Gaja ma; Gaja garɛgɛ nɪ nnyɛm ɔ na gɪ nɛ, ɪta jɪ waa: Gaja gasɔlɔ nɪ. Aɔwaa a lɛ waa: Amu na Gaja upur. ⁴⁴ Na bapɪtɪrɪ mau baɔa na lim nɪ gbɔɔ. ⁴⁵ Tɔɔ na bukɛnkɛnɔ bu kolɛn ace bukɛnkɛnɔ cunɪ nkomo ntashee gatɛna ganunɪi lan. ⁴⁶

Bukonkono cuni kasaa na Yeesu akuro kankankon na la waa: Elii Elii lamasabaatanii? kaashi na gon waa: Amikoyar amikoyar, mu lee ka ubada a mu. ⁴⁷ Mbaadee bada nkon ma, budon arona ma, n'ala waa: Ati yida Elii. ⁴⁸ N'udon acu kpaari ati too nkisa apar na gipe asom finegru ni acekpe cekpe ashee ni anyem. ⁴⁹ Ama basaaka ba de ba ti la waa: Gyi de akide na, ita ji waa: Elii ataa pi ati fura ni. ⁵⁰ Na Yeesu akoo akuro kankankon naa cii. ⁵¹ na paatusan ndee baton unyinu kaafa gabumbon ni ma, afater akpalanyu too n'alan hal aton, gatona gatatar, abunu ita pada. ⁵² Ciri ciri kabere i ba bun afun ma bakufu ita tine bakoo anona. ⁵³ Bafoo akufu ni ma, n'ada nkon, Yeesu anona ma, na bayeta akpa ciri ciri kampa ni bere tuutuuma ba ta na pi. ⁵⁴ Isoja ishunyur na mbaadee bada nkon natuna Yeesu ma, ba na daa gatona gatar, na buko busara ma, na sampena ubumbon ukpa pi, na la waa: usoro nde alafu alee Gaja upur. ⁵⁵ Basampra tuutuuma i ba tar ankam doo Galilee nakanana ni ma, ba de bayide gaduluka na kida. ⁵⁶ Basampra ba de ka badon pi gon Marii magidala kaja, na Marii Yaakubu na Yosefu bana, na sebedee bapur bana. ⁵⁷ Gtatanshile lan n'usorotanja don, bat yida ni waa: Yosefu, a de lee Yeesu akonja don. ⁵⁸ Ace pilaati sul, ati nyin gon waa: Bashee ni Yeesu ankanpa. Na Pilaati ashee ni gon. ⁵⁹ Na Yeesu alaa nkonpa, atoo nkuro nfon par na Yeesu. ⁶⁰ Na'ace na ni ati du nkufu nfon ako gutakuw ala ni ashee agulo ma. Napikil ntala aciu nkufu kaano n'afal ashe. ⁶¹ Marii magidalaakaja na Marii asaaka baso asala na bawaor nkufu kaano. ⁶² Gajukudaka ide lee sabaati kushilekpedaka, na basaraalaja na fariisi kabaja baman ace Pilaati sul. ⁶³ Na a la ni waa: Ndiyar guti lige aseire de nkala ada njuro ni ma, waa: ushile uriutaja ada ataa too anona. ⁶⁴ Galan shee gon batuna nkufu al ushile uri utaja, na abakonja ba pa ti nyim ankonpa, na a la samaa waa: Anona adoo bakono ni na. Ini kujisei itu wu isabaka. ⁶⁵ Na Pilaati ala pi waa: iwada batunka; kula ma ati tun daa una yee ma. ⁶⁶ Na ba ce nkufu kaano ba na na ntala abonjo ma, na ba sa na tunja.

Chapter 28

¹ Sabati kaajukudaka, gajaka gajaka kutu kutu ide lee buko kushile usabaka na gon, Marii Magidala kaja na Marii asaaka ba ce bat kide nkufu. ² Na gatona gatar nikastii; Aquwaa: ikoyar a malaika don, arga n'alan api ti tine ntala n'aso nlan. ³ Ayaashi a de ti nala nala daa ushile ma, itoko ide kara pampam daa ucitalfuro ma. ⁴ Na mbaadee bana tunja nkufu ma, asampena ukpa pi bafada aton aton acii njuro lan. ⁵ Ama Malaika a la basampra waa: Anyin, asampena upaa kpa nyin na; Aquwaa: Nyoo waa: Yeesu ndee bakal ma, uni n'una yee. ⁶ Ka too ada ati ya na, anona daa abuna ala anyin ma. Pi ma ati na gadu ba du ni ma. ⁷ Kula ma were ati la abakonja waa: Anona adoo bakono ni, ada galilee na saa anyin, ntala anyin waa: Nkon na, itu na. ⁸ Nkon na basampra bafal acuu na ce asampena idakpa pi, ama bi cine ide kar ba de ba ti yoo yoboo na ce ba ti la ashee abakonja. ⁹ Na Yeesu amana wa na pi akur aton anyi na yee bari ikei. ¹⁰ Nkon na Yeesu ala pi waa: Asampena upaa kpa anyin na; kula ma ati la ambapal waa: Ba ti wa na'mu galilee nkon na banjo amu. ¹¹ Saa ndee basampra ba too unyina na ce ma, na mbaadee bada nat una nkufu ma, bakpa mpa ni, a la basaraalaja kadibaja buko bu sara ma. ¹² Basaraalaja na bonono ba rono gon ma, na ba yee gufana, na ashee isoja mana itani tuutuuma. ¹³ Ala pi waa: Ba la waa: Bada aton nafol ma n'abakonja ba pi ati nyim ankompa. ¹⁴ Gominanti ata rono gon, guti gi yo daa gi lee naa anana ucine na gi laa anyin guti guboka ni. ¹⁵ N'isoja ba cam itani n'alee daa ba la pi ma na galei gade kantogi nce baa nkana gadu i Yuda kabaja bada ma hal n'ron. ¹⁶ N'abakonja tab n'udon i ba saa ma, ba ce Galilee gubunulan Yeesu acee fana pi ma. ¹⁷ Saa ndee banjo ni ma, na ba kur aton banjuni anyi. Ama bagicuca ni badon ba de batilee sika nani. ¹⁸ Yeesu akam asala na pi ma, na ala waa: bashee amu iko unii alan n'ton. ¹⁹ Kula ma a ce ati lee isamaa banjuni bapra ambakonja, mana ma pi buto na Guya, n'upi, na njuro nsonsono ba nyida. ²⁰ Naa icere pi buko njon ashee anyin ma. Kide ma, nda anyinasul baanjen, hal dulinia ubon kushile.

Mark

Chapter 1

¹ Yeesu -Kristo, Gaja upur a laabaaru asonsono kusabu. ² Da ba gon anaba Esaye agubo ni waa kide atiya, ntam amatanleeja apempenje aku nyuca. ³ Alul ka uwala udoo n'uteru ni: na la waa: pempenje ma bdi yar unyuca bado bado ma abunyucapiri. ⁴ Yohana adoo na uteru ni, na lee butomona ka ka waasu, bafuba ndawa bamana pi buto, na batada pi ba mbono. ⁵ Yudee kaatona ganjini na Yerusalema kabaja ba wala a sul; Baa ana adeti laa ambono na la, a de ti mana pi Yurde kaato ni. ⁶ Yohana de Kara irakum isana katoko narum beleti mpoo kaja ansal. ⁷ A de ti lee waasu, na la waa: udon atu na pi, unide awada ikashi awu amu, ka ma wada iko ma kur aton akuda ankodo kodo kul na. ⁸ Amu buto bu mana anyin, uni njuro nsonsono ni amona nanyin. ⁹ Kasaa de na Yeesu adoo na Nasareti Galilee kutonla ni, na Yohana amona ni buto yurdee kaato ni. ¹⁰ Afuno buto ni, na doo ma na ana ndi la ntine, na njuro nsonsono nrga alan daa alikuku ma. ¹¹ N'uwala don udoo nalan, nala waa: Aki lee ka mpi asoloka, ndu amusulu aki nni ni. ¹² Kpaari nkon na njuro nsonsono ntawo Yeesu ace na uteru ni, ¹³ Na ada uteru ni, ishile ishunyur, na sheetani atuna ni. A de da ibori banjoni ni, numalaika mana ba pi na lee ni bota. ¹⁴ Bari Yohana adu sarka ni ma, na Yeesu ace Galilee ni, na lee Gaja ka laabaaru asonsono kawaasu. ¹⁵ Na la waa: Aluwaatu akpa bono. Gaja kaayaritona gakpa fuba ma, ndawa, shee ma laabaaru asonsono ija. ¹⁶ Asara akun Galilee katanku na ce ma na ane Simoo napar Andiree, ba de bat kaw guraw tanku ni; Aquwaa: Bufukajo pi balee. ¹⁷ Na Yeesu alapi waa: Tar amunkam naa ma lee anyin una ri bere. ¹⁸ Na ba mana apala barau kpaari, atar Yeesu atar Yeesu ankam. ¹⁹ Akam ace nyu cai ma, na ane Yaakubu, sebede upur napar Yohana, ba ni gboo ba de bada nyifoi ni na pempenje ba gurau. ²⁰ Na ayida pi kpaari, na bamana apala baya sebede na batanleeja njifoi ni tar Yeesu ankam. ²¹ Na ace kapernahum Sabaati

Chapter 2

kushile, na Yeesu afana akpa sinagwogi ni, na cere bere. ²² N'ucenu ana cere ma, ukepi garənjə; Aduwaa: Ana cere bere pi na kpashe, ki da qaa babonja ba na cere ma na. ²³ Usoro dan ade da sinagwoge dani, njuro mbono nde nda na ni, na akuro waa: ²⁴ Yeesu Nasareti kaja, gapana gada ka ati nnaki gi cica, upi pi adur atu aa. N ya gurisura i ulee ma: cinicini Gaja kaja naki. ²⁵ Na Yeesu akpashe ala ni waa pɔɔakaano naa adoo usoro de lan. ²⁶ Nkən na njuro mbono ntugotugo usorode naa adoo agulo ni, nukashu nakuro kənkan kən. ²⁷ Nlee banjini maamaaci bade ba titaba bawor waa: Gapana ji gən ngade? uceru ufɔli: Atikpashe anjuro ibono ide ti nyene ni. ²⁸ Nkən na Yeesu antagi nce baa nka na Galilee kɔkarakara banjini ni. ²⁹ Badoo sinagwoge ni, ade nna Yaakubu na Yohana ma, na ba ce Simɔɔ na Adiree ba gafala ni. ³⁰ Simɔɔ akar anr ade ti shede gushile ada atən, na bai ashee Yeesu. ³¹ Na akəm asela ni, naa ari agonye ni ataa ni alan, na gushile gu ma na doo agulo ni kaari. Na ata akanja na pi. ³² Gutənjshile lan ushile una fada ma, na ba pi na banyunjuja banjini nanjuro ibono baja. ³³ Na mpá nyunii kasamaa wala agafala kaa kukonu. ³⁴ Ade ti kade bere tuutuuma bi shedu asura asura ade ti kərə anjuro ibono tuuttma, ade ti ble nanjuro ibono ipaalə agalei na aduwaa anjuro ibono iyo ni. ³⁵ Nji kuɔli futufutu Gaja kaaka na para na ma, ade ta a doo ace gadu uɔɔn kaa na ma ati na nyunə Gaja. ³⁶ Simɔɔ nabawar bada asul ma bada na yee yee ni. ³⁷ Boneni ma, na ba ni waa: Bere banjini batiyee yee aki. ³⁸ Na abue pi waa: kula ma gi ce apa ifole ni, naa ma lee waasu nkən gboo; aduwaa galan na mpi. ³⁹ Na ace Galilee ki sinagwoge banjini ni a ti lee iwaasu, ade ati kərə anjuro ibono. ⁴⁰ Alandemja dan ace Yeesu sul naa a cəm akəwə lan, naa apela pala ni, n'uwələ ujala waa: utasɔɔ, utaasəra akaɔa ama landema. ⁴¹ Na Yeesu anə ishei, naa bɔɔ agonye afəm ni n'ala ni waa: nɔɔɔ akalandema ikaɔa. ⁴² Kpaari na alandema umana akaɔa agulo gu mana apra cinicini. ⁴³ Na Yeesu akərə ni ala ni, kaka ni, ⁴⁴ naa ala ni waa: paa nɔ naki, nyine ala shee uɔɔn na: ama kula ace asaraalaaja sul ati fanja ni akulo, naa alaa saraa ashee akulo kukaɔu qaa mnsa anən ma, nɔla a səriya. ⁴⁵ Ama usoro de, afəl ma, naace ati lejigbagaraa na kul ji na shee banja, galaki shee Yeesu ganɔ akpa mpá ni banə ni gbagbanaa. Ade ti da buu bere ka bada na ma.

Chapter 2

¹ Ishile itorka kanəm na Yeesu akwapi kapernawum. Gi rənə waa ace da afal. ² Na ba wala bare tuutuuma ayide Gakukonu gadu kaa ta pina abe ti lə pi Gaja kaaley. ³ Bare bade batipi a sul, na bare ba nam ba tonjo are dəm buman ni ma a pi na ma na. ⁴ Daa kəba sərə lə nanina aduwaa bare ba yogo ma lan na babodo a la akpaku atənə na Gadu n Gadee ayide ma, na ba rəgə na li ndee lan are ndee bu mənə ma. ⁵ Yeesu a nje buɔine ma, na ala are ndee bu mənə ma waa ampi akunbono nyuni itədəki. ⁶ Babonja badəm bade basətam na nju mo njumo banji ni. ⁷ Waa gapanjaji are nde a na lə gəm, ati kidé Gaja foy ananasəra atədə bare babono na kile Gaja kan dəm dəm na. ⁸ Yeesu anro nson npala ayo ngade a ba na fanja buɔine ni ma, na a na taba pi waa mulei ka una fanja Gani anyuncine ni. ⁹ Gapana Gadaka kétére balə are ndee buman ma waa akun bono ntə daki, kooko paləni waa taa aka li na a sara. ¹⁰ Naa iyo waa are pur awoda iko atəm atəbare babono. ¹¹ N'sheki iko ala are ndee buman ma waa ta a təwa a kali na asheɔ afal. ¹² Na amanata atəwa ali aduo bare ba njuni bi nyunen ni kpa pi biti badee batɔ kuma Gaja na ləwaa kagunə Gule sura daa a wa ayo na. ¹³ Na Yeesu a təbə gatunɔ, na sa ma anu ni a de ti ku m ni, a de ti fanapi. ¹⁴ Ana fəl ma na anə alfee upur lefi asə lampo kaatən le du ma na a lə ni waa kɔnmu na lefi ata a kɔnni. ¹⁵ Daa Yeesu ana juju lefi Gadu ma nbade baja gboo bade ba man asə na ji uju na a bakənja adu waa bayogo bak onuma. ¹⁶ Babonja na Farisi kəbaja banə a na uju na lampo kə ba camja na bare ndawa nbono baja, na ba na taba akən ja waa mu lei ka una ji na lampo na adawa bono baja uju. ¹⁷ Yeesu arənə gəmna na a ləpiwaa kilee bare nbadee ba da na baloma ba na nɔe logotoro na, a ma nbadee bana shede ma, kɔmapɔ mayida nbadee ba da dei dei ma na, a ma nbono baja. ¹⁸ Yuhana a bakənja na Farisi kəbaja ba ti kur ganɔ, na ba pi atitaba Yeesu waa muleika na Yuhana a bakənja na farisi kə baja bana kurganɔ na akəbaja kəba na kurganona. ¹⁹ Na Yeesu ana ləpi waa ango a ba soro batɔ ba sərə akur ganɔ tam ndee ango ada na pi maa, doo na adana puma ango kaa sərə akur ganona. ²⁰ Ushile dem utunapi ango anaa duwo ba gicica ma kankele batəba kr ganɔ. ²¹ Uɔɔm kana pɔɔ nkuro nfɔli naa atəwa dərə anono apɔɔ atrə dadu naa atəwa dərə. ²² Uɔɔn kana du bukana buɔfɔu nbuce njono ni na a adukawaa bukana butipi nbuce, ama duma bukana buɔfɔli nbuce nfɔli ni. ²³ Sabaati kushile dan na Yeesu asara apada ble kaawaranɔ unyica lan na abakənja ba da na dəm iyo. ²⁴ Na Farisi kəbaja ba na tabaniwaa muleika una lei bukwɔ kitaba waa le Sabaati ku shile na ma. ²⁵ Na Yeesu abuye pi waa kitor bukwɔ dɔu da alema ayɔaa tam ndee ahie bukwɔ bu dan na nbadee ba da nanɔ ma. ²⁶ Daa ana kpa Gaja kaafalanuma, na asaalaraja kanɔdiyar Abiyata nyinju kan kuni adji bodo bodo ndee kitabawa ba saralaaja bai nama halɔ ashee nbadee bada nkəm na ni ma. ²⁷ Na aləpi waa balee Sabaati na ashee bare, kile bare pi bale ashee Sabaati na. ²⁸ Are pur aleeka Sabaati kanɔdiyarə.

Chapter 3

¹ Ne Yeesu akɔti kpa Sinagoge ni. N'kun'na usoro dɔn de dan kun bume na agonje. ² Beɔe batɔ tuga ni na nowa ata kaga ushegu sabaa ku shilea: beɔebatiye be cəu na ni. ³ Ne Yeesu a le gunje gumuna ka yare ta niga gucica. ⁴ Nana taba basa ka ishe ganon waa bele n'sono kok n'bono sabaati kushile ya? Gi uga yuku wa gifura njoro yaa badur ni? Ama uɔɔn kana le kigun na. ⁵ Ye Yeesu asunje pi njine cɔɔ. Yesu uci ne piye bagufolo gukankra lan, na le arewa: Bɔɔ gunje. Abɔɔ agu nje nje alafia ne farizi ma na. ⁶ Na Farisi ma na bata kpari ado na ba ce atunje Erodi ki baja. ⁷ Na Yeesu atibi kɔɔ tənku kankan na samaa. ⁸ Tuutuuma adona Galilé, Jude, Jerusalem, Idume, Yurde kaato kankum, Tiirna siido ki kara kara, samaa tuutuma dɔtunja antogi ne baapi asulu. ⁹ Naa le abatinleja isim ewoda nyifoi ananasul baatan panja, na samaa apacaare njima. ¹⁰ Aduwaa ana too alafia banankoja, bere banjuni kpataa bana shedema bata pi asul naa

kuna ni.¹¹ Anjuro ibonɔ itanjeni baɖu bacim pakəwəlan naa nanjala: Aki na Gaja apuru.¹² Aɖetu kpashe na bila nap waa bapaa yida anyeda ma.¹³ Na ba boɖo gubunu lam; na yida mbede ana yema, na bacu asulu.¹⁴ Na ala tɔb-nu-nyu, waa baɖa na ni,¹⁵ na atɛmɛ waa baci atile la baru asonsono, naa akere anwuro bonɔ.¹⁶ Tɔb-ni banju mbede Yeesu alaa aɖuna agulɔma.¹⁷ Sumɔ na ɖu iyidawa Pɛɛri, Jak, Sebede upuru, na Jan, Jak unjuka, Bowanerjes, kaashi nagɛn waa ara bopuru;¹⁸ Tomaa, Jak, Alfe upuru; Tade, Sumɔ, kana kaja;¹⁹ na Judas Iscariyoti, ndo anaa tɔɔ Yeesu ashe ma.²⁰ Na bashav afal, na samaa akɔɔpi aciji, kakɔ tije gaya waa akɔɔti ji ajona.²¹ Yeesu abaja ba rɛnɛ pukɔyɔ punasarama na papɛ barini waa ana shagəshagə.²² Na babɔnɔni ja, mbede baɖoona Jerusalem neluwaa: belsebulu njnro bonɔ ndakanani; anjuro bonɔ kogo na kərə anjuro bonɔ.²³ Yeesu ayiga pi, na kɛshi bulee: Bayuna shetan anasra kərə agulɔ shetani.²⁴ Giyaan gidɛn gitayoga agulɔ, ka gulɔ ka gikɔɔ agana;²⁵ Etajowa gafala gedɛn gayoga na agulɔ, kafala kaakɔɔ ɖana.²⁶ Kalam Shetan tasra ta, tuji acina agɔlɔ gutara apaga agulɔ, agiyari kagikɔ ɖana, agele gabon.²⁷ Ugim kaasra kpa arɛ kanjra agafala agnim amana, na kerɛ usoro kankra akoro bonjo na, njkeena atapi gafala ganjuni naanjim.²⁸ Ija njɛlɛ njim, batubace njim naabonɔ alimto ujuni;²⁹ ama uɖɛn talim lworɔ Nsonsono kɛba tɛɖɛni yɔna, ale njbonɔ kunɔɖa uteɖu nama.³⁰ Yeesu tɛlegɛm aɖuwaa gim: Arɛnɛ na lworɔ bonɔ.³¹ Yeesu anar na abapal bakpa. Na bayide aka na atum bayiga ni.³² Sama tuutuuma asɛnani na bapitɛ lɛni: njɛ akanjana na kɛbapal bada njdonka ne yeki.³³ Na tele toki waa: anjana mananan, na mbapal? ³⁴ Kankɛm nabunja kɛɖɛ mbede basɛ nanima njɛma amanjana na mbapal. ³⁵ Aduwa arɛ ale Daja usɔlɔ njma, kareleka ampal, amɛnjonou, na manjana.

Chapter 4

¹ Jeesu a kɔɔ ɖa na fanja bere gatunɔ. Nrikulo mbubonɔ nde n wala asul ma ni, naa aboɖo asɔ njufɔi ni buto lan. ² Nrikulo njunii n ɖe n ɖa atɛn gato kupamanja. Na a fanja pi ayɔkɔ tuutuuma ulugu ni na a lɛ pi ufanju ni waa: ³ Du ma guto! Aduka ɖɛn aɖoo aɖu. ⁴ Tam (saa) ndee a na ɖu ayɔkɔ ma, ayɔkɔɖuka de kidɛn i ta fɛɖa fɛɖa n'unyɛna busapi ba ta pi ati ji ayɔkɔ ɖe. ⁵ Iɖɛn i ta fɛɖa gaɖu gaɖɛn atala ni ama njkɛn gatɛna ka yɔɔ na ma lan, naa a ta kpaari aduwa gatɛna ka lon na. ⁶ Ama, ushilɛ u ɖoo na ishi utonu aku aɖuwaa ulɛlɛma i nan ma lan. ⁷ kidɛn gboo i ta fɛɖa iyiwɛ ni i yi wɛ i ta afuro i na ki njum iyupi na. ⁸ I sɛɛka i ta fɛɖa gatɛna gasonsono lan naa anjum iyui ndee i sɛnjɛla gishebu ashee ipi akɛ na tɔb, ishiri u n'ishunun gidɛnɔnɔ ni. ⁹ Njɛn naa alɛ waa, arei awuda atɔ ma, a rɛnɛ. ¹⁰ A lɛ gɛn ma, mbaɖee ba na kɛlɛkɛlɛ ni ma, na tɔb nynyɔ ba sɛba na taba ni aulɛi a lɛ ma lan. ¹¹ Na a lɛ pi waa, anyin pi Gaja kaayoritɛna kashiri aɖa ashee ama mbaɖee ba ɖa aka ma, baa munu i na lee njkamo ni na ¹² kubonju ni, ba ta kiɖe kɛ ba na njɛ akoɖɛn na, ama urɛnɔ ni, ti rɛnɛ kɛ ba na ti ashi na aɖuwaa ba ti tɛɖe pi babonɔ gynyinfonɔ lan na. ¹³ Na a kɔɔ lɛ pi waa na ki ti faawu nde kaashi na, bapanja kashi na i na ti faawu baɖe banjuni ni? ¹⁴ Aduka a du galei. ¹⁵ Baɖɛn ba ɖa n unyɛna gaɖuu ba ɖu galei ma, ba ma na rɛnɛ ji ma na sheetaani a ti laa galei gaɖe ba ɖu ma basul. ¹⁶ Baɖɛn gboo atakɛwa ni na ba cam ayɔkɔɖuka tam ndee ba rɛnɛ faawu (galei) ma na ba cam ji n ucimkarka nai. ¹⁷ Ama kɛ ba wuɖa ulɛlɛma ma, kɛ ba sɛra ba yide cɛncɛrɛni na, na i ta ti kirikiri ɖɛn baɖe ba ti panja na ma na jim galei gado lan. ¹⁸ Baɖɛn, cɛniwɛ ni na ba cam ayɔkɔɖuka mani ba camka galei (unuwɛlɛ, faawu) ¹⁹ Ama anasul na saamanɛ kunawiya na gitansɔlɛka na gynyinfonɔ kayɔkɔ na galei a pala ji ka sɛra apala bere ba rɛnɛ ji na. ²⁰ Ama baɖɛn gatɛna gasonsona lon na ba cam ayɔkɔɖuka. Bani ba rɛnɛ ka galei gaɖe acam yi atun atonjo ji anɛ kanfaani akoo na tɔb, ishiri u n'ishunun gidɛnɔnɔ lan. ²¹ Ba ti tonjo fɛtɛla ace ati ɖu ayufɔi ni koo gakantali katɛmɔ? Yaa ki lee ba na yɛɛ ba ɖu ni cɛndɛre kagunya ni na? ²² Aɖuwaa, akoɖɛn ki da ulugu ni kɛ ba ti njɛ ayɔna ma na. ²³ Uɖɛn a ta wuda atɔ, arɛnɛ. ²⁴ Na a kɔɔ lɛ pi waa pi waa lee ma heifa na bukɔɔ i na rɛnɛ ma. Ba tɛ ba fanja anyi ɖaa i lee boɔta ma naa apele anyija. ²⁵ Aɖuwaa ba tɛ ba shee arei a wuɖa na ma anyɔn bukɔɔ a wuɖa ma. ²⁶ Na a kɔɔ pele waa, i ɖa Gaja kaayoritɛna sul ɖaa tam ndee arɛ ayɔkɔɖuka atɛn ma. ²⁷ Baa ba naa fol koo na ae kɛwɛrɛ gifonyine gujibonɔ na gajaka, ayɔkɔ i tu ta akpɛr kɛ be yɔ ɖaa ga sara ma na. ²⁸ Gatɛna kagilopi ga na pala anɔ i na ta nai, a ti pala i wuɖa solo halɛ a ti wuɖo ipi. ²⁹ Iyupi i ta ti kim, bade ba ti krɛ i na buwɛkrɛ aɖuwaa tam a kpa ba laa awariyɔkɔ. ³⁰ Naa a kɔɔ pele waa, mu nu gi na kpaari na Gaja kaayoritɛna? koo na galei ga panja ji gi na doo na ji. ³¹ I doo gujupi kagipi gijanjalɛ ngidee ba ta ɖu ji gatɛna gi na jiba na wu ma. ³² Ama ba ta ɖu ji, gi na ta ta apra akpɛrɛ awu ifɔ njunii awuda ula ikanjra halɛ njɛla lan kabusapi bu tɛ bu sɛra aɖa kabɔ ni njkɛn. ³³ Na bulei buɖe katutuuma waa na a na pi na galei na shee pi daa kare a naa sɛra a ti kaashi ma. ³⁴ Ka na lɛ pi galei gaɖɛn a paa kɛshu na ama shee akuɖa ashee abakɛnja (abatɛmka). ³⁵ Kushilɛ, gitenshilɛ, na Yeesu, a lɛ pi waa, gi fɛl na nsau nfɛlɛ. ³⁶ Tam ndee a kərə bere banjuni bonja ma, naa tonjo ni akpa na njufɔi ni gaduu a ɖa ma ayufɔi unɛn i ɖe da asul. ³⁷ Gusɛrɛ g ukanjra guɖɛn gu lee ataa ayɔkɔkɔ abɛɖa njufɔi halɛ n turnɛ bonjo. ³⁸ Uni aɖe a ti fol alefeeri lan. Na ba njɛnɛ ni ataba ni waa atitanɛ yar "ki na ɖa aki asɛmpɛna gi paa ti lee sarati aa? ³⁹ A njɛnɛ ma ni, na a bor na gusɛrɛ naa alɛ tɛnjku waa, njura njɛn. na gusɛrɛ gu njura (kaɖa) na gaɖu ga njura siuu. ⁴⁰ Kakɛm na lɛ pi waa " mu lan na i wuɖa asampɛna gɛn? Mu lan na ki wuɖa ucine baa cei na? ⁴¹ Nasampɛna ikanjra i kpa pi bade ba ti taba bawor waa: Anja na nde gusɛrɛ na tɛnjku ba na lee ni boɔto.

Chapter 5

¹ Na basɛla tɛnjku kankim na bakpa Gersa kikaɛkare ni. ² Na Yeesu adoo enjɛfɔi nima nu soro ɖɛm a ɖoo na akufɔi ni naapiti cɛm akəwəlan njoro nbonɔ de dana ni. ³ Areɖe akufɔi ni na nanaɖa, bawo uɖɛn kasra akurɔ ni iwɔrɔ. ⁴ Pataduni iwɔrɔ na pa kuru ni iwɔrɔ anɔ, ama matɛɖe iwɔrɔ iwuni, na tɛɖe cecenca, na uɖɛn kawuɖa ikashi asra rinina. ⁵ Paatam panjani na aɖa akufonina, na gebonɔ lanɔ, naanan njala, nafu agulɔ na tala. ⁶ Anj Yeesu goɖo limki ma, naa acu apɛtɛ cɛ akowa lam. ⁷ Naaro nɛwolo kanjra: Gaja gaɖa alalam ma gapanja gaɖaka amunaku atɛgɛ cɛca? Ji suru gaja lam pana

ohemena panaa shemuna. ⁸ Ne Yeesu alemi waa: iworu bōno, do aredeni! ⁹ Naa taba ni waa: bat na baolaki? Gɪ yɔgɔ, tutuma. ¹⁰ Naa ana plapla ni kuyɔgɔ apalim na ni mpa kankim na. ¹¹ Gubuno gudo sul ekruci tutuuma dankin na kur anɔ. ¹² Na anuro bōno anaplapla ni: Na lewaa sheetu ganɔ. Na anuwo bōno bafilkpa akruce ni. ¹³ Natopi ganɔ na anwuro bōbo bafilkpa akruce ni. Nikru cɛ icɛɛ arge guibōno lam, naacɛ tɛkpa, achiki tɛnkuni batɛmil ba nyu na bakpa butoni. ¹⁴ Nanɛde pana panja ukurn chima bocu ashee naa akulu ngedɛ galeuma mpani, na apa jalajalani. Na bɛrɛ bɛcɛ batɛnle ngedɛ gapima. ¹⁵ Na bakpa Yeesu sulu na bengua yare uro nɔbɔnɔ yaare ase, akara yɔkɔ na acɛm, na assampma ukpapi. ¹⁶ Nɛbedee becenɔ bokɔr bulema na passiba na le ɔaagapi ekurucɛ lam na are njworo ngɔnɔ yare lam. ¹⁷ Na basiba na plapla Yeesu wa ata ba mpani. ¹⁸ Daa bakpa nabakpa enɔfor ni ma, are uro nɔbɔnɔ yare ɔetɛ plapla ni ase na ni. ¹⁹ Na Yeesu katele tonina, ama na le niwaa: kula shau akagu na lupi bokɔye Gaja na Gaja ale to kima nanɔ akishe ma. ²⁰ Naafɩ asiba nakulmpa ni, appu nɔbɔnɔ tɛb. ²¹ Na Yesu akpa na asla gato gasaka gaduu sama tuutuuma asɛ na saani. Na bada gato kankɛma. ²² Sinagɔge kandiyar ɔɛm apɩ, batɩɔaniwaa yaru, nanɔ Yeesu ma na citicɛm akolam Yeesu ayɩ. ²³ Na plapla ni aɔvni suru kenkenkɛn. Ampiga pisimpi ati acii. Pɩ natrɛ gunye alam na njun alafia naa afɔra. ²⁴ Na Yeesu atrakum na sama tuutum anakɛmɛni napanani. ²⁵ Nkɛn na usampru uɔɛm de tɛle gisɛpru kina idena ale buja tɛb-ni-nyu. ²⁶ Naji ushe paa logotoro mana banyani, na ji itani iwuni, ama kanɔ alafia, ama ekɔnɛ pele na. ²⁷ Narɛnɔ bale Yeesu agale ma na srɛ na nkɛm na akɛna na atoko. ²⁸ Aɔuwaa adetɛlewaa: Ntashusra afɛm atɔko ma ntiman alafia. ²⁹ Nkɛnkpɛre na agisɛmpɩ ɔumana ide, na ruɔ agulɔ nyɩ waa nɔ alafia ashe nu ushɔɔ. ³⁰ Na Yesu ayɔkpɛrewa ukashɛdo agulɔ ni, na kɔɔ sama ni nataba waa: Anafɔmkɛ ama toko? ³¹ Na abakinja la ni waa: nɔ sama nde ana nanakema nuna taba waa: anafɔmkɛ keyaa? ³² Na kiɔɛ agulɔ srɩ anawaa anafɔmkɛ atoko. ³³ Na samprna ukpa usumprude na ɔana tar napiti cɛm Yeesu anye nalo uja iwuni. ³⁴ Ama Yeesu leni waa: Ampɩ sumprɔ: Aku cɛnɛ fɔrɔki kola fɛɛ nanɔ lafia. ³⁵ Anana le nani ma nɛ bɛrɛ baɔona sinagɔge kandi yaar agafala ni na leni waa: A kapiɔ akɔcara idiyaar? ³⁶ Ama Yesu kaɔpɩ gitɔna, na le sinagɔge kandiyaar: Armpɛna epakpakina shesheɩ uja. ³⁷ Katele uɔɛm akumini aafala na na kile Pier na Jak, na Jan, Jak par. ³⁸ Na bakpa sinagɔge kandiyaar agafala ni, nke njna Yeesu anɛɛ sama aganayu na krukru, na beleshe. ³⁹ Naakpa naa lepi waa: Muleka ɩnashɛ kampɩ na krukru? Muleka una Yu? ⁴⁰ Ga pɩsmpɩ gacina, ama anafɔlfol. Naba siba na leni saari nkeni akere bawuni doka, na tɔɔ opiyaar na naar, na mɛde bacee kɛmini na bakpa goɔu opi adama. ⁴¹ Naari agunyenɩ ale waa: talita kumi kumi, kaa shɛ waa: gapɩ sumpɩ ntileki ta. ⁴² Nkɛn kpaare naata, na siba nasara, aduwa awuda bɛja tɛb-ni-nyu na bɛrɛ bakpa piti. ⁴³ Na Yeesu alepi waa ba tale shewu uɔɛm apayɔ bele geɔɛ na. Na lɔ beshe ga pisim pi uju.

Chapter 6

¹ Yeesu aɔuwɔ njkɛm asɛv ampanɩ na abakɛnja bater anɔkɛm. ² Sabaati kushile adetɩfɛnɔ Gaja kaaleɩ sinagɔgɛ nɩ, bare tuutuuma bade batɩ rɛnɔ, na bakpabiti nalɔwaa nkana anɔ nbude kabuja bulei, ashenɩ, nkana anɔma maci kalesura nde naleɩ. ³ Kile kafinta naa mari puraa yaakubu na yose na yudi na simɔ buɔono aa, na abanyɔka basɛmpɩ kɛbada atɩnnɩ aa nakɛba shejana. ⁴ Ama Yeesu alɔpɩ waa kɛbana she andobi dɛn uja agɛdu na, koo ayarɛ mana nɩ koo a gafalanina. ⁵ Kaasara ale mamaciɔ nakileɛ atɛn gunye bashɛdekabadɛm lam naa banɔ sɔuci na. ⁶ Itɩdanɩ biti daa kɛbana she uja na ma Yeesu adetɩkpabɩpapiri nbudeɛ busɛrpɩma na fanɔpɩ Gaja kaaleɩ. ⁷ Na ayɩda abakɛnja tɛbnabanyu nanatɛmpɩ banyinyu na asɛpɩ uko banakɛrɛ anɔvɩ bɔnɔ. ⁸ Na alɛpewaa bapatoɔo akodɛm acɛna gasanana nakile ubɔluna, ba paatoɔo babodobodo na njaa ufɛlɛ na baa Gitani anyɩ beletɩ nɩ na. ⁹ Laama anyɩnakɔkɔɔ naa ipaatoɔo toko banyu na. ¹⁰ Naalɔpɩ waa baa gafalagapanani nu kpa dama gadu gadɔnkɔnɔ halɩ ipɩtɩshev. ¹¹ Itakpa gadu gadɛn na bare kɛ bacamanyum na koo kɛbarɛnɔ na anyumna duwo mankɛm naa akɩnkɩja anyunkeɩ kanɩtuli naa gɛnɩ gale sɛria ashepɩ. ¹² Nabacɛ atɩlɛ ndawa nɩubaka kaaleɩ asheepɩ. ¹³ Bade batɩ kɛrɛ anɔrobɔnɔ tuutuuma, bade batɩfɩr bashɛdeka tuutuuma bushi bade batɩnɔ sɔuci. ¹⁴ Guya Herodi atɩrɛnɔ banalɛ Yeesu agaleɩ ma anɔnyɩda npra batikuma, naanalɔwaa Yuhana amɛnakanabare buto anɔnɔ bakononuma lana ana kulna nɩ nale maa maaci k alesura. ¹⁵ Badɛn batɩ lɛwaa Eli na badɛn batɩlɛni waa ale andobi dɛn na daa andobi badɛn ma. ¹⁶ Ama Herodi anarɛnɔ gɛn ma na analɔwaa Yuhana ndee nsɛr anɔɔi ma akɔkanɔnɔaa. ¹⁷ Aduwaa Herodi aceebunɔpala bari Yuhana adunkupɔka aduwaa atuwaa aparɛ Filipu akare malan. ¹⁸ Nawaa Yuhana atɩlɛniwaa kɩsɛm atuwa a kapal akar na malam. ¹⁹ Herodiasɩ acam na Yuhana unyana nayɛɛ akɛ Yuhana aci. ²⁰ Amakasɛrana a duwaa Herodi atɩcu Yuhana aduwaa ayɔnɩ waa aleɛ are ndee a ada dei dei nada curɩ curɩ ma adetɩ kɛlɛkɛlɛni, arɛnɔgɛma nɩleenɩ biti, na anyatra rɛnɔ nɩcɩnkɛrka. ²¹ Ushile ndee Herodi anaji agajɩkalka kajuari ma na aji ashee anɔtɛma kɩsɔja kadibaja na galili kɛ banono. ²² Herodiasɩ upur usɛnɔprɛ akpa nku narɩgucɛmama na akpagunyɩ ne ashee Herodi na ucɩnkɛrka na alɛ gapɩsimpigade waa buko nbudeɛ anayɛɛ ma ta bamu ntɛmatshɛkɩ. ²³ Na akɔɔ pele acam na mana waa buko nbudeɛ, unataba muma ntɛmatokɩ baa ma anɔɔyari kanɔa uji. ²⁴ Baduwoma na ataba anar waa maakɔnɩ ma tabani na anar alɛni waa yuhana amɛnakɛna na buto anɔɔi. ²⁵ Na aleɛ were akpa Guyasul naa ataba waa nɩtyɛɛ ashe mu Yuhana Amɛnakabuto anɔɔi pɛrɛntɩ nɩ nnyɛmɛ de. ²⁶ Naguya ucine upɩye ama daa acam namana kakɔɔ nayɛɛ ablana. ²⁷ Kpaari na atɛm acɔɔmɩ waa acɛ atɩ pi na Yuhana amɛnakabuto anɔɔi. ²⁸ Na acɔɔmɩ acɛ atɩlaa yuhana saraka naa atɛ dɛ anɔɔi aɔv pɛrɛntɩ acɛ atɩsheɛ gapɩsimpɩ na Gapɩsimpɩ gacɛ atɩsheɛ anar. ²⁹ Yuhana abakɛnja barɛnɔgɛma, na bapɩ atɩtuwaa gulɔ acɛ atɩfum. ³⁰ Na Yeesu abatɛmkɛ bawala asɛ Yeesu sul nanaa tam buko nbudeɛ baleɩ ma, na buko nbudeɛ afaɔpɩ ma. ³¹ Na Yeesu a lɛ pɩwaa tɛbɛ ma a pɩ utɛru nɩ atɩ njura cɛɩ a du waa ba cɛka na

ba kəwaka ba yəgə na kə ba n̄ə gaye bajɪ ujɪv na.³² Na ba cə atɪ kpa nyɪfoi nɪ a shɛɛv gusav gufɔk utəru nɪ.³³ Bare tuutuuma ba n̄ə pɪ ba na cəma naa ayɔ pɪ na ba pələ ba n̄uni ba cu nɪ keɪ a tɔnɔ pɪ a kpa Gadu ngdee ba na cəma.³⁴ Ba duwo nyɪfoi nɪ ma na Yeesu a n̄ə samaa a bunbɔnɔ na ba da nɪ ishei daa ɪbɔɔru kə ba wuda a paɲaka na ma. Na asəba na faɲa pɪ ayɔkɔ ɪbunbɔnɔ.³⁵ Daa Gakɔŋkɔŋ ga turo a cə nnyɪ bɔŋoma naa ba kənja ba kəm a sɛla na nɪ naa naa lə waa atɪya utərɪnɪ na, na Gakɔŋkɔŋ ga turo bɔŋo.³⁶ Kərə pɪ ba cə bukoii na apa tɪala ndee ɪsɛla na Gadu ma a cə atɪ snɪ bukwɔɔ ba jɪ ma.³⁷ Na Yeesu a buye pɪ waa anyɪgilopi shee mapɪ ujɪv ba jɪ gɪcɛ atɪ snɪ bodo bodo ɪdenii ɪshɪnyɪv a shee pɪ ba jɪaa.³⁸ Na lə pɪ waa bodobodo bayɪ nɪ wuda na bacɛ atɪ kɪde naa abuye nɪ waa bodobodo banun na bufilɪ bunyɪv.³⁹ Na aləpɪ waa tɪ ma pɪ atən akuloakulo a n̄ə itolonɪ.⁴⁰ Na basə bawor laɲ banɪv nɪn Halɪ bare unyinatəb.⁴¹ Na ataa bodobodo banun na bufilɪ bun yɪubude, naa ataa agaye atəŋə na ndila na akuma Gaja naa adɪ aləbarɪ ka, na ashee a bakəja bayuga ashee samaa ayuga bufilɪ bunyɪv ashee banjɪni.⁴² Na banjɪni bajɪ akun.⁴³ Na ba kwɔpɪ na bodobodo ka kələ busnɛ tɛb na bunyɪv na bufilɪ nbu dee busaa ma asneenɪ.⁴⁴ Nbadɛɛ bajɪ bodobodo de ma ba pa bare kotoku nɪn.⁴⁵ Kparɪ na apam a ba kənja a bakpa nyɪfoyi nɪ atɔnɔ na shɛv bɛtɛ si da kagusav katam ade agɪlopi ade atɪkərə sama.⁴⁶ Akərə pɪ bɔŋo ma na acə gubunv lan atɪ nyɪŋə.⁴⁷ Gɪtəŋ shile gukpama nyɪfoyi nde nkpa Gato ka gɪcɪca bɔŋa, Yeesu aɲdɛdɛ a de naa da atən.⁴⁸ Aɲə waa batɪ sara na nyɪfoyi nafar a duwaa gusərə gufuba uvu gujɪ bɔŋɔ bukwɔŋkɔŋ bu nan kaluwa tv, na a sara butolan na cə atɪ wudapɪ, na ade atɪɛ afəl balan.⁴⁹ Ba n̄ənɪ asara butolan na cə ma na ba tamwaa ukonso atuka na basəba na kuro.⁵⁰ Aduwaa banjɪni ba tɪŋənɪ, na bagɪfolu gɪ na tɛdɛpɪ, na Yeesu a na ləpɪ waa Amv na paamatədɛ gufoluna.⁵¹ Na akpa na udapɪ nyɪfoyi nɪ ma, na gusə rəguyide, na ɪlɛ pɪ koro na ba kpa bitɪ.⁵² Na kəba tɪ kaashɪ mamaci kagulesura ngudee guleemana, aduwaa bɪcɪne ɪcɛ apɪɛɛ.⁵³ Badɛ gato bɔŋo ma na bapɪ Genesareɛ tɪ kanpanɪ naana wana n̄arɛ.⁵⁴ Tam ndee barəgə nyɪfoi nɪ nɪ kparɪ ma na bare banə Yeesu naa ayɔnɪ.⁵⁵ Uɪrəsɛrɛ nɪ na bare batonjo basnɛ dɛka na ɪlɛ na pɪ na mana budɪ nbudee ba shɪ na rəŋə waa adama.⁵⁶ Budɪ budən anakpama, apabunbɔnɔ, na apojala, na bukoynɪ ba na tɪ bashɛdɛ ka budɪ nbudee bare bana walama, bade batɪ nyɪŋə nɪ waa ashɪ pala basnɛdɛka bashɪ fɔm atoko nbadɛɛ bashɪ na fɔm nɪ ma ba na n̄ə sɔvcina.

Chapter 7

¹ Fariisi kəbaja na babɔŋɔnja badoo na yərusalem awala ba Yeesu sul.² Na ba n̄ə Yeesu abakənja badə ba na jɪ ujɪv n'anyejɪwa kəba shire banyena.³ Fariisi na Yɪdɔaa kəbaja kə ba ye na jɪ ujɪv kəba shire banyɛ gɪshebɔ dɔaa banano ba lə ba gushɪnɪ ma na.⁴ Ba ta dɔo na ndɔŋka taagbaa laɲ shee ba shire banyɛ bɔŋo naye jɪ ujɪv, na ba kwɔ aɲə alesura tuutuumaɪ ba guɔ gubəla ma, dɔaa ɪkwɔɔv kɪrav, bubo kɪrav, nanyaav arukɔ kɪja.⁵ Na Fariisi na babɔŋɔnja bataba nɪ waa: Mulaɲ na kɪbakəmja kə ba na kun buɪ banono ba gushile gulə gulə ma na, bade batɪ juɪv nanyɛ juwa kə ba shire banyɛ na? ⁶ na Yeesu abuye pɪ: Munaafiki, Esaye acee buɲa lə annabi kabulei gɪshebɔ anyunalen, banɔn waa: Samaa ndɛ atɪ lee bɔɔta aganɔ nɪ, ama agɪfolu nɪ alɪv namv gadu.⁷ Abɔɔta analee amv ma, fɔɪ na, atɪ cere bɛrɛ bafan kagupɔ.⁸ ɪkwɔna Gaja kagupɔ abəda naanaa kun bɛrɛ ba gushile.

⁹ Na akwɔ alə pɪ acɪŋə waa: ɪkwɔna Gaja ko mura abəda yɔgu yɔgu, naa atonjo anyu guɔ.¹⁰ Aduwaa: Musa a lə waa: cu akawɛ n'akanja; Na ndɛɛ alim ayar kokoo anar ma, shee babɔ agutɔ acii.¹¹ Nanyɪv unɪ lə waa: ɪdɛn ata lə ayar waa maa gujɔ ngudɛ ku makaɲa nakɪ ama shee ma shee Gaja.¹² Kɪ na pala nɪ alɛɛ akɔdɛn ashee ayar kokoo anar na.¹³ ɪtɔɔ ayɪngushile ɪtɪ ma, akə na Gaja ka lei naa naa lee alesura kalesura.¹⁴ Na akwɔ ayɪda samaa acɪŋə asul, na aləpɪ waa: dɪv ma amv gutɔ anyɪnganɔ arəŋə.¹⁵ Akɔdɛn umana unakpa arɛ agulɔnɪ naa ba lə naa: Alɛɛ abɔnɔ ma; Ama bukwɔ bu na dɔo na nɪ ma, bu na pala bade ba lə waa: alɛɛ abɔnɔ.¹⁶ ɪdɛn ata wəda atɔ na rəŋə, kare arəŋə gɪshebɔ.¹⁷ N̄kəlee apala samaa akpa afal ma, nabakənja bataba nɪ nkɔlɪ ndɛ akəma kaashɪ.¹⁸ Na alə pɪ waa: Anyɪv gbɔo, kɪwəda gufaɲa ɪtɪ kaashɪaa? Kərəŋə waa: Akɔdɛn kɪ na kpa arɛ ancəna nɪ naa akpa nɪ ajuwa na aa? ¹⁹ Aduwaa: unɪ kɪ na kpa agɪfalɪ nɪ na, ama ancəna nɪ na na unɪ kpa, naa yetɪ doo agulɔ nɪ abəda.²⁰ Na akwɔ alə acəŋə waa: Bu kwɔ bu na dɔo arɛ aganɔ nɪ ma, bu na kpa nɪ ajuwa.²¹ Aduwaa: acəna nɪ na, arɛ agɪfolu nɪ na afaɲa ɪbɔnɔ, gɪsna kalesura, fɔɪfɔɪ kalesura, bawor ba n̄juro kulav.²² Upətəra, gulɔnɪ kusɔlv, mbɔnɔ kalesura, gujoto, n yaseshe, guɲɪŋfɔnɔ, uwor kucɪu na ma, gulɔfaɲaka, uteteleu.²³ Ayɔkɔ ɪbɔnɔ dɛ, gɪfalunɪ na unɪ dɔo, ɪna kpa arɛ ajuwa.²⁴ Yeesu atəbə n̄kən ma, nace Tiir na Sdɔɔ kɪ kara kara nɪ.²⁵ Akpa gafala gadɛn nɪ ma, ka na yɛɛ ɪdɛn a yɔ na: Ama kasəra alugo agulɔ na. Aduwaa: usəmprɛ dɛn upur n̄juro mbɔnɔ ndɛ nda na nɪ, a rəŋə Yeesu aɲama, nace atɪ cim anyu.²⁶ Usəmprɛ de alɛɛ grɛkɪ fenisii kaja na. Ade tɪ pələpəla nɪ waa: Akərə n̄juro mbɔnɔ upur laɲ. Na Yeesu alənɪ waa.²⁷ Pala bapɪ bajɪ akun nat. Aduwaa: kɪ cəm batɔɔ bapɪ bujɪv adɪ bushimpɪrɪ na.²⁸ Nusəprɛ dɛ abuye nɪ waa: Nɔɲɪyar gasonojɪ ama, Bushimpɪrɪ butɪ pomfufuri ndɛ bapɪ bajɪ ɪdɔo tɛbɪrɪ laɲ afəda ma.²⁹ N̄kən na alənɪ waa: galei gade ɪlɛ ma laɲ, kula uvuro mbɔnɔ ndɔo akapɪ laɲ.³⁰ Akpa agaɲu afal ma, upɪ aɲa lii laɲ n̄juro mbɔnɔ ndɛ ndɔo upɪ laɲ.³¹ Yeesu atəbə tiie, akwɔ apɪ sɪdɔɔ nace Galilee katənku nace dekapola kaatəna nɪ.³² Na ba pɪ na gacɔɔtɔ kaa na sərə aləbulei na ma, apələpəla nɪ waa: Atər anyɛ alaɲ.³³ Na atɔɔ nɪ ace nupanpanja alɪv na samaa gadu, naa tɔɔ ɪsəwa akara atɔ nɪ, na tɔɔ a tabara gacɔɔtɔ ka gɪdanv.³⁴ Na ataa agaye alaɲ naa aɲur nɪkashɪ nəlɛ waa: Efərata kashɪ na gəŋ waa: Tine akatɔ.³⁵ Kpaarɪ natɔ umana atine, agɪdanv gukudɛ aɲɛtɪlɛ bulei gɪshebɔ.³⁶ Na Yeesu akaka pɪ ba paa tɪ lə ɪdɛn arəŋə na, na alə pɪ cəŋə, na karagayɛ na lə jɪ baan̄kana gbagbara.³⁷ Nu lee pɪ maamaaci abumbɔnɔ, bade batɪ ləwaa: Acɔɔ na lee alesura ɪsonsono nɪ: Na tɪne buɔɔtɔ batɔ bade ba tɪlɔbulei.

Chapter 8

¹ Ishilɛ dɛ nɪ, n̄rikulo mbumbɔnɔ n̄ kwɔ wala acəŋə na kə ba wuda bukwɔ ba jɪ ma na. Na Yeesu a yɪda abatəmka naa a lə pɪ waa.² Amucine v̄ kər a shee n̄kulo ndɛ aduwaa n̄ə ma ishilɛ urɪv nɪ gəŋ ba ba n'amv ma, na kə ba wuda akodən ba jɪ ma.³

N ta kərə pi ba kɔɔ shɛv babudu nakomɔ ikashɩ kɩ tɩ da ashee pi unyɩɔa laɲ na aɔwaa badən ba ɔoo na buɔu lɛɲka. ⁴ Na abatəmka ba buye nɩ wáá boɩ na gɩ sɛra apala ba kum na boɔɔboɔɔ uteru nɩ atɩya? ⁵ Na Yeesu a taba pi wáá ibodobodo bai na ɩ wuɔa? Na ba buye nɩ wáá kulumɩ. ⁶ Gəɲ ma, n'a pala bɛrɛ banjuni ba sɛ atən atɔɔ ibɔɔboɔɔ kulumɩ baɔe a ɔu albarka naa atɔɔ ashee abatəmka ba yuga ashee nɩkule. ⁷ Baɔe ba kɔɔ wuɔa bufulɩ bujala, yeesu a ɔu albarka bonjo ma a yugo bu gboo ashe pi. ⁸ Ba ji akum na ba kɔɔ kulo ibɔɔboɔɔ kɩkɔba kulumɩ mbaɔee baa ma ashev na ma. ⁹ Bɛrɛ baɔe ba cee tɔ ɔaa kotoku banan ma. Kanɲəɲ na Yeesu a kərə pi ba shɛv babuɔu. ¹⁰ Kpaarɩ naɔe nabatənja ba kpa nyufoi ace ɔalmanult kɩkarakara nɩ. ¹¹ Na fariisi kɔbaja ba kɔɔ pi atɩ na lee faawu na Yeesu na shee ɩja na ba toba nɩ afaɲa lama ɔən aɔoo na ndəla laɲ ma. ¹² Na Yeesu anjɔr gɩshebu naa ataba wáá, mu laɲ na saamanɩ nde kəbərə ba na yee lama ɔən? N tɩ lə anyun ɩja wáá, kɩ wuɔa ba shee saamanɩ nde lama ɔən na. ¹³ Na Yeesu a ɔoo basul afəl a kpa nyufoi nɩ ace nsav nsaaka. ¹⁴ Na Yeesu abakəmja be nyir kə ba tɔɔ ibɔɔboɔɔ na a ma uɔkɔnɔ na ba naa wuɔa basul nyufoi nɩ. ¹⁵ Na Yeesu a lə pi wáá tonjo ma fariisi kɔbaja na Erod balefun gɩshebu. ¹⁶ Na Yeesu abakəmja bakunɲɔnɔ ba sɛ na lee faawu na lə wáá baɔe kə ba wuɔa bodobodo na ma laɲ na gəɲ. ¹⁷ Yeesu a tɩ ashɩ ma, na lə pi wáá maakɔ laɲ na yee i yɔ wáá kɩ tonjo bodobodo ma laɲ na? I naa ɔaa kɩ wuɔa laakaarɩ na na kɩ na tɩ ashɩ aa? ¹⁸ I lee ifolu ɩkanɲra baja pi aa? I wuɔa ɩnyine nɩ kɩ na nɔ aa? I wuɔa atɔ nɩ kɩ na rəɲə aa? Kɩ wuɔa laakaarɩ aa? ¹⁹ N yuga ibɔɔboɔɔ banun ashee bɛrɛ ɩkotoku-banun ma ibɔɔɔɔ akələ bushɛɩ bai na ɩ shev na ma? Na ba buye nɩ wáá tɔb nɩnyɩ? ²⁰ Tam(ɲkələ) ndee n yuga ibɔɔboɔɔ kulumɩ ashee bɛrɛ ɩkotoku kulumɩ ma, ibɔɔboɔɔ ɲkələ bushɛɩ bai na shev na ma? ²¹ ɲkəɲ na ba buye nɩ wáá kulumɩ. Na kɔɔ lə pi wáá, kɩ tɩ ashɩ aa? ²² Na ba ce Betesaida a tɩ tonjo afɔnɔrɛ apɩ na Yeesu sul naa ataba nɩ afɔm Yeesu. ²³ Na Yeesu a ri afɔnɔrɛ agnyɩ naa a tonjo nɩ ce na mpá kanɲən naa aɔu atabara ɩnyine nɩ, apɩ nányɛ atər alaɲ naa ataba nɩ wáá a tɩ nɔ akodə n aa? ²⁴ Na kide naa alə wáá, n tɩ nɔ bɛrɛ ama n na nɔ nɔ ɔaa ayo ɩ na sara ma. ²⁵ Na Yeesu a kɔɔ tar anyɛ ɩnyine laɲ, afɔnɔrɛ a kide tee ma, nɩnyine ɩ tine n'a sɛba na nɔ gɩshebu. ²⁶ Na Yeesu a kərə nɩ wáá a shev agafala nɩ ama a páá kpa mpá nɩ na. ²⁷ Na Yeesu nabakəmja ba fəl sesaree na Filiipi bampá nɩ. Unyɩɔa laɲ na Yeesu a taba pi wáá "Aɲa na ba naa lə wáá n lee?" ²⁸ Na ba buyo nɩ wáá yuan Batist na baɔən ba lə wáá Elii, Gaja kontəmka ɔən. ²⁹ Na lə pi anyun nɩ aɲa na ɩ nɩ lə pi wáá n lee? Na Piyer a lə wáá ɩ leo Kristo na. ³⁰ Na Yeesu a bəla na pi wáá ba páá lə gəɲ ashee uɔən. ³¹ Gəɲ ma na sɛba na cere pɩna lə wáá, ɩ sim arɛ upur a lee wahala gɩshebu, banjona baɔən ba tɔ ba bəla, basaaraalaaja baɔən na babɔɲɔɲja gbaa ba tɔ ba bə nɩ na yee abuce ama ɩshile uriu abuce kanɲəɲ a taa kɔɔ nɔnə bakono nɩ(pi). ³² Ná Səba na lə pi bulei n'ucine uɔɔɲɔnɔ ɲkən na Piyer a rəɲə gəɲ ma, a sɛba ba shee nɩ mbuye. ³³ Na yeesu a cepra akiɔe abakənja ná alə wáá ɩ lee amunɲən sheetaani aduwaa k'a na rəɲə Gaja kayɔkɔ na, bɛrɛ bafana nɩ ɩ wuɔa. ³⁴ A yɩɔa abakənja na bɛrɛ tuutuuma ma ni, na lə pi wáá, uɔən a ta naa yee a pi amukən, a lə agɩlopi wáá a taa naa, tonjo kpalakɩ naa naa kum amu. ³⁵ Aɔuwaa arri a na ɩ anɲuro kibobo ma, a taa lee nji asaara ama nde a naa laaboovu asonsono a taa cam nɩ alam atən. ³⁶ I ta ji wáá are a naa ci ci kaashɩ na mu nu nɔuunya nɩ atɩya kuɔav fɛɛ ɩ lee ashee nɩ? ³⁷ Mu nu are a naa sɛra ashee a fuba nanɲuro? ³⁸ Aɔuwaa are ndee a na lee nambulei ma ɩcifala sina kasaamanɩ na babɔɲja bagicuca, areupur agɩlopi ɩcifala ɩ tɩ kpan nɩ a ce ayar agaritana nɩ nanɲuro ɩsono bjo.

Chapter 9

¹ Na lepi cɩɲə waa: ɩja ɲti le nyum, anyim beɔen ni mbeɔen ni mbeɔe baɔa tɩya ma kiciyɔ na, ama batbanə Gaja kaayaritəna gapɩ nɩ gashə. ² Ishili kolo kankəm Yeesu tɔɔ Piɛɛr, Jak na Jan, na bɔpi fula na gɩsav gusaka gəbɔnɔ lam. ɲkəna a cəpra glɔ na ɲlenɲə av ushəle. ³ Ayɔkɔ ɔe pilipili, na ker pam pam pam akodəm mana ɔulinya ni uker augəm. ⁴ Eli na Musa bogo laaba gulɔ fanapi, bege batə lena Yesu. ⁵ ɲkenə Piɛɛr acam uwələ na le Yeesu waa: ɲdiyaar ɩcəm waa giɔa tɩya; gɩyɔv akuroku ɩɩv ashee Eli. ⁶ Aɔwaa kayɔ ngəɔə ale mana, asampina cekpapi. ⁷ Na ɲɔla ɲrəgə supɩ, nu wele ɔem udoo na laɲ: ɲələmaa ɲde le ampi solɔka domani gutɔ! ⁸ ɲke kpaarə abakunja babunja na kɩɔə, na banə waa Yeesu anɔn ɔən ɔaka na pi. ⁹ Sandə baɔa nə nə rəgə gubunu lama, na Yeesu na alepi waa, bapale uɔən bukɔyə banə mana hale Arepuru atɩnənə ado bakono ni. ¹⁰ Na botonjoji ɔa alema, ama ma bada na taba nabawor wa adoo bakono ni kashə jika wabɔ. ¹¹ Na abakinja ba na taba ni waa: muleka babɔwunja ba na le naa, ɩcəm ma Eli apɩ bɔnɔ ne? ¹² Naa tele topi waa: Eli taapi bungɔ ne, na a pəmpənə wuni. Muleka banɔn aɔo arepuru lam ataji she bugune na aya mɔɔci. ¹³ Ama ɲti le nyum wa Eli pi, da bawun a lam, na bana ashe ni ɔa bɔsɔlɔ ma, ɔaa becee wɔmgem ma. ¹⁴ Naatakpa abatindja sulu ma, na banə sama tuutuu ma asri pi kalə ma, na babɔhun ja adanalena pi. ¹⁵ ɔaa sama anə Yeesu ma, na piti akpapi, na bacəɔ te sab ni. ¹⁶ Na tabati waa: Gapanga ji ni ma le na pi? ¹⁷ Nu sama ni uɔəm atele pi waa: Afanɲaka ɲpi na ampi kasul ɲwuro ɲbɔnɔɲde coatɔ. ¹⁸ Banɲkana uta uɔəbɔa atən; upɩ ɔe cəkrkr anyo, na bɔ aglɔ. ɲpala akba kənja wabkere ɲjuwo ɲbɔnɔ ɔe ama kabasəra na. ¹⁹ Na Yeesu alepi waa: sama gɩfolugukankra baja. Hale sa apanɲa ni madana nyəm? Məkɔ tonjo nyum ale sa apanɲa? Pimana ni na ba kina ni. ²⁰ ɲkenə upi an Yeesu ma, na ɲjuwo ɲbɔnɔ ntugo tugo ni kashe; na afiga atəm, me pleple na gatənja ntafu ɔetidomaa ganɔ. ²¹ Na Yeesu taba gɩya: Ule ni ma ɩle aləwatɩ barnəgə? Na tele tɔni wa: ɔoo agipini. ²² Uɔɔɲ ɲjuwo də ɔetipikili ni na bɔa yaa buto ni, yaa kənə aci. Ama uta sra naale kodəm atotəmpiti fura atu nɔ atəshe. ²³ Yeesu alepi waa: uta sra! ɩwuni ɩtile ashee are ashe ɩjama. ²⁴ Kpaare nupi yaare akəɔ alewa ɩshe ɩja! Piti cama atum ashe na atən ɔɩfoli ɔukankra. ²⁵ Yeesu anɲ sama acutunapi, na kwolo nwuro ɲ bɔnɔ delam, na le waa: kacəatɔ kanɲwuro ɲbɔna ki ɲti leki waa: Adoo upide ni na apakɔ kpa yɔɔna. ²⁶ Na ndo, nə kuro, na tugo tugo ni ikashə. Nupɩ acɩvɔ laɲ, baɔe batile waa: opideci. ²⁷ Ama Yesu ari agunye ni ata ni na tayɩde lam. ²⁸ ɔaa Yeesu akpafalma abakənja ɔetita bani bandənɔɲ: Muleka gagəsra kərə ɲjuwo ɲbɔnɔ ɔena? ²⁹ Naa lepi waa: ɲjuwo ɲbɔnɔ gusvra ɲgude gana kuru ka na unyɩɔu nukere ni. ³⁰ Na baɔoo ɲku acə Galile, ama Yeesu kanaye uɔem apa yɔɔ na. ³¹ Aɔuwaa atifana abakanja, na lepi waa: Batbatito are puru kara bərə

banya ni; batbakire acu, ishdiru kankam, acima naa anjane. ³² Ama abakunja kibanatə agele kaashəna, asampəna de kikipapi waba taba ni. ³³ Na pa kpa kapernaum na akpafalma na taba pi: Gapanja ji ina le umucalam? ³⁴ Ama na banwura, aduwa unucalam bataba bowor njwaa anjana uwono bagə cica. ³⁵ Na aceti sə na yiɗa batb na banyu beɗe ale pi waa: uɗən taneye atɔnɔ apra akənja bugune, na apra adɔpla ase banwu ni. ³⁶ Na atɔ upi jala, atɔ banyu, naa tonjoni naa lepi waa: ³⁷ Are acam upijala amuyiɗa lama acam angilopi nagəm; are acam muma acam nde atəma muma. ³⁸ Na Yohana aleni waa: Afangka guɗ uɗən ɗetikere anuwro bonɔ nakiyiɗa na gi bla nani aduwa kana kuma təmna. ³⁹ Na Yeesu a tələ topi waa: Paama bla na nina, uɗən kaɗa waa atile mamaci kantəma amɔyiɗalam naa akankun atite njɔnɔ ama lam. ⁴⁰ Nɗee kanwo atu na ma ale taja na. ⁴¹ Are ato nyum buto cɔpə inyum ma amɔyiɗa lam aduwa de Kristo abaja, njale nyumja kaare akujɔ kaguli ayɔna. ⁴² Ama are apala vivor alima, usəm baɗu ni lo atu nam kpala, aceti akau ni tenku. ⁴³ Aku nye gta na cenaki njɔnɔ ni, teɗe ku; cəm toki waa akpa njworo mi. ⁴⁴ Na awuɗa anye anyu naa akpa nton, utonu nde kuna ci yona ma. ⁴⁵ Aku ikei tana cenaki njɔnɔ ni, teɗe ku; icəm toki waa akpa njworo ni nanjikele, ⁴⁶ na awuɗa ike anyu na atikpa utonu ni, utonu nde kuna ci yona ma. ⁴⁷ Ita juwaa akinyine gunea tutru ki akara njɔnɔ ni, fəklə ji; icəm toki waa akpa Gaja agiyar ni na ginyine ɗonkɔnɔ, na awuɗa unyine ənyu, naa batibaɗa bɗa ki utonu ni. ⁴⁸ Goɗu utonu ni kishingə kinə ayɔ nama, na utonu kine ci yona. ⁴⁹ Baare panana atakəm utonu. ⁵⁰ Gatoja bule boko busonsono; ama botonja ku sana gutakar, munu ini ətɔ ale na buko san. Anyujə lopi vama ɗaa butonja ma, na anyuna bere əɗa fəe

Chapter 10

¹ Yeesu atəbə njən ma, nace yudee yurde kandi lan, Na samaa abumbɔnɔ akɔ awa la asul acənə, ɗaa ace na lee ma, na akɔ asəba pi kuceru. ² Na Fariisi kəbaja baɗa na taataa ni ɗo na kəu ni alən, na taba ni waa: ishee ganɔ waa: Are abəla akan aa? ³ Na abuye pi waa: gapanaji Musa anjən ashee anyun. ⁴ Na ba lə waa: Musa anhee ganɔ banjən usəmbəla kagubɔ, naa ye bəla ni. ⁵ Na Yeesu alə pi waa: Anyunɗafolu gikanjəna lan na Musa ashee anyun gupɔ gude. ⁶ Ama, ɗulinya usəbu ni, usoro n'usəmprə na Gaja ga lee. ⁷ Galan na aresoro atəbə ayar na anar asə nakar, ⁸ Naa banyu baɗe bapra gulɔ guɗonjɔnɔ. Ki kɔ a lee banyu na. Ama ba pra gulɔ guɗonjɔnɔ. ⁹ Galan are ɗən apaa ti paɗa na buko Gaja gakə aman ma na. ¹⁰ Akpa afalma, na abakən ba kɔ ataba ni galei gaɗe acənə. ¹¹ Na alə pi waa: Are ndee abəla akar naa atɔ afɔli ma, alee gisna kagulesra nusəmprə afɔli i atɔ ma. ¹² Usəmprə ɗən ata bla ukur atɔ ko uoro a fɔli, alee gisna kagulesvra. ¹³ Bapi na bapi bajala Yeesu atər anye balan ma. Na Yeesu abakənja ba bəla na nbaɗee bapi na bapi. ¹⁴ Yeesu anjəba na lee gən ma na abəla na pi aləpi waa: pala ma bapi bajala bapi amasul. Paa ma kəl pi unyɔna na: Aɗuwaa: Mbaɗee baɗa ɗaa bapi baɗe ma bajiee Gaja kaayaritəna. ¹⁵ Nti lə anyun tja, waa: Are ndee katɔ agulɔ apna ɗaa upijala na ma, kaa kpa Gaja kaayari təna ni na. ¹⁶ Na acam bapi na atər anye bapi lan aɗupɔ aləparka. ¹⁷ Yeesu asara na ce n'unyɔna ma, n'usoro ɗən acu atɔ cim akəwə lan anyu na lə waa afaɗaka asonjono bai na ma cɔ alee naa aye njə njuro ndee ki n wuɗa gayala na ma. ¹⁸ Na Yeesu a lə ni waa: mulan na una yiɗa amu waa: Asonjono? Gaja ka ndəndən galee ka asonjono. ¹⁹ Uɔ gupɔ: ka gbəɗ a lee gisna na; kagbəɗ a laa akuwor anjuro na: ka gbəɗ anyun na kagbəɗ afu ɗe akuwor a ndi lan na ka gbəɗ amuulee akuwor na: Nyene aka wee n'akanana. ²⁰ Na atələ ashee ni waa: Afaɗaka, ncɔ akun kaɗeide tɔna ɗoo anyyala ni. ²¹ Yeesu ataa akiɗe ni, n'usulɔ, naa aləni waa: Gaɗən ɗər aku; kula atɔ yala buko uwəɗa ma unjii kpataa, naa ayuga basheere, naa anjə amaana Gaja sul. Kanjam, pi atɔ tər amunjam. ²² Ama usoro de arənə gən ma ndee ni yɔ agulɔ guta cii, na asheɔ agaɗufa, aɗuwaa: awəɗa amaana na tuutuuma. ²³ Yeesu akiɗe asir akal ma, na alə abakənja waa: itu ti sɔma ashee mbaɗee ba wəɗa arisiki ma, ba kpa Gaja kaayaritəna ni! ²⁴ N'ukpa abakənja biti ɗaa Yeesu a lə gən ma. Na akɔ aləpi waa Ambapi, itusəm ashee mbaɗe bawəɗa amaana tuutuuma ma, ba kpa Gaja kaayaritəna ni. ²⁵ Kisəm ashee iraakum akul na gikəm pi kə gukulu na, ama, atanja kaasəra akpa Gaja kaa yaritəna ni na. ²⁶ Njən na ukpa abakənja biti paa, baɗe batɔ lə bawar waa: gan ma ma anja naa sərə anjə ndinsono? ²⁷ Na Yeesu akiɗe pi naa alə waa: isəm ashee bere, ama, kisəm Gaja sul na, aɗuwaa: Gaja gati lee gən. ²⁸ Na Piɗeri a na lə ni waa: kiɗe, gi pala baamunu naa ter akinjam a. ²⁹ Na Yeesu abuye ni waa: Nti lə anyun tja, uɗən mana, atəbə agafala, abanono, abanyenka, ama n'ayar kokoo abutənə, ³⁰ Na kare kaa anjə ka kpala ishunu, aluwatuu nde na saamam n nde ni, akəbapi, na akəbutəna, unawiya mbaɗe kagicuca, saamanu ndee anaati pi ma, ataɗe Gaja kaayaritəma. ³¹ Bere tuutuuma i ba cee a lee basəbaka ba cee alee bakənja ma, batiba pra batɔnka. ³² Batɔ unyɔna na Yerusalem ma, na Yeesu atɔnɔ ashee pi. Na abakənja balɔ ɗe ci baɗe bater anjam n'asampəna. Njən na Yeesu a wala abakəmja təb-na-ba-nyu. Naa asəba pi kulə buko banɔ ba sana na ni ma: ³³ kiɗe ma, atiya, giti ce Yerusalem, Batɔ ba ni are upur ashee basaraalaaja na babonjona batiba kə ni acii. Bo ti ba ri ni aɗu mbaɗee kə ba yɔ Gaja na ma, banyu ni. ³⁴ Batɔ ba bulee ni na lɔgɔtu ni, ashem ni ataba ra, akəɗa ni upe, naa ba kə ni acii; ushile uriutaja ataakɔ anjənə. ³⁵ Sebeɗee bapur Yakubu na Yohana ba ce Yeesu sul, naa alə ni waa: Nɗiyar giti yee alee buko gi na hie ma. ³⁶ Na ataba pi waa: Mu nu unayee ma lee ashee anyun? ³⁷ Shee atu ganɔ, njeele atɔ pi akukumu ni uɗən asə akunyesono lan n'udən asə akunyeɗene lan. ³⁸ Na Yeesu abuye pi waa: ki yɔ buko una nyinə ma na itusəna anyem gakupi nɗaɗee nni ma nym ma, yaa Butomənakoi ma mənə maa? Nabatələ waa: Gitiɗisəra. ³⁹ Na Yeesu abuye pi waa: Gasono ji waa: itu sərə anyem gaku pi i nnuma nyem ma, itu mənə butomənakai ma mənə ma. ⁴⁰ Ama, itasaa na angunyeɗene lan na gunyesana lan ma, gani kaalee angalei na buɗu buɗe ɗaɗa ashee mbaɗee bacee ɗu ashee ma. ⁴¹ Abakənja təb i ba saa ma, barənə gən ma, na ba cam unyana na Yaakubu na Yohana. ⁴² Na Yeesu ayiɗa pi, naa a lə pi waa: Mbaɗee ba njə waa: Ba lee Banono na aɗibaja nisamaa i ba bɔbɔ na bawor, naa kə banono ba wu pi ma. ⁴³ Kiɗa gən anyunji cuca na. Ama are ndee ana yee alee asəba ka anyunɗucuaa ma, shee kare apra anyunateeeen lee ja. ⁴⁴ Nɗee ana yee a lee asəba ka ma, shee kane apra, anyungano anyunadompəla. ⁴⁵ Aɗuwaa: Arepur a pi ma, kapɔ waa: balee ashee ni na, ama apɔpi alee ashee, natɔ

anjuro ashee acam na bere tuutuu ma alam atən. ⁴⁶ Ba kpa Yerikoo ka mpa, apaɗa nafɔl na ye baɗoo mpa kubonɔ nɛ aɗe nnoo abakənja ma samaa abumbɔɔɔɔ ma, usoro dən batɪ yɪɗa nɛ waa: bartima ayar na gəŋ Timee, aɗe lee afɔnɔre na lee bara, asə unyɔɔa ku paɔpaɔa. ⁴⁷ Na arəŋə waa: Yeesu Nasaretɪ kaja, ana fəl, na asəba na kuro; ɗauɗa, upur Yeesu nɔ amɪsheɪ aa. ⁴⁸ Bere tuutuumaa baɗe ba tɪ bəla na nɛ, nalənɪ waa: nɔra nɔkən: na akara gaye na koro kən kənɔkən waa: ɗauɗa upur, nɔ amɪsheɪ. ⁴⁹ Na Yeesu ayɪɗe naa lə waa: yɪɗa ma nɛ apɪ na ba afɔnɔre waa: ri akusɔlɔ atayɪɗe atɪ yɪɗa akɪ. ⁵⁰ Nafɔnɔre abəɗa atokopo n'ata kpaka ace Yeesu sul. ⁵¹ Na Yeesu acam uwələ, naa ataba nɛ waa: mu nu una yee ma lee? Nafɔnɔre a lə waa: ntɪ yee amɪ nyine itine. ⁵² Na Yeesu a lə nɛ waa: kula akucine ufura akɪ. Nynyine umana atine kpaari atər Yeesu anɔkəm akun unyɔɔa.

Chapter 11

¹ Ba sɔla Jerusalem na atɪ kpa Betfage, na Betani asəla na Olifie kagubunu ma, na Yeesu a təm abakənja banyu. ² A lə pɪ wáá kula ma mpá ndee ɪ na nɔ anyɔɔyɪ waa ma. I ta kpa ɪ tɪ nɔ ba kur alanɔ uɗən k'a ka na sə na ma, kuɗa ma nɛ apɪ na ma. ³ Uɗən a ta taba wáá mu lee ka ɪ na lee? Anyɪ lə nɛ wáá, ndi yar Yeesu a wuda abukaate gən ma a taa pala nɛ apɪ atɪya. ⁴ Batəmka ba lafɔ kpama na ba nɔ ba tɔv abɔrɪ dɛ gaka lan a sɔla na gucaɔ guɗən sul ma naa kuɗa nɛ. ⁵ Na bere mbaɗee ba ɗa nɔkən kəbɔdən ba taba pɪ wáá mu ɪ na lee gəŋ? Mu lan na ɪ na kuɗa abɔrɪ dɪ? ⁶ Da ba lə wáá ɗaa Yeesu aləma. Na ba pala pɪ ba shev na ma. ⁷ Na ba cə nabɔrɪ de ashee Yeesu na ba tɔɔ bayɔkɔ kana abəɗo alɔ na Yeesu a sə alan. ⁸ Bere tuutuumaa ba tɪ yee bayɔkɔ n unyɔɔa baɗən ayo kula ba sɔ iwara nɛ ma. ⁹ Mbaɗee ba tɔɔ Yeesu na mbaɗee ba na kun nɛ ma, baɗe ba tɪ kuro Osana Gaja ga du areɪ a tu na kristo anyɪɗa ma albarka. ¹⁰ Gaja ga ɗu gɪyarɪ ngɪɗee gɪ tu ma albarka, ataya ɗauɗa agɪyarɪ. Osana aɗəla alanlan kɪja. ¹¹ Na Yeesu a kpa Jerusalem unyɪnɔ kaafala nɛ. Tam ndee a tɪ tɔɔ wáá a pɔɔ nɔkən ma, na fəl Betanii na təb nynyɔ basaa. ¹² Gajikuɗaka, akomɔ ɪ kpa Yeesu a ɗoo na Betanii ma. ¹³ A nə gufigiyo ma naa kim a sɔla na ku ayo wáá a taa nɔ akɔdən ama abɔ nɛ abɔ nɛ a nɔ Kɪ lee tam nde gu na nɔm ma na gəŋ na. ¹⁴ A cam uwələ ma, na lə ku wáá uɗən a páá kɔɔ jɪ ukɪyupɪ ayɔna. Nabakəmja ba rəŋə. ¹⁵ Ba ka Jerusalem ma, na Yeesu a kpa unyɪnɔ kaafala nɛ. N'a səba na kərə mbaɗee ba na yala ayɔkɔ unyɪnɔ kanɔku nɛ ma na mbaɗee ba na shɪ ma na pikil mbaɗee ba na fuba itanɪ ma butebirɪ abəɗa na bayɔkɔ yalaja ulikuku ma baboi gboo. ¹⁶ Na ka pala (tələ) ndən a tɔŋo akɔdən unyɪnɔ kanɔku nɛ na. ¹⁷ Na Yeesu a faɔa pɪ a lə wáá, kə ba nɔn wáá. Anɔfala ga tɪ ga lee unyɔvkaafa ashee butəna buɔnɪi aa? Ama anyɪn ɪ tɔɔ jɪ apra na bapɪtɪrɪ bagaɗu walaka. ¹⁸ Basaaraaja tuutuumaa na babɔnɔnɔ ba rəŋə gəŋ ma, baɗə ba tɪ yee lomo ba laa nanjuro aɗuwaa ba tɪ lee asampəna unyav dɛ v kə na bere tuutuumaa malan. ¹⁹ Gutenshile vshilə vɔɗa ma, na Yeesu a ɗoo mpá. ²⁰ Gajikuɗaka, ba na fəl ma, nabakənja ba nɔ gufinyɔ gufinyɔ gu ku halɪ na kuləma ma. ²¹ Piyer a lige bukɔɔ bu buɔa sara ma, na lo Yeesu wáá Rabi nɔ gufinyɔ v buɔa lee laalɪ ma gu ku. ²² Na Yeesu a cam uwə alə wáá naa ma na shee Gaja ija. ²³ N tɪ lə anyɪn ija. Uɗən a ta lə gubunu ngɔɗee wáá doo atɪya ace atɪ fəɗa tənku nɛ na ka na lee shika náɔɔfəlu na, naa ashee agulɔ ija, bukɔɔ a lə ma, ɪ tɪ lee. ²⁴ Lan na n na lə anyɪn wáá baa mu nu ɪ na taba unyɪnɔ nɛ, shee ma ija wáá ɪ wuɗa bu na ɪ tɪ nɔ ɪ tɪ lee. ²⁵ I ta yɪɗe alan na nyɪn n'ɪlɪ wáá ɪ wuɗa gaɗən na faɔa n'ɔdən, təɗə ma nɛ naa anyaya a ɗa alan ma gboo a təɗə anyɪn gboo na anyumbɔɔ. ²⁶ Ama na kɪ təɗə na, anyaya gboo ka təɗə anyɪn gboo na. ²⁷ Ba kɔɔ ce Jerusalem na Yeesu a na yee yee unyɪnɔ kanɔkuni ma, na basaaralaaja, babɔnɔnɔ na baɔno ba ce asul. ²⁸ Naa alə wáá niko apana na v na lee alesura nde? N anja ashee k akɪ uko dɛ wáá a lee gəŋ? ²⁹ Na Yeesu a lə pɪ wáá n tə ma taba anyɪn galei gboo shee ma amu naa ma lə anyɪn niko apana na n na lee alesura dɛ. ³⁰ Yuan asuna a ɗoo n'alan na yaa bere sul? Shee ma amu mbuye. ³¹ Na ba səba na yee gufaɔa bagicɔca na lə wáá, gɪ ta lə wáá n'alan, a taa lə wáá mu lan na kɪ shee nɛ ija na. ³² Ama gɪ ta lə wáá bere sul, kə ba shee samaa ija na aɗuwaa baɔnɪi ba tɔɔ Juan na ɗaa andebi ma ulafɔja. ³³ Gəŋ ma na ba buye Yeesu wáá, ka gɪ yɔ na nayee a lə wáá, amu gboo kə ma lə anyɪ niko apana na n na le n'alesura dɛ na.

Chapter 12

¹ Kpaari na Yeesu ana kɛshu galei na shee pɪ waa usoro dən atəvka aresɔyɔ naa akəl karaa naa aleee gadu tɔŋka buto naa acəguma naakəl naa akaya. ² Na atəbə npa. Ayɔkɔ laaka katam na atəm atənleja dən waa Acə nbadee ba hayagawara ma sul acə atɪ cam iɔresɔpi. ³ Na barɪnɪ akə naa akərə nɛ asnev anye ukɔɔ. ⁴ Na akɔɔ atəm atənlejaɔlɔ asneepɪ na bakə nɛ naa alaa anɔi. ⁵ Na akɔɔ atəm atənleja ariutaja na bakənɪ naa akə bafɔlɔ baɗən tuutuumaa a laa anjuro. ⁶ Uɔonɔ nɛ akɔɔ a wuda upɪ asɔlɔka dən na atən nɛ asnee pɪ na na ləwaa ba tə ba she ampi jiri ma. ⁷ Na ba hayaka gawaara ba nalə banɪnɪ waa nɔma tubi yar pɪ ma gikənɪ acii naa tii bi apra ataja. ⁸ Na barɪnɪ akə nɛ aci naa ataani abəda alən na ga resɪn wara. ⁹ Nnyumə bayɪna resɪn kaa wara kandiyar a naa aleegəm ataa pɪ atɪ kə nbadee bahaya gawara ma naa təwa ashee bare bafɔlɔ. ¹⁰ Kitur galeigade unɔnnɪ aa ntala ndee ba cəkana aku ba bəda ma nlee kant ala nɔrə. ¹¹ Na ndiyarə usɔlɔ nɛ na ɪpragəŋ lee maa maaci ka gulesura ashee atu. ¹² Bade batɪyee waa shika, batɪ kaa shɪ waa bade pɪ Yeesu a lə Galei gade ashee na ba təbə nkən ashev. ¹³ Na ba tən Fariisi kə baja baɗən na Herodi a baja, a shee Yeesu waa ba cə atɪ tulonanɪ agɔlɔpi abulet. ¹⁴ Na ba pɪ atɪ lənɪ waa Afanaka gɪɔwaa ule ija, na kana le nudən shika na aɗu waa kanakide waa are da atɪya na akitɪfaɔa Gaja kunyɔca na ija gəma ishe ganɔ waa gɪ sɔla səsaaɪ lanpooa gɪ sɔla nɛ yaa gɪ paa sələnɪ na? ¹⁵ Yeesu ayɔɔ ba gumunafiki na abuye pɪ: waa muleka una taa mu lɔɔ? Pɪ ma na dən iie dɔŋkɔɔ naa na nɔ. ¹⁶ Na ba pɪ na deniie adɔŋkɔɔ na Yeesu a tabo pɪ waa anja a foto na anja unɔnnagən, na ba lənɪ waa se saarɪ ajiee. ¹⁷ Na alɔ pɪ waa sheema sesari sesari ayɔkɔ naa ashee gaja, Gaja kayɔɔ. Na a galee gade ga kpa pɪ biti. ¹⁸ Sadusu kəbaja nbadee ba cee na ləwaa unɔm aɗuwo nkufonɪ ma na ma ba pɪ Yeesu sui naa naa taba nɛ Galei gade. ¹⁹ Afanaka nɔ buko nbudee Musa anɔn tootuma uɗən ataci naa apala akarə ndee kanɔnama a parə a naa təwa gikonka naa təwə unɔno a buɔu ma. ²⁰ Na ba par

bapakulumi asɛbaka atuwa naa aci kawuda buɲuma na. Na ba par bapa kulumi asɛbaka atuwa naa aci kawuda buɲuma na.²¹ Anyɛ taja atuwa gikonka naa aci pala kanɲa gɛnci ariwtaja gboo ganci.²² Gɛnci bare kulumi badee udɛn kanɲa banɲam na u sɛprɛ gboo aci.²³ Uɲɛnuku shile kapaɲa naa atuwa usɛprɛ? Aduwaa bare kulumi bade batuwaaɲi.²⁴ Na Yeesu abuye pɛ waa kɪda vliu maa aduwaa ki na ti kaa shi uɲɛn na ki na ti kaa shi Gaja kika shi na.²⁵ Bakono buɲɛnuku shile basoro kɛba kɔɔ tɛwa ba sɛmprɛ na gɛnci ba sɛmprɛ kɛba kɔɔ ako ba sorona, a ma ba nɛbapra daa umalayika mana ma na ndila lan.²⁶ Daa bukwɔɔ bule bakono buɲɛnu na kitur musa a gubɔni ngadee Gaja galɛ ni guyo ngudee gu na cam utonu ama ku na sni utonu na maa amuna Abraham a Gaja, amuna isaka a Gaja, amuna Yaakubu a Gaja.²⁷ Gaja kaa lee bakonoba Gaja na ama aɲuro baja ba Gaja ba Gaja ji. Ida utɛrutɛru ubuɲɔnɔni.²⁸ Abɔ ɲɔɲa dɛn aduni gutɔ a bulilɛkanɛ ma na a tam waa Yeesu a cee buye saduci kaja na na akɛm asɛla nani naa ataba ni waa: bukwɔɔ buɲɛna bu leeka bu sɛba ka?²⁹ Na Yeesu abuye pɛ waa ɲɛ ma busɛ bakɛ rɛɲɛ ma na isɛraɛl atɛɲɲiyar Gaja a lee udɛɲkɔnɔ na:³⁰ na sne a sɔlɔ a kukoyar Gaja na akufolu guɲuni, na akaɲɲo ɲɲuni, na akafarɲa ɲɲuni, na aki ka shi ɲɲu ni.³¹ ɲɛ ma uɲɔlɛ utaa sɔlɔ akuwor daa aklo pima ɲukɔ buɲɔnɔ budɛn kɛn bu kɔɔ wu a wana.³² Na abɔɲɔɲa alɛ ni waa icɛm afanaka ulɛ na ɲa waa Gaja galee udɛɲkɔnɔna na udɛn ka kɔɔ da ki lee u ni na.³³ Na asɔlɔ ni na akufolu gi ɲɲuni, na aka farɲa ɲɲuni, na akinɲuro ɲɲuni, na aki ka shi ɲɲuni a sɔlɔ a kuwor daa aki lopima, icɛm awu a shile ileeka na i sava balaaka.³⁴ Yeesu aɲɛ waa atɛlɛ na gufarɲama na a lɛ ni waa k'a lɛn na Gaja kaa yarɛ tɛna na na udɛn kaa kɔɔ asɛra atabaki bule na.³⁵ Yeesu atɛ tɛwɛ ufarɲu unyɲu kanɲu ni na naa lɛ waa maako lanna babɔɲɔɲa bana lɛ waa Kristo alee dauda upur na?³⁶ Dauda agilopi ɲɲuro nsonɔno nɲɛɲɛ ni, na alɛ waa, Gaja iko yar alɛ amudi yar waa api atɛ sɛ aɲɲuni sonolanɲ halɛ ma wala aki bɛrɛ mana api na akunɲi anyɛ pɛ.³⁷ Dauda agilopi atɛ yi da ni waa ndiya rashee le baye na na le upur? Na samaa abubɔnɔ ade atɛ du ni gut nu cinɲarka.³⁸ Ufarɲu ni na a na lɛ pɛ waa rima anyɛ ɲɛbawor na ba bɔɲɔɲa nbadee bana yeeyee na ɲa ba balamaka na na sala bare bu du nbu dee bare bana walama.³⁹ Aɲa na yɛe aboyu isɛbaka sinagɔgi ni na budu sɛbaka iɲɲagaari kabudu.⁴⁰ Nbadee bana canna bakonka ayɔkɔ ifa la ni ma na na tɛɲa tɛɲa pi ni nyuɲu la moka ma batɛ ba cɛm na pɛ ikɛma ububɔnɔ.⁴¹ Yeesu ade sɛnyari boyilanɲ naɲɛ daa samaa ana kɛu itani ma batanɲa ba na du itani tuutuuma ma ba na du itani tuutuuma ma.⁴² Na aɲɛ gɲa ukonka dɛn ashee rɛ adu cɛɲji bajala ba nyɛ ide fɛlɛ na ɲasaa ka.⁴³ Na yeesu ayɛda abakɛɲa naa alɛ pɛ waa gɲa ukonka asheer nde adu a wu ɲare banɲuni.⁴⁴ Ba saaka ba she daa ɲa sɔlɔ ma a ma ade ashee bu kɔɔ awuda bu ɲni nbudee awuda atonɔ na aɲur o ma.

Chapter 13

¹ Yeesu a dɔo unyɲu konɲu ni ma, natɛɲka dɛn a lɛ ni wɛɛ, ndiyar, ɲɛ ntala mpana na gafala gapanɲa ji gɛɲ! ² Na Yeesu a lɛ ni wɛɛ, u ɲɛ ifala ububɔnɔ dɛ aa? Ki dɛ atala atalagon na ki fɛda na. ³ Olifiye kagubunu lan atɛɲɛ n'unyɲu kaafaala ji gɛɲ. Na Piye, Jakɛ na Juan na Andree gboo ba taba ni gbaa dɛa gɛɲ ma. ⁴ Lɛ atɛ, nnyɛn gani gaɲɛ ga pɛ na lama apana na ba yɔ na ma wɛɛ ayɔkɔ do i lee? ⁵ Na Yeesu a lɛ pɛ wɛɛ lee ma ndɛn dɛn, pɛɛ ma pala udɛn a pɛɛpɛɛ anyun na. ⁶ Aduwaa badɛn ba tɛ ba pɛ n'amuyɛda a lɛ bɛrɛ tuutuuma waa amu na. ⁷ Anyanɲa i pɛɛ ji ɲɲɔ i na ta naa ɲɛ gutara kabulei na ɲkɛmprɛ na aduwaa i sim alesura dɛ i pɛ. Ama uni gboo ki lee ubonɲu na gɛɲ na. ⁸ Gatɛna gaɲɛn ga tɛ ga na tɛɲɛ gatɛna gafɔlɛ, garitɛna gboo ga tɛ ga tɛɲɛ gafɔlɛ gboo, butɛna bu tɛ bu tor budu tuutuuma na gakɔɲa ga tɛ ga dɛ i nu lee buyoro kusɛbu. ⁹ Anyungilopi lee ma ndɛdɛn Ba tɛ ba yala anyun ashee ikɛmfala gɛɲ ma ta tɛ ba kɛ anyun sinagɔgi kifala ni ba tɛ ba yɛda anyun ikɛma gominanti sul, ayɛda anyun bayari su amalanɲ i laa sɛriya ashee pɛ ma lan. ¹⁰ I sim usɛbu ni, ba pɛ na laabaari asonsona butɛna buɲunii ni. ¹¹ Ba ta tonɔ anyun atɛ yala, pɛɛ ma lee shika na bukwɔɔ i nu lɛ ma na ama lɛ ma bukwɔɔ ba shee anyun gakɔɲkɔɲɔ gaɲɛ ni kpaari ma aduwaa ki lee anyun i nu lɛ bulei na ama ɲɲuro nsonsono n ni lɛ bulei. ¹² Guɲona gu tɛ gu yala gupala ashee buce, guya gu tɛ gu yala upi bapi atɔɔ shee baɲɛ ba wala alee ganɔ asɛu babaya akɛ pɛ ba cii. ¹³ Ba tɛ ba ɲa anyun amalɔɲ ama arɛi a na shi yɛdɛ cinɲɔɲɛ ma, a dɔo na ndi. ¹⁴ I tu ɲɛ ba na pɛmpɛɲɛ bu kɔɔ ka bu cɛm na gaɲuu i sɛm ma, arɛi a na lee ma a lee ndɛndɛn gɛɲ ma mbaɲɛ ba dɛ Judɛe ba cu akpa abunu lan. ¹⁵ Arɛi a da ɲku lonɲ ma, a pɛɛ ɲɛ a kpa gafala ni a tɔɔ akodɛn na. ¹⁶ Arɛi a dɛ awar ma a pɛɛ kɔɔ ɲkɛn atɛ tɔɔ ataka na. ¹⁷ Ndɛ ncika ashee ashee basɛmprɛ mbaɲɛ ba da na acɛna ma na mbaɲɛ ba na nyara bapi ishɛlɛ dɛ ni ma. ¹⁸ Nyɲɛ ma ayɔkɔ dɛ i pɛɛ pɛ njisudɛ kasaa na. ¹⁹ Aduwaa kishile, dɛ ni kucinɲika kagusura gu ma na dɔo dɛa Gaja ga lee dɛlunya halɛ atɛ kpa urɔɲ ma, na kagusura ka gu kɔɔ dɛ ayo na. ²⁰ Maa ndiyar ka faa ishɛlɛ dɛ na maa udɛn ka dɔo na ndɛ na bɛrɛ mbaɲɛ lan ma na gɛɲ mbaɲɛ ba na kun ni dɛidɛi ma. ²¹ Udɛn a ta lɛ anyun wɛɛ Kristo a dɛ atɛya koo a awɛɛ, pɛɛ shee ni ɲa na. Aduwaa Kristo na adɛbi isɛi kɛbaja ba tɛ ba dɔo. ²² Ba tɛ ba lee maamaci kalee abɔ na bɛrɛ bafanɲa (babakaari) i ta daa gɛɲ ma. ²³ Kɔɔ ma na laakaari n cee ti lɛ ma anyun batɔɲaka anyungilopi anyun buɲunii. ²⁴ Asampɛna kishile dɛ kanɲɛn, ushilɛ u tuu mɛn aɲɔɔ naɲɔɔ ka kɔɔ akɛr na. ²⁵ Lɲɔɲɛpi i tu fɛda na dɔo ndɛla lan naa atugo tugo ikashɛ baja mbaɲɛ ba dɛ ɲkɛn ma. ²⁶ Gɛɲ ma ba tɛ ma ɲɛ arɛ upur a tu ɲkomo ɲanɲra ni nikashɛ ma n'ucinɲarka. ²⁷ Gɛɲ ma a taa tɛm umalaika ba ti wala dɛlunyan kifirumi unan halɛ ndɛla kaayala kaɲisanɲa baja. ²⁸ Tɔɔ ma guɲidiyo kalei akɛeshɛ acere n'anyalɔ. Kɔla i ta ti nyɔɲkrɛ na kabɔ i sɛbutau, i yɔ wɛɛ ndusudɛ nsɛla sɛla bonɔ. ²⁹ Gani kanɲɛn i ta ti na ɲɛ ayɔkɔ dɛ, yɔ ma wɛɛ arɛ upur a sɛla na gucanɲɔ. ³⁰ N ti lɛanyun ɲa, saamaani ndɛ k'a fɛl naa ayɔkɔ dɛ i pɛɛ pɛ na. ³¹ Ndɛla na gatɛna i tu fɛl ama abulei ka bu fɛl na. ³² Ama bukwɔɔ bu shee lee ushilɛ na gokɔɲ konɲɔ ma udɛn ka yɔ na baa umalaika ba dɛ ndɛla ni ma, upi gboo ko yɔ na she guya anydɛndɛn. ³³ Kɔɔ ma na laakaari, na ma na kɛwɛrɛ kifonyine na nyɲɛ aduwaa ki yɔ sɛɛ ndɛe gakɔɲkɔɲɔ gaɲɛ go naa ko ma na. ³⁴ I nu dɛ dɛ dɛa arɛ a ce gasana apala agafala a shee abatɛnleeja ba naa kidɛ naa ashee baa aɲa antɛma a lee ma naa alɛ gucanɲɔ kikiɲɛka a naa kɔɔ na laakaari. ³⁵ Lee ma laakaari aduwaa ki yɔ saa ndɛe gafala yar a naa kpa ma na, gujibɔɲɔ ji aa? Koo n ushilɛ koo njikudɛ koo gajaka. ³⁶ Lee ma laakaari a pɛɛ kpa a wudɛ anyun i na fol ma kpaari na. ³⁷

Lee ma laakaari, ngadée n na anyun wáá, bere banjunii pi n lə na shee.

Chapter 14

¹ Paak na boqobodo yi kbaɖu levine ka jujaari ututu ja ishile unyu deni. Basara laja ka ɖi baja, na babɔɔɔnja ilomo nde batɔɔ na mana naa ari Yeesu ma. ² Aɖuwa batɔɔlewa: ipatle jingaari kushule na, naa cukucuku ipatle sama na. ³ Saa nde Yeesu ada Betani, Sumo alandunja agafala ni, usampra dem kpa tande base na baji aja. Aɖe toɔo kpalaba nde ana pɔde, tulaadɔ nde akankr guya ma, naa atune kpalaba nekashɔ, naa fru Yeesu andi lam. ⁴ Na badɛm bacam anya na: muleka ana pɛpɛe tulaadɔ ɖe? ⁵ Magi yalani idenie giwa na gusau, na ashe bashere. Na bacamna usupru ɖe unya na. ⁶ Ama Yeesu lewaa: Palama ni Muleka na ɖune wahala? Gulev gususuno ku ale toma. ⁷ Aduwaa idana beshere baa njim, iti sra le əsunsuno topi di solama, ama kuma ɖa n'anyin ne cə ne cəne. ⁸ Ale bukoye asra ma; asal amo tulaarə na baye fuma. ⁹ Təle nyum tja, banjana bana le labaaru sonsona ka lei seba le usumpru de agale. ¹⁰ Yuda iscaariotə, tɔb-na-ba-nyu deni ni, na cə busara la ja kaɖi baja sulu atɔo Yesu ashee pi. ¹¹ Ba rənjə gema, ni sana pi, na lale waa batə bashe itani na Yuda na ye ulomɔ nde ana ari na Yeesu. ¹² Baqobodo nde kəbaɖu levir nama kajinaarə kushəle tɔnka kushəle ndi ba nafu ibɔɔri, Yeesu abatənja ɖe tɔle ni waa: ukana unaye giceti kpeɖe Paak toki? ¹³ Naatəm abakenja banyu beɖem naa lepi waa: klama npani uti wana ɔsoro dem aɖe toɔo buto na nɔbuce, trima ankəm. ¹⁴ Baa njkana akpa, ləma gafala yar: Afanjaka le waa: Nkana maji jinaarə na anbakinja? ¹⁵ Ikəm atafanja nyum uku lanja abumbɔɔ, na batə aboyi na tɛbr mana njwuni njkəna inikpeɖe Paak ashee mu. ¹⁶ Yeesu abakinja bafılma akpam nɔpa ni naa nɔ ayokɔ ɖa acee lepi ma; na pa kpeɖe Paak. ¹⁷ Ushəle una fana na utənsəle lan, naa abakinja tɔb-ni-panyu. ¹⁸ Saɔde pisə na ji ojo tɛbr lama, na Yeesu a lewaa: uti le nyum tja, anyi isətra na ji ojo namu ma anyun ɖəm tatɔɔ ma shee. ¹⁹ Bəreɔ gema na bucine upue, na pana leni na sabor waa: Amuna? ²⁰ Na atele topi waa: Anyun craa anyunə dem nde gina ma gunyanu naji ma. ²¹ Aɛpuru atafi ɖaa uwon ulema gule a lama. Ama ndicika she are ana atɔo aɛpru she ma! Maa kəba nɔm kare na ma idə sooci. ²² Saɔ de pada na jijo na, na Yeesu atɔ boqobodo; naa nyujə Gaja boɔo ma, naa ayukur naa atopi naa le waa cama nde le anɔ. ²³ Aciujə naa tɔo kɔpə; na anyujə Gaja boɔo ma naa topi, na banjuni ba nyum. ²⁴ Naa lepi waa: nde leka amokɔ nɔ, alikawli kaa kɔnɔ nde eforo ashee banjana. ²⁵ Iti le nyum tja, kəmə kɔ tanyun ayona buresin kabu kana yona, ale ushile mati nyum njɔli gaja kaayartəna ni. ²⁶ Bayida atəlo akəma Gaja boɔo ma, na ba boɔo oliv kagu bɔnɔ lan. ²⁷ Na Yeesu alepi waa: Itile anyun banjuni alamri aɖuwaa banjɔn waa: njtimakə nde anapanja ibɔɔri ma, na ibɔɔri baram atən. ²⁸ Ntanjənə njtəma kɔo tine nyim Galile. ²⁹ Na Pɛɛr aleni waa: Baaba saka barama tun amu krma cuu na. ³⁰ Na Yeesu ale ni waa: nti leki ija alə akul njkapa nyu, njta wil akpala iriv waka yomna. ³¹ Na Pɛɛr akolə nuwolo kankra: Baa mabucebu amunako kumablakə kuyɔ na na banjuni beledaagen ma. ³² Kankəm na paman a godu bayida jestsemame ma, na Yesu ale alankanja waa: səmə trya naa ma ce ati nyinjə. ³³ Naa atɔwaa Pɛɛ, Yakubu na Yohana, na njciyaara kasampəna ɖekpani. ³⁴ Naa lepi waa: Amu njuro kaglo uci na yena bucə; sematia akəwrə gifonyine. ³⁵ Na akəma cinyi, na acuma tum, na anujə waa itajua aluwatu nde atalin nam godu. ³⁶ Acee ti lewaa: amawə, baa munu titule atoki, lim na mu gakupi! Ama ipaa lee na amucin salaka na, ama akoja ule. ³⁷ Naakɔ akpa abakinja sulu na naa njepi beɖe folfole kacia asra kawuro gifenjnyine baa gakɔnjɔn gadɔnjɔn waa! ³⁸ Kawuroma gifenjnyine na anyigə, mɛɛpati figa utona njenima njworokankərə ama gulo guci. ³⁹ Na akolum na godu cinje na anjine gən nɔo cinjə. ⁴⁰ Naakɔpi cinjə anjəpi beɖebatifol; aɖuwa gifonyine dekicaarepi. Kibayɔ ɖaa bana batele toni mana. ⁴¹ N'a kɔo pi nriutaja acənə naa alə pi wáá, ɖa ma atən nyimə afol naa anjura. I goro! Gakɔnjɔn ga kə njə ma, are upur a doo babɔɔnja banye ni. ⁴² Ta ma gi ce njə ma arei a na cam amu ma, a tu na pi asala gadu ma. ⁴³ Juda tɔb n'nyu kuɖən aɖe ti kpa atonjo na butarpɔɔ n'ibɔlu basaaraa laaja baɖibaja ba toɔo ashee babɔɔnja na boɔono ma. ⁴⁴ Arei a tɔo ni ashee ma, a cee shee pi lama ɖe, are ma moclee ma, uni na gən ri ma ni ashe na ma yaa bai yaa! ⁴⁵ A kpa ma n'a kim asəla na Yeesu na mulee ni a lə wáá Rabi. ⁴⁶ Gən ma n'abaja ba tər banyu Yeesu lan ari ni. ⁴⁷ Na mbaɖee ba ɖa njkən ma buɖən anyun agatarpɔɔ asə ndiyar atənja ɖən agutɔ atəɖe naa atɔo ku ashe na ma. ⁴⁸ Yeesu a cam galei ma naa lə wáá i kpa ɖaa abɔnja sul na i pi ma atonjo na butorpɔɔ n'ibɔo i ti ri n'amv. ⁴⁹ Baa njən n na ɖa n'anyun pi na cere bere nyinjɔ konku ne na ki sərə ari amu na. ⁵⁰ Ama tam ndee unjɔn ubon boɔo ma na i no yee i riamu. Njken na, banjunii ba cu ashe apala ni. ⁵¹ Gapi sopi Gadən Gade gakan njkuro akun ni na acam na ni. ⁵² Na alanj ankuro naa asra nkoli koli. ⁵³ Bade batɔ cə na Yeesu basaara laaja kadi baja banɖiyar sul, basaara laaja banjuni bade ba wala nkən, na banjo no na ba bɔnjuna. ⁵⁴ Pɛɛr a de tər banjan na gadu lanka halɔ atukpa basaara laja kadi baja banɖiyar a Gaka lan na asə asəla na batənl eja na shele uonu. ⁵⁵ Ba sara laaja banjkulo batyee gapa njaka na ma Yeesu lan nayee bakəni aci na kəba njəna. ⁵⁶ Aɖuwaa badəne batɔ fu ishe na tər ndi lan ama bisət kitənjə na. ⁵⁷ Na kəbadən bana fuishe ndilan naləwa. ⁵⁸ Gurənjə alə waa ade ataa pi unyujə kanjundee bare bacə na baye ma naa acə nfɔi ndee kujle na gunye ishile iuni. ⁵⁹ Itaji waa bi shei fuka ki she pi ganjona. ⁶⁰ Nkən na a saara laaja ata nkuloka gicuca nana taba Yeesu waa kana lə gadənaa? Bulei nbudee bare bana lə akalan maa? ⁶¹ Gən ma Yeesu a njura shelem ka na lə gadən na. Na basaara laaja buɖən a kɔo taba ni acənə wáá aki na Kristo Gaja giyarɔyar upur aa? ⁶² Na Yeesu a tələ wáá aai amu na. Na i tu njə are upur a sə gaja ikashiyar agunyisono lon ma a ɖoo na njkomo mbumbɔɔ ni na pi ma. ⁶³ Njken asaara laaja ɖe a fater utoko naa alə wáá, maako ni gi kɔo huj səriya laaka aa? I ⁶⁴ rənjə uripeepɛe aa? Maaka ni i ɖoo ashee anyun? Baa anja na ati cəu na ni waa a sim acii. ⁶⁵ Na badən ɖən ba ɖa na shem ni atabara asi agayee naa naa kə ni afɔo na lə ni wáá fanja fanja. Na batəleeja ba cam ni na sə sə anye. ⁶⁶ Pɛɛr aɖa gaka lan ma baləfaja banɖiyar abaawayar ace asul. ⁶⁷ Anjə Pɛɛr asə na shele votonu. Na akiɖe Pɛɛr suu. Na abaawayar alə ni waa: "Aki uti kun Yeesu Nassareti, kaja." ⁶⁸ Na ajigəwulu ne lewaa: kəma yona, kəma tika ashe ngade una le mana. Naadɔ acə gocicanja ni. ⁶⁹ Na cri akolo. Abawayar, dem anjəni, naale nashe njbeɖe baɖa kəma: Nde gloo ada bagə ciica. Naa kiji dewolo cinjə. ⁷⁰ Cee acinja

ɲbeɖe baɖa ɲkəma batile Piɛɛr waa gasono uɖa beɛ beɖe бага cica ni uɖuwa Galile kaja naki. ⁷¹ Naasiba nacana mana: kəma cee yɔ aɛɛde agale inale maana. ⁷² ɲkəde kpaarɪ acurɪ amana kulu mkpala nyɪw taja. na Piɛɛr alige galeyɪ Yeosu ace leni pala ma: Naa acurɪ atilewa a kulu akpala nyɪw ma. Ataa alige ma naa asəba nayu.

Chapter 15

¹ Gajaka gajaka futufutu, na basaraalaaja kaɖibaja ba wala nayee gufan baɖe na ba ɲano, na babɔɲɔɲja na yee gufan baɖe na baɲono, na babɔɲɔɲja ba sanɖusi kəbaja. Bari Yeosu akur ni ɔl atɔɔni atɪ shee Pilaati. ² Na Pilaati ataba ni waa: Aki na Yuɖaa kəbaja bagupayarɪ aa? Na Yeosu abuye ni waa ka ɖeiɖei n'ulə gəɲ. ³ Na basaraalaaja kaɖi baja bawala na paɲa na ni bulei tuutuuma. ⁴ Na Pilaati ataba Yeosu acəɲə waa: kaatələ ashee pi aa? Kide akpala guyguya i bana ciu nak i ma. ⁵ Yeosu kakɔɔ abuye pi gaɖən na, nukpa Pilaati biti. ⁶ Baa ɲuɲgaarɪ apana na, batɪ laa sarka ni kare ɖən alam, ndee samaa ana yee ma. ⁷ Sarka ni kare ɖən batɪ yɪɖa ni waa: Barabasi, babuɲa aɖu ganu alee mbɔɲɔ alaa uɖən aɲɲuro. ⁸ Na samaa ace atɪ na taba ganɔ, bukuɔ ba cee na lee bagushile ni ma. ⁹ Na Pilaati abuye pi waa: ɪti yee ma lam Yuɖaa kəbaja ba guyarɪ aa? ¹⁰ Aɖuwaa: Pilaati agulopi giyo waa: Ncənyoro ɲji basaraalaaja kaɖibaja bari na Yeosu ashee ni. ¹¹ Ama basaraalaaja kaɖi baja bapiklə samaa balə waa ba lam Barabaasi. ¹² Na Pilaati akɔɔ ataba pi waa: Bai na masara na ndee ɪna yɪɖa waa: Yuɖaa kaguyarɪ ma? ¹³ Na ba kɔɔ akuro a cəɲə waa: kal ma ni. ¹⁴ Na Pilaati aləpi waa: mbɔɲɔ mpanja ɲji a lee? na ba kɔɔ akuro acəɲə waa: kal ma ni! kal ma ni! ¹⁵ Na Pilaati ana yee alee bukuɔ ba lə ma, na alam Barabaasi; Na shee ganɔ ba kəɖa Yeosu ɪpɛ, na shee ganɔwaa: bakal Yeosu guyo kanɲhura lan. ¹⁶ N'ɪsɔja batɔɔ Yeosu a kpna gasɔjafala ni n'ɪsɔja baɲunii ba wala. ¹⁷ Na ba tɔɔ itoko barana akara Yeosu, naa alu iwiwə kanfu ɖaa ɲyarɪfu ma, atər anɖilan. ¹⁸ Na baɖa na sala ni waa: Gi salakia yuɖaa kaguyarɪ! ¹⁹ Nabatɔɔ giɪpɛ i giɖa ɖaa unɔɔlumi ma, akəɖa andi naa ashem ni atabara, naa a cəm bakəwəla akur atən aɲɲu. ²⁰ Bakiɖe ni fɔi alɔgɔtɪni aboɲo ma, na ba fɔɖɔ toko aana nakɔɔ na itoko ashe ni, naatɔɔ ni acə bakal. ²¹ Usoro ɖən batɪ yɪɖa ni waa: Simɔɔ sireni kaja, Aleksiadina Rufuu ba ya na gəɲ aɖe ɖoo na awar na pi ma, na balee ni ɖoole a cam Yeosu aguyo kanɲkura atonjo. ²² Na batɔɔ Yeosu acə na gaɖuɪ ba na yɪɖa waa: Gɔlgota ma, kaashi na gəɲ waa: uɖikəwa kaaɖu. ²³ Na tɔɔ bukana i baɖu mir ncən ma, ashee ni waa: Anyem, na abəla unyem. ²⁴ Na bakal ni guyo kanɲkura lan, naa akəu ɪkɔi baɲə ndee a tɔɔ atoko ma. ²⁵ Iɖe lee gakɔɲkɔɲo gariutaja, saandee bakal ni ma. ²⁶ Na ba ɲɔn kpalakɪ ɖən lan akal anɖilan ɪna faɲa waa: Nndɛ na Yuɖaa kaguyarɪ. ²⁷ Na ba kal bapitɪrɪ banyu, uɖən gunyesonolan, asaaka gunyepene lan. ²⁸ ɖaa unɔn ulə ma, ɪlafu alee: waa: Baɖu ni mnɔɲɔ baja bagicuca. ²⁹ Mbaɖee ba na fə ma, baɖe batɪ lim ni nafine babuɲɔ, nalə waa: woo! Aki ulə waa: utaa pi unyɪɲu kaafala, naa acəji ishile uriu ma. ³⁰ Fura akusɔlɔ, akulopi, naa argə guyo kanɲkura lan. ³¹ Na basaraalaaja kaɖi baja, na babɔɲɔɲja ba ni gboo ba na bulee ni, na lə bawor naa afuraka basaaka, na kasəra afuna agulopi na! ³² Kristo Israel kaguyarɪ argə guyo kanɲkuna lan n nyimə guɲə naa gishee ɪja! Mbaɖee ba kal pi gboo ma, ba ni miau baseba na lin ni. ³³ Gakɔɲkɔɲo gakolonɲtaja gakə ma, na ɲkomo nshee gatəna ganjuniila, halɪ bukuɲo ciuɪ. ³⁴ Gakɔɲkɔɲo ciuɪ kaaja ni, na Yeosu akuro kəɲkəɲ kəɲ: Eloyi Eloyi lama sabatanii, kaashi na gəɲ waa: Amikoyar, amikoyar mu lee ka ubɔɖa amu. ³⁵ Mbaɖee baɖa ɲkəɲ ma, kəbaɖən barəɲə gəɲ ma, na ba lə waa: Atɪ yɪɖa Elii ³⁶ Nabuɖən acu atɔɔ unɔɔlumi apar ɲkɪsa asəm finegi anam ashee ni anyem, na lə waa: pala ma gukiɖe aɲə ɪtaji waa Elii ataa pi atɪ rgə ni. ³⁷ Ama Yeosu akuro kəɲkəɲ naa anyəɲknə. ³⁸ Na paatusan ndee bakəl unyɪɲu kaafaala ni ma, afatrə akpala unyɪw tɔɔ na alan halɪ atə. ³⁹ ɪsɔja ishunun bandiyarɪ a yɪɖe ɲɲu aɲə ɖaa Yeosu aciima, na alə waa: Gasono gasono usoro nndɛ alav alee Gaja upur. ⁴⁰ Basəmprə baɖən baɖe bayɪɖe gaɖulɲka na kiɖe kəbaɖən pi gəɲ Marii Magɪɖalaa kaja, Marii Yakubu, Josee na Salomee bana. ⁴¹ Bacee natər aɲkəm na kaɲa na ni, ɲkelee aɖa galilee ma, na basaaka i ba yələ ni acee Yerusalem ma. ⁴² Gutəɲshile ushilə ɪna ci basəba na kpeɖe Sabaati ma. ⁴³ Na Yosefu arumatee kaja akpa, aɖe lee gərma karel ana kal na beɛ gufanja ma. Uni gboo atɪ saa Gaja kaayaritəna. Na atɔɔ ucine ace Pilaati sul anyɪɲə ganɔ Yeosu aɲkompa. ⁴⁴ Nulee Pilaati biti ɖaa Yeosu were ma, na ayɪɖa ɪsɔja ishunun bandiyar ataba ni, aci ma ɪuɲ. ⁴⁵ ɪsɔja ishunun bandiyar alə ni kuja ma, na atɔɔ Yeosu aɲkompa ashee Yosefu. ⁴⁶ Na Yosefu ashɪ nkuro nfunka na ma, naa arge Yeosu guyo kanɲkuralan, naa apar ni ɲkuro naa aɖu ni ɲkufo nfɔli bako gutakəwa ni naa apiklə ntala a cəu ɲkufo kaanɔ. ⁴⁷ Marii Magɪɖalaa kaja, na marii Yosee anar baɖe ba yɪɖe na ɲə gaɖuu baɖu ni ma.

Chapter 16

¹ Sabati a bon ma na Marii magedala kaja na Marii Yakubu na Salomee ba na ba shɪ itulaarɪ bakanɲkəra na cə ba cə ti penpenje Yeosu agulɔ. ² Bəkuɔ ku shile usebaka Gaja kajaka nkələndee ushile u na ta ma na ba cənkufu sul. ³ Baɖe ba tɪlə bonɲuni waa aɲa naa pəkəl ntala shee tu. ⁴ Bataa bi nyine akide ma na ba ɲə waan tala nbuɲɔɲɔɲ nde ntune. ⁵ Na bakpa nkufonɪ nanə gapisopi gaɖən Gadegasə gusonolan akara ja ba fɔɲɔ na ba gifolu gutəɖə pi. ⁶ Na alə pi waa paa ma təɖə gifoluna: Yeosu Nazaretɪ kaja ndee bakal naa aɲənə ushile urɪutaja aɖuwɔ ma na unayee aa? kakɔɔ da atɲyana. Ki de ma Gadu ngadee ba cee dunɪ ma. ⁷ Ama kɔɔ ma cɔ atɪ ləshee aba kəɲja na Piyeɛrɪ waa atɪ saa nyɪn Galili: nkən na ɪni ɲənɪ daa acee lənyɪn ma. ⁸ Na ba duwo nkufonɪ naa acuu aɖu waa asa mpəna na ntərətərə nkpa pi, na kəbakɔɔ alə uɖən gado na gifolu gutəɖə ka lan. ⁹ Yeosu aɲə nə aduwɔ nkufonɪ Gajaka bukuɔ kusəbuɲɪ ma Marii magədalaa kaja ndee ace akərə aɲuro buɲɔ kulumima na atɔ nɔ afaɲa agulɔ. ¹⁰ Na a cə atɪ lə laabarɪ de a shee nbadee ba ba cee da na ni ma baɲuni baɖe baɖa gakonɪ. ¹¹ Ba rəɲə waa ada ɲɲuro halɪ aɲənɪ ma kə ba she ya na. ¹² Gəni kanɲkən na akɔɔ afaɲa agulɔ ashee bare ba nyɪw nbadee ba da unyccalan na cə ɪwaralanma. ¹³ Na ba kɔɔ apɪ atɪ lə ashee basaaka, ba ni mɪnyanɲu kəba shee ɪja acəɲə na. ¹⁴ Ubuɲunɪ na akɔɔ afaɲa agulɔ a shee aba kəɲja təb nudən baɖe ba sənə juɲɲu na anabor na pi ba gifolu gi kanɲkəra, na ba gifolu gutərətərə ka, aɖu waa kəba shee nbadee baɲə unənu aduwoma ɲjana. ¹⁵ Na akɔɔ lə pi waa kulamaa acə ndulinyan

nyuni ni acə atı lə ndi nsono kaa le ashee dulinayan anjuni. ¹⁶ Are ndee ana shee tja naa ba mə na na ni buto a laa ma ataanə ndi nsono ama are ndee ka shee tja na ma ataa ci. ¹⁷ Nəma maamaaci ka gulesura ngudee gunugukun nbadee ba nəba shee tja ma batəba naa kərə anjuro ɔ̀ɔ na amuyi ada, naba təba naa lə gikərə gıfoli. ¹⁸ Ba təba naa ri ibu: baa badu ulamə njuce kuja butonı ashe pi kəbanyəm aci na. Batəba naatər anye ba she deka lan naa bana nə səuci. ¹⁹ Ndi yar alə pıgən boŋo ma na abodo Alan naa asə Gaja ka gunyi sonolan. ²⁰ Na bacə atı na lə Gaja kaale budu buŋunı ndiyar ade tule na pi ntəma bukɔɔ bana lɔ maide tule na maa maaci a na kunpi ma.

Luke

Chapter 1

¹ Gonaŋa gudən Bene tuutuuma balee konkaani anŋon alesona ibuŋa alee atigicua ma, ² Ɖaa mbaɖee balee səniya baja kpaakpaa ɔsəbu ni ma, naa bapna galei gaɖe kə ba tənleeja ma. ³ Galaŋ na, amɔ gboo nŋə waa lcəm waa ma yeeji kaɖeiɖei ɖaa gasəba ma. Anŋon ji ɖaa gatəŋo ma ashee aki. Teofil sonsono. ⁴ Nti yee waa ayo ɔcnu ɖe ɔcam ma ka afaa ni. ⁵ Nkele ndee Henoɖu aji giyani juɖee ni ma. Asana laaja nde ba na yiɖa waa sakani, aɖe lee basana laaja Abiya abunuma ni kanə Akan aɖe lee anɔɔ, abunuma ni kusəmprə anyiɖa njika waa Elisabeti. ⁶ babene banyio batəŋə gaja kanyı. Nakunguɔɔ ɖeiɖei na mana banunıi ⁷ Ama kəba nŋon opi na, aɖuwa Elisabeti alee anŋumkɔmɔne na, ba bene banyio baɖe ba ye kpən gipila. ⁸ waa lcəm nabanŋkulo waa baleeudən sakani alee antəma nalaa sanaa na shei Gaja, aɖu shileu ⁹ ɖaa ba na lee bagushile ma. ɖaa bakiɖe alaa ma ɔni na icəm na ma, waa aba sanaa, sanaa kaɖubaka Gaja kanyı. ¹⁰ Samaa anjuni aɖe yiɖe ndənka na nyinə, ga kənkaŋo ngaɖee ni ba laa sanaa tulaam ma. ¹¹ Na Gaja ka malaika akul alaŋ ayiɖe sanaa katulaani kanŋtomo ka gunyisonolan. ¹² Sakani agifolu gitɔɖo ni na asəmpəna ikpa ni anə Malaika ma. ¹³ Malaika alə ni na "asəmpə na ipaa kpaki na, sakani. aɖuwaa akonyinŋu ɔcama. Akaka ataanŋum ɔaisonon ashee aki, naa aɖu ni n'yiɖa waa Yohane. ¹⁴ maunŋjan asheeki, naa benetutuuma bicine itu kən na abu cinŋənka nau piɖe ataa pi nau ¹⁵ aɖuwaa ataa lee anə bumbɔnɔ Gaja kanyu, kaa naa nyem bukana yaa bukana buhika na. nŋuno nsonsono nturinə na ni tɔɔ ɖoo anan anŋcəna ni: ¹⁶ Anaapala Israel bapun tuutuuma ba bu ye kɔwa api Gaja sul. ¹⁷ Adaa Sara Gaja kanyu na nŋuro nsono na Elii ikashi, naa api na baya bicine ba bapi lan naa api na bapi bicine ba baya lan naa apala ifolu ikanhna baja bifolu iburo bawɔɖa ofaŋa daa mbaɖee baɖa ɖeiɖei ma, naa acene apempeŋe samaa ashee Gaja." ¹⁸ Sakari ataba Malaika waa: "Bai na malee ayo kuja? aɖuwaa nkpər gipila boŋo na amaka gboo akpər gipila." ¹⁹ Malaika atələ ashee ni waa: "Amo na Gabriel, ndee annayide Gajakanyu ma. Batəm amɔ na mapi ati lə aki galisonsono ²⁰ Nnyimə aa, ɔtaapəra gaciɔatɔ, kaa kɔɔ asəra alə bulei na Hali ushile ndee gulesura gude gulee ma. Aɖuwaa ka shee ya ambulei bunibutilee kalowato ma na." ²¹ samaa aɖe kpa biti ayiɖe na saa Sakari aliŋ sanaa kaɖulaaka ma. ²² ati ɖoo ma, kakɔɔ asəra alə bulei na, na bati kaashi waa anə akɔɖən saraa kaɖulaaka. Na apra gacɔɔtɔ na lə na pi na anye. ²³ Antəma kishlie ibon ma, na akəwa asheu agaɖu ²⁴ iti lee ishile inyio ma, na akan Elisabeti aɖa na ncəna. Aɖeti lugo lugo na agulɔ hali inɔɔ inɔŋ, aɖeti lə wa. ²⁵ "Kide ma bukɔi Gaja galee ashee amɔ ma, akəu ginyine amaləŋ naa alaa bukɔi bu na kana aamu gicifala bene bagicua ma." ²⁶ Nkelei ancəna nɔwəɖa inɔɔ ikolon ma. Na Gaja atəm Malaika Gabriel Galilee ka mpa Naasareti ni, ²⁷ Ashee upigii kəma yo ɔsonon na sul. Aɖe waɖa akɔbi bati ni waa Josefu, aɖe lee Ɖaafidə abunuma ni kare. upidii ɖe ayiɖa ijika waa Marii ²⁸ Malaika akpa agaɖu naa alə ni waa: "yiɖe n'ɔcinŋənka aki ndee Gaja gashee gojɔɔ ma, ikoyar aɖa akasu." ²⁹ Arəŋə gəŋ ma, ikpa ni biti, na ataba waa manja nsala nji gaŋ kaashi ajikawaabai. ³⁰ Malaika a lə ni waa: "Asəmpəna ipaa kpa akina Marii, aɖuwaa ɔŋo gojɔɔ Gaja Sul. ³¹ Kide atiya, ɔtaadə na ncəna anŋum opi ɔsoro naa aɖoni n'yiɖa waa Yeosu. ³² Ataa lee arebumbɔnɔ, naa yiɖa ni waa ndee aɖa, alaŋ ma ɔpur. Ikoyan Gaja anaa ashee ni ayar bumbɔnɔ anyaniboi. ³³ Anaa ji giyam Jakɔbu agafala gaŋuuni lan na agiyari ka giwaɖa ubon ayɔna" ³⁴ "Bai na gulesura gude gulee aɖuwaa ɖuwa kəma yo ɔsoro na?" ³⁵ Malaika atələ ashee ni waa: "nŋuro nsonsono ntinrəgɔ akalan naa Gaja kikashi itu siu aki gaŋa na opi ndee anŋum ma, alee ciriciri kupi, naa ba naa yiɖa ni waa Gaja ɔpur. ³⁶ Elisabeti akəbunuma ni kare ɔni gboo aɖa na ncəna agipua ni anŋrɔkolonŋtaja anookama aɖe ndee alee anŋumkɔmɔre ma. ³⁷ Aɖuwaa akɔɖanimana Gaja kəga səra alee na ma." ³⁸ Na Marii alə waa: "nləe Ikoyar atəmleeja na, inunıi ilee amaaye ni ɖaa ɔlə ma!" Na Malaika atɔɔɔ asul. ³⁹ Kaluwaa ɖe, na Marii akɔuku ace Juɖee kabunɔ lan kampa ndəni nda gatəna ni ma. ⁴⁰ Na akpa Sakari agafala ni asala Elisabeti. ⁴¹ Elisabeti amanarəŋə Marii ansalama n'opi asheu ancəna ni, na nŋro nsonsono nriŋə ni. ⁴² Na akuro n'ɔwələ ɔpiɔpi ndee aɖa akinŋcəna ni ma, alee aləbarka ku aki aləbarka basəmprə ba gi cuca, na umbɔnɔ: Baɖubu ⁴³ Bai na ipi ashee amɔ waa amɔ ndnsonoyar nar ajeɖe amɔ? ⁴⁴ aɖuwaa akuwələ kansala nshikpa agutɔ ni ma, n'opi aɖa amuncəna ni ma, asəba ɔjan ⁴⁵ Kosh'eku'she ashee ndee ashee ya ma, aɖuwaa bulei mbuɖee ikoyar alə ashee ni ma, bu ti bu lee ⁴⁶ Na Marii alə waa: Amunuro nti kuma ikoyar, ⁴⁷ Na anŋasiŋə gati jan na aja ama furaka. ⁴⁸ Aɖuwaa akɔu gi nyine amaləŋ amɔ ndee nlee atəmleeja. Tɔɔ na n nyimə na ce nace bati ba naa lə amɔ waa kushe kushə. ⁴⁹ Aɖuwaa ikashi inunıiyar alee alesura inərə ashee amɔ. Anyiɖa nda ciri ciri. ⁵⁰ ishei inəka ibɔlɔ ashee mbaɖee ba na cu ni buja buja. ⁵¹ Afaŋa agonye kikashi naa akə mbaɖee bawəɖa ɔinɔbɔnɔ bafaŋa balɔ ma, aram atən. ⁵² Apikil ikashi baja ba sə bayar baidan ma, abəɖa atən, naa ataa mbaɖe ba na buro balɔ ma alaŋ ⁵³ Mbaɖee akɔmɔ ina kə pi ma. asheepi ayɔkɔ unəŋə naa akərə batanŋa anye ikɔnɔ ⁵⁴ ataa alige ishei inəka awəɖa ma, na api ati nina atəmleeja Israel, ⁵⁵ Ɖaa alɔ ashee atibaya Abraham na abunuma nace nace. ⁵⁶ Na Marii a ɖa Elisabeti sul Hali inɔɔ iriu. Naa aye kəwa a guɖu. ⁵⁷ Elisabeti a bunuma kushile ɔkpa ma, na anŋum opisoro. ⁵⁸ Bawor na abunuma ba rəŋə waa ikayar afaŋa ni agonye alee ni gojɔɔ ma, na ba kanja na ni ajaŋ ⁵⁹ .pi waa Sakariu opi ayar anyiɖa aɖu pi ma, na ba tɔɔ ja na ba wala na yee bapenɔushile ganaana ku ⁶⁰ Na opi nar alə waa: "Alə, anyiɖa njika waa Yohanesi". ⁶¹ Na ba lə ni waa: ɔɖən ka ji gaŋ akəbunuma ni na. ⁶² Na afala upiyar gunye ataba ni

waa n yiɗa mpaŋa nji a na yee ba yiɗa ōpi. ⁶³ Na Sakari ataba kpalaki ba na ŋɔn ilanma, na aŋɔn: waa aŋyiɗa n ji gɛŋ Yohanəsi. Na baŋuni bakpa biti. ⁶⁴ kpaari agano ga tine, agiɗa, nasəba buliləka na dɔ Gaja alibarka. ⁶⁵ Asampəna ikpa mbaɗee ba ɗa asərpikal ma, na juɗee ka buɗu laŋ kpataa kə ba ja. Ba ɗe bati lə galeiga ɗe. ⁶⁶ Mbaɗee ba shi rənə galei gaɗe ma, baɗu ji bi cine ni na lə waa: Monu ōpiɗe a naa ti pra? ikoyar agonye guɗa asul. ⁶⁷ Na ŋɔuro nsonsono nriŋə ōpi ɗe ayar Sakari, na a səba na lə aŋnabi ma na ba bu lei, na lə waa: ⁶⁸ "Aləbarka ashee ikoyar, Israel a Gaja, ɗaa ajeɗe a samaa na ashi ni alam atən, ⁶⁹ Atam afuraka abombɔnɔ, atənleeja ɗaafid a gafala ni. ⁷⁰ ɗaa ɗoodoodon aboŋa alə na abatanleeja aŋnabi ciri ciri ka baja ba bu nɔ ma, ⁷¹ Afuraka ndee a na alaa atu ata ibenə na mbaɗee ba ŋo atu ma ba nye ni! ⁷² Gaŋci afaŋa agɔɔɔ ashee atibaya, naa alige a ciri ciri kalikawili laŋ. ⁷³ ɗaa ōcam namo ndee aboŋa acam nama ashee ataya Abraham ma, ⁷⁴ Waa ataa pala nkələ' giɗoo atiberə ma na banyə ma na banyə ni ma. gilee ni bɔɔta asampəna ipaa ɗaa na. ⁷⁵ Gi Sara ɗaciri ciri kaasana na ɗei ɗei anyu ataaye ni baa nŋə. ⁷⁶ Aki spiki ba tɔ ba yiɗaki waa ndee aɗa alaŋ ma: a Anabi Aɗuwaa ōtaatɔnɔ ikoyar aŋyi na pempɛŋe inyinɗa, ⁷⁷ Naa ishee asamaa ayo ndisono na ambɔnɔ kɔtəɗu, ⁷⁸ Atukoyar isheŋəka kaləbanka, a jeɗe atu ɗaa ōshile ōna ɗoo alaŋ ma, ⁷⁹ Akaɗa mbaɗee ba sə buce kaŋkomo ni ma, Naa atəŋə ata naŋa fəe konyinɗa laŋ." ⁸⁰ tenu ni haliu pi aɗe ati kpər akankər ŋɔuro nsonsono nde nda na ni. Aɗe ɗe ɗau .lɔ Israel asamaa maushilee aɗoo asaŋa agɔ

Chapter 2

¹ Sesari ogusto akələ' na ashee gaŋɔ waa batur berə mbaɗee Roma kəbaja ba na kpashe ma. ² lee nkələu ,səbaka ɗeu nɔtu kininiusi aji gigomina sirii ma. ³ Baŋa aɗe, ti ce a mpə ni batur ni. ⁴ Josefu gboo ace Nasareti Galilee yuɗee, ɗafidɗi a mpa' ni ba yiɗa waa Betetehem ma, Aɗuwaa alee ɗafidɗi a gafala na a buŋuma ni kanə na, ⁵ Na a ce waa ba tur ni a ɗe nna akɔbi Maru, aɗe ɗa na ncəna. ⁶ Ba ɗa nkəŋ ma, na aboŋuma kushile ukpa. ⁷ Na aŋum ōpisoro, ōpur asəbaka, na aper ni akisa aɗu ni gubɔrisara ni, aɗuɔɗ gaɗu gamana ashee pi. ⁸ Kagusau guɗe babɔripanaja baɗe baɗo lwara laŋ giŋibɔŋɔ na tuŋa bibɔrifɔ; ⁹ ikoyar amabika akul balaŋ na Gaja k'okmu ōkaɗi nkomo asərpi aka; Na asampəna ikpapi. ¹⁰ Na Malaika aləpi wa:" Asampəna ipaakpa anyiŋ na, mpipi malə anyiŋ galisonsono ngadee gapala samaa aŋunii ōcine ōkər ma. ¹¹ rɔŋɗeu baŋum ndinsonoyar ¹² ɗafidɗi ampa' ni ɗaalee na ayo ni ma; itu ŋə ōpifɔli bapar ni akisa aɗu ni gubɔrisara ni ma." ¹³ Kpaar na Malaika mana tuutuuma bapi atipele na saaka isɔɔja pi gəŋ baɗe ba ti kuma Gaja na lə waa: ¹⁴ tɔ Gajau ōmuko" sul alaŋ, na fəe kəsəu ōda atən a shee berə asɔɔ." ¹⁵ Malaika mana bakəna asheɔ alaŋ boŋo ma. na babɔripaja ba lə bawor waai Gice ma Betetehem ati ŋə buki bupi ma, buki ikoyar afaŋaatu giyo ma." ¹⁶ Na ba kəuku ace nkəŋ bakpa ma, naa aŋə Marii na Josefu, aŋə ōpifɔli aɗe ɗa gubɔrisara ni. ¹⁷ Ba ŋə ni ma, na ba lə ɗaa buki ba lə pi ōpiɗe aga lei ma. ¹⁸ Mbaɗee baɗa baɗo nkaŋ arəŋə maamaaci ɗaa babɔripanaja ba na lə ma. ¹⁹ Marii alugo buŋunii na lige bu ōcine ni. ²⁰ Kaŋkəm na babɔripanaja ba kəwa asheɔ na kuma Gaja na sheeshee ni, ɗaa alesura inuni ndee ba ranə naa aŋə ɗaa ba lə pi ma. ²¹ ni nyi ɗa waa Yeesu, nyiɗa ndee Malaika acee fapi naa ka ukpa ma, na baɗu shileuk ōpɛŋu piɔ shile, ganaanau guna guye aɗa na ncəna ma. ²² Aɗoo buŋuma kajiwa ni ma, ɗaa musa a ŋon a guɔɔ ni ma, Josefu na Marii ba tɔ ōpi ace Yerusalem, bafaŋa ni ikoyar ²³ Bakun ka ɗei ɗei ɗaa ikoyan aŋon guɔɔ ni ma: Bapi basono basəbaka ba nə ba lee ikoyar. ²⁴ Naa a laa Sarra kparkoko banyi na uikuku banyi, ɗaa ba ŋon ji ikoyan agɔpo ni ma. ²⁵ soro dɔn a ɗe ɗa Yerusalem ba tiu yiɗa ni waa sime". Aɗe lee ɗei ɗei karə atəŋə, a ɗe ti saa Israel anyinekoshen, ŋɔuro nsonsono nde nda na ni. ²⁶ ŋɔuro nsonno ncee alə ni waa kaa ka na ci na a taa ŋə kristo afaŋaka. ²⁷ ŋɔuro nsonsono nce na ni ōnyinɗu kaafala ni. Yeesu a baja ba toŋo ni akpa na yee ba lee gushile ashee ni ɗaa ba ŋon guɔɔ ni ma, ²⁸ Na simeɔɔ acam ni a nyeni, aɗu Gaja aləbarka, na lə waa: ²⁹ Ikoyar, nnyəmə, ōtaasəra apala akatəmleeja ace ati ŋura fəe, ɗaa akaalei ga lə ma. ³⁰ Aɗuwaa a minyine inə ndi nsono ōtəm ma. ³¹ Ndi nsono ndee ōkpeɗe ashee isamaa baŋunii ma, ³² fitila ndee akaɗa isamaa ma, na Israel aka samaa ōkomo. ³³ Ayar na nar baɗe ba ti jele bulei i ba na lə ōpi ɗe laŋ ma. ³⁴ Simeɔɔ aɗu pi aləbarka, naa alə Marii ōpi nar: "ōpi nde bapi nani na, naa tuutuuma bafəɗa tuutum a bayiɗe alaŋ Israel ni, naa ifaŋa berə bakpa ntərətərə, ³⁵ Akulopi gapɔɔ gati gaciɗa akiŋuro, naa afaŋa tuutuuma ifərə icine ni ma itine." ³⁶ Anabi ōsəmprə bati yiɗa ni waa Aani fanuel ōpur, Asen aboŋuma ni. Aɗe kpən gipila. Aɗena ōkun ba tɔ bawor gipigii ni ma buja kulumi naye pra :konkav ³⁷ Aɗa gikonka ni hali buja ishinan na bunan, kətəbə ōnyinɗu kaafala ni na aɗeti lee Gaja kantəma gishilekɔnɔ na giŋibɔŋɔ na korgano na nyiŋə. ³⁸ ma Gaja na lə Yeesu agalei na shee mbaɗee ba nauni gboo akpa nkəŋ kaseɗe ma na aku saa yenu alem aɗoo nawiya ni ma. ³⁹ Nkələ ndee balee buki baŋon ikoyan agɔpo ni abonofee ma, na bakɔɔ asheɗu Nasareti Galilee ni. ⁴⁰ .ɗa na niuɗe guɔɔ guGaja kag ōyɔu pi aɗe tikpən awəɗau ⁴¹ Baa gaja gapanaji Yeesu abaja bati ce Yerusalem na ji paaki kajingaari. ⁴² Nkələ ndee awəɗa buja təb-na bunyiɔ ma, na akun pi, ace bagushile kajingaari. ⁴³ Jingaari kishile ibanɗ ma, na bakəwa asheɔ, ama Yeesu alal Yerusalem. Ayar na anar kəbayo na. ⁴⁴ Baɗe ba ti tam waa akun abasor banasheɔ, ma na bako ōnyinɗa ōshile ōpilimə na yee yee ni a basono na abaja bugicuca. ⁴⁵ Ama, kəbaŋə ni na, na bakɔɔkɔɔ ace Yerusalem atiye ni. ⁴⁶ .leioto na taba pi bupi g ōriutaja na baŋə ni aɗe sə bafaŋaka bagicuca naɗu shileu ⁴⁷ Mbaɗe baɗu ni guɔɔ ma, ilee pi maawaaci agufanɗ a na mbuye ndee ana shee ma. ⁴⁸ Abaja baŋa ni ma, nukpa pi biti, na anar ataba ni waa: Api, bailanɗ na ōsana naatu gəŋ? Kiɗetiya amonɗa a kawə giyeə yee atucine ōpie ⁴⁹ Na alə pi waa: Moleeka ina yeeyəemu? kiyowaa isəmma lee amawe antəma aa? ⁵⁰ Ama kəbati kaashi ngadee a na lə pi ma na. ⁵¹ Na akun pi ba rgə ace Naareti, aɗe ti buro agulɔ banyi. Na anan alugo buŋunii ōcine ni ⁵² Yeesu ōyɔu ōɗe ti pele, aɗe ti kpən, Gaja kagɔɔ guɗa na ni. Gaja na benə bicine ikən na ni.

Chapter 3

¹ Tiberiyasi agaja bəb n'ununtaja ni a lee room kabutənyarıkulo Baya ma, na Pənsi Pilaati a lee Ndiyar ashee yuḏee kutənla, Heroodi Antipaasi a toŋo Galilee kutənla, Filiipu, Heroodi Antipaasi uŋono, a toŋo Ituree na Trakonii kutənla na Lisaniyoosi a toŋo Abileen kutənla. ² Basaraalaja babumbəŋo aani na kayiifu ba nkələ, Gaja galə na Yohanesi Sakari upur teruniu. ³ Na ace apa ndee ida akon yurḏee ma, na lə pi waa: fuba ma anyinalesona batege anyiŋ buto naa iŋə anyibəŋo kutəḏu. ⁴ Ɖaa baŋon Anabi isayee agubə ni ma: Akolka ɔwələ ɔti ce ɔteru ni pempene ma afaŋaka ɔnyiŋca tənətənə ma. ⁵ təkra ma inyica iŋunii, abonu na butəntəŋi bəram atan, tənə ma ndee ikodə kodə ma, inyiŋca ndee waḏo atala ma, ɔimo i. ⁶ Naa baŋa aŋə nɔisono Gaja sul. ⁷ Yohanesi aḏe ti lə samaa api asul ana tegepi buto ma, waa: Mpere kabusheimebaja aŋafaŋaka anyiŋ wa icuu ɔnyana ɔtoma. ⁸ ŋom ma ipi ndee inafaŋa waa ifuba nɔdawa ma pɔɔ ma lə anyinalə waa: ⁹ Nfalu nɔɔ ayo kakəmə boŋo: Ayo ndee ki na ŋom ipi isonsono na ma, bati ba ɔci abəḏa ɔtonu ni. ¹⁰ Samaa ataba ni, waa: Gəŋ ma bai na gilee. ¹¹ Na abuye pi waa: are i awəḏa toko banyiu ma ashee ndee kawəḏa na ma, ɔḏəŋkəŋo, ndee awəḏa ɔjiu ma, alee gəŋ. ¹² Mbaḏee ba na cam lampoo ma, ba ce asul atege pi buto, naa ataba ni waa: ɔŋono bai na atu gilee? ¹³ Na alə pi waa: Paa ma cam aḏə ɔaa balə anyiŋ ma na. ¹⁴ Ləɔja gboo bataba ni waa: Atu ni, bai na gilee na atələ ashee pi waa: Paa ma lee ɔḏən tilashi aprə ayəko na, buko ba na səla anyiŋ ma, ifana. ¹⁵ Ɖaa samaa ace na saa ma, baḏe ba ti taba bicine waa Yahana ka shilee Kristo ao? ¹⁶ Na Yohana alə baŋunii waa, amu, n mənə a nyin buto, Ama ɔḏən atu, ndee awəḏa iko a wu a mu, kə ma səm ma kur atən akudə a nkəḏkəḏo kuto na. ɔni a taa mənə a nyin na ŋŋuro nsonsono na ɔtonu. ¹⁷ Atoŋo iŋumka a gonye ni naŋum a laa ipi aḏo gowolonə ni, ama ataa tiw aŋə ɔtonu ndee ku na ci na ma ni. ¹⁸ Ɖaa Yohana alə laabaaru asonsono na ɔḏo pi ikashi ma na gəŋ. ¹⁹ Yohana abla na Eroodə tetraaki apan kar Erodiadi laŋ na alesora ibəŋo ndee alee ma. ²⁰ Wa akɔɔ a pele ifəli, ari Yohana aḏo sarkani. ²¹ Ɖaa samaa ace Yohana a mənə pi buto ma Yeesu gboo a ce Yohana a mənə ni buto: Nkələ n dee Yeesu a ɔɔo buto ni ma, na nɔlə ntine. ²² ŋŋuro nsonsono nrgə alaŋ ɔaa alikuku ma. N'ɔwələ ɔən ɔḏoo na alaŋ waa: Aki na ampi asələka: Nḏo aki nni ni amocinsələka. ²³ Yeesu awəḏa buja akoo natəh ma, na a səba 'antəma ɔaa ba tam waa ayar na Josefu a yar na Heeli, ²⁴ Heli yar na Mataati, Mataati ayar na lefi, lefi ayar na Melkii, ayar na yanayi, yanayi ayar na Josefu, ²⁵ Josefu ayar na Matatiasi, Matatiasi ayar na Amasu, Amosu ayan na Nahum, Nahum ayar na Eslui, Eslui ayar na Nagayii. ²⁶ Nagayii ayar na Maati, Maati ayar na Matatiasi, Matatiasi ayar na Semeini, semeini a yar na Yoseki, Yoseki a yar na Yoḏa. ²⁷ Yoḏa yar na Yoanan yar na Resaa a yar na Sorobabeli, sorobabeli a yar na Salatieli, a yar na Nerii, ²⁸ Nerii a yar na Melsshii a yar na Aḏii, Aḏii a yar na kosam, kasam a yar Elmaḏam, Elmaḏam a yar na Eri. ²⁹ Eri a yar na Yeesu, Yeesu a Yar na Elieser, Eliesen a yar na Jorim, Jorim a yar na Matati, a yar na lefii. ³⁰ Lefii a yar na simeɔɔ, simeɔɔ a yar na yar na Yuḏa, Yuḏa a yar na Josefu, Joseph a yar na Jonam, a yar na Eliakim, ³¹ Eliakim a yar na Melea, Melea a yar na Mena, Mena ayar na Matataa, Matataa a yar na Ɖafid a yar na. ³² Isayii, Isayii a yar na Jobeḏi, Jobeḏi a yar na Boosu, Boosu a yar na Salmɔɔ, Salmɔɔ a yar na Naasɔɔ, ³³ Nasɔɔ a yar na Aminadaabu, aminadaabu a yar na Aḏimin, Aḏimin a yar na Annii, Annii a yar na Esromu Esromu a yar na fanesi, fanesi a yar na Yuḏa, ³⁴ Yuḏa a yar na Yaakubu, Yaakubu a yar na Isaaka, Isaaka a yar na Abraham, Abraham a yar na Taraa, Traa a yar na Nakɔɔ, ³⁵ Nakɔɔ a yar na Seruusha, Serrushi a yar na Ragoo, Ragoo a yar na feleki, feleki a yar na Eber, Eber a yar na Sala, ³⁶ Sala a yar na kayinam, kayinam a yar na Arfakisadi, Arfakisadi a yar na seem, seem a yar na Nahum, Nuhum a yar na Lameeshi, ³⁷ Lameeshi ayar na yar na Matusala, Matusala a yar Enɔki, Enɔki a yar na Jaredi, Jaredi a yar na Maleleel, Maleleel a yar na Kayinani, ³⁸ Kayinani a yar na Enɔɔsu, Enɔɔsu a yar na Seeti, Seeti a yar na Aḏam, Aḏam Gaja upur

Chapter 4

¹ ŋŋuro nsonsono nriŋə Yeesu, aḏoo na yurḏee a toŋo ni a ce na ɔteru ni. ² Ka ji ɔjiu na Hali ishile ishinyiu, na sheetaani atonə ni. Kishile ifəl ma, na akəmɔikpa ni. ³ Na sheetaani a lə ni waa: "ta ji waa a ki na Gaja upur, lə ntala nde mpra boḏo boḏa." ⁴ Jeesa abue ni waa: "baŋon waa ki lee ɔjiu kandən ɔən ɔ na shee are ŋŋuro na." ⁵ Na sheetaani a taa ni alaŋ, afaŋa ni ɔulinya ka buyarifala buŋunii kpaari. ⁶ Naa a ləni waa: "Ntəma shee a ki buyarifala buḏ k'iko na kukumu, aḏuwaa amu na ba shee; ntəma shee ndee nɔlə ma." ⁷ Galaŋ ɔ ta cəm atən amuyi, iŋunii itu lee aki ja. ⁸ Na Yeesu a tələ a shee ni waa: "Baŋon waa, "ikoyar Gaja a nḏəndən koŋ na akuma, a lee ni bɔɔta." ⁹ sheetaani atɔɔ ni a ce na Yerusalem, atər ni waa ba ŋon waaupur, ta ajim atən: aḏo lee Gajau mbəŋo kanḏi laŋa lə ni waa: "ita ji waaɔnyinu kaafala gabu." ¹⁰ Ataashe ganɔ i Malaika ma na basaa a ki a tənə. ¹¹ Na banye naa akokei ɔ paa ti ka ntala nḏən na. ¹² Na Yeesu atələ ashee ni waa: "ba ŋon waa Kagbeḏo atonə ikoyar Gaja na. ¹³ Sheetaani atonə ni buye buye ma, na a bəagolə a liŋ na ni nai. Titre Yeesu a səba a ntəma Galilee. ¹⁴ ŋŋuro nsonsono kikashi irəŋə na Yeesu, na akəwa a ce Galilee, ayida nde nti ce, baḏe ba ti lə na sar na butəna. ¹⁵ Aḏe ti cere bəre sinagɔɔg ni, baḏe ba ti kuma titre Awasu ku Nasareti nkəŋ kəbaja kə ba shee ni ija na. ¹⁶ Ace Nasareti gaḏuu ba toŋo ni a kpər ma, ɔaa a na lee ma, akpa, sikagɔɔgi ni Saaba k'ushile. Na a ta ayidelaŋ na yee a tur gubɔ, ¹⁷ Na ba shee ni Anabi isayee a gubɔ. A tineko ma, na a nḏə gaḏuu ba ŋon. Waa. ¹⁸ Ikoyar aŋŋuro nɔɔ n'amɔ, aḏuwaa a laa amɔ waa ma lə laabaaru asonsono kaalei a shee basheere, A təm amɔ waa ma shee mbaḏee bi cene ipie ma, .r pi ma alam atən, naa bafəŋore binyine itine, na mbaḏee i wu pi ma, baḏa fəuḏoḏe mbaḏee buciŋkərka, naa aku." ¹⁹ Naa a lə gaja ngaḏe ikoyar a gujɔɔ gupi a shee baŋa ma. ²⁰ Kankəm na asiɔ gubɔ na akɔɔ na ku a shee atənleeja, naa a sə a tən. Mbaḏee baḏa Sinagɔɔgə ni ma, ba cəpra ba buye atənə a laŋ na kiḏe ni. ²¹ Nkəŋ na a səba na lə na shee pi waa: ɔrəŋ ŋon kaalei gaḏe irəŋə ma, galeu." ²² Baŋunii baḏe ba ti laa səriya na shee ni iḏe kpa pi maa maa ci, gujɔɔ ka bulei bu ɔe bu ti ɔɔo anɔɔ, baḏe bati lə waa: kilee Josefu upur na gəŋ aa? ²³ Yeesu a lə pi waa: "Biti a paa ɔa na, itu kuḏa ɔki kaalei ngaḏe: "Logotora, kiḏe a kuolə a kulopi, kokoo itulə amɔ waa: lee ɔaa waa ma a kəbuŋuma ni, bukoir girəŋ waa ulee

injunii Kapernahum ma.²⁴ Ama, na akwɔ apele waa, nti lɛ anyin. ija, Anabi dɛn mana ba cam ni abɔnoma ni ma.²⁵ Nti lɛ a nyin ija: Bakonka tuutuuma ba bɔna aɖa Israel, Elii ankɛlɛ, saa ndee ndila nrim boja buriu ninɔwɔ ikolon naa gakonja ga rgɛ atɛn ma;²⁶ nakama kɛ ba lɛ Elii a ce ati dɛ budɛn sul na, na kilee ɔsɛmprɛ ukonka aɖa sarepitaa siɖɔn kaatɛna ni ma na.²⁷ Acɛnɛ Balandija tuutuuma ba bɔnaɖa Israel Anabi Elisee ankɛlɛ, ama budɛn a landima ki kaɖa na, na ki lee Namaa Asirii kaja na.²⁸ nkɛlɛi ba rɛnɛ bɔlei budɛ Sinagɔwɔ ni ma n'onyana ukpa pi paa.²⁹ Na ba ta a yiɖe lan a kɛrɛ ni bampa ni atutur ni ace na gubɔnɔ ngɔdee lan ba cɛ bampa ma, na yɛ batutur abɛɖa atɛn ɔworkɔ ni.³⁰ Ama Yeesu a sɔkul bifiɔ ni afɔl a pala pi. Yeesu ada Kapernahumu, ɔceru Sinagɔwɔ ni, nɔnɔro mbɔnɔyar anɛ alaafiya, simɔwɔ akar anar, na banyonkuja. Yeesu ace Galilee ka buɖu budɛn.³¹ Ace Kapernahum Galilee kampa ni, naa acere bere Sabaa kushile.³² cruo' wa ana lɛ lɛ na kpasheukpa pi biti: aɖu³³ Sinagɔwɔ dɛ ni ɔsoro dɛn dɛ dɛ nkɛn nɔnɔro mbɔnɔ nɛ dɛ na ni, na akuro n'owalɛ ubombɔnɔ:³⁴ Yee Gapaɛa ji ɔ na yɛ na tɔ Yeesu Nasareti kaja? ɔpi pi alii na atɔ. Nyɔ gurissora i ulee ma: Gaja ciri ciri aja.³⁵ Na Yeesu a naashi nɔnɔro mbɔnɔ waa: "Pɔwɔ akaano naa dɔo ɔsoro dɛ lan." nɔnɔro mbɔnɔ mbɛɖa ɔsoro dɛ atɛn samaa ba gi cuca aɖoo kinlee ni mbɔnɔ na.³⁶ Asampɔna ikpa banunii, baɖe ba ti lɛ bawor waa: 'Ma jo galei ji gɛi ji gɛn? A ti kpache anɔnɔro ibɔnɔ nikashi ide ti dɔo.'³⁷ Baɖe ba ti lɛ Yeesu agalei na sɛr na buɖu³⁸ A dɔo Sinagɔwɔ ni ma, na akpa simɔwɔ agafala ni. Gushile Gokankra guɖe guɖe guɖa na Simɔwɔ akar nar. Na ba nyinɛ ni afura pi.³⁹ Akim a sɛb na ni ma, naa a naashee gushile, na gushile gu dɔo a lan kpaari na a ta ayiɖe, a lee ntɛma a shee pi.⁴⁰ fɛɖa ma, mbaɖee bau shileu wɛɖa banyokuja na ishedu asura sɔra ma, banunii ba pi na pi aɖe tɛr a nye balan a kaɖa bishedu.⁴¹ Anɔnɔro ibɔnɔ ide ti dɔo bere tuutuuma lan na lɛ waa: "A ki na Gaja ɔpur." Na a naashe anɔnɔro ibɔnɔ dɛ ka palai ilɛ na, aɖuwa iyo waa ɔni na Kristo.⁴² Gaja gakɔɖa ma, na aɖoo ace gaɖuu ɔɖɛn kaɖa na ma. Samaa tuutuuma aɖe ti yɛ yɛ ni, hali ati kpa gaɖu i aɖa ma, baɖe ba ti ba ti yɛ bati ni basul, a paa kɔwɔ atɛ bɛ na.⁴³ Ama na a lɛ pi waa: "isɛm ma lɛ Gaja kaayarifala ka laabaaru asonsono a shee apɛ Isaaka: Aɖuwaa galaɛna batɛm amɔ."⁴⁴ Aɖeti lee Waasu Galilee ki Sinagɔwɔ mana ni.

Chapter 5

¹ Maamaci kabɔfili bɔrika na yeesu abakɛmja beriu k'uyidu ɔshile dɛn Yeesu a yiɖe Genesareti kangbagɛma kaano samaa dɛ ti nun ni na yɛ a rɛnɛ gaja kaalei, ² Na anɛ ayifai inyiɔ ngbangɛma buɔlikɛja baɖe ba rgɛ na fuga barau. ³ Na a bɔɖo Simɔwɔ a nja ni na anyiyɛ ni a tutur nyifoi buto ni a liɛ na nprɛnsɛmɛ. Na asɛ ncɛn na cene samaa. ⁴ A lɛ bɔlei a bɔnɔ ma, na a lɛ simɔwɔ waa: "kɛm a ce gaɖulonka buto ni a kɛu gurau ari buɔfili". ⁵ Na Simɔwɔ a tɛlɛ a shee ni waa: "ɔnɔnɔ, gi lee ntɛma gijibɔnɔ ginunni kuri akɔɖɛn na: Ama ɖaa ɔlɛ ma ntɛma kɛu gurau. ⁶ A kɛu gurau ma, naa ari buɔfili tuutuuma hali gurau gu pi ti na roma roma. ⁷ Na bafala ba basoro baɖa n'yiɔfɔ nsaaka ni ba pi a ti kanana pi. na ba pi a laa buɔfili arinɛ ayifoi inyiɔ hali, i pi ti na mie buto ni. ⁸ Simɔwɔ pieri a nɛ gɛnɛ ma, na acɛm akɛwɛ lan Yeesu anyii naa alɛ ni waa ikoyar, bɔ akuɔlɛ a liɛ namɔ, aɖuwaa mbɔnɔya namɔ. ⁹ Aɖuwaa asampɛna ikpa ni aɖe nna abasoro buɔfili tuutuuma ba ri ma lan. ¹⁰ Ba lee baɖɔnkɔnɔ pi Yakuba Yohana, Sebede bapur pi gɛnɛ na ba man na lee ntɛma na simɔwɔ: "Na Yeesu a lɛ simɔwɔ waa Asampɛna i paa kpa a ki na; Nnyɛ bɛnɛ pi unaa naa ri ¹¹ Ba dɔo na ayifoi atɛn ma, naa apala injunni a tɛr ankɛm. ¹² Yeesu akpa mpa ndɛn ni ma, ɔsoro dɛn alaɛɖama kushɛɖu ɔɖe siɔ agɔlɛ guɔnunii, anɛ Yeesu ma, na acɛm atɛn ayu anyinɛ ni waa: ataya ɔtasɔlɛ ɔtaa sɛra akaɖa amushɛɖu maɖa ciri ciri. ¹³ Na Yeesu abɔlɛ gunye, afɛm ni, naa lɛ waa nsɔlɛ dɛ ciri ciri kpaari na alaɛɖama ima na dɔo agɔlɛ ni. ¹⁴ Na alɛ ni waa, apaa ti lɛ ashee ɔɖɛn na, ama kɔla ati fanja akuɔlɛ saraalaja, naa laa Sara ɖaa Musa anɔnɔ ma, naa ilaa sɛriya ashee pi. ¹⁵ Anyiɖa nɛ nti ce baa nka, bere Samaa dɛ ti pi na dɔo ni gutɔ na yɛ bishedu ikaɖa. ¹⁶ Ama aɖe ti bɔ agɔlɛ ɔpanpana gaɖuu ɔɖɛn amana ma, na nyinɛ Gaja. ¹⁷ shile dɛn Yeesu a na cere bereu ma, fariisi kɛbaja na guɔ kɛbafanaja baɖoo na a pa a pi Galilee na Yuɖee na yerusalem: iko yar ikashi aɖi na Yeesu na kaɖa ishedu. ¹⁸ Bere baɖɛn baɖe ba tɔnɔ ashedɛka dɛn ca ca lan buɖe bu mɛn ni, baɖe ba ti yɛ gaɖuu ba kul na ma, naa akpa na ni Yeesu anyu ma. ¹⁹ ɖaa samaa a pan kɛ ba nɛ gaɖuu ba kpa na ma, na ba bɔɖo nku ka lanatine gituturi rgɛ ni na caca Samaa ba gicuca Yeesu anyu. ²⁰ Anɛ ɔcine ndee ba wɛɖa ma: na Yeesu a lɛ waa ɔsoro, ba tɛɖɛ ki akimbɔnɔ. ²¹ Babɔ nɔnɔja Fariisi kɛ baja baɖa na fanja bicine ni na lɛ waa: Anɛ na nɛ kajarɛ atɔwɔ guɔlɛ na kpaari na Gaja? anɛ naa Sara a tɛɖɛ mbɔnɔ na kilee Gaja na? ²² Yeesu a yo bafanɛ ni, na ataba pi waa: Afanɛ i panɛ niwɛɖa a nyi nifolu ni gɛn? ²³ Gapaɛa gaɖa ka keɛu, ba lɛ waa: Batɛɖɛ ki a kimbɔnɔ kokoo ba lɛ waa: Ta ayiɖe alan naa asara? ²⁴ Naa iyo waa Arɛ ɔpu awɛɖa iko gatɛ na lan waa mbɔnɔ: Na alɛ ashedɛka waa: n'ti shee aki ganɔ, ta ataa caca asheɔ akaaɖufal. ²⁵ Kpaari na ama na ta ayiɖe banyii, ataa caca ndee lan aɖa ma, naa asheɔ agaɖu akoma Gaja na cee. ²⁶ Nile pi biti Banunii, baɖe ba ti koma Gaja: asampɛna ide kpa pi, baɖe ba ti lɛ waa: ɔrɔn gi nɛ maa maa ci. Lefii ɔyiɖu ²⁷ Gani kanɛm Yeesu adoo ma, na anɛ lampoo yar ba na yiɖa waa Lefii ma, aɖe sɛ agatɛmleɛɖu. Na a lɛ ni waa: tɛr amɔnkɛm. ²⁸ Na apala ununni naa ata atɛr ankɛm. ²⁹ Lefii a cam ni gisana gisheɔ agafala ni, mbaɖee ba na cam lampoo ma tuutuuma na basaaka ba man asɛ tabiri lan. ³⁰ Farisi kabaja na babɔnɔnɛ baɖa na nɔmɔɔmɔ, na lɛ Yeesu abakɛmja waa mɔlanɛ na iman na ji ɔjiɔ na nyɛm na aɖawabɔnɔ baja? ³¹ Na Yeesu, abue pi waa: kilee mbaɖe bawɛɖa alaafiya ma, ba na Hiɛ logotoro na, ama bashɛɖɛka ³² kɛ ma pi ashee mbaɖee baɖa ɖeiɖei ma na, ama mbɔnɔ baja. ³³ Na ba lɛ ni waa Yohana abakɛmja na Fariisikɛja ba na kur ganɔ baa saa a panɛ na, na kɛbaja bana. Ji na nyem ³⁴ Na a tɛ lɛ ashee pi waa: itu sɛra a lɛ anɔ anɔ abasoro waa bakur ganɔ nkɛlɛ ndee anɔ ada ba gi cuca maa? ³⁵ Ishile dɛn itu na pi ba ni ba laa anɔ ma, kishile dɛ ba ti ba kun ganɔ. ³⁶ Na akwɔ keɛshi galei gaɖɛn ashee piwaa: ɔɖɛnɛ ka na fatar nkuro nfɔlɛ kanɛisa apara na nɔnɔnɔ na, ata fatɛn a par na nɔnɔnɔ shee ifɛlɛ fɛlɛ ³⁷ pi gabo a lee a uti buɔfili bukana buɔfili gakambo ganɔnɔ ni na, a pala bukana bukana buɔ ɔɖɛn ka na dɔo sarau. ³⁸ Galaɛn shee baɖu buɔfili, bubo buɔfili ni ³⁹ fɛli na. Ana lɛ lɛ waaɔnɔnɔ naa akwɔ sɔlɛ bukana buɖɛ ka na nyɛm bu buɔnɔna buɛm a wu buɔfili.

Chapter 6

¹ Sabaa kushile dɛn ba na yiɖa waa ʊshile ʊnyiutaja ma, Yeesu a paɖa gawara ni nafɛl, na a bakɛmja ba fɔɖɔ bilee ki pi na nɔɔ nɔɔ na kɛʊ ba nɔɔ naji. ² Fariisi kɛbaja ba lɛ pi waa: Mulee ka inalee bukoɪ kishee ganɔ waa ba lee Sabaa kushile na ma gɛn? ³ Na Yeesu a tɛ lɛ a shee pi waa: ki tur galei gaɖe ɖafidɪ a lee ma, nkɛlɛ akɔmɔ ikpa ni a dɛna a baja: ⁴ A kpa Gaja kaafala ni, a tɔɔ iboɖo boɖo ba laa saraa a shee Gaja ma aji, na ashee mbaɖee ba tɛr aɲkɛm ma, ama ki shee ganɔ uɖɛn aji na, basaraalaja ba sim ka ba ji. ⁵ Na a lɛ pi waa: "Aɛ ʊpur a lee ka sabaa kanɖiyar." ⁶ Sabaa kuʃshile ʊfɔli, Yeesa akpa sinagɔɔɔ ni acene bɛɛ. ʊsoro dɛn a ɖe ɖa nkɛɲ bu mɛn a guɲye gusono. ⁷ Babɔ ɲɔɲja na farisikɛbaja ba ɖa na tuɲa Yeesu na yɛɛ ba ɲɛ ita ji waa ataakaɖa uɖɛn ʊshɛɖɔ sabaa kushile naa ba ɲɛ gaciɔ ka a ciɔ na ni. ⁸ Ama ayo bafaɲa ni, na alɛ .nye ma, waa ta ayiɖe gi cuca. Na ata ayiɖe a laɲumɛn a g ʊsoro ɖe bu⁹ Na Yeesu a lɛ waa: "Nti taba a nyin, ishee ganɔ sabaa kushile waa ba lee nsono yaa ba lee mbɔɔɔ, ba fura aɛ yaa ba kɛ ni acii. ¹⁰ Na a taa a gaye nakidɛ pi banɲunii, na a lɛ .ɲɛ alaafiyaɔɲye guɲye, na a bɔlɔ, na a guʊsoro ɖe waa bɔlɔ a ku¹¹ N'ɔnyana ʊkpa pi paa, na ba ɖa na yɛɛ gufaɲa ɖaa basara na Yeesu ma. ¹² Nalɔwatu ɖe na Yeesu a boɖo guɔɔɔɔ laɲ anyiɲɛ na aɖa nkɛɲ gijibɔɲɔ giɲuni na nyiɲɔ Gaja ¹³ Gaja gakuɖa ma, na ayiɖa abakɛmja naa alaa tɛb-na-banyio ayiɖa pi waa batɛmka. ¹⁴ Simɔɔ na aɖɔ nyiɖa waa Pieeri, Na a par Andiree; Yaakub; Yohana; Filiipu; Bartelemii; ¹⁵ Matiee; Tomaa; Yaakubu Alfee ʊpur: Simɔɔ, ba na yiɖa waa selɔɔti, ¹⁶ Yuuɖi, Yaakuba ʊpur; Na Yuɖasi Isikariyɔɔti, tɔɔmɔshe. ¹⁷ Na dɛnapi ba rigɛ gaɖu gbagbaraa ni, abakɛmja na samaa abumbɔɔɔ ba ɖoo n, Yerusalem na apa i iɖa na tenku kipaɲpaɲ, na tiir na siɖɔn. Baɖe ba pi na ɖu ni guɔɔ na yɛɛ bi sheɖɔ ikaɖa. ¹⁸ Mbaɖee a ɲɲuro ibɔɔɔ i na naashe ma, ba ɲɛ alaafiya. ¹⁹ Baanɲa aɖe ti yɛɛ afɔm ni, aɖɔwa ikashi dɛn iti ɖoo a laɲ na kaɖa ba ɲunii bi sheɖ. ²⁰ Nkɛɲ na Yeesu a taa akidɛ abakɛmja naa alɛ waa: "Nɖi nsono a shee anyin basheire, aɖɔwaa Gaja kaayar ifala a nyu jie! ²¹ Nɖi nsono a shee anyin mbaɖee ina ci akɔmɔ nnyim ma, aɖɔwaa nkuncɛna nti ti ɖa ashee a nyin. ²² Nɖi nsono a shee anyi, bɛɛ ba ta ɲo anyin, ba ta naa kara a nyin, na lee anyin mbɔɔɔ, abɛla anyin aɖɔ aɛ ʊpur laɲ! ²³ Yiɖe ma nuɔiɲkɛrka, jim ma na laɲ, aɖɔwaa a nyigɔɔɔ guʊsɛnkɛla alañ: Aɖɔwaa gɛɲci ba baya basana na Anabi ma na. ²⁴ Ama nɖi ncika ashee a nyin batanɲa aɖɔwaa iji a nyiniɲa boɲo. ²⁵ Nɖi ncika ashee anyii iɖa nkuncɛna ni ma, aɖɔwaa akɔmɔ itu ti kɛ anyin! Nɖi ncika ashee anyii inaleɔ n nyimɛ ma, aɖɔwaa itiu ti sɛ bucee akara gako na yu. ²⁶ Nɖi ncika bɛɛ banɲunii ba ta naa kuma anyin na lɛ anyinsono. Aɖɔwaa gɛci ba baya ba buɲa sara na Anabi isɛi baja. ²⁷ Ama ntilɛ anyini inaɖɔ amɔ guɔɔ ma: "sɔlɔ ma anyini ibɛɛ ma na lee ma nsono ashee mbaɖee ba ɲa anyin ma, ²⁸ ɖu ma alɛbarka mbaɖe ba na pɛr na shee anyin ma, nyiɲɛ ma ashee mbaɖee ba na ɖu anyin ishei ma. ²⁹ saakaɔ nye capraulaɲɖa guɖɛn ata si aku ashee ni aboɲo si. uɖɛn ata lee aki tɛlashi acam akintukupoo, kɔɔ naa ka toko ashee ni. ³⁰ dɛn ata nyiɲɛ a ki shee ni, ba tau pɛr naki a kɛbuko paa taba na. ³¹ Bukoɪ ina yɛɛ ba lee ashee anyin ma, lee ma a shee pi gbɔo. ³² Ita sɔlɔ mbaɖee basɔlɔ anyin ma, monɔ iwu na pi Mbɔɔɔ baja gbɔo basɔlɔ ba basɔlɔka. ³³ Ita naa lee nsonɔsono na shee mbaɖee ba na lee a nyin nsonɔsono ma, mu nu iwu na pi? Mbɔɔɔ baja ba ti lee ɖaa gɛɲ ma na shee bawor. ³⁴ Ita naa nya mbaɖee ba sɛla a nyin ma, mu nu iwu na pi? Mbɔɔɔ baja gbɔo ba ti nya bawor mbɔɔɔ baja na ba sɛla pi kaguɔura. ³⁵ Ama sɔlɔ ma anyin ibɛɛ ma na, lee ma nsonɔsono nya ma pi paa ma saa akɔɖɛn na, anyigɔɔɔ gu ti gu sɛnkɛla, na ilee ndɛɛ ada a laɲ ma bapur, aɖɔwaa acim a shee mbaɖee kɛ ba yɔn nsala na ma, na mbɔɔɔ baja. ³⁶ Wɛɖa ma isheɲɛka ɖaa anyinaya awɛɖa isheɲɛka ma. ³⁷ Paa ma cim n'ɔɖɛn ikɛma na naa ba paa cim na anyun ikɛma na; Paa ma kɛ uɖɛn a ga lei na, naa ba paa kɛ a nyin gaja na; waɖa suuru naa ba waɖa na nyin suuru. ³⁸ Shee ma, naa ba shee anyin: ba ti bafaɲa a yeeye iriɲ na fur, afur ashee anyin; Aɖɔwaa guɲyanɔi ifaɲa na ma, guɲi ku bafaɲa na ma a shee anyin. ³⁹ Na Yeesu akɔɔ kɛeshi galei gaɖɛn a shee pi waa Afɔnɔr ataa sɛra atonɔ ʊwor afɔnɔre aa? Banɲunii kɛ bafɛɖa gukulu ni aa? ⁴⁰ Acere ka, ka na wu antɛma yar na, ama ndɛɛ acere gisheɔ ma, a na ɖa ɖa ɖaa antɛmayar ma. ⁴¹ Mulee ka ʊ na ɲɛ gitɔ giɖa a kuwor agi nyine ni ma, na ka na ɲɛ ulaku ʊɖa akunyine ni ma na? ⁴² Bai na a lɛ akuwar waa shee ma laa gitɔ aku nyine ni na ka na ɲɛ ulaku ʊɖa akuji ni ma na? Munaafiki yar, laa ulaku ʊɖa aku nyine ni ma, naa a yee ɲɛ gisheɔ a laa gitɔ giɖa akuwor a ginyine ni ma. ⁴³ Guyo guʊsɔsono kuu na ɲum ipi ibɔɔɔ na, gaɲ ci guyo ci guyo guɔɔɔ kuu na ɲum ipi isonɔsono na. ⁴⁴ Baa guyo gupaɲa ku na ki pi, kɛ ba na piɖe fiigɛ ki pi guka ka guyo laɲ na, gɛɲ, ci kɛ ba na piɖe rɛɲsɛ inyanɲi laɲ na ⁴⁵ Aɛ sɔɲsono a na ɖoo na ayɔkɔ isonɔsono a gifolu aisonɔsono ni, Aɛ bɔɔɔ a na ɖoo na a lesɔra ibɔɔɔ a gifolu gibɔɔɔ ni ɖoo na ma; aɖɔwaa bukoɪ buɲiɲɛ a kufolu ni ma, bu na ɖoo akaano ni. ⁴⁶ Mu leeka ina yiɖa amɔ waa atinɖiyar atinɖiyar na ki na lee ɖaa n nlɛ anyin ma na, ⁴⁷ Ntɛma faɲa anyin aɛ ndɛɛ api amasul na ɖu guɔɔ ambɔlei na tɔɔ na lee na ntɛma ma. ⁴⁸ Aɖa ɖa ndaa aɛi a na yɛɛi a cɛ agafala, ako gukulu akul guɔtakɛwa laɲ naa ayiu ʊkukei, ʊto a nyi aciɖe akpa nku ndɛ ni ma, kinɖaɖa na aɖɔwaa ba cɛ ɲji gisheɔ. ⁴⁹ Ama ndɛɛ na rɛɲɛ, na ka na tɔɔ na lee na ntɛma na ma, aɖa ɖa ndaa ndɛɛ acɛ agafala giyikiɖi laɲ ma, ka yiu ʊkukei na. Ntubɔlɔ nkpa ncin ma: Gaguni gaɖe gaɖa iɖe lee asaara abumbɔɔɔ.

Chapter 7

¹ Yeesu a boɲo abɔlei samaa ndɛɛ a na ɖu ni guɔɔ anyi ma, na Kapernahum kampa ni. ² Isɔja ishinon ba ndiyar dɛn aɖe wɛɖa atɛɲleeja ndɛɛ asɔlɔ paa ma aɖe ti sheɖe na yɛɛ aci. ³ Arɛɲɛ Yeesu a galei ma, na atɛm yuɖaa kɛ ba ɲono ba ɖu ni suuru a pi ti kaɖa atɛmleeja ʊshɛɖɔ ashee ni. ⁴ Ba kpa Yeesu sul ma, naa apla pla ni aɖɔ ni suuru, na lɛ ni waa: "a sim akaɲa na ni ⁵ aɖɔwaa a sɔlɔ a ta samaa a cɛ ka sinagɔɔɔ." ⁶ Na Yeesu atɛn banɲkɛm. Ba sɛla na gafala ma, na isɔja ishinon banɲiyar a tɛm a basoro ba lɛ ni waa: Afuraka paa bum akuɔlɔ na, kɛ ma sim a kpa a gafala ni na. ⁷ Galaɲ na kɛ ma sim ma pi aɲgilopi na. Ama lɛ ʊwɛlɛ dɛn naa amatɛmleeja aɲɛ alaafiya. ⁸ Aɖɔwaa amɔ gbɔo nwɛɖa banɔno na cu. Naa awɛɖa isɔja na paɲa, nta lɛ uɖɛn waa: Kula! aɖe ce; nta lɛ asaaka waa: Pi! aɖe pi; Nta le amadɔmpɛla; waa lee waa aɖe lee. ⁹

Yeesu arəŋə bulei buɖe ma, na ayiɖe na jele isɔja ba ndiyar, na capra a lə samaa ndee atər anɔkəm ma, waa: Nti lə anyin Israel anunii ni kə ma nɔ ɔdən awəɖa ucine ubumbɔnɔ ɖaa waa ma na. ¹⁰ Berei isɔja bandiyar atəm ma, ba kɔɔ akpa afal ma naa anɔ isɔja bandiyar atəmleeja ide kaɖa ni aɖe ɖa caŋ caŋ. ¹¹ Taja, na Yeesu a ce mpa ndee ba na yiɖaunyio shileu waa: Naiim ma ni, Abakəmja na samaa abubɔnɔ ɖe tər akəm. ¹² Ba na yee ba kpa mpa kusəbu ni ma, baɖe ba toŋo okono na ce ba tifun, ide lee okonka upur ɔɖɔnɔ ɖe awəɖa awəɖa ma na gəŋ; Mpa ni kə bare tuutuuma baɖe ba tər banɔkəm. ¹³ Afaŋaka, anɔ ni ma, na aɖa n'ishee, na alə ni waa: paa yu na. ¹⁴ Na akəm, afəm aɖakaa. Nabatonoka bayide. Na alə waa: Ayifalaki, nti lə ki waa: tayiɖe laŋ. ¹⁵ N'okono ata asəlan, asəba buliləka. Na Yeesu atɔɔ ni ashee anar. ¹⁶ N'ilee pi asampəna, na banunii basəba na kuma Gaja na lə waa: Anabi abumbɔnɔdən akpa ati gi cuca na Gaja gajede asamaa. ¹⁷ Yeesu a gelei gaɖe gace baa nka yuɖee ikarakara ni na butənai buɖa asər pi akal ma. ¹⁸ Yohana a bakəmja ba lə ni alesura ndee i na sara ma. ¹⁹ Na ayiɖa a bakəmja banyio a təm pi Yeesu sul, ba taba ni waa: akina ndee anaa pi maa, yaa gisaa arə fəli? ²⁰ Ba kpa Yeesu sul ma, na ba lə waa: Yohana amənakabuto atəm ka atu waa: Akina ndee a naa pi maa, yaa gisaa arə afəli? ²¹ Kasaa ɖe Yeesu aɖe kaɖa bere tuutuuma bishəɖu. Falaŋ falaŋ ma na, mbaɖee aŋɔuro ibɔnɔ ina naashe ma, bafɔnɔre tuutuuma binyine itina. ²² Na atələ ashee pi waa: kolama ati lə ashee Yohana buko iŋə arəŋə ma: Bafɔnɔre binyine itine, falaŋ falaŋ basara, balanɖəmja bishəɖ ikaɖa, buciɔ atɔ bati rəŋə, bakono banənə, laabaaru a soŋsono a shee basheere. ²³ Nɔi nsono ashee ndee ka laa atama amaləŋ na ma! ²⁴ Balaa saiya ashee Yohana amənaka buto. Saa ndee Yohana a bakəmja basheɔ abonɔ ma, na Yeesu asəba na lə Yohana a galei na shee samaa: Waa, Munu ice a ti nɔ uteru ni? Gushileŋo gusərə gu na Yee yee maa? ²⁵ Gaŋ ma, munu ice ati nɔ? ɔsoro ɖən akara ayɔko iŋərə maa? Kiɖe ma atiya, mbaɖee ba na kara ayɔko iŋərə naa aɖa giŋərə ni ma, baɖa buyarifala ni. ²⁶ Munu iye ce ati nɔ? Aanabi ɖən aa? lie nti lə a nyin waa: Awu Anabi. ²⁷ Agalei ji ba cee nɔnɔ, waa kiɖe atiya ntəm amatəmka apempenɔ akunyinɔa akiyu. ²⁸ Nti lə anyin, waa: Berei basəmprə banum ma, ɔdən kalee arə bumbɔnɔ awu Yohana na. Ama ndee a lee ajala Gaja kaayarifala ni ma, awu ni. ²⁹ ³⁰ Samaa arəŋə galei gaɖe ma, anyɔŋna lampoobaja ba lə waa: Gaja gawuɖa ija, na ba tələ Yohana aməna pi buto. Ama fariisikəbaja na guɔ kə bafaŋaja, kə batələ Yohana abutotegeka na, onyau ndee Gaja ganyau a shee pi ma, ba bəla ni. ³¹ Munu ma keshii na saama nde kə ba re? anɔ na baɖoo? ³² Ba ɖa ndaa bapii ba sə taagbaa bɔ, na lə na bawoor ma na, waa: Gi sim gifenu ashee anyin, ki ri gucəma na; Gi yiɖa ubelenɔshiu katulo ashee anyin kiyu na. ³³ Aɖuwaa Yohana-amənakabuto pi ma, ka na ji boɖoboɖo na ka na nyem bukana na, na i lə waa: ɔɔuro mbɔnɔ nda na ni. ³⁴ Arə pur api, na ji na nyem, na ilə waa: Ashi na ji na nyem aji gusoro na lampoobaja na aɖawabɔnɔbaja. ³⁵ Ama Gaja ka gufaŋa guɖa bapur sul. ³⁶ Fariisi kaja ɖən ayiɖa Yeesu a pi ti ji ɔjiu agaɖu. Na Yeesu akpa sariisi kaja agaɖu asə tebirilaŋ. ³⁷ Nkəŋ na ɔsəmprə ndawa mbɔnɔyar a ɖa mpa nde ni ma, arəŋə waa, Yeesu aɖa fariisikaja a gafala ni ma na atɔɔ tulaari ndee akŋər guya ma, aɖe riŋə kpalaba. ³⁸ Na ayiɖe nkəm asəla na Yeesu ikei, na a kara gako ayu; afur a nyineko i yeesu ikei laŋ na tɔɔ anɔru na ma, na tɔɔ tulaari asal ikei laŋ. ³⁹ Fariisikaja ayiɖa Yeesu ma, anɔ gaŋ ma, na alə ucine ni waa: Maa usono nde a alafulee a na fəm ni ma, maa ayɔ waa: Nɔawambɔnɔyar na. ⁴⁰ Na Yeesu a cam galei, naa a lə ni waa: Simon, n-wəɖa gaɖən ma lə aki. Na waa: Afaŋaka lə. ⁴¹ Nɔde a na nya bere itani ma a wəɖa bere banyio ba səla ni ɔɖa; ɔdən ataa səla idenii awanyio na gusau, asaaka ataa səla idenii inyinatəb. ⁴² Ba bere banyio baɖe kə ba wəɖa a kɔɖən basəla nama, na bacəpi ɔɖa. Ka paŋa naa sɔlɔ itaniyar awu? ⁴³ Na simɔɔ atələ waa: Ntifana waa ndee 'ɔɖa ɔyɔɔɔawu ma, na Yeesu a lə wa ɔcəm ikəma gisheɔ. ⁴⁴ Na acəpra ɔsəmprə sul, na lə simɔɔ waa: ɔŋə ɔsəmp rə nde aa? Nkpa akaafala ni ma, ka shee amu buto ma shire a mikei na, Ama uni ategɛ ategɛ anyiekoi amikei, naa asher na anɔru. ⁴⁵ Kawa namu aməu ami laŋɖa na: Ama .na ɔmɔuni, ɖoo ɖaa nkpa ma kapala amikei ku? ⁴⁶ Kosal tulaari amonɔi laŋ na; Ama aɖe sal amikei? ⁴⁷ Galaŋ, nti lə aki, alesura ibɔnɔ kpataa batəɖa ni. aɖuwaa 'ɔsɔlɔ ɔyɔɔɔ paa. Ama ndee ba təɖə cei ma, shee asɔlɔ cei. ⁴⁸ Na a lə ɔsəmprə waa: Ba təɖə akimbɔnɔ nɔnɔ. ⁴⁹ Mbaɖee na pi ba manə asə tebiri laŋ ma, ba ɖa na taba balɔ waa; anɔna nde kagɔja gurisura na təɖə mbɔnɔ? ⁵⁰ Ama Yeesu alə ɔsəmprə waa: Akucine ɔwəɖa ma ɔfura aki kula fəe.

Chapter 8

¹ Kanɔkə na Yeesu ace apa apa na buɔpapi ni, na lə Gaja kaayarifala ka labaarɔ asonsono na shee bere. ² Təb na banyio mbaɖee a laa ma baɖa asul na basəmprə batorka baɖən aŋɔuro ibɔnɔ ibonɔ anaashe naa balɔ ikaɖa ma. ³ Marii magɖalaakaja aŋɔuro ibɔnɔ kulumi idoo alaŋ ma. Jaani, shusa a na kiɖe Herooɖu amaana ma, akar. Susaana, na basəmprə tuutuuma mbaɖe ba tɔɔ ba maana na kaŋa na ni ma. ⁴ Samaa abumbɔnɔ aɖe wala asul na mbaɖee baɖoo na apa fələ fələ ma, ba pi asul, na akeeshii galei ngade shee pi. ⁵ Afumi ɖən a na ɖu ayɔko gawara ni. Ana ɖu ma, na ipi idən ifəɖa unyinɔa laŋ: Na ba nyi ilaŋ na busapi busom i amən. ⁶ Na idən ifəɖa atala ni: ita ma, na iko, aɖuwaa nforukɔ kinɔyɔ ashee i na. ⁷ N'idən ifəɖa iyiwa ni: Na iyiwə ita asəu i. ⁸ Na idən ifəɖa gatəna gasonsono laŋ, ita ma, naa anum ipi tuutuuma. Alə gəŋ abonɔ ma, na alə n'uwələ ubumbɔnɔ waa: Nɔde awəɖa atɔ ma, arəŋə gi sheɔ. ⁹ Na abakəmja ba taba ni galei gaɖe kaashi. ¹⁰ Na abuye pi waa: ishee a nyin ganɔ waa iyo Gaja kaayarifala kaciikan; Ama basaaka ma, ilee .keeshi na a shee pi, naa ba ta naa kiɖe ba paa nɔ, ba ta naa rəŋə ba paa ti kaashi nau? ¹¹ Galei gaɖe kaashi anookama: ipi iduka i ni ni gəŋ Gaja kaalei. ¹² Nɔde ifəɖa unyinɔa laŋ ma, ba ni pi gəŋ mbaɖee ba rəŋə galei: Na ibere api ati laaji bifolu n ba paa ti shee ija naa ba nɔ ndisono na. ¹³ Nɔde ifəɖa atala ni ma, ba ni pi gəŋ, nkələ ba rəŋə galei, baɖe ba cam ji n'ucinɔkarka; Ama kə ba pala ji gayio ilələmə na, ba ɖe ba fəna atonɔ nai, nawiya ɖən akpa ma, baɖe ba kɔɔ na ji abəɖa. ¹⁴ Nɔde ifəɖa iyiwə ni ma, ba ni pi gəŋ ba rəŋə galei ma, baɖe ba fəl ɖulinɔa amaana, na arisiki, na aye ka gufaŋa ide səui ku nɔm ipi iŋərə na. ¹⁵ Nɔde ifəɖa gatəna gasonsono laŋ ma, ba ni pi gəŋ mbaɖee ba rəŋə galei ma, ba cam ji na ucine .m ipi na ceusonsono atonɔ ji gisheɔ na nɔ? ¹⁶ Kə ba na kal fətila naa atɔɔ ni akara gbogiti ni kokoo ba kara ni gaɖo

kan̄kəmə na; Ama ba na bələ ni na gikalkuē laŋ, naa ikaɖa nkomo ashee mbaɖee ba na kpaafal ma. ¹⁷ Aɖuwaa akɔɖən imana ifərə na kə ba n̄ə bu na ma, ashiiri ɖən a mana waa kaatine baana aŋə ni na ma. ¹⁸ Kɔɔ ma na laakaari ɖaa i na rəŋə ma; Aɖuwaa ba tə ba shee ndee awəɖa ma, ama ndee kawəɖa na ma, ndee a na ɖu na tamaa ma ba ti ba pər i. ¹⁹ Yeesu nar nabaja bapi; Ama kə ba sərə bakpa awəɖa ni na aɖuwaa samaa ayɔɔ. ²⁰ Na ba lə ni waa: Akaŋana na akibaja bayide ndɔŋka, ba ti yee ban̄ə a ki. ²¹ Na a tələ ashee pi waa: Amaŋana na ambaja pi gəŋ mbaɖee ba na rəŋə Gaja kaalei lee na ntəma ma. ²² usaushē ɖən na Yeesu akpa n yifoi ni aɖen na a abakəmja, na a lə pi waa: Gice na ngbangəma ka gu gusaaka. Na ba fəl. ²³ Bafala buto na ce ma, na Yeesu cam ɖaa nafol. Na Gasərfeɖe gabumbɔnɔ gadən gasəba na wu nikasshi buto buta riŋə n yifoi ni, baɖe baɖa inyiŋkimka ni buce na bufuna. ²⁴ Na ba kəm asəla na ni, aŋənə ni alə waa afaŋaka Afaŋaka, gi ti gi cii! Aŋənə ma, na apəwə gusərə na butolaŋ na iŋura jujuju. ²⁵ Na a taba pi waa: Anyinocine iwəɖa na mu ma, uɖai? Asampəna ikpa pi aɖa biti, baɖe ba ti taba bawor waa: Aŋa na nde kagoja gorisora ana kpashe gusərə na buto ina nyene ni. ²⁶ Akpa Genesaree kaatəna gaɖa asəla na Galilee ma. ²⁷ Yeesu a rəŋə ajim atən kpaari ma, soro ɖən aɖe ɖa mpa nde ni aŋŋuro ibɔnɔ ide riŋə na ni. Ide liŋna ni ka na kara toko na, ka saŋkɔɔ aɖa gafala gadən niu na ama akufo ni na aɖa. ²⁸ Awa Yeesu ma, na akuro n'uwələ ubumbɔnɔ: Gapaŋa gaɖa ka amuŋ naki atigicuca Yeesu Gaja gaɖa alaŋ ma upur? Nti ɖu aki suuru paa naashe amu na. ²⁹ Yeesu aɖe ti kpashe ŋŋuro mbɔnɔ nde waa ndoo usoro ɖe laŋ, aɖuwaa nda na ni ilin; ba ta ɖoni cənɔɔ ce kokoo iwɔɔ aɖe təɖəi, ŋŋuro nde ntono ni a ce na buɖu bere ba ma na ma. ³⁰ Na Yeesu ataba ni waa: Bai na bana yiɖa aki? Wa atələ ashe ni waa giyɔɔ. Aɖuwaa aŋŋuro ibɔnɔ ibɔnɔ tuutuuma irin̄ə ka na ni. ³¹ Na aŋŋuro ibɔnɔ inyən̄ Yeesu ganɔ waa: Apaa kərə pi ba ce gatəna katən na. ³² Gokurucifo gubumbɔnɔ guɖe guɖe gubunolaŋ na ji. Na aŋŋuro ibɔnɔ inyiŋ Yeesu ganɔ waa apala pi ba kpa ikuruci ni. Na ashee pi ganɔ. ³³ Na aŋŋuro ibɔnɔ idoo usoro ɖe laŋ akpa ikuruci ni, na gokurucifo gu sasa gubonaŋ afəɖa ngbang ma ni amie buto ni banunii. ³⁴ Mbaɖee ba na paŋa ikuruci ma, ban̄ə gəŋ ma, nabacu ace mpani na iwaralaŋ atilə ashee bere. ³⁵ Na bere bacu ace ati n̄ə bukoɔ busara ma. bakpa ma, naa a n̄ə usoro ɖe aŋŋuro ibɔnɔ idoo guɔ laŋ ma, aɖe sə Yeesu sul akara ayɔɔ ide ɖa ni caŋ caŋ: N'ilee pi asampəna. ³⁶ Mbaɖee ban̄ə ɖaa gasana gasana ma, ba lə ɖaa isara naa usoro ɖe aŋə alafia ma. ³⁷ Genesaree kaatəna gaŋunii ni kəbare banyin̄ə Yeesu waa alin̄ na pi gaɖu, aɖuwaa asampəna ibumbɔnɔ ikpa pi. Na Yeesu akpa n yifoi ni, na ba kəwa ashe ³⁸ soro ndee aŋuro abɔnɔ idoo alaŋ ma, a nyin̄ə Yeesu ganɔ waa apala ni aɖa na ni. Ama Yeesu abəla alə niu waa: ³⁹ Kula ashe u akaaɖufa naa alə bukoɔ Gaja galee a shee ni ma, buŋunii. Na afəl ati lə mpa ŋŋunii ni bukoɔ Yeesu aleē ashee ni ma. ⁴⁰ Yeesu akɔɔ ati kpa ma, na samaa acam ni atuuu gishebo, ɖuwaa basə na saa ni. ⁴¹ Na usoro ɖən ba na yiɖa waa Jairusi ma, aɖe lee sinagɔɔ kandiyar. Api ati cəm atən Yeesu aŋyu naa anyin̄ə ni waa api agafala ni. ⁴² Aɖuwaa upur gapisimpi gaɖɔŋkɔnɔ gaɖe awəɖa ma, gawəɖa bujatəb na bonyio gati yee gacii. yeesu a na ca ma, samaa ɖe ti n̄or n̄or ni. ⁴³ ɖənka sərəu aji itani inun̄i na iləmfala ,onyioja təb na buyidu hali bu səmprə ɖən aɖe ti lee gisəmprə imana u aka'ushəɖu ma. ⁴⁴ Na akəm asəla na Yeesu aŋkəm aŋkəm afom atoko. Na akɔnɔ imana ayide kpəri. ⁴⁵ Na Yeesu a lə waa: Aŋa fəm ka amu? Bere ba na ji giwulo ma, na pieri na mbaɖee baɖa asul ma, ba lə waa: "Afaŋaka samaa asərki akal na n̄or aki, aki kɔɔ ti lə waa: aŋa fəmkə amu aa? ⁴⁶ Ama Yeesu atələ ashee pi waa: uɖən afəm amu, aɖuwaa nnoɖe ikashi ɖən idoo amalaŋ. ⁴⁷ kɔila afəm niuti tar a lə samaa buɖe guɔ guɔ na. Naa aɖoo nyin̄ gusəmprə aŋə waa ka kɔɔ sərə a lugo agu naa ama na n̄ə alaafiya kpaari ma. ⁴⁸ Na Yeesu a lə ni waa: Ampɔ, akucine uwəɖa ma ufuraki, kula fəe. ⁴⁹ A naa na lə ka ka na boŋo na ma, n'udən aɖoo na sinagɔɔ kandiyar agaɖu na lə ni waa: Akapi aci paa kɔɔ care afaŋaka na. ⁵⁰ Ama Yeesu, arəŋə ji ma, na alə sinagɔɔ kandiyar waa: Asampəna ipaa kpa aki na, shee ija, ataafura. ⁵¹ Ba kpa ma, na pala uɖən akpa na, na ki lee pieri, Yohana na Yaakubu n'opiya na nar na. ⁵² Bere baɖe ba ti yu na belənshi upide laŋ. Na Yeesu alə waa: paa ma yu na; ka cii na, ama a na folfol. ⁵³ Na baɖa nabulee ni, aɖuwaa upi alaɖucii. ⁵⁴ Na ari upi agonye, naa alə n̄uwələ .piki n̄ənəu :mbɔnɔ waaub⁵⁵ Na aŋŋuro nkɔɔ api, na ama ta kpaari; na Yeesu akakapi waa: Shee ma ni uju aji. ⁵⁶ Na ilee npi abaja maa maa ci, na alə pi waa ba paalə ashee uɖən bukoɔ busara ma na.

Chapter 9

¹ Yeesu awala a bakəmja təb-na-banyio, ashee pi ikashi na iko aŋŋuro ibɔnɔ laŋ, ashee pi ikashi woo bakaɖa isheɖu. ² Atəmi pi ba lə Gaja kaayarifala kaalei, naa akaɖa isheɖu. ³ Na alə pi waa paa ma tɔɔ akɔɖən amana na ma na, paa ma tɔɔ .na uji, kokoo itani, yaa toko banyio na paa ma tɔɔ kotoku na, paa ma tɔɔ ubɔl⁴ Gafala ngade ni ikpa ma, ɖa ma nkən; Hali ushile ndee isheuma. ⁵ Na bere kə ba cam anyin na, ɖoo ma mpa nde ni, naa ashe a nyinikei kantuli apala na pi səriya. ⁶ Na bafəl ace apa apa na lə laabaaru asonsono kaalei na lee maa maaci na kaɖa isheɖu. ⁷ Erodu tetnaki arəŋa alesuralina sara ma, ka yɔ ngade alə ma na. Aɖuwaa baɖən ba ti lə waa Yohana aŋənə bakono ni; ⁸ Baɖən waa Elii aɖoo ka; na baɖən, waa: Doo ɖoo ɖo ka Anabi buɖən aŋənə ka. ⁹ Ama Erooɖu aɖe ti lə waa: ntəɖə Yohana andi: Geŋ ma aŋana kaja re nna rəŋə aləsura? Na aɖa na yee aŋə ni ¹⁰ Batəmka ba kɔɔ akpa ma, naa a lə, bukoɔ ba lee ma, kpataa a shee Yeesu. Na atɔɔ pi, ba ce mpa ndee ba na yiɖa waa Betisaiɖa ma, kupanpan. ¹¹ Samaa arəŋə gəŋ ma, na batən akəm. Na Yeesu a cam pi gishebo, naa alə Gaja kaayarifala kaalei ashee pi; Na a kaɖa mbaɖee ba na yee akaɖa bi sheɖu ashee pi ma, bishəɖu. ¹² papiriuba kəm asəla na Yeesu naa a lə ni waa: kərə samaa a ce b una ci ma, na abakəmja təb-na-banyi u shileu ni a ti yee gaɖufolka na uju aji; aɖuwaa: Gaɖuu gi ɖa waa ma, akɔɖən imana atiya. ¹³ Na Yeesu a lə pi waa: Anyi gilopi shee ma pi uju ba ji. Na ba tə lə ashee ni waa: iboɖo boɖo banon na buɖili bonyio bu gi wəɖa, na ka ma shee gi ce atigilopi ati shi uju a shee samaa. ¹⁴ Bere mbaɖee ba ye ɖa nkən ma ba pa ɖaa uniili banoni. Na Yeesu a lə abakənja waa: ti ma pi atən akulo inyina-tə-təb. ¹⁵ Na ba lee ɖaa gəŋ ma, ati pi atən. ¹⁶ Na Yeesu atɔɔ iboɖo banon na buɖili bonyio, naa ataa agaye alaŋ anyin̄ə aɖu alibarka noa ayukur a shee abakənja bayuga samaa. ¹⁷ Na banunii ba ji akun, na bawala ndee

issa ma, ariṇə bushei təb-na-bunyio. ¹⁸ paṇpaṇ na nyiṇə abakəṇja baḍe baḍa a sul, na atabapiu shile dən na Yeosu a yiḍeu waa: aṇana bere ba na dɔ na mu? ¹⁹ Na batələ waa: Yohana amənakabuto; Baḍən Elii; baḍən waa: Dooḍooḍo ki buḍən aṇənə ka bakono ni. ²⁰ Na Yeosu a taba pi waa anyin ni? Aṇa na ina dɔ na mu? Na piḍeri a tələ a shee ni waa; aki na Kristo Gaja gaḍa alaṇ ma upur. ²¹ Na Yeosu a kaka pi ba paa lə ashee uḍən na. ²² Na Yeosu akwələ ashee. Pi waa: Arepur ata ji ishei tuutuuma, baṇono, basaraalaaja kaḍibaja, na babəṇṇja ba ti ba bəḍa ni, akəni a cii, ama ataa kwə ṇənə ushile oriutaja. ²³ Na alə baṇunii waa: uḍən a ta naa yee a pi amasul shee kare abla agulo, naa a tɔ aguyo kaṇkura, atonə baanṇə atər amonkəm. ²⁴ Aḍuwaa: ndee a na yee a lugo aṇnuro shee nlī ndee aṇnuro n li amalaṇ ma, a taa furanji. ²⁵ Aṇfaani apaṇa ḍa ka ashee are aji dulinia nde ka riiba naa aṇnuro nlī kokoo aṇnuro ndoo. ²⁶ Ndee awəḍa gicifala na mu ambulei ma, Arepur gboo a taa wəḍa na ni gicifala nkələ ndee anaa ti kwə pi ukumu nina yar oja na malaika ciri ciri baja ma. ²⁷ Nti lə anyin ija. Mbaḍee baḍa atiya ma, kə ba dən kə ba ka na cii na, ba tə ba ṇə Gaja ka giyani. ²⁸ Alə bulei buḍe ishile ganaana ma, na Yeosu atɔ piḍeri, na Yohana, na Yaakubu, na ba boḍongubunu laṇ banyiṇə. ²⁹ Nkələ ndee ana nyiṇə ma, na agayee gufoba, na itoko ba pra bafɔnɔ pam pam na piḍe piḍe. ³⁰ Kpaari na bere banyio bakul alaṇ na lə na ni, iḍe lee, Musa naa Elii, ³¹ Ba pi ka ukumu ni, na lə ni bukwə mbaḍee a naa ce Yerusalem a ti lee ma. ³² Ka nkələ nde gifonyine gi kpa piḍeri na a basoro; Ama baṇənə ma, na ba ṇə Yeosu ukumu na bere banyio baḍa a sul ma. ³³ Nkələ ndee bere baḍe ba təba Yeosu sul ma, na piḍe alə ni waa: Ndiyar icɔ cəm waa gi ḍa atiya nde: Naa gi yiu akukurokaṇkra irui, ndən ashee ki, ndən ashee Musa, ndən ashee Elii. Ana lə gəṇ ma, kayɔ ngadee a na lə ma na. ³⁴ Ana lə gəṇ ma, na ndəla ndən nrəgə na laṇ asəu pi; Yeosu abakəmja baṇə ndəla nsio pi ma, na asampəna ikpa pi. ³⁵ Na uwələ dən uḍoo ndəla nde ni waa; nde alee ka ampi asoloka dɔ ma ni guto! ³⁶ Dənə ra kə ba lə galei gaḍe asheevlə abonə ma, n'isaa Yeosu andəḍəm. Abakəmja ba ṇu wələ ḍeu na. ³⁷ Gaja gakuḍa ba rigə gubunu laṇ ma, na samaa abumbɔnɔ dən awa na Yeosu. ³⁸ N'usoro dən akuro samaa agi cūca waa: Ndiyar ji suuru akiḍe ampi ashee mu, andəḍən na nwəḍa. ³⁹ ṇnuro ndən nta boḍo ni, aḍe ti kuro; ṇnuro nde nti naa she m yɔgɔ ntafo nde nti dɔo na ni, ki na tələ ndoo alaṇ na. ⁴⁰ ṇnyinə akə ba kəmja ba kəmja ba karə ṇji, kə ba sərə na. ⁴¹ Na Yeosu alə abakəmja waa: ucine okaṇkra na mbɔnɔ baja anyin, akpala bai na ma ḍa manyin bai na matonə anyin, na alə upiyar waa: pina akapi atiya. ⁴² Ba səla na Yeosu ma, na ṇnuro mbɔnɔ mbəḍa ni a tən na naasheni kəṇkəṇ na Yeosu akpashe ṇnuro mbɔnɔ nde, n'akaḍa upi ushedu atɔ ni ashee ayar. ⁴³ Na baṇunii baṇə Gaja kamaamaaci. ⁴⁴ Dɔ ma guto gishəbui Batəba ri are pur aḍo Bere banye ni. ⁴⁵ Ama abakəmja kə ba ti galei gaḍe kaashi na; aḍuwaa galei gaḍe gasiu pi nkomo bapaakana ti kaashi na; Asampəna ikpa abakəmja kə ba nyiṇə ba taba ni kaashi na. ⁴⁶ Na na Yeosu abakəmja baḍa na bɔbɔ na bawor na yee ndee alee uṇono bagicūca ma. ⁴⁷ Yeosu aṇə bafana ni ma, na atɔ upijala dən ati asul, ⁴⁸ Naa lə waa: Arei acam upi nde na amuyiḍa ma agilopi ji acam; ndee acam amu ma, acam ndee atəm amu ma. Aḍuwaa ndee apra ajala anyingicūca ma, oni na uṇono. ⁴⁹ Na Yohana ana lə ni waa: Afaṇaka, gi ṇə usoro dən a na kərə, aṇnuro ibɔnɔ n'kiyiḍa ma; na gi bla na ni, aduwaa kaḍa ati gicūca na. ⁵⁰ Na Yeosu alə pi waa: Paa ma bla na ni na aḍuwaa ndee ka ṇə atu na ma, aḍaḍa ashee tu. ⁵¹ Nkələ 'alu watu asəla atəbə ḍulinia ni ace alaṇ ma, na Yeosu atɔ ucine ace Jerusalem. ⁵² Na atəm, bere, batɔnɔ ace basam aarija bampə njala ndə ni ba pəmpeṇe gaḍufolka ashee ni. ⁵³ Ama ba ni babla kə ba cam ni na, aḍuwaa a na ce Yerusalem ma, laṇ. ⁵⁴ A bakəmja Yakubu na Yohana, baṇə gəṇ ma, na ba lə waa: Ndiyar utiyee giyiḍa ?rəgə n'alaṇ ashi pi aau tonuu. ⁵⁵ Na Yeosu acəpra basul, na bor na pi a lə pi waa. kiyo ṇnuroi nda n'anyin ma na. ⁵⁶ Aḍuwaa Arepur ka pi alii na bere baṇnuro na, ama a pi pi afura pi. na ba fəl acə mpə nfəli ni. ⁵⁷ Ba kən unyiṇca na ce ma, n'usoro dən a lə ni waa: Ndiyar, ntə ma kən aki baa nka na ukpa. ⁵⁸ Yeosu a lə ni waa: Bu gbəu bu wəḍa buḍufolka, busapi bu na ta alaṇ ma, bu wəḍa gaḍuu atər a ndi aṇora ma na. ⁵⁹ Na a lə asaaka waa tər amonkəm. N'oni a lə ni waa: ndiyar nti nyiṇəki ganɔ ma ce ati fun ama wee bonə nai. ⁶⁰ Ama Yeosu alə ni waa: Pala bakɔnɔ ba fun ba bakono, ama aki kula ace ti lə Gaja kaayarifala kaalei. ⁶¹ Na are alə waa: Ndiyar ntə ma tən aṇiṇkəm, ama sheemu ganɔ ma ce ati lee ambaja bai nai. ⁶² Na Yeosu atələ ashee ni waa: Arei ari ganyimpiri naa abonə na kiḍe nkəm ma, kare ka sim na Gaja kaayarifala na.

Chapter 10

¹ Gani kaṇkə na ndiyar Yeosu akwə alaa bakəmja ishiriu-na-təb na banyio a təm pi banyinyio ba tɔnɔ ace buḍu na apa ndee a gilopi a naace ma. ² Na alə pi waa: Ayɔkwə ibon ka iyɔgwə, babunka kə ba yɔgwə na. Nyiṇə ma gawarayar atəm na babunka a gawara ni. ³ Kiḍe ma, nti təm anyin ḍaa ibori ma, akonakuna kaṇyu. ⁴ Paa ma tonə na, paa matɔ kotoku na, paa matɔ akɔḍɔkwəḍo na, ipaa ti sala uḍən anyinca laṇ na. ⁵ Ita kpa gafala gaḍə ni, lə ma nai waa: Fəe aḍa ashee gafala ngade. ⁶ Fəe kupi dən ata ḍa gafala ni, a nyinafee ḍe a taa ḍa na na; na ki lee gəṇ na, ataa kwə pi anyinasul. ⁷ Da ma gafala gaḍe ni, ji ma, a nyeem bukwə ba shee, a nyin ma; Aḍuwaa atəṇleeja a sim a cam usəlo. Paa ma dɔo gafala gaḍən ni a kpa gafəli ni na. ⁸ Ita kpa ndən ni, na ba cam anyin, ji ma bukwə bashee anyin ma, ⁹ kaḍa ma mbaḍee baḍa nkəṇ ma, bishedu, naa ilə pi waa: Gaja kaayarifala gasəla n'anyin. ¹⁰ Am ita kpa mpa ndən ni, kokoo gaḍu gaḍən na kə ba cam a nyin na. Doo ma akon mpa nde ki nyinca na a lə pi waa: ¹¹ Gi ti kuṇa anyipa kantuli ndee mpar na at kei ma, apala n'anyin; Ama yɔ ma waa Gaja kaayarifala gasəla. ¹² Nti lə a nyin waa: ikəma kushile, suuru a taa ḍa ashee saḍm kampa, awu mpa nde. ¹³ Ndi ncika ashee aki Karasin! Ndi ncika ashee Betesaidaa! Aḍuwaa biti ka lesura ndee i lee anyigicūca ma, maa ilee tiir na Sidən ma ba fuba bandawaa aḍuwaa batɔ ikotoku akara naa asəl balo atonə. ¹⁴ Galaṇ suuru ataa ḍa ashee tiir na Sidən ikəma kushile awu anyin. ¹⁵ Aki Kapernahum, uyo yɔ waa utaa ḍa alaṇ aa? utaa rigə bakono batən. ¹⁶ Ndee ana dɔ anyin guto ma, amu na aḍu, ndee abəḍa anyin ma, amu na abəḍa: Na ndee abəḍa amu ma, abəḍa ndee atəm amu ma. ¹⁷ Ba kəmja ishiriu na təb bakwəkpə nɔ ciṇkər ka na lə waa: Atindiyar ati nyɔna aṇnuro ibɔnɔ i nyene atu gi na kpashe pi ma. ¹⁸ Na Yeosu alə pi waa: ṇṇə sheetaani aḍoo alaṇ afəḍa ḍaa gaja gamileka ma. ¹⁹ Kiḍe ma, nshee anyin iko isara ibu nilama,

na ibere ikashi inunii lan na akodan ku lee anyin na.²⁰ Ama anyinicine ipaa kar aduwaa anjuro ibono i nyene anyin ma na; Ama anyinicine iker aduwaa banon anyi na yida alan.²¹ Ka saa de na njuro nsonono nrhe na Yeesu na ala waa: Nti kuma aki, ama wee ikoyar alan na ten, daa ulugo ayoko na bayoka na gufanabaja ma. Naa afaa bapi ma. Lin, ama wee, nti ku ma aki daa usolo gah ma.²² Ama wee akoo na ayoko inunii ashee amu odan ka yo opi na, na ki lee guya guyo ka na .pi ana yee afaa ma nau pi na. Na mbaadee ya na, na ki leedodan ka yo gu²³ Na abona abakemja sul, naa la pi waa: Ndi nsono anyin buko ina ne waa ma.²⁴ Aduwaa anabi ma na tuutuuma bayee ba ne buko ina ne waa ma, ka bana na, bayee buko i na rone ma, ka ba kane na.²⁵ Guo kandiyar dan ata ayide lan akou Yeesu alan a na taba ni waa: Asanaka, mu sim ka lee na ane njuro ndee kiwoda gayala na ma?²⁶ Na Yeesu ala ni waa: bai na banon guo ni? bai m ona tur²⁷ Na atala waa: issim asolo Gaja ikoyar n'akufolu gi nunii, n'akinjuro onunii, n'akikashi inunii, n'akuofana gununii; naa asolo akowor daa kulopi ma.²⁸ Na Yeesu ala ni waa utala gishebu, lee gah utaa ne njuro.²⁹ Ama ade, ti yee ashee agulo ija. Na ataba Yeesu waa: Ana na amowor?³⁰ Na Yeesu a la ni waa: usoro dan, adoo ka na Yeruselem ane na ce Yerikoo, na afoda bapitiri banye ni ma, na bapr ayoko akala ni boda aci njuro lan³¹ Asaraa laaja dan a na fal onyina de lan ma, naa ane ni, na apal ni afal.³² Lefikaja gboo akpa nkane ane ni ma, nu ni miau apal ni afal.³³ Ama asamaaria dan ana ce onyina ma, akpa nkane ane ni ma, nida nishu.³⁴ Nakem asala na ni naa apar 'anyinoko akisa naa fur bushi na borenskana naa taa ni atar a garanokone lan a ce na basana bagaduroneka a ti kide ni.³⁵ Gaja gako da ma, na alaa itani denii banyi 'ufala ni ashee basana bagafala kandiyar ala ni waa: Tojo ni gishebu, buko oji ahu kandi lan ma, nta koo api ntomasala aki agilopi.³⁶ Bere bariu bade ni ana leeka lanyitaja ashee ndee afoda bapitiri banyeni ma,³⁷ Na guokandiyar atala waa: ndee ane ishei ma. Na Yeesu a la ni waa: Aki gboo kula ati lee gah³⁸ Yeesu ana ce onyina, ade nna abakemja ma, na baka mpa njala ndan ni, osampra dan ba na yida waa: Marta ma, acam m gisana agafala ni.³⁹ Ade woda gukala guodan, ba ti yida ni waa Marii, na api ati sa Yeesu ikei sul na du ni guo bulei mbodee a na la ma.⁴⁰ Marta a de da na pedepede nfaltama, na ace Yeesu sul ati la ni waa: Afaa, kida ki gadan apal apala amu ndandan maa? la ni ati kana na mu aa!⁴¹ Na Yeesu a la ni waa: Marta, Marta, uti bum na caarii akulo, a yoko tuutuuma lan.⁴² Gadokona galee ka kpataku, Marii a laa ngadee galee ganera ma, na ka ba sera aper na ni na.

Chapter 11

nyina daa ushile dan Yeesu a da na nyina gadu gadan ma. Abono ma, na akemja dan a la ni waa: Ndiyar, cere ato Yohana a cere a ba kema ma.² Na Yeesu a la pi waa: Ita naa nyina, la ma waa: A ta ya, ndee a da aln ma. Akiyida nda ciri ciri; Akuyari gipi³ Shee ato ushile baa upana na kujio; ⁴ Tade ato a ti mbono daa ato gboo gi na tade basaaka banja ma, paapala gi foda ibere a kpaca ni na.⁵ Na a la pi a cine waa: itaji waa: Anyinodan a woda guono guodan, na a ce ati woda ni gajani a la ni waa: Amosoro, nyamu bodo bodo bariu,⁶ Aduwaa : Amosoro dan arigamu gisana, ka ma woda akodan ma shee ni na,⁷ N'osorode atala a shee ni waa: Paa caareme na. Gi rin gucanke bono, amu na abapi gi da atan bono. Ka ma kooara ata asheeki bodo bodo na:⁸ Nti la anyin waa; Baa maa ka na yee ata asheenyin bodo bodo na, aduwaa ulee usoro naa naa careni ma lan, ataa ta asheeki i bodo bodo gu ya i u na yee ma.⁹ Amu nshee ti la anyin waa; nyina ma na ba shee anyin; yee ma, naa ina: ka ma gucanke naa batine asheenyin.¹⁰ Aduwaa: Are ndee a na nyina ma ba ti ba shee ni, ndee a yee ma ataa ne, ndee akala gucanke ma, ba ti ba tina ashee ni.¹¹ Anyinana upur na taba ni bodobodo naa a too ntala ashee ni? Kokoo a taba ni gafili naa atoo obu ashee ni?¹² Yaa ata taba ni nsala a taa too alama ashee ni aa?¹³ Anyi ilee barebono ma, iyo ayoko isonono k'ushu anyibapi, gah ma anyinaya ndee a daa alalan ma, kaa shee njuro asonono mbaadee bana taba ni maa?¹⁴ Yeesu akara jini acou are dan agano ka sera a la bulei na ma, jini adoo ma, na are de asaba bulei kulou, na bere ba da na jele.¹⁵ Ama badan kade ba ti la waa: Belsebulu ijini ba ndiyar ikashi ni a na kara na ijini mana.¹⁶ Na badan ba na kou ni alan na la ni waa lee maamaaci kagulesora guo n'alan gi ne.¹⁷ Ama Yeesu a yo bafana ni ma, na ala pi waa: Giyari ngidee giyuga kagulo ma, shee gikra. Na gafala ngadee gayuga kagulo ma, shee ga pi.¹⁸ Ita ji waa: Sheetaani a ti ce na agulo gutara bai na agiyari da, Aduwaa iti la waa belsebulu iko ni nna kara na ijini mana.¹⁹ Nta naa kara ijini na belsebulu, ana iko ni anyabapi ba na kara na ma? Gahan anyabapi mbacim nanyan ikema.²⁰ Ama ita ji waa Gaja kagonye ku nna na ijini gah ma Gaja kagiyari gi pi anyinasul.²¹ Are ikashiyar a ta tonjo 'agafa gishebo buko awoda ma, akodan ku havi ayo na.²² Ama ndee ashee koo kankan awu ni ma ata kpa, anaa ri ni na apir na ni amaana a yuga asaananyekono.²³ Ndee ka da ashee amu na ma, anamu na na ndee ka kana na mu awala na ma, a na ka ka na ram.²⁴ njuro mbono nta doo Are ni, nde nce budukono na yee yee gadunoraka. Ka ne na ma, ade la waa: Nta ma kookawa gafala ngadee ni ncee doo ma.²⁵ Akookpa ma, naa ane basher gafala a pempeneji ma.²⁶ Ade koo koo ce a ti yee anjurobono kulumu ndee ikanke awu ni ma, akpa gafala gade ni a da, ko saa de are de a'ndawa ide koo pempene a pi ibono awu nsabaka.²⁷ Saa ndee Yeesu a na la bulei ma, na osampra dan a taa uwala samaa agicuca a la waa: Ndinsono ashee ndee a da na akinana ma, ndinsono ashee anye ndee onyara ma.²⁸ Na a tala ashee ni waa: Aai, ndinsono ashee mbaadee ba na rone Gaja kaalei na tooji na lee na ntama ma.²⁹ Daa isamaa tuutuuma bawala ma, na ala waa saamani nde kabare balee barebono ma, ba ti taba maamaaci kagulesora, ka ba ne maamaaci kagulesora guodan na, na ki lee Yonaasi agoja na.³⁰ Daa Yonaasi agulesora gu lee maamaaci ashee Ninifi kabaja ma, gahci Arepur agulesora gu lee maamaaci ashee ashee saamani nde kabare.³¹ Ikema k'ushile, gonyesonolan kagutanar gutogu ta a yide lan a ka saamani nde bagalei adu waa adoo na dulinia kaatana kaayalaji a pi ti rone Guya Salomoo agufana k'oyoo; Ama odan a shee da atiya awu Salomoo ma.³² Ninifi kabaja ba ti ba ta ayide a lan ikema kushile a ka saamani nde kabaja bagalei, aduwaa barone Yonaasi a maasu ma, na bafuba ndawa: odan a shee da atiya awu Yonaasi ma.³³ ni odan ka na kal fitla atoo ni a lugo kokoo atoo gashei asio

na, ama ba na bələ bələ ni na na gikalkuē naa ikaḍa shee mbaḍee ba na kpa ma, ³⁴ Akinyine ilee ka ōkaḍo ashee akuulo. Akinyime ita ḍa gishēbo, akuulo gu na kaḍa kaḍa, Ama akinyine i ta pi, akuulo gu na ḍa nkomo ni na. ³⁵ Lee laakaari naa .paa ti pra nkomo nau ḍa n'akimaṣ ndee ōkaḍo ³⁶ Ita ji waa akuulo guḍa ōkaḍo ni, n'akaadi gaḍan kaaḍa nkomo na, akuulo guṇunii gu na ḍa ōkaḍo ni na, daafitila a na kaḍa nkomo na shee a ki ma. ³⁷ Yeesu a lə bulei a boṇo ma, na fariisi kaja ḍan ayiḍa ni waa api a ti ji ōjiu agaḍu. Na Yeesu akpa a sē tebiri kaṇkamā. ³⁸ Nilee fariisi kaja biti, aṇə waa Yeesu ka shire anye naa ye ji ōjiu na ma. ³⁹ Na Yeesu a lə ni waa, anyən fariisi kəbaja iti rau a nyini kōṇṇo na anyinanyano kaṇkam, ama kancin mbōṇo n'opətra urin ka. ⁴⁰ Nyasheshe bajanyən, ndee alee kaṇkam ma, kilee aleeka kaṇcən aa? ⁴¹ Shee ma bashēere ndee iḍa ncəm ma, naa baamunū iḍa ciriciri ashee anyən ⁴² Ama ndi ncika ashee anyin fariisi mana, aduwaa: iti sēla anyinyiupi nanyinawaryōko kākpa la tēb kanja naa abēḍa na ganyekām bukoṇi bu lee ḍeiḍei na Gaja kusōlo ma, bukoṇi ishee sēm ilee na gaḍan gapaa saa na ma na gēṇ. ⁴³ Ndi ncika ashee anyin fariisi ma na aḍuwaa isōlo buḍusəbaka kusəu isinagōṇṇo ni na ye girma kansala itaagbaala. ⁴⁴ Ndi ncika ashee anyən, aḍuwaa iḍa ḍa ndaa akufo ndee inyeṇe ba na sara ilan kəba yō waa akufo ni na ma. ⁴⁵ Na guṇṇo Karḍi yar ḍer acam ōwələ, a lə ni waa. Ndi yar ō na lə waa ma, ōna lim a tumpi gēṇ gboo. ⁴⁶ Na Yeesu atələ ashee ni waa; Ndi ncika ashee anyən guṇṇo kaḍibajaa Aḍuwaa iti taa ōḍura ndee ōsōm .toṇu, na toṇo bēre, na ki na yēe iki napi na anyəngisiwa nau ⁴⁷ Ndi ncika ashee anyən aduwaa iti pempəṇe Anabi ma na mbaḍee anyəmbaya babōmbōṇo ba kə ma bakufo acē. ⁴⁸ Ita laa səriya anyəmbaya balesura, naa naa ṇə waa icim, Aduwaa anyəmbaya baḍe ba kə ka Anabi ma na nanyən icē bakufo. ⁴⁹ Galaṇ na Gaja k'uyōṇ ōlə waa: Nti ma tēm Anabi mana na batəmka: Ba ti ba kə baḍan ba cii naa anaashe baḍan. ⁵⁰ Tōṇ ḍoo ḍulinya ōsəbu ni, ba tē ba taba saamani nde Anabi mana mbaḍee bakōṇo ifur atən ma k'ūḍa. ⁵¹ Tōṇ ḍoo Abel akōṇo bakə saraa kantano na ōnyinṇu kaafala kifōṇ ni ma; iēṇ nti lə anyən, bati ba taba Saamani nde k'ūḍa. ⁵² Ndi ncika ashee anyən guṇṇo kaḍi baja! Aḍuwaa itoṇo ōyōṇ kasaafi; Anyəṇḍilopi ki na yēe ikpa na, naa naa bla na mbaḍee ba na yēe bakpa ma. ⁵³ Aḍoo nkēṇ ma, na babōṇṇa na Fariisi mana ba cam ōnyana na pam ni nikashi na yēe a lə bulei tuutuuma. ⁵⁴ Na taa taa ni ilo na yēe galibōṇo gaḍan gaḍoo anōṇ na ba ri ni.

Chapter 12

¹ Saa ḍe kaṇkam na isamaa tuutuuma ba wala halī na nyi bawor, na Yeesu a na tē a bakəṇja waa: lee ma laakaari na Farusi kəbaja ba lefir alee munaafiki kaja ma. ² Akōḍan ōmana ḍugo kagulo naa kə ba ṇə na ma, na ashiiri ḍan ka ḍa waa kaatine na ma: ³ Galaṇ bukoṇi ḍə nkomo ni ma, ba ti ba rəṇṇə ji gbagbaraa, na ngaḍee ḍulobulo nku ni ma shee ba kul ji gikuturilan. ⁴ Nti lə anyən anyi ilee abasoro ma, waa: Paa ma cu mbaḍee ba na kə guḍo, na kə ba kōṇsəra a lee akōḍana ma. ⁵ Ntəma fanja anyən ndee isəm waa: icuu ma. Cu ma ndee a ta laa are aṇṇuro, awəḍa ōko a kəuji nton ma; ōṇ nti lə anyən waa: ōni sēm ka icuu. ⁶ Kə ba na yala busapi bunṇu guya gubunakaa? Na kama, Gaja kaanyir ṇḍan na. ⁷ Batur anyəṇṇurū ōṇṇunii manja. Galaṇ paa ma cu na ōwəḍa aṇfaani awu busapi tuutuuma. ⁸ N kōṇ ti lə anyin acəṇṇə wā: Are baa apana a ta lə gbagbaraa ashee bēre wā, aḍe a ḍa ḍa ashee amu, gəṇci Are upur gboo a naa lə ashee Gaja kumalaika wā, aḍe ḍa ashee kave. ⁹ Ama are ndee a bəla amu bēre banyu ma, amu gboo n tē ma bəla ni Gaja kumalaika banyu. ¹⁰ Are baa apana ndee a lə are upur agalibōṇo ma, ōnia taa ṇə ōtəḍu, ama ndee a ləm Gaja kaṇṇuro nsonsono ma, ōni kaja are k'a ṇə ōtəḍu na. ¹¹ Ba ta cē n'anyin isinagōṇṇu kifala ni kokoo baṇono banyu koo aḍi baja sul amalan, paa ma tēḍə gifolu ashee buulei lə bu naa afḍoṇ upaṇuna ma ni ma na, na bukoṇi ōni kōṇ lə acəṇṇə ma. ¹² Aḍuwaa kasaa ḍe Gaja kaṇṇuro nsonsono nti n cēre anyin bukoṇi mbuḍee bu sim, i lə ma. ¹³ Samaa ḍe ni na ṇḍan a lə Yeesu waa: Afanaka, lə amuṇono waa, i lee ḍoole na, a yuga atatiibi naa ashee amu amaja! ¹⁴ Na Yeesu alə ni waa: "are aki, kə ma ḍa atiya ashee anyinayōko kīkəmacimka koo anyinamaa na kuyugu na." ¹⁵ Na Yeesu a lə ashee baa aṇa na waa: "lēe ma garagar, paa ma gōro awuḍa baamukakōḍen na! Aḍuwaa are aḍulinya ni kuḍau k'ū ḍoo na amaana sul na, baa maa a cōṇ wuḍa wuḍa kuyōṇ." ¹⁶ Na Yeesu a keeshu galei gaḍan ashee pi waa: "usoro ḍen a lee amaanayar na naa awuḍa buwara tuutuuma. N'abuwara buḍe bu cōṇ ṇum paa ashee ni. ¹⁷ N'a fanfana na lə na shee agulo waa: "Baṇ na ma lēe? Kə ma wuḍa gaḍu gishēbu ma ḍu amijiu asiya na." ¹⁸ N'a lə waa: "N yō ḍaa ma lēe ma: N tē ma kuḍa ambusakulu naa api amijiu ōṇunii n'amamaa na baṇunii aḍu ncən. ¹⁹ Kaṇ kəm, n tē ma lə aṇḍulo waa: Amu, nti amaana kuyōṇ ashee buja tuutuuma. Ma shēe aṇḍulo ōṇurū na ji na nyem naa naa jan gishēbu! ²⁰ Na Gaja lə ni waa:" nyashesheyar, gijibōṇo ṇḍiḍe n tē ma cām akunṇuro. Galaṇasiya ndee ō wala aḍu ma, aṇa naatōṇ?" ²¹ Na Yeesu a kōṇ lə acəṇṇə waa: "Daa gēṇ ma na ashee are ndee a na wala amaana na shee agilopi ma, ama k'a wuḍa amaana Gaja kaja na!" ²² Na Yeesu a lə abakəṇja waa: "Galaṇ na n na lə anyin ngaḍe: Paa ma fāṇfana yōṇṇu ashee i ji naa aḍa ṇṇuro ni ma na, paa ma fāṇfana yōṇṇu ashee ayōko. Ndee i huyen i kāra anyingulo lan ma na. ²³ Aḍuwaa ṇṇuro n lee kpataku awu ōju na guḍo gu lee kpataku awu ayōko karaka ²⁴ Kīḍe ma ōkaaka, kə ba na ḍu na , na kə ba na ti na. Kə ba wuḍa busakulu na, kə ba wuḍa ijiu kaku na. Gaja gaḍe ga ti ḍəu pi. Anyin, anyinajirma a yōṇṇu yōṇṇu a wu bu busapi baja. ²⁵ Anyinufanfanu ḍe k'ū səva apele anyin ṇṇuro baa cei na. ²⁶ i ta ji waa, k'i səva alee buko shishinuṇ ḍaa gēṇ gēṇ ma na, Maako lan na i na fanfana na shee ayōko isaaka? ²⁷ Kīḍe ma ṇṇo ni kicaacaaca ḍaa ba na ta ma, kə ba na lee atəṇkankra na, kə ba na lo ōkēkē na cə n'ume na. Ama n ti le anyin waa, Guya Salomoo aginunii ni, k'a buṇa kava ayōko isonsono ḍaa icaacaaca baḍe ma na. ²⁸ Aṇṇo ijala ndee iḍa awarka ōrōṇ naa gacəṇ ba tēu i ōtonu ma, Gaja ga ti kara i yōko isonsono ndee i wu aṇṇo ḍe ma. K'i shee Gaja ōja gishēbu na. ²⁹ Anyin, paa ma ḍa na yēe yēe bukoṇi mbuḍee ōji koo i nyēm ma na. Paa ma ḍa gufana guḍe ni na. ³⁰ Bēre mbaḍee kə ba yō Gaja na ma, Ba na cu na yēe yēe ayōko ḍe. Ama ayinaya a yō waa, c nyey ayōko ḍe. ³¹ Gēṇ ma, anyin, yēe yēe ma Gaja kaayaritəna, ga tē ga pēle anyin ayōko ḍe gboo. ³² Anyin, aṇḍubōṇṇofjala, paa ma tēḍə gifolv na, aduwaa anyin a sōlo waa, a shēe anyin gayaritəna. ³³ Yala ma bukoṇi mbuḍee

wuɖa ma, naa atɔɔ kutani alee sakaa. Lée ma itanfələ ndee k'l pɛɛpɛɛ na ma, ashee anyungilopi. Tɪ ma anyunamaana mana Gaja sul, ŋkerŋ k'l lɪi na, baptiri kə ba kɪm asəla na ma na, bukwɪ kə buji na.³⁴ Aɖuwaa gaɖu ŋgaɖee anyunamaana aɖa ma, ŋkerŋ na anyunifolu i nu dā gboo.³⁵ Cār ma anyunɪtoko kanye naa akal anyunifələla atɪ ba paa ci na.³⁶ Anyin, dā ma ɖaa batənleeja mbaɖee buga a ce shiyeurka naa ba sə na saa ni halɪ a ti kpa na kə gucaŋkɔ na ba tine kpaari ashee ni ma.³⁷ Nɖi nsono ashee batən leeja mbaɖee ba ɖa pereb naa buga a kpā awuɖa pɪ ma. N ti lə anyin waa, gasono jɪ, a taa cār atoko kanye naa atɪ pɪ atən ashee pɪ ujɪu ba jɪ.³⁸ i ta jɪ waa, buga ɖe a kpā gajanɪ koo njikvɔɖɪ awuɖa pɪ ba ɖa pereb gəŋ, nɖi nsono ashee pɪ.³⁹ Kɔɔ ma ayo ŋgaɖe gɪshebu waa, maa gafalaŋa acee yo gakaŋ kəŋ ŋgaɖee apitiri a naa pɪ atɪ nyim ni ma k'a pāla ni a pɪ gucaŋkɔ akpa na.⁴⁰ Anyin gboo, kpɛɖe ma anyinalɔ na saa, aɖuwaa arɛ upur taa pɪ gakaŋkəŋ ŋgaɖee k'ɪ tām na ma, na ma.⁴¹ Na piyeev ablə waa: "Atundiyar, u na keeshu galei ŋgaɖe jɪ na shee atundəɖən yaa na shee bɛrɛ banunii?"⁴² Na lə ni waa: "Batənleeja bakiɖeka apana ɖa ka ɖeiɖei awuɖa guɖa gufaŋa naa uga a shēe ni waa, a tɔji batənleeja basaaka ashee pɪ ujɪu ndee u sim ba jɪ ma?"⁴³ Nɖi sono ashee atənleeja ɖe, ɖaa uga kpa awuɖa ni, a naa lée ntəma nde ma.⁴⁴ Gasono jɪ, n ti lə anyin waa, uga a taa kɔɔ na amaana anunii akava avnyɛ ni, a naa tɔji.⁴⁵ Atənleeja ɖe a ta naa lə agulɔ waa: "Amuga k'a kanapɪ na" n'a səba na kə batənleeja basaakaa, basoro na kəbasəmprə naa jɪ na nyem nashi.⁴⁶ N'uga a kpā, ushilɛ ndee atənleeja k'a tam na ma, na gakaŋkəŋ ŋgaɖee k'a yo na ma, awuɖa ni, 'uga a taa bɔ atənleeja ɖe agutɔ paa naa asara na ni ɖaa ba na sara na mbaɖee kə ba ɖa ɖeiɖei na ma.⁴⁷ Atənleeja ndee a yo bukwɪ uga a na yɛɛ ma, ama k'a kpeɖe agulɔ na, na k'a shin kɔɔ a lee bukwɪ uga a na yɛɛ ma na, uga ɖe a taa kəɖa ni gɪpɛ paa.⁴⁸ Ama atənleeja ndee ndee k'a yo bukwɪ uga a na yɛɛ na ma, n'a lee bukwɪ bu sim ba bɔ agutɔ ma, uga a taa kəɖa ni gɪpɛ cei. Arɛ baa apana ndee ba shee bukwɪ mbuɖee bu yɔɔɔ ma, i sim a tonjo bu gɪshebu. Nɖee ba tɔɔ ayɔkɔ kuyɔɔɔ ni ma, ba ti lee ni təlashi a tonjo bu gɪshebu awu.⁴⁹ N pɪ pɪ ma pɪ n'otonu ɖulinya ni. N sɔ lə waa, maa u pɪɖe bonjo.⁵⁰ i sim ma cām umənulaa ɖən ishei ni, i tu ɖu amu ucimpɪyeka ni halɪ u ti lée adur⁵¹ Anyin i na faŋa faŋa waa, n pɪ pɪ ma pɪ na fɛɛ ɖulinya na aa? Nti lə anyin waa, upaɖupaɖ.⁵² Tɔɔ na nnyəmə na ce bɛrɛ banun ba ta ɖā gafala gaɖəŋkəŋ ni, ba tə ba pāɖa paɖa, banyiv na beviu, beriu na banyiv.⁵³ Guyà gu tuu pāɖa n'upur usoro, upisoro gboo a taa pāɖa n'ayar. Guna gu tuu pāɖa n'upur usəmprə, upisəmprə gboo a taa pāɖa n'anar. Gukulona gu tuu pāɖa n'uprokar, gupika gboo gu tuu pāɖa n'ukulonar.⁵⁴ Na Yeesu a kɔɔ lə ashee samaa tuutuuma ɖe waa: "i ta ŋə ndəla n ta atv na pɪ na gitenshilelan, anyin i ti lə kpaari waa: "uto akankra a taa nyi". iɖe lée ɖaa genj ma.⁵⁵ i ta ŋə waa, gusərə gu ta awu na gunyisonolan na pɪ, anyin i lə waa: "Njisvɔɖa n ti n dā paa." iɖe lée ɖaa genj ma.⁵⁶ Muunaafiki baja! i ta cɛi ndəla na gaɖu kandaɖa, i yo bukwɪ mbuɖee bu nə bu pɪ ma. Bal lan na k'l sərə uɛu ayo bukwɪ bu na sara nnyəmə ma na?"⁵⁷ Maako lan na, anyungilopi k'ɪ na i eu na yo bukwɪ bu sim i lée ma na?"⁵⁸ i ta jɪ waa, akɪ n'udən i wuɖa gaɖən, n'a shee akɪ gabukəli na yɪɖa akɪ agbanɪ, n'ɪ man asara na ce, lée konkaari ayɛɛ upɛmpɛŋv, akɪ na ni, i rəŋə n'anyimbawor naa i ye kpā ŋkerŋ. Apala a taa cɛ n'akɪ akəm cimja anyu, naa akəmcimja a tɔɔ akɪ ashee soja akɪ ŋku.⁵⁹ N ti lə akɪ waa, k'a ɖəo ŋkerŋ na halɪ atɪ sɛla akuɖa ununii, baa agbɔɔ k'a sāa na."

Chapter 13

¹ Kasaamanɪ ɖe ni, bɛrɛ ba lə Galilee kəba baja bagalee ashee ɖaa Pilatɪ acəkəla na bashile ma. ² Na Yeesu a lə pɪ wàa: Anyin i yo wàa, ba lee ka babonja awu Galilee kəbaja basaaka aa ashee ba jɪ ishei ɖaa gəŋ ma lay aa? ³ N ti lə anyi wàa aau. na k'ɪ lee tuuba na, anyi mbanunii i tu lee asaara ⁴ Yaa bɛrɛ təb na ganaana silue, mbaɖee lan asike kagumana gu fəɖa akə pɪ ba ci ma. I na tamtam wàa ba lee ka Jerusalem kəbabonja babu mbɔɔɔ banunii ni aa? ⁵ Aal. N ti lə anyin na k'ɪ lee tuuma na, i tu lee asaara anyin gboo. ⁶ Na Yeesu a tam gakeeshile ŋgaɖe vɖən atəu gufigiyo, atɪpɪ apɪɖe kiyupi ama k'a ŋə na. ⁷ N'arɛ alə finy kaguyo yar waa, yə i ɖoo buja buriu n na pɪ atɪ na yɛɛ iyupi akuvfigiyo lan kə ma na yə na akoɖənnə ma. Sɔn ma ku cam gatəna? ⁸ Na gufigiyo yar a lə wàa, Pala ku gaja ŋgaɖe naa ma ko asir ku kal aɖu anapəna. ⁹ Gajifoli gu ta ŋum iyupi gani uə ama na k'a gu ŋum na u taa sɔ ku. ¹⁰ Yeesu a cee ti Faŋa isinagɔɔɔ ni sabatɪ kankele. ¹¹ usəmprə ɖən acee k'a ɖa awuɖa iɖindi ba bɔɔɔ ba pa na ni a pra gulɔFaaka yar. A wuɖa gakuru na k'a na sərə ayiɖe alan na. ¹² Yeesu a ŋə ni ma, naa yɪɖa naa alə waa, akushɛɖu nde u pala akɪ. ¹³ Na Yeesu a tər anye usəmprə ɖe lan kpaari na ata yɪɖe naa akuma Gaja. ¹⁴ Sinagɔɔɔ kuga ucina kukər na aɖuwàa: Yeesu acam akɪɖe arɛ Sabati kushilɛ ma lan. ¹⁵ Na Yeesu a lə ni waa, Munaafiki anyanana k'a na kuɖa agaraŋkəŋkəŋ koo ana ace na ni a ti nyem buto Sabati kushilɛ na? ¹⁶ Gəy ci gboo Abraham upur, usəmprə ndee sheetaani ari ɖoo buja təb na ganaana ma, k'a sərə ŋə alaaFiya sabati kushile aa? ¹⁷ A na lə alesura ɖe ma, icifala i ta kpa mbaɖee k'ɪ cee fana ashee pɪ na ma ama, bɛrɛ banunii mbaɖee ba ŋkəm bicine i ta kər ashee ayɔkɔ ndee Yeesu a lee ma. ¹⁸ Na, Yeesu a lə wàa: Mu nu Gaja kaayarritəna ga ɖoo na mu nu (maako, ni) ba kpaari na ma? ¹⁹ Gaɖoo gɪsukɔi arɛ ɖən a bəɖa agakəmwara ni naa giɖa apra guya gubumbɔɔɔ busapi gaja lan kabuja bu ɖu adaŋa kɪla ni ma. ²⁰ A kɔɔ lə apele wàa: Mu nu ma kpaari na gaja kaayarritəna? ²¹ Ga ɖoo lefu ndee usəmprə ɖən a tɔɔ acəkəla na boɖoboɖo kunaru eguwe beriu ni halɪ i ti fuga atama na. ²² Yeesu a cee ti jeɖe Jerusalem kagusav kabu papiri na kapa na cere pɪ. ²³ N'udən a lə ni wàa, Gaja, bɛrɛ cei ba naa lée nɖi nsanka aa? Naa a lə pɪ wàa. ²⁴ Ci ma ibobo a kpa na gucaŋkɔ gujala aɖuwaa, bɛrɛ tuutuuma ba tə ba yɛɛ ama kə ba sərə akpa na. ²⁵ Tam ndee gafala yar a naa ta a rəm 'agafala ma, anyin i tu yɪɖe aka na yɪɖe aka na yɪɖa Gaja! Gaja! Pala atv gi kpa. A taa tələ naa a lə wàa kə ma yo anyin na, ŋka na i ɖo o na ma? ²⁶ Kasaa ɖe, i ti lə wàa: Gi man ajɪ ujɪu aman anyem buto naa naa cere bɛrɛ atunyunca lan. ²⁷ Ama a taa lə wàa: N ti lə anyin wàa kə ma yo gaɖuu i ɖoo mama na. Ləm ma n'amv ajalɔ. Anyin mbaɖee i na lee alesura ndee k'ɪ ɖa ɖeiɖei na ma. ²⁸ i tu lee bubo n'anyoo kər tam ndee ndee i nu ŋə Abraham, Isaak, Yaakubu na anabi ma na Gaja kaayaritəna ni ma, ama i bəɖa anyalɔ aka. ²⁹ Ba tə ba ɖoo na gunyipene penelan, gunyisono lan, gajaka lan na guntəshile lan na i tu lee ucinkərka ashee pɪ tam ndee ba naa sə ujɪu kaatabiri lan Gaja kaayaritəna ni ma. ³⁰ Yo ma ŋgaɖe: Bakəmja ba tə ba pra

basəbaka naa basəbaka ba ba pra bakənja. ³¹ K'i lən na, na Fariisi kəbaja ba kpa naa alə ni wàà: kula atəbə atiya aɖuwaa Herood a ti yee a laa akunhuro. ³² Kula ma acə atɪ lə nɛ; n tɛ ma kər naa akiɖe ɲindɪ babɔnɔ ɔrɔn na gacən na ushile uriutaja ntə ma saa ambaja. ³³ Aɖuwaa k'i sim ba laa anabi dən anhuro k'i lee Jerusalem kampa ni na. ³⁴ Jerusalem! Jerusalem! Aki nde u na kə anabi baburo na mbaɖee alaanhuro ba təm ashee aki ma bai na i na ɖa amu ba wala akəbapi ɖaa acurɪ a na wala bucurɪpiri apəra ni ma. Ama k'a sɔlɔ ma. ³⁵ nɛ akaafala gapəra foi. N ti lə aki wàà k'a kɔɔ nɛ amu na hali a li lə wàà Gaja ɖu arei aɖa nhura kaja kanyida lan ma.

Chapter 14

¹ Sabati kushile dən, Sam ɖe a na ce Fariisi kiga bagaɖu ace ji bodobodo ma ² Lɖe pi wa are dən de ti sheɖe "d'oendemi" ³ Gaɖu Yeesu a na taba Farisi kuga waa ɪcəm bakiɖe are Sabati kushile aa? ⁴ Na banura na kiɖe ni .Nke na Yeesu a fɔn asheɖeka n'ushedu upalani ⁵ Naa ta pi waa anjana wuɖa upuru na k'upi afuɖa lɔkɔ ni Sabati k'ushile na apaa lani ma? ⁶ Bu dən ka seva a shee ni mbue dən na ⁷ Na Yeesu ayiɖe na kiɖe bere nbeɖee bayiɖa ma ba na nɔnɔ gaɖu sonsono ba se ma.N'ke ma a na keshi gele shee pi ⁸ Ba ni ba yiɖa anem paa ma na anɔ gaɖu sonso ha kpaa yi na aɖiwa bere sonsono bate basera pi ⁹ Ave dən a yiɖanɔm ma a na to baha tata shee ni mboi ¹⁰ Ba ni ba yiɖa ki kula shee se m'ken,are ɖee anyiɖa ki ma aha kpa, a ta sɛra leki waa a ce nnyi. ¹¹ Aɖiwa areɖen a na fogo a gɔlɔ ma, a taa feɖa areɖei a na jiba a gɔlɔ ma a toa feɖa areɖei ana jiba a gulo ma a taa fogo. ¹² Gaɖu Yeesu a le shee are ɖee ayiɖa waa utanaa n'le uɲiɲ naa na yiɖa bere nbeɖee kbwuɖa banɔ ma na,aɖiwa ba te ba sɛra yiɖa ki boo. ¹³ utanaye alee gujɔ a naa le na shee bere nbeɖa kba wuda uka nama, bacere falan falan mana,bacere falan falan mana ¹⁴ iti sanabi aɖuwa kba sɛra lee bukon nbudu ale sepi mana aɖiwa usile ukunja batcha salaki usulu sonsonɔ ¹⁵ Areɖen amane acə na Yeesu areɲe bukonbudei a lee ma naa le waa ucin karka sɛ are dei anaji bodo bodo Gaja kaa Yaritəna ma ¹⁶ Na Yeesu aleni waa are uɲiɲ naa ayiɖa bere tuutuɲ ma ¹⁷ Tam dən uɲiɲ upelema, naa atəme abatəm leiɲa waa basə yiɖa mbeɖei bayiɖa ma wa uɲiɲ pele bonɔ ¹⁸ Na ba nɔni bada na duni suru.Asəbaka a le waa; nshi gawara ntiyee macei kuɖe juma suutu. ¹⁹ Na afole ale waa nshe ina mana ntiyə macə kiɖe pii jima suuru. ²⁰ Na are fole dem akole waa aɖei kur shiye aɖe ka sɛra pina. ²¹ Batənleja bapii le ni pukanbudei ba le ma na buga acam unyana naa le pi bacəi yiɖa bere unɲalem bina mana "basere, ba fonore" ²² Na batenleja bale uga buko tabaten ma gvle ama gaɖu ganasaa. ²³ Nuga a le shee abatenleja waa basə upeli bum bonolen acəi yiɖa bere tuutuuma bi naa agafala ni garuɲe ²⁴ Aɖiwa nti le anem, buɖem kaji uɲiɲ na ²⁵ Bere tuutuuma be ɖe ba tər Yeesu onkam naa a cəpra na lepi. ²⁶ Are ɖei atabi ama sulu na ka onɔ ayar anai bapar,bapuruna aguloɲi boo kaa sɛra le ama tenleja na ²⁷ Nare dem k a tɔɔ anɲura naa kum amu na k are ka sɛra lee amatemlejana. ²⁸ Anyinanɲa anaa cə nku na ka na sɛra ale nɲɔnta kiɖe itaji wàà a taa sɛra abonɔ na? ²⁹ A naa le nkukei kàà sɛna bonɔ nàà, bere nbeɖei bana neni ma ba naa na lɛv ni na ³⁰ Naa lə waa are ɖe asəba gafala gacəka kacəra bonɔ na. ³¹ Gupayarɪ paɲa naa naayɪ ase lei gutara na bere na are dei awuɖa bere akoo na kaa taba anɔ waa ata cəra na? ³² Samɪ basaka banaɖa doodoma atasəra Tem are dem acəi taba bai na bale na le fana ³³ Galama anɲu dem ka cəra lee ama tem leiɲa na ,naa k'are kapala bukonbu dei awuɖa ma na ³⁴ Butunɲa bu san na butunɲa bu beɖa ka jivume, bai na puko lee na san? ³⁵ Buɖei buɲəra foi ashei gatena.Beɖe ba buɖa bu ndonka .Are dei awuɖa gutɔ ma a ɖuu gutɔ

Chapter 15

¹ Gani kanɲəm na lampoobaja na aɖawa mbɔnɔbaja ba kim asəla na Yeesu naɖu ni gutɔ. ² Nkən na Fariisi kəbaja na babɔnɔnja ba ɖa na nɔmɔnɔmo na lə bawor waa, usoro nde acam nɖawa mbɔnɔbaja aman na pi na ji uɲiɲ. ³ Na Yeesu akɛeshi galei gaɖan na lə pi waa: ⁴ Anyinanɲa naa wuɖa ibɔri ishinun naa uɖən alii, na kaa pala uɖən mana ishinun nɲɔni, na ace ati yee yee ndee alii ma Hali ati nɛ ni na? ⁵ Ata nɛ ni shee ataa ni araga apra lan n'ucinɲarka. ⁶ Akpa afal ma na ayiɖa abasəro na bawor alə pi waa: Pi ma atijan na nu, aɖuwaa: nɲə amabɔri ali ma: ⁷ Galaɲ, nti ləə anyin waa: ucinɲarka utu ti ɖa alaɲ ashee nɖawa mbɔnɔyar aɖɔɲ kɔn afuba aɖawa ma, awu uɖən ma na ishinun kə ba hie uɲubu na na. ⁸ Yaa, usəmprə paɲa naa wəɖa itani kɔbɔtəb, na giɖən gili, kaa kal fitila naa asher sher gafala ayeyeyee hali atinɔ ji na? ⁹ Atanɔji, shee ayiɖa abasoro na bawor, alə pi waa; Pima ati jan n'amɔ duwaa: nɲə anɲitani u gibunɲa a lii ma; ¹⁰ Galaɲ nti lə anyin waa: Nɖawa mbɔnɔya dən atafuba nɖawa ucinɲarka uɖa Gaja ka malaika mana sul. ¹¹ Nkən na Yeesu a lə waa: usoro dən abunɲa ka wəɖa bayifala banyiv ¹² Nakajala kpataa alə ayar waa: "Amawee, shee amɔ amaja tiibi kpaari nɲiməɖe." Na baya ayuga a maana a shee pi. ¹³ Ilee ishile iturka ma, na kajala atɔɔ a mana anɲuni asheɔ mpa gaɖu linɲa. Akpa nkənma na atɔɔ itani alee basa basa a ji na aye. ¹⁴ Aji itani aɖur ma, gakɔnɲa akpa nde ni, na səba ishei kujiv. ¹⁵ Na acə mpa nde ni k'usoro dən sul na yee ntəma alee. Na ba tɔɔ ni acə na awar anaa kiɖe ikuruci. ¹⁶ Atiyee aji ikuruci buɲiɲ ama kə ba shee ni na. ¹⁷ Na piɖe asə afaɲa agufanani, naa alə waa: Batənleeja tuutuuma baɖa ama wee a gawara ni uɲiɲ urinɲ na pi, n'amɔ nɖa atiyau na ci akɔmɔ! ¹⁸ Ntəma kɔkɔɔ amawe sul naa ma lə ni waa: Amawe ntərətərə na gaja naa atərətərə na ki. ¹⁹ Kə ma kɔɔ sɛm ayiɖamu waa: Akapi na, tɔɔ amɔ apra akatənleeja. ²⁰ Na ayifala ata akɔkɔɔ ayar sul. Anaa ɖa gaɖukɲa ma, na ayar anɔ ni anɔ ni. Nu ɖa n'ishei na yar acu ati wa na ni alee ni atuu a cəra uɖɔ. ²¹ N'upi alə ayar waa: "Amawee ntərə tərə na Gaja naa atərətərə naki, kə ma kɔɔ sɛm ayiɖa amɔ waa: akapi na." ²² Na guya gulə abanleeja: "pima na toko a sonsono akara ni naa akara ni gisukɔi agisəwa ni. Akara ni akɔɖkɔɖɔ ikei. ²³ Nima na ana ndee asənɲəla ma, fu ma ni gi ji na jingaari. ²⁴ Aɖuwaa ampi abunɲa cii ma akɔɔpi nhuro ni, abunɲalii na gi kɔɔ anɔ ni" Na basəba jingari kujiv. ²⁵ Kanɲələnde unɔno aɖe ɖa a waar ata awar atunapi asəla na gafala ma, na arənɔ gucəma natulo inatəl ²⁶ Na ayiɖa atənleeja dən atabani waa maakɔ na lee nkən. ²⁷ Nātənleeja alə ni waa:"Akapa akpaka na akawe afu ana sənɲəlaka aɖuwa anɔ upur nalaafiya ma

lanj. ²⁸ Na upur uḡono acam unyana abēla waa kaa kpa afal na, na yar aḡoo aḡu ni suuru. Waa akpa afal. ²⁹ N'upurnono atēlē ashee ayar waa: "kide, buja tuutuuma bunoo n'naalee ntēma na shee aki ma tēretēre naki ayo na hali nurōj ka shee mu gacipi gadēn ma ji na jingaari amu nna abasoro ayōna. ³⁰ Ama akapi u apēpēē akamana aḡu ni na bapigii ba yeyeka ma, akpama n'uu fu ana asēnkēlaka ashee ni ³¹ Nayar alēni waa: Api aki uḡa mu baa saa apaḡa na, bukōi nwēḡa ma akijee ³² Ama isēm waa giji jingaari n'ucikērka aḡuwaa akapal nde abuḡa cii na akōō pi ḡḡuro ni abuḡa lii na gi kōō aḡē ni."

Chapter 16

¹ Yeesu le"atanjaduḡ ce kauḡa itēḡkeja ḡbōnō.Nabapi tuḡleniwa alēḡleeja tūpēpēē itani ² Kalan atanja idayi leleniwa"Dapanaji urḡḡe banale akalan? Le mu ḡa ule ḡtemama, aḡuwaa kaakō sura tuḡlejana. ³ ḡna atēḡleeja ḡe anataba ḡulōwa,"Barnama le aḡuwaa amakpan ḡfaka tinḡan ḡtima aḡḡuḡna ni? kimauda ikashi na muku akuluna na ḡwudḡa ijifala na maḡḡḡḡa itani. ⁴ i yōḡa malema, unaa batukereḡmu amutuma nima, bērebatibati camu babu falani ⁵ Na ayidḡa uḡabaja, na ataba atōnōka bayi nunasla a muḡa? ⁶ Naa le waa olive kabushi kpalaba ishēnun naa leniwa,tōō akubunḡhu kanamana,"si tinḡwere naawum ishunum" ⁷ Natuḡleja ale afoliwa, uḡa bayi niwudḡa? naa lewa,boḡobōḡo kunaru aḡuwē alfa.naana leni"tōō akubunḡhuka, anwum ishiina ⁸ Nuḡa akuma atēḡleeja ḡe aḡuwaa atōnu lomv naa itinḡi ikpaka.Aḡuwaa ḡuligḡnani kubapi bawudḡa ilamu ḡḡe banatō nēḡi ikpaka naa bawore awufutilani kubikpi. ⁹ Naa muna le nyim waa jimaḡusoru naapi naatopi ḡuligḡnani amaa naa tanḡe amaana kaakō ḡanamana na a batuḡe uḡwuru ḡḡe kinabōḡunama ¹⁰ Are atinḡi bukōcenima a ḡa bokō buyōḡōka ni, arē katunḡi bukōcenima, aḡa bukō buyō ḡkani boo. ¹¹ Ni kasra alo ḡulinyani kamana na, anjan na uḡa nakiv ija amana plimani? ¹² ḡarḡumema nakatitinḡi asaka amana ni ka ḡeidei, anjana atḡ she akija? ¹³ uḡim kaasra ale iḡa banyiv banḡuma, na ataḡonḡum naasōḡḡim,yaa atatō aḡlō acēra nuḡim naa ablaudim.Kiisra le Gajanaa amana kantuma akumana. ¹⁴ Farisi kubaja ḡbede basōḡ ḡitanima, baringḡi buhuni naa basiba na lōuni. ¹⁵ Naale pi wa"inalōḡa itunḡuma barē bayima, ama Gaja ḡayō anyunḡifolu ni.Bukōi bērebana kumama kiicim Gaja kaayi na ¹⁶ Pukpō na an nabi mana iceeḡa alē yohana amēna kabuni upevni atōōna katanḡe Gaja aḡlyarituma alabaru sansono alee ḡuliinya na baanana ticibobo nayēē akpan cume. ¹⁷ Ama kisōm shee ḡḡēla na ḡaatēna afēlna ḡupō kaḡisina ḡidēn kaḡifil yōna ¹⁸ Areē abla akarma naafatōō afli ma a lee ḡisēna na arei atōō usēmpre ḡḡee ba blama alee ḡisēna ¹⁹ usoro atanja dēn aceekada nakara itanḡunḡbōnō kitokona bayaēbi toko bapēlmē naa aḡa ucēḡ kerkani baatamparjan. ²⁰ Barayar ḡēn bana yēḡawaalasaar na acētiḡa atanjade aḡakukonu, anyunḡkōde yōḡa aḡulōlan. ²¹ Naa na yēē abom uḡiv kufufuri ndee ifēda atēn atebiri kanḡēmē ma isēna de tipiti na Jēmpil anyinkō ²² Na itilema asheēē aci ma na malayika mana ba tōōni acena Abraham svl.Natanjagboo atici na bafumni; ²³ ḡuḡu ḡḡe bokono panasē nasaa ada ma na ataa agaye alāḡ bakono ni ma na aḡa na ruḡḡe ḡeyo; ma na anḡ Abraham na Lasare ubo lanj. ²⁴ Na akuro nayigani"Amawē Abraham alēwaa baba Abraham ḡēamishe naa atēm Lasarasōm aḡisēwa buto ni aḡoḡoo aḡḡidanu la aḡuwaa ḡḡa ḡayōroni utōnu ni. ²⁵ Ama Abraham a lewa: ampi ligōwa a kaayeni bukō busosoni na Lasare aḡḡē ibōnō.Ama nyimē adatia veinḡkerekani na ki ḡa ḡayoro ni. ²⁶ Iniḡe kankim ḡukulu ḡubumbōnu na ḡbede banye basla biya nakasu kubasra na,nu ḡēm katīsla, nu ḡim kaasra aslāḡe a pitē su" ²⁷ Natanja le wa,"Guya Abraham, ḡti nyinḡa ki na a tim udum amawē akafalanyi. ²⁸ A ḡuwa ḡwudḡa bōḡmono banum naa bele babatipi nyoru kanki le nina ²⁹ Ama Abraham a tele ni"bawḡa musa na aḡēbi ma na; baba pi bēreḡḡe na pi" ³⁰ Natanja a tele"aayiguya Abraham ba ukono ḡun ci tinḡe pi, ba tūbafōba". ³¹ Ama Abraham ti le ni "Ne kuburingḡe na Musa na aḡēbi mana, baa ukono ḡim anḡēn ka apiti nē le kubati tīlē na.

Chapter 17

¹ Yeesu lēa bakēnja waa: isum waa alēsurade upi ama ndi ncika shee arēndee sul id na ma, ma. ² Ata tutun uotēw ni atēretēre iḡim ba tiv mkpala uḡō ni akēu ni tēḡku ni ³ Anyunḡlōpi lee ma laakaari, akuwor ata tēre tēre na kula atiweḡa ni alē na ni ata Fuba ndawa ni. ⁴ Ata tēretēre na ki akpala kulumu ushile naa akōōpi ti avki suru akpala kulumu isēm atēḡē ni. ⁵ Na batēmka ba lē ndiyar waa: Pele atu ucine. ⁶ Na ḡḡiyar alēpi waa: ita wudḡa ucine ḡaa ḡisērkoḡi kaḡipima itiilē itu lē guyo waa ḡuḡim na kilē lēmē acēti tēw tēḡkuni. ⁷ Anjana awuua atē ḡleeja anyin ḡicii ca na ana fūm yaa na ana paḡa ibōri, haa lēni saa ndee aduo na awar ma, pi were ti sē tēbēri sul. ⁸ Na kaa lē ni waa lee uḡiv ashee amu maji, pēḡpēḡe akulō naa ashee amu uḡiv maji na nyem baḡo na aki ḡboo aji naa anyem na? ⁹ Kaa sala atēḡleeja aḡuwaa alee ndee aḡu ni maa? ¹⁰ Anyum ḡboo italee ntēma ndee ba ḡu anyin ma. Lēwaa ḡilee batēḡleeja fōi kē baja pi bukō nbudee isēm wa ḡēle ma. ¹¹ isēm waa ataa cē Yerusaleḡ, n'akul na Samarii na Yuḡe. ¹² Ana yēē akpa gapapiri gadēḡ ni ma, n'awa na balāḡ dēnja tēb. Ba pi atiwa na ni ayidḡe gadaluḡka ¹³ Na ba taa uwēlē n'alē waa: Yeesu afa ḡa ka ḡe atishe! ¹⁴ Anḡe pi ma, na alēpi waa: kulama acēti faḡa anyinalō basaraalaaja. Banacēma na balō ikada. ¹⁵ Na bagicuca ni k'udēn anḡ waa aḡvlō ḡukaḡa ma na akōōkōō a pi kpaari naa laa uwēlē alāḡ na kuma Gaja. ¹⁶ Na acam atēn Yeesu anyii naa naa kuma ni. Aḡe lee Samarii kaja. ¹⁷ Na Yeesu alē waa: kilee bare tēb bushēdu ukadaka? bare cuni umbadee basaa ma ni? ¹⁸ Maa asana ana kōōpi ati kuma Gaja aa? ¹⁹ Na alēni waa: ta ayi de alāḡ kula akucine ucam aki lam atēn. ²⁰ Na fariisi kēbaja bataba Yeesu waa tam apaḡa na Gaja kaḡiyari ḡipi, na Yeesu atēlē asheēpi waa Gaja kaḡiyari kilee bukōi bana ḡēna ḡinyine wa ma na. ²¹ Ayo kēbalēwaa kide atia yaa kide waa na aduwaa Gaja kaḡiyari ḡida anyiḡiica. ²² Na alē abakēnja waa ishile dēn itunapi itu naa yēē arē pur ishile ama kunḡo ni na ²³ Batēbalē anyunḡ waa kide atia yaa kide waa paa ma cē na paa ma cu nasēna ²⁴ Daa ukadu una kada alāḡ na ḡadu ḡanunḡ ḡakada ma ḡḡḡci arē pur ushēle uti ḡa ²⁵ Ama isēm aji ishēi kuyōḡu na Samaru nde kēbaja babēḡa ni. ²⁶ Daa bukō nbudee bu Sara a nabi nuhum anḡkēlē ma ḡḡḡci arē pur ushale unuv tīsara, ²⁷ Bade ba ti ji vḡu na nyēm na kur hiiye nashee bapur basoro halḡ ushile ndee anḡnobi nuhum akpa nyiḡoi ni ma halḡ buto bupiti jipi. ²⁸ Bukōi

busara lɔtɛ aŋkɛlɛ ma ɣɛŋci banaji nanyɛm, nashi, nayala, natow nacɛfala. ²⁹ Ama ushile ndee lɔtɛ aduo Sodomu kampa ni ma, na utonu na nmɛm pɛna kuto uduo na alaŋ aɗi ti shipi. ³⁰ ɣɛnshi gboo ushile ndee arɛ pur anaa kɛwa aɗi ma. ³¹ Ushile de arɛ ndee ada ɣikuturi laŋ ma ma na arɛ ndee awuda ayɔkɔ nku ni ma kaa sɛra arɛɣɛ akpa nku atɔɔ na, na arɛ ndee ada awar kaa sra akɛwa afɛwa afal na. ³² lɔɣɛ ma lɔtɛ akar laŋ. ³³ Arɛ ndee anayɛ acam aŋɣuro alam atɛm ma ataabɛda nji na arɛ ndee abɛda aŋɣuro ma ataa ŋ enji. ³⁴ ŋtilɛ anyin ɣɛjibɔŋɔ ɣide bare baryu batɛbada ɣadolan batɛbatɔɔwa udɛn na pala udɛn. ³⁵ Basimprɛ banyu batɛba man nakpal batɛbatɔɔ udɛn naa apala udɛn. ³⁶ Basoro banyu batɛbada awar batɛba tɔɔwa udɛn naa apala udɛn. ³⁷ Na Yeesu abakanja bataba ni waa. Ndiyar, ŋka na gulesura guɣɛ gulee? Na abuyɛ pi waa Gaɗuu buko buci ma, ŋkan na ɣuranɣu ba na naa.

Chapter 18

¹ Nkɛŋ na akɔɔ kɛshu galei gaɣɛn ashee pi, Nafaŋa waa: isim Ba naa nyɛŋ baa saa a paŋa na, ipaa ti lee guɔcika na: ² Na alɛ pi waa "Akɛmɛja ɣɛn abunja ɣa mpa nɣɛn ni, Ka na cn Gaja na, ka mai uɣɛn na. ³ Mpa nɣɛ ni ukɔŋka ɣɛn aɣɛ ce a sul na lɛ ni waa: kaŋa na mu acɛm ikɛma ashee mu amu n'na amii bɛɛ. ⁴ Ishile tuutuuma aɣɛ ti bla kaa kaŋa na ni na. Kaŋkɛm na alɛ agulɔ waa: Baa maa kɛ ma ni cu Gaje na na aŋgaja gamana n'udɛn ⁵ Na ka ma, isɛm ma cim ikɛma ukɔŋka n'ɣɛ naa apaakɔɔ pi aticare am u na. ⁶ N'ɣiyar Yeesu apele acɛŋa waa: Du ma guɔ arɛŋa akɛmɛmja abɔɔɔ a na lɛ ma ⁷ Gaja ni kaa cim ikɛma ashee abasɔɔ ka ba na kuro gɛŋshile maa? Kaa lee were ashee pi aa? ⁸ Nti nyɛn. Ataa cim ikɛma ashee pi. Ama saa nɣɛ arɛpur atipi aŋa bawa ɣa na ni ucine atɛn maa? ⁹ Nkɛŋ na akɔɔ kɛshu galei aɣu na bɛrɛ ba na laa balɔ na fɛlɛ waa baɣɛ baɣɛ ɣɛɣɛ awu basaaka ma, ¹⁰ Bɛrɛ banyu ba cɛ ka unyiŋ kaafala ni banyinɛ-udɛn alɛɛ Fariisi kaja a saaka atalɛɛ lampoo yar ¹¹ Fariisi kaja ayidɛlaŋ, na nyinɛ na kuma a guɔ, waa: "oh Gaja nkuma a ki, kaleɛ mu nɣa ɣaa basaaka baleɛ bapitiri, kɛ ba ɣa ɣɛɣɛ na, alɛɛ sina baja ɣaa lampoo yar nɣɛ ma na. ¹² Nti kur ganɔ akpalanyu bukoɔ ni, naa naa shee aki amariiba kakpalatɛb kanja. ¹³ Lampoo yar aɣɛ yiɣɛ upanpaŋa kataa agayɛ alaŋ na a ɣɛ ti kɛ aŋrɛŋɛ na lɛ waa: "oh Gaja ji na mu suuru amu nɣɛ nlee mbɔɔnyar ma ¹⁴ Nti lɛ anyin waa: asheɔ agaɣu ma, Gaja gaca m unyiŋka cam Fariisikaja unyiŋu Aɣuwaa nɣɛ a na taa agulɔ a laŋ ma, shee baburo ni atɛn nɣɛ a na buro agulɔ atɛn ma shee bataani alaŋ.

¹⁵ Bɛrɛ ba na pi na bapi bajala Yeesu atɛn anyɛ balan, Yeesu abakanja ba nɛ gɛŋima, na ba sɛba na bɛla na pi. ¹⁶ Yeesu a yiɣa pi a lɛ pi waa: "pala ma bapi ba pi amasul paa ma kɛrɛ pi na, aduwaa: mbaɣɛ baɣa ɣaa pi ma, bajie Gaja kaayartɛna. ¹⁷ Nt lɛ a nyɛn ija, arɛi ka cam Gaja kaayari tɛna ɣaa upijala na ma, kaasɛr akpa nɛɛŋ na. ¹⁸ Guɔkandiyar ɣɛn ataba Yeesu alɛ ni waa: Afaŋka asonsono bai na ma lee naa awɛɣa ŋɣuro nɣɛ kɛŋwɛɣa gayala na ma? ¹⁹ Na Yeesu a lɛ ni waa: "mulan naa yiɣa mu waa asonsono? Gja kandɛɣa a lee ka asonsono. ²⁰ uyo guɔ: kagbɛɣa a lee gisɛna na, paa laa arɛ aŋɣuro na, paa ti nyim na, paa fu isɛi uɣɛi a nɣi laŋ na, nyene akawe na akanana. ²¹ Guɔ kandiyar atɛlɛ waa: "Nnyene bulei buɣɛ bununii ɣoo aŋgijala ni. ²² Yeesu arɛŋɛji ma na elɛ waa: "Gaɣɛn ga saa aki a cɛŋa. Kula ati yala aka maana aŋunu naa ayuŋɛrɛ utaa kɔɔ wɛɣa amaana afɔli Gaja sul alaŋ kaŋkɛm, pi ati tɛr amŋkɛm. ²³ usoro amana yarɣɛ arɛŋa gɛŋ ma, nilee ni yɔɔ aɗi ucine aɣuwaa a lee atanja abumbɔɔ na. ²⁴ Yeesu aŋa waa ucine upiɛ ma, na alɛ waa isɛm ashee batanja bakpa Gaja kaayaritɛ na ni. ²⁵ Ki sɔm a shee iraakum akul gikɛmpi kagokulu ni na. Atanja waa: sara akpa Gaja kaayartɛna ni na. ²⁶ Na mbaɣɛ ba na ɣu ni guɔ ma, ba lɛ waa: "Gɛŋ ma, aŋa naa bɛ ufuru? ²⁷ Na Yeesu atalɛ waa: bukoɔ busɔm ashee bɛrɛ ma, kisɔm ashee Gaja na. ²⁸ Na piɛɛr a lɛ waa: "ŋa gita apala ata baamunu atɛr akiŋkɛm a" ²⁹ Na Yeesu a lɛ pi waa: Nti lɛ a nyɛn ija, uɣɛn mana atɛ bɛ agafala, kokoo akar, abanono, ayar mana, na bapur, aɣu Gaja kaayaritɛna kandi laŋ, ³⁰ Na kaa nɛ ka guɔɔ kakpala tuutuuma alɛwaaɛ nɣɛ ni, n'aluwatu nɣɛ a naa ti pi ŋɣuro nɣɛ kɛŋwɛɣa gayala ni na ma ni. ³¹ Yeesu a yiɣa a bakɛŋja tɛb-na-banyu a lɛ pi waa: kiɣɛ atiɣa gitigi ce Yerusalem, naa bukoɔ Anabi mana ba ŋɛn aɣu Arɛpur andi laŋ ma, ileɛ. ³² Aɣuwaa ba ti ba ri ni ashee mbɔɔnbaja, naa bakiɣɛ ni fɔi, a ɣu ni nawiya, ashɛm ni atabara. ³³ Ba ta kɛɣa ni ipɛ boŋo, ba ti ba kɛ ni a cii ama ushile uriutaja ataa kɔɔ aŋɛnɛ. ³⁴ Ama kɛ ba ti kaashi alesura ɣɛ na, aɣuwaa galei gaɣɛ ga naa ɣa pi ŋkomo, kɛ ba rɛŋa alesuraɣɛ a na lɛ pi ma kaasi na. ³⁵ Yeesu asɛlɛ na Yerico ma, afɔnɔrɛ ɣɛn a ɣɛ sɛ unyiŋka k'upanpaŋ na lee bara. ³⁶ Arɛŋa samaa a na fɛl ma, Na ana taba waa bapaŋa ba na fɛl. ³⁷ Na ba lɛ ni waa: Yeesu Nasarɛti kaja a na fɛ. ³⁸ Na afɔnɔrɛ a kuro na lɛ waa, "Yeesu ɣawɣa u'pur nɛ a misheɛ! ³⁹ Mbaɣɛ ba tɔɔ nyii ma, baɣɛ ba ti bɛla na ni waa aŋura. Nkɛŋ na akɔɔ pempeŋe akuro kɛŋkɛŋkɛŋ ɣawɣa upur nɛ a mi shei. ⁴⁰ Na Yeesu ayiɣɛ, ashee ganɔ waa ba pi n'usoro ɣɛ. Afɔnɔrɛ akpa anyu ma na a taba ni. ⁴¹ "Munu una yɛɛ ma lee?" Na atalɛ waa: Ndiyar aminyine itine. ⁴² Yeesu alɛni waa: "Akinyine itine, a kucine ufura a ki. ⁴³ N'inyine itine kpaari atɛr Yeesu aŋkɛ na kuma Gaja. Mbaɣɛ baɣa nkɛŋ ma, ba ni gboo bakuma Gaja.

Chapter 19

¹ Yeesu kulu npa ɣɛi bana yida yaa Jeriko ² Npa ɣɛɛ ni akpa ma arɛ ɣɛm de ɣa nken aji waa "sasc,zachée" Adeɛ lee lampo kuga naa wɛɣa gitani. ³ Ade tɛyɛ waa aŋɛ Yeesu na kasɛra ŋɛ ni na bɛrɛ ba yɔɔ ma lam aɣiwa ade lee arɛ acɛlaka na. ⁴ Gaɣuu ngeɣɛi a bodo guyo lam na aŋɛ Yeesu ana fɛlɛ ma ⁵ Tam ɣɛi Yeesu akpa gadui ada guyo lam ma nam taa agayɛ kiɣɛ alam naa a le ni waa "sase" rɛɣɛ werɛ, aɣiwa ntiyɛ mapɛ akaaɣi ⁶ Naa a rɛɣɛ were, ce cam ni gisana ucinɛkarka. ⁷ Baŋɛ gem ma baɣɛ bati le waa "acɛi ɣɛ ɣɛ arɛ ɣɛi ana le ubɔɔɔ ma" ⁸ Sase ayiɣɛ "Gaja" kanyi nale waa "ŋɛ nɛɛɛ bacɛrɛ ama maana kan sawɛ nijoo nle arɛ ɣɛn bɔɔɔ ntɛba sela ni nsono awu nbono ɣɛi nle cɛni ma ⁹ Yeesu ale ni waa, aliheevɛ kpa akaaɣu urɔm aɣiwa ulee Abraaham upɛvɛ boɔ ¹⁰ Aɣiwa arɛ puru aɗi afura bɛrɛ n'beɣɛ bale ma ¹¹ Arɛŋɛ bule buɣɛ ma, asɛla na Jerusalem ma aɣɛi ti kɛshi ge le aɣɛ yɔɔ waa Gaja kaa yareteha ga sela sela boŋo ¹² Are bumbono den acɛ ga papiri gaɣɛm

ni ba see tini giyari, naa ti koo pi ¹³ Na ayida bere teb a ba tangleeja ni min teb naale pi waa capva mayi ali mati kpa ¹⁴ Abaja baqe ba no ni, na ba tambera bale ni waa baqe kabanaye are aji giga cee pi na. ¹⁵ Uko kpav ni na ataba abatangleeja buko baa aha na asara na gitani n'gidee a pala cee pi ma ¹⁶ Asaba ka pi na le ni waa ikoyar a kii tani u pala shee mu ma giko anjom mili teb ¹⁷ Ucam a ma tangleeja ba shee ki apa teb a tojo. ¹⁸ Anyuntaja abi na la waa, ikoyar aki tani anjom nilli banumbelo ¹⁹ Na ikoyar ale ni waa kula shee tiwa apa unum ²⁰ Naa foli a koo pi na le ni waa, ikoyar n e a ki tani ulomu ma nsə tuatva alugo cai ki ²¹ Aditwa nti cu aki ule are de akancarere ma ²² Naa ikoyav ale ni waa, acəbule bu n na cim ki ikəma ama tanglea abəno, uyo nle are bono na ujam angitani aa? ²³ Mulan na katwa angitani benji ni na naa amuko ni ma shee la, ni pele muna? ²⁴ Gadu ikoyar alé shee berei nbede ba yi de nke ma waa, cam ma na ni gitani gide, naa ashee dee a yuda mili teb ma ²⁵ Na ba le ni waa, ikoyar awuda mili teb bojo ²⁶ Nti lee anme batiba pele are dee acee wuda ma naa ako afaa are dee kawuda na ma. ²⁷ Nnyemə pii ma na mbawor gakuli, berei nbede ba le waa cəna cera lee buga na ma kəma pii amu yii ²⁸ Ale bunjuni duru ma naa Yeesu asara fələ bere ni cə npa dee ni bana yida Jerusalem ma ²⁹ Iti pi waa sami asəla na apa dee bana yida waa "Bethphagé na Béthanie" asəlana Gubunu bana yida waa "oliviers" naa atəm a ba tangleeja banu ³⁰ Na le bi, kula ma gapapiri ni na acə ati vi garankejo kəjo pi na mana shee amu n'gedi are kakana sena ma ³¹ Are dem a na tabanem waa munu ɲe ile na ma? anemy le ni waa ikoyar a na yee wa a lo. ³² Bere mbaquee a təm ma ba cə na nne bukon bude Yeesu pi ma ³³ Tam dee bana kuɗa garankejo kəjo ma na akoyar a taba pi waa mulan na ina kuɗa? ³⁴ Na ba le ni waa ikoyar a na yee. ³⁵ Na ba cəna ma na shee Yeesu, naa ba fofo bi toko tərə garankejo kəjo lam na Yeesu abodo asə ³⁶ Tam ndee a sə bana cə na bere beqe baa fodo bi toko baɗa ŋonhalam ³⁷ A səla na Jerusalem, gubunu olivien ku rugu ni aba tangleeja tuutuuma bequee baseba na kuma ni naanaa kuma gaja gaa ɗa alan ma acə nsono alee ma ³⁸ Ukomu ashee guyar ndee a tu n'api n'ikoyar anyida ma fəe ashee ni atən, fəe ashee ni alan ³⁹ Farisi kə baja beqen bada nkem, na ba le ni oga tele shee a kəba tangleeja ⁴⁰ Yeesu ale bi waa, n'ti lenəm baa tmjra atala ti na kuro. ⁴¹ Tam n'dee Yeesu asela na mpa ni ma, n'uto a kepi ⁴² N'iji waa a kubo uyo bukonbuɗe bu na bi na aluheri ma nu le na kəjne na ma ⁴³ Aditwa ushile qen tuti bi akibere be dee ba pəepe aka baa munu. ⁴⁴ Bateba pəepe anjona a kalmāna ŋuni aditwa kayo tem dee ba jeeɗe ki ma na ⁴⁵ Yeesu kpa unyɲu kanke ni naa na kere bere baɗer baɗa na yala ayoko ma. ⁴⁶ ŋkəŋ nale pi waa anɗafala gale unyɲu kanke ji ni tiwa apra na ba pitivi ban ku. ⁴⁸ Na Yeesu ana fanjan bere unyɲu kanke ni na basaraalaaja, ba tulo yidaja na mpa ki k'uga ba na yee na ba le na kəni ma ⁴⁷ Na kabayo na ba lee na kəni ma na, aditwa bere beqe ba ti shee na yenje bukon budee ana fanja pi

Chapter 20

¹ ɪ tu ti pi ushilé dən ishile de ni daa Yeesu a na fanja tampiri ni na shee laabari asonsono ma berei ba na cu gaja ma, na banono ba koo pi. ² Baqe ba le ni waa: "lə atu n'iko apana na, u na lee alesura de? Yaa aha shee k'aku uko de?" ³ N tə ma taba anyin utabu dən gboo. Lə ma amu. ⁴ Yuan asuuna adoo nalan na yaa bere sul? ⁵ Baqe gboo ba tana tana. Gi ta bue waa n'alan, mɲ lan na k'i shee ija na? ⁶ Gi ta bue waa, qimio anjuni a taa kara atu icifala aduwaa ba shee ija waa juan a lee andebi (anabi) na ⁷ Gəŋ ma baqe ba le waa, baqe kə ba yo gaduu a doo na ma ma na. ⁸ Yeesu ade le pi waa, Amu gboo kə ma yo anyin na ma le anyin n'iko apana na n na lee alesura de na. ⁹ Na tam gakeeshile ashee qimi waa: Arə dən a təu ka gufɲiyo a keqe ku na saa ɲiyipi n'a təbə ace gatəna gafoli ni. ¹⁰ Tam akpa ba piɗe ma, n'a təm atangleeja dən ace ati piɗe ɲɲɲɲɲɲ ashee ni. ɲɲɲɲɲɲ ba ta kə ni akərə ni anye ɲkɔɔ. ¹¹ A koo təm atangleeja afoli na ba koo kə uni gboo akərə ni anye ɲkɔɔ. ¹² N'a koo təm ariutaja na ba dɔ ni anyiŋko naa akərə ni. ¹³ Na gufɲiyo yar a le waa bə na ma lee? N tə ma tə ampi ndee n solɔ gishəbuma. K'a yo na ba tə ba dɔ ni girma. ¹⁴ Fɲɲɲɲɲɲ ba nə ni ma, na ba le waa, nə ma tiibi yar gi laa anjura na tiibi aprə ataja. ¹⁵ Na ba laa anuro naa abəɗa ni fɲɲə kawara kanke. Nnyemə bai na gɲɲɲɲɲɲ yar a lee? ¹⁶ A naa pi pi ati pəepe Fɲɲɲɲɲɲ naa ati shee bere bafoli fɲɲə. A rəŋə gəŋ mɔa na waa. Gaja ga paa tələ na. ¹⁷ Ama na Yeesu a kiɗe pi naa le waa: Bukoo ba nən ma, kaashɪ n'apanə? Unyɲu ndee ba na lee suuna ma ba bəɗa. ¹⁸ Are ndee a fəɗa unyɲu de lan ma a pəepe ma, are ndee a lan ubyɲu de u fəɗa ma a pi pi. ¹⁹ Gəŋu ma bere mbaquee ba na lee ashilə asura asura ma, ba yee ba tav ni guɲe alan aduwaa, ba cee yo waa a cee le gakeeshilee gade bani ni ama ba ti cu qimi. ²⁰ Na ba ta na kiɗe Yeesu na laakaari. Na ba təm bere mbaquee ba yo waa ba ɗa qeidei ma. Bani ba nə ba nə utərə aFaawu ni na ba laa ni bakəncəja n'qi baja banye ni. ²¹ Na bere baqe ba taba ni waa gi yo waa, u ti le naa naa Fanja buko bu tənə ma. N'udən ka na nana aki na ama u ti Fanja gaja kunyina n'ija. ²² ɪ Fanja waa gi səla yaa gi paa səla lampo a shee səsar na ²³ Ama Yeesu a yo banupapa na le pi waa: ²⁴ Fanja ma moi are boŋoka. Aha aFoto a ɗa ka atoko lan Na ba le waa Seesar ²⁵ Nə le pi waa shee ma Seesar sukoo bu lee Seesar abuja ma naa shee Gaja buko bu lee Gaja kabuja ma. ²⁶ Ashile baja na basaraalaaja a piya ni samaa anju na ²⁷ Ba kpa biti ambuye ashee ma ama, kə ba səra alə gadən na. ²⁸ ikoyar a nə buko Moyusə a nən ashee a ci n'a wuda aka k'a wuda bapi na, apar a taa tɔo akar naa ɪ pala ŋono ankeŋ ɪ təwə. ²⁹ Ade ye j waa ba pala kulumu na, wuda, asəbaka akur hiyee naa acii k'a wuda bapi na. ³⁰ Anyiutaja gboo gishəbu. N'ariutaja a tɔo ni. ³¹ Gəŋ ci Sarana banjuni kulumu ba ci kə ba pala bapi na. ³² Kubonɲu ni, usəmprə gboo ti ci. ³³ Ba ta ti koo taa pi banja agusav ku, usəmprə a naa ɗa? Aduwaa banjuni kulumu ba buɲa tɔ gika ma. ³⁴ Yeesu a le pi waa dɔlunya nde ni tiya, kabapi ba ti ko na ba ti kur pi hiyee na shee basoro. ³⁵ Ama ushilé ndee ba koo taa pi ma, mbaquee ba nə tɔo waa ba tɔ ba cə gaja lan a ti nə bakonjo mbaquee ba koo nənə ma, kə ba le mpar kabonono na ama mbaquee kə ba wuda baka koo bapi ma na. ³⁶ Aduwaa kə ba koo cii na, ba naa doo umalaika ni naa a lee Gaja bapur. Ba lee berei ba koo taa buce kankeŋ ma lan. ³⁷ Bakono ba nənə baa Mohiis a laa Fanja tam ndee a yida Abraham Agaja, isaaka agaja na Yaakubu agaja nɲə kalei lan ma. ³⁸ Nnyemə, Gaja k'a lee bakonjo bagaja na ma, nɲuro baja bagaja aduwaa ade Sul ayoko ŋuni ɪ ɗa nɲuro ni na. ³⁹ Atulo yidaka baja

kəbaɖən ba tɛ lə wàà, itantiyar, u lə bulei gishəbu. ⁴⁰ Na kə ba kɔɔ sərə ba taba nɛ utabu ifɔlɛ na. ⁴¹ Yeesu wàà: Mu lan na ba na lə wàà Yeesu a ləə Daɖa upur? ⁴² Daɖa aglɔpi a lə Som kambupa ni wàà, ukoyar a lə amukoyar wàà, Sə atən anɔnyisono lan, ⁴³ halɛ ma lee na akəbaworgakuli bɛrɛ lan a naa nɛ na sara ma. ⁴⁴ Daɖa a yiɖa Yeesu "ukoyar baɛ lan na a lee akapi?" ⁴⁵ Tam ndee Samaa anurii a na ɖu nɛ gutɔ ma, n'a lə abanɔkənja wàà: ⁴⁶ Naa ma na lən n'anyalɔ batuloyiɖaja mbaɖee be na kara itoko balamaka na yee yee naa asɔlɔ ba na sala pɛ asala ndee ifɔla na basaaka buja ma buɖu gbagbaraa, asɔlɔ buɖutɔnɔka kusəu isinagɔɔɔ nɛ naa asɔlɔ nyii kusəu iɖugaari ba ta ɖa ma. Ba na jɛ bakonka biFala, na shi sɔlɔ na lee unyɛnu ilamaka ⁴⁷ Ba tɛ ba nɛ gutuboka gubumbɔnɔ

Chapter 21

¹ Yeesu ataa agaye alan na nɛ batanja ba na ɖu bi tani gatan ɖu duka ni ma. ² Na anɛ ukonka ashɛrɛ dɛn gboo aɖu kɔbɔ bujali bunyiv ma. ³ Na alɛ waa ija ija ntlɛ anyim waa ukonka ashɛrɛ nde adu itani awu bare banunii. ⁴ Ba saaka balaa bu kɔi bawuda ma ni na apiti ɖu. Ama ukonka nde buko mbudee bununii awuda ma na apiteɖu. ⁵ ɖaa uɖɛn alɛ ɖaa bapɛmpɛnɛ tempeli na atala na itanauka ma na alɛwaa ⁶ Ayɔkɔ ndee inanɛma ushile ɖɛn tunapi ndee kiisaa ntala ndɛn nwor lan kə ba pi na ma. ⁷ Na bataba ni waa ndiyar njɛn na alesu rade iniile? ⁸ Na Yeesu atalɛ waa Yoma anyingulo Lan naa bapaati paapaa anyim na. Aduwaa bare tuutuuma batəbapi n'amunyiɖa n'amunyiɖa na lə waa amu na, na ka tam asɛla bɔnɔ. Paama kunpi na. ⁹ itarɛnɛ gutara kanɔtɔgi na gutara kalesura paama cu asampɛna na, aɖuwaa isɛm alɛsura ɖɛ isɛba api, ama ubonɔ kilee nyimɛ na. ¹⁰ nkɛnna alɛpi waa. ɖatɛna ɖadɛn ɖatigata atɛnɛ ɖawɔr, naa ɖiyari ɖidɛn ɖitɛnɛ ɖiyari ɖidɛn. ¹¹ ɖatɛna ɖatarka ɖabunɔnɔ ɖati ɖati pi ɖɛnɔi banɔkana ɖakonja na ɖumanɔɔ. Alɛsura isonka tiida ɖɛnɔi alɛsura ibumɔbɔ nɔ alan. ¹² Alesurade kanɔkɛm, batəbari anyun batəbanashi anyun, batəba cən' anyun sinagɔɔɔ ni, adu anyun sarkani, acən' anyun bayari sul naɔominanɔi amunyiɖa lan ¹³ ɖani ɖani ɖa nɛɖa tinɛ unyinka ashee anyun ilɛ anɔɖale. ¹⁴ ɖalan paa ma fanafana daa iniile alaa anyinalɔ ma na, ¹⁵ Aduwaa ntəmashee anyun bule mbudee isem ma na uyɔv ndee anyun ibɛrɛ mana kəbasəra asir kanɔkɛm na ma ¹⁶ Ama batiba ni anyən ashee anyumbaya, anyumbanono, anyumbasoro anyumbawor naa bakə anyun ɖicuca nɛ tuutuuma icii ¹⁷ Bare banunii batəbanɔ anyun amunyiɖa lan. ¹⁸ Ama anyun ɖunɔvur ɖudɔnɔnɔ kagɔlɛ na. ¹⁹ Anyunakonkaari ni itii cam anyun anɔvuro. ²⁰ Itanɛ soja mana basɔr Yerusaləm a kal yɔ ma alɛwaa ufɛdu sɛla ɖadu ²¹ ɖalan bɛrɛ mbadee ba aa Yudeebacuu ace abunu lan naa mbedee bada Yerusaləm kagɔciica ma bapaa ɖoona, naa bare mbadee bada iwara ni ma bapaa kɔwa api mpani na. ²² Iniitile unyana uselaka kushile na, ashee buko mbudee baceɛ njɛn a ɖu ma na. ²³ njɛn ɔcika ashee basampɛrɛ mbaɖee ba ɖa na njɛna ma na mbaɖee ba na shee bɛpi nyɛ ma aɖuwaa ucɛnpieka utuɖa njɛn na unyana atɛnɛ samaa de. ²⁴ Ba tɛ ba kɛpi na buɔ ba tɛ ba nɔpi ɖiɖɔmpɛla apa inunɛ ni naa bayoɔ batanatanɔ Yerusalem niki hal i bayoɔ basaa abonɔ. ²⁵ ilamba batibatɛ fanɔ ushile n'anɔvɔ ni na njɛnɔpi ifɛda atən ucɛnpieka utuɖa ɖatɛna ɖanunɛ lan bare batarenɛ tɛnku akɛmpɛrɛ na kutuɖu kəbayɔ daa balee mana ²⁶ Bare batəbaci busanɔnɔnɛ aduwaa buko mbudee butunapi ɖatɛna lan ma itii wuda ikashi. ²⁷ Kasaa na banɛ areɖur aruɖɛ ndɛla lan atu napi na ikashi na ukumu ubunɔnɔ. ²⁸ Alesura de itati sɛba na kpa pɛmpɛnɛ ma anyin ɖulɔ naa ataa anyun adi alan aduwaa anyunucam alam atəm usɛla ²⁹ Na Yeesu akɛeshu galei ɖadɛn waa, itanɛ figi kaguyo na ayo tuutuuma, ³⁰ Itasɛba na yo abɔ yoma anyingilopi waa, gulɛma gusɛba. ³¹ Gɛnɔi itanɛ alesurade itati kpa yoma alewaa Gaja kagiyari gisɛla. ³² njɛlɛ anyun ijaija waa saamani nde kaafɛl na, naa alesurade ikpa na. ³³ Ndɛla na ɖatɛna ɖatəgafɛl ama anɔɖale kaafɛl na. ³⁴ Anyun gboo leema laakari, anyunicine ipaati da uɔvun nɔnyem kandɛndɛn lan na, na dulunya kafana ni na, naa kushile upaa wudaa anyun daa apitiri ma na ³⁵ Aduwaa unii pɔpɔ daa banakəw gurau duli nya anuni nɛ ma. ³⁶ ɖalan, naa ma na tunɔ naa na nyi nɛ baa saa apana na, naa iwɛda ikashi aɖuwaa alɛsura nde itunapi ma ni, naa isɛra ayide are pur anyii. ³⁷ Saa nde Yeesu ana cere bɛrɛ unyɛnu kaa fala ni ma, na abodo olif kayo kagɔvunɔ lan, na nyinɛ ³⁸ Na bɛrɛ bapi asul were ɖajaka vnyɛnu kaafala nɛ, na ɖu nɛ gutɔ na rɛnɛ ucɛru.

Chapter 22

¹ Baɖobɔɖɔ nde kɛbaɖu lerure na ma ,bana iɖawa pakə ka jingɔari a slama. ² ɖi baja basaraa laaja kagɔ baja naɖuɔ ka tiyɛ ɖa bana ale a kɛ Yeesu ma, ama baticu njɛlo ³ Sitani akpa Yudasɛ Isikarioti, tubna banyiv ni buɖɛn ni ⁴ Na Yudasɛ na aci Sara baja svl na barunɔɖa bawor na soja mba bika, na ye daa banaba le naa ari Yeesu. ⁵ Ni sana pi na barunɔɖa na bawor na basla ni itani ⁶ Naatɛlinaa na ye ɖaa ana le na ari Yeesu topima naa njɛlo njɛpaayɔ na. ⁷ Ka baɖobɔɖɔ ka jingɔari ushi le nde are ana ni paqve ku sara njɛakpama ⁸ Na Yeesu atum Pierre na Jean na lewa" kula ti kpenkpen Paque tooto na ɖipi ji" ⁹ Naba le ni "njɛka na una ye waa pɛnɔɖɛɖa" ¹⁰ Na atɛliti waa, "njuma itakpa njɛpanyi itii wa na wsoro dim atonɔɖa uto na usulo, kumani ali ɖafala njɛɖɛ ni ana akpama ¹¹ Na ile ɖafala yar, afanɔɖa tataba waa njɛkana njɛku panɔɖa ni na ma jɛ Paque ka jingɔari na ama patunleeja? ¹² A taafanɔɖa nyun alim kanku bumbɔnɔ.uku nde bati a boyima njɛka na ɖipɛmpɛnjɛ Paque. ¹³ Na citinɛ ayɔkɔ daa a le pima na pa pɛpɛnɔɖa Paque ¹⁴ Na ɖakonɔnɔɖa ɖakima nabisi tebre kanɔkima na abatinɔka ¹⁵ Baa na lepi waa"ɖaa njɛɔ sɔlɔ waa manɔi Paque te m'anyin naa mati cɛ ishee. ¹⁶ Aɖuwaa, njɛle nyun, kumɔko tiji ni yo naa hak epiti le krm Gaja aɖayar. ¹⁷ Na Yeesu atɔ kɔpr naa akuma Gaja, na le waa"cam ma tɔpr naa ayɔɖa anyun bowor. ¹⁸ ɛɛ, njɛle nyun kuma konyum vigne kipi kabuto yɔna halɛ Gaja aɖayar epi ¹⁹ Na kankim na atɔ baɖobɔɖɔ, na akuma Gaja, na ayɔɖa to pi na a le waa,"njɛle ka anɔɖulɔ ba sheyi le.Lema nde nalige amalan ²⁰ Ojo kankim nabatɔ kɔpi na atopi naa na le waa,"kɔpi nde aleka amakɔnɔ kali kawili fɔlɛ ufuru atonym. ²¹ Ama njɛma, bɛrɛ bana bayalam njɛma banyɛ njɛda tibre njɛde lam. ²² Are pru tice daa baceɛ le palapa ma .Ama njɛncika shee arɔ ayala ni maa" ²³ Na basiba bataba bor baɖiciica amɔna asra a le ɖim ²⁴ Na bule bubɔbɔka isiba baɖiciica anɔɖa le ka uwono. ²⁵ Na le pi waa,"njɛma kadi baja bajigiyari balam na kpashepi, na nde ba

kpashe pi ma naa bayida pi waa bere sonsono.²⁶ Upaati le kum a she nyim na Ama are a le uwono anyigfi ciica ma apra upi. Naa are nde a le kpatakii ma apra atunleeja.²⁷ Gim ma anja leka uwono, nde ada uju sul ma yaa nde ana yufa ma? na mu da anyun ciica da are ama atunleeja.²⁸ Anyin ile nbede batrumu kim ali nu bonu aminawe ni ale nu bonu.²⁹ Kalam na nwu da gfiyar anyina lam da Amawei atom a gfiyare ma.³⁰ Naa iji naa anyin anfiyar ka tebre lam.³¹ Ngfiyare le wa "Simon Simon Sitani nyingfi waa akanyim dabanaki anoo ma akunakuja.³² Ama nnyin akaki, ama akucine npati doona unati le tuuba ma naa ci ceti tipele akbasoro ikashi.³³ Pierre le ni waa "ndiyar, nkpede bunu waa mi cr naki saraka ni yaa buce ni"³⁴ Na Yeesu a le waa, Pierre ntileki aciri kaa kana kulu naa utawela mu akpala ru wa kayom na.³⁵ Naa ko na lepi waa, "Sande ntima anyima kumashe nyim itaa ni ma, ifolo na kodokodo, akodim heya nyi maa? Na ba tele ni naa, baa akodim kiihye tum na."³⁶ Naa na le pi waa, "Ama nyi ma are awu da gitani ma atoo, are awu da ufolo ma atoo daagima, na are dawu da gapoo na ma ayala atoko naa ashi gapoo.³⁷ Aquwaa inti le nyim, isim lele gede gele gale daagim ma "Na ba karanyi nbono baja baki ciica na ngede gale Agaja ma isila upu.³⁸ Naba le waa, ndiyar, ni bupoo binyu naa na le pi waa, "ufana gim.³⁹ Ba doo bono ma, na Yeesu afu da acee na le ma olive ka fu bu nu lam na bakunja batr ankum.⁴⁰ Na bakpa kankum ma naa na le pi waa "Nyuri ma na epaatipavuturi ni na."⁴¹ Na alim na pi naalim na pici, naa, acim ikoyi lam, naa n'anyin, naa le wa.⁴² Guya, uta solo, lim na mu isheingde. Ama amucun solo ka upaa lee na, ama akuja ulee.⁴³ Na malayika qun alige nalam, na asheene ikashi.⁴⁴ Sande ucine uda iyoruni ma, naa ni njio ikashe ni, na fomo ipra da akono ma na sortim.⁴⁵ Anyinoo bono ma, natayide na ace abakonja sul, akpama naa nropi ba da ucim=pioka nima,⁴⁶ Naa na le pi waa "muleka ifa gfiyonyonini? Tama nyingfi naatipaa ti ukpukpil nyina."⁴⁷ Da akoo ne elma, nklokim tu na pi na yudasi, abaturja tuba nyiu ni kudam da nklokayi. Na asla na Yeesu, na acira ni.⁴⁸ Ama, Yeesu a le ni waa, "Yudasi nu cira nu na yala are puura?"⁴⁹ Nbede ba da asira na Yeesu, bupoo pukoye isara ma, naba le waa "ndiyar ticipi bupoo waa?"⁵⁰ Na bukem acim saraye atrileeja, na ala gfiyisono kagutu.⁵¹ Yeesu, acamuwala, a le waa "Yidema, palama! na kuna arete agutu, aka da ushe.⁵² Yeesu akoo le waa basaraalaja ka da bajawaa, nbede bana kide gaja agafala ma brndiyar na bawunu na ba pi tita ala "upi apitro lam na epa yaa?"⁵³ Ncee dana nyim baasa akpangana Gaja agafala, na kura bunye amalanna. Ama atiya na a nyu gfuokoma ika, nkomo kii kashi.⁵⁴ Nabaari Yeesu bono ma, na ba fil ma ni na bace na ni saraa lakayer sul. Na Pierre aga godolinka na kumpi.⁵⁵ Na ba fu tonu gafala kagiciica na ba mam asena Pierre asiba ciica.⁵⁶ Usupro tileeja dem aneni ase utonu kankim na kideni naa le waa, "Usoro ndeboo de dana ni."⁵⁷ Naa' fre na le waa, "Usumpro, kima yonina."⁵⁸ Na kankim udembo aneni, na le waa "ule berebede ni udem" Na Pierre a le waa, "usoru, kima le kare na."⁵⁹ Bugonkonj gedem kankim, nudim bo atana le waa "ija aronde bo bo aquwaa a le galilee Gaja."⁶⁰ Pierre a le waa "kunay ngede ina lemana "Sande analagima kpaarena aciri asiba nakulu."⁶¹ Na ndiyar abunga inda na akide Pierre. Na Pierre a lide ngede Yeesu acee le nima "Naa aciiri atikuluri orom na taa le waa ka wamina akpala inu."⁶² Na atadoma asiba layu ucim piyaka.⁶³ Bere nbede bcri Yeesu ma na basiba na lev ni, na aka ni.⁶⁴ Na bosu agaya, na banataba ni bule na le waa "letum anja kikaki?"⁶⁵ Na baya lim ni bede naa na bere ni fanon.⁶⁶ Gajaga koda ma, nra ki banuno kanclu, kasaaralaja ka di baja na babo njonja na bawala. Na bacina Yeesu banlonina ba le waa.⁶⁷ uta le Kristu, le tum "Ama na tele pi waa, "ntale nyim kii tele na."⁶⁸ Nta taba nyim bleboo, kii sra tele tomna.⁶⁹ Atokoturo are pru taase Gaja ikashe kagin uyisono ulam.⁷⁰ Na bawuni ba le waa, kima ile Gaja ga pru naa? na tele topi waa, "itii le, nle."⁷¹ Naa na le waa "kadu koo naye seriya na. Atum gilapi gfiyongde na agfanon.

Chapter 23

¹ Nabata ban ni na ton Yeesu apina pityati sule. ² Nabana pan na ni wa bede ban are de anapepe atinpa na kaiba pa sia se sar ayoko na na na la a Gilo pi waa ade na kris Guya. ³ Na pilati anatabani waa akinayu da ba guyariaa na Yeesu a la ni waa a kina la ⁴ na Pilati a na la na she nkulo na adi baja waa kmanjo Gabo no Gadem na are dena. ⁵ Na babla na la waa atitaa sama, na fa nropi Yuda anuni. Doo na Galilinaa sda alitia. ⁶ Pilati areh Gə ma na ana ta ba waa are de alee Galili ka ja naa. ⁷ Arəh waa acee da Hérode a bakm cmja sule na ma na akwa nani Hérode sule tama de Herode Gboo de du Jerusalem. ⁸ Tam dee Herode anjo yee suma na uucmkər ka bunbono vukpani aquaa doo de atie anni ashe bukəyi ala alama, atisa waa atanjo alee ma maci kagule sura Gudəh. ⁹ Adetita ba ni buleyi tutuma, amayee su ka tē lə tunina ¹⁰ Ba sara iaja ba bənmja ba de ba da nkəm na panjo nani bulee ni kashi. ¹¹ Herode na abatonjoka be deba ləm ni na ile ma be de batileni sari ban ni akara toko api de deka ma na bakoo shevu na ni ashe Pilati. ¹² Herode na Pilati ba pra Gusoro vushile de noo ba cee te giworga kuli. ¹³ Pilati awala ba sara la ja na bako mcomja. ¹⁴ Na sama ana iə piwaa ipina are de tom daa are bono masama ayide nyeta bani buule ayiyi kmanjo nani nbudee ina la alama kadem na ¹⁵ Herode boo ka yenpa ni Ga panjo ka Gadə na ni na daa nbu dee inalə ma. Na aye kni acii mana ^{16 17} ama ntəma bo a gutə na la mni. ¹⁸ Ba de ba she ti kuro banuni na la waa ba kni acii na ba lam Barnabas. ¹⁹ Barabbas iə are də mna acee da nkupoka ashe buboro budem bu bun lee npani ma ashe Guyadəm. ²⁰ Pila koopən pən na la pi na yee waa aiam Yeesu. Ba de bati kro waa ba ka uni bakauni. ²¹ Ba de bati krowaa baka lnbakauni ²² Na a koo lə pi nrutaja waa nbono npanjo ji ale kmanjo alam nnataba waa bakni acii ma na Galam ntəm a bo a gutə na lamni. ²³ Babəlayi de ni kashi waa she ba ka ləni bukvuru dee kakrə ²⁴ Na Pilati anyan təra tvua waa ngadee ba na taba maitile ²⁵ Na ba la are ndee acee da nkupo ashe bu boroma na qun dee bano tabama na iə Yeesu na buuciim sokoka. ²⁶ Ta mə dee ba na cə nani ma nabanjo Simən dəm cyrene kaja aduuo awarə ma na batonjoni nyukura atonjo atər Yeesu ankam ²⁷ Bakənm bawor tutuma ba soro na kəba snprə ba de bati kə ba renh na na yua a la mə. ²⁸ Na Yeesu acepra ki de pi na la waa Jerusalem kba smprə pamayu sne muna yu ma she anyingvlo na nyibapi ^{29 31} Aqua ushile tunapiu are tati iə waa ukumu a she banumkomore ³⁰ Gəma ba tə ba ti na iə abunu waa fə data iam. Na iə Gabuni

waa suo tu. Gəma are ta ie gəm she guyo guto lo muni ti pi she Guyo gukuka.³² Ba de ba tuŋn ba pitiri ba nyiu nbe de ba cee mane kə na Yeesu ma.³³ Tam de ba kpa gaɖu ba na yiɖa waa uuri ɖi kwama na ba ka lə ni na bapitiri ba nyiu ba sa ka uɖəm Gupere iamə uɖəm gusono iam³⁴ Na Yeesu a na iə waa ama wetə ɖəpi adua kɔ ba yɔ bukɔ bu dee banaie mana ba de bati yuga ayo kɔ na kə u caca³⁵ Sama de yiɖe na kiɖee bakən cinja ba de batɪ le nani waa afura ba saka itajia ale Gaja pur na, na afura aguoboo.³⁶ ɪsoja gboo batilenanɪ nakəm sə la na ni na she ni vinaigre.³⁷ Na na lə ni waa utalee yaɖa kə baja ba guyari fura kulo kilopi.³⁸ Nɔ di ka i mə baɖe baŋn waa nde ie yaɖa ka Guyari ku.³⁹ Apitri ɖəm ba ka iə ma na umni na iə waa kalee cnristaa fura kulo na fura tum boo.⁴⁰ Na anyin taja a na iə waa kanacu Gaja jiaa akɪ ndee bakae boo na⁴¹ Atə Gaja de na nbunu dee Ginaie ma tam na ba ka iə ntun ama ndee kale nbundəm na⁴² Na a na iə na she Yeesu waa uge ma iam utatɪ pɪ akiŋn yaribo yii ia mə⁴³ Na Yeesu a na iə ni waa ija urɔndee vuta ɖa na mu aijanani⁴⁴ ɪdee ti lee ga kɔnkɔŋɔ ga kɔlonŋɔ taja na nkomo nshe a təm kpataa ali gakɔŋn kɔŋn ciini kaja.⁴⁵ ʊshile ɖe ti shee nŋɔkomo ukpa ku ʊuŋɔi nŋu kan ku ka akpa kuɖe ti fatər na gicii caa.⁴⁶ Na Yeesu aŋala na ʊuʊwəi kankra waa amawee ntwa amunro aɖu akanŋni abulilə ka buɖe ni na anŋkərə.⁴⁷ Soja ɖəm nŋ bukɔ bu saura ma na na ku ma Gaja na iə waa aree nde atəŋŋ.⁴⁸ 49 BERE nbe de baɖa nkəma ba ŋ bu kɔyɪ bu sara nkəm ma bana kɔwaa ma ba ɖe batɪ kə ba rɛŋɔ. Nbaɖee ba yɔ Yeesu ma na kə ba sɛmprə nba de ba yalani ɖoo Galiili ma baɖee ba yiɖe doo do na kiɖe a iə sura ndee ina sara ma.⁵⁰ Aree ija na ndawa nsonsono yarə na ndee⁵¹ Kifana she Yosef arimatə kampani kaja na ashe bukɔ ba sarama.⁵² Na a ce tiɖa Pilatə a ta ba Yeesu ankompa.⁵³ Na a rəgə ni nyukura iam na para para ni na dra a ce ti ɖu nkɔfo ba ko gutakəwa kbakana ɖu are ɖəm na ma ni.⁵⁴ ɪde ie ukpe ɖu ku shile sabaa de tiyee a sba⁵⁵ Ba sɛmprə nbe de ba ɖuwo na Galiili na Yeesu ma ya la Yosef a nɔ ɖaa ba ɖu Yeesu ma.⁵⁶ Na ba kɔɔ a cee kpe dee itu iari ma na ba de ba yee tinro sobaa ku shile ɖaa mura a iəma.

Chapter 24

¹ Bukɔi kushilə ʊsshilə ʊsəbaka, a ce unyiŋu gajakajaka atonɔ na Yeesu ʊtulaari.² Ba nɔ wàà unyiŋu v lee na Yeesu ankuFo kanɔyɪ na.³ Ba kpa ncəŋ ma, kə ba nɔ ukoyar Yeesu ankompa na⁴ i ti pɪ wàà kə ba na yɔ ba Faŋa galaŋ ma. nɔ ma bere banyu ba kul ba laŋ n'itoko basonsoro (Baŋərə) ma.⁵ i ji wàà basəmprə , ba cee sə atən n'asəmpəna ma, na ba sasa babuye na gatəna ama, na ba tə pɪ wàà: Mu laŋ na i na yee arei a ɖa nŋuro ni ma bakona ni? ⁶ K'a ɖa atiya na, ama i lee kpataku. Liga ma ɖaa a lə n'anyin tan ndee a naa ɖa galilee ni ma.⁷ Naa naa lə wàà, i sum are upur a ɖoo babɔnja banye ni ba akal ni nkura a kɔɔ nɔnə.⁸ Basəmprə ba lige bulei buɖe naa akɔɔ Yeesu ankuFo sul.⁹ N'a lə galei gaɖe ashee bere təb wuɖən na basaaka baŋunii.¹⁰ Mbaɖee ba lə ayɔkɔ de ashee Yeesu abanŋənja ma na gəŋ, Maari Magaɖala ka, Jani, na Maari Jaki anar na basəmprə mbaɖee ba cee ɖa n'apɪ ma.¹¹ A Faawu ɖe a ɖoo ku na basəmprə kə ba shee ni ija na.¹² Ama na Piyee a ta acuu ace Yeesu ankufo kaaɖu. A sasa agayee ma, n'ade gboo a nɔ akuro ifonɔ. Na Piyer a shev agaɖu na taba akulo bukɔ bu lee ma.¹³ nɔ ma, ʊshilə ɖe nɔ na Yeesu abanŋənja banyu ba ce gapapiri ba na yiɖa wàà Emoo ma ni ga lən na Jerusalem ɖaa ikilo ishiri ma.¹⁴ Na ba lee ifaawu ɖaa ga Sara ma.¹⁵ i pɪ wàà, tam ndee ba na lee Faawu na bɔbɔ na ma ma; Yeesu aɖe kim asəla na pɪ atəwə gasana na pɪ.¹⁶ Ama, binyine k'i sərə ayo ni na.¹⁷ Na Yeesu a lə wàà, Faawu apana na i na lee na sara na ma? Na ba lee koro Baŋunii apra shelem.¹⁸ Na buɖən ba na yiɖa wàà kleopaa ma, a tələ ashee ni wàà, akinɖənɖən v ɖa ka Jerusalem k'a yɔ bukɔ bu lee ishilə nde ni ma na.¹⁹ Na Yeesu a taba pɪ wàà, Maako? Na ba lə ni wàà Yeesu Nasareti kaja laŋ. Nɖee a cee lee anabi akankra Gaja kabulei ni samaa unyine ni ma.²⁰ Na ɖaa basaaralaaja na bakəmcinja ba tɔɔ ni ashee ba laa anuro naa akal ni n'anŋkura ma.²¹ Gɪ cee ti saa wàà a naa Fura ɪsərala.²² Ama basəmprə baɖən atigicuca ba kara atu biti abumbɔnɔ ace Yeesu ankuFo kaaɖu.²³ Bapigii kə ba nɔ ankompa na. Na wàà ijinɖi ba lə baɖee wàà a ɖo nŋuro ni.²⁴ Bere baɖən ba cee ɖa n'atu ma, ba ce Yeesu ankuFo sul naa anɔ ayɔkɔ de ɖaa basəmprə ba lə lə pɪ ma. Ama uni kə ba nɔ ba ce na.²⁵ Gəŋ ma, na Yeesu oo! Bere mbaɖee kə ba wuɖa gɪfaŋa na ma, naa kə ba na shee ija were bukɔ annabi mana ba na lə pɪ na ma.²⁶ K'i Fana Krist a yalanshi ayɔkɔ de laŋ naa anɔ ukumu aa? ²⁷ N'a a səba na Mohiis na anabi mana naa a kuɖa bukɔ bu lee abuja ma.²⁸ Ba səla na mpa', ndee ni ba na ce ma, na ba yɔ wàà ka kə Fəl ace gaɖu ləŋka.²⁹ Ama na ba cee cee ni na alə ni wàà, ɖa n'atu aɖuwàà gujibɔŋɔ gɪ səla na ʊshile v ti Fəɖa. Naa kpa asə na pɪ.³⁰ Tam ndee ba sə tebirii laŋr ma, naa a tɔɔ boɖoboɖo. A kuma boŋo ma, naa a yiɖa pɪ n'ashee pɪ.³¹ Na binyine i tine na ba yɔ ni. Naa a nyeŋe banyu.³² Baɖe ba ti lə wàà atɪFolo ki yɔ wàà i shi ʊtonu tam ndee a na lə n'atu unyiŋca laŋ naa naa kuɖa ɪyɔn na shee atu ma aa? ³³ i lee ba ta subaa gajikuɖaka ma, na ba kɔɔ Jerusalem naa anɔ bere təb n'ɔɖən baɖe na mbaɖee na pi ba, cee buŋa awala ma.³⁴ Na lə wàà, ukoyar alaFu kɔɔ nŋuro ni naa a ɖoo sumɔɔ kampa ni.³⁵ Baɖe ba ti lə bukɔ bu pɪ ashee pɪ unyinca laŋ ma. Na ɖaa ba ba yɔ ni tam ndee ba yuga boɖoboɖo a ɖur ma.³⁶ Tam ndee ba na lə ayɔkɔ de kabulei ma, na Yeesu agɔlopi a kpa baɖicuca naa a lə pɪ wàà, uɖau fəe ashee anyin³⁷ Asəmpəna i kpa pɪ naa kə ba kɔɔ yɔ ɖaa ba lee na ma, baɖe ba ti tam wàà ba nɔ nŋuro nji.³⁸ Na Yeesu a lə pɪ wàà, Maako laŋ na i kpa yere yere na mu laŋ na uni kajaFaŋa i na pɪ anyiFolu ni na shee anyin? ³⁹ nɔ ma amanye na amukei, anɔlopi ji ija. Fəm m'amv naa anɔ. Jindi k'a na wuɖa gitanŋupi koo akəwa na.⁴⁰ A na lə gəŋ ma, naa Faŋa pɪ anye n'ukəi.⁴¹ ɖaa bicine i kər na kə ba k'a na shee ija na naa naa ɖa biti ni ma, naa a taba pɪ wàà, i wuɖa akodən atiya iji aa? ⁴² Na ba Faŋa ni gaFulɪ gakugaka na gukɔɔ ce.⁴³ Na Yeesu a cam naa aji binyine ni nkəŋ.⁴⁴ Na Yeesu a lə pɪ wàà gani ji i buŋa na lə anyin tam ndee n ɖa n'anyin ma. N lə anyin wàà, i sim bukɔ ba nɔn amalan Mohiis agvɔ (amvura) ni, ananbi mana ni na ɪsom ni ma i lee.⁴⁵ Naa kaɖa nkomo ashee pɪ naa bukɔ ba nɔn ma kaashi.⁴⁶ N'a lə pɪ wàà, gəŋ ma, ba nɔn wàà, Krist a taa ji ʊshei ama ʊshilə ʊriutaja, a taa kɔɔ ti nɔnə bakono ni.⁴⁷ N'anyiɖa ba tə ba Faŋa tuuba aleeka na suuru acamka butəna buŋuni ni asəba Jerusalem.⁴⁸ i lee sariyaa aleesura de.⁴⁹ Ntə ma togo anyi laŋ bukɔ amawee a cee nyau ma. Ama, i tu ɖa mpabumbɔnɔ ni naa i yee wuɖa gaja laŋ

Chapter 1

kikashu. ⁵⁰ Na Yeesu aye ce na pi Betanii kagusa. Ba taa banye ma, naa du pi albarka. ⁵¹ I ti pi tam ndee a na du pi alarka ma, a pada na pi na ba laa ni na gaja lan. ⁵² Na ba lee ni buota naa akoo sheu Jerusalem n'ucinkarka ubumbono. ⁵³ Baƙe ba shi ti ɗa unyiɗu kanƙu ni ba tam apana na na Gaja albarka.

John

Chapter 1

¹ Vsabv ni galei gacee ka ada, na galei ga da gaja sul, galei gade galee ka ga. ² Ga cee ada gaja sul vsabu ni. ³ Alee ka ayoko unjunii, akodan unana yi waa kilee ka na ma. Galei gade galee ka bvkoi gi shi na ne injunii ma, a kodan ki saa waa ki lee aleeka na. ⁴ Alee ka njuro, na njuro, na njuro nde ncee alee vkadv a shee bere. ⁵ Vkadv vti kada nkomo na nkpmo kinsara asau vkadv de na. ⁶ Vkadv vti kada nkomo na nkpmo kinsara asau vkadv de na. ⁶ Gaja gatam vsoro dan bati yida ni waa: Yohana. ⁷ Na api a laa sariya ashee vkadv de, naa baa anja a shee ija. ⁸ Yohana ka lee vkadv na, ama a pi pi a laa sariya ashee vkadv. ⁹ Vkadv de vlee ka yaya kvja ndee vna kada bere banunii ni. ¹⁰ Alee ka dulinia, naa cee da dulinia ni, ama dulinia ka yo ni na. ¹¹ Api abaja sul, ama asamaa, ka cam ni na. ¹² Ama mbadee ba cam ni mbadee ba shee anyida ya ma, a shee pi iko waa bapra Gaja bapur, ba njm pi. ¹³ Ki lee na akono na, ki lee na gvrilo na, ki lee na arevsolv na, ama gaja kvsolv. ¹⁴ Na galei gade ga pra daa are ma, ada atigicuca. Gi nevkvmm, vkvmv de vlee ancaa ni kvja na, daa vyifalpi soroo dengkono adoo na ayar sul api ma, vkvmv ndee vdee yaya kvja ma. ¹⁵ Yohana alaa asariya, akuro na la waa: Agalei ji ncee na la waa: vdan atv na pi, advwoa atono amv ada. ¹⁶ Sariya ndee Yohana a na laa na shee Yudaa kabaja batam basaraalaja na lefumana badoo na Yerusalem ¹⁷ api a sul ataba ni waa Ananaki? Na a la pi gbagbaraa ka lugo pi na waa: Ade kalee Kristo na. ¹⁸ Na ba taba ni waa: Gaj ma, ananaki? Aki na Eli? Na atala waa: Koma lee vlee Anabi naa? Na atala ashee pi waa: Aal. ¹⁹ Sariya ndee Yohana a na laa na shee Yudaa kabaja batam basaraalaja na lefumana badoo na Yerusalem api a sul ataba ni waa Ananaki? ²⁰ Na a la pi gbagbaraa ka lugo pi na waa: Ade kalee Kristo na. ²¹ Na ba taba ni waa: Gaj ma, ananaki? Aki na Eli? Na atala waa: Koma lee vlee Anabi naa? Na atala ashee pi waa: Aal. ²² Nabalani waa: Ananaki sa naa gi ce na mbuye ashee mbadee batam a tv ma aa! Ananaki! ²³ Na atala waa: Amvna vwala ndee vna kuro vteru ni ma: Pempene ma vnyinca ashee ndiyar daa Anabi Esaii abvna a la ma: ²⁴ Fariisi kabaja batami bere badan bataba ni waa. ²⁵ Itaji waa kalee Kristo na, ka lee Eliina, kalee Anabi na, mvan na vna mana bere bvto? ²⁶ Na Yohana a tala a shee pi waa: Amv ntimana bvtoni. Ama, vdan a da anyingcuca ki yo ni na. ²⁷ A cee da namv n yetipi. Ka ma caa simbaa cei ma kur atan akvda ankodokodo kvlona. ²⁸ Betanii na a lesva de isara yurdani kaato kagsav gaduu Yohana amvna bvto alaa ma. ²⁹ Kaajikvdaka ane Yeesu atv na pi asul ma, na a la waa: ne ma Gaja kaaran kori ndee ana sher dulinia anunii kambono ma. ³⁰ Vni na ncee la waa: Ndee atvnapi ma, awu amv: Advwaa. Acee da namv nye pi. ³¹ Ka ma bvna yo ni na, awa naa ba laa ni afana Israel lan na pi ati na mana bere bvto alaa. ³² Yohana alaa sariya waa: njene njuro njaga nalan daa alikuku andilan ma. ³³ Ka ma bvna yo ni na, ama ndee atan amv mmana bvto ma, a la ka waa: Ndee njuro njaga ada nadilanma vni a naa mana bere na njuro njonsono. ³⁴ Njane naa a laa sariya waa. Vni na Gaja vpur. ³⁵ Vshile vfoli Yohana na abaknja banyiv bada nkaj ma. ³⁶ Na ba ne Yeesu ana fol ma, na ala waa: Gaja kaaran kori ganookama. ³⁷ Yohana abaknja banyiv barane ala gaj ma, na batan Yeesu ankam. ³⁸ Yesu abvna njam ane pi batan ankam ma, na ataba pi waa: Mvni i na yee? Na batala ashee ni waa: Mvni i na yee? Nabatala ashee nl waa: Ndiyar njka na akaadu? ³⁹ Na atala ashee pi waa: Pi ma atine. Na batan akam atine gadul adama. Na ba lal asul kvshile de, advwaa: lde ka bvkonkono tab bono. ⁴⁰ Yohana abaknja banyiv mbadee batan Yesu ankam ma, kvdan na ba na yida waa: Andree Simo Piere a par nagan. ⁴¹ A sabaka awa navnono Simo, naa ala nlwaa: Gi ne meesi Kristo. ⁴² Na atoo nl a ce na Yeesu sul. Yeesu ane ni ma, na a la waa: Akl na simo, Yohana vpur. Batiba naa yida aku njtam waa: Piere. ⁴³ Vshile vfoke Yeesu a na yee ataba a ce Galilee ma na awa na Filiipu naa la nl waa tar amv njam. ⁴⁴ Filiipu alee Betisaldaa kaja na adenja Andree na Piere. ⁴⁵ Filiipu a wa na Natanael naa ala ni waa: Ndee Musa anan gvpo ni, na anabi mana ba la a galei ma, gi wa na ni, vni na gaj Yeesu, Yosefv vpur Nasareeti kaja. ⁴⁶ Na Natanael ataba ni waa: bvk bvnjaga bvdan bvti bv sara a doo na Nasareetiaa? Na Filiipu ala ni waa: pi gi ta ati ne. ⁴⁷ Yeesu a ne Natanael a tv a sul ma, na ala agalei waa Israel kvpi kpakpa yayakaja anookama mpaapaa ndan kinda nani na. ⁴⁸ Na Natanael ataba ni waa: nka nvyo namv? Na yeesu abvye ni a la ni waa: Naa Filiipu ayido akl, ncee ne a kl fiigi kanjam. ⁴⁹ Na Natanael abuye nl waa: Ndiyar vlavlee gaja vpur! Israel kagvyar. ⁵⁰ Na Yeesu abuye nl waa: njlaki waa njane akifiigi ka gvyo kaa mana ma lan na vshee ya aa? vtaa ne alesvra ibvnbono l wunde ma. ⁵¹ Na ala waa: ya ya nti la aki, vtaane ntine naa Gaja kimalaika ba naa bodo na riga arepur lan.

Chapter 2

¹ Ishde urlu kan kam na ba lee shiye cana galilee ka npani yeesu nar gboo ada nkaj. ² Na bayida yeesu na abaknja gboo shu ye de ni. ³ Bukana busanka bubon ma na yeesu nar ala nlwaa busanka buubon>> ⁴ Na yeesu atala ashee ni waa <<usnjaga gapana ji angaja njane? ama tam kakana cim na>> ⁵ Na anar ala ashee batanleja waa <<baa gapana ji ala anyun lee ma>>. ⁶ Saade asara ukolon de da nkaj ndee yudaa kabaja ba na lo na lee na ba gushile ma. ⁷ Na yeesu alapi waa <<rinama asara de na buto>> gajci bafur buto asara de ni arine. ⁸ Kakam na yeesu ala batan lee ja waa <<kada ma buto bude aceti shee shiye ka ndiyar na ba lee daa gaj ma. ⁹ Shliye ka ndiyar akam buto nbudee ba capara na bukana buusanja ma ama kayo gadu ngadee buvduo na ma na ma na (a ma batanleje nbadee bakada pi na ma bayo daduu buvduo na ma na ma) gajci ayi da wetavharu na la ni waa. ¹⁰ Bebe banunu ba na tano na bukana busanka busonsono

buashee bebe kakəm bade bati pina buburoka guya saa ndee bebe ba shibono ma ama aki ulugo bukana busan ka busonsono hali nyimə. ¹¹ Maa maa ci cana galilee kajade aleeka maa maa ci asəka ndee yeesu alee ma afanə ka ukumu gənci abakənja ba wuuda nanı ucine. ¹² Ka nkəm na arəgə ace kapanom aden na anar na bapar na aba kənjo nab ada nkən ashee ishile cel. ¹³ Yudaa kə baja ba jingaarri bana yida waa paak ade səla na yeesu abodo ce yerusalem. ¹⁴ Na anə unyinu kagafala ni bebe nbedee ba na yala una na iborl na ulukuku. ma na ma itanfubaja gboo bəde basə. ¹⁵ Ganji atəwa ulə alee gukpasapi. naa akərepi aduo na unyinu kagafala ni, na iborl na una naa rama rama batanfubaja bitani atən na apəkəl bltərbiri abəda. ¹⁶ Na alə alikuku kəbayalaja < anyin ayokə dənɡadu na tia η paama lee ama wuyə agafala gufala kagadu na>> ¹⁷ Nkən na abakənja balige waa unju lə waa << akaa fala abakənkaari ati shi ami>> ¹⁸ Nkən na yudaa kadi baja ba tələ ashee ni waa << makə nafanə waa alsura ndee vlee ma ida deidei>> ¹⁹ Na yeesu atələ ashee pi waa << bapi unyinu kagafala ngade naa mataa ji ayide alarj ushile uriutaja.>> ²⁰ Na yudaa kadibahja ba lə waa << vnyinu ka gafala ngadee buja ishinyiv ni ukolonj acə ma na aki unaata alarj ushile uriutaja aa? >> ²¹ Baa saa panə ana lə unyinu ka gafala kagalee ma agulə ka galei ji ana lə. ²² Anjene aduo bakono ni ma kanəkəm na abakəmja bayelige waa acee lə bəde gən na ba wə da na unun ucine acine na bulei njbuudee yeesu acee lə pi ma. ²³ Saa ndee ada yerusalem pak ka jingari kanəkəle ma bəre tuutuuma ba wvda ka vcine na anyida banə maa maaci kalesvra ndee alee ma. ²⁴ Ama yeesu kafanəpi agvlə na advaa ayo pi banunu.

²⁵ Advaa ki sinj waa arə dən alaa baseria ashee ni na advaa agrilopi giyo buko njbudee buda arə vcine ni ma.

Chapter 3

¹ vsoro dən na ba na yida waa Nikodemv, alee Fariisi na, naa a lee Yudaa kəbaja bandiyar dən. ² Na ace Yeesu sul gijibonjo a lə ni waa:ndiyar gi yo waa vlee acereka ndee a doo na Gajo sul a pi ma na, advwaa vdən kaasəra alee maamaaci kalesvra ndee vna lee waa ma na, na gaja kaa da a sul na. ³ Na Yeesu abuye ni waa:ljalja nti lə aki waa: na kə ba njm arə giholina kaa nə gaja kaayaputəna na. ⁴ Na Nikodeinv ataba ni waa:Bal na ba kə njm arə a kpər bonjo ma kaa kə asəra kəwa anar ancəna ni naa ba kə a njm ni gifoli na. ⁵ Na Yeesu abuye ni waa:ujaja na kə ba njm arə na bvto na njuro njonsono na, kaa sərə akpa gaja kaayaritəna ni na. ⁶ Bvkoı bvlee gvrlo ma, gvlə kv, bvkoı bvlee njuno ma,njuro nji. ⁷ İpaa kpa aki biti na,nlə ki waa: shee ba kə a njm aki gi foli ma na ⁸ Gvsərə gv ti wu daa gvsələ ma.Vti rənə kantə gi, ama ka yo gaduu gvdaa ma na.ka sanjkə ayo gaduu gv na ce ma na.Gənji ida a shee arə baa apanə ba njm ni njuro ni ma. ⁹ Na nikodemv ataba waa bai na gvlesvra gvde gv na lee. ¹⁰ Na Yeesu alə ni waa: vlee afanəka na Israel ni ka ti kaashi alesvra de aa? ¹¹ İtaja, gi ti lə bvkoı gi yo ma,naa naa laa səriya bvkoı gi nə ma, ama anyin ki na yee itələ ata səriya na. ¹² Nta naa lə alesvra itənaja, na ki shee tja na,nta lə alesvra alarlarj kija ba na ishee ija? ¹³ Vdən ka bodo alarj ayo na, na ki lee arepur andəndən konj arəgəka na larj api na. ¹⁴ Daa Musa a taa vbu alarj vteru ni ma, gən ci ba taa Arepur alarj. ¹⁵ Naa Arə ndee ashee ni ija ma awəda njuro ndee kinwəda gayala na ma. ¹⁶ Advwaa Gaja gasələ dulinya ma, awəda njuro ndee kinwəda gayala na ma. ¹⁷ Gaja kaa təm vpur a pi ati kə dulinya a galei na, ama naa dulinya anə ndinsono afvra. ¹⁸ Ndee a shee ni ija ma, kə ba kə a galei na,ama ndee ka shee ni ija na ma,ba kə a galei bonjo,advwaa ka shee Gaja vpur vdənkonj de anyida ija na. ¹⁹ Advwaa vkadv vpi dulinya ni ma, na bəre babla vkadv, naa a solə nkomo,balesvra ki cim na ma larj. ²⁰ Advwaa ndee a na lee mbəno ma, anjo vkadv na, ka solə vkadv na, advwa vkadv vtvvtina ifri. ²¹ Ndee atonjo ija ma, a na da vkadv ni, naa gaja Kalesura ndee a na lee ma, idoo gbagbaraa ba naa nə i. ²² Gani kanəkəm na Yeesu nábakəmja ba ce Yudee kaatəna ni. Naa alee ishileniyiv dən nkən aməna bəre bvto. ²³ Yohana gboo ade ti mənə bəre bvto enəni ni acim na salim advwaa bvto bvyəgo nkən.Bere bade ba ti pi asul ade ti mənə pi bvto. ²⁴ Kasaa de kə ba ka na dv Yohana sarka ni na. ²⁵ Nkən na vbəbən dən vpi Yohana abakənja naa Yudaa kaja dən bagicuca,adv bagvshile ba na lee na bəota ma kandi larj. ²⁶ Bakəokə api Yohana sul ma, naa alə ni waa: Ndiyar, nde abvnəpi akasul yurdaani kaato na gvsav gvsaaka,naa v laa səriya alarj ma,ati mənə bərebvto unyimə na baanə a na ce asul. ²⁷ Na Yohana abuye pi waa: Arə dən amana alee akədən nu ji waa ki lee gaja gashee ka ni na. ²⁸ Anyingilopi itu sərə alaa səriya, ncee lə anyin waa: Kilee amv na Kristo na:Ama batəm amv na ,a naa tənə. ²⁹ Weetav hanv ajeə vsəmprə, weetav harv vsoro a na sə vbo larj na,narənj weetav harv vwələ ide kər vcine. Galarj anii ngade gati kər amvcine. ³⁰ İsəm a naa ce njyu, naa amv ma kəwa nkəm. ³¹ Ndee adoo na atən ma a lee atənaja na ana lə alesvra itənaja. ³² Ndee adoo na alarj ma, adaka baamvvn kandi larj. Ana laa səriya bvkoı anə a rənə ma: Ama vdən ka cam asəriya atələ na. ³³ Ndee acam asəriya atələ ma,a yo ka waa Gaja ga wəda ija. ³⁴ Advwzz ndee gaja ga təm ma, a na lə gaja kabvlei adv maako larj gaja kaa na fanə anjuro nfana fana ashee ni na. ³⁵ Gvya gvsələ vpi naa akəwo na baa mvvn adv anye ni. ³⁶ Ndee a shee vpi ija ma,awəda njuro ndee kiwəda gayala na ma, ndee ka shee vpi ya na ma, ndee ka shee vpi ya na ma,kaa nə njuro na,ama gaja kvnyana vda k'vnyana vda k'arə larj.

Chapter 4

¹ Advwzz ndee gaja ga təm ma, a na lə gaja kabvlei adv maako larj gaja kaa na fanə anjuro nfana fana ashee ni na. ² Gvya gvsələ vpi naa akəwo na baa mvvn adv anye ni. ³ Ndee a shee vpi ija ma,awəda njuro ndee kiwəda gayala na ma, ndee ka shee vpi ya na ma, ndee ka shee vpi ya na ma,kaa nə njuro na,ama gaja kvnyana vda k'vnyana vda k'arə larj. ⁴ N'ihie ni waa: Akul na Samarii.

⁵ Na akpa mpa ndən ni ba na Yuda waa sishaar acəm na yacəob agawara ngadee a shee Yoshefv ma. ⁶ Yacəob aləko dən a de da nkən,Yeesu adoo na gasa na akpa ide kpa ni, na asə ləko de kaanə larj, ide ti lee daa bvəkənkonj bvnvn ma. ⁷ Vsəmprə asamaarija api a li bvto ma, Yeesu a lə ni waa:shee a mv bvto ma nyem. ⁸ Ka saa de, a bakənja ba ce mpə ni ba shi vjiv. ⁹

Nkəŋ na vsəmpɾə asawaarija a lə ni waa:Mvɫaŋ na aki Yuda a kaja v na taba amv asamaarija bvto a nyem? Advwaa: Yuda a kə ba ja na basamaarija kə ba na rəŋə na bawor na. ¹⁰ Na Yeesu a bvye ni waa:Maa vyo gaja kagvjɔɔ na ndee alə aki waa shee amv bvto ma nyem ma, maa akulopi aki waataba ni bvto naa ashee aki bvto mbvdee bv na shee arə ŋjuro ma. ¹¹ N'vsəmpɾə alə ni waa:Ndiyar kawəda galəkəsəwa na ləkə aye loŋ nka n'vnaa ŋə ŋjuro kabvto. ¹² Vwu ataya bumbɔnɔ Yacɔɔb ndee ashee atv ləkə inde agilopi anyem ka bvto ade na bapur nibɔrrifɔaa? ¹³ Na Yeesu atələ ashee ni wa:Arə í anyem ləkə nde kabvto ma, vtunyem vtvvkɔɔ a kə ni aciŋə, ¹⁴ ama arəl anyem bvto mbvdee ma shee ni ma,vtunyem kvvkɔɔkə ni ayɔna, ama bvto mbvdee ma shee ni ma, bvti bv pra mbulo ndee ncide a doo na ŋjuro ndee kiwəda gayala ni na ma na pi. ¹⁵ N'vsəmpɾə a lə ni waa:ndiyar,shee amvbvto bvde a naa vtuyem vpaa kɔɔ kə amv,ma paakɔɔ pi ati li bvto na. ¹⁶ Na Yeesu a lə ni waa: kvta ati yida akakul ipi. ¹⁷ N'vsəmpɾə alə ni waa:Kə ma wəda gvkulo na,na Yeesu a lə ni waa:vwəda ya alə waa ka wəda vkulo. ¹⁸ Vwəda bakulo banvn, ndee akinnani ida ŋnyimə ma ni ka lee akakul na.Ngadee vlə ma ija ni. ¹⁹ N'vsəmpɾə alə ni waa:Ndiyar, nti ŋə wa anabina ki. ²⁰ Gvbnvn ŋgvde laŋ na atəbaya ba lee bɔɔta nanyin ilə waa:Yerusalem na ba na lee bɔɔta. ²¹ Na Yeesu a lə ni waa: shee ŋgadee nna lə aki na ija, waa:Alvwaaatr dən a taati pi kukɔɔ na lee gvyə bɔɔta gvbvnv laŋ naa, ku kɔɔ na lee bɔɔta Yerusalem na. ²² Anyun iti lee bɔɔta bvkɔl kiyo na ma.Atv gi ti lee bɔɔta bvkɔl giyo ma.Adwaa:Ndinsono ndoo na Yuda a mana sul na. ²³ Alvwaaatv dən atvnapi, alvwatv de akpa boŋo,mbadee ba na lee bɔɔta n'ija ma, ba lee gvyə bɔɔta n'ija na ŋjura,advwaa bani pi gvyə ana yee ba na lee ni bɔɔta. ²⁴ Gaja ga lee ŋjuro nŋi, mbadee ba na lee ni bɔɔta ma, isim ba lee ni n'ija na ŋjuro. ²⁵ N'səmpɾə alə ni waa:Gi yo waa: Nkələ meesii ndee ba na yidawaa Kristo ma, kpa a taa kvda baa mvnv lye atv. ²⁶ Na yeesu a lə ni waa: Amv ndee nna lə n'aki waa:ma, amv na. ²⁷ Ka saa de na abakəŋja ba kpa. N'ilee banunii biti daa a na lə n'vsəmpɾə ma,ama bvdə kanyinə alə ni waa: Ga paŋa ji v na lə na ni kokoo mvnu v na yee na ni na. ²⁸ Kəŋ na vsəmpɾə, a pala a bvce, naa a ce mpá ni,a ti lə bəre waa: ²⁹ Pi ma ati ŋə arə dən alə amv bvkɔi nlee ma, ki shi lee vni na Kristo aa? ³⁰ Na ba doo mpá ni ace asul. ³¹ Ka saa də abakəŋja bade bati pam ni waa:Ndiya,ji vjiv aa. ³² Ama a lə pi waa:Nti yee maji vjiv ndee ki yo ni na ma. ³³ Nkəŋ na ashee ni aji boŋo yaabai? ³⁴ Na Yeesu atələ a shee pi waa:vjiv ndee ma ji mana gəŋ waa: shee ma lee ndee atəm amv ma vcinɔsɔlɔka aboŋo nai. ³⁵ Ki na lə waa: kəkə icim inɔɔ inam ma batiba bvn ayɔkɔ aa? nti lə a nyin, taa ma anyinbvye akide bvwara bv kpər boŋo babvn. ³⁶ Ndee ana bvn ma, bati ba səlani, a na wala ipi ni na shee ŋjuro ndee kinwəda gayala na ma, naa ndee adu na ndee abvn ma ba man ada vcinɔkərəkə ni. ³⁷ Ngade ga lee ija ni waa: Asaaka adu n'asaaka abvn. ³⁸ Nti təm anyin, kvlamace ati bvn basaaka biwara ni gaduu ki fvm na, naa basaaka ba fvm i kpa biwara ni ma. ³⁹ Basamaarija tuutuuma ba shee Yeesu ya, adv gale i vsəmpɾə alə pi waa: A lə amvalesvra inunii dee ma laŋ. ⁴⁰ Nkəŋ na basamaarija mbadee ba ce a sul ma, bapələpələ ni waa:A sə ba sul, na a sə ba sul i shilee inyiv. ⁴¹ Basamaarija tuutuuma ba shee Yeesu ya, adv gale i ⁴² vsəmpɾə alə pi waa: A lə amvalesvra inunii dee ma laŋ. Nkəŋ na basamaarija mbadee ba ce a sul ma, bapələpələ ni waa:A sə ba sul, na a sə ba sul i shilee inyiv. ⁴³ Ishile inyiv de kanɔm na Yeesu ayəbə ace Galilee. ⁴⁴ Agilopi abvnə lə waa: Kə ba na,nyene anabidən abvnvma ni gishəbɔ na. ⁴⁵ Akpa Galilee ma,na Galilee kə baja mbadee ba ce jingaari Yerusalem ma,ba cam ni gishəbɔ,advwaa ba ŋə bvkɔi Yeesu a lee nkəŋ ma. ⁴⁶ Na akɔkɔ akana Galilee kaapapiri ni,gaduu atɔɔ bvto a cəpra bvpɾa bvkana ma gvpayari isoja bandiyar vpur ade ti shəde. ⁴⁷ A rəŋə waa: yeesu adoo na yudee api Galilee ma naace asul,advni suuru waa ace agadu ati fvra vpur ana yes acii ma. ⁴⁸ Na Yeesu a lə waa:Na ki ŋə maamaaci kalesvra naki na yee i shee ija na. ⁴⁹ Na gvpayari isoja bandiyar a lə Yeesu waa:Ndiyar pi were naa ampi aye cii. ⁵⁰ Na Yeesu alə vsoro de waa: kvla akapi afvra boŋo. n'vsoro de ashee galeii Yeesu a lə ni ma ija, naa afəl. ⁵¹ Ana shev asələ nàgafala ma,na abatəŋleeja ba cu a ti wanani a lə ni waa:Akapi agvlɔ gvkada ada alaafia. ⁵² Na ataba pi waa: saa apana na agvlɔ gvkada,na ba lə ni waa:Galai bvkɔŋkɔŋɔ kulumi, kasaa na vnyəŋkərə vkada. ⁵³ Na vpi de a yar a taa alige saa ndee Yeesu a lə ni waa:Akapi afvna ma, na ashee ija ade n na a gafala ganunii. ⁵⁴ Biti kagvlesvra gvnyivtajai alee nkələ adoo na Yudee ace Galilee ma na gəŋ.

Chapter 5

¹ Gani kanɔm bajɪ yuda a kəbaja ba jingari dən na yeesu acə yerusalem. ² Ngbangəma ndən nda yerusalem asələ na bunapi ka gucanɔkɔ bana yida na hɪbru kagija waa betəsda na ŋwuda bukukonu bunvn ma. ³ Bəre tuutuu ma ŋbədee ba nashədə ma bafɔnɔ rɛ falanɔfalanɔ ma na na ŋbədee bumən pɪ ma bəde bada atən bukukonu bude nasaa waa batootoo buto bude. ⁴ Advaa gaja a malaika anarəgə saa dən nɪ apiti tootoo buude arə ndee atɔnɔ akpa ŋcən saa ndee batootoo buushədu paŋa na. ⁵ Nkəŋ na usoro dəŋ ada nushədu buja akoo na təb na ga naan na ada. ⁶ Yeesu aŋə nɪ ada atən ma ayo le waa ada nkəŋ ma uləŋ na ataba ni waa << utiyee akɪ gulɔ gukada kɪ aa ? >> a ⁷ Na usoro anyuŋkuja de atələ ashee waa << afaŋaka kəma wuda arə ndee a naa pəkəl mu adv buto ni tam ndee ba tootoo buto ma na nta lee kɔŋkaari na yee ma kpa buto ni udən de tɔnɔ mu akpa ŋcu> ⁸ Nkəŋ na yeesu alə waa <> ⁹ Nkəŋ de kpaari na usorode agulɔ gukadani na atəwa agulampəra naa səba gasana ide lee sabaat kushile. ¹⁰ Nkəŋ na yuda a kəbaja balə usoro ndee aŋə alaafia ma waa:<< sabaat kushile na kisij waa ata ayide alaŋ atua aku gulampəra na>> ¹¹ Nkəŋ na atələ aheepɪ waa arə ndee akada amushədu ma alə ka amu waa təwa akugulampəra naa asara>> ¹² Nkəŋ na bataba nɪ waa < usoro ndee alə akɪ waa atəwa akugulampəra naa asara ma?>> ¹³ Ama arəndee ushədu upala nɪ ma kayɔ kare na adv waa yeesu aduo ba giciica bəre ba yɔgɔ nkəŋ ma laŋ. ¹⁴ Ka nkəm na yeesu aŋə nɪ unyɪŋu ka gafala ni naa lə ni waa<< uŋə waa akushədu pala aki! paakɔɔlee nbɔnɔ na naa buko nbudee buwu gəŋ ma bu paa ti lee aki na . ¹⁵ Nkəŋ na usoro de acəti lə ashee yuda a kəbaja waa yeesu akide ka ade. ¹⁷ Gani laŋ na yuda a kəbaja basəba baye yeesu aduwaa alee alesvura de sabaat kushile. ¹⁸ Nkəŋ na yeesu alə pi waa << ama wəe alee ntəmanji halɪ na nymə amu gboo ŋnə malee gəŋ ci>> ¹⁶ Galan na yuda a kəbaja banayee balo aŋfaani de akə nɪ

aduwa kilee sabaat kuvshile ndee kashee girma kanɗan ɗan lan na ama ayɗa gaja waa ade yar cənə atəwa agulo na kpaari na gaja.¹⁹ Nkən na yeesu atələ ashee pi le waa << ijaɗa upi kaa sərə alee akɔ ɗan akɔ na akon yaa ane buko nbudee ayar ana lee ma aduwaa buko nbudee guya guna lee ma upi gboo ataa lee.²⁰ Aduwaa guya gusɔlɔ upl na afaɗa nɪ buko nbudee ana lee alopi wa gənɗi anaa sanɗɔɗ fana nɪ alesura ibunɗɔnɔ ndee iwu daa nde ma naa iwa daa nde ma naa ida bitɪ nɪ.²¹ Aduwaa daa guya a na ɗene bakono naa naa sheepti njuro agilopɪ ma gənɗi upl gboo anashee bare nbedee asɔ lɔ ma njuro.²² Adu waa guya ka na cəm na uɗən ikəma na ama akə wa na ikəma ɗunii ashee upi.²³ Naa bərə banjuni bakuma upl daa ba na kuma guya ma are ndee ka kuvuma upl na ma ka kuma guya ndee atəm nɪ ma na.²⁴ Ijaɗa are ndee arənə angalee naa awudana are ndee atəm amu ma ucine; kare ataa wuda njuro nace mace, gənɗi kəba ɗunɪ nton na asəla buce njuro nɪ.²⁵ Ija ija nti ləə nyuɗ waa tam atunapi gənɗi akpa bonjo tam ndee bakono barənə gaja pur uwələ ma wa naa nbədee barənə ma bada njuro nɪ.²⁶ Adu waa daa guya awu njuro anɪ nɪ ma gənɗi ashee upur waa awuda njuro anɪ nɪ.²⁷ Gənɗi guya ashee upur iiko waa acim ikə ma aduwaa unɪ na are pur .²⁸ Paa ma lee gə nɪ kabiti na aduwaa tam tunapi tam ndee nbədee bada akufo nɪ ma batəba rənə uwələ naa aduo akufoni .²⁹ Nbədee balee nsorɗorɗo ma batəbanənə ada njuro nɪ ama nbədee ba lee nbɔnɔ batəba ɗənə ashee ikə ma.³⁰ Kə ma sərə alee akɔdəm amakɔ daa ɗna rərə alee akɔdən amakɔ daa ɗna jrənə ma na, ikəma ndee ɗnacə ma ida dei dei, adu waa kə ma na yee amu cinɗɔlɔ ka na ama ndee atəm amu ma ucinɗɔlɔ ka.³¹ Nta naa na laa angulo ka sərɪa gənɗi ma sərɪa kalee ija kaja na.³² Udəm ada na laa ama sərɪa gənɗi nɗo ale waa ama sərɪa ndee ana laa ama lanɗ ma alee ija kaja na .³³ Itəm bərə acə yuwana sui na alaa ija ka sərɪa ashee anyin .³⁴ Kanja kələ sərɪa ndee ncam ma kilee n'are na. n'analə ɗgəde ji naa ɗə ulav.³⁵ Yuwana alee fətəla ndee ana cam naa naa kada ma na na anyiucine uker tam ɗən nɪ ashee ukadu de.³⁶ Ama amasərɪa ndee n'nalee ma awu yuwana aja aduwaa ɗtəma ndee ama wue ashee amu waa ma lee ma atə ma ndee n'nalee ma itilee ama sərɪa waa guwa gutəm k'amɪ.³⁷ Guya ngudee gutəm amu ma agilop gilee ama sərɪa. anyin kɪ rənə uwələ yaa ayo ada ma ayo na .³⁸ Agalel kagada anyun n'anɪ na adu waa k'iwuda na are na are ndee atəm ma ucinena.³⁹ Icərecəre ɗonɗon aduwaa anyuɗ iyo waa ɗcən na unuɗe aljaɗna, ɗonɗon de una lee a ma serla .⁴⁰ Na anyun k'unayee ipi a ma sul n'aa isərə ane njuro na.⁴¹ Kə ma na cam na bərə amu k'umu na.⁴² Ama nɗo waa k'awuda gaja k'usɔlɔ anyun nɪ na.⁴³ Amu npi na ama wue anyi da ama anyun k'icam amu na. ama uɗən tapi na agilopi anyiɗa itucam nɪ .⁴⁴ Bai na unu sərə ashee ija, anyun mbədei unacam anyun bawor bukuɗu ama k'unayee ukumu ndee uduu na gaja ka andən ɗən sui ma naa?⁴⁵ Paa ma fana waa ntə ma paɗa n'aanyun galei ama wue anyi una are ɛ ɗən da a naa paɗa n'aanyun galei ma musa ndee iwuɗa na ta maa na.⁴⁶ Maa ishee Musa ija maa ishee amu gboo ija aduwaa anɗon angalei.⁴⁷ Na k'ishee ɗonɗon ija na bai na unu shee angalei ija?>>

Chapter 6

¹ Alesvra de kanɗəm, na Yeesu ace Galilee katenɗu kagvsav gvsaka ba na Yida waa Tiberiyaadi ma. ² Samaa abvmbɔnɔ ɗən də ti kvn ni, ba na nɗo maamaa ci ka lesvra a na lee na kada bərə bishədɪ ma lanɗ. ³ Na Yeesu cəpra na gvbvɗv kagvsav adenna abakənja na ba sə nkənɗ. ⁴ Yudaa kəbaja bajingaari ba na yida waa: Paaki ma, ade səla. ⁵ Yeesu ataa agaye akide ma, samaa abvmbɔnɔ ɗən ade tv a sul, na yeesu ataba filiipu waa: Nka na gi ɗəbodobodo ashi ashee bərə mbade ba ji? ⁶ Ana lə gani ji na yee arənə ɗgadee filiipu alə ma. Agilopi ayo bvkɔi anaa lee ma. ⁷ Nafiliipu abuye ni waa: Ideniyee awanyin kucatə ba shi ibodo bodo naa baɗa anə ceicei na. ⁸ Na akənja ɗən Adiree Simɔ Piər apar alə waa: ⁹ Gapisopi gadən gatɔnɔ orji k'ibodobodo banvɗ na bvfilɪ bvnyiv ku caatə bərə mbade na. ¹⁰ Na yeesu a lə maa: lə ma pi ba sə atən. Nɗo ɗenɗyɔɗ agadu gadu gade. ¹¹ Na ba sə atən bərə miili banvɗ. Na Yeesu atɔɔ ibodobodo na anyinə ayvga mbadee ba sə atən ma, maa shee pi bvfilɪ ifana pi daa ba na yes ma. ¹² Bai akun ma, Yeesu a lə abakənja waa: wala ma ndee isaa ma, gidən gi paa saa na. ¹³ Na ba wala orji kibodobodo ba ji akun isaa akələ akələ ma, bv shel təb na bvnyiv. ¹⁴ Bərə bade ba nɗo maamaaci kagvlesvra Yeesu a lee ma, na ba lə waa: Nde kajare alafvlee anabi ndee anaa pi dulinɗa ni ma. ¹⁵ Yeesu a'ɗə waa ba ti yee ba laa ni, ati ni gi yari ma, na abɔ agvlɔ ace gvbvɗnɔ lanɗ ati da andəndən. ¹⁶ Gitenɗshile lanɗ vshile vfana ma, na abakənja ba rəgə ace tenɗu kaa nɔ. ¹⁷ Ba kpa nyifoi ni na yee ba səla tenɗu a ce kaparnahum vshile de ci nkomo nde nshie, Yeesu kaka na wəda pi na. ¹⁸ Na gvsərə gvbvmbɔnɔ gv səba na wu tenɗu de ti tootoo. ¹⁹ Ba falabvto nace daa umeta akoo bamana giwa ma, na bataa a nɗo yeesu a sara tenɗu lanɗ atv na pi asəla na pi. Násampəna i kpa pi. ²⁰ Na Yeesu a lə pi waa: Amvna, asampəna ipaa kpa anyin na. ²¹ Ba na yee maa a kpa nyifoi ni maa, na nyifoi mmāna kpa m'prənsəma lanɗ gaduu ba na ce ma. ²² Samaa ndee a saa na tenɗu gvsav gvsaka ma, ba nɗo waa nyifoi ndənɗɔnɔ nsaaka ama Yeesu na abakənja kə ba kpa nyufoi nde ni na, bafel bandəndən. ²³ Gaja gakuda, ayifoi isaaka i daa na Tiberiyadi akpa gaduu ndiyar atɔɔ ibodobodo anyinə ashee pi ba ji ma. ²⁴ Samaa de anə waa Yeesu nábakənja ba mana nkənɗ ma na ba kpa nyifoi ni ace kaparnahum ati yee Yeesu. ²⁵ Ba nɗo ni tenɗu kagvsav gvsakama, naa alə ni waa ndiyar, saapaɗa na vkpa atiɗa? ²⁶ Na Yeesu atələ ashee pi waa: ijaɗa nti lə anyin, iti yee amv, ki lee maamaaci kalesvra lanɗ na, ibodobado i ji a kun ma lanɗ nina yee amv. ²⁷ Paa ma lee ntəma a shee vjiv ndee vna bu ma na, ama lee ma ntema a shee vjiv ndee kv na bu na vda ashee njuro ndee kinwəda gayala na ma, Arevpur anaa shee anyin, advwaa: Alanɗ na Gaja gadv vshemv. ²⁸ Na ba lə ni waa: Bai na gi lee naa alee haja kantəma? ²⁹ Na Yeesu abvyɗe pi waa: Ndee atəm ma ishee ni ija. ³⁰ Na ba tə lə ashee Yeesu waa: Maamaaci kagvlesvra gvpaɗa kv vnaa lee gi nɗo na shee ki ija? ³¹ Ati baya ba ji maani vteru ni, daa ba nɗon ma, waa: a shee pi alanɗan k'vjiv ba ji. ³² Na Yeesu a lə pi waa: ijaɗa ntilə anyin kilee Musa ashee ka a nyun vjiv ndee vdoo nálanɗ ma na ama amawee a shee ka anyin vjiv ija kv ja ndee vdoo n'alanɗ ma. ³³ Advwaa: Gaja k'vjiv, vni na gənɗ ndee vrgə n'alanɗ na shee duliɗa anjuni njuro ma. ³⁴ Na ba lə ni waa: Ndiyar shee atv vjiv baanjən k'vja dee a. ³⁵ Na Yeesu a lə pi waa: Amv na njuro k'vjiv. Arei api a masul ma, kaa kɔɔ cii akɔmɔ ayo na n'arei ashee amvija ma, vtunyem kvvkɔɔ a kə ni na. ³⁶ Ncee lə

anyin bonjo, inɔ amv ama ki na yɛɛ ishee ija na. ³⁷ Mbadee amawɛɛ a shee amv ma, shee ba pi amasul, na ndee api amasul ma, kɛ ma bɛda ni aka na. ³⁸ Advwaa: kɛ ma rgɛ nalan api ma lee amvciɛnsolɔka na ama ndee atɛm amv ma vciɛnsolɔka na mpi malee. ³⁹ Ndee atɛ amv ma vciɛnsolɔka na gɛn waa: Ma paati bade mbadee ashee mv ma, bvdɛn na, ama, ma nɛnɛ pi vshile vkɛnɔja kv shile. ⁴⁰ Amawɛɛ vciɛnsolɔka na gɛn waa: Arɛ ndee anɔ vpi naa shee ni ija ma, awɛda nɔjuro ndee kiɔwɛda gayala na ma: Naa ma nɛnɛ ni vshile vkɛnɔja k'vshine. ⁴¹ Nkɛn na Yudaa kɛbaja bada na nɔjumo nɔjumo galei gade a lɛ pi waa: Ade leeka vjiv ndee vdoo nalan a pi ma, lan. ⁴² Na ba da na lɛ waa: ki lɛɛ Yosefv vpur Yeesu na gɛnaa? giyɔ ayar nɔrar a' ga tv bai na ana lɛ agvlɔ waa: Ade leeka vjiv ndee vdoo na alan ma. ⁴³ Paa ma da na nɔjuma nɔjumo nɔnyinɔbawor na. ⁴⁴ Vdɛn kaa sɛra api amasul, nu ji waa kilɛɛ amawɛɛ abɔ ka ni, naa amv ma nɛnɛ ni vshile vkɛnɔja na. ⁴⁵ Annabi mana banɔn waa: Gaja ga ni ga cere a doo pi banunii. Galan arɛ ndee arɛnɔ gvyɔ vwɛtɛ a cam vceru ma, a na pi amasul. ⁴⁶ Vdɛn ka nɔ gvyɔ ayona, na kileɛ ndee a doo na gaja sul api ma na. Andɛndɛn anɔ ka gvyɔ. ⁴⁷ Ija, ija, nti lɛ anyin, arɛ ndee a shee amv ija ma, awɛda nɔjura ndee kiɔwɛda gayala na ma. ⁴⁸ Amv na nɔjuro k'vjiv. ⁴⁹ Anyumbaya ba ji maani vteru ni ama banunii ba ci. ⁵⁰ Atiya na, vjir ndee vdoo n'alan a pi ma, naa arɛ ndee aji ni ma, apaa ci na. ⁵¹ Amv na nɔjuro k'v jiv ndee vrgɛ nalan api ma, arɛ dɛn a ta ji vjiv de, ataa da nɔjuro ni na ce na ce. Na vjivndɛn ma shee ni ma, na gan angvlɔ i gv na shee dulinya kɛbaja bada na lɔru na bawor na lɛ waa: Bai na nde kajare a shee tv agvlɔ gi ji? ⁵² Nkɛn na Yudaa kabaja bada na lɔru na bawor na lɛ waa: Bai na nde kajare a shee tv agvlɔ gi ji? ⁵³ Na Yeesu a lɛ pi waa: Nti lɛ anyin ijaija na ki ji arɛpur agvlɔ na, na ki nyem akɔnɔ na ku wɛda nɔjuro na. ⁵⁴ Arɛ ndee a ji angvlɔ naa anyem ama kɔnɔ ma, awɛda nɔjuro ndee kiɔwɛda gayala na ma, naa vshile vkɛnɔja k'vshile ma kɔnɔ anɔnɛ na ma, naa vshile vkɛnɔja k'vshile ma kɔnɔ anɔnɛ ni. ⁵⁵ Agvlɔ gvlee ka ija k'vjiv, n'amkɔnɔ i lee ija ka bvto. ⁵⁶ Arɛ ndee aji angvlɔ, naa anyem amakɔnɔ ma, taada ashee amv, naa ma da ashee ni. ⁵⁷ Daa amawɛ alee nɔjuroyar, ada nɔjuro ni, naa atɛm amvma, amiaɔ nda nɔjuro ni a shee ni ma, gɛnɔi gbɔo arɛ ndee aji angvlɔ ma, a da n'amv nɔjuro ni. ⁵⁸ X vjiv ndee vdoo na lan ma, vnookama. Kv da daa maani anyunbaya ba ji acii ma na. Arɛ ndee aji vjiv de ma a taada nɔjuro ni na ce nace. ⁵⁹ Kapanahum ka sinagɔɔgɛ ni na Yeesu a lɛ bvlei bvde acere na bɛrɛ. ⁶⁰ Nkɛn na a boja tuutuuna badɛn ba rɛn gɛn ma, naa a lɛ waa: Nde k'vjivceru vsɔm anɔ naa tɛlɛ ni? ⁶¹ Yeesu nɔ waa: Abalɛnɔja gbɔo ba ti nɔmɔnɔmo galei gade alɛn ma, na alɛ pi waa: Anyin niav iti lee sika aa? ⁶² Ita ye ti nɔ Arɛpur a na bɔdo alan gaduu acee da na ni? ⁶³ Nɔjuro nna pala arɛ de da, gvɔ kvv na fɔɔshii akɔdɛn na. Bvlei mlovdee nna lɛ anin ma bvlee ka nɔjuro. ⁶⁴ Ama badɛn bada anyɔngicuco kɛ ba shee ija na. Advwaa Yeesu a yɔ doo vsɔbɔ ni mbadee kɛ ba shee ija na ma, na ndee a naa ti yala ni ma. ⁶⁵ Na a lɛ acɛnɔ waa: Galan na nlɛ anyin waa: vdɛn mana api amasul na mawɛɛ ka shee ni ganɔ na ma. ⁶⁶ Tɔɔ na ka saa de na abaja tuutuuma badɛn babɔ balɔ kɛ ba kɔnɔ na ce asul na. ⁶⁷ Na Yeesu a lɛ abakɛnɔja tɛb na ba nyiv waa: Anyin ni ku shev aa? ⁶⁸ Na Simɔɔ Pɔrɛr atɛ lɛ a shee ni waa: Ndiyar, anasul na gi ce? Aki wɛda ka nɔjuro ndee kiɔwɛda gayala na ma ka bvlei. ⁶⁹ Na gi shee ija naa yɔ waa aki na Kristo ciricinl gaja ka ja. ⁷⁰ Na yeesu atɛlɛ ashee pi waa: Ki lee amv nlaaka anyinna, anyin tɛb na ba nyiv bade ni, anyimvdɛn na lee sheetaani a ja. ⁷¹ Yudaa si kariyɔɔti Simɔɔ vpur agalei ji ana lɛ gɛn Advwaa: Anaati tɔɔ Yeesu ayala.

Chapter 7

¹ Alesura de k'anɔkɛm yeesu yeyee na galilee aduwaa ka na yɛɛ waa kɛbaja batiyɛ waa ba kɛ ni. ² Nnyilmɛ yudaa kɛbaja bunyɔnɔ kagafala k'ajɔnɔgaari asɛla. ³ Galan na abaja balɛ ni waa << duo ti a n'aa acɛ yudaa naa akɛbakɛnɔja ba sɛra nɔ akatɛma ndee unalee ma. ⁴ Ltajiwaa arɛ dɛn atyɛɛ waa bayɔ ni ka na lee akɔ ulugu ni na. vuta n'aa na lee alesura de fanɔ akugulɔ duulinya. ⁵ Aduwaa abaja bagilopi kɛba wuda na ni ucine na. ⁶ Nkɛn na yeesu alɛpi waa << ama tam kaka na cim na ama baa tam panɔana anyin aja tam acim. ⁷ Duulinya k'aa sil anyin na ama basil amv aduwaa nlee sɛria waa anɔtɛ ma kinɔɛm na. ⁸ Anyim kula ma acɛ jɔnɔgaari kɛma na cɛ jɔnɔgaari de ma adv u waa atam kaka na cɛm na>> ⁹ Alɛpi gɛn bonjo ma na alal galile. ¹⁰ Ama abaja ba cɛ jɔnɔgaari de de ma ka nɔkɛm na ade gbɔo acɔ kileɛ gbagba raa ni na ama ulugu ni. ¹¹ Nkɛn na yudaa kɛbaja bada naye ye ni jɔnɔgaari ni<< waa nɔka na ada?>> ¹² Bɛrɛ tuutuu ma bɛde bati nɔmo nɔmo alan bɛdɛn bɛde batilɛ waa << alee arɛ sonsonɔ na >> basaaka bɛde bati lɛ waa << aal ana paapaa bɛrɛ lɛ waa << aal paapaa bɛrɛ pi>> ¹³ Ama bɛrɛ kɛba na lɛ agɛlei gbagbaraa ni na aduwaa bati cu yudaa kɛbaja ba sampɛna. ¹⁴ Jɔnɔgaari k'agiciica ni na yeesu akpa unyɔnɔ ka gafala ni na fanɔ. ¹⁵ Nkɛn na kpa yudaa kɛdaja biti na balɛ waa << bai lan na arɛ nde ayɔ gupɔ gɛ n ka cɛrɛcɛrɛ gupɔ ayɔ na. ¹⁶ Nkɛn na yeesu atɛlɛ ashee pi lɛ waa a mv fanɔ kuleɛ amvja na ama ndee atɛm amv ma vja na. ¹⁷ Vdɛn ata naa naye ayɔ gaja ucɔn solɔka karɛ taa yɔ itaji waa amv fanɔ duo na gaja sul na yaa angilopi angalei ji nna lɛ. ¹⁸ Arɛ ndee analɛ agilopi k'agalei ma k'arɛ anayɛɛ agilopi kukumu na ama arɛ ndee ana yɛɛ ndee atɛm ni ma ukumu ma karɛ wuda tja naa da deidei. ¹⁹ Anɔdobi Muusa kashee anyɔn gupɔ aa? n'aka ma nɔa anyin vdɛn katoɔnɔ gupɔ na maa kolan na una yɛɛ waa ukɛ mv? ²⁰ Nkɛn na bɛrɛ batɛlɛ ashee ni waa uwusa juni anɔ naye akɛ ki?>> ²¹ Yeesu atɛlɛ naalɛpi waa nlee nɔtɛma ndɔnɔkɔnɔ dgalan na anyɔn ganɔ ukpa biyiti. ²² Anɔdobi Muusa ashee nyin upɛnɔ(kidvo na Muusa sul na anyin ba ya baya babunɔ bɔ nɔ sul na) na sabaat kushile, una pɛnɛ bɛrɛ ²³ Arɛ apɛnɛ saabat kushile ma kilɛ waa atɛrɛtɛrɛ na muusa agupɔ na maako lan na una cam n'awu unya na advu waa nɔkide arɛ ataa lan saabat kushile ma? ²⁴ Paa ma kide na arɛ anɔdawa acim ukɛ ma na ama cim ma na ukɛma ndee ileɛ dei dei ki ja ma>> ²⁵ Nkɛn na yerusalem kɛbaja bɛdɛn ba na lɛ waa ki lee arɛ ndee banayɛ waa bakɛ ma na gɛn aa? ²⁶ Kide ma analɛ buule gbagba raan ni ma na kɛba sɛra alɛ ni gadɛn na t tu sɛra ji waa adibaja kɛbayɔ k'uja waa alee kristo naa? ²⁷ Ama atu giyɔ gadu ngadeɛ nde aduo na ma na ma ama nɔkɛlɛ kristo anaa pi ma vdɛn k'aayɔ gadu ngadeɛ anaa duo na ma na ma na>> ²⁸ Gɛnɔi yeesu ataa uwɛlɛ alan unyɔnɔ kagafala ni nafaɔna naa na lɛ waa anyin ganɔ iyɔ naa yɔ gadu ngadeɛ nduo ma kɛ ma pi ama kɔ na ama ndee atɛm amv ma alee tja a ma anyɔn k'iyɔ ni na. ²⁹ Amv nɔyɔ aduwaa asul na nduo atɛm k'amv>> ³⁰ Nkɛn na bayɛ waaa bari ni ama

udən k'asəra ari nɪ ama udən k'asra ari ni na aduwaa atam ka ka n'acim na. ³¹ Ama bəre tuutuu ma bajwuda na nɪ ucine naa na lə waa kristo tati pɪ ataa le aləsura ndee ɪwu daa wa maa? ³² Fariisi kəbaja barəje daa bəre ba na ɲumɔɲumo yeesu alesura k'agalei ma ɲkəɲ na ba sara laa ja kəbaɲno na fariisi kəbaja batəm soja ma na waa bace tɪ ri nɪ. ³³ ɲkəɲ na yeesu alə waa tam cei na nda anyin asul gəɲi kəɲkəm naa makəwa acə ndee atəm amu ma sul. ³⁴ Ituyee mu kɛje mu na gadu ɲgadee ɲnacə ma kusəra acə ɲkəɲ na.>> ³⁵ ɲkəɲ na yudaa kəbaja bada na lə ba gɛɛɛɛ nɪ waa<< ɲka na usoro nde anacə na kagɪ sərə aɲənɪ na? anaa cə grək ma na nɪ na acə tɪ faɲa atəbaja ɲbədəe bada ɲkəm ma yaa? ³⁶ Gapaɲa jɪ galei ɲgadee ana lə waa ituyee amuv amakɛje mu na; gadu ɲgadee ɲnacə ma ku sərə acəna>> ³⁷ Ushile boɲoka jɲgari kushile buɲboɲo na yeesu ayide aləɲ naataa uwələ alə waa << arə ɾ ndee utunyem vɔkpa ma api masul tɪ nyem buto. ³⁸ Arə ndee awuuda na mu ucine ma daa vɔɲon vlə ma ani na ɲjuro ka gatoo ga naa na cide>> ³⁹ Ama ɲdədee alə ma gəlee ɲjuro ndee bəre ɲbədəe bawuda na nɪ uucine ba tɪ cam ma na ɲjuro nde kɛɲkana pi na aduwaa yeesu kaka na can vku mu na ⁴⁰ ɲkəɲ na arə dən bəre ba gɪ cɪ ca nɪ arəɲə abuliləka ma na alə waa << arə nde ija kristo na>> ⁴¹ Ama bədəɲ waa << galilee na kristo anaa duo na ma n'aa? ⁴² Vɔɲon kulə waa kristo naa lee Daavid ampipi bətɛlɛn David ampa ni naa? ⁴³ Galaɲɲ n'upaduvu vɔkpa bagicɪi ca aləɲ. ⁴⁴ Bədən bagicɪi ca basolə waa bari nɪ ama udən ka taun gɛɲe na. ⁴⁵ ɲkəɲ na soja bakəwa api ba saa ra laaja ka ndi yar na faarisi kəbaja sul ma na bataba pi waa< laɲ no kɪ pɪ nɪ na?>> ⁴⁶ Na soja ma na batələ ashee pɪ waa udən ka lə buulei daa gəɲ ma ayo na>> ⁴⁷ ɲkəɲ na faarisi kəbaja << ba lə pi waa ba paa paa nyim pi gboo aa? >> ⁴⁸ Ndi yar yaa faarisi kaja dən da anaa wuda na nɪ ucine maa? ⁴⁹ Ama bapər ashee samaa ɲbədəe kəbayo gupɔ na ma>>. ⁵⁰ ɲkəɲ na nikodem faarisi kəbaja kuvdəm ndee aceeɛe tɪ ɲə nɪ ma: alə pl waa. ⁵¹ Atugupɔ guti cim na arə ndee kɪ ɲə na naa arəɲə agano nɪ kagaja na ma ɪkə maa? ⁵² ɲkəɲ na batələ ashee nɪ waa << akɪ gboo ulee galilee kaja naa? yee vutaa ɲə alə waa aɲɲdobi dən kaduo na galilee ayo na>> ⁵³ Gəɲci baɲana akəwa acə agafala nɪ

Chapter 8

¹ Na Yeesu ace aliifv kayo kagvbnv laɲ. ² Gaja gajaka n'akɔɔ ace vnyɲu kaafala ni, na samaa awala asul. Na a sə na cere pi. ³ ɲkəɲ na Fariismana na babɔɲɔɲa ba pi na vsəmpɾə dən,ba sɪv ni a na lee gisəna ma. ⁴ Naa ti ni gicuca samaa anyu, na lə Yeesu waa Acereka, vsəmpɾə ndə gisəv ni ana lee gisəna ma. ⁵ Musa a ɲon gvɔɔ ni waa:Basəmpɾə daa gəɲ ma, gɪ nyin pi atala:Bai na aki shee na lə? ⁶ Ba na kəu ni na aləɲ na yee ba rəɲə ɲgadee alə na baciv nani ma. Ama na Yeesu kur atən atɔɔ agisiwa na ɲon atən. ⁷ Ba kara gaye na taba ni ma,na ataa agaye naa aləpi waa:Anyin nini arəi ka lee mbɔɲo ayo na ma, asəba anyun ni ntala. ⁸ Na akɔɔ kur atən na ɲon naa gisiwa. ⁹ Ba rəɲə gəɲ ma, nu hav pi paa, na ba səba nabɔɲbalɔ gidəndən a shev tɔɔ na baɲono hali bapi laɲ:Nu saa Yeesu andəndən vsəmpɾə de yide gicuca. ¹⁰ Ata ayide laɲ ma ka ɲə vdən na, vsəmpɾə andən dən a saa ka, na Yeesu ataba vsəmpɾə waa. Mbadee ba na civ na ki ma badai kə ba lee ki gadən na əa. ¹¹ Na atələ waa:aai, ndiyar.Na Yeesu a lə ni waa:Amv miav kə ma lee ki gadən na:Kvɪa paakɔɔ lee mbɔɲo na. ¹² Na Yeesu alə pi acɪɲə waa:Amv na dulɪnya aɲunɪi vkadv, arəi atər amvɲkəm ma, kaa sara nkomo nu ayo na, ama ataawwda vkada kəɲuro. ¹³ ɲkən na faniisi mana ba lə ni waa:Vti laa səriya na shee akvvlə, aka səriya ka lee ija na. ¹⁴ Na Yeesu atələ a shee pi waa:Baa maa nlaa səriya ashee angvlə ama səriya alee ija ni advwaa ɲyo gaduu ndoo ma,naa yo gaduu nce ma, ama anyin ki yo gaduu ndoo ma naa ki saɲkɔɔyo gaduuv nna ce ma na. ¹⁵ Gvriɪl ki kəma nuna cim, amvkə ma na cim n'vdən ikəma na. ¹⁶ ɲta cim ikəma, amikəma ilee ija ni advwaa:Kə ma da amv ndəndə na:Ama wəe ndee atəm amv ma,ada amasul. ¹⁷ Ba ɲon anyɲgvɔɔ ni waa:Bəre banyiv ba səriya alee ija ni. ¹⁸ Angilopi nti laa səriya na shee angvlə náma wəe gboo ana laa səriya na shee amv. ¹⁹ Na ba ta ba ni waa:nka na akawee ada: Na atələ ashee pi waa:Ki yo amv na, kisaɲkɔɔ a yo amv na, maa iyo amv itu yo ama wəe. ²⁰ Yeesu alə bv lei bvde na cere na bəre vnyɲu kaafala ni acimna gaduu gvɔɔ kadakaa a səma, n'vden ka tav ni gvnyee ari ni na,advwaa asaa kaka na kpa na. ²¹ Na Yeesu a lə a cəɲ waa:Ntə ma kɔɔ a shev, itu yee yee amv, itu cii anyumbɔɲo ni.Ku səna ace gvduu nda ma na. ²² ɲkəɲ na Yudaa kəbaja ba na lə waa:Anaa cece ati kə agvlə yaa,advwaa:Ku sərə ace gaduu nda ma na? ²³ Na Yeesu alə pi waa:Batənaɲa pi ilee, amvnlee aləɲ kaja na, anyi ilee dulɪnya nde ni kəbaja pi, amv kə ma lee dulɪnya nde ni kaja na. ²⁴ Galaɲ na nlə anyin waa: Itu cii anyimbɔɲo ni na ki yo gvrisvra i nlee ma na itu cii anyimbɔɲo ni. ²⁵ Na bataba ni waa:Gəɲ ma, aɲanaki Yeesu bvye pi waa: Ncee lə anyin vsəbv ni. ²⁶ Nwəda bvlei tuutuuma ma lə anyindi laɲ, naa cim ikəma, ama ndee atəm amv ma, awwda ija, ɲgadee nrəɲə asul ma, gani ji nna lə dulɪnya. ²⁷ Kə ba ti kaasi a na lə pi ayar agalei mana. ²⁸ Na Yeesu alə waa: Ita taa arepur aləɲ boɲo anii, itu yo gvrisvrai nlee ma,na kə ma na lee akɔdə nám vɔɲsɔlɔka na, ɲgadee ama wəe acere amv ma, gani ji nna lə. ²⁹ Ndee atəm amv ma, ada amasul, ka pala amv ndəndən na, advwaa nti lee baɲɲəɲ bvkoɪ bv cim na ni ma. ³⁰ Yeesu ana lə bvlei bvde gaɲ ma, na bəre tuutuuma bashee ni ija. ³¹ ɲkəɲ na yeesu a lə Yudaa kəbaja i bashee ni ija ma, waa ita toɲo ambvlei, iti lafv alee ambakəɲja. ³² Itu yo ija naa ija icam anyin alam atən. ³³ Nabatələ a shee ni waa:Gilee Abraham bapur pi a kulee vdən adəmpela ayo na, bai na vkɔɔ na lə waa:ija tu cam atv alam? ³⁴ Na Yeesu a lə waa:ijaija, nti lə anyin waa: Arəi ana lee mbɔɲo ma, alee adəmpela na. ³⁵ Adəmpela ka lee vfalpi na, vpi ndee baɲvm afal ma, alee ka vfalpi. ³⁶ Galaɲ vpi atacam anyin alamatən itu da fəe. ³⁷ Nyɔ waa:Abraham bapur bapur pi ilee:Ama iti yee ikə amv ma cii,advwaa ki cam ambvlei anyinifalu ni na. ³⁸ Bvkoɪ ɲɲə ama wes sul ma bvniɪv nnalə,n'anyiina lee bvkoɪ irəɲə anyinaya sul ma. ³⁹ Na ba tələ ashee ni waa:Ataya na gəɲ, Abraham a.Na Yeesu a lə pi waa:Maa ilafvlee Abraham bapur m'ilee Abraham alesvra. ⁴⁰ Ama nnyimə iti yee i laa amvɲuro amv ndee nna lə anyin ija ndee nrəɲə gaja sul ma.Abraham ka lee anyinalesvra nde ayo na. ⁴¹ Anyinaya antəma ɲji i na lee gəɲ:Na batə lə ashee ni waa:Ku lee akətəlpɪ na, gvya gvdɔɲkɔɲ kv giwəda vni na gəɲ gaja. ⁴² Na Yeesu alə pi waa: Maa gaja galee anyinaya, maa isoləmv, advwaa gaja sul na ndoo na ma api kə ma pi agilopina,atəm kəmv. ⁴³ Mv lee ka, ki na yee irəɲə aɲgiləkrə na, advwaa kusəra advgvto arəɲə na. ⁴⁴ Anyinaya na gəɲ sheetaam, n'ina yee

ilee anyinaya antəma. Alee are kəja na doo vsəbv ni, ka yide ija ni ayo na, advwaa kawəda ija na baa cei. Ata naa fvisəi a na lələ daa ada ma, a lee isəiyar na naa lee ba səire baya. ⁴⁵ Amv nna lə ija ma, na ki na yee ishee ija na. ⁴⁶ Nta naa lə ija anyina ŋa, naa lə amv waa: Nlee mbəno? Na mvleeka na kishee amv ija na? ⁴⁷ Ndee alee gaja kare ma, ana dvgvto arəŋə gaja kabvlei, anyin ki na dv gvtə na, advwaaki lee gaja abaja na. ⁴⁸ Na Yudaa kəbaja batələ ashee ni waa: ka gi nyinə alə waa asamaarija naki na, naa gi lə waa jindi dən ada na ki na. ⁴⁹ Na Yeesu a nuŋo pi waa: kə ma wəda jindi dən na, Ama nna nyene amaeēē na, n'anyin i na yee mv bvlei Na Yudaa kəbaja batələ ashee ni waa: ka gi nyinə alə waa asamaarija naki na, naa gi lə waa jindi dən ada na ki na. Na Yeesu a nuŋo pi waa: kə ma wəda jindi dən na, Ama nna nyene amaeēē na, n'anyin i na yee mv bvlei. ⁵⁰ Kə ma na yee angilopi amvkvmv na, vdən ada ana yee ma na cəm ikəma. ⁵¹ Įjaija nti lə anyin, arei atonjo anğalei ma, kare kaa cii ayo na. ⁵² Na Yudaa kəbaja ba lə ni waa: Nnyimə gi yo waa jindi dən ada na ki. Abraham aci anabi mana gboo na ki na lə waa: Arei atanjo a kaalei ma kaa cii na. ⁵³ Aki vwu ataya Abraham acima? Anabi mana gboo ba ci a. Nka n'vcəwəwə akvvlə nadv? ⁵⁴ Na Yeesu alə pi waa: Nta naa kvma anğvlo, amvkvmv kv lee anğfaani na. Amawēē n'akvma amv vni ndee ina yida waa: Anyin gaja. ⁵⁵ Naa ki yo ni na ma. Amv nshee yoni: Nta lə waa kə ma yo ni na, nte ma da daa anyin gboo ilee basəire ma. Ama n yo ni naa atonjo'agalei. ⁵⁶ Anyinaya Abraham vcine vkər ana yes anə amv shine ma, anə ni naa jan na ma. ⁵⁷ Nkəŋ na Yudaa kəbaja ba lə ni waa: kaka na wəda bvja unyinatəb na, n'vŋə Abraham? ⁵⁸ Na Yeesu alə pi waa: Naa ba ŋum Abraham ncee da. ⁵⁹ Nkəŋ na ba pom atala na yeenyim ni, na Yeesu acu afərə asukul sukul ba gi cuca adoo vnyinju kaafala ni.

Chapter 9

¹ Saa ndee yeesu ana fəl ma na anə usporo ndee banum ni na ŋfəno ma. ² Nkəŋ na abakəŋja bataba ni waa afanaka analee ka mbə no ? usoro nde yaa ayar n'anar lan na banum ni na ŋfəno? . ³ Na Yeesu atələ waa << ki lee waa usoro de yaa ayar na n'anar budən lee ka ŋbəno na ama waa gaja gafanə kanŋ təma aləŋ lan na. ⁴ Isim waa gileeee ndee atəm amu ma atəma vshilēē ni gijibəŋo gtu na pl vdən kaasəra alee ŋtəma na ma . ⁵ Saa ndee nda duulinya ni ma amv na duulinya ni kukadu . ⁶ Yeesu abonjo aliləka ma na ashem gutabəra atəŋ na alee ndəpəna na agutabəra naa acəwə usoro unyine . ⁷ Nkəŋ na alə ni waa << kula acə ti shire aki gaye siloe ka buto ni (kaashi ji waa ciriciri)>> ŋkəŋ na usode acə ti shire agayə ma na unyine itine na asəba na ŋe. ⁸ Gəŋci bawor na bərə nbədee bacee yo ni waa ana nyənə ita ni ma ba na lə waa << ki lee uroso ndee ana sə na nyənə itan ni ma na gəŋ aa?>> ⁹ Bədən waa <<vni na>> ba saa ka<< waa ki lee vni na ama aduo ni na>> ama na alə pi waa < na>>. ¹⁰ Na balə ni waa bai na aki nyine itine? ¹¹ Na atələ ashee pi waa arə ndee ba na yi da waa yeesu ma alee ka ndəpəna naa acəwə ami nyine naa lə mvu waa kula cə ti shire siloe ka buto ni ŋkəŋ na amv nyine itine>> ¹² Na bataba ni waa << ŋka ada?>> na atələ ashee pi waa << kəma yo na>> ¹³ Nkəŋ na bapina are ndee abunja fəno ma fariisi kəbaja sul. ¹⁴ Ide saa waa saabat kushile na yeesu alee ndəpəna atime are de unyine . ¹⁵ Nkəŋ na fariisi kəbaja bataba ni cənə waa bai na ulee na aki nyine itime na atələ shee pi waa<< alee ndəpəna nji acəwə ami nyine. na ŋshire na nyimə nsəra nanje>> ¹⁶ Faarisi kəbaja bədən ba lə waa << usoro nde k'aduo na gaja sul na aduwaa ka na cu sabaat kushile na>> basaaka bəde ba ti lə waa bai na are ŋbəno yar anaa səra na lee maa maaci kalesura waa?>> galan na upadu pudu ukpa bauciica. ¹⁷ Na ba kəw usoro ndee obunja fəno ma cənə << bai na aki vuna lə agalei adu waa atine ka aki nyine? >> ŋkəŋ na usoro de atələ ashee pi waa < na>> ¹⁸ Ama babala kəbatələ alə waa abunja fəno ayo na na ŋnyimə unyine itine na galan na ba yi da ayar ma na. ¹⁹ Na bataba ayar ma na waa anyi uŋ mapi ndee ulə wa uŋum ni na ŋfəno ma na ge ŋ aa? bal lan na ashee na ŋə nyumə? ²⁰ Na a yar ma na batələ waa << giyo alə waa ata pi na giyo alə waa ata pi na gi ŋum ni na ma ŋfəno. ²¹ Bai lan na ashee na ŋə ŋnyumə atu kigiyo na gəŋci kigiyo are ndee atine unyine ma na taba ma ni atə ataa səra atələ ako. ²² Ayar ma na ba na cu yudaa kəbaja basampəna ma lay na balə gəŋ adu waa adu waa yudaa kəbaja bacee lə waa are ndee alə >> ²³ Na bakəw ayida usoro ndee abunja fəno ma ŋkpala ŋnyiv taja naa alə waa ku ma gaja gi yo alə waa usoro de alee mbəno yar na>> ²⁴ Na bakəw ayida usoro ndee abunja fəno ma ŋkpala ŋnyiv taja naa alə waa ku ma gaja gi yo alə waa usoro de alee mbəno yar na>> ²⁵ Na usoro de atələ ashee pi waa alee mbəno yar yaa kalee mbəno yar na kə ma yo na. buko budə ŋko no bu amv ŋyo nbunja fəno ama ŋnyimə ŋti ŋə>> ²⁶ Na balə ni waa << ba na alee aki? bai na atine nyine?>> ²⁷ Na atələ ashee pi waa ŋcee lə anyim ama kitələ na! maa kə lan na unayee urəŋə acənə? yaa una yee waa ilee abakəŋja pi gboo? ŋ>> ²⁸ Na balim ni naa alə ni waa anyim pi abakəŋja ama atu glee muusa abakəŋja pi. ²⁹ Atu giyo waa gaja galə na muusa bulei aduo ma na>> ³⁰ Usoro de atələ ashee pi naa lə pi waa ida biti waa kiyo gadu ŋgadee aduo na ma mla na na k'ama na ati ne amunyine. ³¹ Atu giyo lee waa gaja kaa na rənə na mbəno yar na ama vdən ata tənə na lee ucin solə ka na rənə na ma na.>> ³² Doo daa duulinya asəba ma kigi ka na rənə waa vdən tine are ndee banum ni na ŋfəno ma unyine ayo na. ³³ Itaji waa are nde kaduo na gaja sul n, a kaa səra alee ako dən na>> ³⁴ Na batələ ashee ni waa<< aki ndee ba ŋum nbəno ni ma naa fanja tvaav? >> na batutur ni aduo n'aka. ³⁵ Yeesu ayo waa bakərə ni unyin kagafala ni ma ka ŋkəm na anə ni naa taba ni waa << uwuda na are pur ucine aa>> ³⁶ Nkəŋ na atələ ashee ni waa anjana ni afanə ka naa ma wuda na ni ucine? ³⁷ Nkəŋ na yeesu alə ni waa unə ni ana lə n'aku . >> ³⁸ Nkəŋ na usoro de alə waa << afanəka nwud ucine>> ŋkəŋ na akuma ni . ³⁹ Nkəŋ na yeesu alə waa ikəma dən lan na npi duulinya ni naa bərə mbədee bafəno ma banə naa mbədee ba na ŋə ma bafəno>> ⁴⁰ Fariisi kəbaja mbədee dada asul naa arəŋə bulee buude ma na bataba ni waa atu gboo gi fəno aa? ⁴¹ Yessu atələ ashee pi itacee fəno ki wuđa mbəno na ama ŋnyimə anyu ulə atu gutəŋ gəŋ ma anyun mbəno nda.

Chapter 10

¹ Ija ija, nti l anyin waa: Ndee ka kpa na gvbərifə kaa konu na ma, lnaa a bodo na gvbərifə kanəkəri ajim ma, alee opitiri na,

a lee ajotore. ² Ama ndee a na kul na gvbɔrifɔ kaakanu ma, a na paɲa ibɔri ³ Na ndee a na tvɲa gvbɔrifɔ ma, atine ashee ni, ade kpa,ibɔri ba yɔ vwələ ade yida ibɔri yida a doonapi. ⁴ Adoo na ibɔri banunii boɲo ma, ade tɔnɔ banyu advwaa ba yɔ bitaniyar vwələ. ⁵ Kə ba na tər asana dən anɲəm ayo na shee ba cu,advwaa kə ba yɔ asana de na. ⁶ Yeesu a keeshu galei gade ashee pi ma kə ba ti kaashi na. ⁷ Na Yeesu a kɔɔ apele pi gafɔli waa:Nti lə anyin ijaija waa:Amv na gvbɔrifɔ kaakukanu. ⁸ Mbadee ba tɔnɔmv api ma, ba lee bapitiri pi galaɲ na ibɔri kə ba dv pi gvtɔ na. ⁹ Amv na gakukanu. Arɛ ndee akuln'amv ma,ataa fvra, Ataa kpa fɛɛ adoo fɛɛ, naa anɲ vjiv. ¹⁰ Apitiri a ta kpa de nyim, a kə abəda, apɛɛpɛɛ, amv mpipi naa ibɔri ba wədo ɲɲuro nlamaka. ¹¹ Abɔripanaja asonjono ana shee anɲuro ɲji ibɔri. ¹² Apooleeja ka lee ibɔruiyar na, ka jee ibɔrina.Atanɲ atusna atvna pi ma, ade cuu apala ibɔri, atusna de kə pi aram ari vdən. ¹³ Apaaleeja ana cucu aleɛ apaalee ja ma laɲ ka na dv aglɔ ishei atɔji ibɔni na. ¹⁴ Amv nlee ka ibɔri panaja asonjono.Nyɔ amibɔri n'amibɔri gbɔɔ ba yɔ amv. ¹⁵ Amawɛɛ yɔ amv, n'amv miav nyɔ amawɛɛ, nti shee amvɲuro amibɔri. ¹⁶ Nwəda ibɔri adufɔli, kə ba da gvfɔ ngvde ni na, ntə ma pi napi, ba tə ba rənɲə amvwətə na i pra gvfɔ gvdɔɲkɔnɔ awəda apaɲaka adɔɲkɔnɔ. ¹⁷ Bvkoɪ laɲ amawɛɛ asɔlɔ amv ma, na gəɲ waa nti shee amvɲuro, naa ma kɔɔ ati ɲə ɲji acənɲə. ¹⁸ Vdən kaasəra a cam ɲji na, ama amv n na shee nwwda iko ma shee, naa kɔɔ wəda iko ma cam ɲji bvkoɪ amawɛɛ a lə amv ma na gəɲ. ¹⁹ Galei gade laɲ na Yudda kə ba ja bayvga bawor. ²⁰ Bədən bade ba ti lə waa:Jiɲni dən adaka nani, ka kpe na, mvlaɲ na i na dv ni gvtɔ? ²¹ Ba saaka bade bati lə waa:Ki lee jiɲni a galei ji tiya na oo,Jiɲni ataa səra atine Bafɔnɔrɛ binyin aa? ²² Kasaa de bade bati ji vnyɲu kaafala gabvmbɔnɔ kajɲgaari. ²³ Yeesu de sana na sir vnyɲu kaafala gabvmbɔnɔ kiculupi ndee Salomɔɔ ace ma kaamana. ²⁴ Nkən na Yudaa kabaja bawala asul natabani waa:Saa a paɲa na vnaa kada alə ashee atv? ita ji waa: Aki na Kristo,lə ija. ²⁵ Na Yeesu a lə pi waa: Nlə anyin boɲo, ki shee ija na alesvran dee amwɛɛ atəm amv waa:Na lee ma iti taa səriya na shee amv. ²⁶ Ama ki shee ija na.Advwaa ki lee angvbɔrifɔ ni kəbaja pi anyin na. ²⁷ Amibɔri ti rənɲə amv wələ, n yɔ pi, ba ti tər amvɲkəm. ²⁸ Nti ma shee pi ɲɲuro ndee kinwəda gayala na ma,kə ba cii ayo na,n'vdən kaa səra alaa pi angvnyɛ ni na. ²⁹ Amawɛɛ ndee adv pi angvnyɛ ni ma,awu baa mvnɔv kpataa.Vdən amana a laa pi amawɛɛ agvnyeni. ³⁰ Amv n'amawɛɛ gi lee vdɔɲkɔnɔ na. ³¹ Nkən na Yudaa kəbaja ba kɔɔ a pom atala na yɛɛ banyun ni. ³² Na Yeesu a lə pi waa: Wlee amawɛɛ alesvra tuutuuma, afaɲa anyin:Kaa paɲa laɲ na i na yɛɛ inyəm amv atala. ³³ Na Yudaa kabaja ba lə ni waa: Ki lee gvlesura gvsonjono laɲ na gi na yɛɛ gi nyun aki atala na,ama vti fv isəi,aki ndee vlee arɛ ma, vti tɔɔ akvvlɔ na kparu na gaja. ³⁴ Na Yeesu a lə pi waa: kə ba ɲɔn anyingvɔ ni waa:N lə waa:Anyin pi bvja aa? ³⁵ Ata yida mbadee ashee agalei ma waa:Bvja gəɲ ma,vɲɔnde ki sim ba bla ni na. ³⁶ Ndee gvyə apempem ni ada ciri ciri atəm ni dulinya ni ma.vni na i na lə waa:Ati fv i səi;Ngadee nlə anyin waa: Amv na gaja vpur ma laɲ. ³⁷ Ita ji waa: kə ma na lee amawɛɛ atəma na,paa ma shee amv ija na. ³⁸ Ita ji waa: Ki shee ija na, alesra ndee nna lee ma laɲ shee ma ija, itu ɲə ayo waa:Amawɛɛ ada amsul n'amv miav nda a sul. ³⁹ Ga ni gade laɲ na, ba ta na yɛɛ bari ni, na afɔdɔ banyɛ ni. ⁴⁰ Na Yeesu akɔɔkɔɔ ace Yrdaani kaato kvpanpanja gaduu yohana asəba aməna bərə bvto alaa ma, naa ada nkən. ⁴¹ Bərə tuutuuma bade ba ti pi a sul,naa naa lə waa:Yohana ka lee maamaaci kagvlesvra ayo na ama bvkoɪ alə vsoro nde laɲ ma,ija ni. ⁴² Nkən na bərə tuutuuma ba shee Yeesu ija.

Chapter 11

¹ Saa ndee Yeesu ana fəl ma na anɲə ma na anɲə usoro ndee ba ɲum ni ɲfɔnɔ ma. ² Nkən na abakənja bataba ni waa afaɲaka anɲalee ka mbɔnɔ? usoro nde yaa ayar nanar laɲ na banum ni na ɲfɔnɔ? ³ Na Yeesu atələ waa << ki lee waa usoro de yaa ayar na n'anar budəm lee ka ɲbɔnɔ na ama waa gaja gafana kanɲ təma alaɲ laɲ na. ⁴ Isim waa glee ndee atəm amuv ma atəm ushilɛɛ ni gigibɔɲɔ gtu na pi vdən k'aasəra aleɛ ɲtəma na ma . ⁵ Saa ndee nda duulinya ni ma amv na duulinya ni kuvkadu. ⁶ Yeesu naborɔ aliləka ma na asherm gutabəra atən na aleɛ ndɔpəna na agutabəra naa acɔɔ usoro unyine. ⁷ Nkən na alə ni waa << kula acə ti shire aki gayɛ na alə ni (kaashi ji waa ciriciri) ɲkən na usode acə ti shire agayɛ ma na itine na asəba na ɲɛ. ⁸ Gənɲi bawor na bərə nbədee baceɛ yɔ ni waa ana nyənɲə itanɪ ni ma ba na lə waa << ki lee usoro ndee ana sə na nyənɲə itanɪ ma na gəɲ aa?>> ⁹ Bədən waa << suni na>> ba saa ka << waa kuleɛ unɪ na ama aduo ni na>> ama na alə pi waa << amv na>> ¹⁰ Na balə ni waa bai na aki nyine itine? ¹¹ Na atələ ashee pi waa arɛ ndee ba na yi da waa yeesu ma aleɛ ka ndɔpəna naa acɔɔ amɪ nyine naa lə mu v waa kuula cə ti shire siloe ka buto ni ɲkən na ɲcə atɪ shire amɪ nyine ɲkən na amɪ nyine itine >> ¹² Na bataba ni waa<< ɲka na ada? >> na atələ asheepi waa << kəma yɔ na>> . ¹³ Nkən na bapi na arɛ ndee abɔɲa fɔnɔ ma fariisi kəbaja sul. ¹⁴ Ide waa saabat kushile na Yeesu aleɛ ndɔpəna atine arɛ de unyine . ¹⁵ Nkən na fariisi kəbaja bataba ni cənɲə waa bai na vdee na aki nyine itine na atələ shee pi waa<< aleɛ ndɔpəna ɲji acɔɔ amɪ nyine na ɲshire na ɲnyimə nsəra naye>> ¹⁶ Faarisi kəbaja bədən ba lə waa << usoro nde kaduo na gaja sul na advwaa ka na cu sabaat kushile na>> basaaka bəde ba ti lə waa bi na arɛ ɲbɔnɔ yar anaa səra na lee maa maaci kalesura waa? galaɲ na upadu padu ukpa bagicllca. ¹⁷ Saa ndee yeesu akpa nkən ma na ba lə ni waa ishile inan ni gəɲ bən bafun lasaa ma. ¹⁸ Betanɪ k'alə na yeesu na ukilometər təb na ba nən pi. ¹⁹ Yəda kəbaja tuutuu ma bəde bapl mart na mari sul na nyən bɔcine bɔɲono abɔce laɲ. ²⁰ Mart arən waa yeesu atɔ napi ma na acə atɪ wa na ni ama marii ade sə afal. ²¹ Nkən na mart alə yeesu wàà "ndi yar maa wəda tia na maa amɔɲono k'acll na. ²² Na ka ma na jyo lə wàà baa maa kɔ ni wəda gaja ataa lee ashee ke. ²³ Nkən na yeesu alə ni wàà a kɔɲono ataa ɲənə. ²⁴ Na mart atələ waa ɲyɔ alə waa ataa ɲənə ciyaa ma kəshile kənja. ²⁵ Yeesu atələ ashee ni wàà amɔ na wəɲu na ɲɲuro arɛ ndee awɔ da na mɔ wəcine ma baa maa aci ataa wəda ɲɲuro. ²⁶ Gənɲi arɛ ndee ada ɲɲuro ni naa awəda n'amɔ wəcine ma kaa cll yɔ na galaɲ wəwəda wəcine aa? ²⁷ Na alə waa gənɲi ndiyar nwwda vacine waa aki na kristao gaja pur ndee api duulinya ni ma. ²⁸ Alə gəɲ banjo ma na acə ti yida apar marll naa lə ni waa afaɲka kpa atɪ yida ki. ²⁹ Arənɲə gəɲ ma na ata ayide laɲ were naa cə asul. ³⁰ Yeesu ka ka na kpo kura ni na adɔaa a naa da ga du ngadee mart acə ti wa na ni ma. ³¹ Yədaa kəbaja nbade bada marii sul ɲku na nyekərə wəcine ba ɲə ni ata aduo acuu

na cə ma na ba tər anjkəm ba yɔ waa ana cə nkufɔ sul na acə tɪ yu. ³² Marll akpa yeesu sul n'aanə nɪ ma na acim atən anyll n'aa le ni wàà ndiyar maa ɔda tia na maa amɔ ɲono ka cii na. ³³ Nkələ nde Yeesu anə nɪ ana yu, naa yuɔa kəbaja gboo ba kaɲa na ɪ na yu ma, na ucine upɛ yɔguu. ³⁴ Na Yeesu aləbwaa: "ɲka na ɪɔu nɪ?" na atəl shee nɪ waa ndiyar pɪ tɪ ɲə. ³⁵ Yeesu yu. ³⁶ Nkə na yɔdaa kəbaja ba waa ɲə ma daa asɔlɔ lazare ma. ³⁷ Ama baden bagiciica nɪ wàà ɔsoro nde ana alee waa ɔsoro nde apaa ci n' aa.

³⁸ Galan yeesu ɔcine ɔpɛ paa ma na afəl acə nkufɔ sul nkufɔ ndee ba tɔwa ntala asəu ka ganɔ lan ma na. ³⁹ Nkən na yeesu alə waa taa ma ntala nde na mart ɔkono lazar par alə yeesu waa daa wa ma nkonpa nti fətər bonjo adɔaa ɔron na ukonpa nti nan. ⁴⁰ Na alə nɪ waa kəma cee lə kɪ waa ɔta wɔda ɔcine ɔtaa ɲə gaja kɔkɔmɔ aa? ⁴¹ Nkən na ba taa ntala nde yeesu ataa unyine alar na lə waa gɔya ntl sala ki adɔ waa ɔti rənə na mɔ. ⁴² Nyɔ waa ɔti rənə baa ɲən na ama sama nbə dee ba mɔda ɔcine waa ɔtəm amɔ. ⁴³ Alə gən ma k'anjkəm na ataa ɔwələ alar nɪ ka shc naa yɪ dala zar duwo pɪl. ⁴⁴ Nkən na ukono adɔo bade bakɔr anye na ukel naa sɔu agaye na ykufɔ nɪ ka ykuro na yeesu alə pɪ waa kɔda ma nɪ naa pala nɪ ashɛu. ⁴⁵ Galan yɔdaa kəbaja tuu t'uu ma nbedee bapl marii sul naa ɲə daa yeesu alee ma na ba wɔda na nɪ ɔcine. ⁴⁶ Ama badən ba kəwa acə fariisi kəbaja sul atɪ lə pɪ ale sura ndee yeesu alee ma. ⁴⁷ Galan na basara laaja k'adi baja na fariisi kəbaja ba wa na ba wor naa lə waa bai na gɪ lee are nde ti lee maa maaci ma na. ⁴⁸ Gɪ ta pala nɪdaa gən ma bare banjunii na rame kəba ja bapɪ tɪ cam n'atɔ ata tɔ ma na atɔ gatə na. ⁴⁹ Ka ɲkələ nɪ aredən bagicii ca nɪ ba na yɪ da nɪ waa caifa alee basaara laaja ka ndi yar gaja gade ma alə pɪ waa. ⁵⁰ Anyun kɪ yɔ waa ɪsim are dɔɲkɔnɔ acii ashee bare ba ɲunii awu daa dulinya anjunii abo maa. ⁵¹ Ama kulee ɔciɲsɔlɔ ka na alə na galei gade na daa alee basara laaja ka ndiyar gaja gade ma na ana lə galiəka waa yeesu naa cii ashee gatəna ganjunii. ⁵² Kɪ lee gatəna ka ndən dən na ama naa gaja ba pur mbadee ba ramatən ma ba sra wamla gadu gadɔn kɔnɔ. ⁵³ Galan tɔa n'ɔshɪ le de na yɛ daa balee naa akə yeesu ma. ⁵⁴ Yeesu ka kɔɔ na sara gba gba raa yɔdaa kəbaja ba gicii ca na ama acə mpa nfɔli ndee nda asla gadu ba na yɪ da waa efrem ma naa ada ɲkən adən adən na aba kən ta. ⁵⁵ Yɔdaa kəbaja ba ɲuna ba na yɪ da waa pak ma ade sla bɛrɛ tuu t' uu ma bade ba tɪ cə yerusalem m ba cə tɪ pɛɲpɛɲ bagɔlɔ nana ɲungarɪ aye kpa. ⁵⁶ Ba da na yɛ yɛ yesu naa naa taba ba wor yaa ada ɔnyɪɲu k'agafala nɪ yaa bal na una faɲa? Yaa k'apɪ ɲungararɪ na? ⁵⁷ Ba sara laa ja ka ndi baja na fariisi kəbaja ba shee ganɔ waa ɔden ta ga duui yeesu ada ma apɪ tɪ lə ba de naa ba cə tɪ nɪ.

Chapter 12

¹ Lsaa lhilè lkalon naa ba ji paaki ma na yeesu a ce betanii, gaɔui lasaari ndee yeesu a ɲənə ni a doo nkufa ni ada ma, ² Nkan na ba cam ni gisana: marti aɔeti tɔju ni, lasaar de da mbadee ba man na Yeesu sa tebirɪ kaamana ma ba gi cu ca. ³ Na marii atɔɔ tubaria akarka guya na kpalaba afur Yeesu ikei lan naa atɔɔ anjuu na sher natulaari. ⁴ Na Yeesu abakanja buɔan ndee bana yida waa: Yuɔdaasi isikaniyɔɔ Yeesu ashee ma ala waa: ⁵ Mulee ka na kə ba sara ayala tulaari de iddeniyee awanyiu naa ashee basheere kitani na? ⁶ Ana ma gan na, kilee ana yu basheere lan na, alee apitiri na, ana tonjo ganɔi aɔe ti laa bukɔi asɔlɔ ma. ⁷ Ama yeesu a la pi waa: pala mani alee na saa n'shilè ndee bafun amu ma. ⁸ Lwada basheere baanɲən anyinasul, kunə amu baanɲən anyinasulna. ⁹ Yuɔdaa kəbaja tuutuuma baranə waa: Yeesu ada betanii ma, na ba ce nkən, kilee Yeesu anɔanɔn lan na, lasaar ndee Yeesu ananəni aɔoo bakono ni ma, lan na ba ce ba ɲə. ¹⁰ Na basara laaja ba laa bɛrɛ atam waa. Ba ce atikə lasaar gboo. ¹¹ Aɔuwaa alar na Yudaa kabaja tuutuuma babɔ balɔ a ce yeesu sul ashee ni ya. ¹² Gaja gakuda ma, samaa abumbɔnɔ a ce ɲingaari ba nan waa: Yeesu ati ce Yerusalem ma, ¹³ Na ba ta atɔɔ apapi kabɔ a ce ati waananina kuro waa: Hosaana ! albaraka ashee ndee atunapi n'ikoyar Israel aguyari ayida ma. ¹⁴ Yeesu de sə garanɲonɲonɲon gajala lan na pi ɔaa ba ɲon ma. ¹⁵ Waa : asampana ipaa kpa aki na siyɔ kupigii: Taa a kiɔe akuupayani, atu kagan asə garanɲonɲonɲon gafa na fanaka lan na pi. ¹⁶ Abakamja kə ba ti kaasiri na, ama saa ndee Yeesu anɲida nkuma ma, ka saa na baliye ɔaa ba buɲa anɲon agalei ma. Naa alesura de i lee ma. ¹⁷ Mbadee banjunii ba ɔa nkan nkələ Yeesu anənə lasaar aɔoo nkufɔ nni bakono ni ma, ba laa sariya ashee basaaka. ¹⁸ Na samaa awala Yeesu sul; aɔuwaa ba rənə maamaa ci kagulesura i alee ma. ¹⁹ Nkan na fariisi kəbaja ba na la bawor waa i ɲə waa kusəra pi na, inə daa samaa anjunii a wala a ce a sul maa? ²⁰ Naa gareki kəbaja baɔan i ba ce ati lee bɔɔta ɲungaari kasaa ma. ²¹ Ba ce Filiipu betisaidaa galilee ni kaja sul apəla pəla nni a lə ni waa : Unono, gi ti yɛe gi ɲə yeesu. ²² Na filiipu a ce ti la ashee andree na baman ace ati lə ashee yeesu. ²³ Na yeesu abuye pi waa: Gakɔnɲonɲon ga cəm waa arepur ukumu ulee. ²⁴ Lja lja nti lə anyin waa: Na blee kagupi kufəda atan ata na ipi tuutuuma. ²⁵ Ndee asɔlɔ anɲuro ma, ataa bəɔanɲi, ama ndee anjo anɲuro ma , ataa tononɲi a ce na ɲɲuro i kina bon na ma ni. ²⁶ Uɔən ata naa lee amuntama shee kare atər amun kam na gadu ɲgadee nda ma, amatəmleeja atta ɔa uɔən ata naa lee amuntəma, ama wɛe ana kuma ni na. ²⁷ Amunɲuro nkpa ntərətərə aluwatu nde ni. Gapanɲi nni ma lə? Ama wɛe laamu ncən gakɔnɲonɲon ndgade ni aa? Ama galan na mpi hali gakɔnɲonɲon ngade ni. ²⁸ Ama wɛe kuma akɲiyida n'uwələ dən udoo na alar waa: Nkumanɲi bonjo, ntə ma kɔɔ kumanɲi acənə. ²⁹ Samaa ndee aɔa nkən ma, ba rənə ma, na balə waa ara akuroka. Na badən ba lə waa: Malaika alə ka na ni. ³⁰ Na Yeesu alə waa: ki lee amalə na u wələ de u doo irənə na, ama anyina lan na udoo. ³¹ Nnyəmə na ba cəm na dulinya nde ikama. Nnyəmə na ba cim na dulinya nde kuyarripi ikəma. ³² Amu ba ta taamu alar bon, ntə mabɔ bɛrɛ banju nii api na amasul. ³³ Ana lə gan ma, ana kɛestu na ɔaa buce mbudee ana t ci ma. ³⁴ Nkən na samaa a na lə ni waa: gi rənə guɔ gu lə waa : Kristo alee adaka na, na ce na ce a! ba na aki sheekɔɔ na lə waa: isəm ba taa arepur alar? anana kajarepur de? ³⁵ Na Yeesu alə pi waa: ukaɔu de u naa ɔa anyingicuca. sara ma ukadu de ni nkələ ukadu de u naa da ma naa nkomo mpaa ti siu uɔən na: aɔuwaa ndee ana sara nkomo no ma, ka yɔ gaɔuu ana ce ma na. ³⁶ ɔaa ukadu de u naa ɔa anyinasul ma, shee ma ija ukaɔu de, naa ilee ukadu de kəbapi. Yeesu alə pi gan abonɲo ma, na ace ati lugo agulɔ napi. ³⁷ Baa maa daa Yeesu alee maamaaci kalesura

banj u ba nja ma, na kama kə ba shee ni ija na.³⁸ Naa galei i anabi esaye abunjalə ma ilee : ikayar anja shee ka ata waasu ija? Anja na Ikayar a gunye gukada a shee?³⁹ Kə ba sara ashee ija na, aduwaa esaye alə cənə waa: ⁴⁰ Aka pi nfənc; naa apala bifolu ikanjkar, naa binyine ipaa ti tine banja na, ba paa ti ti kaashi naa fuba ndawa naa aqə afura pi na. ⁴¹ Esaye alə galei gade ma, nkala anjə yees ukumu ma na a na lə agalei. ⁴² Ama adibaja bade kabadən tuutuuma bashee Yeesu ija, ama kə ba laa balə afaña na, naa bo paati kərə pi sinagwəga ni na. ⁴³ Aduwaa: ba sələ bərə bukumu awu gaja kuja. ⁴⁴ Yeesu abunjakuno alə shee pi waa: arəndee a shee amu iya ma, ki lee amu ndəndən na ashee ija na ama ndee atəm amu ma gboo na ashee ija. ⁴⁵ Arei anjə amu ma, a nǝ ndee atəm amu ma. ⁴⁶ Mpi dulinya ni na daa ukadu ma, naa are ndee ashee amu ija ma, a paa lal nkomo ni na. ⁴⁷ Udən a ta rənǝ ambulei na ka cambu na kilee amu nnuma cim na ni ikəma na: Aduwaaa ka ma pi ma cim na dulinya ikəma na. Ama ma fura dulinya. ⁴⁸ Are i abəda amu ka cam abulei na ma, awaqa ukəma bonjo; galei ngadee nləma ga ni ga cim na ni ukəma ukanja. ⁴⁹ Aduwaa ki lee amu ngilopi ambulei bu nlə na, ama ama wəe, ndee atəm amu ma, acere amu agilopi daa nni ma lə ma. ⁵⁰ N yə waa agupə gulee njuro ndee kinwada gayala na ma. Galan alesura qe shee ma lə dāa ama wəe alə amu waa ma lə ma.

Chapter 13

¹ Naa Paaki kajingaari ayekpa, Yeesu yə waa aluwa atu akpa bonjo a naa təbə dulinia nde ni akwəkwə ayar sul ma, ashee sələ abaja u baqa dulinia ni ma, na apala uda ashee. ² Saa ndee ba na ji usoluma, sheetaani acee kpede adu yudaasi isikariyɔɔti agifolu ni dāa anaa Sara naa atwə Yeesu ayata ma. ³ Yeesu ndee acee yə waa ayar akwəna baamun a dū anye ni ma, na Gaja sul na a dōo na ma apɪ Gaja sul na akwəkəwa ashev ma. ⁴ Ata ayidelan tebiri kanjəmə naa afəda a toko naa a tɔw gurumka arun anəl ma. ⁵ Naa a tɔw gvnyanv gubɔɔka afur buto ncən na sakəl na abakənja bukei, naa tɔw gurumka arun ansəl ma, na sher na bukei. ⁶ Ishee ti cəm na simwə piɛer ma; Na Piɛer alə ni waa: «Ndiyar aki naa sakel a mukei aa?» ⁷ Na Yeesu a lə ni waa: «Bvkɔi nna lee nnyumə waa ma, ku kana ye aki na, ama itu ti yekɪ.» ⁸ Na Piɛer a lə ni waa: «Aai ayɔ nayo kaasal amɪ kei na. Na Yeesu a lə ni waa: «na kə ma sakəl aki na kaa nǝ akɔdən amasul na.» ⁹ Na Simwə Piɛer alə ni waa: «Ndiyar, ipaa lee ikei kandəndən na, ama anye na ndi gboo. ¹⁰ Naa Yeesu a lə ni waa: «Arei aci banjo ma, ikei kandəndən na ihe waa a sakəl naa agulə gununii cɪrɪcɪrɪ. Iɔa cɪrɪ cɪrɪ bonjo, amaki lee anyumbanjunii na.» ¹¹ Aduwaa Yeesu a yə ndee a naa dōo anjəmə ma, galan na alə waa: «Ki lee anyumbanjunii iɔa ka cɪrɪ cɪrɪ na.» ¹² A sakəl bukei bonjo ma, na atwə ayɔkwə akara, naa se tebiri kanjəmə, naa taba pi waa: «Bvkɔi nlee ashee anyun waa ma iye anyun aa?» ¹³ Ina yɪda amu waa ndiyar na acereka ma; ka dɛidɛi nu lə gən nɪlafulee. ¹⁴ Nta lafɪ sakəl anyunkei, amv n ndee nlee ndiyar na acereka ma, gan anyun gboo shee unaa sakəl anumbawor bukei. ¹⁵ Nfanjaanyɪr pi gən, dāa i naa lee na shee anyunbawor dāa nlee ashee anyun ma. ¹⁶ Ija ija nti lə anyun, atənleeja ka wu atəma yar na, na ndee batəm ma ka wu ndee atəm ni ma na. ¹⁷ Ita yə alesra qe na lee ka dɛidɛi lee albarka kəbapi. ¹⁸ Ki lee anyumbanjunii pi nna lə na shee na yə mbaɔee n laa ma. Ama isəm dāa unjən ulə ma, lee: «Ndee aji amujin ma, alaa ukei cim amu.» ¹⁹ Tɔw na nnyimə nti lə anyun, naa alesura qe iye ikpa, naa ita kpa bonjo ishee ija gurisura n lee ma. ²⁰ Ija ija nti lə anyun waa: Arei a cam ndee ntəm ni ma, amu na acam, na arei acam amj ma, acam ndee atəm amu ma. ²¹ Alə gən abonjo kpaari ma, nu mana kə Yeesu ntərətərə anjuro ni na alə gbagbaraa waa: «Ija ija nti lə anyun, anyunɔdən ataa tɔw amu ashee.» ²² Abakənja baɔe ba ti kiɔe bawor na taba na yəe ba yə arei Yeesu analə ma. ²³ Yeesu akənja kvdən ndee Yeesu asələ paa ma, a canjəra na Yeesu. ²⁴ Na Simwə Piɛer a kə ni gunyine waa: «ataba Yeesu a nja na a na lə.» ²⁵ Na akanja ndee acanjəra na Yeesu ma, ataba ni waa: «Ndiyar a njana kare?» ²⁶ Na Yeesu atələ asheeni waa: «Ndee nnəma tɔw baɔo boɔo asəm ashee ma, uni na. Naa ma na tɔw baɔobaɔo a səm ashee Yuɔaasi Isikariyɔɔti Simwə upur. ²⁷ Yuɔaasi a cam kpaari ma, na sheetaani amanakpa ni, na Yeesu a lə ni waa: «Bvkɔi unaa lee ma, lee bu kpaari. ²⁸ Ama mbaɔee na pi ba man a sə tebiri kanjəmə ma, kiye pi bukɔi lan a lə ni gən ma na: ²⁹ «Baden baɔe ba ti fanja waa: Dāa ana tonjo utanfələ ma, Yeesu lə ni na waa a ce a ti shɪ jɪngaari ka yə kwə, kokoo a shee bashɛɛɛ akɔdən. ³⁰ Yuɔaasi amana acam bodobodo kanjələ ma, naa mana kəuku a dōo kpaari nkomo nde nti shee bonjo. ³¹ Nkələ Yuɔaasi adoo ma, na Yeesu a lə waa: Nnyumə arepur ukumu ulée, anni ni na Gaja kəkumɔ ulée. ³² Itaji waa: Apalaka na yaja kanyida nkuma, Gaja kagilopi ga ti ga kuma ni, naa a kwə kuma ni acənə. ³³ Ambapi, naa qə anyinasul cei. Itu yəe amu, Dāa nləashee yudaa kəbaja ma: ku Səra ace gaɔuu nna ce ma na, nti lə anyun gboo nnyumə. ³⁴ Gupɔ gufɔli gunookama nna shee anyun ma: sələ ma anyumbawor dāa amu mɪav nsəl anyin ma, anyun gboo sələ ma anyumbawor. ³⁵ Ganigaɔe ganɪ ga pal baanja ayɔ waa lee ambakənja, ita sələ anyumbawor. ³⁶ Na Simwə Piɛer a lə ni waa: Ndiyar nka nuv na ce? Na Yeesu abuye ni waa: kaa kana a səra ace gaɔuu nnace nnyəmə ma na, ama utaati tər amunjəmə. ³⁷ Na Piɛer ataba ni waa: Ndiyar, maakolan na kə ma səra atər akinjəmə nnyumə na? Ntɔw amunjuro ashee a ki. ³⁸ Na Yeesu abuye ni waa: utaa tɔw akunjuro ashee amu ija nti lə ki, acɪrɪ kááka na kul na utaa wəla akpala urɪu waa ka yə amu na.

Chapter 14

¹ Anyunfolu ipaa təda anyin na. Shee ma Gaja ija naa shee amj gboo ija. ² Buɔu tuutuuma buɔa ama wəe a gafala ni. Maa ki dā gən na, maa n lə anyun, nti ce matɪ pempɛɛe gaɔu ashee anyun. ³ Ntace, naa ti pempɛɛe gaɔu gade ashee anyun banjo, ntə ma kwəkəwa apɪ, atɪ tɔw anyun ace na ma. Naa gaɔui nda ma anyun gboo iɔa nkən. ⁴ Iyɔ gaɔuu nna ce ma, naa yə unyɪɔa. ⁵ Na Tomaa alə ni waa: Ndiyar, ku yə gaɔuu una ce ma naa; Bai na gulee a yə unyɪɔa? ⁶ Na Yeesu a lə ni waa: Amu na unyɪɔa, Amu na ija, amu na njuro. Uɔəm amana akpa ama wəesul na kərə ka kun námɪ na. ⁷ Ita yə amu, iyɔ ama wəe gboo, tɔw na nnyimə iyɔ ni naa anjə ni. ⁸ Na Filipu a lə waa: Ndiyar, fona atu aka wəe naa ganɪ kandəndən gafana atu. ⁹ Na Yeesu alə ni waa: Dāa nda anyinasul ma iluɔ, na ka yə amu aa Filiipu! Are anjə amu ma, anjə ama wəe; Bai n'ukwə na lə

ashee anyun. ¹⁶ Ikɔɔ a lee cei ma, kukɔɔ anɛ amu na; ita kɔɔ ale e cei, itu kɔɔ nɛ amu, aɖuwaa nti ce amawee sul. ¹⁷ Nkɛn na, abakɛnɔa baɖɛn ba na lɛ nashee bawor waa Galei gaɖe ana lɛ waa ma, kaashɛ juka waaba? Ikɔɔ alee cei ma, ku kɔɔ anɛ amu na, itakɔɔ ale cei itukɔɔ anɛ amu, aɖuwaa nti ce amawee sul? ¹⁸ Na ba na lɛ waa: Nɔgaɖee ana lɛ waa ma kaashɛ na apaɔa? Ku yɔ bukuɔ ana lɛ ma na. ¹⁹ Yeesu anɛ waa ba ti yee ba taba ni ma, na alɛ piwaa: I naa ti lɔɔru nányumbawor galeu n lɛ maa i kɔɔ a lee cei, ku kɔɔ nɛ amuna, ita kɔɔ lee cei itu kɔɔ anɛ amu. ²⁰ Nti lɛ anyun ijaɔa waa: itu kara gako na yu na belɛnshi, ɖulinya de shee ti jaɔ na shev: itu ɖa ucɛɛɛka ni ama anyunucɛɛka utuu pra ucɛɛka ka. ²¹ Usɛmpɛrɛ ata naa yee anɔm upi alaakaari ka na ɖa atɛn na ucine ɖe piɛ aɖuwaa: Buɔuma kayoro laɔ, ama ata nɔm upi boɔo, ka kɔɔ na lige gayoro laɔ na, ucɛɛka ka una ɖa ashee ni, anɔ upi boɔo ma laɔ. ²² Anyun gboo nnyumɛ anyunucine ufɛnapie: Ama nti ma ti kɔɔ anɛ anyin naa anyunncine ukɛr, n'udɛn mana a laa anyunucɛɛka ɖe. ²³ Kishile ɖe ni, kukɔɔ na taba amu gaɖɛn na. Ya ya nti lɛ anyun, bukuɔ ishɛ taba amawee n'amuyiɖa ma, taa shee anyun. ²⁴ Halɛ na nnyimɛ ki ka na nyinɛ akɔɖɛn nɔmu nyiɖa na. Nyinɛ ma itu nɛ, naa anyunucɛɛka ulee gishɛbɔ. ²⁵ Nkɛshu alesura ɖe ni alɛ ashee anyun. Saa ɖɛn atv na pi kɛ ma kɔɔ akɛshu galei gaɖɛn ashee anyi n na, nnuma naa lɛ amawee agalei ji na shee anyun gbagbaraa. ²⁶ Ka saa ɖe ita nyinɛ nɔmu nyiɖa, kɛ ma kɔɔ a lɛ waa nti ma nyinɛ amawee ashee anyun na. ²⁷ Aɖuwaa amawee agilopi asɔɔ anyun gboo ɔɔɔ amu, ishɛ ija waa nɔoo na Gaja sul na. ²⁸ Amawee ni na nɔoo, n'api ɖulinya ni; Nnyimɛ nti tɛbɛ ɖulinya ni na kɛwa amawee sul. ²⁹ Nɔbakɛnɔa ba lɛ ni waa: Inu, nnyimɛ nɛ na lɛ atu gbagbara ka kɔɔ na kɛshu na. ³⁰ Nnyimɛ gi yɔ waa uyɔ baa mu nu, na kakɔɔ na yee udɛn ataba ki gaɖɛn na; Galanɛ atu gishee ija udoo na Gaja ni na api. ³¹ Na Yeesu abue pi waa: ishɛ ija nnyumɛ. ³² Kide ma, saa ɖɛn atu na pi, na saa ɖe akpa boɔo, itu ram atɛn baɔa atɔɔ n'uja, apala amundɛndɛn; Amaa kɛ ma ɖa amundɛndɛn na aɖuwaa: Amawee aɖa amasul. ³³ Nlɛ anyun alesura ɖe, naa ama fee a ɖa anyinasul. Itu nɛ unawiya ɖulinya ni; Ama, rima anyunalɔ, nwu ɖulinaya.

Chapter 17

¹ Yeesu alɛ bɔlei bɔde boɔo ma na ataa unyine alan n'aale waa"gyɔa tam cim kɔma ɔpi naa ɔpi akɔma ki. ² Daa ɔshee ni iiko gɔrɔɔ gɔnɔnii laɔ ma waa ashee mbadee ni ma nɔuro na cɛ na cɛ aljanɔa k'anja. ³ Aljana naa baye yɔ aki gaja aki ndɛn den na yeesu krito ndee ɔtɛm ma. ⁴ Nɔtɛma ndee ɔshee amɔ ma. ⁵ Nnyumɛ guya kɔma mɔ aki gilopi aka sul naa aye lee duulinya m. ⁶ Nɔa nɛ duulinya kɛbaja kɛbaja mbadee ɔshee amɔ ma aki yida aki cee ka jee pi naa ashee mɔ pi na batanɔ akaa lei. ⁷ Na bayɔ nnyumɛ waa boɔ maa kɔ ni ɔshee amɔ ma iduo na aka sul na. ⁸ Adɔ waa nshee pi galei ngadee ɔshee amɔ ma ba canɛ ji naa wɔda ɔcine waa ija aka sul na nduo na ma aki tɛm ka amɔ. ⁹ Yeesu nyi nɛ ashee pi kɛma nyi nɛ ashee duulinya na ama mbadee ɔshee amɔ ma adɔ waa aki jei pi. ¹⁰ bɔkɔ mbɔdee ɔje l ma amɔ njel gɛnɔi bɔkɔ mbɔdee ɔje l ma amɔ nje l ma nɛna kɔma na ma na. ¹¹ Kɛ ma kɔɔ da duulinya ni na ama ,bade duulinya ni adɔ waa ntɔ na pi aka sul ɔya cɛrɛ yar tanɔ pi aki nyi da laɔ, nyi da ndee ɔshee amɔ ma naa ba lee ɔɖɛnɔɔ daa amɔnɛ n'aki gi lee ɔɖɛn kɛnɔɔ ma. ¹² nɔkɛlɛ ndee gi man da ma, ntonɔ pi na k'nyɛ da ndee ɔshee amɔ ma, ntonɔ pi akɔ dɛn ki dur bɔden na, na ki lee ndee a n'aa dur agɔɔ ma naa ɔnɔn ɔkpe ma la. ¹³ Nnyɛ mɔ ntɔ na pi aka sul ama nti lɛ pi bɔlee mbɔ de duulinya ni naa ba sɛra awɔda amɔ cinɛ ker ka yɔɔ na pi. ¹⁴ Nsheel pi a k'aa lei na duulinya asil pi adɔ waa kɛba lee duulinya ni kɛbaja na, daa amɔ gboo ke ma lee duulinya ni kaja na ma. ¹⁵ Kɛma lɛ waa a laa pi duulinya ni na ama asɛu a k'ɔɔnyɛ ba laɔ ba bɔnɛ ja laɔ. ¹⁶ Daa amu kɛ lee duulinya ni k'aja na ma gɛnɔi bade gboo kɛba lee duulinya ni kɛba ja na. ¹⁷ Lee pi cɛrɛ cɛrɛ na a k' uja adɔ waa a k'aa lei ga lee uja. ¹⁸ Daa ɔtɛm amɔ duulinya ni ma na amɔ gboo ntɛm pi. ¹⁹ Ba laɔ na nɔlam amɔ gɔɔ na bade gbooba lam bagɔɔ asheel uja. ²⁰ Kɛ ma na nyinɛ n' asheel ba ndɛn dɛn na, ama bare mba dee ba rɛnɛ ba bulee naa awuda na mɔ cine gboo ma. ²¹ Naa banɔnii balee ɔɖɛnɔɔ daa aki gyɔa ɔda amɔ ni naa amɔ gboo nda aki ni ma nti nyinɛ waa bada atɔ ni gboo naa duulinya ayɔ waa ɔtɛm amɔ. ²² Nsheel pi ɔkɔmɔ ndee ɔshee mɔ ma naa ba lee ɔɖɛnɔɔ daa aki n' amɔ gi lee ɔɖɛnɔɔ ma. ²³ Amɔ ba de ni naa aki amɔ ni naa ba da dei dei alee ɔɖɛnɔɔ naa duulinya ayɔ waa aki tɛm k'amɔ gɛnɔi ɔsɔɔ pi daa ɔsɔɔ amɔ ma. ²⁴ Gyɔa bɔkɔ mbɔdee ɔshee amɔ ma nti yee waa bada gadu ngadee nda ma gboo naa ba sɛra anɛ amɔ kɔmɔ ndee ɔshee amɔ ma. ²⁵ Gyɔa auuliyɛ k'ayɔ aki na ama amɔ nyɔ aki,ɛfɛnɛ ka waa ɔtɛm amɔ. ²⁶ nɔfɛnɛ pi akɛn yida, ntɛ ma kɔɔ lee daa gɛm ma naa akɔsɔɔ ndee ɔwɔda na amɔ ma ɔda ba ni naa mada ba ni ni.

Chapter 18

¹ Yeesu a lɛ a leesura ɖe aboɔo ma, nɔɖɛn na abakɛnɔa bace seɖurɔɔ kaato kupanpana guɖee guɖɛn guɖa nkɛn na ba kpa guɖee gu ɖe n iɛɖɛn na abakɛnɔa. ² Yudaasɛ ndee ana yee atɔɔ ni asheel ma, ayɔ gadu gaɖe, aɖuwaa Yeesu nɔbakɛnɔa ba ceeti ɖa gadu gaɖe. ³ Yudaasɛ aɖe tonɔ ɔsoja mana na bere basaraalaaja na Fariisi kɛ baja ba tɛm pi baɖe ba tonɔ ɛtɛla nɔbɔɔ na ataryɔkɔ ace nkɛn. ⁴ Yeesu a cee yɔ bukuɔ bu ni bu wɔɖa ni ma, na a sara awa na pi, ataba pi waa: Anɛ nuna yee? ⁵ Na ba tɛlɛ asheel ni waa: Yeesu Nasarɛeti kaja. Na Yeesu a lɛ pi waa: Amu nnokama. Yudaasɛ ndee a na yee a tɔɔ ni asheel ma, aɖe ɖa bagicuca. ⁶ Nkɛlɛ Yeesu a lɛ pi waa: Amu nnaakama ma, na ba kɔɔ gikɛmɛkɛm afɛɖa atɛn gɛnɛgɛnɛ. ⁷ Na akɔɔ ataba pi acinɛ; Anɛ nu na yee? Na ba lɛ waa: Yeesu Nasarɛeti kaja. ⁸ Na yeesu a tɛlɛ asheel pi waa: Naa nlɛ anyun waa: Amu nnookama. Ita lafɛɛ waa: Amu nu na yee, Pala ma mbaɖe bashɛ. ⁹ Ana lɛ ga ni ma, naa galei i ba buɔa lɛ ma, i lee waa: Mbaɖee uhee amu ma, kɛ ma bɔɖa buɖɛn na. ¹⁰ Na Simɔɔ Pɛɛr ɖe tonɔ gapɔɔ upafoi ni, na ma na ka gapɔɔ asɔ asaraalaaja abumbɔnɔ atɛnleeja a guɔ gusonɔ a sir ku. Ba ti yida atɛnleeja ɖe waa: Malishuusi. ¹¹ Na Yeesu a lɛ Pɛɛr waa: Kara akaapɔ upafoi ni. Kɛsim ma nyem gakupi nɔgaɖee amawee asheel amu maa? ¹² Nisoja ma na, bakɛm cɛnɛ, na Yuda kɛbaja ba ri Yeesu akur ni ɔɔ. ¹³ Na ba ce na ni Aanɛ gadu boɔo na: Aɖuwaa Aanɛ a lee ka kayiifu uyɔ, ka iifu alee basaraalaaja bandiyar kaaja

gaḍe nɪ. ¹⁴ Kayiifu acee ka akal na Yudaa kɛbaja gufaɲa waa: Iwɛda aɲfaani waa aɾe dɔŋkɔɔ a cii ashee samaa. ¹⁵ Simɔ Pɛɛr na Yeesu akɛɲja dɛn, ba tɛr Yeesu aɲkɛm Akɛɲja dɛ ba cee a yɔ nɪ waa: A lee asraalaaja bumbɔɔ atɛɲleeja na, na baɛɲna Yeesu ba man akpa asaraalaaja bumbɔɔ a gakalan; ¹⁶ Ama na Pɛɛr ayiɛe aka gakukonu. Na ɲɛɛe abunja lee asaraalaaja bumbɔɔ atɛɲleeja ma, adoo alɛ na usɛmprɛ ɲɛɛe akɛl gakukonu ma waa: Apala Pɛɛr akpa pɪ. ¹⁷ Nkɛɲ na usɛmprɛ ɲɛɛe akɛl gakukonu ma, alɛ Pɛɛr waa: Akɪ gboo kalee usoro dɛ abakɛɲja kɔdɛnaa? Na Pɛɛr a lɛ waa: «Aaɪ.» ¹⁸ Batɛleeja nɪsoja mbaɛɛe ba na cam bɛɛ akpa na nku ma, ba bura ɛtonu na shele aɔuwaa: Unyɛɲkrɛ dɛ kpa gaɔu, Pɛɛr dɛ dɛ basul na shele ɛtonu miyau. ¹⁹ Násaraalaaja abumbɔɔ asɛba na taba Yeesu bulei abakɛɲja nɪceru ɪ a na cere. ²⁰ Na Yeesu abuye nɪ waa: Nlɛ na Sama gbagbaraa; naa asanjkɔɔ acere sinagɔɔgɛ na unyɛɲu kaafala gabumbɔɔ nɪ gaɔuu Yuɔɔaa kɛ baja ba na wala ma, kɛ ma lugo gaɔɛn na. ²¹ Maako lanj na una taba mu gɛɲ? Taba pɪ bukɔɔ nɪ pɪ ma, mbaɛɛe baɔu guɔ arɛɲɛ ma, ba yɔ bukɔɔ. Nlɛ ma. ²² A lɛ gɛɲ ma, nɪsoja buɔɛn ɪ a dɛ nkɛɲ ma, asunɪ Yeesu guɲɛ a lɛ nɪ waa: Gɛɲ ci atɛlɛ ashee asaraalaaja abumbɔɔ aa? ²³ Na Yeesu a lɛ nɪ waa: Ita ji waa kɛ ma lɛ gɪshebɔ na, faɲa mu ɲgaɛɛe kɛ ma lɛ gɪshebɔ na ma; ita ji waa: N lɛ gɪshebɔ, mulan nɔumu guɲɛ? ²⁴ Na Aani atɛm ba ce na nɪ kayiifu asaraalaaja bumbɔɔ sul baɛɛ bakur nɪ ɔɔ. ²⁵ Simɔ Pɛɛr aɛɛ dɛ nkɛɲ na shele ɛtonu. Na ba lɛ nɪ waa: Akɪ gboo kalee abakɛɲja kɔɔɛn aa? Na aji gɪwɔlu a lɛ waa: Kɛ ma lee akɛɲja na. ²⁶ Na saraalaaja bumbɔɔ abatɛɲleeja kɔɔɛn a na lɛ Pɛɛr agalei saa ɲɛɛe a ka gapɔɔ asɪr guɔ ma, na waa: Kɛ ma ɲɛ akɪ nna nɪ guɔɛɛ nɪ aa? ²⁷ Na Pɛɛr awɛla acɛɲɛ. Nácɪrɪ akul kpaarɪ. ²⁸ Na batɔɔ Yeesu kayiifu gaɔu a ce na roma ka gominantɛgakɛmɛmɔɔ gajakajaka ba kpa ma naa ayiɛe aka kɛ ba kpa gakɛmɛmɔɔ nuna, naa ba paa tɪ kpa ba lɔ ajiwa na, naa ba sɛra aji paaki. ²⁹ Na Pilaatɪ aɔoo awa na pɪ, a lɛ pɪ waa: Gapaɲa ji una ciu nɔsoro ɲɛɛ? ³⁰ Na ba tɛ lɛ ashee nɪ waa: Maa ka lee aɾebɔɔ na maa ka g ɪrɪ nɪ a pɪ nákasul na. ³¹ Pilaatɪ ka ɲɛ gabɔɔ gaɔɛn na ma, na a lɛ pɪ waa: Tɔɔ ma nɪ anyunɲgilopi cim ma na nɪ ikɛma dɛa anyunɲguɔ gulɛ ma. Na Yuɔɔaa kɛbaja ba lɛ nɪ waa kɪ shee atɔ ganɛwaa: Gɪ kɛ ɔɔɛn a cii na. ³² Naa daa Yeesu acee lɛ ma ɔlee, nkɛlɛ a na lɛ pɪ buce mbuɔɛe a naa cii ma. ³³ Na Pilaatɪ akpa ikɛma kanjku nɪ, naa ayiɛɛ Yeesu ataba nɪ waa: Akɪ na Yudaa kɛbaja bagupayari aa? ³⁴ Na Yeesu abuye nɛwaa: Akulopi unalɛyaa ba lɛ kɪ na aɲgalei? ³⁵ Na Pilaatɪ atɛlɛ ashee nɪ waa: Nlee yuɔɔaa kaja aa? Aka samaa na basaraalaaja kaɔibaja ba rɪ ka kɪ apɪ námasul: Mun'ulee? ³⁶ Na Yeesu abuye nɪ waa: Aɲgayarɪtɛna kaalee dɔlunya ɲɛɛ nɪ kaa ja na. Maa aɲgayarɪtɛna kaa lee dɔlunya ɲɛɛ nɪ kaa ja na. Maa aɲgayarɪtɛna galee dɔlunya ɲɛɛ nɪ kaa ja ji, maa ambakɛɲja ba cɛ gutara ashee amv. Naa Yuɔɔaa kɛbaja ba paa sɛra amu na; Ama aɲgayarɪtɛna kaa dɛ atɛn tɪya na. ³⁷ Na Pilaatɪ a lɛ nɪ waa: Gɛɲ ma, akuna guyar ɪaa? Na Yeesu atɛ lɛ ashee nɪ waa: ɔcɔɔlɛ ji, amu naguyari ga lanj na banjɔm amv, mpɪ dɔlunya nuna ma laa sɛriya ashee ɪja. Aɾɛ ɲɛɛe ɪja kupi ma, a na dɔ amv guɔɔ. ³⁸ Na Pilaatɪ ataba nɪ waa: Munu bayiɛɛ waa: ɪja? Alɛ gɛɲ abonjo ma, náɔoo ace tɪ wɛɔɔ Yuɔɔaa Kɛbaja naa lɛ pɪ waa: Kɛ ma ɲɛ gabɔɔ gaɔɛn n'usoro de na woo. ³⁹ Ama, dɛa ɪ dɛ waa: Ba iam sarka nɪ kare dɛn anyugushile paaki ka junɲaari kasaa ma, ɪtiyɛɛ ma lam Yuɔɔaa kagupayari aa? ⁴⁰ Nkɛɲ na bakuro: Aaɪkɛlee uni na, ama Barabaasi. Barabaasi aye lee mbɔɔɲar na.

Chapter 19

¹ Nkɛ na pilat atɛa yeesu acɛ tɪ keda nɪ gɪ gɪ kpasapl. ² Soja ma na bata tɛa ɪyiwo alɛ na nyari fu naa asɛu yeesu aɲɔɔ naba tɛa toko ara na akara nɪ. ³ Na lɛ waa gɪ tɪ sala akɪ yɔɔaa kɛbaja ba gɔyari na ba sɛ nɪ gɔnyɛ. ⁴ Nkɛ na pillat akɔɔ duo acɛɲɛ naa alɛ pɪ waa kide ma mpɪ na nɪ ashee anyun naa ɪyɔ lɛ waa kɛ ma. ⁵ Nkɛɲ na yeesu mbɔɔ aduoaka asɔu ɪyɔ k'anjfu na toko ndee ba kara nɪ ma na pila alɛ pɪ waa ɲɛ ma aɾɛ. ⁶ Ba sara laaja kanɔɔ baja na soja ma na ba ɲɛ yeesu ma na ba taa ɔwɛlɛ alanj waa "kal ma nɪ kal ma nɪ nkɛɲ na pilat alɛ pɪ waa tɛwa ma nɪ ce tɪ kal anyun akɔ adɔ waa kɛ ma ɲɛ na nɪ mbɔɔɔ nden na. ⁷ Yɔɔaa kɛbaja batɛlɛ ashee pilat waa gɪ wɔɔa gɔɔa gɔɔa gɔɔa atɔ gɔɔpɔlɛ waa, shee acii adɔ waa alɛ waa ade na gaja pur. ⁸ Pilat arɛɲɛ gɛɲ ma na asampɛna ɪkɔɔ kpa nɪ. ⁹ Na akɔɔ kpa ikɛma k'anjku nɪ naa apɛɲɛ ata ba yeesu "ɲka na ɔduo na ma" k'aja saade na yeesu ka lɛ nɪ gadɛn na. ¹⁰ Na pilat alɛ nɪ waa "k'atɛlɛ ashee-amɔ aa k'ayɔ wa nɔwɔda ɪka shi ndee ma lam na akɪ ma naa sanj kɔɔ wɔɔda ɪkashi ndee ma kal na akɪ m'aa? ¹¹ Yeesu atɛlɛ ashee nɪ waa ka wɔɔda ɪkashi dɛn a ma lanj na awu ndee bashee akul na bɔɔɔ lanj ma na aki ma alee ka mbɔɔɔ awu. ¹² Daa atɛlɛ ashee nɪ gɛɲ ma lanj na pilat alee konj kaari waa ade alam nɪama yɔɔaa kɛbaja ba taa ɔwɛlɛ alanj alɛ waa ɔta lam ɔsoro de ka lee se sar a na lɛ ɔsoro na aɾɛ ndee atɪ agɔɔlɛ aɪ yarɪ ma a na lɛ se sar a galibɔɔɔ. ¹³ Pilat arɛɲɛ ba bɔlei bɔɔɛ ma na aduo na yeesu aka naa asɛ ikɛma ka mboi lanj ba na yɪ da na heburu k'aglɪa waa "gabbatha ma" ¹⁴ ɪɔɔ tɪ lee ɔhɛɛ ndee ba na kpede na saa waa baji pak ka junɲaari ma gakɔɲkɔ ɲɔ gakolonj t'aja ka tam na pilat alɛ yɔɔaa kɛbaja waa "kide ma ɲɛma anyun gɔyari!" ¹⁵ Nkɛ na ba taa bɔwɛlɛ alanj waa lanj nanɪ gadu lanj na nɪ gadu-kal nɪ nayun gɔyari na guyo aa ba saa a laa ja ka di baja batɛlɛ waa sesaar lee ka atɔ gɔyari ¹⁶ Nkɛɲ na pilat akɛa na yeesu ashee pɪ woo ba cɛ tɪ kal nɪ guyo k'anjɔra lanj. ¹⁷ Yk ɛɲ na ba tɛ na tɛ wa yeesu aduo aduo na na ma ade tonjo guyo k'anjɔra agɔlɔpi na cɛ gadu ngadei ba na yɪ da waa adi kɛwa gadu ma ba na yɪda na heburu ka gɪja waa golgota. ¹⁸ ɲKɛɲ na bakal yeesu gɔyɔ k'aykɔra lanj adena bɛɛɛ banyu badɛn ɔɔɛn agɔnyɪ pɛne lanj yeesu deba gɪciica. ¹⁹ Pilat gboo aɲɔn gɔyɔ k'anjɔra lanj waa yeesu naasaret kaja yɔɔaa ka gɔwarɪ. ²⁰ Yɔɔaa kɛbaja tuutuu ma batɔr ka ɔɲɔn de adu waa gadu ngadee ba ba kal yeesu gɔyɔ k'anjɔra lanj ma sela na npa nɪ heburu ka gɪja latɪy ka gɪja gɪɾɛk ka gɪja ji ba ɲɔn de. ²¹ Ba sara laaja ka ndl baja na yɔɔaa kɛ baja ba lɛ pilat waa paa ma ɲɔn waa yɔɔaa kɛbaja ba gɔwari na ama alɛ lee yɔɔaa kɛbaja ba gɔwarɪ. ²² Pilat atɛlɛ ashee pl waa "bɔkɔ mbɔkɔ mbɔɔɔɛɛ ɲɲɔn bɔɲɲ bɔɲɲ ma ɲɲɔn" ²³ Sojo ma na ba kal yeesu bɔɲɲ ma na ba tɛ wa ɪtoko naa yɔgɔ bɔ nan baa soja paɲa na acani aja a jaba gboo ɪɔɔ saa waa a jaba de kawuda gadu pɔɔka na ma na koko gadu lɔka na ma na tɛ wo alonj acɛ atɛɲ. ²⁴ Nk ɛɲ na ba lɛ bawor waa gɪ paa fat ɛr a jaba de ne ama pola ma gɪ kɛucaaa caa naa aɲɛ aɾɛ ndee anaa ji ma alɛsuna de pala ka na ɔɲɔn ndee ɔlɛ waa ba yɔga ama jaba lanj ɔkpe ma. ²⁵ Sojo ma na ba lee ale sɛra de yeesu nar anar ɔɲono ɔsinpɛrɛ marɪl kɛlɔpas akar

na marll magdala basinpərə bəde bade bayide yeesu aguyo ka nkra sul. ²⁶ Yeesu anə anar na a akənja mba dee asolɔ ma asəla na nɪ ma na alə anar waaw ɔshnpərə nɛ aka pl. ²⁷ Na alə akənja waa nɛ a ka nana təwa na saa de na akən ja de atəwa nɪ asheɪ na a gafala nɪ. ²⁸ Ganl kanjəm daa yeesu ayo lə waa baa maa kɔ nɪ ukpe boyo daa ɛɛnɔle atəwa na ɔsɔbɔ nɪ ma na də waa "ɔtunyem kpamɔ". ²⁹ Batt gɔdən arənə asid ka bɔka na nkən, nkən na ba kara ɔpakɔ asid ka bɔka na bɔde nɪ naa atəna gɪpɛ naa ataa alən alən a ga nɔ nɪ. ³⁰ Yeesu anyem asid ka bɔka na bɔde ma na alə waa gabon na akodo anjɪ atən naa ashee anjuro. ³¹ Ijɪ waa ɔshile de ɔlee ka ɔshile ndee ba na kpede na saa na sabaat k'ɔshile ma lan na yɔdaa kəba ja ba cə tɪ taba ganɔ pilat sul apala ba ti bare mbadee ba kal gɔyo k'anjɔra ma bɪ kel naa ba sərə arəgə pɪ atən adɔ waa k'ɔsim waa bada gɔyo k'anjɔra lan hali sabaat de alee ɔshile kpatkɪ na ashee pɪ. ³² Nkən na soja ma na bapɪ tɪ tɪ arɛ tɔnɔ ka na anyɔ taja mba dee ba man kal na yeesu ma bɪ kel. ³³ Ba kpa yeesu sul ma banə waa aci bonjo galan na kəba kɔɔ tɪ kei na. ³⁴ K'anjələ njɪ soja dən ba gɪ ciɪ ca atəa njɔra acim yeesu ɔbo kpaarɪ kpaarɪ na akɔnɔ na bɔto bɔ duo. ³⁵ Arɛ ndee anə ma alaa ka ka sərɪa gənɔi asərɪa alee ija kaja na ayo ab waa ade asərə alee ija ka ja na naa anyɛn gboo ɪsərə awɔda ɔwɔda ɔciɪne. ³⁶ Naa ɛɛnɔ ndee ɔləwaa baa an kəwa ndɔnɔnɔ kən pi na ɔkpe ma lan na ale sura de ɪlee. ³⁷ ɔɛnɔ dən gboo lə waa ba tə ba kide arɛ ndee ba cim ma ³⁸ Ale sura de ka ykem na yosɛf arɪmayte ka ja ade gboo alee yeesu akey ja na vlugu nɪ adɔ waa atɪ cu yɔdaa kəba ja ba sampənə apɪ pilat sul atɪ taba ganɔ yosɛf apɪ təa yeesu anjən pa. ³⁹ Nicodem ndee abɔnə ce yeesu sul gɪljɔnɔ ma gboo apɪ na tɔlaarɪ ndee bacəkəla na aloes ndee a naa sərə atə daa ɪpɔm ɪshɔnɔn ma. ⁴⁰ Nkən na ba taa yeesu aykampa naa apaayɪ na akuro ndee yɔdaa kədaa kəba ja ba na fuu na bakono ma. ⁴¹ Ykufɔ nfɔli fɔli ndee keba ka na fuu ɔkono dən njɛn ayo na ma ndən da asəla na gadu ngadee ba kal yeesu ma. ⁴² Adɔ waa ɔshile nɔdee yɔdaa kə ba ba ja ba na kpede ma na gən naa nkufɔ nsəla gadu ma lan na ba təa yeesu acə tɪ dɔ nɔɪ.

Chapter 20

¹ Bɔkɔɪ Kushile ɔsəbaka, Maarii magɪdalaa kaja ace akufɔ nɪ njɔkudɪ futufutu, akpa ma, naa anə ntala ndee ba ciw nkufɔ kaanɔ ma nde mpile pile aɔa gusav. ² Na acu ace Sumɔɔ Pɪɛɛr na yeesu akənja ndee Yeesu asolɔ awu ma sul, naa alə pɪ waa: Ba laa ndiyar nkufɔ nɪ na ku yo gaduu baɔv nɪ ma na. ³ Pɪɛɛr na Yeesu akənja baɔoo ace akufa nɪ ⁴ Na ba bɛrɛ banyɪv ba man acuu wae. Ama Yeesu akənja asaaka ace were were atɔnɔ pɪɛɛr akpa akufɔ nɪ. ⁵ Na akur atən na jeɔe, akɪsa ndee ba par na Yeesu ma ɪɔe ɔa atən. Ama ka kpa nkufɔ nɪ na. ⁶ Sumɔɔ Pɪɛɛr atər anjəm, akpa ma, naa kpa nkufɔ nɪ, Na anə akɪsaɪ ba parapara Yeesu ma, atən. ⁷ Na nkuro ndee ba siw Yeesu anjɪ ma nde nda gusav, ama nde njɔlepile aɔa gusav afələ. ⁸ Na Yeesu akənja asaaka aye kpa nkufɔnɪ mɪav, na ba nɛ naa ashee ija. ⁹ Ka nkələ kɪ ka na ye pɪ ɔaa njɔn ulə waa: Yeesu ataa njənə aɔoo bakɔnɔ nɪ ma na, ¹⁰ Na Yeesu abakənja ba kɔkɔɔ asheɪ bagaɔu. ¹¹ Ka nkələ nde Marii aɔe yɪɔe nkufɔ kaanɔ aka na yu. Kur atən na jeɔe nkufɔ nɪ. ¹² N'anə malaɪka banyɪv baɔe ba kara ayɔkɔ ɪfɔnɔ asə gaɔuu ba ɔu Yeesu anjənpa ma, ɔɔən sə gaɔuu anjɪ nda ma, asaaka ata sə gaɔuu ikei ɪɔa ma. ¹³ Na ba taba nɪ waa: Usəmprə, mu lee ka v na yu? Na tələ ashee pɪ waa: Ba tɔɔ amundiyə ma lan na nna yu, kə ma yo gaɔu ba ɔu nɪ ma na. ¹⁴ Alə gən ma, na cəpərə ma, naa nɛ Yeesu aɔe yɪɔelən ama ka yo waa: Yeesu yɪɔeka na. ¹⁵ Na Yeesu a lə nɪ waa: Usəmprə kɪ, mu lee ka una yu? Mu lee ka kɪ? Marii ɔe təm waa: Nɔde ana tɔnə akufɔ ma na, na alə nɪ waa: Njɔno, ita jɪ waa: Akɪ tɔɔ ka nɪ lə mu gaɔuu ɔɔv nɪ ma naa ma ce atɪ tɔɔ nɪ. ¹⁶ Na Yeesu a yɪɔa nɪ, Marii! Na acəpərə alə nɪ na ebunv ka gɪkərə waa: Rabunii! Kaashi na gən waa: Acereka! ¹⁷ Na Yeesu a lə nɪ waa: Paakana fɔm amuna: Aɔuwaa kə ma kana boɔo amawee sul na. Ama kula ce atɪ nɛ ambasoro, alə pɪ waa: Ntɪ boɔo amawee ndee a lee anyunaya ma, na Gaja na anyun Gaja sul. ¹⁸ Na Marii magɪdalaa kaja ace atɪ lə Yeesu abakənja waa: Aɔe nɛ ndiyar na alə nɪ bulei buɔe. ¹⁹ Bɔkɔɪ kushile ɔsəbaka ɔe, ka gɪtənshile, gaɔuu Yeesu abakənja baɔa ma, ka canjɔ ɪɔe rim aɔuwaa: Asampənə ɪtɪ kpa pɪ na Yuɔaa kəbaja, na Yeesu akpa asə bagɪcuca, na lə pɪ waa: Fɛɛ aɔa ashee anyun. ²⁰ Alə pɪ gən bonjo ma, na afaɔa pɪ anye n'ubɔ. N'ucɪnkərka upɪ ashee pɪ bakɔɔ nɛ ndiyar ma. ²¹ Na Yeesu alə pɪ acənə waa: Fɛɛ aɔa anyunasul! ɔaa amawee atəm amv ma, amv gboo ntɪ təm anyun. ²² Alə gən abonjo ma, naa wu gusərə balan a lə pɪ waa: Cam ma njuro-nsonsono. ²³ Mbɔdee ɪtəɔe bambɔnɔ ma, ntɪntəɔe; Mbɔdee kɪ təɔe pɪ na ma, bambɔnɔ ntɪnɔ. ²⁴ Nkələ Yeesu apɪ basul ma akənja Tomaa ndee ba na yɪɔa waa: ɔɔɔim ma, ka ɔa bagɪcuca na. ²⁵ Na bakənja basaaka ba lə nɪ waa: Gɪ nɛ ndiyar . Ama na alə pɪ waa: Na kə ma nɛ anye ka kulu na, na kə ma kara anjɪsəwa ɪca bakal nɪ ma kakulu nɪ na kə ma shee ija ayo na. ²⁶ ɪcəm ɪshile ganaana ma, Yeesu abakənja ba san wala acɪnə aɔa gafala nɪ, arɪm acanjɔ, Tomaa ɔe ɔa nkən. Na Yeesu akpa asə bagɪcuca, na aləpɪ waa: Fɛɛ aɔa ashee anyun! ²⁷ Na alə Tomaa waa: kim nakusɪwa apɪ, kɪɔe amnye, bɔlɔ akusɪnye, naa akara amubɔ nɪ: Paa kanjər gɪfolu na, she ija. ²⁸ Na tomaa alənɪ waa: Amundiyar na an Gaja! Na Yeesu a lə nɪ waa: ²⁹ Njə amv ma, lan n'ushee ija əa. Nɔnsono ashee unbaɔee kə ba nɛ na, naa shee ija ma. ³⁰ Na Yeesu akɔɔ lee maamaaci kalesura tuutuuma abakənja banju, ama kə ba njɔn alesura ɔe gubɔ ngudɔ nɪ na. ³¹ Ama ba njɔn alesura ɔe naa ishee ija waa: Yeesu lee ka Kristo, Gaja upur, ita shee ija itu nɛ njuro na anyɪɔa.

Chapter 21

¹ Ali sərə de k'an kəm kem yeesu alaa agɔlɔ afaya aba kən ja tiberiad ka tənku ka ganɔ daa alaa agɔlɔ afan pɪ ma noo k'ama: ² Simon pɪɛr na tomas ndee ba na yɪɔa waa didim ma na natanael kana galilee kaja na se bedee ba pur acənə na yee su abakən ja ba nyu ba dən. ³ Simon pierr alə waa "ntɪ cə gɔwa" na bade gboo ba lə waa"gi tɪ gɪ kənjakɪ acə. ⁴ Ga ja ga kɔda ma na ba nɛ yeesu ade yɪɔe tənku ka ganɔ ama aba kənja kəba yo waa yeesu na. ⁵ Nkən na yeesu alə pɪ waa bayi fala ɪwɔda akɔ den arɛ taa jɪ aa na ba tələ ashee nɪ waa "aaɪ". ⁶ Na alə pɪ waa kəw ma anyun gɔrəɔ gɔn yi sono lan itu nɛ nkən na ba kəwba gɔrəɔ ama kəba kɔɔ sərə ba bɔ na bɔfili kɔ yɔgɔ lan. ⁷ Ga lan na yeesu akən ja ndee asolɔ ma alə pierr wàandi yar na pɪɛr arənə waa ndi yar na ma na akara atpko atənaja c adɔ waa acee fodo ayɔkɔ nɪ na ata ajəm tənku nɪ. ⁸ Na

Chapter 1

bakənja mbadee ba saa ma ba kpa nyifoini adɔ waa ki lən na.⁹ Saa ndee barəgə apl api gɪyɪdɪ lən ma naba nɛ bɔfili na bodo ide tər atonɔɔnɔ lən¹⁰ Yeesu alə pɪ waa laa ma bufuli mbɔdee uri ma cei api na ma na.¹¹ Api n'atəm arənɔ na bɔfuli bɔbɔnɔnɔ isɔa kulumɪ na tɔb n'urɪ 153 bɔ fili bɔde bɔyɔgɔ nalɪ gɔtəyɛ gɔfatər.¹² Na yeesu alə pɪ waa: pɪ ma tɪ laa sɔnɔtɔ aba kənja bɔdɔn ka taba nɪ lə waa "anja na akɪ na" ba yɔ lə waa ndi yar na.¹³ Na yeesu atəa bodo bodo na gafɪli ashee pɪ.¹⁴ Daa yeesu anənə aduo bakono nɪ ma nkpala nriutaja nən alaa agɔlɔ afaya a ba kən ja ma.¹⁵ Sɔnɔtɔ k'ajkem na yeesu alesimon pierr simon yowona pur ɔsɔlɔ amɔ awu daa waa maa na pier atələ ashee nɪ waa gənɔ ndiyar ɔyɔ le waa nsɔlɔ aki na yeesu alə nɪ waa deu anɔbɔrifo.¹⁶ Na akɔlɔ nɪ nkpala nnyutaja ba nɛ bɔfɪ na bodo bodo ide tər atoyɔnɔ lən.¹⁷ Na ale nɪ nkpala nritaja cənə waa simon yɔwana pur ɔsɔlɔ amɔ aa nkən na pier vpɛ daa yeesu a ta ba gən ma na atələ ashee nɪ waa ndi yar ɔyɔ baa maa kɔ nɪ ɔyɔ waa nsɔlɔ akɪ na yeesu alə nɪ waa "dɔu amɪ bɔrɪ".¹⁸ Ija ija ɔta da gɪyɪfala nɪ ɔta sra ta ayide lən akara k'atoko acɛ n'akl gadu ngadee k'asɔlɔ na ma.¹⁹ Pier a bɔce mbɔdee anaa kɔma na gaja ma na yeesu alə gani k'kəm na alə pier waa tər amɔ nkəm.²⁰ Pier akide anɔkəm ma na anɔ akənja ndee yeesu asɔlɔ ma ade tər b'anɔkəm arɛ ndee ata ba yeesu saa ndee ba na ju ɔkən ja waa ndi yar anja tɔa ki ashee ma".²¹ Pier nənɪ n'aa lə yeesu ndi yar maa kɔ nɪ arɛ nde ale.²² Pier nɛ nɪ n'aa lə yeesu "ndi yar" maa kɔ nɪ waa "nta lə waa ada nɪ hali ma kɔwa api ak'aa ja ba dai tər amɔ nkəm.²³ Galei gade jɪ ba da lə ba gɪ cɪca nɪ waa akən ja de kaa cii na ide saa waa yeesu ka lə pier waa akə ja de kaa cii na ama kɔwa api a k'aa ja ga dai.²⁴ Akən ja de na laa alə sɔra de ka sɔriya na gɪ yɔ alə waa aseriya alee ija nɪ.²⁵ Alə sɔra tuutuu ma na yeesu alee ba ta lə waa ba tɔ ba nɔn alə sɔra de nɔuui duulinya anunii agɪ lopi kaa sɔra acam abɔde nɔnii na.

Acts

Chapter 1

¹ Teofil, nɛ anɔbɔ gusɔbaka nɪ, dɔa bukɔ Yeesu asɔba alee naa acere bɛrɛ usɔbu nɪ.² Halɪ atɪ cem na ushile ɪ akɔ abɔdɔ alan asheɪ ma, a lə abatɔmka na nɔnɔ nsonsono mbadee alaa ma.³ Ishɛjika kanɔkəm na alaa agɪlɔ afanə waa: Adə nɔnɔ nɪ, nafaɔa pɪ alesura tuutuuma afanə pɪ agɪlɔ ishile ishunyɪ, naa naa lə pɪ Gajakaayaritəna kalesura.⁴ Adə badul ma, n'alə pɪ waa: Ba paa tɪ lɪn na Yerusalem na, ama basə asaa bukɔ Guya alə waa: Ataa shee ma, ngadee nce lə anyun, ma.⁵ Adɔwaa: Yohana aməna na buto, ama, anyun itɪ lə waa lee ishile iturka ma, batɪ ba mənə anyun na nɔnɔ nsonsono.⁶ Nkan na abatənka bawala nataba nɪ waa: Ndiyar nnyimə n'unaapempenə Israel agayaritəna aa?⁷ Na abuyɛ pɪ waa: Kɪ lee anyun unɪ yɔ nkələ yaa saa ndee Gaya anyav adɔ nɪko ma na.⁸ Ama anyun itɪ cam ikashɪ dən, nɔnɔ nsonsono ntɔn rge anyunalan, naa lee amasəriya baja Yerusalem nɪ, na yudee nɪ, nasamarii nɪ halɪ dɔlɪnya agatəna kaayala.⁹ Alə gən abonɔ ma, na sɔba na bɔdɔ alan bataa babuyɛ na kide alan ma, na ndəla ndən nkəl bunyine.¹⁰ Ba naayide ataa babuyɛ nakide anasheɪ ma na bɛrɛ banyɪ badə bakara ayɔkɔ ifɔnɔ kanɪ karɪ ba dɔo n'alan.¹¹ Na lə pɪ waa: Galilee kəbajanyun mu lee ka ɪ yide na kide alan, Yeesu ndee ba laanɪ anyigicuca asheɪ na alan waa ma, adaa ishɔnɔ nɪ abɔdɔ alan ma, gən cɪ akɔ api.¹² Nkən na bakɔ Yerusalem, n'ace aliifu kayo ka kagubunɪ lən guɔa asəla na Yerusalem ma, ide tɪ səla na sabaatɪ kushile.¹³ Ba kpa ma, na babɔdɔ nku nlanaja nɔgaɔu ba cee na dɔa ma; mbadee badə nkən ma, na gən Piɛr, Yohana, Yakubu, Alfee upur, simɔ selɔtɪ na yuudɪ Yakubu upur.¹⁴ Na banunii ba man na nyinɔ awɔda gadɔnɔnɔ baamunɪ nɪ, na basəmpɛrɛ, na Marii Yeesu anar na na Yeesu bapar.¹⁵ Kishile dɛ nɪ, na Piɛr ata ayide lən bagicuca Bɛrɛ guya badə nkən ma, na gən ishukolon na ba lə waa:¹⁶ Atɔbaja woo, usəm waa bukɔ nɔnɔ nsonsono mbunja lə unɔn nɪ, na dɔudə uwələ, adɔ Yuɔaasi ndee atonɔ bɛrɛ ace na ma bari Yeesu ma.¹⁷ Abunja adə atɪ gicuca, alee ntəma nde yɔ.¹⁸ Urɔnde atɔ ambɔnɔ kuɔasələka ashɪ na gawana ace atɪ fɔda ndi mpi ayɔlɔ gutɪ acunɪ idooka.¹⁹ Na Yerusalem kəbaja banunii ba yɔ galei gade. waa: Gawara gade kanɔyɔda na bagikrə, waa: hakalɪ dɔmaa, kaashɪ na gən waa: Akɔnɔ kaawara.²⁰ Ba ye bunja anɔn pusoomu nɪ waa: Agaɔudaka gapra uteru, udən apaa kɔ dɔ nkən na: naa arefɔli acam antəma!²¹ Isim waa: Mbadee bakun atɔ baa saa apana na nkələ diyar Yeesu adə n'atɔ ma,²² tɔɔ na Yohana abutəmənaka acim na saa de balaa nɪ atigicuca naa alee Yeesu unənɔ kasəriya ma, apele naatɔ.²³ Na ba ce na bɛrɛ banyɪ ashee pɪ: Yosefu ndee ba na yida waa Barsabaasi ba tɪ nɪ nyida waa: Yustusɪ, na Matiasɪ.²⁴ Na ba nyinɔ waa: Ndiyar akundee ɔyɔ bɪfalu ma kide alaa ndee unayɛ ma.²⁵ Naa na nɪ guman ntəma akɔbatəmka banja ndee Yuɔaasi abɔda ace gadɔ ifana nɪ ma.²⁶ Na ba kɔu ukɔ, nɪkɔe ifɔda Matiasɪ lən, na Matiasɪ apele na tɔb n'ɔdɔ Yeesu abatɔmka.

Chapter 2

¹ Nkələ ndee pentekot kɔshile ɔkpa ma ba nunii bə dɛ ba dɔ ga dɔ ga dɔnɔnɔ.² Kpaarl kpaarl na gsərɔ gɔbɔmbɔnɔ gɔdən gɔduo na alan na ikashɪ, naa arənɔ nku ndee nɪ ba dɔa ma.³ Na idanɔ dɔa ɔtonu ma Iyɔga ka gɔlɔ naa atər baa anja na lən.⁴ Na ba nunii ba rənɔ na nɔnɔ nsonsono naa asɔba na lə gɪ kərɔ gɪ fɔlɪ dɔa nɔnɔ nshɛe pɪ waa ba lə ma.⁵ Ka tam dɛ Yɔdaa kəbaja ba dɔ Yerusalem ma, na bɛrɛ mbədeɪ ba wɔda na Gaja ɔcine aduo na apa ndee idə duulinya kaa tənə lən ma.⁶ Saa ndee nkəmpərɛ nɔnɔ ma na sa maa ba wala naa a kpa bitɪ adɔ waa baa anja na arənɔ dɔa ba na lə ba gɪ kərɔ ma.⁷ Na lee pɪ soke naa adə pɪbitɪ na ba lə waa < gasono mbədeɪ ba na lə bɔ lee ma kɪ lee galilee kə ba ja pɪ aa?⁸ Maaaa kɔ lən na atɔ ganɔ gɪ Shee rənɔ dɔa ba na lə atɪ kɪrə ma?⁹ perses, medes, na elamites, na mbədes ba dɔ mesopotame, yude nɪ, na kappada na pont na asiɛ,¹⁰ frɪgɪ na pamfɪlɪ, eɔpt na lɪbɪlɪ ka gusav asəla na Sɪrən, ba Sa na mbədeɪ ba uo na Rom ma,¹¹ yudaa kə ba ja na proselit ma na, kreta na arab, gɪ rənɔ ba na lə Gaja ka ntəma n'ikashɪ ma"¹² Ra ba nunu ba dɔ na kide Soke naa adə maa maa Cɪ nɪ; na ba na lə bawor waa: "kaa Shɪ Jɪlɪ waa bat?"¹³ Ama badən bəde ba tɪ lee pɪ Saari "na lə

waa" ba nyam ukana busanjka ashɪ ¹⁴ Ama piɛɛr ta ayɪdɛ alanj adɛn na tɔb na ven naa ataa uwɛlɛ alanj naa dɛ pɪ waa "yɔdaa kɛ ba ja, na anyɪ ba nɪnuɪ ɪdɛ yerusalem ma, yɔ ma ngadɛ; dɪ ma gutɔ urɛnjɛ ambulet. ¹⁵ Aɔɪ waa bɛrɛ mbɛdɛ kɛba Shɪ bukana dɛa ɪ na tam ma na, aɔɪ waa ushlee ka ga kɔnjɔ ga rɪu ta nɪ na gɪ dɛ. ¹⁶ Ama bukɔ mbudɛɛ aɪndɔb Joɛl acceɛ lɛ ma na gɛnj ¹⁷ njkle ndɛɛ ɪ Shɛlɛ ɪkɛnj ja unu kpa ma: Gaja galɛ waa, njtɛ ma rɛgɛ na amu njuro bɛrɛ ba nɪnuɪ lanj. Anyɪ bu pɪlɪ butɪ bu naa na fol aɔɛ. ¹⁸ Gɛnj cɪ ama ba tɛnj lee ja ba soro na ba soro na ba-sumpɛrɛ lanj. ɪshɛlɛ dɛ nɪ na ma rɛgɛ amu njuro, naa ba naa na lɛ aɪndɔbɪ ba bulet. ¹⁹ njtɛ ma fanja maa maa cɪ ka lɛsura Goja ka la na ufa gatɛna lanj. akɔnɔ, utoɪu kanjukulokulo kɪ yɔ. ²⁰ Ushɛlɛ ɔtɔs pɛra njkomo naa aɪndɔbɛrɛ akɔnɔ, naa ɔshɛlɛ ɔbɔmbɔnɔ ɔshɛlɛ ndɛɛ ndɪ yar akɔwa api ma. ²¹ Ka njkɛlɛ ɪtɪl ɪl pɪ waa arɛ ndɛɛ ayɪl da ndɪ yar anyɪl da ma ba tɛ ba cam nɪ alam atɛnj ²² Anyɪl nɪ israel kɛ ba ja rɛnjɛ ma bɔlɛ mbɔdɛ :Yeesu nasarɛt ka ja arɛ ndɛɛ Gaja ga shɛɛ ɪlja anyɪl nɪ gɪ cɪl ca nɪ ma, na atɛ ma ɪbɔmbɔnɔ ndɛɪ Gaja ka gɪ lopi gɪ lee anyɪl nɪ gɪlɪ ca nɪ dɛa anyɪl nɪ lopi ɪyɔ ma; ²³ dɛa ɪcɛɛ dɛ Gaja kɔnyas nɪ ma, na ba tɛ wa nɪ akara anyɪl mbɛdɛɛ kɪ na kɔm gɔɔ na ma, anyɪl a nyɛ nɪ na ɪ kal nɪ gu yɔ ka njkɔra lanj naa akɛ nɪ. ²⁴ Gaja ga njɛnɛ nɪ naa a laa nɪ bɔcɛ ka ga yoru nɪ, aɔɔ waa ka bɔ sɛra atɔnjɔ nɪ na ²⁵ Aɔɔ waa aɪndɔbɪ dɛaɔɔ alɛ agalɛ: njtɛ ndɪ yar baa saa apanja na amɔ nyɪ aɔɔ waa aɔɔ amɔ gɔ nyɪ sono lanj naa ma paa gɪ ɪshɛɛ na. ²⁶ Gɛnj cɪ amɔ cinɛ ɔkɛr na aɪnganɔ gaɔɔ ɔkɔmɔ nɪ, aɪngɔlɔ gbɔɔ gɔyɔdɛ na Gaja ɔcinɛ. ²⁷ Aɔɔ waa kaa nyɪr amɔ njuro ba kono nɪ na, na kaa shumpala aka sɔlɔka abuu na. ²⁸ ɔfanja amɔ njuro kɔ nyɪ ca; ɔtaa rɛnjɛ na amɔ. ²⁹ Ambaja njtɛ ma sra alɛ na anyɪn na amɔ cinɛ ɔnjunɪ aɪndɔbɪ dɛaɔɔ agalɛɪ aci ba fɪm nɪ aɪnkɔfo ndɛ atɔ gɪ cu ca nɪ hali nɔrɔnj. ³⁰ dɛa acɛɛ lee aɪndɔbɪ naaa acɛɛ ayɔ alɛ waa Gaja ga cɛɛ lɛ waa aɔɛ taa pala ampɪpɪ njɔ ayarɪ boi lanj. ³¹ Acɛɛ yɔ naa alɛ dɛa kristo anaa njɛnɛ aɔɔɔ njkɔfo nɪ ma: ka nyɪr nɪ njkɔfo nɪ na gɛcɪ agɔrɪlɔ kɔs buu na. ³² Yeesu dɛ Gaja ga taa nɪ alanj atɪ ganɔ gɪ laa sɛria. ³³ dɛa ba taa nɪ alanj atɪ nɪ Gaja ka gɔnyɪsono lanj ma. na dɛa acɛɛ cam njuro njɔnjɔnɔ gɔ ya sul naa arɛgɛ njɪ dɛa ɪnjɛ naa anaa rɛnjɛ ma. ³⁴ Aɔɔ waa aɪndɔbɪ Daɔɔdɛ ka bɔdɔ alanj na, ama alɛ waa ndɪ yar lɛ amɔ ndɪ yar, waa sɛ aɪngɔnyɪ sono lanj. ³⁵ Halɪ ma lee na aɪ ba waru gakulɪ aɪ ɪkɛɪ ka ga dɪ nyɪ ka. ³⁶ Galanj israel ka gafala gayɔ gɪshɛbu lɛ waa Gaja galeɛ nɪ ndɪ yar na kristo. Yeesu ndɛɛ ɪkal gɔyɔ ka njkɔra lanj ma. ³⁷ njkɛlɛ ndɛɛ ba rɛnjɛ gɛnj ma na bɪ cinɛ ɔpiɛ na ba lɛ piɛɛr na bakɛnjja mbadɛɪ ba saa ma waa gɛnj ma atɔba wor bai na gɪ lee?>> ³⁸ Na piɛɛr atɛlɛ asheɛ pɪ waa fɔba ma a nyɪl dɛawa naa ba miɛ anyɪl bɔtɔ nɪ na Yeesu krito anyɪdɛ asheɛ anyɪlɔnɔ kɔtɛdɔ lanj, naa ɪcam njuro njɔnjɔnɔ ka gɔjɔ. ³⁹ Aɔɔ waa gɔjɔ gɔdɛ gɔdɛ dɛanj asheɛ anyɪn ganɔ na anyɪl ba pɪ naa aɔɛ asheɛ bɛrɛ mbadɛɪ ba dɛ gaɔɔ ga lanj ka gbɔɔ ma, acɛnjɛ bɛrɛ tuu ma mbadɛɪ atɪ ndɪ yar Gaja gatɪ yɪ dɛ ma ⁴⁰ Na bɔlɛɛ tuu tuu ma na ba lee sɛria naa alɛ na pɪ waa: << cam ma anyɪl gɔlɔ saa ma nɪ bɔnɔ ndɛ nɪ>> ⁴¹ Galanj na ba cam a ga lei na ba miɛ pɪ bɔtɔ nɪ na kɔshɛlɛ ɔdɔnjɔnɔ dɛ na bɛrɛ daa bɔkuli bɔrɪu ma ba pele pɪ ⁴² ba dɛ ba tɪ cam apɔtr ma na bɔ fanɔ naa naa yɔga bɔdɔ bɔdɔ na ɔcinɛ ɔdɔnjɔnɔ na ɔnyɪnjɔ ⁴³ Asampɛna ɪdɛ tɪ pa bɛrɛ tuutuuma dɛa apɔtr ma na ba na lee maa maa cɪ ka lɛ sɛra ma. ⁴⁴ mbadɛɪ ba wɔdɛ ɔcinɛ ma bade ba dɛ gaɔɔ gadɔnjɔnɔ, naa aman na aman na lee baa maa kɔnɪ. ⁴⁵ Bade batɪ yala ba amaa na ma na naa anaa na yɔga ɪjunɪ dɛa ɪsɪnj waa baa anja a cam ma. ⁴⁶ Gɛnj cɪ baa njɛnj naa ba na dɛ ɔfanja gɔdɔnjɔnɔ nɪ ɔnyɪnjɔ ka gafala nɪ, naa naa yɔga bɔdɔ bɔdɔ nɪ ɪfala na sir, gɛnj cɪ ba na yɔg bɔ jɪ u na ɔcinɔ kɛr ka na ɔcinɛ ɔburo ka; ⁴⁷ Bade ba tɪ kɔma Gaja na naa njɛ bɛrɛ ba gɔjɔ. ndɪ yar dɛ tɪ pele pɪ baa njɛnj na bɛrɛ mbadɛɪ ba cam alam atɛm m.

Chapter 3

¹ Piɛɛr na Yohana ba cɛ unyɪnjɔ kaafala gabumbɔnɔ nɪ banyɪnjɛ, ɪdɛ lee saatɪ ba na nyɪnjɛ ma, bukɔnjɔnɔ ciɪnɪ. ² Usoro dɛn dɛa banjɔm nɪ ma alee falanjɛnɔ na, bade batɪ pɪ na nɪ na tɪ unyɪnjɔkaafala kaakonɪ ba na yɪdɛ waa: gɪnjɛrɛ ma, waa alee bara. ³ Usoro dɛ, aɪnjɛ Piɛɛr na Yohana ba na yɛɛ ba kpa unyɪnjɔ kaafala nɪ ma, na anyɪnjɛ pɪ ɪtanɪ. ⁴ Na piɛɛr na yohana ba lɛ nɪ waa: kɪdɛ atɪ gɪshɛbɔ. ⁵ Nátɛa agayɛ nɪ kɪdɛ pɪ, na mɛn gutabara waa batɪ ba shɛɛ nɪ akɔdɛn. ⁶ Nkɛnj na piɛɛr a lɛ nɪ waa: kɛ ma wɛdɛ gitɛnɪ kokoowura ma shɛɛ kɪ na, ama mbudɛɛ njwɛdɛ ma shɛɛ aɪ ma, na gɛnj, na yeesu kristo Nasarɛtɪ kaja anyɪdɛ ta ayɪdɛlanɔ asara. ⁷ Na ba bɔlɔ gunyɛ ataa nɪ ayala alanj-kpaarɪ nɪkɛɪ ɪkɔdɛ ɪkɔdɛ aɔɛ dɛɪ dɛɪ. ⁸ Na amana sɛba gasana, na akɔnɔ pɪ baman a kpa unyɪnjɔ kaafala nɪ, a dɔtɪ ta na jum, na kuma Gaja. ⁹ Samaa dɛ tɪ njɛ dɛa ana: Sara na kuma Gaja ma. ¹⁰ Baanja dɛ yɔ nɪ waa: unɪ na ba tɪ unyɪnjɔ kaafala kaakukonɔ na lee bara, nɪlee baanja maamaaci daa ana sara nnyimɛ. ¹¹ Dɛa kashɪ tɔbɛ Piɛɛr na Yohana sul na ma, nɪlee samaa aɪjunɪ maamaaci na ba cu ace na jɛlɛ salomɔ ɪculpi sul. ¹² Piɛɛr aɪnjɛ gɛnj ma, na alɛ samaa waa: israel kɛbaja anyɪn, mu lee ka, unɪ lee anyɪn bitɪ? njɪ na kɪdɛ atɪ gɛnj, dɛa atɪ kashɪ yaa ata dɛɪdɛɪ apala ka na gɪ sɛra apala uroro ndɛ asara? ¹³ Abraham a Gaja, n'Isaaka na Yaakubu, atɪ baya ba gaja gadɛ gakumaka atɪnjɛɛja Yeesu, ndɛ ɪrɪ nɪ awɛla nɪ Pɪlaati anyɪ njkɛlɛ Pɪlaati a na yɛɛ alam nɪ ma. ¹⁴ ɪbɛla ndɛɛ alee cɪrɪ alee dɛɪdɛɪ ma, na yɛɛ mbɔnɔ yar. ¹⁵ ɪkɛ njuro kuyarɪpɪ, ama Gaja ganɛnɛ nɪ; Nátɛu gɪlɛ kasɛriya baja. ¹⁶ Gɪ wɛdɛ na anyɪdɛ ucine ma, na anyɪdɛ ntaa usoro ndɛ unɛ njɛ nɪ ayɔ nɪ ma ucine gɪ wɛ dɛ na anyɪdɛ ma, ɪkɛdɛ ka usoro ndɛ ushɛdɪ kpataa anyɪnjɪ. ¹⁷ Ambaja nnyumɛ anɪ njɔ yɔ waa: Anyɪn na anyɪnɛdɪ baja baja ɪsara nyasheshe kaasana. ¹⁸ Ama Gaja gasheɛ lee antɛma, galeɪ a cɛɛ lɛ na annabi mana ma, waa: Kristo anaajɪ ɪshɛɛ nɪ. ¹⁹ Galanj fɔba ma ndɛawa, naa bashɛr anyumbɔnɔ. ²⁰ Naa njkɛlɛ ɪkoyar aɔɔdɔdɔ anyɪn cinɛ ma, ukpa Yeesu kristo na batɛm asheɛ anyɪn. ²¹ ɪsɛm ataa naa dɛ alanj halɪ saa ɪ baamunɔ kpataa ɪlee dɛa gaja ga lɛ na annabi mana ba bunɔ ma. ²² Musa cɛɛ lɛ waa: ɪkoyar Gaja gɪ tɪ ga laa annabi dɛn anyɪnjɛcɪca dɛa amu ma, njgadɛɛ alɛ anyɪn ma, rɛnjɛ ma. ²³ Ama ndɛɛ abɛla ka rɛnjɛ na nɪ na ma, shɛɛ balaa nɪ samaa agɪcɪca. ²⁴ Annabi mana mbadɛɛ ba lɛ tɔna samuɛl aɪnkɛlɛ ma, ba lɛ kɪshɛlɛ dɛ. ²⁵ Anyɪn pɪ annabi mana bapɪr napɪr na alɪkawɪlɪ Gaja gakur na tɪ ba ya, alɛ waa Abraham akɪnjɪdɛ nɪ na ma dɪ dɪlɪnya abunɔmab unjɪnɪ alɪbarka. ²⁶ Anyɪn pɪ Gaja gatɛm atɛmlee ja waa:apɪ atɪ sɛbadɪ anyɪn alɛbarka, alaa baanja ambɔnɔ.

Chapter 4

¹ Píeer na Yohana ba naa na lə na samaa ma, na basaraalaaja n'unyinyu kaafala kandiyar na saqusi kəbaja ba kpa. ² Bɪ cine ita píe aqúwaa ba tɪ cere bɛrɛ na Yeesu anyida n'uhənu aqoo bakono nɪ. ³ Na ba ri pɪ akəv sarka nɪ halɪ gaja gakuɖe aqúwaaa ushile ufana bono. ⁴ Na ka ma bɛrɛ tuutuuma ɪ ba rəŋə galei gaɖe ma, bacam jɪ ashee ɪja mbaɖe ba cam jɪ ashee ɪja mbaɖe ba cam jɪ ma na gəŋ bɛrɛ miili banun. ⁵ Gaja gakuɖa ma, na samaa kádibaja na banono na, babɔŋɔnja bawala Yeerusalem. ⁶ Baɖen na Aanib asaralaja baɖiyar, na kaiifu, na Yohana alekɪsandɪ, na mbaɖee balee basaraalaaja baɖimi ma. ⁷ Na ba pɪ na píe na Yohana atɪpɪ gɪcuca, naa ataba pɪ waa: ɪkashɪ ɪpan na aŋaayida nɪ lee ataba pɪ waa: ɪkashɪ ɪpana na aŋaayida nɪ lee gulesura guɖe. ⁸ Nɲuro nsonsono nriŋə píeer na alə waa: samaa kaɖibaja na Israel kəbanono, ⁹ Gɪ lee nsomo ashee arɛ aŋə alaafiya urɔŋde ma, lan na ba na taba atu aa? Na gɪ ləkɪ bupala naa aŋə alaafiya ma. ¹⁰ Anyungani yɔ ma, naa israel asamaa a yɔ waa: Yeesu Kristo Nasareti kaja ndee ɪkal nɪ naa, Gaja ganəŋə nɪ aqoo bakona nɪ ma, anyida nɪ usoro ndee ayide anyunyu waa ma, aŋə nalaafia ayide can can. ¹¹ Yeesu aleɛ ka ntala ndee anyun ba cəka ɪkɔɔ nama abəɖa ma, mpra ka ntala nna toŋ nku ma. ¹² Ndinsono kunda ɖən nɪ na; Aqúwaa ndila katən kəba shee bɛrɛ nyida ndən nnu nfura bɛrɛ ma na. ¹³ Nkələ ba nə Píeer na Yahana ba yide nuja nuja ma, nɪ kpa pɪ bitɪ. Ba ye yɔ pɪ waa: kə ba cere uyɔ ɖən na; Ama ba yɔ pɪ waa ba buŋakusun Yeesu. ¹⁴ Ama usoro ɖe aŋə alaafiya ma, ayide basul ma, kə bakɔɔ ayɔ ŋgaɖee ba lə ma na. ¹⁵ Na ba lə pɪ waa: were ɖoo ma, at gɪcuca, nkanə na baɖa na yee gufaŋa na lə waa: baɪ na gɪsara na bɛrɛ baɖe? ¹⁶ Aqúwaa: Yerusalem kəbaja banunii ba nə maamaaci kagulesuraɪ ba lee ma, nakagisəra afure na. ¹⁷ Ama naa galee gaɖe gapaa tɪ ce baa nka samaa agɪcuca na, ɪsəm gɪ bla na pɪ ba paa kɔɔ lə galei gaɖən kokoo ba lee akɔɖən na nyida nde na. ¹⁸ Na ba yida pɪ, naa bla na pɪ waa: bapaa kɔɔ lə gaɖən kokoo bacere na Yeesu anyida na. ¹⁹ Na Píeer na Yohana babuye pɪ waa: Anyungilopɪ cəmikəma aŋə ɪtaji waa ɪ tənə Gaja kanyu waa gɪ nyene anyun naa apala Gaja. ²⁰ atu kagisəra aŋura gɪpaa lə bukɪ gɪ nə arəŋə ma na. ²¹ Na bakɔɔ anashe pɪ acinə nɪtam pɪ, kəbakɔɔ yɔ ɖaa ba bɔ baguto ma na, aqúwaa samaa auni atɪ kuma Gaja aɖu bukɪ busara ma, kandi lan. ²² Usoro ɖe aŋə alaafiya ma aɖe wəɖa bujaɪshunyɪ na kanɔkəm. ²³ Ba lampɪ abonɔ ma, na ba ce bábàjá sul atɪ lə pɪ bukɪ basaraalaaja na banono basara na pɪ naa alə pɪ ma. ²⁴ Ba rəŋə bukɪ basaaka ba lə ma, na ba man ataa uwələ banunii ayinə Gaja a lə waa: ɪkoyar aku ulee aləŋ nɪtam, na tənku, na bukɪ bush ɪ ɖa ma, ²⁵ aku lə ka na nɲuro nsonsono, na ataya ɖauɖa aganɔ waa: Mulee ka samaa ana bɔbɔ na bawor Muleeka afanɔkono ɖa bagɪcuca gəŋ? ²⁶ ɖulinyanɪ kəbayarɪ na kəbayarpi baɖu ganɔ atənə ndiyar na ndee afur bushi andi lan ma. ²⁷ Batənə akatənleeja cɪrɪ cɪrɪ kaja, ndee ufur bushi andilan ma, Heroodi na pɔɔɪ Pilaati na mpá nde nɪ baɖu ganɔ na israel asamaa. ²⁸ Aleɛ bukɪ akunye nɪakufanɔ gu nyau ma. ²⁹ Nnyimə ndiyar, nə ɖaa ba na ɖu atu ɪsheɪ ma, shee akibatənleeja ba lə akaaleɪ nɪja. ³⁰ Bɔlɔ akunye, naa bɛrɛ bɪsheɖu ɪkaɖa maamaaci kalesura lee na akatənleeja cɪrɪ cɪrɪ kaja Yeesu anyida. ³¹ Ba nyinə a bono ma, na gaɖu bawala anyunə ma, ɪtar, na nɲuro sonsono nriŋə baganɔ na basəba na lə Gaja kaaleɪ nɪja. ³² Bɛrɛ tuutuumaɪ ba shee ɪja ma, bata wəɖa ucine uɖɔŋkɔɔ, ganɔ gaɖɔŋkɔɔ. Uɖən ka na laa agulɔ na fələ na, uɖən ka na lə waa amɪja unoo kama na, ama baganɔ bapra uɖɔŋkɔɔ. ³³ Batəmka baɖe batɪ lee Maamaaci kalesura tuutuuma, na Yeesu uhənu gujɔɔ gubmbɔnɔ gutaɖa ashee baganɔ. ³⁴ Aqúwaa: Bagɪcuca nɪ, talka kare ɖən ɖən kaɖa bagɪcuca na, mbaɖee bawəɖa ɪwara kokoo ɪfata ma baɖe batɪ yala na pɪ na bukɪ bayala ma. ³⁵ Naɖu batəmka banyu; baɖe batɪ yuga ɖeiɖei ɖaa baŋa ahɛ ma. ³⁶ Yosefu ndee batəmka ba ɖu nyɪ ɖa waa: Barnabaasi ma, kaashɪ nagəŋ waa: Ndee ana ɖu ɪkashɪ ma upur, aɖe lee lefi abunuma nɪ kare, aɖa shiipu. ³⁷ Na ayalaa gawara, naa tɔɔ kitani apɪ na batəmka sul.

Chapter 5

¹ ʔsoro ɖən adn ka gəŋ batɪyda nɪ waa anmasɪ akar na geɪ safiira ba ni gboo bayala bagawana. ² Na bafaa ɪtam gɔsəʔ alugo akar de yɔ:na tɔɔ ndee isaa ma ace na yeesu abakənja banyu atɪ dɔ. ³ Na píeer alə rɪ waa ananisi mɔleeko shee taanu ariŋə akufolu gəŋ taili ʔpaapaa nɲuro nsonsono gəŋ ngawara ʔyala ma? ⁴ Maa kəba yalajɪ na kilee aki jie aa ʔsankɔɔ yala ma kɪ jie aa baɪ na ʔtɔɔ gɔfaŋa gɔde adɔ akufau nɪ geɪ kɪ lee bɛrɛ pl ʔpaapaa na ama gaja. ⁵ Ananiasc arəŋə bɔlei bɔde ma n'afəɖa atəɖa atən acii kpaarɪ n'asampəna ɪbɔmbɔnɔ ɪkpa mbadee bada nkanə ma. ⁶ Na bayifala ba ta ataa nkanəpa apar nɪ akisa atɪ fun. ⁷ ɪkə daa bɔkɔŋə bɔʔrin ma n'akar akpa,ka yɔ ŋgaɖee galee ma na. ⁸ Na píeer ataba nɪ bɔlei waa lə amɔ gɔtanɔyɪ ɪyala anyungawara ma na gəŋ aa aa na atələ waa liŋ daa gɪ yala ma na gəŋ. ⁹ Nkanə na píeer alənɔr waa baɪ na ɪdɔ ganɔ atənə ɪkayar anɲuro gəŋ kide atɪya mbadee bafun akakul ma bayide gakanu batɪ batɔɔ aki afəl na ma. ¹⁰ Kpaarɪ kpaarɪ n'amanafəɖa atən acii: bayifala bakpa ma ade ci bono;na ba taa nɪ atɪ fun a cəm ni ʔkur. ¹¹ Asampəna ɪbɔmbɔnɔ ɪta kpa samaaɪ ada nkanə na bɛrɛ barəŋə alesəra de ma. ¹² Maamaaci kalesəra tuutuuma ɪde tɪ le na yeesu aabatənka banyɛ bade ba wala a salam iculupl kaamana. ¹³ ʔɖən ka ce atɪ pele na pɪ na samaa de shee tɪ kɔma ʔnbɔmbɔnɔ. ¹⁴ Bɛrɛ ɪba cam yeesu ma basoro na basəmprə bade ba tɪ pele na ce. ¹⁵ Bade ba tɪ pi na banyukɪja na dɔ unyɔŋa lan naa píe ata naa fəl agɔfələləl gɔta siukare ʔshedɔ ʔde kada. ¹⁶ Bade ba tɪ cu na ce ʔpə ɪsəla na yerusalem ma na banyukɔja na mbadee anɲuro ɪbɔnɔ una təʔ pɪ ma banunii ɪde tɪ kada pɪ. ¹⁷ Ama asaralaja abɔmbɔnɔ nabaja atɪ nyɔna saduusikəbaja bata ayidelan nɔnyoro nde kpa pl. ¹⁸ Na bari yeesu abatənka akəʔ pl sarka nɪ. ¹⁹ Ama n'ikoyar amalaka atine sarka kagɔcanɔ gujɔŋ alaa pi alam naa lə pi waa. ²⁰ Kɔla ma ace ʔnyinyu kaafala nɪ atɪ lə m bɛrɛ bada ma. ²¹ Barəŋə ʔwələ ʔwələ ndee malaika alə pi ma na ba ce ʔnyinyu kaafala nɪ gajaka jaka atɪ cere bɛrɛ.Na asaraalaaja na abaja bawala ayida israel kəbanono ba sə ɪkəma kaadu na batəm bɛrɛ ba tɪ laa yeesu abakənja sarka nɪ apɪ na ma. ²² Isɔɔja mabadee ba ce ba laa pɪ ma bakpa ma kə banə ʔɖən sarka nɪ na ba ce atɪ lə astiee pl. ²³ Waa:gɪ kpa ma sarka kacanɔ ɪde rim gɪstɛbe na mbadee ba na tənja ma bayide babɔdutunɔja gishebo;ama; gɪtine kuŋə ʔɖən nɔɖən na. ²⁴ Nkələɪ ʔnyinyu kaafala kandiyyar

na basaraalaaja kadibaja ba rəŋ ma kəba kɔɔ ayo daa ba lee kakoo ŋgadee gati pi ma na. ²⁵ N' ɔdɔn apɪ apɪ atɪ lə pi waa kide maati ya bɛrɛ ɪdɔ sarka nɪ ma bada ɔnyɪŋkaafala nɪ na cere samaa. ²⁶ N'ɔnyɪŋ kaafala kandiyyar ata ade na ɪɔɔja atɪ tɔɔ yeesu abakəŋja shelem api na ma naa samaa tɪ nyun pi atala na. ²⁷ Ba kpa na pi ɪkəma kaadɔ ma n' asaralaaja abɔmbɔnɔ ataba pi waa: ²⁸ Ku bla nanyun waa ɪpaa kɔɔ cene bɛrɛ na nyɪda nde aa ɪpala nyɪda nde nriŋə yerusalem naa acer bɛrɛ na yɛɛ ɔsoro de akɔnɔ ɪkəwa atɪ ndi lan! ²⁹ Na piɛɛr n'abasoro ba lə waa: Isim gɪnyene gaja apala bɛrɛ. ³⁰ Atɪ baya bambɔnɔ ba gaja ɠaŋəŋə ka yeesu ndee ɪkə nɪ akal nɪ ŋɔyɔ lan ma. ³¹ Gaja ga laa nɪatɪ nɪ agɔnyɪsono lan n'ayɪda nɪ ɔyapɪpi na afɔraka ashee israel afɔba ndawa acam ambɔnɔ k'ɔtədu. ³² Atɔ na mbadee la na nyene nɪ pi ŋjuro nsonsono ma gi lee kasəri kasəriya baja. ³³ ³⁴ Yeesu abakəŋja ba lə pi ɠəŋ ma n'ɔnyana ɔkpa pi na ba na yɛɛ ba kə pl ba cii Ama fariisi kare den ba tɪ yɪda nɪ wa gamalieli ade lee ayɔka abɔmbɔnɔ samaa de sɔlɔ agalei gɪstieɔ na ata ayide lan ɠakəm cɪmdu na alə waa: bafəna alaa yeesu abakəŋja ace nɔpanpanja. ³⁵ Na alə waa: israel kebajia anyui lee na laakaaanl daa unayɛɛ isara na bɛrɛ bade ma. ³⁶ Adɔ waa ki ka na liŋ na tedaasi atɔɔ agɔlɔ na yɪda akɔden na bɛrɛ bɔsəwa bɔnan ba tər aŋkəm ba ke nɪ aci na mbadee ba tər aŋkəm ma baram atən ɪpna fɔl. ³⁷ ɔni aŋŋəm na yudaasi galilee kaja ŋkələ ba na tər bɛrɛ ma na abɔ bɛrɛ adɔ aja ŋkulo nɪ: ɔni gboɔ aci na mbadee ba tər aŋkəm ma baram atən. ³⁸ Nyinmə nti lə anyun kan na bɛrɛ bade na pala ma pi shelem ɪta ji waa bantəma nde ndoo na bɛrɛ sul na ntɪŋɛpiɛ. ³⁹ Ama nll sanjkɔɔ ji waa gaja sul na ndoo na ndoo na ma kii sərə aplepe njl na paa ma cufɔl kaare acə na gaja ɠɔtara na. ⁴⁰ Na ba rəŋə agaja n'ayɪda yeesu abakəŋja;akəda pi ɪpɛ abala na pi bapaakɔɔ cene na yeesu aŋŋ. ⁴¹ Yeesu abakəŋja ba bɔ bagɔlɔ adoo ɠakəmcim du ma wilee pi ɔciŋkərka ɔciŋkəka ɔbɔmbɔnɔ adɔwaa yeesu anyɪda lan na ba naashe pi akə da pi lpe. ⁴² Baa njen ba tɔ ce ɔnyɪŋ kaafala nɪ na ɪfala nɪ nacere bɛrɛ nlə pi yeesu kriste a laa baanɔ asonsono kaalei.

Chapter 6

¹ Kasaa dɛ na Yeesu abakəŋja bayɔgo na pele, na heleniiti kəbaja baɗa na ŋumɔŋumo waa: Hebrə kə baja ba ta naa yuga uju ba tɪ laa ba baja na pala, kəba na yuga uju nashee pi na. ² Ŋkəŋ na təb na banyu ba yɪda Yeesu abakəŋja uwalu, naa lə pi waa: kɪsim gi pala Gaja kaalei na rəŋə na uju na. ³ Galan atɪ baja kide ma anyɪcɪca nɪ alaa bɛrɛ kulumɪ, mbadee ba na səriya balan na ŋjuro nsonsono nriŋə na pi bawəɗa uyɔu ma, gishee pi ntəma nde. ⁴ Naa atɪ ɠitəŋə na uynɪju na Galei kantəma. ⁵ Ŋkəŋ na galei ɠade ɠakər baarja ucine. Na ba laa Etienɪ, arɛ, ucine na ŋjuro nson sono yar, Filiipu, prokɔɔr, Nikanɔr, Timɔnɪ, Parmenasɪ, Nikolasɪ, prɔseliiti Antiošhɪ kaja. ⁶ Na ce atɪ faŋa pi Yeesu abakəŋja, banyuŋ ashee pi atər anye balan. ⁷ Gajakaale ɠade ga tɪ ce baa ŋka, Yeesu abakə tuutuuma baɗe batɪ pele nace Yerusalem kamba nɪ, na basaraalaaja tuutuuma gboɔ bawəɗa ucine. ⁸ Etieenɪ, Gaja kagujɔɔ na kɪkashɪshɪ ɪdɛ riŋə na nɪ, adɛ tɪ lee maamaaaci kalesura samaa agɪcɪca. ⁹ Sinagɔɔgə nɪ kəbare baɗən ba dɔo na sireenɪ na aleksadrii, na yɪda kəbajai ba dɔo na silisi na asii ma, baɗa na lɔɔrɪ na Etienɪ. ¹⁰ Ama uyɔu Etienɪ awəɗa na lə na pi ma, kə ba sərə atukaashɪ na. ¹¹ Ŋkəŋ na bɛrɛ baɗe ba ta na yɛɛ bupanjaka na lə waa: Gi rəŋə ana kpaarɪ na Musa na Gaja ma. ¹² Na ba pikil samaa, na banono, na babɔŋɔnɔ ba ta asɪu nɪ, ari nɪ ace na ɪkəma kaaɗu. ¹³ Naa afu isei ater andɪlan na lə waa: usoro nde kapala bulibɔnɔkuləw na ata cirɪ cirɪ kaaɗu ngade n'atugupɔ na. ¹⁴ Adɔwaa: gi rəŋə a na lə waa Yeesu, Nasaretɪ kaja dɛ, ataa pi ɠaɗu ŋgade n'afɔba gushilei Musa ashee atɪ ma. ¹⁵ Mbadee ba sə ɪkəma kaaɗu ma, ba taa ba buye atəŋə na Etienɪ, ma, agayɛ ɠade ɠaɗa ɗaa Malaika agayɛ ma.

Chapter 7

¹ Násaraalaaja ataba waa: ɠəŋci ulə aa? ² Na Etieenɪ abuyɛ nɪ waa: Ambaja ambanono, dɔu ma gutɔ! Gaja ɪkoyar afaŋa agulɔ ataya Abraham, ŋkələ adɔ Mesopotamii ma, na aye sə shana am; kanjkəm na alə nɪ waa: ³ Təbə akaatəna náakəbɔŋuma, naa ace gatəna ŋgadee nɪ, nnuma faŋa aki ma. ⁴ Na adoo kalɗee kəbaja bagatəna nɪ, naa sə sharaanɪ. Ayar abuce kanjkəm na Gaja ga pi na nɪ gatəna ŋgadee ɪɗa nnyimə waa ma; ⁵ Kasaa dɛ kakana ashee nɪ agaja ɠaɗu waa akukukei unaakama na, ama adɛ shɪtɪ lə nɪ waa: Aki naa je ɠaɗu ŋgadee aki nakəbɔŋuma. ⁶ Na Gaja ga lə waa: Akəbɔŋuma bu tɪ bu tɪ ɗa ɠisana gatəna ɠafɔli ɠaɗən nɪ; Naa baɗu pi ɠɪɗɔmpəla anaashe pi halɪ buja awanyu 400 ans. ⁷ Ama samaa ndee adɔ pi ɠɪɗɔmpəla maa, nti ma cum na nɪ ɪkəma ɗaa gaja galə ma na ɠəŋ, kanjkəm na malaa pi apɪ na ɠaɗu ŋgadee atɪya ba naa lee amu bɔɔta. ⁸ Ŋkəŋ na Gaja ɠakur na Abraham upenɔ kalukawɪlɪ na Abraham aŋum isaaka ma, ushile ganaana ku ja na apenɛ nɪ, n'saaka aŋum yaakubu nápenɛ nɪ, ŋa yadakubu aŋum atubaya babumbɔnɔ təb na banyu. ⁹ Atubaya babumbɔnɔ ba wəɗa na Yosefu nɔɔnyoro ma naa atɔɔ nɪ ayala bashev na nɪ Ejibiti. ¹⁰ Ama Gaja ɠaɗa asul ishɛyuka nɪ, na alaa nɪ unawɪya nɪ, naa ashee nɪ uyɔu halɪ aŋə ɠupɔ farahauna Ejibiti kagupayarɪ sul, n'uri atɔɔ nɪ atɪ Gomɪŋtɪ Ejibiti nɪ ŋɠafala ɠaŋunɪi lan. ¹¹ Na ɠakəŋja ɠaɗən ɠakpa Ejibiti na kahana nɪ ishɛɪ ɪta goro, atɪ baya kə ba kɔ aŋə uju bajɪ na. ¹² Na yaakubu arəŋə waa: Blee ɗa Ejibiti nɪ, na asəba atə nɔɔŋkɔnɔ. ¹³ Nnyutaja na Yosefu a laa agulɔ afaŋa abanano, na farahauna a ye yɔ abɔŋuma. ¹⁴ Na Yosefu atəm ba ce atɪ tɔɔ ayar náabɔŋuma buɔnɪi apɪ na ma, ba dɛ baɗoo bɛrɛ ishrii na təb nɪ nun. ¹⁵ Yakubu a ce Ejibiti ma, ŋkəŋ na aci na li baya gboɔ. ¹⁶ Na batɔɔ nɪ atɪ fun sɪshɛm ɠaɗu Abraham ashinulanɪ hemɔɔ bapur sɪshɛm ayar sul ma. ¹⁷ Aivaatu ɪ alukawɪtɪ ndee Gaja ɠakur na Abraham, na Isəla ɪlee ma, na samaa asəba na yɔɔɔ tuutuuma Ejibiti nɪ. ¹⁸ Halɪ cəm na ɠupayarɪ ndee ka yɔ yosefu na ma a cam ɠiyarɪ. ¹⁹ Na ɠaupayarɪ dɛ atɔɔ ɠufana gubɔnɔ na sara wo ta ɗimi. Anaashe atubaya, halɪ atɪ na yɛɛ baba pi ba paa ɗa ŋjuro nɪ na. ²⁰ Kasaa na ba ŋum Musa, adɛ cum uŋəu Gaja kayu na ba ye le nɪ ayar agafala nɪ halɪ ɪpɔrɔ iri. ²¹ Batɪ tɔɔ nɪ abəɗa ma, na farahauna upigii atɔɔ nɪ ayele apra upur. ²² Ba cere Musa Ejibiti kəbaja buyɔu, adɛ wəɗa iko abuliləka nábaamunu nɪ. ²³ Awəɗa buja ishunyuv ma, n'ɪpɪ ucine nɪ waa ace atɪ jeɗe abanono israel bapur. ²⁴ Na aŋə Ejibiti kare ɗən a na naashe abɔŋuma nɪ kare ma, na acam

gaboro naa akə ejibiti kaja aci.²⁵ Ađe shee tam waa: kayɔna abanɔɔɔ batɪ ba yɔ waa: uni na gaja galaa waa: Anaa tɪ funa pɪ ana abanɔɔɔ baɔe kəbatɪ kashɪ na.²⁶ Kaajikuɔɔaka, na gaboro gaɔen gasəba abanɔɔɔ ba gɪ cuca, nkəɲ na na apaɔa pɪ alə pɪ waa bəre baɔ ɲkɔɔɔ pɪ ɔlee; Mulee ka na una naashe any unbaɔoro gəɲ?²⁷ Ama na ndee ana naashee uwor ma, anuɲo nɪ alə nɪ waa: Anatɪ ka akɪ waa: Aleee atakəm cimja atɪ gɪcuca.²⁸ Una yee akə amu na, ɔaa galat ukə ejibiti kaja maa?²⁹ Musa arəɲə gəɲ ma, na cu asheɪ Madiina kəbaja bagatəna nɪ atɪ ɔa, nkəɲ na anuɲo bapi banyɪu.³⁰ Awəɔa buja ishunyɪu ma, na malaika afaɲa nɪ agulɔ sinayii kagubunu kuteru nɪ, utamu uɔe tɪ cam na gayopiri.³¹ Musa anə gəɲ ma n'lee maamaaci kabuko; Nákəm na səla na ma apempenje akide, nkəɲ na arəɲ na arəɲə ikoyar uwələ waa:³² Amu na akawebumbɔɔ ba gaja, Abrahama Gaja, Isaaka na Yaakubu ba Gaja. Musa agulɔ guɔe gutɪ tar kanyinje ataa agaye akide na.³³ N'ikoyar alə nɪ waa fɔɔɔ akakɔɔɔɔɔ aɔuwa gaɔuɪ uɔa waa ma ɔlee cɪɪ cɪɪ kaatəna nɪ na.³⁴ Njə amasamaa aɔa Ejibiti najɪ isheɪ ma, nrəɲə a gako galaɲ na nrəgə apɪ ma laa nɪ. Njəmə kula a ce nɪ tam akɪ Ejibiti.³⁵ Musa ɔa babəla, na lə waa: Anja tɪ kakɪ waa aleee atunɔiyar na ta kəm paɔaɔa, uni na Gaja gatəm waa aleee banɔiyar na ndee anaa laa gɪɔɔmpəla nɪ ma, na malaika ndee afaɲa nɪ agulɔ ma ukaɲnama.³⁶ Alaa ka pɪ Ejibiti nɪ, aleee bitɪ na maamaaci ka leɔura ejibiti kaatəna nɪ, tenku arana agɪcuca n'uteru nɪ halɪ buja ishunyɪu.³⁷ Musa ɔe, alə ka israel bapur waa: gaja gatɪ galaa anyuɲgɪcuca annabi ɔen ɔaa amu ma.³⁸ uni arəɲə ka malaika ana lə na nɪ nkələɪ bawala sinayii baɔe n natəbaya ma cam ka njuro kabulee ashee atu.³⁹ Atɪ baya kəba cee na yee ba cəpra bɪfolu akɔɔ Ejibiti,⁴⁰ Alə aruna waa: lee Gaja gaɔen ashee atu ga naa sara atunyɪ; Aɔuwaa Musa ɔe alaa atu Ejibiti kaatəna nɪ ma, kukɔɔ ayo buko apra ma na.⁴¹ Nkəɲ na ba pil nce acə ana ɔaa nkuna ma, naa basaraa ashee nciɔomo ba lee nabanye ma, najan na jɪ.⁴² Nkəɲ na Gaja ga lam pɪ naa tɔɔ pɪ ashee banaa lee ayokɔɪ ɪɔa alaɲ bɔɔta, ɔaa banɔn akɔɪ ka guɔɔ nɪ waa: Israel kəbaja anyɪn saa ndee ɪɔa uteru nɪ ma ɔbuɲa tɪ laa saraa na shee amu aa?⁴³ Inaati lige mɔɔɔshɪ na ramfanɪ kanɔkuna kaguɲo rpi. Acitomo ɔe ɪce na lee bɔɔta ma! Ntɪ ma kɔɔ ace na anyɪ babilɔɔnɪ kankəm aa?⁴⁴ Atɪ baya babuɲa awəɔa səriya kaaɔu ɔaa ba lə ashee Musa waa: Aleee Kagusvra ɪ anə ma,⁴⁵ Atɪ baya ba cam adakaa ɔe halɪ Yosuwee kasaa ɔe na Gaja gakərə isamaaɪ baɔa nkəɲ ma, nɪɔa halɪ atɪ cim na ɔauɔa.⁴⁶ Na ɔauɔa anə Gaja kaguɲɔɔ na yee waa acə gaɔuɔaka ashee Yaakubu a Gaja;⁴⁷ Upur salomɔɔ a pɪtɪ cə gafala gaɔe.⁴⁸ Ama Gaja gaɔa alaɲ ma, kaa na ɔa buɔuɪ bəre ba cə na banye ma na, ɔaa annabi abuɲa lə ma.⁴⁹ Waa: Nɔila nlee ka amunyarɪ boi na gatəna ga lee agaɔunyika n'ukɔyom ataba pɪ waa. Gafala gapanajɪ una yee ɪcə ashee amu, yaa gaɔunuraka gapanajɪ una yee ɪyee ashee amu.⁵⁰ Kilee amanye ɔlee ka ayokɔɔde ɲunii aa?⁵¹ Anyɪn bəre ɪɔkanɔkərka baja anyɪn, anyɪnɪfolu na nyunatɔ kɪ lee siriya kija na ma, unaati kan na njuro nsonsono, buko anyumbaya ba lee ma ɪtɪ təwə bantəma.⁵² Annabi bapanja pɪ anyumbaya kəbanaashe na? ba kə mbaɔee ba lə ɔeiɔei kare nde agalei, nianyn gboo unalee kambɔɔɔ.⁵³ Anyɪn ɪcam malaika mana baguɔɔɔɔɔ banyav ashee ayɪn naa kɪkun kaɔeiɔei na ma.⁵⁴ Barəɲə bulei bulei buɔe ma, nɪunyana ukpa pɪ paa bɪ folu nɪ baɔe batɪ fəɔə fəɔə banukɔɔ.⁵⁵ Ama, njuro nson nsonsono nde rinje Etieenɪ, ataa agaye na kiɔe alaɲ suu, na anə Gaja kukumu. Na anə Yeesu ayide Gaja kagunyisonolan ma.⁵⁶ Na Etieenɪ alə waa: kiɔe ma nɪ njə nɔila ntine ma, naa njə arepur ayide Gaja kagunyisonolan ma.⁵⁷ Nkəɲ na ba səba na kuro naciɔ batɔ awala asin nɪ.⁵⁸ Naa abɔnɪ aɔoo na mpa kupanpanja na nyɪn nɪ atala mbaɔee ba lee kasəriyabaja ma bafɔɔɔ bitoko aɔu ayifala ɔen anyɪu, batɪ yɪɔa nɪ wo a sooli.⁵⁹ Ba na nyum Etieenu atala ma, na anyinə Gaja wa: nɔiyar yeesu cam amunuro!⁶⁰ Na acima akəwə lan, naa akuna kənkəɲ waa: Nɔiyar Paa tɔɔ ba taali na! Alə gəɲ abonɔ ma na afol

Chapter 8

¹ Etieenɪ abu ce buɔe bufana sad. kɪshile ɔe nɪ na wɪya abumbɔɔɔ ata pɪ ashee Yerusalem kacɔɔɔ atɪ nyɔɔna yeesu abatəɲka, baram atənace yudee kɪkarakara na samarii.² Na bəre ucinebaja ba ce atɪ tɔɔ Etieenɪ atɪ fun, naa ayu agako.³ Sad ade tɪ ram cɔɔɔ; Nakpa nɪfala nari basoro na basəmpərə na ku sarkanɪ.⁴ Baɔee bashee ɪja naa aram atən ma, baɔe ba tɪ lee laabaaru asonsono kəɔei na shee bəre na ce.⁵ Nafliipu a ce basamaarija bampa nɪ atɪ lee Yeesu kristo awaasu ashee pɪ.⁶ Saa ndee bəre tuutuuna, barəɲə naa anə alesura ndee filiipu ana lee, na ba pəmpenje naɔu nɪ guɔɔ gishebo.⁷ Anjuro ɔbɔɔ tuutuuma ɪɔe tɪ ɔoo na lam bəre, na kuro, bəre ɔbu mən pɪ ma, n'ɪfalanɔalan mana ba lə ɪkaɔa pɪ.⁸ Ucinɔkərka ubumbɔɔɔ ɔta pɪ mpa nde nɪ.⁹ Usoro ɔen batɪ yɪɔa nɪ waa simɔɔ, aɔe tɪ lee jenjenbu na lee maamaaci na bitɪ kalesvra najinə basamaarija binyine.¹⁰ Basamaanja banunii tɔɔ na bapi halɪ banɔno lan ba cee naɔu nɪ na guɔɔ na lə waa: Awəɔaka Gaja kukashɪ ndee bana yɪɔa waa: ubumbɔɔɔ ma.¹¹ Baɔe batɪ ɔuni guɔɔbaa saa apana na, aɔuwaa: Acee tɪ njə bunyine ɔuɲ na ajenjenbu kales.¹² Ama, bashee ɪja gajakaayaitəna kalaabaan asonsona ndee filiipu alə pɪ na Yeesu kristo anyɪɔa ma, na basoro na basəmpərə ba mənə pɪ buto.¹³ Simɔɔ agulopi gboo ashee ɪja, ba mənə nɪ buto ma, na alafiliipu sul, aɔe tɪ njə maamaaci kalesura una lee ma, ɪɔe kpam bitɪ.¹⁴ Yeesu abatəɲka baɔa Yerusalem, naa barəɲə waa: basamarɪ ja gboo ba cam Gaja kaalei ma, natəm Pieer na Yohana.¹⁵ Ba kpa basamaanja bagaɔu ma, naa anyinə ashee pɪ, naa banɪ gboo bacam njuro nsonsono.¹⁶ Aɔuwaa kasaa ɔe njuro nsonsono kɪnkana rgə buɔen lan na, ama bashɪ mənə pɪ buto na yeesu anyɪɔa.¹⁷ Nkəɲ na Pieer na Yohana batər banye balan na njuro nsonsono nrgə balan.¹⁸ Saandee simɔɔ anə waa Yeesu abakənja batərbanye ashee pɪ njuro nsonsono ma, na alaa ɪtanɪ ashee pɪ,¹⁹ Naa lə waa: shee mamu gboo ɪkashɪ ɔe naa areɪ matər anye alɲ ma, acam njuro nsonsono.²⁰ Ama na na Pieer alə nɪ waa: Akutanɪ gɪpra nakɪɔɪ aɔuwaa ɔtɪ tam waa: batɪ basəra ashɪ Gaja kaguɲɔɔ nɪtanɪ.²¹ Kawəɔa akəɔen atɪ gɪcuca galeɪ gaɔe nɪ na, aɔuwaa: Akɪfolu kutəɲə na.²² fuba nɔawa naa apala akujbɔɔɔ, anyuɲə nɔiyar atəɔə akufolu kagufana guɔɔɔ ɪtɪɪ waa ɪɔa utəɔu.²³ Aɔuwaa njə waa: Gɪ lələwa gɪulka gɪ naa ɔa nakɪ akumbɔɔɔ kanɔilan.²⁴ Na Simɔɔ alə waa: Anyuɲgɪlopi nyuɲə ma nɔiyar ashee amu naa buko ɔlə ma, kɪɔen ɪpaati wəɔa amu na.²⁵ Pieer na yohana balaa səriya n'landiyar yeesu agalei abonɔ ma, na ba kɔɔkɔɔ atəɲə na Yerusalem naa naa lə laabaaru asonsono kaalei basamaari ja bapa tuutuuma nɪ.²⁶ N'ikoyar amalauka alə na filiipu waa:

Tayideln naa atənjə na gajakalan uca ndee urgə na Yerusalem na ce gasaa ma, uterukukunyujca de lan. ²⁷ Na ata afəl, kpaari na amana ɲi itiyopiikusona dən balaa nɪ sai ma, aɗe lee itiyopii kagusəɲnari a miniisi ndee ana tɔɲi amaana anjuni lan ma aɗe ce yerusalem alee bɔɔta. ²⁸ Akɔɔ nashɛv ma, aɗe sɛ alɔɔrɛ lan na tur annabi esaye agubɔ. ²⁹ Na ɲɲuno nonjono nlə filiipu waa: kəm a ce asɛla na lɔɔrɛ dɛ. ³⁰ Na filiipu acu atər anɲəm na rənjə ana tɪr Esaye agubɔ ma. Na ataba nɪ: Iti ye aɲi bukwɔ unatur ma aa? ³¹ Na atɛlɛ ashee filiipu waa: Baɪ na tɪy amu ɲudɛ kakaɲa ɲamu na? Na ayɪɗa filiipu akpa alɔɔrɛ nɪ cəm na nɪ. ³² Mbɔsav kaaleɪ gaɗe ana tur ma, ga nɪ jɪ gəɲ waa: Ba btɔɔnɪ ace nama daa bana ce ɲabɔri gaɗufuka ma daa garanɲori ɲkɔri ɲgadee bana sir usana na na kaa bla na ma, koɲana gano alɛ gaɗən na. ³³ Agulɔlɔroka nɪ, na cim ukəma akə agaleɪ. Aɗumi mi nɪ aɲa naa alɛ agaleɪ? Aɗuwaa balaa aɗulinya gatə na lan. ³⁴ N'usoro ba loa nɪ sai ma, alɛ filiipu waa: jɪ suuru, aɲa agaleɪ jɪ annalɛ gəɲ? Agilopi agaleɪ yaa uɗən agaja jɪ ana lɛ? ³⁵ ɲkəɲ na filiipu acam uwəlɛ naa asəba na mbɔsav ndee ana tur ma, kaaleɪ naa alɛ nɪ yeesu alaabaaru asonjono kaa lei. ³⁶ batɔɔ unyujca na ce ma, na ba ɲɛ buto gaɗu gaɗu gaɗən n'usoro ba laa nɪ sai ma, a lɛ waa: Buto bu nookama, aa? maako na kəl unyujca ba pa mənə amu buto na. ³⁷ Na filiipu alɛ nɪ waa: uta shee tja n'akɪfalu guɲunni, iti lee. N'usoro ba laa nɪ sai ma, alɛ waa: nshee tja waa: Yeesu kristo alee Gaja upur. ³⁸ Na ayɪɗe lɔɔrɛ; na filiipu n'usoro dɛ ba rgɛ babere banyu akpa buto nɪ, na filiipu amənɔ nɪ buto. ³⁹ Baɗoo buto nɪ ma, ɲɲuro ɲsonjono n laa filiipu anyeɲe, n'usoro ba laa nɪ sai ma, kakɔɔ aɲɛ filiipu na. Ucinɲərka ubumbɔɔɔ upɪ ashee usoro dɛ ari n'unyujca ashev. ⁴⁰ Na filiipu acetɪɗoo Asɔɔ, ɲace sesaree kapa nɪ, na lɛ laabaaru kaaleɪ baa ɲka na.

Chapter 9

¹ Kasaa dɛ na sad apempenje na naashe yeesu abakənja na kə baɗən baɗe batɪ ci, ɲace asaraalaaja abumbɔɔɔ sul. ² Alɛ nɪ waa: uni ashee aɗe gubɔɔ gushee aɗe ganɔ akpa ɗamaasi kɪsinagɔɔgɛ nɪ ari mbaɗee ba na kun adiini afɔlɔ dɛ ma, aɗe ari pi basoro na kəbasəmprɛ akuvr ɪtɔ apɪ na Yerusalem. ³ Atɔɔ unyujca na ce asɛla na ɗamaasi ma, n'ukaɗu ubumbɔɔɔ dən urgə nalan nanɛlənɛlɛ asər nɪ akal. ⁴ Na afɛɗa atən, afɛɗa atə ma, ɲarənjə uwəlɛ una lɛ nɪ waa: sad, mu lee ka una naashe anu gəɲ? ⁵ Na sad ataba waa: Ananaki ndiyar? na ndiyar atɛlɛ ashee nɪ waa: Amu na Yeesu ndee uno naashe ma. Nuyumə ɪtɪ sɔm ashee kɪ aboɗo asuko yaa baa munu n'ɪpe sɔɗɔ ka ace nyu. ⁶ Nasampəna ukpa nɪ aɗe tɪ tor na lɛ wa ndiyar munu una yee ma lee? Ndiiyar aləni waa: ta ayiɗe alan akpa mpa nɪ, batɪ ba lɛ akɪ bukwɔ alee ma. ⁷ Bere tɪ ma ba nɪ gboo ukpa pɪ asampəna; ba rənjə uwəlɛ ama kəbanjə uɗən na. ⁸ Sool ata atən ma; unyine dɛ tine ama ka na ɲɛ na; na bari agunye nɪ akpa ɗamaas kampa nɪ. ⁹ Na asɛ nɔɔɔnɔ ushilee ɪru, ka jɪ na ka nyem na. ¹⁰ ɗamaasi ɲkəɲ yeesu akənja dən ba tɪ yɪɗa nɪ waa: Ananiasi. Na ndiyar atine afaɲanɪ. Ayɪɗa nɪ Ananiasi na atɛlɛ waa: Amu nnookama ndiyar! ¹¹ Na ndiyar alɛ nɪ waa: Tayidelan, tɔɔ unyujca ndee ba na yɪɗa waa: Gusono lan ma, ayee yudasi agafala, usoro dən ba tɪ yɪɗa nɪ waa sɔɔl tarisɪ kaja ada ɲkəɲ. ¹² Kasaa de sool de tɪ nyinɛ, na Gaja gatine afaɲa usoro dən ba na yɪɗa waa: Ananiasi akpa atər anye alan naa unyine itine ma na Ananiasi alɛ waa. ¹³ Ndiiyar, nrənjə na bere tuutuuma sanaanɪ ndee usoro dɛ afaɲa akəbare yerusalem ni ma; ¹⁴ Basaraalaaja basanɲɔɔ shee nɪ uko waa: Apɪ atɪ ri mbaɗee ba na yɪɗa akɲyɪɗa ma, akur pɪ dɔ. ¹⁵ Ama ndiyar lɛ nɪ waa: kula ace usoro dɛ na nləa, na yee ma lo nɪ atonjo amunyu, n' israel bapur banyu. ¹⁶ ɲtɪ ma faɲa nɪ ishɛɪ ndee anaaji amunyida lan ma. ¹⁷ Na Ananiasi afɛɗ atɪ kpa gafala gaɗe nɪ, naa atən anye sool lan alɛ waa: Amuwar, ndiyar yeesu ndee afaɲaki agulɔɔnyujca ndee ukun atu na pɪ ma, atənka amu naa akɲyine itine naa ɲɲro nsonjono nrinɛ ɲaku. ¹⁸ Kpaari na akɔɗən ɪɗoo agaye lan afɛɗa ɗaa bufulɪ kafa ma, n'unyine itine. Nata ayiɗe lan na ba mənə nɪ buto. ¹⁹ Aji uɲu abonjo ma, n'ukashɪ ɪpɪ ashee nɪ. Na sool ada Yeesu abakənja sul ishilee unyɪ dən damaasi ka mpa nɪ ²⁰ ɲkəɲ na asəba waasu kuleu sinagɔɔgɛ nɪ waa: yeesu alee Gaja upur naa. ²¹ Mbadee baɗa ɲkəɲ na rənjə ma, bakpa bitɪ baɗe batɪ lɛ waa: kɪ lee usoro ndee ana naashe mbaɗee ba na yɪɗa nyɪɗandɛ yerusalem ma na gəɲ aa? kɪ lee a pɪ atɪya na aribere akur dɔ ace na basaraalaaja sul aa? ²² Baa na kama sool ukashɪ ɪɗe tɪ pele na ce, na akara yuɗaa kəbaja tɪ baɗa ɗamassi ma, ntərətərɛ, na faɲa pɪ waa: yeesu alee ka kristo. ²³ Itilee ishile unyɪɗən ma, na yudaa kəbaja baɗa ɗamaasi ma, baɗu ganɔ na yee ba kə sool acii, ²⁴ Na sool arənjə bukwɔ ba na yee basara na nɪ ma. Baɗe batɪ kəl mpɪ kuyarɪ kaakonɪ gajaka na gutənshile, naa basəra alaa anɲuro. ²⁵ Awa, gujibɔɔɔ gɪɗən jɪ, yeesu abakənja batɔɔ gasheɪ aɗə na nɪ mpa kuyarɪ kanɲəm. ²⁶ Akpa yerusalem, ma, na ace atɪ wɛɗa basaaka; ama baɲa aɗe tlee na nɪ laakaari, kə ba yɔ waa: Apra yeesu akənja na. ²⁷ Na barrabaasi; atɔɔ nɪ ace na yeesu abutənka sul, naa alɛ pɪ, ɗaa sool aɲɛ ndiyar unyujca lan alɛ na nɪ, ɗaa asanɲɔɔ lee woasu na yeesu anyɪɗa nɲa ma. ²⁸ Sool dɛ tɪtər banɲə na ce yerusalem, naa naa lɛ ndiyar agaleɪ na tamaa. ²⁹ Aɗe tɪ lɛ na heniiti kəbaja na bɔɔɔ na pɪ, na ba nɪ gboo baɗa na yee ɗaa ba lee na kənɪ a cii ma. ³⁰ Bawor ba rənjə jɪ ma, na batɔɔ nɪ ace na sesaree, waa ashev tarɪ. ³¹ Kasaade na cɔɔci aɗa fɛɛ yuɗee nɪ na galilee, na samarii, baɗe batɪ ce nye na cu Gaja ba baa mu nu n, ɲɲuro nsonjona nde tɪ pala bere baɗe batɪ pele. ³² Piɛɛr ata ace na jeɗe babaja ma, na ace mbaɗee baɗa liɗii ma, sul atɪ jeɗe pɪ. ³³ Usoroɗən batɪ yɪɗa nɪ waa: Enee, aɗe ɗa atən na sheɗe buja ganaana buɗe bu mən nɪ. ³⁴ Na Piɛɛr alɛ nɪ waa: enee, yeesu kristo ataafura aɲi; ta ayiɗe lan apempenje aka lii. Kpaari na ama na ata. ³⁵ Liɗi na sarɔɔ kəbaja banjə gəɲ ma, na ba cam yeesu. ³⁶ Yeesu abakənja tɪ baɗa jɔpee ma, k'usəmprɛ dən ba tɪ yɪɗa nɪ waa: Tabaita, kaashɪ na gəɲ waa: ɗərkaasi Aɗe tɪ lee alesura ɪsonjono na lee gujɔɔ. ³⁷ N'ushɛɗu urinɪ kasaade aci. Ba cɪ nɪ abonjo ma, na baɗu nɪ ɲku nlanaja nɪ. ³⁸ Liɗi ka luɲ na jɔpee na, na Yeesu abakənja ba rənjə waa: Piɛɛr aɗa ɲkəɲ ma, na ba laa bere banyu a təm ashee nɪ waa: ajisuuru apɪ bagaɗu were were. ³⁹ Piɛɛr ata atər bere baɗe banɲəm, bakpa ma, naba tonjo nɪ ace na ɲku nlanaja nɪ bakonɲa ba wala na yu, nafaɲa Piɛɛr ɪtoko mbaɗe alu ashee pɪ saa tɪ aɗa ɲɲuro nɪ ma. ⁴⁰ Na Piɛɛr lɛ baɲa waa: Baɗoo, ɲacim akəwə lan anyinɛ: Naa acəpra atənə ukono, na lɛ waa: tabita ɲənɛ! Na atine unyine, aɲɛ Piɛɛr ma, na ata asəlan. ⁴¹ Na abɔɔɔ guɲyɛ ataa nɪ alan. Naa ayɪɗa abaja na bakonɲa naatɔɔ nɪ ashee pɪ, aɗe ɗa ɲɲuro nɪ. ⁴² Na jɔpee kampa ɲɲnnii nrənjə jɪ, na bere tuutuuma ba ca yeesu. ⁴³ Piɛɛr aɗa jɔpee ɲkəɪ ishile unyɪ dɛ, gbansama dən agafala nɪ.

naa alə waa:gaja gastiee bayaya bafəba ndawa naa ba wəda njuro.¹⁹ Mbadee ba ram atən ɔnaashe katam nkələ etieenti aci ma bace tali fenisii shiipu kaatəna bɔto bɔ sər akal ma na tiyɔɔshi ati lee waasu ashee yudaa kəbaja baudədən.²⁰ kasaa de shiipu na sireeni kəbaja gboo badoo na atiyɔɔ apɪ na ba lə ndiyar yeesu alaabaarɔ asonjano kaalei ashee pi.²¹ Ndiyar agɔnye gɔde gɔda basul bere tuutuuma basliee ɔja acam ndiyar.²² Galei gade gakpa yeusalem kacɔɔci kəbere batɔ nɪ na balaa barnabaasi atəm ase atiyɔɔhe.²³ Ba kpankən naa anə daa gaja ka gɔjɔ gɔda ashee pɪ ma na bicine ɪkər na ba dɔ pi ɪkankrɪ waa bawəda ɔcine ɔdɔnkɔnɔ naa acra balɔ na ndiyar.²⁴ Adɔwaa alee arɛ sonjono na njuro nsonjono nrənə na nɪ ade wəda ɔcine paa.Na samaa abɔmbɔnɔ acam ndiyar yeesu.²⁵ Na barnabaasi ace tarɔti ati yee sool.²⁶ Anə nɪ ma na atɔɔ nɪ apɪ na antiyɔɔsɪ na ba da nkən gaja gapə ləmə na wala cɔɔc kəbare tuutuuma na cere pi.²⁷ Kasaa de na annabi mana badoo na yerusalɛn ace antiyɔɔhl.²⁸ Nabɔ den ba na yida waa agabusɪ ma ata ayide lan njuro nsonjono nde rənə na nɪ na alə waa gakənja gadə n gatigə gatəna ganunɪ lan gasono nagakənja gade ga kpa saa kɔloodi aji giyarɪ ma.²⁹ Nkən na yeesu abakənja batɔ niya waa baadɔ ndɔ ndɔ daa brkɔi baanə awəda ma atogo akanə na na baworɪ bada yudee ma.³⁰ Na ba njowo ba wala bɔkɔc ba nɛ ma krara barnabaasi na sool banyɛ nɪ.

Chapter 12

¹ Kasaa de na guyarɪ Eroodi asəba na naashe cɔɔci kə bare baɔən.² Na akə Yaakubu Yohana apar na gapɔɔ galama ka.³ Anə waa ɪcun na yudaa kəbaja ma, na akɔɔ ari Piɛɛr ɪde ti lee ɪshilee ɪ kə ba na dɔ lefiir boɔɔ boɔɔ nɪ na ma, kishile.⁴ Ari nɪ akəu sarka nɪ ma, na aɔv ɪɔɔja banan nan buɔv bunan ba naa tunə nɪ, na yee waabata jɪ paaki abonɔ, alaa nɪ aɔoo na samaa bagɪcuca.⁵ Piɛɛr aɔa sarka nɪ ma; cɔɔci anunɪi aɔe ti nyunə Gaja na shee nɪ.⁶ Isaa ushile ɔdɔnkɔnɔ naa Eroodi alaa piɛɛr aɔoo na samaa agɪcuca ma, baɔe ba kur piɛɛr ɪwɔɔ aɔe ɔa ɪɔɔja banyɪv bagɪcuca nafol; Batunəka baɔe ba yɪde sarka kaakonɪ na tunə.⁷ Nkən na ɪkayar amalaka akpa sarka nɪ na nkomo nkaɔa kpaari gaɔv gade gatɪ njələnəl sarka nɪ. Na malaika anənə piɛɛr alə nɪ waa: Tayide alan were! Nɪwɔɔ baɔoo anye nɪkei nɪ afaɔa atən.⁸ Na malaika a lə nɪ waa: Run akabeletɪ akunsəl naa akara akakɔɔkɔɔ. Na alee ɔaa gən ma. Na malaika akɔɔ alə nɪ acənə waa: kara akɪtokopeu, naa tər amunəkm.⁹ Na Piɛɛr atər anəkm, kasaa de kɪkana ye nɪ bukɔi malaika analee ma na, ɪde ɔa nɪ ɔaa atɪ fol guɔa kokoo atɪ nɛ akɔɔən ma.¹⁰ Baɔoo na ce asəla ɪɔɔja basbaka na banyɪutaja na bakpa mpa kagucanə nruko kaguja ma, na guni gutine kaguja banyɪv; na baɔoo akun unyunə ɔən kpaari na Malaika anyenə apala piɛɛr.¹¹ Nkələ piɛɛr anə waa: ɪ ja nɪ ma, na alə waa: Nnə nnyimə gbagbaraa waa: ɪkoyar atəm a Malaika apɪ atɪ laa amv Eroodi agunye nɪ na bukɔi yuɔaa kasamaa ana yee namv ma.¹² Afaɔa faɔa jɪ abonɔ ma, na atənə agayɛ na Maari Yohana ndee bana yɪda waa Maarkə ma anar agaɔv, bere tuutuuma baɔe bawala aɔa nkən na nyinə Gaja.¹³ Na akə gucunəna kaakonɪ ma, n'abaawayar ɔən ba nɪ yɪda nɪ waa: Roodɪ ma, apɪ atɪ na dɔv gutɔ.¹⁴ Na arənə piɛɛr vwələ; ucinkərka nɪ ɔaa anaa tine gucanə ma, na acuu ace atɪ lə pɪ waa: piɛɛr akpa ayɪde gakukonu.¹⁵ Na ba lə nɪ waa: Akɪ usheshe guya yɔguu. Ama na alə pɪ waa: ɪja nɪ.¹⁶ Na ba lə waa: ka yɔ na amalaka na. Kasaa de Piɛɛr de kara gayɛ na kə gucanə. Batine ma, naa anə nɪ, nɪ lee pɪ biti.¹⁷ Na Piɛɛr atɔɔ agunye afaɔa pɪ waa bapɔɔ babunɔ shelemm, na akeshu alə ashee pɪ ɔaa ɪkoyar atəm a Malaika apɪ atɪ laa nɪ sarka nɪ ma, na alə waa: Ba lə ashee yaakubu na bawar, kanəkm na ba təbə ace gaɔvɔlɪ.¹⁸ Gaja gakuɔa ma, n'ɪɔɔja bakpa ntərətər na ta ba bawor bukɔi piɛɛr apra ma.¹⁹ Eroodi ayee nɪ baa nka kanənɪ na ma, na alə waa: babɔ ɪɔɔja ɪ batɪ pɪ ba na tunə ma batɔ. Kanəkm na ace yudee atɪ ɔa seraree.²⁰ Eroodi kabunə na nɛ tiir na siɔɔnɪ kəbaja gunyine na. Na bapɪ wəda nɪ waa: Barənə na bawor, na ba ce Blasita sul uni alee ka guya ukal na ma kare sonjono waa: Akanə na pɪ, na ba rənə na bawor aɔvwaa guya agatəna nɪ na ba na nɛ vju na jɪ.²¹ Ushile ɔən na Eroodi akara bayarɪ bitoko asə anyariboi lan na lə gapalei.²² Na samaa akuro alə waa: Gaja kuwələ na, kulee arɛ uja na!²³ Nkən de kpaari nɪkoyar atəm a malaika apɪ atɪ kə Eroodi, aɔvwaa kashee Gaja ukumu na nɪsheɛ baɔən ba jɪ nɪ aci.²⁴ Kasaa de Gaja kaalei gade gatɪ ce nyu baa nka na, ce. Yeosu abakənja baɔe batɪ pele nace.²⁵ Barnabaasi na Sool babonɔ ba waasu Yerusalem, na bakɔɔ ashev na ba nyɔnna yohana ndee baɔv nyɪda waa maark ma, ashev na ma.

Chapter 13

¹ Atiyɔɔshi ka cɔɔci nɪ Annabi mana na bayəka babumbɔnɔ baɔa ka nkən: Barnabaasi, simɔɔ bana yɪda waa Nijeer, lusius sireeni kaja, Manahē, babunə aman pɪ atonɔ aɔe na Eroodi ma, na Sool.² Ba na lee ndiyar antəma ɪ aɔv pɪ ma, baɔe batɪ kur ganɔ na njuro nsonjono nlə waa: Laa ma Barabaasi na Sool aɔv afələ ashee amv aɔv ntəma ndee lan nyɪda pɪ ma.³ Bakur ganɔ anyinə abonɔ ma, na ba tər anye ba lan naa apala pɪ bafəl.⁴ Njuro nsonjono ntəm Barnabaasi na Sool ba ce selusii, ba ɔoo nkən ma, na shiipu kaatəna ɪ buto busər jɪ akal ma nɪ.⁵ Bakpa salamii ma, na ba lə Gaja kaalei sinagɔɔgən yuɔaa kəbaja ɪ baɔa nkən ma, Maark aɔe ti kanə na pɪ.⁶ Basəla gatəna ɪ buto busər jɪ akal naa ace pafosɪ ma, na ba nɛ jehebuiyar annabi ɪsəiyar yuɔaa kaja ɔən batɪ yɪda na waa: kəl Yeosu.⁷ Aɔe ɔa kɔmɪda abumbɔnɔ sergiusu polus usoro gufanayar sul. Nakomɪda de ayɪda Barnabaasi na Sool na yee waa: Ba lə Gaja kaalei ashee nɪ arənə.⁸ Ama Elimaaɪ jenjənbuyar anyɪda kaashi na gən, aɔe ti kəl kɔmɪda waa apaa shee ɪja awəɔa ucine na.⁹ Na Sool ndee ba na yɪda waa: Pɔɔlɪ ma, njuro nsonjono nrənə na nɪ ma, ataa agayɛ atənə nɪ, naa lə waa: ¹⁰ usorobɔnɔki, mbɔnɔ nrənə na kɪ ma, sheetaani upur kɪ, ɔeiɔei kɪbere, kaapala akuntəmbɔnɔ una kəl ndiyar ma aa? ¹¹ Nnyimə ndiyar agunye guɔa akalan, utaa fɔnɔ kaa kɔɔ anə ushile na. Kpaar na nkomo nshee ka kɔɔ na nɛ gaɔv na, aɔe ti fɔmɔfɔmɔ na yee bere ba tonɔ nɪ. ¹² Kɔmɪda anə bukɔi bu lee ma, na ashee ndiyar Yeosu ɪja, aɔvwaa anə Ndiyar uceru. ¹³ Pɔɔlɪ n̄abasoro barina pafosɪ, n'ace perɔ pɪmfilii. Nkən na Yohana apaɔa na pɪ akɔɔkɔɔ Yerusalem. ¹⁴ Ba kpa perɔ ma, na ba kɔɔ atənə na Antiyɔɔshi pisiɔii. Na bakpa sinagɔɔgə nɪ Sabaati kushile asə. ¹⁵ Batur guɔv na annabi mlana babulei abonɔ ma, na sinagɔɔgə kaɔibaja batəm alə pɪ

waa: Ati bawor basoro anyun, ita ji waa: iti yee idu samaa ikashu la ma, ngaadee twada ma, nnyime.¹⁶ Nkən na Pɔɔl ataa agunya alɛ afaɛa pɛ alə waa: israēl kəbasoro anyu una cu Gaja ma, dɔ ma guɔ.¹⁷ Israēl asamaa nde a Gaja ga laa atibaya afələ. Naa a dɔ samaa de albarka nkələ aɔa Ejibiti kaa tənə nɛ ma, natɛ laa nɛ na agunyaɛkankra.¹⁸ Naa aɔɔ pɛ uteru nɛ halɛ buja ishinyu.¹⁹ Na aɔur isamaa kulumi kanaha kaatənə nɛ, naa ashee pɛ gatənə gaɔe: Ba jie ji.²⁰ Ganikanɛkəm buja awanyu ninyunatəb na ashee pɛ bakəmcimja halɛ annabi samuēl.²¹ Na samaa ataba waa: Batɛ gupayari ashee nɛ, na Gaja gashee pɛ sayul kiisi upur Benjamee abu nuna a ji giyari balan halɛ buja ishinyu.²² Na ti bəɔa guya de, na alaa ɔauɔa waa aji giyari, na alaa səriya alan alə waa: nɛ ɔauɔa Isaii upur, uni na amucine utɔɔ, a naa lee amuciɛsɔlɔka.²³ ɔauɔa abunuma nɛ na, Gaja gacee lə waa: Ataala afuraka ashee Israēl, uni na gən Yeesu.²⁴ Naa afuraka aye pɛ, yohana alee ndawa nfubaka na butomənaka kawaasu ashee Israēl a samaa.²⁵ Yohana abonjo antəma ma, n'alə waa: Amu nkəm uɔən atuna pɛ, kə ma caa sim makur atən alaa anɛɔɔɔɔɔɔ kulo na.²⁶ Ati bawor basoro, Abraham bapur, nanyun ɛ una cu Gaja ma, anyun pɛ batəm na ndinsono kaalee ashee.²⁷ Aɔuwaa Yerusalem na kaɔibaja baja babla yeesu, naa akə nɛ, ba lee buko Annabi mana balə naa bana tur ji baa sabaati apana na ma.²⁸ Kəba nɛ taali ndee anafana waa: bakə nɛ acii ma, alan na, na ba lə Pilaati waa: akə nɛ acii.²⁹ Balee ɔaa ba cee lə agaleima, na ba laanɛ guyo kanɛkurala ati dɔ nkufu nɛ.³⁰ Ama Gaja ganənə nɛ aɔoo bakono nɛ.³¹ Na afaɛa agvɔ mbaɔee na pɛ ba cə galilee na Yerusalem ma, ishile tuutuuma, ba nɛ ba lee ka kasəri ya baja samaa anyu.³² Nātu gi na lə, buko ba cee lə waa: Batɛ ba shee ati baya ma, kalaabaaru asonsono nashee anyun.³³ Gaja galee ashee atɔi gi lee bapur ma, naa anənə Yeesu, ɔaa ba cee anən ji ɔauɔa antulo nnyutaja nɛ ma, waa: Aki na ampi nɛumaki urɔnde.³⁴ Anənə nɛ bakono nɛ, kaakɔ abuu na, ngaadee alə ma, na gən waa: Nti ma shee anyun gujo asura asura ciri ciri kɛja ɛ nlə waa: Nti ma shee ɔauɔa ma, Ajo de ɔa.³⁵ Na akɔ alə gaɔufɔlɛ acənə waa: kaa pala a ciri ciri kare abuu.³⁶ na. Gita kiide, ɔauɔa alee Gaja kantəma abonjo ma na aci ati wəɔa ayar mana, ama abu.³⁷ Ama ndee Gaja ganənə ma, kabuu na.³⁸ Gala ati baja yo ma, waa: N'uni na ba lə mbɔnɔ kutəɔu kaalei ashee anyun.³⁹ Naa are ndee ashee nɛ ija ma, aɔa ɔei ɔei, na lesura ɛ musa agupɔ kagusəra apala are aɔa ɔeiɔei na ma.⁴⁰ Gala lee ma laakaari naa uwələ ubɔnɔ ndee Annabi mana ba bunjalə ma, ipaati wəɔa anyun na: ⁴¹ Anyun ɛ una bla ma, itlee anyun biti, itɛ nara: Aɔuwaa nti ma lee buko buɔən anyu, buko baa ba keeshi ashee anyun kishee ija na.⁴² Barnabaasi na pɔɔl baɔoo nasheɛ ma, na plapla pɛ waa: Bakɔ a pi sabaati kushile ufɔlɛ ati pempɛnə alə ashee pɛ.⁴³ Samaa de nɛ na Yuɔaa kəbaja na mbaɔee bapra yudaa kə baja ma, batər pɔɔl na barnabaasi banɛkəm na, baɔu pɛ kanɛkri alə pɛ waa: Batɔ balɔ acra na gaja kagujɔ.⁴⁴ Sabaati k'ushile ufɔlɛ na mpa nwala na yee ba rən gaja kaa lei.⁴⁵ Yuɔaa kəbaja ba nɛ bere tuutuuma ma, na ncənyoro nkpa pɛ na baɔa na bla na pɔɔl na lim nɛ.⁴⁶ Na Pɔɔl na Barnabaasi ba lə pɛ ɛ ija waa: Ayun pɛ ji basəba alə Gaja kaalei gaɔe ashee nanyun bla ji atutur ji, aɔuwaa anyunglɔpɛ ija ji waa: kisəm ɛcam ji naa gashee anyun nɛuro ndee kinwəɔa gayala na ma, atu anii gutɛ ce mbaɔe kəba yo Gaja na ma sul.⁴⁷ Aɔuwaa: ndiyar alə waa: Aki na ndu ntəma nde ice na ukaɔu ashee isamaa, atonjo ndinsona kaa lei gaɔe ace na gatənə kaa yala.⁴⁸ Na mbaɔee kə ba bunjayɔ Gaja na ma, barənə ji ma, na bakuma ndiyar agalei, na mbaɔee ba cee lee nɛuro ndee kinwəɔa gayala na ma kəbare ma, bashee ija galei gaɔe.⁴⁹ Na ndiyar Yeesu agalei gace baa bagatənə ganunɛi lan.⁵⁰ Ama, na yuɔa kəbaja ba tutur basəmprə na mpa kanɔi baja waa: banaashee Pɔɔl na barnabaasi akərə pɛ baɔoo bampa nɛ.⁵¹ Na Pɔɔl na barnabaasi ba kəprə bukei kantuli, ashee pɛ naa s sheɛ ikɔnɔ,⁵² Ama, mbaɔee ba cam Yeesu apra abakənja ma, ucɛnkər ka uɔe nɛ pii na nɛuro nsonsono.

Chapter 14

¹ Ikɔn nkən na pɔɔl na barnabaasi ba kpa yuɔakəbaja ba sinagɔɔgə nɛ na alə na pɛ na yuɔaa kəbaja na geki kəbaja tuutuuma bashee ja.² Ama yuɔaa kəbaja ɛ ba bla kəba shee ija na ma, ba tutur bawor anaashee mbaɔee banhee ija ma.³ Baa nakama, na baɔa ikɔn nkən alɛ baɔe batɛ lə bulei nuja, nakantan na ndiyar Yeesu, aɔe ti kana na pɛ na laa səriya agalei, maamaaci kalesvra ɔe ti lee na banye.⁴ Na mpa nde kasamaa ayuga akpala unyu baɔən baɔa ashee Yuɔaa kəbaja basaaka baɔa ashee Yeesu abatəmka.⁵ Na bayoja na yudaakəbaja bace atɔu ganɔ naɔibaja asəba na tootoo gaɔu anashee pɛ anyun pɛ atala,⁶ Pɔɔl na barnabaasi banə gən ma, na ba cə ati ɔa likaonii, liisi na ɔeɔi kapa na naki karakara nɛ haa.⁷ Naa haa nə laabaaru asonsono kaalei.⁸ Liisi nkən na arebumbɔnɔ ɔən, aade lee falanɛalan ɔoo ɔaa banum nɛ ma, kasara ayɔ na.⁹ Aɔe ti dɔ pɔɔl guɔ ana lə bulei ma, na Pɔɔl akiɔe nɛ suu, anə waa: Awəɔa ucine ataa sərə anə alaafiya.¹⁰ Na alə nɛ n'uwələ ubumbɔnɔ waa: Taayidəlan kpaka aki kei lan. N'ata ayide lan na sara.¹¹ Banə buko pɔɔl alee ma, na bakuro na lə na ikɔn kagikrə waa: bujabutɔ gurilɔ akpa atɔi cuca oo!¹² Nabaɔu Barnabaasi banɛkuna kanyɔɔa waa jupitee naa yɔɔa Pɔɔl waa mɛercuu, aɔuwaa ana lə bulei.¹³ Jupitee kanɛkuna, kanɛku nda mpa kaanɔ ji, nde ana pɛnə nkuna nde ma, apɛ nina na kisa mpa kaanɔ na yee bere balaa saraa.¹⁴ Yeesu abatənka Barnabaasi na Pɔɔl, barənə gən ma na bafatər butoko acuu ace samaa agicuca,¹⁵ na kuro na lə pɛ waa: o bere anyun, mulee ka ɛ na lee gən? Atɛ gboo bere pɛ gilee ɔaa anyun ma aa? na gi pɛ na laabarɛ asonsono ashee anyun, palama anyunɛ əma nde fɔlɛ na dee, cəpra ma atənə na gaja nɛuro yarɛ alee alan, natən, natənku na buko gishi na nɛ ma.¹⁶ Gaja gaɔe gabunja apala baanə akun ucɛsɔlɔ ka.¹⁷ Kapala səriyakulav ɔaa aɔa ma na, Atlee nsono, na pala uto ana nɛ gatənə gaɔe gati nɛum ujr tuutuuma, anyunucine de tikər.¹⁸ Na bakeshi bulei buɔa, na shee pɛ waa: Ba paa laa saraa ashee pɛ na.¹⁹ Na yuɔaa kəbaja baɔoo na Antiɔɔshi na ikɔn acere samaa na ba nym pɔɔl atala abɔnɛ ati bəɔa mpa kupanpana baɔe batɛ tam waa aci.²⁰ Ama, Yeesu abakənja bawala asul ma, na ata ayidəlan, na ba man akpa mpa nɛ. Gaja gaku ɔa ma, na aɔenna barnabaasi. ba ɔerbi.²¹ Ba lee waasu mpá nde nɛ ma, na baɔən bacam Yeesu apra abakənja ma, na bakɔkɔ ace liisi, na ikɔn halɛ Antiɔɔshi.²² Na aɔu Yeesu abakənja ɛkanɛri waa: isəm bakara gaye awəɔa ucine, na lə pɛ waa: Na nawiya tuutuuma na gukpa na Gaja kaayaritənə nɛ.²³ Na ba laa baɔən ati pɛ waa: Ba lee cɔɔi kaɔibaja bakur ganɔ anyinə, atɔɔ pɛ aɔu ndiyar Yeesu ndee bashee ija ma, anye nɛ.²⁴ Ba səla

pisidi ma, n'ace pamfilii. ²⁵ Naa alə Gaja kaalei pərgə na ce Atalii kampa nɛ. Nkən na bakɔɔkɔ apɛ Antysh, gauu ba cee tɔɔpɛ aɖu ²⁶ Gaja kgujɔɔ nɛ aɖu ntəma ɪ ba lee ma. ²⁷ Ba kpa nkən ma, na ba bawala cɔɔci anjuni naa akeeshu alə ashee pɛ, bukɔi Gaja gakun na pɛ alee ma, ɖaa atine unyɔɔ ashee isamaa bawəɖa na nɛ ucine ma. ²⁸ Na baɖa Yeesu abakənja sul ishile tuutuuma.

Chapter 15

¹ Bɛrɛ baɖən baɖoo na yuɖee apo na cere bawor basaaka waa: << Na kəba lee pi ban ɖaa Musa agupɔ gulə ma na, kə ba nɛ ndinsona na.>> ² Na Pɔɔl na Barnabaasi ba bɔ bɔ na pi galei gaɖe, nkən na bawor batɔɔ niya waa Pɔɔl na Barnabaasi na baɖən ba cə Yerusalem Yeesu abatəmka na banono sul ati yee galei gaɖe kanɖi. ³ Cɔɔci ayala pi acə, na ba kɔɔkɔ akun na fenisii ati kpa Samarii na ba lə ɖaa mbaɖe kə ba buɔa ayɔ Gaja na, naa bafuba ndawa ma, ni lee pi ucinjarka. ⁴ Ba kpa Yerusalem ma, na cɔɔci acam pi gisana, na Yeesu abatənka na banono, ba lə ɖaa bukɔi Gaja gakun na pi alee ma. ⁵ Nkən na Fariisi kəbaja baɖən ɪ bashee ija ma, ba ta ayiɖe alə waa: isim balee bayoja ɪ bafuba ndawa ma, ban naa ba kuɔ Musa agupɔ. ⁶ Na Yeesu aba təmka na banona bawala afaɔ faɔa galei gaɖe. ⁷ N'ubɔɔɔ ubumbɔɔ ɖən ukpa ba gicuca, na Piɛɛr ata ayiɖelanɔ alə waa: Ambasoro na ambawor, lyɔ waa. Gaja ga cee laa anyungicuca, naa mbaɖee kə ba cee yɔ Gaja na ma, barənɔ Gaja ka laabaaru asonsono anganɔ ni, naa ba ni gboo bashee ija. ⁸ Gaja ɪ ga yɔ bɪfolu ma, alaa səriya ashee pɛ, nəshee pɛ njuro nsonsono ɖaa atu ma ⁹ Kalaa atu afələ na pɛ na, ucine ɪ bawəɖa na Gaja ma, uni na apɛmpɛɛ na pɛ. ¹⁰ Nnyiwa mu lan na una yee itunja yaa hkəu Gaja alan, na yee itaa vɔvɔ ɪ ati baya na tiglopi kutoɔ na ma, atər Yeesu abakənja bɪɖɔ lan?. ¹¹ Ama yɔ ma waa: N'atindiyar Yeesu agujɔɔku atunna pɛ gi shee ya, anɔ ndinsono. ¹² Mbaɖee bawala nkən ma, banura jiji, na Barnabaasi na Pɔɔl ba lə maamaaci na bitɪ kalesura ɪ Gaja gakun na pɛ alee mbaɖee kə ba buɔa yɔ Gaja na ma, bagicuca. ¹³ Banibalə abonɔ ma, na Yaakubu, acam uwələ alə waa: atibasoro nātɪbawor, ɖu mamu gutɔ. ¹⁴ Simɔɔ alə ɖaa Gaja ga jeɖe isamaa naa a laa bagicuca nɛ abaja waa anyiɖa nda na pɛ. ¹⁵ Gavi gaɖe gamana fana na ngade Annabi mana ba galei ɖaa ba cee anɔn ma: ¹⁶ Waa " Kanjəm anii, nti ma kɔɔ pɛ ati taa ɖaɖa agaɖa gapɪ ma, nti ma pɛmpɛɛ ji gatənɔ. ¹⁷ Naa bɛrɛ ɪ basaa ma, ba yee iko yar, ati nnyon na isamaa basaaka gboo ba naa yiɖa anyiɖa, ngadee iko yan ndee ana lee baa munu ma, alə mana gən. ¹⁸ Na baa nja ayɔ na cə na cə. ¹⁹ Galaɔ Amu nsɔɔ waa: Gi paa yee na wiyaɖən aɖu mbaɖee bafuba ndawa ayɔ Gaja ma na. ²⁰ Ama, isim guɔɔn ashee pɛ, ba paa ji isaraa ɪ ba pɛɛ akuna ma, na gisina kuleu, na ubɔɪ ba cika kujɔ. ²¹ Tɔɔ naɖoo bujabuja, Musu adubɛrɛ baa mpa mpananyi ba na lə ji, aɖuwaa ba titur ji isinagɔɔgə nɛ baa sabaati apana na. ²² Na gani gaɖe gaɖa fana Yeesu abatəmka na banono na cɔɔci anjuni, na ba laa bɛrɛ bagicuca nɛ, atəm bace antiyɔɔshi, Baɖennapɔɔl na Barnabaasi, na yuɖi ndee ba ɖu nyiɖa waa: Barnabaasi ma, na silaasu, alee grəma yar na bawor bagicuca na. ²³ Galei ba nɔn gubɔ guɖe nɛ ashee yeesu abakənja na banono, na bawori bafuba ndawa aɖa Antiyɔɔshi na Sirii, na Silisi wa gutɪsala anyun. ²⁴ Gurənɔ ɖaa bɛrɛ baɖən baɖoo na atigaɖu atiya kilee atu gi təm ka pɛ na, ati ɖu anyun ntərətərɔ na babuliləka. ²⁵ Gi wala akiɖe galei gaɖe suu, naa alaa bɛrɛ atəm ashee anyun, na atibasɔlka Barnabaasi na Pɔɔl, ²⁶ bɛrɛ baɖe ba tɔɔ banjuro ajel ndi yar Yeesu Kristo lan ²⁷ Na gutəm yuɖi na Silaasi, bapɪ ati lə anyun bukɔi gulə ma, na babunɔ. ²⁸ Aɖuwaa ifana ashee njuro nsonsono ɖaban na ndee vlee kpataku ma, ²⁹ Ini nɛ gən waa: Lee ma laakaari, na atanjɔi ba pɛɛ akuna ma, k'ujɔ, n' ubɔɪ bakono k'ujɔ na gisina kuleu, alesuraɪ anyunglopi ublɪ na lɔj nányunalo gaɖu ma. ³⁰ Balee cɔɔci bai bai ma, na ba ce Antiyɔɔshi, naa akara gubɔ guɖe samaa agunye nɛ. ³¹ Batur gubɔ guɖe arənɔ ma, na banunɔ bicine kərɔ ɖaa bashee pɛ kanjɔi ma lan. ³² Yuɖi na Silaasi, Balee Annabi mana pɛ, na ba lə bulei tuutuuma aɖu pɛ kanjɔi. ³³ Iti lee ishile unyɔ ɖən ma, na ba pala pɛ bakɔɔ asheɔ mbaɖee ba cee təm pɛ ma sul. ³⁴ (Ama, na Silaasi anja waa icəm naɖe alal basul.) ³⁵ Pɔɔl na Barnabaasi baɖa Antiyɔɔshi na cere bɛrɛ, na lə ndi yar a laabaaru asonsono kaalei na shee bɛrɛ tuutuuma. ³⁶ Iti lee aluwaatu ɖən ma, na Pɔɔl lə Barnabaasi waa: Gikɔɔkɔ ace apa ndenɛ ati jeɖe atə bawor; gi lə pɛ ndi yar alaabaaru asonsono ma, guɔ ɖaa baɖa ma. ³⁷ Barnabaasi ashee sɔɔ waa anyonna yotiana ɪ bana yiɖa waa Maark ma. ³⁸ Ama, na Pɔɔl alə waa kɪ səm batɔɔ nɛ anyon na ma na, aɖuwaa Pamfilii na abunapaɖa na pɛ, kayala pɛ ace batənleeka nɛ na. ³⁹ N'ubɔɔɔ ɖən upɛ bagicuca halɪ bapɪ ati paɖa na bawor. Na Barnabaasi atɔɔ Maark na ba ce shiipu kaatənɛ buto busər ji akal ma nɛ. ⁴⁰ Na Pɔɔl atɔɔ Silaasi, na ba nɛ gboo bawor batɔɔ pɛ aɖu ndi yar agujɔɔ nɛ. ⁴¹ Nace sirii kɪkara kara nɛ, na Silisii na ɖu icɔɔci mana kanjɔi.

Chapter 16

¹ Ba kpa ɖərbi ma, naa ce Listi, Yeesu akənja ɖən ba ti yiɖa nɛ waa Timotee, aɖe ɖa nkən, arar ɖe lee Yuɖaa kusəmpɛrə ayar ata lee gərɛk kaja. ² Bawor baɖa listi na kɔɔn ma, baɖe batɪ laa səriya asonsono alan paa. ³ Nkən na Pɔɔl atɔɔn niya waa ; Ataanyon na nɛ ba ce atɔɔ nɛ ma; na alee nɛ ban aɖuwaa; Yuɖaa kəbaja mbaɖee baɖa nkən ma ba yɔ nɛ waa; ayar alee gərɛk kaja na. ⁴ Batakpa baa mpa mpananja, aɖe ti lə pɛ waa, ngadee Yeesu abakənja na banona ba na lə Yerusalem ma bakun ju. ⁵ Icɔɔci mana baɖe bawəɖa ucine gishɛɔ, bɛrɛ baɖe ba ti pele baanɛ. ⁶ Na njuro nsonsono nbala na pɛ waa ba paa lə gaɖen asii nɛ na na basəba firigii na galaati kaatənɔ. ⁷ Ba səla naa misii ma, na ba na tɔɔ niya bakpa bitinii na Yeesu anjuro mbəla na pɛ. ⁸ Na ba səla misii, naa ace traasi. ⁹ Gijibɔɔ na Pɔɔl anɔ unɔ ɖən; Maseɖuanɪ kaja ɖən alə nɛ waa:<< Ji suuru pɛ Maseɖuanɪ ati funa atu>>. ¹⁰ Unɔ ɖe kanjəm na batɔɔ niya kpaari arina Maseɖuanɪ kuja, n'iyɛ pɛ waa ndi yar ati yee waa ba ce nkən ati lə laabaaru asonsono kaalei ashee bani. ¹¹ Bata troasi ma, naa atənɔ na samɔɔtunaasi, gaja gaku ɖa ma, na ba ta Neapoli. ¹² Naa kpa Filiipu Kampa ndə nɛ, nde nlee Maseɖuanɪ kutənla ni ma, basana bana kpase pɛ nkən. Na gi ɖa mpa nde nɛ ishile unyɔ ɖən. ¹³ Sabaati kushile na gi ɖoo mpá kupampaɔ asəla na gatupiri na yee gaɖu ba sə anyinɔ. Na gi sə, na lə na basəmpɛrɔ ɪ ba wala aɖa nkən ma. ¹⁴ Basəmpɛrɔ baɖe buɖən batiyiɖanɪ waa luɖi aɖe lee akuro irana kafal

leeja aɗa tiatii kampa ni, aɗe ti cu Gaja paa, naɗu guɗo ngaɗee ba na la ma, na ndi yar akaɗa ashee ni iye ni gushɛbo ngaɗee Pɔɔl ana la ma, ¹⁵ Ba mɛna pi buto aɗenna abunuma ma, na anyinɔ pi alɔ waa: << Ita ji waa ishee ija waa nyide na ndi yar kpama angafalanɔ, aɗa nkɛn, aɗeti panɔ atu. ¹⁶ Guna ce unyinu kaaɗu ma, nsookulumɛ kanjuro nde nda gapisimpi gaɗɛn lanɔ aɗe ti ne unyine na la bukwɔ buɗa na berema, na cam itanɔ na shee itanubaja, na gapɔ atasul. ¹⁷ Atɛn atunna Pɔɔl atunjam; Na kul na shee bere waa bere mbaɗe balee Gaja gaɗa alanjlanɔ ma, abalanleeja pi, batɔ ba la anyun ndi nsono kunyinja. ¹⁸ Gapisimpi gaɗe galee gɛn ishile tuutuuma, halɔ ipiti kpa Pɔɔl na acɛpra akpase njuro mbɔnɔ nde waa na Yeesu Kristo anyiɗa ɗoo alanj. Na mmana ɗoo kpaari. ¹⁹ Itanɔ baja banɔ waa: Batamaa aɗoo ka kɔɔ ɗa na ma, na ba ri Pɔɔl na Silaasi ace na bakɛmɛmja sul taagbaa lanɔ. ²⁰ Bace na pi nkɛnɔ ma, na la bakɛmɛmja waa: bere mbaɗe batɔ ɗu ntɛrɛtɛrɛ atumpa ni. ²¹ Ba lee Yuɗaa kɛbaja pi, na la ashile ndee kishee atu gilee Roma kɛbaja waa: Gukun na ma. ²² Na samaa ata asɛupi, na Roma kɛbakɛmɛmja ba fɔɗɔ Pɔɔl na Silaasi bitoko, naa shee ganɔ waa Bakɔ pi. ²³ Ba kɔ pi abanɔ ma, naa tɔɔ pi atɔ kɔu sarka ni, naa la sarka kanɗi yar waa: akiɗe pi gishe bo. ²⁴ Sarka kanɗi yar arɛnɔ ɗaa ba la ni ma, na atɔɔ pi atɔ ɗu sarko ka ncun cun naa akal pi nkɛmɛ bukeintɔ. ²⁵ Gajanɔ, Pɔɔl na Silaasi ba na nyinɔ na yiɗa atulo nakuma Gaja ma, Sarka ni kɛbere baɗe ba ti ɗu guɗo narɛnɔ. ²⁶ Na gatɛna gasbutar na sarka ɗe kamana ipipi ununɔ kpaari, acanɔ itine, iwoɔɔ i baɗu sarka ni kɛbere ma, ununɔ itɔɗɛtɔɗɛ. ²⁷ Sarko kanɗi yar anɔ acanɔ ununɔ itine ma, na aka gapɔɔ na yee aɗur agulo, aɗe ti tam waa: bere baɗoo acu sheu. ²⁸ Na Pɔɔl akuro n'uwɛlɛ ubumbɔnɔ waa: Paa lee aku la mbɔnɔ na atiganɔ gi ɗa atiya. ²⁹ Nkɛnɔ na sarka kanɗi yar ataba fitila, na cu akpa gulo guɗe gutɔ tar, acɛm Pɔɔl na Silaasi banyu; ³⁰ naa laa pi aɗoo na ma, naa taba pi waa: Ndi yar bai na ma lee naa fura? ³¹ Na Pɔɔl na Silaasi batɔlɛ ashɛni waa: shee ndi yar Yeesu ija, u taa fura, aki nna akɛbunja. ³² Na balɔ ni ndi yar Yeesu agalei, na mbaɗee baɗa agafala ni ma gboo. ³³ Na atɔɔ pi gujibɔnɔ giɗe ajene banyunɔ, na atɔlɛ ba mɛna ni buto, aɗenna abaja. ³⁴ Na tɔɔ pi ace na agafala ni, naa shee pi ujuu bai, nabi cine ukɛr aɗe nna abunuma ɗaa ba shee Gaja ija ma lanɔ. ³⁵ Gaja gakuɗa ma, na bakɛmɛmja batɛm busɔja ba la saraka kanɗi yar waa: alam bere baɗe. ³⁶ Na sarka kanɗi yar alɔ Pɔɔl waa: Batɛm bere waa ba law anyun; nyimɔ itu sɛra aɗoo asheu fɛɛ. ³⁷ Ama, na Pɔɔl alɔ ifirishi baɗe waa: bakɛɗa atu ipe gbagbaraa kɔ ba cɛm natu ukɛma na, atu i gilee Roma kɛbaja ma, naa kɔu atu sarka ni, na nyimɔ ba na yee ba laa atu ashiiri ni; Gani kɔ galee na. Ba gilopi ba pi atɔ laa atu. ³⁸ Ifirishi ba ce atɔ la ashee bakɛmɛmja ma, n'ukpa pi asampɛna aɗuwaa barɛnɔ waa: Ba lee Roma kɛbaja pi ma ³⁹ lanɔ. Na ba pi atɔ ɗu pi guɗatɛna apɛla pɛla pi, naa laa pi sarka ni alɔ pi waa: batɛbɔ bampa ni. ⁴⁰ Baɗoo sarla ni ma, na ba ce Lɗii agaɗu ba ne pi naa ɗu pi ukashɔ na ye sheu.

Chapter 17

¹ Pɔɔl na Silaasi basɛla Amfipolii na Apolonii ma, na ba kpa Tesaloniki, Yuɗaa kɛbaja baɗe bawɛɗa sinagɔɔgɔ ɗɛn nkɛn. ² Na Pɔɔl akpa sinagɔɔgɔ ɗe ni ɗaa acee na lee ma, sabaati bari u a na la na pi, ɗaa ba bunja anɔn ma. ³ Aɗe ti kaɗa na fanja pi waa shee Kristo aji ishɛi anɔn ushile uriutaja. Yeesu ɗe nna la anyun agalei ma, uni na gɛn Kristo. ⁴ Na ba gicuca ni kɛbaɗɛ ba lee kanɔkaari, atɔɔ balɔ aɗu na Pɔɔl na silaasi, naa gɛrɛki kɛbaja tuutuuma. ⁵ Ama, Yuɗaa kɛbaja baɗɛn ncɛnyoro nda na pi ma, na ba ce atɔ yee bere alesura ubɔnɔbaja apele na bagulo akpa mpɔ ni, na shi nkɛmprɛ. a ce jason agafala ni, na yee Pɔɔl na Silaasi baɗoo na pi samaa agicuca gbagbaraa. ⁶ Kɔ ba nɔ Pɔɔl na Silaasi na ma, na ba ri jason na bawor baɗɛn ace na bakɛmɛmja sul mpɔ ni, na kuro waa: bere i baɗu ɗulinya ntɛrɛtɛrɛ ma, bakpa atiya na jason acam pi aɗu agaɗu. ⁷ Ba bɛla bubu sesari anɔn ma, naa naa la waa: Guya afɔli ɗɛn aɗa, uni na gɛn Yeesu. ⁸ Bulei buɗe bu bapikil na samaa na bakɛmɛmja. ⁹ Batɛɗɛ jason na abasor uɗa ɗe ma, na ba ye lam pi bashɛu. ¹⁰ Gujibɔnɔ giɗe ji bawor bashɛu na Pɔɔl na Silaasi beree bakpa nkɛnɔ man naa kpa Yuɗaa kɛbaja ba sinagɔɔgɔ ɗɛn ni. ¹¹ Yuɗaa kɛbaja i baɗa beree ma, ba ni banja ndawa n lee nsonsono nji a wu tesaloniki kɛbaja; na ba ni ba cam Gaja kaalei na yee ji, awɛɗa na ji konɔkaari baanjen, na tun unɔn na yee ba yo ita ji waa i ji ni ba na la pi. ¹² Na tuutuuma ashee ija, gɛrɛki kɔ basɛmprɛ aɗi baja tuutuuma na basaro bashɛe ija. ¹³ Ama Yuɗaa kɛbaja i baɗa Tesaloniki ma, barɛnɔ waa Pɔɔl atɔ la Gaja kaalei beree ma, na ba pi atɔ ɗu samaa ntɛrɛtɛrɛ. ¹⁴ Nkɛnɔ na bawor ba la Pɔɔl waa: Ace tenku kagusav; na Silaasi na Timotee balal baree. ¹⁵ Maɗɛɛ bayala Pɔɔl ma, ba ce na ni Atenesi. Naa ye kɔwa, na Pɔɔl atogo pi ba la Silaasi na Timotee waa bawɛɗa ni wene. ¹⁶ Pɔɔl asɛ Atenesi na saa pi ma, akiɗe mpɔ nde ma, n'unyana ukpa ni paa aɗuwaa akuna ukunɔnɔ iɗa ka mpa nde ni. ¹⁷ Nkɛnɔ na akpa sinagɔɔgɔ ni na la na Yuɗaa kɛbaja i ba na cu Gaja ma, na la na bere i ash wa na ma, ma baanjen taagbaalanɔ. ¹⁸ Nkɛnɔ na bakɛkalaa bulei bafanja ni kɛbere baɗɛn ba na la na Pɔɔl baɗɛn baɗe batɔ la waa. Gapanja ji alɔɛla bɛla katɔ yar ana la? baɗɛn ba rɛnɔ ana la Yeesu na unɔnu kaalei ma, baɗɛn waa buja busana kabulei bu ana la. ¹⁹ Na batɔɔ ni ace na bakɛmɛmja bandi yar sul, alɔ ni waa gitɔ gi sɛra ayo uceru uɗɔli i una cere ma, aa? ²⁰ Aɗuwaa uti la atu ayokɔ iɗɔli? gitɔ yee gi yo bukwɔ i nu ti pra ma. ²¹ Ateniikɛbaja na basana i baɗa nkɛnɔ ma, basɔlɔ ba naa la kokoo barɛnɔ bulei buɗɔli. ²² Na Pɔɔl ata ayiɗe lanɔ gɛkɛmɛmɗu alɔ waa Atenesi kɛbaja anyun, ncɔɔ nɔ waa: lee aɗiini baja paa. ²³ Aɗuwaa n yeeyee anyumpa nde ni, n'akuma anyuna konɔkaari, naa ɗoo ntomo ndɛn lanɔ unɔn waa Gaja ngaɗee ku yo ji na ma! Gasono ji, buɔta ndee una lee ki yo ni na ma, uni na nna fanja anyun. ²⁴ Gaja ngaɗee galee ɗulinya anunɔ, na bukwɔ buɗa ma, alee ka iko yar alanj na tɛr, ka na ɗa aku ndee ni bere ba cɔ na banye ma na. ²⁵ Bere banye ki na lee antɛma na, ɗaa a cɔɔ hiɛ akɔɗɛn ma na, ashee njuro na baamunu una njur. ²⁶ Alee ka na bere baɗoo na akɔnɔ iɗɔnɔnɔ ni aɗa gatɛna ganunɔ lanɔ, n'aɗu aluwaatu na bu yala ashee pi. ²⁷ Tsɛm maa ba yee Gaja gaɗe, na bashɛe na yee ji na fɔmɔfɔmɔ, Gaja gaɗe kaa yeluj n'atu gaɗu na. ²⁸ Ashee ka atu njuro na gi ɗa na, na sara, anyungulopi anyunkɔli ndɛn nla gɛnvwaa abaja pi gi lee. ²⁹ Galanɔ ɗaa gi lee Gaja abaja ma, ki kɔɔ asɛm gi tɔɔ ni na keeshu na wura, yaa itanɔ, kokoo atala i bere balɛm na banye ma na. ³⁰ Gaja kaabunja tɔɔ

atunyasheshe katam alee na ntama na nnyemə, ana lə baanja gaḍuu vḍa ma waa fubandawa. ³¹ Aduwaa alaa ushile ḍən aḍeiḍei nı na yee acəm ikəma, ndee alaa ma anaa cəm ikəma ḍe, gujɔḡ ḡḡḡe ku ashee afaḡa agunye nı bakono nı. ³² Saa ndee barəḡə alə ba kono buḡənu ma, na baḍən basəba na bulee Pɔɔl, baḍən woo ushile vḍɔl na ḡi ḡḡ akı ḡuḡ. ³³ Nkəḡ na Pɔɔl aḍoo apala pı. ³⁴ Na ka ma baḍən ba shee ıja , baḡicucanı, Ḍeniis bakəmcəmja kusəmprə batı yı ḡa nı waa Ḍamaris baḍən na basaaka.

Chapter 18

¹ Pɔɔl atəbə Atenesı ma, na ace Koreḡi. ² Yuḡaa kaja ḍən batı yıḡa nı waa Akilası, aḍe lee pɔɔ kajaade ḡoo na italii akpa ḡıḡɔl, batı yıḡa akar waa Orisil, aḡuwaa kulooḡi alə yuḡaa kəbaya baḡo Room kampa nı. Na atɔɔ agulɔ aḡu na Pɔɔl. ³ Ḍaa bantəma nlee ndəḡkəncə ma, na aḡa baḡaḡu na lee ntəma; baḡe batı lee akuroku ⁴ Baa sabaati kushile bupanja na Pɔɔl aḡe tı lə yuḡaa kəbaja na ḡərek kəbaja waa bashee ıja. ⁵ Silaası na Timotee baḡoo na Maseduanı akpa ma, na ḡḡuro nsonsono nlo pı, bakara gaye na galei ḡaḡe na lə yuḡaa kəbaja waa yeesu alee ka Kristo. ⁶ Ama Yuḡaa kəbaja kəba tələ ji na, na baboḡo nəluto, na Pɔɔl akpəprə utoko alə pı waa anyınakəncə ikəwa anyındı lan!kıkıɔ lee aḡgalei na, nti ce mbaḡee kəba yɔ Gaja na ma sul. ⁷ Aḡoo ḡkəḡ ma, nəkpa usoro ḡən ba na yıḡa waa Justus ma agaḡu, usoroḡe anacu Gaja ji paa agaḡala ḡaḡe ga cra na sinogɔḡə. ⁸ Na Krispus, sinagɔḡə kandi yar ashee ndi yar Yeesu ıja, aḡe nna agaḡala ḡanjunii. Na koronti kəbaja tuutuuma ı barəḡə Pɔɔl awaasu ma, bashee ıja na ba məna pı buto. ⁹ Nandı yar Yeesu alə Pɔɔl ḡuḡa nı ḡijibɔḡɔ waa Asampəna ipaa kpa akı na; ama kara gaye alə paa ḡura na. ¹⁰ Aḡuwaa nda akasul, vḍən amana aḡu ḡunye akalan alee akı mbɔncə, lə na pı, aḡuwaa nwəḡa samaa abumbɔncə mpḡ nde nı. ¹¹ Na baḡa ḡkəḡ Gaja ḡapələmə niḡɔɔ ikolon, nacere korəḡi kəbaja, Gaja kaalei. ¹² Nkələi Galiyo aji ḡi kəmıḡa akayi nı ma, na Yuḡaa kəbaya baḡu ḡanc atayıḡe lan na ciuna Pɔɔl, ace na nı ḡakəmcəmdı. ¹³ Na lə waa usoro nde atı cere bəre balee Gaja bɔɔta ḡaa ḡupɔ ḡubəla ma. ¹⁴ Pɔɔl ana yee alə ma, na Galiyo alə Yuḡaa kəbaja waa ita ji waa :<< Mbɔncə ndən kaalei ji, kokoo gulesura ḡubɔncə ḡuḡən ku, nti ma ḡḡ anyın ḡuḡo yuḡaa kəbaja anyın. ¹⁵ Ama, ita ji waa ubɔɔḡ ḡən kaalei ji, kokoo ayıḡa ḡən, anyınḡupɔ kandi lan na, ḡani ḡasaa nanyinasul. kə ma na yee ma cəm kujukəma na . ¹⁶ Nəkəḡ pı ḡakəḡcəmdı. ¹⁷ Na baḡancə bata ari sɔsten, sinagɔḡə kandi yar akə nı, ḡakəmcəmdı, Galiyo ka lə ḡaḡən na. ¹⁸ Na Pɔɔl aḡa korəḡi ḡkəḡ alıj. Na ye tı təbə bawor sul, ace sirii, aḡenna Prisil na Akilas, baka baḡi aboḡo ma, aḡuwaa babuḡa lə waa batı ba le akɔḡən ashee Gaja. ¹⁹ Ba kpa Efesı ma, na Pɔɔl apala abanyıḡaja. Akpa sinogɔḡə nı ma, na alə na Yuḡaa kəbaja. ²⁰ Na bani ba nyiḡə nı waa asə basul ishile unyıḡ ḡən. ²¹ Ama katələ na pı, na atəbə basul na lə pı waa ısim ma ji jingaaḡi afɔlı yerusalem Gaja gatətələ nti ma kɔɔ pı anyınasul na atəbə Efesı. ²² Ata sesaree ma, na ace Yerusalem, asala cɔɔci kəbaja aboḡo ma, na ace Antiyoɔshı. ²³ Pɔɔl aḡa Antiyoɔshı ishile unyıḡ ḡən, na ce Galatii na firjii na yee yee akpala unyıḡ nyıḡ naḡu Yeesu abakəḡja ikashı. ²⁴ Yuḡaa kaja ḡən batı yıḡa nı waa Apolosı aḡe lee alekısandırii kaja, alee ayɔka na uḡon nı paa, na yɔ bulei kuləv. ²⁵ Ba cere nı na Yeesu agalei ayɔ ji ḡishebo ḡishebo, ḡḡuro nsonsono nde nda na ni, aḡe tı lee waasu na cene kaḡei ḡei bukɔ bulee Yeesu agalei ma, ama yohana ! abutomənika bunba məna nı. ²⁶ Na aḡa sinagɔḡə nı, na lə bulei fəe. Akilaası ,a Prisil barəḡə ana lə ma, na batɔɔnı naa apəmpəḡe akaḡa Gaja kunyıḡa ashee nı. ²⁷ Ba na yee bace akayi ma, na bawor baḡu nı ıkanḡrı na anḡon ḡubɔ ashee Yeesu abakəḡja waa bacam nı ḡishebo. Akpa basul ma, na Gaja kaḡuyɔḡ ḡulɔ nı akaja na mbaḡee bashee ya ma. ²⁸ Aḡuwaa: accɔ na yuḡaa kəbaja pı nalaa na faḡa pı ḡaa uḡon ulə waa Yeesu alee ka Kristo ma.

Chapter 19

¹ Saa ndee Apoloosi aḡa Antiyoɔshı ma. Na Pɔɔl ayee yee ace asii kı kəmin nı, akpa Efesı ma, nawa na Yeesu a bakəḡja baḡən , naa taba pı waa. ² Ishee ıja ma, ıcam ḡḡuto nsonsona aa? Na ba buye nı waa kucaa arəḡə waa ḡḡuro nsonsona ndən nda na . ³ Nátaba pı waa butomənika bupanja bu baməna anyi? Na waa yohana abutomənika . ⁴ Nkəḡ na Pɔɔl alə waa yohana aməna ndawa ḡfubaka ka buto bu , na lə sama waa. Ndee atunapı anḡəm ma, bashee ni ıja, unı na ḡəḡ Yeesu. ⁵ Ba lə pı ḡəḡ ma, na baməna pı buto na ndi yar Yeesu anḡıḡa. ⁶ Nkələ Pɔɔl atər anye balan ma, na ḡḡuro nsonsona nḡḡə balan, na basəba na lə ıkərə ıḡɔl baḡe batı lə Anabi mana babulei. ⁷ Baḡe ba pa bəre tab na banyıḡ. ⁸ Kanḡəm na Pɔɔl akpa sinagɔḡə nı, na lə na pı fəe. Halı uḡɔɔ ıriu, aḡe tı lə na pı bukɔ bulee Gaja kaayarıtəna ma, ka lesura , aḡe tı kaka mbaḡee ba na ḡḡ nı ḡuḡo ma. ⁹ Ama mbaḡee bıḡalu ıkanḡkrə ma, basəba na ḡḡ basaaka nawiya na bla na bəre Yeesu unyıḡa, na babɔ baḡulɔ apaḡa na Yeesu abakəḡja, na Yeesu abakəḡja ba ce usono ḡən ba na yıḡa waa tiranuus asukuru ni cere pı baanḡəḡ. ¹⁰ Itɔɔ aluwaatu halı buja bunyıḡ, ipalaka na Asii kəbaja na Yuḡaa kəbaja na ḡrəkı kəbaja banıunii ba rəḡə Gaja kaalei ¹¹ Gaja ḡaḡe ḡatı lee mamaaci kalesura na Pɔɔl anye. ¹² Halı ba pı tı na tɔɔ akısa na anḡiti ı ikəna Pɔɔl agulɔ ma, na tər banyukıja lan, bısheḡı ıḡe tı ḡoo ba lə lan, anḡuro ıbɔncə ḡboo ıḡe tı ḡoo bəre balɔ lan ¹³ Nkəḡ na Yuḡaa kəbaləḡaja bıləmaasiri basəba na tɔɔtɔɔ na yıḡa Yeesu anyıḡa mbaḡee anḡuro ıbɔncə ıḡa balan ma, na lə waa; Nti lə anyını na Yeesu ndee Pɔɔl ana lee awaasu ma. ¹⁴ Mbaḡee ba na lee gulesura ḡuḡe ma nagəḡ asaraa laaja abumbɔncə ḡən ba na yıḡa waa sefaa. ¹⁵ Na ḡḡuro mbɔncə nlə pı waa Nyɔ Yeesu, naa yɔ ḡurısurı ı Pɔɔl alee ma; Ama, anja na anyın?. ¹⁶ N'usoro ḡḡuro mbɔncə yar ḡə, ata asıu pı akə pı ḡishebo ḡishebo anaashe pı ba taa anyınḡo acu ḡoo ḡaḡala ḡaḡe nı ḡkɔlı nkɔlı. ¹⁷ Na yuḡaa kəbaja na ḡrəkə kəbaja ı baḡa Efesı ma, barəḡə ji, na sampəna ı kpa pı na galei ḡaḡe, na ndi yar Yeesu anḡıḡa nkuma. ¹⁸ Bəre tuutuuma ı ba shee ıja ma, baḡe batı laa bambɔncı babuḡa lee ma; na lə. ¹⁹ Na mbaḡee babuḡa alee jenjenbu ma, ba pı na bajenjebukabɔ na ba wala ı atıv ıtonu samaa anyıḡ: Abɔ ḡe kaḡutanja gulee ḡubumbɔncə ku ḡoo ḡoo ḡo kıtanı umiili unyınatəb. ²⁰ Nkəḡ na ndıyar agalei ḡa ce baa ḡkana n'ıkashı na ıko. ²¹ Alesura ḡe kanḡəm, na pɔɔ akur niya na yee ace yerusalem, ataa kul na Maseduanı na akayii. Na alə waa aḡe takpa nkəḡ isəm akpa Rom ḡboo. ²² Na afənətəm abayıḡala

bayiw ba ce Maseduan, Timotee na Eraasti, naɗe akɔɔ sɛ Asii nɛ cei.²³ Nkey na nawiya abumbɔnɔ ɗɛn asɛba aɗu ndiyar unyɔɗa kanɗi lan.²⁴ N'usara ɗɛn batɪ yiɗa nɪ waa ɖemetirius aɗe lee arɛi ana lim ɗiani kanɗkuna, na tɔɔ na njanja na lee ɗiani kabubɔlpi kaku, nkɛn na ana nɔ nɪ tambubɔnɔ nasɛla abatɛnleeja.²⁵ Na awala atɛnleeje na mbaɗee bayɔ ntɛma nɗe ma, alɛpɪ waa oɔ atɪbaja anyɔɗɗilapi ɪ yɔ waa Atudau fɛe uɗoo na ntɛma ɗɛ nɪ na.²⁶ Inɔ arɛnɔ waa kulee Efesi kanɗɛn ɗɛn na, ama Asii anjuni nɪ na Pɔɔl ɗe ana fɔɔsi na capra bere tuutuuma na lɛ waa ɔɔja ɪ bere ba lee na banyɛ ma, kɪ lee buja ɪja kabuja na.²⁷ Jamba ndee ana yee apɪ ma na gɛn waa kɪ lee atuntɛma kanɗɛn ɗɛn nɪ kpudɔ na, ama ɗiani kaafala ga nɪ ga pra fɔɪ na gafala gaɗe ka giyarɪ ɪ baanja ayɔɔ Asii anjuni nɪ na dukinya anjuni nɪ ma, ɪ paatɪ pra fɔɔɪ na.²⁸ Na bulei buɗe bushee pɪ unyana, na ba sɛba na kuro waa ɗiani alee ka abumbɔnɔ Efɛsi nɪ!.²⁹ Na mpa njurii nkpa ntɛrɛ tɛrɛ. Na bawala banjuni ace kɔɔsɛɛti kantomo sul n'ari gaisu na arisitankɪ, Maseduanɪ kɛbaja ɪ ba na yala Pɔɔl na lee ntɛma ma, abɔpɪ ace na nkɛn.³⁰ Pɔɔl ana yee ace samaa anyu ma, na Yeesu aba kanja ba bla na nɪ.³¹ Nkɛn na Asii kɛbaja ɪ ba lee Pɔɔl abasoro m bani gboo batɛm bere ba bla na nɪ apaati ce kɔɔsɛɛti kaadu na.³² Baɗɛn baɗe batɪ kuro waa.Ngaɗe, basaaka waa waa gaɗu gaɗe gabugula na lee nkɛmprɛ fɔɔɪ fɔɔɪ samaa agɪcuca, bere tuutuuma kɛba cɔɔ kɔɔ atɪ yɔ bukɔɪ lan bawala nkɛn ma na.³³ Nkɛn na ba laa Alekisanɗi aɗoo na gɪcuca aɗuwaa ana tɔnɔ na Yuɗaa kɛbaja, nalekisanɗi ataa gunye alan alɛ pɪ banjura nkɛmprɛ, na yee alɛ na samaa.³⁴ Saa ndee ba yɔ waa yuɗaa kaja na ma, na banjuni ba ma na akuro halɪ bukɔnɗɔ bunyɪw na lɛ waa ɗiani alee ka abumbɔnɔ Efɛsi kɛbaja nɪ!.³⁵ Nkɛn na abɔnɗɔja alɛ samaa anjura shelem, na lɛ pɪ waa Atɪ basoro Efɛsi kɛbaja, anja saaka kayɔ waa Efɛsi kampa nɪ na ɗiani kanɗkuna na kafala ga ɗoo na alan afɛɗa na?.³⁶ Uɗɛn kaasɛra afire na isim unjura shelem, upaa kana lee gaɗɛn kpatakpata na.³⁷ Aɗuwaa bere baɗe ɪri apɪ n'atiya ma, kɛbalee mbɔnɔ nɗɛn kokoo batɛrɛ tɛrɛ na gaɗɛn na, kɛ ba sanɗɔ awɛɗa taali n'taunɗkuna na.³⁸ Ita jɪ waa ɖemetirius nabatɛnleeja, batɪ yee ba cɛu n'udɛn, iwɛɗa ishilei bana cɛm ikɛma ma, na bakɛmɛmja gboo baɗa, ayiɗa pɪ ikɛma giɗɛnɗɛn.³⁹ Itasanɗɔɔɔ waa Gaɗe gaɗa samaa samaa anaa wata alɛ jɪ kaɗeiɗe.⁴⁰ Itu pɪ na galibumbɔnɔ ashee atu, bere batɪ ba cɛn n'atu aɗu bukɔɪ busara urɔnɗe waa ma, lan, aɗuwaa gaɗɛn kaawɛɗa nɗi bukɔɪ lan ɪ wala atiya ma, gi lɛ jɪ na.⁴¹ Alɛ gɛn abanjo ma, na lɛ baanja aram atɛn asheɪ.

Chapter 20

¹ Wahala ka nkɛm na pɔɔl atɛm ayɪ ɗa ba kanja naa akan kɛr bɪ cine. gani kanɗkɛm na anyunɔ ashee pɪ naa asheɪ acɛ maseduen.² Akɛ na bɔ papir bɔɗe ma na a kanɗkɛr bere mbaɗee ba wɔɗa ɔcine ma, naa afɛl acɛ grek.³ Alee unjuri uru nkɛn ma na Yuɗaa kɛbaja ba lee ganɔ gaɗɔnɗɔnɔ acɛnɔ atam na nɪ mbɔnɔ saa ndee ana yee waa ace sirii ma na anyanɗɛra akɛwa akɛna maseduen.⁴ Bere mbaɗee ba kɛm nɪ halɪ acɛ asi ma na gɛn mbɔɗe, Sopate pirus beree kaj upur, aristak ndee alee alee tɛsalonik kɔpɪ anjɛm ka anyɔ ta ja ɔcine nɪ ma Gayius Derbe ka ja, timote, ticik na trofim Asi kɔpɪ anjɛm ka.⁵ Ama bere ba ba tɔnɔ acɛ Troas atɪ na saa atɔ.⁶ Boɗo boɗo ndee ka wɔɗa leven na ka nkɛm na gi quo filip, na ishile unɔn ka nkɛm na gi kpa Troas.⁷ Bɔkoi kɔshile ɔsɛbaka ndee gi waa waa gi yɔga boɗo boɗo ma, na pɔɔl alɛ na mbaɗee ba wɔɗa ta maa ma ɗaa acee fanja waa aɗee ataa sheɪ ka ga jɪ kɔɗa ka ma lan na lee na pɪ afaa wu halɪ bɔkɔnɗɔnɔ tɛb na bɔnyɔt gi jɪ bɔnɔ.⁸ Ifɛtɛ tuu tuu ma ba ɗa ka nkɛ nlanja nɪ gaɗu ngaɗei gi wala aɗa ma.⁹ Tokparo lan na ayifala ɗɛ ba na yiɗa waa Eticus ma gboo asɛ nkɛn na gifonyine gi tɛa nɪ. ɗaa pɔɔl abɔli. lɛ ka bɔ lama ma, na ɗaa gifonyine gi tɛa ayifala ɗe ma, na aɗoo na nkɛ njir ta ja alan kan ja lan afɛɗa ba cɛ atɪ taa nɪ ma aɗe ci bɔnɔ.¹⁰ Ama pɔɔl aragɛ ma na abɔlɔ agɔlɔ a lan naa ataa nɪ anyɛ nɪ. naa alɛ waa paa ma lee bitɪ na aɗa njuro nɪ>>¹¹ Ba kɛa aboɗo alan ma na baba yɔga boɗo naa aji. alɛ bɔlee tuu tuu. ma halɪ asɔbaa ma ka nkɛm ma na asheɪ.¹² Na ba kɛwa na ayifalade njuro nɪ naa anyɛn kɛrɛ ɔcine gɪshebɔ.¹³ Ama atɔ gi kɛm pɔɔl halɪ ace gatunɔ na gi bɔr nyiɗoi acɛ tɪ kpa assos, gaɗu ngaɗei gi cee lɛ waa gi tɪ gi yala pɔɔl akpa ma. gɛn ci aɗe agɪlopi gi cee na yee aɗɔ waa acee na yee asara ikei nɪ.¹⁴ saa ndee gi kpa assos ma, na gi ta ba nɪ ganɔ ga tunɔ naa aye ce mitilen.¹⁵ Gi ta nkɛn ma na gi bɔr nyiɗoi, naa akpa cios ka gatunɔ ɔshile ɔnyɔ ta ja. ɔshile ɗe ka nkɛm na gi kpa samos ka ga tu nɔ, ɔshile ɗe ka nkɛm na gi kpa millet ka mpa nɪ.¹⁶ ɗaa pɔɔl acee afaɗa waa aɗ ataa kɛ na Efes ma, aɗɔwaa ka nayee alɛn Asii na; aɗɔ waa atɪ cee cee waa aɗe ata sɛra aɗe akpa Yerusalem panɗekot k'ɔshile.¹⁷ Millet na atɛm bere waa ba yiɗa Efes ka cɔc kɛ ba ɗono ashee aɗe.¹⁸ Ba kpa asul ma na alɛ pɪ waa:<< anyun gi lo pɪ ɪyɔ alɛ waa tɛa na ɔshile ndee amɔ kei ɔnyɪ asii ma, ɪyɔ ɗaa njlo ma tam na anyun ma.¹⁹ Nalee nɗi yar anjɛma, na ɔcine ɔburo ka na anyinekoɪ, acɛnɔ na ishɛi ndee Yɔɗaa kɛbaja ba lee ganɔ ga ɗɔnɗɔnɔ na ɗɔ amɔ ma.²⁰ ɪyɔ alɛ waa kɛ ma iugo na anyun bɔkɔ mbɔɗei isim ma na, na ɗaa njafanja anyun gbagbara nɪ na acɛnɔ gi ta naa na sir na ifala.²¹ ɪyɔ ɗaa njna lɛ na yɔɗaa na Grek kɛbaja ɗaa ba lee naa acɛpɛra bɔ cine ashee Gaja naa awɔɗa na atɪ nɗi yar Yeesu kristo ɔcine ma.²² Nɔ ma njnyɛmɛ njuro njɔnsono njun kɔr amɔ yerusalem, kɛma yɔ bɔkɔ mbɔɗee bɔlee amɔ nkɛn ma na.²³ Akon yaa njuro njɔnsono njlɛ amɔ apa ndee nɪ iwɔrɔ na ɔtɔnjɔ ɔna saa amɔ ma.²⁴ Ama kɛ ma kiɗe amɔ njuro waa njlee akɔɗɛn ashee amɔ na, aɗɔ waa njɪ bɔnɔ amɔ njɛ ma ka gare ɗaa ncam njɪ nɗi yar Yeesu sul ma, waa ma cɛɛ atɪ laa sɛria gali sonjɔnno ngaɗei galee Gaja ka gɔjɔɔ ma.²⁵ Galan njnyɛmɛ, kiɗe ma njyɔ alɛ waa anyun ganɔ, anyun gi cu ca anyun mbaɗee nlee aljanja na ka waasu ashee ma, ku kɔɔ anɔ angaye na.²⁶ Galan njɪ laa sɛria ɔrɔn ɗe na lɛ waa kɛ ma yɔ ɔɗɛn akɔnɔ ka galei na,²⁷ Aɗɔ waa kɛ ma lugo na anyun Gaja kɔ cin solɔ ka ɔnjuni kɔlɛu na.²⁸ Galan kiɗe ma anyun alɔ lan na gɔbɔrɪfɔ njɔɗei njuro njɔnsono njlɛ waa ɪ naa kiɗe ma. lee ma laakaari ita naa na ɗɔu Gaja ka cɔc ndee ashɪ na akɔnɔ na akɔnɔ ma²⁹ njyɔ alɛ waa amɔsheɪ ka nkɛm itu sɛna ba tɛba kpa anyun gi cu ca nɪ na kɛba fɔra gɔbɔrɪ fɔ na.³⁰ Njyɔ alɛ waa anyun gi cu ca nɪ, bere baɗɛn ba tɛ ba pɪ tɪ na fanja ale sɛra bɔnɔ naa anaa fanja bere mbaɗei ba pɛra ba bokɛnja ma³¹ Yiɗe ma ɗeiɗe. ligɛ ma waa bɔja bɔriu nɪ kɛ ma pala anyun kɔfan na anyinkoi gajaka na gi tɛn shilɛ na.³² galan njnyɛmɛ nkɛwa na anyun aɗɔ Gaja ka gɔnye nɪ, na agɔjɔɔ ka galei njɔɗee gɔsɛra alaa anyun afɛlɛ, naa ashee anyun tiibi mbaɗei balaa afɛlɛ ma ba

gi ci ca ni. ³³ Kəma lee ɔdɛn itani, koko awu, koko itoko na. ³⁴ anyu gboo ɔɔ lə waa ama anye nde ni ɛna lee na ɛtəma na kiɛ na aŋɔlɔ na bɛrɛ mbaɔɛ ba ɔa na amɔ ma ³⁵ baa maa kɔ ni na ɛna lee na faɲa anyu waa ɛtɛn lee ka ni na gi sɛra akaɲa na bɛrɛ mbaɔɛ ba ɔlɔ ɔsi ma naa unaa na lige atɛɲɔɲɔɲɔ Yeesu abɔlei, bɔlei mbɔɔɛ aglɔpi alɔ ma: << albari ka ɔshee ni awu ɔcam ni.>> ³⁶ alɔ ɛɲɔ abɔɲɔ ma, na acim atɛm akɔo laɲ naa anyiɲ na pi. ³⁷ ba ɲunii ba kara gako naa ayu paa, naa atəwa ba nye atɛr pɔɔl laɲ. ³⁸ ba ɲunii bɔcinepiɛ aɔɔ waa alɔ waa kəba kɔɔ aɲɔ aɔɛ agayɛ na. ka ɲkəm na ba yala ni acɔ gatu nɔ.

Chapter 21

¹ Napi gipaɔa nātəbawoo ma, na giɛɲɔ na cɔɔs, gajukuɔa ka na gi ce rooɔɔ ɲkɛɲ na gikpa pataraa. ² Na gi ɲɔ mɛla ɔɛn ana ce fenisiikagusau ma, na gi kpa mɛla ɔɛ ni ace. ³ Gita na ɲɔ shiipu kaatəna ma, na gi pala ji na gunyɛpɛɛ laɲ, naatəɲɔ na sirii kuja halɔ atikpa tiir aɔuwaa ɲkɛɲ na mɛla anaa rɔɔ bayaja bayɔkɔ. ⁴ Na gi ɲɔ Yeesu abakəɲja ɲkɛɲ, naa aɔa aɔa basul halɔ ishile kulumi. Nɲuro nsonsono ɲriɲɔ na Yeesu abakəɲja baɔɛ ma, na ba lə Pɔɔl waa: Apaati ce yerusalem na. ⁵ Ama ishile kumuli kɔbaɲu ni, na gi ni unyɔɲa na baɲunii ba yālɔ atɔ baɔɛn na babaka na bapur aɔoo na mpá ni. Na gi cəm atakəwə laɲ gatunɔ naa anyiɲɔ Gaja. ⁶ Gi jabla nātibawoor aboyo ma, na gi kpa mɛla ni na bani bakɔɔ asheɛ bagaɔu. ⁷ Gi təwə atigasaɔa aɔoo na tiir ma, na gi kpa pitolomaisi, na gi sala atɔbawor baɔɛn ɲkɛɲ naa ɔa basul ushile ɔɔɲɔkɔɔ na pi. ⁸ Gajukuɔa ka na gi sheɛ atɔ kpa sesaree. Nókpa filiipu waasu yar agafala ni; filiipu ɔɛ aleeka bɛrɛ kulumi buɔɛn na gi ɔa agaɔu. ⁹ Aɔɛ wəɔa bapigii i kə ba yɔ basoro na ma, banam ba ɔɔ ba ti lə annabi mana babulei. ¹⁰ ɔaa gida ɲkɛɲ ishile tuutuuma ma, Annabi ɔɛn batɔ yi ɔa ni waa Agabus, aɔɛ ɔoo na yuɔɛɛ aɔi. ¹¹ Atɔ wəɔa atɔ. Na atɔɔ Pɔɔl abɛleti akur anye nikiɛ na lə waa: << Rəɲɔ ma ɲgaɔɛɛ ɲɲuro nsonsono nna lə ma: usono ndee aɛɛɛ beleti nde ma, Yuɔaa kəbaja batɔ ba kur ni ɔaa bakur ba ku ma, Yerusalem, naatɔɔ ni akara mbaɔɛɛ kə ba yɔ Gaja na ma banyɛ ni. ¹² Guraɲɔ ɛɲɔ ma, nātinna mbaɔɛɛ baɔa gaɔu gaɔɛ ma, pəla pəla Pɔɔl a paa ce yerusalem na. ¹³ Na Pɔɔl ataba pi waa: << Muleeka una yu na yɛɛ ipɛɛ amucine ɛɲɔ? Amu ɲkpeɔɛ abɔɲɔ, ki lee waa bakur amu ilɔ kandəndəɛn na, ama ncɔɔ waa: Macii aɔu ndi yar Yeesu anyiɔa laɲ. ¹⁴ ɔaa Pɔɔl katəlɔ at ɔpəlɔpəlɔ na ma, na gi nyantəra aɲura nālɔ waa: Nɔɔiya ɔciɲsɔlɔka ulee. ¹⁵ Ki ishile ɔɛ kanɲəm na gi kpeɔɛ atalɔ ace Yerusalem. ¹⁶ Yeesu abakəɲja kə baɔɛn baɔa sesaree ma, batən atɔ ɲkəma tɔɔ atɔ ace na usoro ɔɛn batɔ yiɔa ni manasən aɔɛ ɔa shiipu kaatəna ni, alee Yeesu akəɲjakɔna na ɔɛn, na gi ɔa agaɔu. ¹⁷ Gi kpa yerusalem ma, na bawor pi atuu n'ɔciɲkerka. ¹⁸ Gaja gakuɔa ma, na tunna Pɔɔl gi ce Yakubu agaɔu, na baɲona baɲunii bawala ɲkɛɲ. ¹⁹ Asala pi abɔɲɔ ma, nālɔ akɛɛshu ashee pi antəma ni pi bukɔi Gaja galee ashee mbaɔɔ kəbabuɲayɔ Gaja na ma. ²⁰ Baɲunii barəɲɔ ɛɲɔ ma, na bakuma Gaja. Na lə ni waa: Wuu, uɲɔ aa? Yuɔaa kəbɛrɛ umiili baɔ bashee ka ɔa baɲunii baɔa ashee gupɔ kakonkaari. ²¹ Aɔuwaa: barəɲɔ waa: utɔ cere yuɔaa kəbaja i baɔɔ bukəmə mbaɔɛɛ kəba yɔ Gaja na ma, bagicuca waa: bapaa kɔɔ kun Musa agalei na, ba paa kɔɔ pɛɲɛ bapisoro na, bapaa kɔɔ kun ɔaa gushile gulɔ ma na. ²² Baɔ na gi sar? Sika ɔɛn amana tuutuɔwa taawala, aɔuwaa batɔ ba yɔ waa upɔ. ²³ Galaɲ shee alee bukɔi gi ni gi lə aki ma, bɛrɛ banan baɔɛn ba lə waa batɔ ba lee Gaja guɔɔ. ²⁴ Gala pɛmpɛɲɛ akuslɔ naa atɔɔ pi ice, yɛɛ batanɲika naa uka anyinaɔi. Naa ifaɲa waa galei i barəɲɔ akundi laɲ ma isəɔ ni ama akigboo sara ɔaa gupɔ gulɔ ma. ²⁵ Itasaa na mbaɔɛɛ kə ba buɲa yɔ Gaja na naa ba shee ɔa nnyəmɔ ma, gutɔ asəɲsi ɔɛn aɲɔn aləpi waa/ Bapaa kɔɔ aɔi atanɲɔi balaa saraa ashee akuna ma na, ba paa kɔɔ ji akonɔ na, ba paa kɔɔ ji ɔbɔrikono na, ba paa kɔɔ ji aɔɔwa kayɔkɔ na. ²⁶ Nkɛɲ na Pɔɔl atɔɔ bɛrɛ baɔɛ n'apɛmpɛɲɛ agulɔ, Gaja gakuɔa ma, na akpa unyɔɲu kaafala ni aɔɛn na pi, atilɔ ushile i ba lee gushile na guɔɔ ɲɔɔɛ baɲa alee ma. ²⁷ Ushile kulumi ɔɛ kubanɲu ni, na yuɔaa kəbaja i baɔa asii ma, ba ɲɔ Pɔɔl unyɔɲu kaafalanɔ, na ba pikəl samaa aɲunii, na bata ari Pɔɔl. ²⁸ Na kuro waa: << Atɔbaja israel kəbaja tama oo furara ma gaɔu! Nəma arɛ i ana lee waasu baa ɲkana ɔulinyanɔ na ciɔ na samaa ma, na cin na gupɔ, na cin na gaɔu ɲgaɔɛ; Akɔɔ tɔɔ greki kəbaja akpa n'unyɔɲu kaafala ni na yɛɛ akpa curɔ curɔ kaaɔu aɔiwa. ²⁹ Aɔuwaa: << Babuɲa aɲɔ trofim Efeesi kaja Pɔɔl sul mpá ni, bayɔ yɔ waa: Pɔɔl atonɔ ni na akpa n'unyɔɲu kaafala ni. ³⁰ Nkɛɲ na mpá ɲɲunii nta, na samaa ata acunna baa ɲka. Atɔ ri Pɔɔl abɔɔni unyɔɲukaafalanɔ aɔoo náka, na rim acanɲɔ. ³¹ Ba na yɛɛ ba kə ni acii ma, na kantogi ɲkpa Yerusalem k akəmcəmja ndee ana paɔa ukəma ma atɔ ni, waa: Gaɔɛn gakpa Yerusalem kampa ni. ³² Kpaari kpaari na amana cuu atɔ tɔɔ isɔja n'isɔjashunɔn kaɔi baja atɔ kpa basul: Ba ɲɔ akəmcəmja n'isɔja ma, na bapala Pɔɔl kukəɔ. ³³ Nkɛɲ na akəmcəmja akpa bagicuca ari Pɔɔl akur ni iwɔɔɔ banyu. Naa ataba ni gurisura i alee ma, na bukɔi alee ma. ³⁴ Ama, samaa agicuca ni baɔɛ batɔ kuro baɲa na agaja, nde waa ɲgaɔɛ basaaka wáa wáa; Akəmcəmja kɔɔ atɔ kaashi na, aɔu ɲkəmpɔɔ laɲ, na alɔ ba laa ni acena sankanɔ. ³⁵ Nkəlɔ Pɔɔl argə sɔkalee laɲ na pi ma, n'isɔja bataani aɔu samaa acukucuku laɲ; ³⁶ Aɔuwaa samaa atɛr aɲkəm, nakuro waa; kə ma ni acii. ³⁷ Ba na yɛɛ bakpa na ni sarka ni ma, na Pɔɔl alɔ akəmcəmja waa; Jisuuru ntɔ yɛɛ ma lə aki alei gaɔɛn aa? Nakəmcəmja ataba ni waa: utɔ rəɲɔ gərəki kagija aa? ³⁸ kalee Ejibti kaja ndee abəla gayili atɔɔ akɔɲcərə baja umuli banan ace na uteru ni ma na? ³⁹ Na Pɔɔl alɔ waa: Yuɔaa kaja n'amɔ, Tarsɔ kaja silisii ni, mpá ndee nwəɔa ɔarja ma ni. Shee amɔ ganɔ ma lə na samaa. ⁴⁰ Nakəmcəmja ashee ni ganɔ, Pɔɔl, ayiɔɛ sɔkalee laɲ ma, naa ataa gunyɛ alɔ samaa waa: Baɲura shelem. Na samaa aɲura surau, na Pɔɔl alɔ na pi heebɔ kagikərə.

Chapter 22

¹ Ambawor n'amawe mana, ɔu ma gutɔ arəɲɔ ɲgaɔɛɛ nwəɔa na yɛɛ ma lə nnyəmɔ ashee anyin abəla ashee aɲgulɔ ma. ² Nkəlɔ barəɲɔ ana lə na pi Ebər kagikərə ma, na ba kɔɔ apɛmpɛɲɛ aɲura jujɔ. Na Pɔɔl alɔ waa; ³ Yuɔaa kaja nawu, tarsɔ na baɲum amɔ silisii ni; Ama mpá nde ni na batonɔ amɔ, na gameliɛɔ sul na ncere aɔɔ atɔ baya bagupɔ aɔɔ ku kaɔɛɔɔɔ, naa awəɔa kanɲaari ashee Gaja ɔaa anyin miau iwəɔa urɔɲɔɛ ma. ⁴ Nnaashee akə baɔɛn ba ci aɔiini ɔɛ laɲ, akur basoro na

kebasemprə akəu pi sarka ni. ⁵ Asaralaaja abumbɔnɔ na banɔno balee səriya . Na ba saŋkɔɔ ashee amu abɔ aɖu ɖamaasi kəbaja bandi lan nna ce ma ti ri mbaɖee baɖa ŋkəŋ akur ɔ apuna Yerusalem abɔ batɔ ma. ⁶ Ntɔɔ unyɔŋɔ na ce asɔla na ɖamaasi ma, kpaarikpaari ŋkənde nace ɖaa midii ma, n'ukaɖu ubumbɔnɔ ɖən urgə n'alan napidepiɖe asər amu akal.Na ⁷ nfəɖa atən, naa rəŋə uwələ ɖən una lə amu waa: Sool, Sool, mu lee ka una naashe amu gəŋ? ⁸ Na ntələ waa: Anja n'aki, ndiyar? Na alə amu waa: Amu na Yeesu Nasareti kaja ndee una naashe ma. ⁹ Mbaɖee bayala amu ma, banə ukaɖu ɖe ama kəba rəŋə ndee alə n'amv ma, uwələ na. Ŋkəŋ na nlə waa: Mu nu ma lee ndiyar? ¹⁰ Na ndiyar alə waa: Ta ayiɖe alan, akpa ɖamaasi, ba ti ba lə aki bukɔi alee ma. ¹¹ Nta ma, kə ma kɔɔ na nɔ gaɖu na, aɖu ukaɖu ubumbɔnɔ ɖe lan, na mbaɖee ba yala amv ma, ba tonɔ anɔnyɔ nɔ akpa na ɖamaasi kampa ni. ¹² Usoro ɖən batɔ yiɖa ni waa: Ananiasɔ, ɖe lee ɖeiɖei karɛ ana kun gupɔ gisheɔ ma, Yuɖaa kəbajai baɖa ɖamaasi ma, baɖe batɔ laa səriya asonsono na na shee usoro ɖe, n'api amasul. ¹³ Alə amv waa: Sool , amv wor, akunyine itine. kpaari namunyine itime nɔ gaɖu. ¹⁴ Na alə waa: Atɔbaya ba Gaja ga laa ka aki waa: Ayo ucusoloka, ayo ndee alee ɖeiɖei ma, naa arəŋə agano ni kabulei. ¹⁵ Aɖuwaa: Aki naa lee asəriya yar bere banjunii Sul, alesurai uŋə arəŋə ma. ¹⁶ Nnyəmə, mvnu unasaa? Ta ayiɖe lan, Bamənaki buto, anaa yiɖa ndiyar anyiɖa naa akumbɔnɔ ŋjunii nsher. ¹⁷ Nkɔɔ api Yerusalem ma, ŋkpa unyɔŋu kaafala ni na nyingə ma, nu lee amv ɖaa guɖa ku nnafol ma.

¹⁸ Na ŋŋə ndiyar n'alə amv waa: ɖoo Yerusalem ni were were, kəba tələ aka səriya una laa na shee amv ma na. ¹⁹ Na nlə waa: Ndiyar, ba gilopi bayɔ waa: Mbunati ɖu mbaɖee bashee aki ija ma sarka ni na kəɖa pi ipe sinagɔɔgə ni a, na. ²⁰ Ŋkələ ba kə Etieeni, aka səriya yar anɔgilopi nɔa ŋkəŋ aa, iɖe fana ashee amv nna basaaka a; amv ntonoka mbaɖe ba kə ni aci ma bi toko a. ²¹ Ŋkəŋ na alə amv waa: kula nti təm aki gaɖulɔŋka isamaa basaka sul. ²² Barəŋə abulei hali atɔ cəm na nɔgaɖe ma. Na ba taa biwələ alan na lə waa:laa ma ni atən! Gurisura ɖaa waa ma kuvsəm guɖa ŋjuro ni na. ²³ Baɖe batɔ kuro, afɔɖɔ biɔtoko, na kəu alan, na nyun mɔfurokɔ alan. ²⁴ Na akəmcəmja alə waa: Ba kpa na Pɔɔl sarkanɔ akəɖa ni ipe, naa ba yo bukɔi lan ba na kuro na ciu na ni gəŋ ma. ²⁵ Ba na kur Pɔɔl ɔɔ na yee ba kəɖa ni ipe ma, na Pɔɔl ataba isɔjashunɔ bandi yar waa: ishee ganɔ waa : ba kə Roma kaja kəba cəm na ni ukəma na aa? ²⁶ Isɔjashunɔ bandiyar arəŋə gəŋ ma, na ce atɔ lə akəmcəmja waa: Bai n'unaa lee? usoro ɖe alee roma kaja na oo. ²⁷ N'akəmcəmja a pi atɔ taba Pɔɔl waa: Lə amv ija romakaja nakɔ aa? Na Pɔɔl atələ waa:li. ²⁸ N'akəmcəmja alə waa: Nsələ itani ni tuntunma na ye cam nyiɖa nde na Pɔɔl alə waa: Amv gboo, ɖoo ambunuma ni. ²⁹ Na mbaɖee ba na yee bakəɖa ni ipe ma, babɔ balɔ akɔɔ ŋkəm, n'akəmcəmja anə waa: Pɔɔl alee Roma kaja ma, n'asampəna ukpa ni aɖuwaa : alə ka bakur ni ɔɔ. ³⁰ Gaja gakuɖa ma,n'a kɔɔ na yee ayo bukɔi lan Yuɖa a kəbaja ba na ciu na Pɔɔl ma, na kəmcəmja alə bakuɖa ɔɔ, na alə basaraalaaja kaɖibaja na yuɖaa kəba kəmcəmja ba wa la: Na ba tɔɔ Pɔɔl atɔ bagicuca.

Chapter 23

¹ Pɔɔl atəŋə agaye na yuɖaa kəbakəmcəmja nakɔɖe tuti ti na lə waa: Ambawor basoro, n'ucine usonsono na nsara Gaja kanyu hali n'urɔŋ. ² N'asaraa laaja Ananiasɔ alə mbaɖee baɖa asɔla na ni ma, waa: Ba sɔ ni gunye ulanɖa lan. ³ Na Pɔɔl alə ni waa; Gaja ti ga sɔ aki gunye gboo, uɖa ɖaa uyarifɔnɔ ma! usə na cəm n'amv ukəma ɖaa gupɔ gulə ma, ama uɖoo gupɔ kanɔkəm alə waa ba sɔ amv gunye. ⁴ Na m'baɖee ba yiɖe asɔla na Pɔɔl ma, balə ni waa: Asaraa laaja abumbɔnɔ n'uu na lim gəŋ aa! ⁵ Ŋkəŋ na Pɔɔl alə waa: Amuwor kə ma yo waa : Asaraa laaja abumbɔnɔ na gəŋ na;Aɖu waa : banɔn waa;kagbeɖɔ akiɖe akasama aɖiyar fɔi na. ⁶ Pɔɔl ayo waa: Ba ni baɖe bawala ŋkəŋ ma, saɖusi kəbaja na fariisi mana bacəkəla na bawor ma, na alə kəŋkəŋkəŋ ashee yuɖaa kəbakəmcəmja waa: Ambawor basoro, fariisi n'amv alee fariisi upur; bakono bunənu katamaa lan na ba na cəm n'amv ukəma. ⁷ Alə gəŋ ma, na ubɔɔɔɔ ɖən upi fariisi kəbaja na saɖusi kəbaja bagicuca, na samaa ayuga agulɔ. ⁸ Aɖuwaa: Saɖusi kəbaja ba ti lə waa:unənu ɖən kuɖa na , na malaika na ŋjuro kiɖa na, ama fariisi kəbaja ba ni ba yiɖe waa:Ayɔkɔ unyu ɖe iɖa. ⁹ Ŋkəŋ na ŋkəmprə mbumbɔnɔ ndən nsəba, fariisi kə na babɔŋɔŋja baɖən batɔɔ galei gaɖe ata nabɔɔ na bawor, naatɔ lə waa: ku caanə taali ɖən usoro nde lan na; ka yo na ŋjuro ndən kokoo malaika ɖən alə ka na ni. ¹⁰ ɖaa urəŋu na ma, kuɖa bagicuca na ma, n'asampəna ukpa akəmcəmja waa: Bere baɖe bapaa ti lee Pɔɔl mbɔnɔ ndən na, n'a lə isɔja ba ce atɔ laa Pɔɔl bagicuca nɔkashe ace na sarka ni. ¹¹ Gijibɔŋɔ na ndiyar Yeesu afaŋa Pɔɔl agulɔ aləni waa: kanɔkər akuslɔ; Aɖuwaa: ɖaa uba səriya ashee amv Yerusalem ma gəŋci alaa səriya Roma ni. ¹² Gaja gakuɖa ma, na Yuɖaa kəbaja baɖən baɖu ganɔ apəracam na baa maakɔ ni waa; Baɖə kə ba gbeɖɔ ba ji ujɔ kokoo ba nyem buto na, hali ba kə Pɔɔl acii. ¹³ Mbaɖee baɖu ganɔ gaɖe ma, batə ɖaa bere ishunyɔ na kanɔkəm. ¹⁴ Ŋkəŋ na ba ce atɔ nɔ basaraa laaja kaɖibaja na banɔno, naa alə pi waa: atv, gikpeɖe naa pər ashee atigulɔ waa: ka gi ji ujɔ ɖən na hali gi kə Pɔɔl acii. ¹⁵ Galan kula ma atɔ lə na Yuɖaa kəbakəmcəmja ba laa ulomo akəmcəmja waa: Api na ni anyɔnyu, ɖaa una yee yee waa: ipempenɔ agalei ji ayo gisheɔ ma, naa atɔ lə waa: Akpa ma , naa gi kə ni a cii. ¹⁶ Na Pɔɔl unyenɔkapur arəŋə bukɔi ba na yee ba lee manace atɔ lə ashee Pɔɔl. ¹⁷ Ŋkəŋ na Pɔɔl ayiɖa isɔjashunɔ bandiyar alə ni waa: Tɔɔ ayifala nde ace na akəmcəmja Sul, awəɖa gaɖən alə ni. ¹⁸ N'isɔjashunɔ bandiyar atɔɔ ayifala ace na akəmcəmja sul alə ni waa:Pɔɔl aɖa sarka ni ma, alə ka waa: Ma pi na ayifala nde akasul,awəɖa gaɖən alə ki. ¹⁹ N'akəmcəmja ari ayifala ayunyɔ ni abɔ ni acə n'upanpana, ataba ni waa: Gapanja ji uwəɖa alə amv? ²⁰ N'atələ ashee ni waa: Yuɖaa kəbaja baɖu ganɔ na yee banyinə aki api na Pɔɔl yuɖaa kəbakəmcəmja banyu ɖaa una yee yee apempenɔ agalei ji akiɖe ma. ²¹ Paa ti ɖu pi gutɔ na aɖuwaa: Bere ɖaa ishunyɔ na kan kəm ma, baɖu ganɔ apər ashee balɔ waa: Kə bagbeɖɔ ba ji ujɔ kokoo ba nyem buto na hali ba kə Pɔɔl acii;nnyimə bakpeɖe balɔ abonɔ na saa na akasul kaaja. ²² Nákəmcəmja alə ayifala waa: Ashev, apaa ti lə nɔgaɖee alə ashe ni ma uɖən ayo ji na. ²³ Nákəmcəmja ayiɖa isɔjashunɔ kaɖi baja banyu alə pi waa: kpeɖe ma, anyina lɔ, bukɔŋkɔŋɔ buriu buta kə, tɔɔ ma isɔja giwa, n'isɔjai ba na sə usuko ma, ishuriu-na-təb naa atɔɔ isɔjai ba na nyum guta ma, giwa, naa ace

sesaree.²⁴ Naa ba yee asuko ashee Pɔɔl asə, naa ba ce na ni shelem kɔmiɖa feliisi sul.²⁵ Naa nɔn gubo ashee ni waa:²⁶ Kulooɖi lisia arebumbɔnɔ kɔmiɖa feliisi nsalaku!²⁷ usoro nde, na yuɖaa kɔbaja ba ri na yee ba kɔ ni acii na ntɔɔ ɛsɔja atɪ laa ni banye ni, na nrɛn waa: Roma kajana.²⁸ Na yee ma yɔ bukwɛ lan ba na ciu na ni ma , na nce na ni bá bà kɛmɛmja sul ma.²⁹ Na nɛnə waa: Bagupɔ kanɖi lan ba na ciu na ni, ama, ka lee mbɔnɔ ndee nna fanja waa: Acii kokoo baɖu ni sarka ni ma na.³⁰ Na ntrɛnə waa: Yuɖaa kɔbaja baɖu ganɔ na yee ba kɛl ni akɛ acii, galan na ntɔɔ ni atɛm na ma ashee aki na lɛ abaciukanama waa: Bagilopi ba pɪ akasul atɪ lɛ na kɪ. ɪkwɔ lee n'fɔlɪ.³¹ N'ɛsɔja ba lee ɖaa ba lɛ pɪ ma, gujibɔnɔ gɪɖe jɪ batɔɔ Pɔɔl ace na Antipatrii.³² Gaja gakuɖa ma,n'ɛsɔja basaaka ba pala usukobajabafɛl na ni, n'ɛsɔja basaaka bakɔɔ kɔɔ babuɖu.³³ Bakpa sesaree ma, n'ɛsɔja usukubaja batɔɔ gubɔ ashee kɔmiɖa naa atɔɔ Pɔɔl aɖu agunye ni.³⁴ Kɔmiɖa atur gubɔ abonɔ ma, na ataba Pɔɔl waa: Purofɛsɪ apanja ni na aɖa. Simisii kaja ni:³⁵ Naa ni waa: Akɛbaciuka nama bata kpabonɔ naa ɖu aki guto. N'ashee ganɔ waa/Baɖu ni Erooɖi agakɛmɛmɖu.

Chapter 24

¹ ishele unun kanɔkɛm na, Ananiasi basaaraalaaja bandiyar, na banono n'usoro ɖɛn batɪyɪɖa ni waa: Terlul ayo buleiɓukutɛnkɛr bace kɔmiɖasul atuna ciu na Pɔɔl.² Bayɪɖa Pɔɔl akpa ma, na tertul asɛba na ciu na ni, na lɛ waa:³ Arebumbɔnɔ feliisi, upala gɪɖa uɖau unɛrɛ fɛɛ, n'atasamaa anakuma upɛmpɛnɔ ndee una lee nashee atu ma na gɪsɛnɔɔ ayo akɛbucɛma.⁴ Naa na paa kɔɔ n'aki nɔkɛm na, jɪ suuru, ntunɔnɔnɔ aɖu amu gubɔ akɛbucɛma ni, cɛi nɔɔɖee gɪ na yee gɪ lɛ ma.⁵ Usoro nde alee gumanga ku, na ɖu upaɖu Yuɖaa kɔbaja bagɪcuca na ɖulinya ni, alee ka Naseree ka ɖiini abɔnɔ bandiyar,⁶ Apala atunyɪnɔ kaafala gakpa ajiwa, na gɪ ri ni. Na yee gɪcɛm na ni ɪkɛma ɖaa atɪgupɔ gu lɛ ma.⁷ Ama akɛmɛmja lisiasi apɪ atɪ cam ni atanye ni n'ɪkashɪ,⁸ N'alɛ waa: Mbaɖee bana ciu na ni ma bapɪ akasul, galan, akɪlopi taba ni naa rɛnə bukwɛ lan gɪ na ciu na ni ma.⁹ Nkɛn na yuɖaa kɔbaja baɖu ganɔ na ciu na Pɔɔl na lɛ waa: ɪja ni.¹⁰ Kɔmiɖa alɔ Pɔɔl waa: Alɛ bulei ma, na Pɔɔl alɛ waa: Yɔ waa: Buja tuutuuma, bunoo, aki na cɛm ɪkɛma na ishee samaa nde, ama, natamaa abumbɔnɔ na nna yee ma lɛ bulei alaa angulɔ nɛn.¹¹ Kɪkana wu ishile tɛb-ni-nyu na nce Yerusalem ma lee Gaja bɔɔta.¹² Kɛba nɛ amu unyɪnɔ kaafala ni na kɛ banɛ amu sinagɔɔgɛ ni na, kɛba sanɔkɔ nɛ amu mpa ni nna pikil basaaka waa: baɖoo banɔkɛm na.¹³ Na kɛba sɛra afanja taali ndee nlee naa ba na ciu n'amɪ ma na.¹⁴ Ntɪ lɛ aki ɪja waa: Atɪbaya, ba Gaja jɪ nna lee bɔɔtaɖaa isim ma, n'unyɪnɔ ɪ ba na lɛ waa gumanga ma banuni bashee ɪja ɖaa gupa na annabi mana ba lɛ ma,¹⁵ Nwɛɖa na Gaja tamaa ɖee, aɖaa bagilopi ma, waa unɛnu uɖa, mbaɖee baɖa ɖeiɖei na mbaɖee kɛ ba ɖa ɖeiɖei nama,

¹⁶ Gala na nna caare angulɔ na yee ma wɛɖa ndawa nsonsono gawaka na nna gapaa wa amu Gaja na bere nanɔnu na.¹⁷ Mmana afal buja tuutuuma , na ntɪ apɪ, ma lee samaa gujɔɔ naa alaa saraa.¹⁸ Nkɛn na yuɖaa kɔbaja baɖa Asii ma, banja amu unyɪnɔ kaafala ni, amu nɛmpɛnɛ angulɔ, kiwala ayɪɖe na kusanɔkɔ na lee cukucuku na.¹⁹ Maa bani banɪ ba pɪ atɪ na ciu n'amɪ akunyu ita lafujɪ waa: Bawɛɖa gaɖɛn n'amɪ.²⁰ Kokoo ba lɛ mbɔnɔ ndee nlee saa ndee nyɪɖe yuɖaa kɛba kɛmɛmja sul ma.²¹ Nakulee nɔɔɖee kanɖɛnɖɛn nkuro banyu waa: Bakono bunɔnu kaalei lan ba cɛm n'amɪ ɪkɛma unɔn ɖe anyunɔ na.²² Celiisi ayo aɖiini ɖe kaa lei gɪshebɔ ma, na ataa atɪ n'ushile uɖɔlɪ, naa lɛ waa: akɛmɛmja lisia ataɖoo na yerusalem apɪ bonɔ naa yɔ anyungalei kanɖi.²³ Na ashee ganɔ ɛsɔjashunun bandiyar waa: atɔɔ Pɔɔl atɪ ɖu sarka ni, ama apala ni aɖa fɛɛ, apaa kɛl mbaɖee bana jeɖe ni kokoo mbaɖee ba na lee ntɛma na shee ni ma unyɪnɔ na.²⁴ Itɪ lee ishile unyɪnɔ ma, na feliisi n'akar ɖursil ba pɪ akar ɖe alee yuɖaa kaja na, na bayɪɖa Pɔɔl. Na yee ayo ɖaa ba na wɛɖa ucine na Yeesu ma.²⁵ Pɔɔl atɔɔ ɖeiɖei na gulɔburoka, n'ɪkɛmaɪ unɪ tɪ pɪ ma kaalei na lɛ ma, n'asampɛna ukpa feliisi, na alɛ Pɔɔl waa : Bɔ akulɔ aɖoo amasul naɪ, ntatɪ nɛ gaye ntɪ ma yɪɖa aki.²⁶ Aɖetɪ saa waa Pɔɔl ashee ni itanɪ galan na ana yɪɖa ni na ce na kɛwa. Na lɛ na ni.²⁷ Buja bunyɪnɔ kanɔkɛm, na bafuba kɔmiɖa, Pɔrkɪus festus acam feliisi, ama feliisi ana yee aji na yuɖa kɔbaja ma, n'apala Pɔɔl sarka ni.

Chapter 25

¹ Fesitustɪ akpa profɛnsɪ ni ma, ushile uriutaja na ace sesaree na yerusalem.² Nkɛn na basaraalaaja bandiyar na banono ba wala ace fesitustɪ sul atɪ na ciu na Pɔɔl, Kɛba na yee ba nɛ ni gunyine na.³ Na bapɛlapɛla ni waa: Apɪ na Pɔɔl Yerusalem naa ba nɛ gaye akɛl ni akɛ.⁴ Na fesitustɪ alɛ pɪ waa: Pɔɔl aɖa sesaree sarka ni aɖe agɪlopi aɖe ataa kɔɔ ace nkɛn.⁵ Na alɛ basaraalaaja waa: Ba laa bere batɛr aɖe anɔkɛm ace, naa ita jɪ waa: usoro ɖe alee mbɔnɔ ndɛn, baciɪ na ni.⁶ Fesitustɪ aɖa nkɛn ɖaa ishile tɛb ɖɛn ma, basul. Kanɔkɛm na ace sesaree. Gaja gakuɖa asɛ'ɪkɛma kamboilan ma,n'alɛ bapɪ na Pɔɔl.⁷ Pɔɔl akpa nkɛn ma, na yuɖaa kɔbaja baɖoo na yerusalem ma ba ta asɛr ni akal na ciu na ni alesura tuutuumaɪ kiwɛɖa ndi na ma.⁸ Na Pɔɔl alɛ alaa agulɔ waa: Aɖe ka wɛɖa taali ɖɛn na yuɖaa kɔbaja bagupɔ na, kawɛɖa taali na unyɪnɔ kaafala na, kawɛɖa taali na sesari na.⁹ Fesitustɪ ana yee yuɖa kɔbaja bicine ɪkɛr ma, n'alɛ Pɔɔl utɪ yee ace Yerusalem bacɛm n'aki ɪkɛma amunyu aa?.¹⁰ Na Pɔɔl alɛ waa: sesari sul na nnɛ mace, nkɛn na ba cɛm n'amɪ ɪkɛma. Kɛ ma lee pɪ mbɔnɔ ndɛn na, ɖaa akɪl apɪ uyɔ jɪ gɪshebɔ ma.¹¹ Ita jɪ waa: Nlee bukwɛ kɛ bu ɖa ɖei ɖei na ma, kokoo nlee bukwɛ busɛm na buce ma, kɛ ma bɛla waa: Bakɛ amu ma ciina , Ama ita jɪ waa:bɔkwɛ ba na ciu n'amɪ ma, kɪ lee ɪja na, uɖɛn amana atɔɔ amu ashee pɪ ma.shee ma yɪɖa sesaari.¹² Fesitustɪ, afanja fanahi aɖe nna abakɛl ka na ma abonɔ ma, na alɛ Pɔɔl waa: Utaa sɛra yɪɖa sesaari ace anyu.¹³ Lee ishilee unyɪnɔ kanɔkɛm ma, na Gupayari agurempa n'akara Berenisi bakpa sesaree basala fesitustɪ.¹⁴ Anaa ɖa nkɛn ishilee tuutuuma ma, na fesitustɪ atɔɔ Pɔɔl agalei alɛ ashee ni waa: feliisi apala usoro ɖɛn sarka ni¹⁵ Nce yerusalem ma, na yuɖaa kɛba saraalaaja kaɖibaja na banɔ no baɖa na ciu na ni na yee waa : Bakɛ ni acii.¹⁶ Nambuyɛ pɪ waa: kɪ lee Roma kɛ baja bagushile waa bakɛ arɛ acii, kɛ banɛ na ni gabɔnɔ gaɖɛn na, shee baɖu ni gɪcuca, naa bata naa

ciu na ni alə alaa agulo alesura lanj ba na ciu na ni ma. ¹⁷ Bapi ma, kə ma pal ji galuj na, gaja gakuḍa nsə ukəma, kamboi lanj ma, na nlə bapi n'usoro de. ¹⁸ Nkənj na aba ciu ka na ma, basəba na ciu na ni ama kə banə gabəno gadən alanj daa nna fanja ma na, ¹⁹ baḍiini kaalei ji baḍo na bəbo na bawor, na ndee bana yida waa: Yeesu aci ma, na Pɔɔl waa: Anənə ²⁰ baḍa naləwru na bawor ma, kəbakə atɪ yə ngadee bari ma na, na ntaba Pɔɔl waa: Ataa ce Yerusaleḿ ba cəm ni ni ukəm alesura de lanj aa? ²¹ Ama Pɔɔl ayida alə waa: isəm galei gaḍe gakpa ampereɛ sul, nkənj na nlə waa: Bafəna adu ni nkənj naa ma təm na ni ashee sesaari. ²² Na agurumpa alə waa; Nti yee ma rənə usoro də agano ni na fesitusi alə ni waa; Gacən utaarenə ²³ Gaja gakuḍa ma, na Agurumpa n'akar ba kpa ukəma kaadu asəna bere tuntuuma bakəmcəmja na mpa kə banono. Na fesitusi ashee gano bapi na Pɔɔl. ²⁴ Nkənj na fesitusi alə waa: Gupayari agurumpa, n'anyin i idə atɪ ya ma, iyə uroro nde agalei ji yuḍaa kəbaja tuutuuma ba lə ashee amu yerusaleḿ, nakuro waa: kasəm bapala ni adə njuro ni na. ²⁵ Amasul njə ma, kawəḍa taali dən bakəni acii na, agilopi gboo ayida ampereɛ, na ntəw niya ma ce na ni ampereɛ sul. ²⁶ Kəma njə gadən andilanj ma njən ashee apereɛ na; Galanj na, mpi na ni anyinyu, laa laa akɪ gupayari agurumpa, naa gi yə bukɔi guḗon ma. ²⁷ Aḍuwaa: Gani gaḍe gashee amu nkomo waa: Ba ce n'are sarka ni kə bayo bukɔi alee ma na.

Chapter 26

¹ Nkənj na Agrippa alə pɔɔl wàà: << ɔta sərə alə galei ashee akɔɔ lo.>> pɔɔl á bəlo agɔnye naa acam agɔlo: ² gɔyà Agrippa njə angɔlo daa ndi nsanə ka yar ma anyin yu ɔrən wàà ma lə galee ashee daa ngadee yɔḍaa kəbaja ba panja na amɔ ma; ³ adɔ waa aki ɔlee bɔlitab ka ka yə ka kpata ku na nà yɔḍaa kə ba ja ba lə sərə, galanj nti nyunə anyin lee ma suuru arən an ga lei. ⁴ Yɔḍaa kəbaja ba njunii bayo daa nji an gi yifala an ga tənə lanj na Yerusaleḿ ma. ⁵ ba yə amɔ dɔo ɔsubu ni na isim ba yə alə waa nlee daa fariisi ka ja ma na, nkulo ndee nkanḗar ata aḍiini ni ma. ⁶ Nnyəmə nyide atia ba ti cim na amɔ ukəma, adɔ waa nti yee alɪ ka wəli ndee Gaja galee na atəba ya ma. ⁷ adɔ waa nde na alukawili ndee atɔ bɔnjəma tə na banyɔ ba na saa waa ba cam daa ba na kəma Gaja paa gajaka na gujibənjə ma. ta maa de lanj na ba na Yɔḍaa kəbaja ba na panja na amɔ bɔlei, gɔyà Agrippa. ⁸ maa kɔ lanj na anyin ɔḍən kafanja lə waa Gaja gatɪ ga sərə anənə ba kono na? ⁹ Tam dən ni, njanja an gilopi waa maa isim wàà ma lee alə sərə tūu tūu ma atənə Yeesu Naasareti ka ja. ¹⁰ nlee i Yerusaleḿ kampa ni. mpɔw bere mbaḍei ba wɔḍa ɔcine ma tūu tūu ma nkɪ, na gano ngadee ncam ba saara laa ja kaḍi baja sul ma, ga lanj ba ta naa kə pi amɔ njna tənə pi. ¹¹ njanja pi sananɪ akpala tūu tūu ma ɔnyinjə ka bɔfala bɔnjunii ni, na nyee wàà ma lee pi dɔo lə waa ba lə galibəno alim. njna cam na pi na ɔnya na naa naa dɔ pi sa na ni gi sana ka mpa ni gboo. ¹² Saa ndee njna lee gən ma, amɔ nti cə dāmas na ba saara laa ja ba ashe na daa ba lə ma; ¹³ n'ɔshilə, Gɔyari, kɔ nyunə lanj, na njə ɔkaḍəndee ɔkaḍa paa awu ɔshilə ma ɔḍuo na alanj, naa akaḍa asir mɔ akal na bere mbaḍei ba dā na amɔ ma. ¹⁴ saa ndee atɔ gano gi fəḍa atən ma ,na njrənə ɔwələ ɔḍən ɔlə na mɔ bɔlei, na hibru ka gi kərə: ɔɔl, ɔɔl Maako lanj na ɔna n'aashu mɔ? ɪkan kər shee akɪ wàà atɔ wa akɔkei na cim gi kenpi ¹⁵ Na njlə wàà: anja na akɪ ndi yar? na ndi yar abuye mɔ wàà, amɔ na Yeesu ndee ɔna naashu ma. ¹⁶ Nnyumə ta ayide akukei lanj, adɔ wàà bɔkɔ mbɔḍee lanj njanja akɪ angɔlo ma na gən wàà, ma kpeḍe akɪ alée atən lee ja, na aləsərə ndee ɔyɔ na mɔ nyumə ma ka səriya laa ja, na aləsura ndee ma tɪfanja akɪ ma. ¹⁷ Naa maa cam samaa na ba ya ja mbaḍee ma təm akɪ ba sul ma. ¹⁸ Naaa a cə atɪ tinée bi nyine, naa alāa pi nkomo, na seetaanɪ ukashu ni, adɔ Gaja k'ɔ kaḍ ni, naa ba ye njə ba mbəno kɔ təḍɔ acām Gaja sul, na tiibi ndee ma shée bere mbaḍei ba wɔḍa na amɔ ɔcine naa njlaa afələ ma. ¹⁹ Galanj Gɔyari Agrippa, kə mabəla Gaja kɔ fanɔ na; ²⁰ Ama asəba na ɔamaasi kəbaja, na Yerusaleḿ, na yɔḍee kɪ karà karà ni, apələ na ba yaja gboo, nlee waasu ashee pi wàà ba cāpara ba ndawa naa akim asəla na Gaja, naa naa lee ndawa njəpərə ka təma isonjono. ²¹ Galanj na Yɔḍaa kəbaja ba ri amɔ ɔnyunə kaafala ni naa naa yee wàà ba kə amɔ. ²² Gaja ga kanja na amɔ halɪ nnyumo, adɔ wàà nyide alanj a laa səriya ashee samaa kə ba pi na kə ba njono, ashee daa galei anḍoba ma na na Muusa ba lə wàà itɪ ti pi ma ; ²³ Wàà kristo asim anə sananɪ naa alee are ndee anaa səba anənə ba kono ba gicu ca ni ma na alə ɔkaḍə kaale ashee Yɔḍaa ka samaa, na bayoja gboo. ²⁴ ɔaa pɔɔl abonjo a gali lə ka ma, na Festosi alə n'ɔwələ kanḗara waa: < ɔ njantər; Akɔ yɔɔ bɔbɔno ɔkara akɪ, gɔ njantəra.>> ²⁵ Ama pɔɔl alə wàà << kə ma njantər na, Festosi girma bɔbɔno yar; ama n'amɔ cine na njna lə ija k'abɔ lee na ɔlɔsburo ka. ²⁶ Adɔ wàà gɔyari ayə alee sura de lanj na njna lə na ni fɛe, adɔ wàà nyɔ wàà akɔ dən kɪ lugo ashee ni na; adɔ wàà kə ba lee i ɔlugu ni na. ²⁷ ɔwɔḍa na ndobi ma na, ɔcine aa Gɔyà Agripa? nyɔ wàà ɔwɔḍa ɔcine. >> ²⁸ Na Agripa alə pɔɔl wàà: << ɔ na yèe yéé wàà apala amɔ ma pərə Kristo kɔpi kpaari gən aa?>>. ²⁹ Na pɔɔl alə wàà << nti nyunə Gaja, wàà: baa nyumə na baa kɪ lee nyumə na, ipaa lée a nyun njḍən dən na, ama bare mbaḍei ba na rənə a njgale ɔrən ma idə daa amɔ ma gboo, ama ipaa lée njku pɔw ka k'iwɔwɔ ni na. ³⁰ Na gɔyà a ta yide, gomina na Berenisi gboo na bare ba njunii mbaḍee ba man asə ma; ³¹ sàà ndee ba na ɔuo ɔwalə ka nkɪ ni ma, ba de ba ti lə na bawor wàà: are nde ka lée ɔlɔleu njḍəei isin na bɔce koo njku pɔw ka ma na.>> ³² Na Agripa a lə Festosi waa << maa kɪ lee waa ɔsoro nde ayee ɔcam lam atən sesar sul na maa gulam ni.>>

Chapter 27

¹ Nkələ ba tɔw niya na yee ba ce Italii ma, na ba tɔw Pɔɔl na sarkabaja baḍən akara isɔjashunun bandiyar dən adə agustə ula lanj ba ti yida ni waa: Juliusi. ² Na gi kpa Aḍiramiiti ka nyifoi mbubəno ni, nde nti ce Asii, na gɪfəl, na Aristaaki Masedvanu kaja áyalà atu ace. ³ Ushile unyutaja, na gi kpa siḍw: Na Juliusi ana tɔji Pɔɔl n'ucine usonjono ma, ashee Pɔɔl gano waa ace abasoro sul bakanja na ni. ⁴ Gi dɔo nkənj ma, na gitənə.na shiipukuja gusərə guḍe gukanḗar. ⁵ Gi səla silisii na pamfili ka tənku ma, na gi kpa miraa lisii kutənla ni. ⁶ N'isɔjashunun bandiyar anə Alekisanḍirii kanyɪfoi n na ce Italii ma, na gi kpa ncən. ⁷ Ishile tuutuuma nyɪfoi nde nti sara shelem buto lanj na gi ye ti kpa sniḍi kanḍilanj, gusərə guḍe gukanḗar naḍu atu ishei kuupala gi kpa were na. Na gi kul na ce na salmɔwɔ. ⁸ Na nawiya abumbəno na gi ye ti kpa gaḍuu ba na yida waa:

Nyifoi kaaquyideka ganjere gađe gađa asela na lasee kampa.⁹ Aluwaatu tuutuuma akəfəl, atı gasana buto lan, gađe gasom paa, halı ganokurka kasaa akəfol.¹⁰ Galan na Pɔɔl alə ashee basaaka waa: atibaja waa, ntı nja waa: Atı gasana buto lan gati go lee saratı abumbɔnɔ, Kı lee ayɔkɔ na nyifoi kandəndən na, atu bere gboo.¹¹ Ama ısojashınun bandiyar karənjə njađe Pɔɔl ana lə ma na, naa naa rənjə na aburka na nyifoi ka kɔyar.¹² Ɖaa nyifoi kaa ɔurgəka gađe kaa cəm unyənkrə ka saa na ma, na baganɔ ba wala alə waa: shee batəbə gađu gađe ace fenisi kaaquyideka, gađu gađe galee kərəeti kampa gunyesono lan na gunyɛnə lan, na gajakalan na gıtənjshile lan na, gunyɛnə lan, na gajakalan na gıtənjshile lan na, naa bađa njən unyənkrə kasaa.¹³ Njələ gunyisono lan kagusərə gu na wu ma, na baburkanyifoi bashee balɔ ıja waa batı ba sərə afəl ace kərəeti.¹⁴ Batɔɔ na ce ma, na gusərə banayıda waa: Erakılɔɔ ma gukudə kagulɔ alam buto lan.¹⁵ Naa apikəl nyifoi, kinsərə nyide na, ace na gusav gufɔl.¹⁶ Na gıtı ɔoo kloɔia katəna buto busərji akal ma, katəntən, kusərə gıtənjətənjə nyifoi ace gađuıde ka na, na nawıya abumbɔnɔ.¹⁷ Ba laa nyifoi kanjisa ma, na batɔɔ njı akur na nyifoi naa cuna asampəna waa: Nyifoi mpaa tı cəm na sirtı kanfurukɔ na, na ba laa akuro ıjunii, na gusərə gufəl na pı.¹⁸ Ɖaa gusərə guce na pı gaɔulɔnka ma, gaja gakuɔa ma, na ba laa ayɔkɔ na bađa buto nı.¹⁹ Ushile ıriutaja na ba laa ayɔkɔ ısa ma, abəda na banye.²⁰ Ɖaa ushile tuutuuma kə ba nja ushile n'ıjɔrpi na ma, na gusərə gubumbɔnɔ gunaana wu na kə pı ma, na ba tamaa aɔoo waa; kə ba kɔɔ afura na.²¹ Kə ba jı ıjı na halı ishile guya. Njən na Pɔɔl ata ayıde bagıcuca naa alə pı waa: ɔɔ ambasaro maa ırənjə njađe nce alə waa: Gıpa təbə kərəeti naa saratı na asaara apaa wəda atu na.²² N nyəmə ntı anyun ıkashı baanja ari agulɔ, atudən kaa cii na, faashee nyifoi kandəndən nnılee asaara.²³ Gaja njađe gajee amu, naa nnalee antəma ma, amalaka afanja amu agulɔ gujibɔnɔ;²⁴ N'alə amu waa: Pɔɔl, asampəna ıpa kpa akı na ısem ace sesaari anyu, kide atıya, Gaja gađu bere na pı ıda nyifoi nı ma, akanye nı.²⁵ Galan ambasaro woo, shee ma ıja, aɔuwaa: Nwəda na Gaja ucine waa: ɔaa alə ma, ıtulee.²⁶ Ama gıtı gılii atıkul gatəna gaɔən nı naı.²⁷ Ushile təb-nı-nan kagıjı bɔnɔ, gusərə gu səprəsəprə pı ace na aɔireatı, na batudaja ba lə gujibɔnɔ waa: ıda ɔanɔaa basəla na gatəna gaɔən ma.²⁸ Bakəwə ndee ba na faja na buto ma, na banja apra akoo ma; bakɔɔ akəm ace nyu n'akəv ıfanaka ma, naa nja apra təb-nı-nun.²⁹ Bađe batı cu asampəna waa: Bapaa tı kal buto nı katakəwa ıfɔnɔ na, na balaa arukɔ ndee ına tənə tənə na nyifoi ma, ınan abəda naa naa nyinjə waa; Gaja gakuɔa were were.³⁰ Njən na mbađe ba na bur nyifoi ma, ba na yee ba ɔoo apala nyifoi, na yee ba kəv nrukɔ mbumbɔnɔ buto nı,³¹ Njən na Pɔɔl alə ısoja ıshınun bandiyar waa na bere bađe kə ba sə nyifoi nı shelem na, kəba funa na.³² Njən na ısoja batədə nrukɔ ntaakanayɔkɔ naa apala nyifoi n'fəl kaguja.³³ Naa gaja gayekuɔa, na Pɔɔl aɔv baanja ıkanjı waa: bajı ıjıv, na lə pı waa: ırɔnj ishile təb-nı-nan ınoo kama ırianyunalo kiji ıjıv na;³⁴ Galan baa nja aji ıjıv naa ıwəda alaafiya afura, anyunudən agunuru andı lan kagukala afəda na.³⁵ Alə gən abonɔ ma, n'atɔɔ bɔɔ anyinjə Gaja banunıi banyu. Njən na bayukur bɔɔ bɔɔ anyinjə gaja banunıi banyu. Njən na bayukur bɔɔ bɔɔ asəba na jı.³⁶ Na banunıi bakanjkrə balɔ aji ıjıv miyav.³⁷ Gı pa bere awanyıv nıshırıu natəb-nı-kolon.³⁸ Ba jı ıjıv bonɔ akun gıshebɔ ma, na ba faa ayɔkɔ alaa bəda, abəda blee tenku nı.³⁹ Gaja gakuɔa ma, kə bakɔɔ ayo gađu na; na ba nja gađu gabɔɔ ma, na batɔɔ niya waa: Bapiklə nyifoi nce njən.⁴⁰ Njən na bakudja nyifoi alam butonı, naa kuɔa ıɔ ıjunii naa ɔv njuro ashee gusərə gupikəl nyifoi ace na gađu yideka.⁴¹ Na ba nja gatəna gaɔən cei shıshınıv na bace atı cəwaa najı, nyifoi kınjɔɔ na sara na, gusərə gə na wu kıkashı ma, na nyifoi kanjəm ısəba na pı.⁴² N'soja batɔɔ niya na yee bakə sarkabaja, naa ba paa tı ɔoo banye aɔa buto acuu na.⁴³ Ama, ısoja ıshınun bandiyar a na yee afuna Pɔɔl ma, na abəla na pı. Na shee ganɔ mbađe bayɔ buto kuɔav ma, ba ɔa buto atı kul gatənalən.⁴⁴ Ita saa na basaka, basə ıkpatakulan kokoo nyifoi ka sav lan naa baanja aɔoo na ndı.

Chapter 28

¹ Gıɔoo na ndı abanɔ ma, na gı ye yɔ waa: Gatəna gađe gajı kawaa malta.² Na njən ba cam atu gısaana afanja atu babucəma, maa abura ıtonu ashee atu aɔuwaa: uto ɔetı nyı paa, unyəkərə ıɔetı wu.³ Pɔɔl akulo ılakupi akəv ntən ma, n'ubu aɔoo ılakudə nı asə n'agunye.⁴ Njən kəbaja ba nja ubu ata sə na agunye ma, na ba lə bawor waa: Uafu ja ıja usoro ndə aleə arebɔnɔ na, baa maa aɔɔ ɔoo ndı ma.⁵ Na Pɔɔl akəpər ubu abəda nton apala sə kı caa aleə nı gaɔən na.⁶ Na bere bađe ba sə na saa waa: kayɔ na agulɔ avı gu fuu, kakoo afəda acii; ama ba sə na saa ııv kə ba rənjə gaɔən na ma, na ba cəpra na lə waa: Nde kajare aleə gaja jı.⁷ ısarɔ ɔən batı yıda nı waa: Pıblius, aje gatəna gađe ganunıi, na acam atu gısaana afanja atu abucəwa.⁸ Pıblius yar ɔəda na sheɔe koko n'unyənkrə; Njən na Pɔɔl ace atı tər anyee nyinjə ashee nı n'ushəɔv ukaɔa.⁹ Njən na ba wala gatəna gađe nı kəbanyunjuja apı na a sul na bısheɔv ukaɔa.¹⁰ Bađe batı ɔv atu gıre gıshebɔ, gı na shev ma, na ba lee atu gujɔɔ, bukɔı gı na hıe ma.¹¹ Gıɔa njən nalı ıjɔrɔ ıriıv, kanjəm, na gı ye təbə akpa alekı saɔıri, kanjıfoi nda gatəna gađe nı gusərə kasaa ma, nde ntice batı cere ıshika mana.¹² Gıkpa sirakus ma, na gı yide njən ishile ıriıv.¹³ Gıɔoo njən ma, na gı sara ushile ıpələmə kaa sana, akpa regıoo kampa nı, na gunyisonolan kagusərə, gusəba halı ishile unıv na gıkpa Pusɔɔl kampa nı,¹⁴ Na gı atı bawor baɔən njən na baɔv atu suru waa; Gıɔa basul ishile kulumıɔən.kanjəm na gıtı kpa Room.¹⁵ Atı bawor ı bađa njən ma, barənjə atıjto-gı ma, na ba pı atı wanatv Apiusi kaguya nı gaɔuu ba na wala nyem bukana ma Pɔɔl anje pı ma, na akuma Gaja-Naa akanjkrə agulɔ.¹⁶ Gı kpa Room ɔe ma, na bashe Pɔɔl ganɔ waa; ataasərə aɔa andəndən na soja ndee ana tıvja nı ma.¹⁷ Ushile ıriıv kanjəm na Pɔɔl ayıɔa yuɔaa kaɔıbaja; bawala ma, na atɔɔ ıwələ alə waa: Ambawar basoro, kəma lee taalı ɔən na samaa na, kəma sanjɔɔ aleə taalı ɔən n'atı baya bagushile na, na bari amv aɔv sarka nı yerusalem, naa tɔɔ amv akara Rooma kəbaja banyenı.¹⁸ Banı bataba amv ma, na batɔɔ niya na yee balam amv aɔuwaa kə banə taale ndee anaa pala ma cii ma na.¹⁹ Na yuɔaa kəbaja babəla jı, n'lee amv ɔoole nyıɔa sesaari ama kı lee nna yee ma ciu na amasamaa na.²⁰ Bukɔı lan nna yee manə anyun alə n'anyun ma na gən; Aɔuwaa: Israel atamaa lan na ba ɔv amv ıwɔrɔ amanyenı.²¹ Na ba buye Pɔɔl waa: Atu kı nja gubɔ guɔən guɔoo na

yuddee akaalei lan na, n'atuwar dən ka pi ati na la akumbɔnɔ ndən na. ²² Ama giti yee gi rənə akaanɔni, ngaḍee una faɲa ma, aɖuwaa: Gɪyɔ waa: Baa nka na aɖiini de batɪ bɛla nɪ. ²³ Na ba ti ushilei ba wa, na bɛrɛ tuutuuma ba wala agaɖu? Na Pɔɔl alɛ pi Gaja kaayari tɛna kaalei, na laa na sɛriya galei musa na annabi mana ba gupɔ gulɛ ma, na kaka pi yeesu agalei. Tɔɔ gajaka halɪ gitɛnshile. ²⁴ Na baɖɛn ba shee ija, galei analɛ ma, na basaaka babɛla. ²⁵ baɖoo nkan ma, na ba paɖa paɖa kɛba ti rənə na bawor na, nkan na Pɔɔl alɛ waa: Nɲuro nsonsono nwɛɖa ija nkɛlɛ annabi esayee waa: ²⁶ Kula ace samaa de sul, n'ala nɪ waa: ɪti ɖu gutɔ ama, ki na nɛ na, ɪti kiɖe ama ki nɛ na. ²⁷ Aɖuwaa: samaa de agɪfolu gicir; ba cɔv ba gɪfolu naa siu bunyine, naa ba paa ti nɛ na bi nyine na, ba paa ti rənə na batɔɔ na, ba paa ti ti kaashɪ afuba ndawa naa ma kaɖa biʃheɖu na. ²⁸ Yɔ ma, waa Nɖinsono kalei gaɖe gaja gatɛm na ma ashee mbaḍee kɛ ba bunayɔ Gaja na ma, bani batɪ ba rənə. ²⁹ Pɔɔl alɛ gən ma, na yuɖaa kɛbaja bafɛl ati na lɔɔru na bɔbɔ na ba wor. ³⁰ Na Pɔɔl ahaya gafala aɖa nkan halɪ buja bunyu aɖe ti cam mbaḍee ba pi banɛ nɪ ma, gisheɔ. ³¹ Aḍee ti lee Gajakaayari tɛna kaalei na cere bɛrɛ bukɔ bu lee nɖiyar yeesu-kristo agalei ma, fɛɛ nawɪya dən amana.

Romans

Chapter 1

¹ Pɔɔl Yeesu-Kristo atɛnleeja, bayɪɖa nɪ alee atɛmka, aɖu nɪ afɛlɛ waa: A lɛ Gaja kalaabaaru asanɔsono, ² Nḍee Gaja ga cee lɛ kaale dɔɔdɔɔɔɔ na annabi mana na cɪrɪ kɪnɔn ma, ³ Ngaḍee galee upur banɔm ɖauɖa abunɔma nɪ ma, ⁴ Naa bayɪɖa nɪ na nɲuro ɖacɪrɪ cɪrɪ ki kashɪ waa: Gaja upur, unɛnu aɖoo bakono nɪ lan, Yeesu-Kristo atɛndyar, ⁵ Agujɔ kugɪ nɛ na bayɪɖa atu waa: Batɛmka, naa gi pala mbaḍee kɛ ba yɔ Gaja na ma, ba wɛɖa na nɪ ucine na cu nɪ, ⁶ Baɖi cuca nɪ Yeesu-Kristo ayɪɖa anyin gboo ma, ⁷ Mbaḍee baɖa Rom, balee Gaja abasɖɔka ba yɪɖa pi balee ɖacɪrɪ cɪrɪ kɛbɛrɛ ma; Gaja galee ataya na atɛndi yar Yeesu-Kristo bagujɔɖuɖa n'anyɪ n' ⁸ Nti kuma Gaja na Yeesu-Kristo anyɪɖa, aɖu anyɪnucine ɪwɛɖama, ɖulinya anunii ayɔv. ⁹ Aɖuwaa: Gaja ɪ nna lee antɛma ma, n'upur alaa baaru asonɔsono, balee sɛriya waa: Nti lige anyɪnalan baanjən. ¹⁰ N'ɪ nyɪnɛ baa ushile b'upana na, waa: lee Gaja k'ucɪnɔlɔka na anfaani ma pi ati jeɖe anyɪn. ¹¹ Ncɔɔti yee waa mɪ anyɪnasul naa afana anyɪn vujɔi gupala ɪtono gisheɔ ma, ¹² Kokoo naa ati ganɔ gi nɛ ɪkanɔrɪ aman awɛɖa ucine, am n'anyɪn ma. ¹³ Kɛ ma nayee unyir waa: Ntikpeɖe na yee ma pi anyɪnasul ati nɛanyɪn na ma nɛ akɔɖɛn aca ma anyɪnasul ɖaa usamaa basaakasul ma, ama halɪ na nnyimɛ unaa ti barasɛ amv. ¹⁴ Nji Greki kɛbaja uɖa, nalesurabɔnɔ baja, na bayɔka na n'yasheshe baja. ¹⁵ Galan nti yee ma pi ati lɛ anyɪn laabaaru asanɔ na kaalei anyɪn ɪɖa Room ma. ¹⁶ Aɖuwaa: kɛ ma wɛɖa laabaaru asonɔsonoki cɪfalana, lee Gaja ki kashɪ ɪbumbɔnɔ kandi nsono nɪ ashee m'aḍee bashee ija ma na, ashee yuɖaa kɛbaja usɛbu nɪ, na Greki kɛbaja gboo. ¹⁷ Aɖuwaa na nɪ na Gaja kaɖeidei loa afan ucine n'ucine, ɖaa banɔn waa: ucine ɪ dei dei yar awɛɖa ma, unvu pala aɖa nɲuronɪ. ¹⁸ Gaja kunyana urgɛ nalan ashee bɛrɛ bana lee alesura ɪbɔnɔ na fɔɪfɔɪ najiwa kalesura na mbaɖe balugo ija ma, ¹⁹ Aɖuwaa bukɔi baana ayɔ na Gaja ma, bafanapi, Gaja gakaɖa asheepɪ. ²⁰ Aɖuwa Gaja kaɖeidei nḍee kɛ ba na nɛ na ma, ɪkashɪ nḍee kiwada gayala na ma, ɖaa alee ɖulunya ma, gi ta taa akidei. Ba lee beneka ba ji na pi sunru ma na, ²¹ Aɖuwa ba yɔ Gaja, n'abɛla uyɔv, n'abɛla kɛ ba kuma nɪ na; bafana nibali, na biɖolunɪ kagufana gushee nkomɔ. ²² Ba ti kuma balɔ waa, Bawɛɖa gufana, ama nya sheshe nɪ bawɛɖa; ²³ Na batɔɔ Gaja kukumu ku naci na ma, na na keshu na bɛrɛ ba cika, busapi, isav, n'ibu. ²⁴ Galan na Gja gapala pi ɖa ajiwa kalesura nɪ, a ɖu bagunɪnfɔnɔ lan, batɔɔ balɔ na lee fɔɪfɔɪ kalesura; ²⁵ Batɔɔ Gaja kuja afub n'isɛi, ɖaa ba ni ba lee Gajai gawaɖa alubarka nace nace ma, na ba cɛpra na lee ayɔka bɔɔta. ²⁶ Galan na Gaja gapala pi baɖa yere yere: Aɖuwaa: ba ba ka ba cɛpra na lee bukɔi ki sɛm ba lee na ma, na lee; ²⁷ Basoro gboo, babɛla ɖaa isɛm ba lee na ba baka ma, naa, naa lee bukɔi kɪsɛm na ma, basɔlɔ mbɔnɔ kalesura nabɔbawor basoro alesuraɪ kɪcɪm na ma, ba ti ba cam balesvra ɪbɔnɔ na buliu k'ɔɖa. ²⁸ ɖaa bafana nɪ kɛ ba na yɛɛ ba yɛɛ Gaja na ma na Gaja gapala pi ajiwa kalesura nɪ, na bukɔi kɪsɛm na nɪ, ²⁹ Bukɔi kiɖa ɖeidei na ma, unɛ na pi, uni nɪ gən mbɔnɔ kulev, asɔlɔ gitani awu baamunv, awɛɖa giyɔv; Gunɪnfɔnɔ, bawor banɲuro kulaw, Gaboro, gi joto, awɛɖa mbɔnɔ atɛntən; ³⁰ Kɔrɔmɔɔ, saawara, arebɔnɔ, nakumabalɔ, nafana balɔ, naɖu balɔ gaɖu kɛbatɛ na ma, na lum basaaka bambɔnɔ, kɛ bacu babaya na, Gufana gunyum pi afɛl, ³¹ Kɛ ba lee bareɲɛrɛ na, kɛ ba na yu ashee uɖɛn na, kɛ ba na nɛ uɖɛn usheɪ na. ³² Gaja ki kɛma ɪɖa ashee pi, kulee waaba na lee alesura ɖe ma, kanɖɛndɛn na, amaba ti kuma mbaḍee ba na lee ɪ ma.

Chapter 2

¹ Galan akɪreki, gusura gupanjaku ulee, aku una cɛm na basaaka ɪkɛma ma, kɛ ba ji na ki suusu na; aɖuwaa: una cɛm a basaaka ɪkɛma ma, uti kɛ akaalei bɔnɔ, ɖ'ushi na cɛm na basaaka ɪkɛma ma, aki gboo uti lee alesura ɖe. ² Gɪyɔ waa Gaja kɪkɛma ɖe banɔba cɛm na mbaḍee ba na lee alesura ɖe ma, ija kandi lan na. ³ Gapana ji unafana, ɔ Areki, aku, unacɛm nabasaaka ma, aki gboo uti lee alesura ɪbɔnɔ ɖe, utaa sɛra afɔɖɔ Gaja kɪkɛma nɪ aa ? ⁴ uti jɛba na Gaja k'arisiki na abucɛma butɪ pikil aki aaaaaaaafuba ndawa aa? ⁵ Ama, ɖaa akuɖu gicir kiɛna rənə bulei nama lan, uti wala unyana naɖu n'unyana kushilei Gaja cɛm aɖeidei kɪkɛmama na shee akulɔ, anaa sɛla baanjana atɛma k'ɔɖa; ⁶ Ana sɛla baanjana atɛma k'ɔɖa; ⁷ Naa shee nɲuno nḍee kɪn wɛɖa gayala na ma mbaḍee bawɛɖa konkaari na lee nsono na yee bucɛma, ukumu na nḍee ki na ci na ma; ⁸ Ama, mbaḍee babɛla kɛ ba nyene ija na, nafana balɔ na alesura ɪbɔnɔ ma, Gaja k'unyana uvɔɖa ashee pi. ⁹ Gaja gati ga pi na gutɔ gubɔka n'isheɪjika ashee bɛrɛ baɖa ashee mbɔnɔ na lee mbɔnɔ ma, yuɖaa kaja bɔnɔ nai, na Greki kaja gboo ! ¹⁰ Ukumu, nɲɛrɛ, nafɛɛ ashee nḍee ana lee nsono na, asɛba ashee yuɖaa kaja bono nai, naa Greki kaja gboo ! ¹¹ Aɖuwaa Gaja kaa na laa uɖɛn na pala na, ¹² Mbaḍee sai gupɔ kuvkana na naa ba lee mbɔnɔ ma shee ba

ci gupɔ kuvɔda na, naa mbaɔdee balee mbɔnɔ saati gupɔ guɔda ma, gupɔkuba cɛm na pi ukɛma. ¹³ Kilee mbaɔdee ba na ɔu gupɔ gutɔ ma, ba na ɔa ɔeiɔei Gaja kanyu na, ama, mbaɔdee ba na tɔɔ gupɔ na lee na ntɛma ma, baɔa ka ɔeiɔei. ¹⁴ Mbaɔdee kɛ ba bunɔyɔ Gaja na, kɛ ba wɔɔa gupɔ na ma, ba ta naa sara ɔaa gupɔ gulɔ ma, gɛn ma, ba lee gupɔ ku gɛn ashee bagɔlapi, baa maa kɛ ba wɔɔa gupɔ na. ¹⁵ Nkɛn ma batɔ fanja waaa Ba nɔn gupɔ biɔfolu ni, ba laakaari atɔ laa sɛriya nashee pi, na guɔfanja gutɔ bɛla na pi baanɔnɔn baanɔnɔn. ¹⁶ Amalaabaaru asbɔnsono ni bukuɔ bunɔbutɔ ɔoo ushɛi Gaja gacɛm na bɛrɛ ukɛma alesura balee nkomo ni na Yeesu-Kristo anyɔda ma na gɛn. ¹⁷ Akɔndee una yɔda akusɔlo waa yuɔaa kaja, usɔ gupɔ lan, na kuwa akusɔlo waa: Gaja kare na ki ma, ¹⁸ uyo ucɔnɔsoloka, nakuma alesura afɛlɛfɛlɛ, baceeaki gupɔ ni; ¹⁹ Aku na paapaa akusɔlo waa: Aku na fanja bafɔnɔrɛ unyɔnɔ ma, wa akilee ka ukadu ashee mbaɔdee baɔa nkomo ni ma, ²⁰ Nyashe she baja ba cere ka, nacere bajoro, aduwaa: uwɔɔa gupɔ kula na kuyɔu na kuja ma. ²¹ Aku una cere basaaka ma mulan na ka na cere akusɔlo na, aku ndee unalee waasu waa: Ba paa nyim na ma gatubai na una nyim! ²² Akɔndee una lɛ waa: Ba paa lee gɔsɛna ma, utɔ lee gɔsɛna! Akɔndee ubɛla akuna ma, ka na leetɛ aa? ²³ Aku ndee utɔɔ nakuma n'vakusɔlo ma, ka na nyene Gaja na, utɔ ɔoo gupɔ kanɔkam na tɛrɛtɛrɛ na ku! ²⁴ Akalan mbaɔdee kɛ ba yo Gaja na ma, batɔ kiɔe Gaja fɔl, ɔaa unɔn ulɛ ma. ²⁵ Ban k'uleu ucɛm, uta tɔɔ gupɔ alee na ntɛma; Awa uta tɛrɛtɛrɛ na gupɔ, akaban ɔ ulee ma, apra ndee kɛba lee ni ban na ma. ²⁶ Ita ji waa ndee kɛ ba le ni ban atɔ sara ɔaa gupɔ gulɛ ma, gɛn ma kalee banɔar na gɛn aa? ²⁷ Ndee kɛ ba lee ni ban agusɔlo ni na ma, ata naa sara ɔaa gupɔ gulɛ ma, gɛn ma, kaa ciu naku ulee ban naa naa tɛrɛtɛrɛ na gupɔ maa? uye wɔɔa gupɔ na ban aa! ²⁸ Yuɔaa kaja tja kaja, kilee gulɔ ni kaja ndee balee ni ban agusɔloni na ma. ²⁹ Ama, yaɔaa kaja tɔayar uninagɛn, ɔee ba lee ni ban agɔfolu ni na Gajakannuro ki lee gubɔ gunɔn ka kaja na. Uni u'ukumu kuvɔoo na bɛrɛ sul na ama, Gaja sul.

Chapter 3

¹ Gɛnma, riiba apana na Yudaa kaja awɔɔa, riiba apana ɔaka ashee ban kuvɛu? ² Ulee anfaani abumbɔnɔ ɔaa ba sɛba akaɔa Gaja kaalei ashee pi ma. ³ Heimaako! itaji waa: Babaɔn kɛ bashee tja na, bagɔfalu gi cirka gitigi sɛra akal Gaja gapaa ɔa ɔeiɔei aa? ⁴ Gani galɔnɔgaɔ! Baana ayo Gaja waa a lee kaja yar bɛrɛ batalee isɛi, ɔaa unɔn ulɛma, waa: Naa baa nja ayo akuja akɛbulei ni, naa nkɛlɛ bacim na ki ukɛma ma, aɔoo ncɛn. ⁵ Ama, itaji waa: ɔaa ku ɔa ɔeiɔei na ma, upala Gaja gaɔa ɔeiɔei, gapana ji gi lɛ? Gaja kaawaɔa tja nkɛlɛ unyana usheɔe ma aa? Cntɔ lɛ ɔaa bɛrɛ ba na lɛ ma. ⁶ Ganigaluɔ gaɔ! bai na Gaja gati cɛm na ɔilinya ukɛma gɛn? ⁷ Ita ji waa amunusanu upalaka na Gaja kiya ukad a n'ukumu, mulan na bakɔɔ acɛm nanu ukɛma ɔaa mbɔnɔyar ma. ⁸ Mulee ka na ku na lee mbɔnɔ naa nsono mpi na, ɔaa baɔn ma na, batɔ au n'atu, na yɛe waa: Gɔlɛ aa? Bani baɔe bagalei gaci. ⁹ Gurɔsura gupana ku gulee: Gɔda ɔeiɔei aa? Aatɛbaa cei aduwaa: Gɔi abonɔ waa: Yuɔaa kaja na Greki kaja mbunɔ kanɔi lan na baɔa. ¹⁰ ɔaa banɔn ma, waa: ɔei ɔei kaja ɔn kaɔa na, baa uɔnɔnɔnɔ; ¹¹ Uɔn ka caa awɔɔa guɔfanana, uɔn ka na yɛe ka na yɛe Gaja na, Banunii bali, banunii bapra babɔnɔ. ¹² Uɔn ka caa na lee nsono na, baa uɔnɔnɔnɔ; ¹³ Bagɔwolpi gi lee nkufɔ ntineka nji, ba giɔanu gitɔ paapaa; Ubu abushemebe ɔa bannubebe lan; ¹⁴ Babunɔ ni upɛr nashee uɔa ka, na lɛ bulibɔnɔ; ¹⁵ Batɔ cu were were na fur bɛrɛ ba kɔnɔ; ¹⁶ Mbɔnɔ na asaara ɔa bunyɔnɔ lan; ¹⁷ Kɛ ba yo fɛe k'unyɔnɔ na; ¹⁸ Gaja kasampɛna kiɔa banɔu na. ¹⁹ Giyo waa: Galei gupɔgulɛ ma, gulɛlɛ ashee mba ɔee baɔa ashee gupɔ guɔe ma, naa bunɔ banunii buɔw, naa bɛrɛ banunii bayɔ waa: Basɛrɛ pi balee Gaja kanyu. ²⁰ Aduwaa uɔn kaasɛra atonɔ gupɔ naa ɔa ɔeiɔei anyu na, aduwaa: Gupɔ gu na pala gi na yo mbɔnɔ. ²¹ Ama, nnyamɛ gupɔ kukɔɔ aɔa na, na Gaja kaɔeiɔei ndee ana laa sɛriya na shee gupɔ na Annabi ma a ma, ²² Ulee Gaja ka ɔeiɔei na ashee mbaɔdee bawɔɔa na Yeesu-Kristo ucine na ba shee ni tjama banunii. Aduwaa: kalaa uɔn afɛlɛ na. ²³ Aduwaa: Banunii balee mbɔnɔ, galan nakɛ ba kɔɔ anɔ Gaja kukumu na; ²⁴ N'tɔɔ tjunii cɛ pi faala waa: Ba ɔeiɔei na guɔɔ, n'ucam alamatɛn ndee uɔa Yeesu-Kristo ni ma. ²⁵ Uni na Gaja galaa, waa: Agusɔlo gulee ka saraa ashee mbaɔdee ba wɔɔa ucine na akɔnɔ ma, naa afaɔa aɔeiɔei, aduwaa abunɔ pala kabɔ batɔ bambɔnɔ ba lee ma na, aluwaatu ɔe ni atɔɔ tam ajisuuru. ²⁶ Na yefana aɔeiɔei aluwaatu nde ni, ɔaa anaa pala baɔa ɔeiɔei banunii, aɔu mbaɔdee bawɔɔa na Yeesu ucine maɔeiɔei. ²⁷ Are ataa sɛra akuma agusɔlo aa? gani kaa ɔa na Nagupɔ gupana? N'lesura kagupɔ aa? Aatɛ, ama n'ucie wɔɔaka kagupɔ. ²⁸ Gunɔ waa: Are aɔeiɔei kuvɔu, uɔoo na' ucine awɔɔa ma na, kilee na gupɔ alesura na. ²⁹ Yaa Gaja galee Yuɔaa kɛbaja bandɔnɔn, ba Gaja? ka lee mbaɔdee kɛba yo Gaja na ma, ba Gaja aa? lɔn alee Gaja asheepɔ gboo, ³⁰ Gaja gaɔnɔnɔn ga ɔa ka, anaɔu ɔeiɔei ndee balee ni ban ma, na ndee awɔɔa ucine ama, kɛ ba lee ni ban na ma. ³¹ Atucine giwɔɔa malan, gi kɔɔ na gupɔ abɔɔa aa? Gani galɔn gaɔu, gitɔ lɛ gboo waa: Gupɔ gucɛm.

Chapter 4

¹ Ga pana ji gi lɛ, ataya Abraham, gulɔ ni na acam aa? ² Ita ji waa: Abraham alesura upala ka na acam, ɔeiɔei, gɛn ma, ataa naa kuma agusɔlo a, ki lee Gaja kanyuna. ³ Bai na unɔn ulɛ? Abraham ashee Gaja tja, na alee ɔeiɔei kore. ⁴ Gita kiɔe, are atalee ntɛmo shee basɛla ni uɔa, kukɔɔ alee guɔɔ kuvɛ na, ama asim na ma; ⁵ Na ndee ka lee ntɛma nɔn na, naa ashee ndee ana ɔu mbɔnɔ yar ɔeiɔeiɛma, gɛn ma, ucine uɔuka ni ɔeiɔei. ⁶ Nkɛn na ɔauɔa ana kuma, nɔnɔrɛ nɔa ashee arei ka lee akɔɔn ashee Gaja na, na Gaja gatɔɔ ni ma: ⁷ Nɔnsono ashee arei batɔɔ ni naa sher ambɔnɔ ma! ⁸ Nɔnsono ashee are ndee ukoyar katɔɔ ataali na ma, ⁹ Nɔnɔrɛndɛ nɔaɔa ashee mbaɔdee baleepɔ ban, yaa nɔa gboo ashee ndee kɛ balee ni ban na ma? Gitɔ lɛ waa: Abraham ucine awɔɔa ma, uɔuka ni ɔeiɔei. ¹⁰ Bai na gasora na bakumanɔ, Alee ban bonɔ ma, yaa saa ndee kaka na lee na ma? ka saa ɔe kaka na lee na. ¹¹ Acam ban kulɛn ma, lee ɔeiɔe kushemu nde awɔɔa ucine naa bashe ni saa ndee kaka na lee ban na ma, naa alee mbaɔdee kɛbalee pi ban na naa bawɔɔa ucine ma baya, na bani gboo ba lee ɔeiɔei kɛbɛrɛ. ¹² Kashi na gɛn waa: Abraham alee ko m'caɔee ba lee pi ban ma, baya aɔnambaaɔee kɛ ba lee pi ban na, naa, bana

sara dāa Abraham asora ma, dāa awēda ucine nkālē ka kana lee ban na ma. ¹³ Adūwaa kī lee guṗo lan na ba lē waa: Anaa lee dūlunya anūnii katiibi yar adenna abunuma na, ama, ucine na aḍeidei lan. ¹⁴ Ita jī waa: Guṗo lan na banē tiibi gēn ma, ucinekuwēdu ku kō aḍa na, nabukōi ba lē waa: Ba tī bashee ma, kī kō aḍa na, ¹⁵ Adūwaa: Guṗo guti pī nunyana, na gaduu guṗo kuwēda na ma, utērutēnu kuḍa gboa na. ¹⁶ Galan na tiibi baja bawēda ucine, naa lēe na guṗo, naa naa bukōi ba lē waa: Batī ba shee pī na ba bunu ma, ma, iḍa ashee pī, kī lee mbaḍee baḍa guṗo kula lan ma, ba ndēndēn na, ama, anyōnna mbaḍee bawēda ataya Abraham ucine kagusura ma, alee ka ataya atiganō dāa unōn ulē ma. ¹⁷ Waa: Akī lee ka isamaa tuutuuma baya. Alee ataya ndee ashee ija ma, anyu, Gaja i gana shee bakon o njuro, naa naa yīda ayōkō i kī cee ḍa na ma, iḍoo apī dāa icee ḍa ma. ¹⁸ Abraham awēda tamaa kēnkēnkēn baamaabat na, ashee ija, galan na apra isamaa tuutuuma baya, dāa ba cee alē ashee nī ma, waa: Akēbunuma, buti buti yōgō. ¹⁹ Ucinē ndee awēda ma, kagulo kuubāglē na, ka saṅkōō akiḍe waa: Nkpar gīpala na, adūwaa: kasaade aḍe wēdu buja dāa ishumun ma, n'kar Sahara kaa kōō anjūn bapī na, ²⁰ Kalee Sika na baacei bukōi Gaja galawaa gatī galee ashee nī ma na, ama aḍe wēda ucie paa, na kēnkār agulo, nakuma Gaja, ²¹ Aḍe wēda na Gaja tamaa, waa: Bukōi alē waa: Ataa lee maa, itulee. ²² Galan na ba lē waa: Alee ḍeidei karē. ²³ Ama, kulee andēndēn lan na ba banōn waa: Aḍa ḍeidei na; ²⁴ Atū, ata lan, atugbca baḍu atū ḍeidei, atū gishee ija ndee a njēnē aḍoo bakano nī ma, atundiyar Yeesu, ²⁵ Ndee batōō nī ashee, atumbōnō kandīlan, naa anjēnē aḍu atū ḍeidei ma.

Chapter 5

¹ Baḍu atū ḍeidei atū gīwēda ucine ma, atunna Gaja gabora kaakōō aḍa na, natundiyar Yeesu-Kristo. ² Na nī na gīwēda awēda guṗōō, ngūḍee nī gitano gishebo ma, na gī na kuma atigulo na sáa na Gaja kukumu. ³ Nagī saṅkōō na kuma atigulo ishejika nī, na yōwaa: Atishejika, itī pī na gulōgurika, ⁴ Na gulōgurika guna pala gī jī caa caa unawīyanī, na caa caade apī na tamaa. ⁵ Natamaade ka na paapaa na, adūwaa: Gaja kusulv urēnē atī folu nī, na njuro nsonsono ndee bashee atū ma. ⁶ Adūwaa nkālē gīfar atalōma, aluwaatu acēm ma, na Kristo aci ashee mbōnōbaja. ⁷ Udēn ataatalē acam ḍeidei karē abuce a ciiaa? Ayōna udēn ataatalē acam nsono yar abuce acii. ⁸ Ama, Gaja gafana atū usulv, adūwaa nkālē gulee mbōnō baja ma, na Kristo aci ashee a tū. ⁹ Ganigade lan, nnyumē baḍu atū ḍeidei n'akōnō, gītī gī sēra anjē ndinsono, aḍoo Gaja kunyana nī. ¹⁰ Adūwaa nkālē gīwargakuligī ḍa ma, na urēnu nama upī, n'upur abuce, dāa urēnu nama uḍama, gītī tīgūnē ndinsono na anjūra. ¹¹ Kulee gani kandēndēn na, ama, na Gaja kanyīḍanji na kuma n'atī gulo na Yeesu-Kristo anyīḍa na nī na nnyōmē gūnē urēnu nama. ¹² Galan areḍōnkōnō apala ka na mbōnō mkpa dūluny a nī, na mbōnō mpuna buce, nabuce bubōlō kagulo asiu bēre banūnii, aḍu waa banūnii ba lee mbōnō. ¹³ Adūwaa: Atī cēm na gūpa kasaa mbōnō ncee ḍa dūlunya nī. Ama guṗokuvēda na ma, kē ba na lē udēn waa: Alee mbōnō na. ¹⁴ Nakama tōō na Aḍam, halī Musa anjālē, buce bu bōlō ace, atī nyōnna m'baḍee kē ba lee Aḍam abōnō kagusura na ma, ndee gusura anaati'pī ma. ¹⁵ Ama guṗōō faala kagūja guḍan kuwēda dāa utēruteruma na; Adūwaa: itaji waa: Areḍōnkōnō utēruteru upala tuutuuma ci, gēn ma, Gaja kagūjōō i guḍoo na Areḍōnkōnō su' ma, Yeesu-Kristo, guce tuutuuma lan. ¹⁶ Guṗōō guḍan kuwēda dāa: nde alee mbūno ma na, Areḍōnkōnō andīlan na mbōnō mpī na mbōnō ndōnkōnō nde baana agalei, na guṗōō ngūḍee bashee faala ma, gu pempenje tuutuuma. ¹⁷ Itaji waa: uḍōnkōnō ambōnō mpikanabuce, gēn ma, m'baḍ-ee ba cam ḍeidei kagūjōō ma, batiba ḍa njuro nī na Yeesu-Kristo andēndēn. ¹⁸ Galan dāa mbōnō ndōnkōnō nkē bēre banūnii bagalē ma, gēn ci, uḍōnkōnō i aḍa ḍeidei ma; aḍidei i a na shee njuro ma, ataabolō ace bēre banūnii lan. ¹⁹ Adūwaa: Dāa Areḍōnkōnō ka nyene na ma, na tuutuuma, bapra mbōnō baja, gēn ci gboo uḍōnkōnō unyenu upala tuutuuma baḍa ḍeidei. ²⁰ Asaa waa: Guṗo guṗi ma, na mbōnō n yōgō, ama, gaduu mbōnō n yōgō ma, nkēn na guṗōō gu yōgō awu, ²¹ Naa dāa mbōnō mpala buḍa ma, gēn gboo guṗo guḍa na pī na ḍeidei ndee ana shee njuro ndee kuwēda gayala na, naa nda Yeesu Kristo atī nḍi yar nī ma.

Chapter 6

¹ Gapanaji gī nī gīlē? Gī naaḍa mbōnō nī naa guṗōō guṗōō aa ? ² Gani gapaa pala na ! Atū gī cikikōō aḍa mbōnō nī na ma, bai na gikōō ḍa mbōnō nī acēnē ? ³ Inyēr waa: Atī ganōi bamēna buto na Yeesu Kristo nī ma, abuce nī na bamēna atū aa ? ⁴ Nanī na baman atū afun umēnu nī abuce nī, naa dāa Kristo anjēnē aḍoo bakono nī na guya ukumu ma, atū gboo gītī sara njuro nfōlī nī kaasana. ⁵ Gasono itaji waa: Na nī gīpra guyo gusura guḍōnkōnō abuce nī, gītī gī ḍa dāa gēn ma, unjōnu nī. ⁶ Yōma, waa: Atī gulo karejono ḍe ban na nī akal, naa mbōnō kagulo guṗaa kōō ḍa na, naa gī paakōō apra mbōnō kēbaḍōmpla na. ⁷ Adūwaa: Ndee acibōnō ma, ka kōō na lee mbōnō na. ⁸ itaji waa: Na Kristo gī man aci, atū gishee ija waa: Na nī gītī gī man aḍa njuro nī, ⁹ Yō ma waa: Kristo anjēnē bakono nī ma, kaa kōō aci na, buce kē bu bu kōō awēda iko alan na. ¹⁰ Adūwaa: Acima, mbōnō kandī lan na aci, mkpala ndōnkōnō nde ashee banūnii; Akōō apī aḍa njuro nī ma, aḍa ḍa ashee Gaja. ¹¹ Galan anyīguloṗi tōō ma anyīgulo waa: ici mbōnō kandīlan, Ama, iḍa njuro nī ashee Gaja na Yeesu Kristo ¹² Mbōnō mpaa kōō aḍa anyīgulo gucika guḍe nī na, n'ipaa kōō anyene gulo guḍe kagī nyūfōnō na. ¹³ Paa ma kōō atōō anyīgulo ashee mbōnō na, dāa mbōnō kayōkōlokama na; Ama, tōō ma anyīgulo anyīguloṗi ashee Gaja, dāa ici ada njuro nī ma, tōō ma anyinalō ashee Gaja, galo anyin dāa ḍeidei kayōkō loka ma. ¹⁴ Mbōnō kunkōō awēda iko anyinalan na, adūwaa kikōō ḍa ashee guṗo na, ama guṗōō ku iḍashee. ¹⁵ Gikōō nalee mbōnō, adūwaaku kōō aḍa ashee guṗo na guṗōō ku gīḍa ashee aa ? Gaja gapaa pala na ! ¹⁶ Kiyo waa: utatōō akusulv aḍu n'udēn dāa aḍōmpla ma na nyenēnī, unapra ndee una nyene ma aḍōmpla naa, kayō na mbōnō nna pala are aḍa ḍeidei ma aa ? ¹⁷ Ama, ukumu ashee Gaja, dāa ubūja alee mbōnō kēbaḍōmpla, na nnyōmē nyene na nyūfōlu gī njūnii uceru unjērē i cam ma. ¹⁸ Iḍoo mbōnō ka gī ḍōmpla nī, aḍa ḍeidei ka gī ḍōmpla nī. ¹⁹ Ntī lē dāa are ulēv ma, aḍu anyīguloḍcika lan, dāa ubūja aḍu anyīgulo gīḍōmpla na lee ajiwa na mbōnō akpa mbōnō nī ma, nnyōmē ḍu ma anyīgulo ḍeidei kagīḍōmpla nī halī itī kpa cūi cūi nī. ²⁰ Adūwaa: Nkālē iḍa mbōnō

kulalan ma, anyungaja ga mana nabukɔi bulee dei dei ma. ²¹ ɔpi ɔpana n'unarum nnyemə ? ɔpi ndee unakara anyun gɔɔfala ma. Aduwaa ayɔkɔ de kaayala ji gəŋ buce. ²² Ama, nnyemə idoo mbɔnɔ kagidɔmpla ni, apra Gaja abadɔmpla, ɔpi ndee unu nɔuma nagəŋ cɔri cɔri kɔja na ubonɔ ni, nɔuro ndee kuwəda gayala na ma. ²³ Aduwaa mbɔnɔ kuɔa nagəŋ buce; Ama, gujɔ faala ka gujai Gaja ga na shee ma, na gəŋ nɔuro ndee kuwə da gayala na, na Yeesu Kristo atundiyar.

Chapter 7

¹ unyir nyir, aa ? ambawor, mbaɔee ba yɔ guɔ ma, na nna lə nama, waa: Guɔ guti kpashe are adulinya anjunii. ² Ganɔi, usəmprə ata ko, guɔ guti lə ni waa: Aɔa n'ukur saai aɔa nɔuro ni ma: Ama, ukur ata cii guɔ kuwəda awəda ɔko alar na. ³ Ukur ata da nɔuro ni kacii na, naa ce ati ko arefɔli, baɔe ba yiɔa ni waa: usəmprə gisənayar; Ama, ukur atacii, guɔ kuwəda ɔko alar na, atace ati ko arefɔli, ka lee gisəna na. ⁴ Ganɔi cɔi gboo, ambawor, anyun gboo Kristo agulɔ ni ɔci guɔ kandi lar naa ɔpra arefɔli abaja, ndee anərə bakono ni ma, nkəŋ na gi nɔum ɔpi ashee Gaja. ⁵ Aduwaa nkələ gɔda guniɔ ni ma, mbɔnɔ kalesura nabukɔi guɔ gubəla na ma, ida atalɔ ni nataataa avu guɔum buce kɔpi. ⁶ Ama, nnyemə, ku kɔa aɔa guɔ gɔde ni na, gɔci ashe guɔ gɔde, n'anyemə gina lee nɔuro nfɔli kantəm kikɔ alee gubɔŋɔnkai gu na kɔr gɔpɔla mama. ⁷ Gəŋma gɔlə waa: Bai? guɔ gulee mbɔnɔ a aa? Aai gani galu gaɔ! Ama, guɔ gupalaka n yɔ mbɔnɔ. Aduwaa: Maa kə ma yɔ gi nyinfɔnɔ na, na guɔ ku lə waa: ka gbəɔ awəda guɔnyinfɔnɔ na. ⁸ Nkəŋ na mbɔnɔ mmana ri na ma, akun na guɔ ka mura anɔum unyinfɔnɔ asura asura: Aduwaa: Na mbɔnɔ kunda na, shee buce buci. ⁹ Mbuɔaɔa nɔuro ni saa ndee guɔkuwəda ma ama muna aɔi ma, na mbɔnɔ nkənə, n'amv nci. ¹⁰ Galan muna ndee ana tana are awəda nɔuro ma, akɔɔ tonɔ amv acəna buce ni. ¹¹ Aduwaa: mbɔnɔ mmama kun na mura apaapaa amv akəmv nci. ¹² Guɔ gɔda cɔri cɔri, na mura gboo aɔa cɔri cɔri aɔa dei dei acən. ¹³ Bukɔi bu cəm ma, butubu pala ma cii aa? Aai! Ama mbɔnɔ nna pala, naa mbɔnɔ nye ɔoo namv nkə amv na, na bukɔi bu cəm ma, naa na muna, alaa mbɔnɔ afaɔa gbagbaraa. ¹⁴ Fi yɔ waa: guɔ gulee nɔuro nɔi: Ama, amv gurɔlɔ ni na amv nda, bayala amv ashee mbɔnɔ. ¹⁵ Aduwaa: kə ma yɔ bukɔi nna lee ma na, kə ma na lee bukɔi nna yee ma na, naa naa lee bukɔi kə ma na yee na ma. ¹⁶ Ita ji waa: Nti lee bukɔi kə ma na yee na ma, kasaa de nɔy waa: guɔ gucəm. ¹⁷ Nnyemə kikɔ alee amv nna lee na, ama mbɔnɔ ndee nda angulɔ ni ma, nna lee. ¹⁸ Bukɔi bucəm ma, ncɔɔ ayɔ waa: kə bu da n'amv angulɔ ni na; Ncɔɔ ti yee ma lee nsono, ama kə ma wəda ɔko na. ¹⁹ Aduwaa: kə ma na lee nsono ndee nna yee ma na. Naa naa lee mbɔnɔ i kə ma cɔɔ na yee na ma. ²⁰ itaji waa: Nti lee bukɔi kə ma na yee na ma, gəŋ ma, ki lee amv nna lee na, mbɔnɔ ndee nda angulɔ ni ma, nna lee. ²¹ Nti nɔ guɔ gɔde angulɔ ni: Waa: Nata naa yee ma lee nsono, mbɔnɔ nna ta asə n'amv. ²² Aduwaa: Amucine ukən na Gaja kagupɔ, ɔaa amunni nukare ma. ²³ Ama, nkɔɔ tunɔ guɔ guɔdən gu na ci ɔbobo angulɔ ni, nagupɔ gufɔli amurəŋu ni, naa kɔɔ na ri amv naɔv mbɔnɔ kagupɔ ngudəe gɔda angulɔ ni ma. ²⁴ Angalei gaɔishei ma, anja naa laa amv gulɔ ngudə kabuce ni. ²⁵ Ukumu ashee Gaja n'atundiyar Yeesu Kristo anyiɔa! Angilopi amvurəŋu ni aɔɔmpla namv ashee Gaja kagupɔ, na angurilɔ gulee mbɔnɔ kagupɔ kaɔɔmpla.

Chapter 8

¹ Nnyeməkə ba kɔɔ akə mbaɔee ba shee Yeesu Kristo ija ma, ba galei na. ² Aduwaa: Nɔuro kagupɔ igɔda Yeesu Kristo ni ma gulaa amv mbɔnɔ na buce kagupɔ ni. ³ Bukɔi guɔ kagusəra alee na ma, aduwaa: Gulɔ gukara ku nfara, na Gaja gakə mbɔnɔ kaa lei atəm upur gulɔ gu na lee mbɔnɔ ma ni. ⁴ Naa dei dei kagupɔ gulee atvi kukɔɔ na sara gulɔ ni na, naa gi nasara na nɔuro ma. ⁵ Mbaɔee ba na sara na gulɔ maa, gulɔ kalesura ni ba na lee, na mbaɔee ba na nasara na nɔuro ma, nɔuro kalesura ni ba na lee. ⁶ Gulɔ kantəma nɔi gəŋ buce, na nɔuro kantəma nɔi nɔuro nafee kuɔa. ⁷ Aduwaa: Gulɔ katəemleeka nlee giwor gakulɔ ji ashee Gaja, Aduwaa konna nyene Gaja kagupɔ na, na kun caa asəra gboo na. ⁸ Mbaɔee ba na sara na gulɔ ma, Gaja keesolɔ pi na. ⁹ Ita saa nanyun, kikɔ aɔa gvɔlɔ ni na, nɔuro ni na iɔa, itaji waa: Nɔuro nda nanyun, itaji waa: Kristo a nɔuro kunda n'udən na, kalee Kristo aja na. ¹⁰ Kristo ata da anyina aye ni, gasono gulɔ gulee gucikaku aɔv mbɔnɔ kandi lar, ama, nɔuro nda dei dei lar. ¹¹ Ndee anɔuro nkənə Yeesu bakono ni ma, nta da anyina aye ni, ndee anənə Kristo bakono ni maa, na anɔuroi nda anyun ni ma na ashee anyi nalɔ ikono nɔuro. ¹² Galan ambawor, kukɔɔ aɔa gulɔ ni gi naa sara gulɔ kaasana na. ¹³ Ita da ashee gulɔ itu cii; Ama itatɔ nɔuro akə na gulɔ kalesura, itu da nɔuro ni, ¹⁴ Aduwaa: Mbaɔee nɔuro nda napɔ ma, Gaja bapur pi Gəŋ. ¹⁵ Anyun kulee nɔuro nda nnaɔv are gɔɔɔmpla ni, na kara asampənə ma, n'icam na, ama, nɔuro ndee ncam atv atonɔ na kaja n'atugi yu na gaja waa: Aba Baba! ¹⁶ nɔuro nde ntiba səriya na shee atunɔuro waa: Guləe Gaja bapur pi. ¹⁷ Ita ji waa; Guləe Gaja bapur, gəŋ ma, guləe tiibi baja pi gəŋ: Gaja katiibi atunaa Kristo, atunnani gita naa ji ishei, gəŋci batɔ kuma atunna ni. ¹⁸ Ntaa nakide waa: Ishei ndee gina ji nnyemə waa ma, kuti fana n'ukumv ndee utuna pi banɔ ba ti kuma atv ma na, ¹⁹ Bukɔi Gaja galee ununii ma, iti sàà, sàá ndee Gaja galaa bapur afaɔ ma. ²⁰ Aduwaa Bukɔi ida ununii ma, itu ti praɔi, kulee nakucinsolɔ ka na, ama na ndee aɔv una vja. ²¹ Na tamaa abumɔnɔ na unasàa ba laa ni fɔi ka gɔɔɔmpla ni, naa ɔpanklə anɔ ija nkələ Gaja ga laa bapur ma. ²² Gita kide, gi yɔ halɔ n'urɔŋ waa: Bukɔi Gaja ga lee ma, ununii iti ji buɔuma kaa yoro Kishet. ²³ Kulee kandi dən na, ama atv gboo guti giwəda nɔuro kabukɔ busənaka ma, atv gboo gi ti ji ishei atunni ni, na sàá ati gulɔ kucam alamatən. ²⁴ Aduwaa: Gi wəda tamaa ma, na gi nɔ ndi nsono, gi ta kide, tamaa ndee ba na nɔ n'nyine ma, ka kɔɔ alee tamaa na: Bukɔi gi na nɔ ma gi ti kɔɔ asə na saa bu aa? ²⁵ Ama gita sə na sàá bukɔi ku na nɔ na ma, shee gi karagaye asaabu na suuru. ²⁶ Nɔuro, nti kaja n'atv atunfara ni nanyinə aduwaa kucaa ayɔ daa atunyniɔ ni, bukɔi isim guyninə ma na, ama, nɔuro nti nyinə na shee atv n'isheiji ka ndee kagisəra akəeshu ma na; ²⁷ Na ndee ana nɔ gɔfolu ni ma, ayɔ nɔuro kagufan aduwaa: ɔaa Gaja ga na yee ma na nɔuro nna nyinə. ²⁸ Gi yɔ waa: Gaja guti lee baamunu unərə nashee mbaɔee basolɔ ni ma, mbaɔee bayiɔa pi ɔaa a na yee ma. ²⁹ Aduwaa mbaɔee acee ayɔpi ma, akpeɔe pi ba da ɔaa upur ma, naa upur alee asəbaka buɔuma ni ashee

bawor tuutuuna ni.³⁰ Na mbaḍee acee akpeḍe gəŋ ma, na ayiḍa pi acəŋə; Mbaḍee ayiḍa pi ma, na aḍu pi deiḍei, mbaḍee aḍu deiḍei ma, n'akuma pi aḍoo.³¹ Gəŋ ma giḷə waa: Baɪ, Gaja gataḍa ashee atu, aŋa naa ciu natu?³² Aḍei ka bəla upur laŋ alaa ni ncən na ma, baɪ na kaashee atu baamaa kə ni atɪ n'upur na?³³ Aŋa naa ciu na mbaḍee Gja ga laa ma? Gaja ga na ḍu deiḍei!³⁴ Aŋa naa kə ba galeɪ? Kristo aci; Gasono, n'akəw aŋəŋə, asə Gaja kagunyesono laŋ, na nyinə na shee atu!³⁵ Aŋa naa sərə apaḍa atu na Kristo? Isheɪ ji ka yaa asam pəna, yaa wahala ku juu, yaa akəwə, yaa ŋkəli ku dau, yaa jamba, yaa gapəw galamaka?³⁶ Ḍaa baŋɔn ma: Akalan na ba kə atu gina ci baanŋəŋ, na ba tɔ atu apra ḍaa iborɪ ba na cena gaḍu fuka ma.³⁷ Alesuraḍe igunii ni atiguwu kana na aḍee asolɔ atu ma.³⁸ Aḍuwaa: Nshee ija waa: Buce kabusərana, ŋjura kɪnsəna na, malaika manakə ba sərə na, baa ndee iwu baamunu ma kusəra na, baa maandee iḍannyəmə ma, ndee unuti pi ma,³⁹ ikashi ḍən umana, ushemulan umana, ulan umana, akəḍanɪ iḍa ma, kusəra apaḍa atu na Gaja kusolundee ndee uḍa atɪ ndiɪyar Yeesu-Kristo numa na.

Chapter 9

¹ Ija ni malə Kristo ni, kə ma na fu isəi na, amalaakaari atɪ laa səriya na ŋjuro nsansono: ² Ucmɪɛka ubumbɔnɔ uḍa n'amɪ, na aŋgɪfolunɪ gaḍən gacɔɔti caare amɪ baanŋəŋ. ³ Ncɔɔtiyee mapra laali naa amunna Kristo gupaḍa ashee ambawar na ambunuma gulɔ ni kəbaja, ⁴ Mbaḍee balee Israel kəbaja ma, bajie ucam atonɔ n'ukumu, n'alikawulɪ na gupɔ, nabɔɔta alee ka, ⁵ Bajie uleeu ashee, na baya babumbɔnɔ ŋguddee ni Kristo aḍoo na ma ma, alee ndee awu baanunu ni ma, Gaja gaḍu alubarka nace nace. Ami! ⁶ Kilee, gutulə waa: Gaja kaalei kaalee na. Aḍuwaa mbaḍee banum pi Israel ni ma, kilee banunii balee ka Israel bapur na, ⁷ Naa balee Abraham abunuma aa, kilee banunii ba lee ka bapur na; Ama, balə waa: Isaaka abunuma bulee ka, akə bunuma, ⁸ Kaashi nagəŋ waa: kilee gulɔni kəbapi balee ka Gaja Bapur na ama bapiibalə waa batɪ ba shee ma, baleeka bunuma. ⁹ Galei ibaləma, ganaakama, waa: Matɪ lə waa makəw apɪ na Sahara aḍenɔm upisoro. ¹⁰ Acunə, gəŋ ci iḍa ashee Rebeka, aḍana ncəna ashee ataya Isaaka ma; ¹¹ Kəbaka na ŋum bapi na, na kə ba ka na lee nsono yaa mbɔnɔ na, na Gaja kulav ulee, kilee alesura laŋ na, ama, na ndee ucunɔlɔ kanɪ, ana yidə ma, ¹² Naba lə Rebeka waa: Unɔno, ataa pra ajala 'aḍɔmpla ḍaa banɔn ma na gəŋ. ¹³ Waa: Nsolɔ yakɔbu naa aŋo Esoo. ¹⁴ Gəŋ ma, gi lə waa baɪ? Gaja kaa ḍa deiḍei aa? Ganɪ ga lɪŋgaḍu! ¹⁵ Aḍuwaa: Ba lə Musawaa: Nti ma nɔ ndee ma nɔ ma, isheɪ, naa rəŋə ndee ma rəŋə ma, agako. ¹⁶ Galan, ganikaadə waa: waa na amunnayee, waa na asaakana yee na, ama, gaḍoo na Gaja ga na nɔ isheɪ ma, sul. ¹⁷ Unɔn ulə farahavna waa: Nlāà kɪ na ma faŋa n'amɪ kashi naa amunɪyidə nce baa ŋkana gatəna ganunii laŋ. ¹⁸ Galan, atɪ nɔ ndee asolɔ ma, isheɪ, naa apalavḍən andi ŋkanŋkər. ¹⁹ Utaa lə waa: Nfu isəi aa? Aŋa naa sərə afəḍə Gaja k'ucunɔlɔ ka ni? ²⁰ Oo Arə kɪ, aŋa nakɪ abla na Gaja? Ncitomo ntunɔsəra alə bubo caja waa: Mulaŋ n'ucə amɪ gəŋ aa? ²¹ Bubo cəja kawəḍa ika, acə ŋgaḍee baḍuɪ afələ, n'acə ŋgaḍee ba naa lo baanŋəŋ ma aa? ²² Giḷə waabaɪ, iji waa: Gaja gatɪ yee gafanə naa baanə ayo ikashi, gi tonɔɪ na suuru abumbɔnɔ abuce ɪ lee unyana kija banɪ ba tɪ pi ma. ²³ Ita ji waa: Atiyyee afanə à árisiki ukumu kaja ashee abuce isheɪŋəka kijaɪ acee akpeḍe ashee ukumu ma, aa? ²⁴ Gəŋ ma, atundəndən na ayiḍa yuḍaakəbaja bagicuca aa? kayiḍa mbaḍee kə ba yo Gaja na ma, ²⁵ Ḍaa ba nɔn Osee agubɔ ni ma: Nti ma yidə waa: Ama samaa ndee kabunə lee ama samaa na ma waa: Amasolɔka ndee kabunə lee amasolɔka ndee kabunə lee amasolɔka na ma; ²⁶ Gaḍuu ba bunə na lə pi waakilee ama samaa na ma Batɪ bayiḍa pi waa: Gaja ŋjuro yar bapur. ²⁷ N'Esaye akuro agusav Israel andi laŋ waa: ita ji waa: Israel bapur bayɔwə ḍaa tenku kagiyukɪɪ ma, gusav guḍɔŋkɔnɔ gunigu fura. ²⁸ Aḍuwaa: Ndiyar ataa lee were ni gatəna la bukɔ anyav ma. ²⁹ Ḍaa Esaye abunə lə dooḍooḍoo ma, waa: Mandiyar ɪ alee isoja bandiyar ma, maa kapala bunuma buḍən na ma gi ḍaḍandaa soḍɔmɪ ma, magiḍaḍaa Gomɔɔrɪ kəbaja ma. ³⁰ Gəŋ ma, baɪ na gi lə? kə ba bunayɔ Gaja na ma, kəba yee deiḍei na ma, baḍu pi deiḍei, deiḍei ucine kaja, ³¹ Kasaa ḍe Israelɪ ana yee gupɔ kaḍeidei ma, ka nɔna. ³² Maako laŋ, aḍuwaa: Israel ka yee n'ucine na, ama, nalesura ni ayee nama asir atɪ kal ntala nde ndu pi nawiyama, ³³ Ḍaa babunə nɔn waa: kide ma, ndu nawiya kantala siyɔwə na, ntərətərə kanja, ama, ndee ashee nji ija ma, ataa ḍoo gi cɪfala.

Chapter 10

¹ Ambawor, bukɔ aŋgɪfolu na unyiŋu nna nyinə Gaja na shee pi mana gəŋ waa: Nḍinsono afura. ² Nti laa səriya na shee pi waa: Bawəḍa konkaari a shee Gaja, ama gufanə gumana: ³ Kəbayɔ Gaja kaḍeidei na, naanaa yee batɪ baja dei dei, kə ba buro balɔ ashee Gaja ka deiḍei na: ⁴ Aḍuwaa: Kristo alee ka gupɔ kubon ashee mbaḍee bashee ija ma baḍeidei kuḍav. ⁵ Ganiji gəŋ waa: Musa, acee akaḍe deiḍei ndee aḍa gupɔ ni ma, waa: Arəɪ atɔw alee na ntəma ma, ataa ḍa ŋjuro ni ⁶ Ama, gukiḍe aŋə, deiḍei ndee aḍoo na ucinwəḍaka ni ma: Paa lə akufolu ni waa: Aŋa naa boḍo nḍalanɪ argə Kristo? ⁷ Kokoo: Aŋa n'akpa atən alaa Kristo bakono ni aḍoo na ma. ⁸ Baɪ na gi na lə? waa: Galei gaḍa akaanɔ ni n'akufalu ni, lee ija sheeka kaalei gi nalee kawaaou ma na. ⁹ Utalə n'akaanɔ waa: Uyiḍe na Yeesu ndiyar, uta shee ija akufolu ni waa: Gaja ganəŋə ni bakono ni, utaafura. ¹⁰ Aḍuwaa: Utahee ija akufolu ni, nuna pra deiḍei kaja, utalə nakaanɔ waa: Uyiḍe na Yeesu, ŋkəŋ n'unaa nɔ nḍinsono, Ḍaa unəŋulə ma na gəŋ waa: ¹¹ Ndee ashee ni ija ma, kaaḍa ntərətərə ni na. ¹² Upaḍu paḍu ḍən kukɔw aḍa Yuḍaa kaja na Greki kaja baɪ cuca na, aḍuwaa: Banunii bandiyar alee uḍɔŋkɔnɔ na, alee arisiki na ashee mbaḍee bana yidə numana. ¹³ Aḍwaa: Mbaḍee bana yidə ndiyar Yeesu ma, batɪ banə nḍinsono afura. ¹⁴ Baɪ na bayɔ ayiḍa ndee kə bashee ni ija na ma? Baɪ na bashee ija ndee kə ba rəŋə agalei ayo na ma? Baɪ na balee n'arəŋə, n'udən ka na lee waasu na? ¹⁵ Baɪ na waasu baja balee waasu na kə ba təm pi na? Ḍaa banɔn ma, waa: Nɔ ma bukei iɔwacəɪ ma, waadee ba na lə loobaam asonsono ma, bukei! ¹⁶ Ama, banunii kə ba nyene laabaaru asonsono na. N'Esaye alə waa: Ndiyar, aŋa shee kaatawaasu ija? ¹⁷ Galan, ŋgaḍee urəŋə ma, gana pala awəḍa ucine, na ŋgaḍee urəŋəma, gaḍaa na Kristo sulna. ¹⁸ Ama, utlə

waanii: kə ba nəŋa aa? Ganlanj anii, bi wələ ɪceɛ gatəna ɠanɠunii lanj, na babulei buce ɖulmya agayala. ¹⁹ Ama, nti waanii: Israel karəŋə ji aa? usəbu ni na Musa alə waa: Nti ma pala ɪceɪ gucelena mbaɖee kəba lee samaa na ma, nti ma pala ɪcam unyana na samaa ndee kawəɖa gucaŋa na ma. ²⁰ Nkə na Esaye akuro n'ikanɠini aləwaa: Mpala mɖaɖee kə ba yee amu na ma, banə amu, n'afanja aŋgulo mbaɖee kə ba taba amu na ma. ²¹ Ama, ɪtasaa na Israel na alə waa: Mbɔlɔ amanye baanɠ ɲ ashee samaa ndee ɠifolu ɠicir kana rəŋə bulei na.

Chapter 11

¹ Nti taba waanii Gaja gabəɖa asamaa aa? Ganigalanj ɠaɖu! Aɖuwaa: Amu gboo Israel kaja n'am, Abraham a bunuma, Benjameɛ abunuma ni. ² Gaja kaabəɖa asamaa na, acee yɔ ni ɖoo. Ki yɔbukɔi unɠon ulə Elii aŋkələ ma, ɖaa ana yu Gaja kanɠu Israel anɖilan ma: ³ Waa: Nɖiyar, ba kə akanɠbi mana, n'api akisaraa katowo; Amundəndən saa ka na ba na yee babonjo amu akə aa? ⁴ Ama, mbuye mpanja nji Gaja ga buye ni? Waa: Nlugo bɛɛ miili kuluni, kə ba cim bakəwə baali anyii ayo na. ⁵ ɖaa ɠəŋ ma, gboo baɖən ba saa, ashee Gaja kulov afələ na agujɔ. ⁶ ɠəŋ ma, ɪtajiwaa: Na gujɔkɔ, ki kɔɔ alee nalesura na; ɪtasankɔɔ ji waa: Malesura ni, gujɔkɔvɔɖa na, alesuna, kɔkɔ alee alesura na. ⁷ Bai na ɠəŋ sa? Bukɔi Israel ana yee ma kanə buna ama, ulav afələ unə, nabapala basaaka bagɪfolu ɠikanɠər, ⁸ ɖaa banɠon ma, waa: Gaja ga pala ŋɠuro ndən nshee pi ŋkomo, naa ba paa nə na, ba paa rəŋə na, halɪ nurɔŋ na ɖauɖa alə waar. ⁹ Btebiri bapra ikpaca, nagurav guri ka, bafəɖa, ɪsələ pi buɖa! ¹⁰ Bunyine ishee ŋkoma, ba fɔnɔ, babukəmaɠukaɖo apra bukunɠumi! ¹¹ Amu, waanii, buliu upalaka ba fəɖa aa? Kuleegəŋ na! ama, buliude, upalaka isamaabasaaka banə ndinsono na gucele guɖa ashee pi. ¹² Gasono, buliu ɖe, upi na arisiki ashee ɖulinya anɠunii, na buliude ulee arisiki ashee mbaɖee kəba yɔ Gaja na ma ɠəŋ ma, bai na ba ti yɔɔ ɲkələ banɠunii bashee ɪja ma. ¹³ Nti lə n'anyun, anyuni kibunja yɔ Gaja na ma, amu na batəm ashee mbaɖee kəbayɔ Gaja na ma, ŋkuma amuntəma. ¹⁴ Nti kiɖe waa: Maa nsəra, maa ncel gucele ashee ambaje naa afura baɖən. ¹⁵ ɪtaji waa: buliu upikana urəŋunama ashee ɖulunya ɠəŋ, bai na ba ti kɔɔ acam pi? ɪtɪɖa ɖaa bakanoɪ bakɔɔ ashee ŋɠuro ma. ¹⁶ ɠəŋ ma, ɪtaji waa: ipi ɪsəbaka ɪɖa cɪri cɪri, ɪyɔɔkɔ gboo ɪɖa cɪri cɪri, ɪtaji waa: Ulələmə vɖa cɪri cɪrɔi kɪla gboo ɪɖa cɪri cɪri. ¹⁷ Ama, ɪta ji waa: Bapaɖa ɪla ɖən abəɖa, n'aku ulee oliifu kaguyɔ kaguyɔɠunɠja, ma, batɔ aki acər bagaɖusə ka, waa: Aki ni yav aji oliifuk'ulələmə na kabunje kalɪ barka, ¹⁸ Paa kuma akulo na kiɖe ɪla isaakafɔi na, uta naa kuma akulo, yɔwaa ki lee aki tonjokaulələmə na, ulələmə utoŋokaki. ¹⁹ Paati lə akulo waa: Bapaɖa ɪla isaaka abəɖa naatɔ amu acərana. ²⁰ Gasuonoji; Bapaɖaɪ abəɖa, bagɪfolu ɠikanɠra lanj na ba paɖa pi, nakuvɖa, ucine nde uvəɖa ma, lanj. Paa wəɖa gulɔfanjaka na, acu Gaja. ²¹ Aɖuwaa: Na Gaja kaalaa ɪla ɪfalja apala na, kaa pala aki gboo na. ²² ɠikiɖe Gaja abucəma, n'unyana; unyanavɖa ashee mbaɖee bafəɖa malanj, abucəma buɖa ashee aku utoŋo ɠishsɔ ma, na ki lee ɠəŋ na batɪ ba paɖa ki abəɖa. ²³ Banigboo bata pala bagɪfolu ɠcirka, batɪ bakɔɔ acra pi; Aɖuwaa Gaja gawəɖa ɪkashɪ ataa sərə alee acəŋə. ²⁴ ɪtaji waa: Aki ulee olifukaguya ɠunɠnja ma, batɔ aki acəra na gufalja, ɪye fələ na gusaaka yɔwaa: batɪ kɔɔ ku acəra naoliifukaguyo kagɪlopi. ²⁵ Ambawor kə ba na yee waa: Inyir ntəma nde na, naa upaa ti tɔɔ anyunɠɔlɔ ɖaa mbaɖee bawəɖa gufanja awu ba saa ka mana, Israel agusav, guɖən gufəɖa bagɪfolo ɠikanɠərə lanj, na mbaɖee kəba bunja ayo Gaja na ma, bani ba kpa ncən. ²⁶ Galanj Israel anɠunii ataa nə ufuru, afura, ɖaa bunja anɠon ma, waa: Acamkalawatən ataa pi siyoni, ataa laa yaoob ntərətərə ni; ²⁷ Amalikawɪli ndee ŋkur na pi ma na ɠəŋ, ŋkələ ma laapi mbɔnɔ ni ma. ²⁸ Laabaaru asansono lanj bapra ɪbɛɛ mana, anyunalanj; Ama, ɪtasana ulav afələ, ba lee basɔlɔka pi, ba baya lanj. ²⁹ Aɖuwaa Gaja kaa na lee nshuyɔ, uyɪvɔ ayɪɖa pi ma, na agujɔ lanj na. ³⁰ ɖaa kibunja na nyene Gaja na, niɠuwaa: Banigboo bunyenu kə ba nyene na ma lanj, na anyun banə anyunishɛi. ³¹ ɖaa ɠəŋ ma, nɔɔ kə banyene na, naa wisheunəka ndee banə anyi ni ja ma, bani gboo batɪ ba nə bishɛi. ³² Aɖuwaa: Gaja ga rim bɛɛ banɠunii aɖu unɠenu kəba nene na ma ni, naa aye nɛbishɛi. ³³ Ō Gaja karisiki kulonj, na agfanja, n'uyɔv ka ɠicaa asəra akeshu na, kagicaa sərə ayo uny nja na! Aɖuwaa: ³⁴ Anja yɔka, Gaja agufanjanɪ, kokoo anja na cere ni? ³⁵ Anja səba ka baamunu kpataa, ajiei, ɪɖa ɖa ashee ni, andəndən ajie ukumu buja buja! Ami! ³⁶ Alee ka baamunu kpataa, ajiei, ɪɖa ɖa ashee ni, andəndən ajie ukumu buja buja! Ami!

Chapter 12

¹ Nti ɖu anyun, ɪkanɠiri, ambawor na Gaja kisheunəka waa: ɪtɔɔ anyunalɔ alaasaraa ndee aɖa n'unyine ma, ashee Gaja, uni ulee ka anyunabɔɔta ndee acəm awu ma. ² Paa matɔɔ anyunalɔ aɖu na urɔŋ kasaamanɪ nnɖe na, ama, pala ma, anyuna baa munu ɪfuba na gufanja ɠunɠərə, na ɪsəra apaɖa paɖa, ayo Gaja kucinsɔlɔkai ucəm, alee unɠərə, aɖa ɠishɛbɔ ma. ³ Na gujɔi bashee amu ma, kaləbarka, ntilə anyun banɠunii waa: vɖən apaa tɔɔ na lə waa: Awəɖa ka gufanja awu basaaka na, buro ma, anyunalɔ afana fana ɖaa ucinevəɖa kai Gaja gayuga baanja ma. ⁴ Aɖuwaa: ɖaa gulo guwəɖa buwəɖa buɖu təwə təwə ka ma, naa katəma ɪfələfələ kileɛ ɪɖɔŋkɔnɔ na ma. ⁵ Gaja ci gboo atui ɠiyɔɔ waa ma, ɠipra gulo guɖɔŋkɔnɔ ku, Kristo aguja, na ɠi lee buɖu təwə təwə ka. ⁶ Aɖuwaa: Gaja gayuga agujɔɔ ashee baananaa, ndee awəɖa annabi mana bagujɔ ma, afanajafana alee ɖaa ucineɪ awəɖa ma. ⁷ Ndee bayɪɖa ni waa: Alee ntəma ndən ma, alee ntəma nde: Ndee ana cere basaaka ma, akara gaye acere. ⁸ Ndee ana ɖu basaka ɪkanɠiri ma, akagaye aɖu. Ndee awəɖa na shee ma, ashee n'ucine usonsono, ndee ana lee waasu ma, alee ɠishɛbɔ, ndee ananə basaaka bishɛi ma, akanagaye n'ucunɠər ka. ⁹ Usɔlɔ upaa cəkla na munaaɪiki na. Baanja anjo mbɔn. Naatɔɔ agulo acra na nsonsono. ¹⁰ Na usɔlu unɠərə, wəɖa ma ɠanɔ ɠaɖɔŋkɔnɔ na rəŋə n'anyunbawər. Na girma, paa ma na lugo n'anyunbawor na. ¹¹ Wəɖa ma konɠari paa ma wəɖa nfunɠfana na. tɔɔ ma, ucine alee nɖiyar antəma. ¹² ɪɖe ma, n'ucunɠərka, nasaa. Wəɖa ma suuri, ɪ na wiya ni. Kara ma gaye na nyinə Gaja. ¹³ Wəɖa ma, nashee anyunbawor. Na cam anyunbawor ɠisana. ¹⁴ ɖuma albarka mbaɖee ba na naashee anyine ma, ɖumapi albarka, paama lee pi fɔi na. ¹⁵ ɖa ma, ucunɠərka ni; na mbaɖee bi cine ɪkər ma. Mbaɖee ba na yu ma, kanjma na pi ayu. ¹⁶ Wəɖa

ma Gufanja gudɔŋkɔnɔ nanyɔnbawor. Paa ma yɛɛ bukɔi buwu anyɔn ma na, ama, yɛɛ ma, ndɛɛ ɛna pala arɛ aburo agulɔ ma, paama wɛɔɔa Gufanja awu anyɔnralɔ na.¹⁷ Akuwor ataleɛ akɔ mbɔnɔ paa sɛla nɔ na. Yɛɛ ma bukɔi buɔɛm bɛɛɛ banjɔu ma.¹⁸ Ɖaa ɛsum ma, ɔa mafɛɛ bɛɛɛ banjɔnii banjɔu.¹⁹ Paa ma sɛla anyɔnbawor unyana na, ambasɔlɔkɔ, ama, Pala ma, Gaja gasɛla anyɔnunyana: Aɔuwaa: Banjɔn waa: Amu, nni sɛla unyana, amu, nni ma sɛla vɔa, ndɔiyor alɛ ka gɛŋ.²⁰ Ama, akubɛɛɛ ata na ci akɔmɔ shee nɔ ujɔ ajɛ; utunyem uta na kɛ nɔ, shee nɔ buto anyem. Aɔuwaa uta lɛɛ gɛŋ iɔa ɔa ndaa ukulo atɔnɔnɔv kɔtonu na tɛr kaɛr andi lar na.²¹ Paa pala mbɔnɔ nwu akɔ na, ama, tɔɔ nsonɔ awuna mbɔnɔ.

Chapter 13

Baa are, baa apana na, Adibaja: Aduwaa: Ndiyar dən kaqoo na gaqa gadən na kulee Gaja sul na, Adibaja baqe Gaja gati ka pi. ² Gala ndee anabəla n'adibaja ma, Gaja kunyar na, ana bəla na ma, na ndee anabəla n'adi baja ma, atiyee gutu guboka nashee balo. ³ Kulee alesura isonsono lan na batı bakəmcəmjə na, alesura ibonɔ lan. Uta naa yee asampəna ipaa kpatı na ndiyar dən na lee nsono, ataa kuma aki. ⁴ Kamcəmjə alee Gaja katənlee ja na, ashee akuɔav fɛɛ. Ama uta lee mbonɔ, shee acuuni; Aduwaa: Kulee fɔi lan na, anataa agapɔ alar na, dɔa alee Gaja katənlee ja ma, na yee asəla unyana naa abɔ mbonɔ yar agɔɔ. ⁵ Galan isam unaa nyene pi, kulee asampəna na gutu guboka, kanqilar na, ama, isim na. ⁶ Galan na una səla lampoo. Aduwa: Bakəmcəmjə baqe balee Gaja ka mi,iisi mana pi paa nalee ntəma nde gishebo. ⁷ Shee ma, baa anja na tja, səla ma, lampoo yar, alampoo, tkee yar, atikee, ndee ba cuu ma, cu ma ni, ndee bashee Gərma ma, shee manu agər ma. ⁸ Paa ma, wəda n'udən uɔa na, na kulee isolo anyunbawor na, aduwaa: Ndee asolo bawor ma, atlee dɔa gupɔ gula ma, ⁹ Aduwaa mura mana baqe: Waa: Kagbeɔ alee gisəna na, kagbeɔ alaa akuwor anjuro na, kagbeɔ anyim na, kagbeɔ awəda gunyufonɔ na, na buko buɔa ma, iwala wala anyav galei gadɔnkonɔ niwaa; isum asolo akuwor dɔa akulopima. ¹⁰ Uɔolɔ ku nalee uwor mbonɔ na; na pala are asara kaqeiɔi. ¹¹ Gani gaɔe lan anyungulɔi i yɔ aluwatu nde ni gida waa ma, waa: Aluwatu nde ma, baana anəne agifonyine ni, Aduwaa nnyənə na ndinsono nsəla n'tuawu nkələ gishee tja ma. ¹² Nkomo, nnaalɔn gaɔu gajakuparu usəla. Baana apala nykomonukalesuna, n'atɔ ukaɔuni kayɔko akara. ¹³ Baana asara ukaɔu ni kaasana, aluj na, atalo ujukunpaashii n'ukannyne na basəprə kuyɛufɔfɔ, n'ajiwa kalesuna, buboro na cənyoro. ¹⁴ Ama, baana atɔ ndiyar Yeesu-Kristo, akara, gupaa rənə na gulo kucunɔlɔka naa akpa gunyufonɔ ni na.

Chapter 14

¹ Cam, ma ndee ucine ku ka na kpɔn na ma atɔnɔ nɛ gɛshɛbɔ, paa ma bɔrɔ n'anymbawar alesura lan na. ² Ndee ashee tja galan na ana ji baa munu, ndee ucine ku ka na kpɔr na ma, lan na ana ji akɛmbɔ kanɔndɔn. ³ Ndee ana ji baamunu ma, apaa pɛv na ndee ka na ji fɔfɔ na ma, na ndee ka na ji fɔfɔ na ma, apaa ciin na ndee anaji baa munu ma, ikɛma na, Ga ga na cam ununii. ⁴ Anja n'ki una ciɛ na asaa ka atɔnlee ja ikɛma? Ata yiɛ lan kokoo afɛda atɔn gari kaa waki na antɛmayar na ga wa. Ama, ataa ta ayiɛ lan aduwaa: Ndiyar awɛda ikashi ataani ayiɛ alan. ⁵ Udɛnati yɔ ishile afɛlɛfɛlɛ; ndɛn adɛ lɛ waa: Inunii deɛ idɛnkɔnɔ nɛ. Baɔna ayo tja awada, agufanɔ nɛ. ⁶ Ndee ayo ishile na paɛa paɛa ma, anapaɛa paɛa na nashee ndiyar, ndee asanjɔɔ na ji ma, ana jiji na shee ndiyar, aduwaa atukuma Gaja naa ye ji, ndee ka na ji na ma, ndiyar lan na abɛla ka na ji na, ama, ati kuma Gaja. ⁷ Aduwaa: udɛn kada nɔjuro nɛ ashee agulɔ na, udɛn gbɔɔ ka sanjɔɔ na ci na shee agulɔ na. ⁸ Aduwaa: Gɛdanɔjuro nɛ ma, gɛdaɛa ashee ndiyar; Gita sanjɔɔ acii gi cii ashee ndiyar, Gɛda nɔjuro nɛ gicici i, gɛda ashee ndiyar. ⁹ Kristo aci na akɔɔ aɛa nɔjuro nɛ ma. Aɛaɛa ashee bakono na nɔjuro baja. ¹⁰ Aki mulan n'una cim n'akuworikɛma? yaa mulan na unapɛv n'akuwor? Ati gano gitɔ gi cɛ Gaja kanyu bacim n'atu ikɛma. ¹¹ Aduwa: unɔn ulɛ waa: Mu na nɔjuroyar ndiyar lɛ ko gɛn, waa: kɛwɛ ununii itu cim amunɔyɛ na, bunɔ bununii buku ma Gaja. ¹² Galan, baa nja ataaɛe agulɔpi atuleɛ anjɔnta ashee Gaja. ¹³ Udɛn apaa kɔɔ acim n'uwor ikɛma na, isim giyɛɛe gufanɔ i gukanɔ natu udɛn apaa kɔɔ pi na nawiya ashee uwor, kokoo gitɛrɛtɛrɛ na. ¹⁴ Nyo ashee tja nandiyar Yeesu waa: Akɔɛɛn umana n'amɔ deɛ ajiwa ma. Bukɔi bulee ajiwa maa, bulee ajiwa nɛ ashee ndee alɛ waa bulee ajiwa ma na. ¹⁵ Ama, itaji waa: ujɔ ndee una ji ma, lan n'akwor ucine upɛ, gɛn ma, kakɔɔ na sana n'usɔlɔ na: Aku ji unaji ma, upaa pala ndee lan Kristo acima, akɛwa nkɛm na. ¹⁶ Bukɔi bucɛm ashee anyin ma, bu paa pra gɛlɛv basaa sul na. ¹⁷ Aduwaa: Gaja kaayaritɛna nɛ, kuleɛ ujɔ n'unyemkan dɛndɛn na. Ama, dɛidɛikudav, nafɛɛ, n'ucɔnjɛrkɛai nɔjuro nsonsono nna shee ma. ¹⁸ Arɛi ana lee Kristo antɛma dɛa gɛnma, iti cɛm na shee Gaja na bɛrɛ gbɔɔ. ¹⁹ Galan giyɛɛe bukɔi bupi na fɛɛ ashee atu na gi wɛda gano gadɔnkɔnɔ ace nyu. ²⁰ Ujɔ lan paa ma, pɛpɛɛɛ Gaja kantɛnma, tja tja baamunu icum: Ama, ki cum ashee arɛi ana ji naa ipi na nawiya ashee nuna ma. ²¹ Icɔɔ acum waa: Arɛ apaa ji na, apaa nyem bukana na, alaa, agulɔ bukɔi bu nɛ bu pi na nawiya ashee wor apaati kɛwa njɛm afɛda kokoo na wiya dɛn na na. ²² Ucine ndee uwɛda maa, toɔnɔ nɛ gɛshɛbɔ Gaja kanyu. Ndisono ashee arɛ ndee ka na kɛ agulɔpi agalei alesura ana lee ma nɛ na. ²³ Ama, ndee analeɛ sika na bukɔi anaji ma, agalei gaci, aduwaa kashee tja na. Bukɔi kashee bu tja na ma, bulee mbɔnɔ nji.

Chapter 15

¹ Galan, atu gi kan̄kər ma, shee gi ri na mbaɖe kə ba kan̄kər na ma, naa vɔn a paa laa laaru na shee agulo na. ² Gi laa, laaru ashee atibawor buku bucəm na yee buce na atu nyu ma ³ Aɖuwa: Kristo ka laa laaru ashee agulo agilopi na, ama, ɖaa ba n̄ɔn ma, waa: Aluntɔ n'unawiya nɖee ba na ɖu aki ma, amalan n'unafɛɖa. ⁴ Utakiɖe, v̄ɔnɔ babuɔa n̄ɔn ma, atalan na ba n̄ɔn, ba cere n'atu naa giwɛɖa suuru, v̄ɔnɔde atum pi v na plapla naa gi wɛɖa tamaa. ⁵ Gajai ga naɖu ikashi na plapla anyun ma, ashee anyun ikashi ɖe, idu anyumbawor ɖaa Yeesu-Kristo a na yee ma. ⁶ Naa iwɛɖa gano gadɔnkɔnɔ aman

nakuma Gaja, atundiyar Yeeseu-Kristo ayar. ⁷ Cam ma, anyumbawor gishebo, qaa Kristo, acam anyin acam anyin ashee Gaja k'ukumu ma. ⁸ Galan nti la waa: Kristo apra mbaqee ba lee ban ma, batangleeja, naa afaña Gaja k'ija bukɔi balə waa: Batɔ ba shee babaya ma, ⁹ Mbaqee kə ba buña ayo Gaja na ma, bani batɔ ku ma Gaja, ishejəkaɪ awəda ashee pɪ ma lan, qaa banɔn ma; waa :Galan shee ma kuma akɪ isamaa bagɪcɪca, shee ma yɪda atulo n'kuyɪda k' ukumu. Na ba kɔɔalə acəŋə waa. ¹⁰ Isamaa, qa ma, ucɪŋkərka na, n'asamaa! ¹¹ Acəŋəwaa: Kuma ma Gaja isamaa banunii, shee shee ma nɪ anyumbanunii. ¹² Nkəŋ na Esaye alə waa: Ufulu dən ,utudoo Isaii abunuma nɪ, naa jɪ giyarɪ Isamaa lan; naa isamaa baqə bawəda na nɪ tamaa. ¹³ Gajai gana shee tamaa ma, gashee anyin ucɪŋkən ka na fəe kudav ucine ndee iwəda ma nɪ, naa anyin-natamaa ayɔɔ, na ŋjuro nsonsono kɪ kashɪ. ¹⁴ Itasaa n'anyungaja, amu nshee ija waa: Iwəda uyɔv usonsono, itusəra akaŋa n'anyin idu anyumbawar ikasɪ. ¹⁵ Ama, buqən nɪ, ncɔɔ tɪ yee ma ŋɔn aŋəŋə anyin ilige,Gaja kagujɔi ashee amu ¹⁶ Waa ma lee Yeeseu-kristo aminisi mbaqee kabayo Gaja na ma sul, Gaja kalabaaru asonsono ka ntəma ŋjərə dɛ, naa mbaqee kə ba yɔ Gaja na ma, bani gboo bapra saraa asonsono ndee aɖa cɪrɪ cɪrɪ na ŋjuro nsonsono ma. ¹⁷ Gən ma, nti ma sərə akuma aŋgulɔ Yeeseu-Kristo nɪ, aɖuwaa: Gaja kantəma kalesuraqə lan. ¹⁸ Aɖuwaa: Maa kə ma, caa ŋɔn alesuraqə Kristo a kɪn n'mu alee, apɪ na mbaqee kə ba yɔ Gaja na ma, ba tɪ nyene Gaja bulei n'alesura nɪ, ¹⁹ N'ikashɪi uma lee maamaaci na bitɪ ka lesura na Gaja kanjuro kɪ kashɪ, galan,tɔɔ na Yerusalem ka mpá nakɪ wor ace ilirii, nlə Kristo alaabaaru asonsono tuutuuma buɖu buɖu nɪ. ²⁰ Na ncee konkaari alə laabaaru asonsono gaɖuu Kristo ka ce na ma, naa paa tɪ cə uɖən ukukei lan na, qaa ba ŋɔn ma waa: ²¹ Berei kəba cee lə pɪ na maa, batɔ banə, na mbaqee kəba buña lə pɪ na maa, batɔ ba rəŋə. ²² Bukɔi lan idu amu ishei naa kə ma pɪ anyinasul na ma, nagəŋ. ²³ Nnyəmə, ukɔdən kɪ kɔɔ na barsuamu gadu ŋgaqə na, qaa nce akur niya qoo dɛ waa:Mapɪ atɪ ŋə anyin ma, ²⁴ Ncɔɔ tiyee ma ŋə anyin nta naa fəl mace Esipaanyi, nsɔlɔ waa: iyala amu nta pɪ anyinsul qaa ifana amu ma. ²⁵ Nnyimənde waa: Nti ce Yerusalem ma tɪ kaŋa na, mbaqee ba shee ija ma, ²⁶ Aɖuwaa: Masequani kəbaja na Akayii ba lee ba gulɔtlashɪ waa: Shee baɖu ndu ndu ashee bashɛrɛ mbaqee ba lee cɪrɪ cɪrɪ kəbare i baɖa Yerusalem ma. ²⁷ Bacɔɔti yee ba lee gə, isəm ba lee ashee pɪ aɖuwaa bapala ka na ba yɔ bukɔi de cɪrɪ cɪrɪ kantəma ma, bani gboo shee ba kaŋa na pɪ alesura isaaka nɪ. ²⁸ Nta ce na gujo guɖe naa abonjo ntəmaqə bonjo, nta naa ce Espaanɪ ,na mafəl n'anyin gaɖu. ²⁹ N yɔ waa: Nta naa ce anyin gaɖu, na Kristo alɔbarka abumbɔnɔ na n na ce. ³⁰ Nti qv anyin ikashɪ na ndiyar Yeeseu-Kristo na usɔlɔ kanjuro, waa: Ikaŋa n'amɪ acə gutara anyunə Gaja ashee amu. ³¹ Naa ma sərə aɖoo Yuɖee kəbaja bagɪfolu gikanjka na na gujɔɔ ŋguɖee nna ce na Yerusalem ashee atɔbaja ma, gulee gɪ shebo atɔbaja banyɛ nɪ. ³² Naa ma kpa anyinasul n'ucɪŋkərka, ita jɪ waa: Ilee Gaja kuvɪnsɔlɔka, naa ma ŋə ucɪŋkərka accɔ ŋuna cei anyinasul. ³³ Gaja ŋgaqee gaɖa fəe ma, ga qa anyinasul! Ami!

Chapter 16

¹ Tonjo ma, atunyenka fuebee gishebo alee ka Diakonɛesi sanjkree kacɔɔci nɪ. ² Cam, ma nɪ gɪ shebo na atɪ ndiyar anyɪda qaa isumi ashee mbaqee ba lee cɪrɪ cɪrɪ kəbare ma, kaŋa ma na nɪ bukɔi a na yee anyinasul ma, aɖuwaa: Akaŋa na bere tuutuuma, n'amɪ gboo. ³ Sala ma Prisika na Akilaasi, ambakanjaka na ma Kristo a ntəma nɪ kəbere pɪ gəŋ. ⁴ Batɔɔ banjuro ajel, acam amu alanatən kɪ lee amu ndəndən na kuma pɪ na, mbaqee kə ba buña yɔ Gaja na ma , bɪ cɔɔci, ba na kuma pɪ ⁵ Salama, Cɔɔci ndee aɖa bagafala nɪ ma. Sala ma amasɔlɔka Epaueti, alee ka Kristo arɛ səbaka asii nɪ. ⁶ Sala ma, Marii, accɔɖu agulɔ ishei amaləŋ. ⁷ Sala ma, Andronicusɪ na juniastɪ, ambaja pɪ gəŋ, bani amu ma, ba na kaŋa n'amɪ, ba lee barɪbumbɔnɔ pɪ Yeeseu abatəŋka bagɪcɪca, batɔnɔ amu acam Yeeseu. ⁸ Sala ma, Ampiliastɪ, amasɔlɔka ndiyar Yeeseu nɪ. ⁹ Sala ma, Urbenɪ atɔ kanjaka na ma, Kristo cuntəma nɪ, na sitashiis, amasɔlɔka. ¹⁰ Sala ma, Apeleɛɛ, ajishɛi yɔɔv Kristo lan.Sala ma, Aristobul agafala nɪ kəbare. ¹¹ Sala ma, Herodiyɔ, ambunuma nɪ kare.Sala ma, Narsiis agafala nɪ kubapɛi ba qa ndiyar Yeeseu nɪ ma. ¹² Sala ma, Trifen na Trifan, ba na lee ntəma na shee ndiyar ma. Sala ma, atunyenka persidə, atasɔlɔka alee ntəma tuutuuma ashee ndiyar. ¹³ Sala ma, Rufusɪ, ndiyar asɔlɔka, na nar, alee amana na gboo. ¹⁴ Sala ma, Asenjkritə, fle gɔɔ, Henmesɪ, Patrobasɪ, Harmasɪ, na atɔbawar i ba qa basul ma. ¹⁵ Sala ma, filologə na juli, Neree n'ujono na olimpə, na cɪrɪ cɪrɪ kəbajai ba qa basul ma. ¹⁶ Sala ma, anyumbawar naburo anyunnalɔ gishebo Kristo icɔɔci banunii batɔ sala anyin. ¹⁷ Nti lə anyin waa: Ilee laakaari na berei bana yee ba pɪ na ntərətərə anyungicɪca na yee ba paɖa paɖa anyin n'uceru i cam ma.Liŋ ma na pɪ gaɖu ¹⁸ Aɖuwaa: Bere qaa gəŋ ma, kə ba na lee atundiyar Kristo a n'təma na, ama, bancəna nji ba na kələ; bawəda bunɔsanjkaɪ ba na lomolomo na paapaa na bere ma. ¹⁹ Ita saa n'anyin unyenɪ unanyene ma, baana ayo nɪ: Ncɔɔ tɪ jan nanyingalei, nti yee waa: iwəda gufaŋa ayo bukɔi bucəm, na ndee kɪ cəm na ma. ²⁰ Gaja ŋgaqee galee fəeyar na, ataakpal sheetaani anyunma naŋa nɪ. Atundiyar Yeeseu-Kristo agujɔɔ guɖa anyunna sul. ²¹ Timotee, amanyɪtaja ntəma nɪ atɪ sala anyin, Lusiusɪ, Jasɔ na Sosipaate gboo, ambaja pɪ gəŋ. ²² Nti sala anyin na ndiyar anyɪda, Amu Tertiusɪ ŋŋon ka gubɔ ŋguɖe. ²³ Gaisu, amarebumbɔnɔ na cɔɔci anunii, batɔ sala anyin. Eraasi, mpà katantonjoja atɔsala anyin, kartusɪ gboo atɪ sala anyin. ²⁴ Atɪ ndiyar Yeeseu-Kristo agujo gu qa n'anyungano! Ami! ²⁵ Ndee a naa sərə ari n'anyin itonjo qaa laabaaru asonsono! ikowaasu n nallee na Yeeseu-Kristo anyɪda, qaa balə ntəma nde nlugo bujabuja ²⁶ Naa nyəmə, Annabi mana baqə bu ŋon ukada qaa Gaja i gaɖa nace nace ma, ganyav ashee isamaa, ba nyene nɪ awəda na nɪ ucine, ²⁷ Gaja kandəndən ga jee gufaŋa n'ukumɪ bujabuja na Yeeseu-Kristo anyɪda! Ami!

1 Corinthians

Chapter 1

¹ Pɔɔl, ba yɪda nɪ waa: Alee Yeeseu-Kristo atəmka, na Gaja k'ucɪnsɔlɔ ka, na t'uwor sositenɪ. ² Ashee Gaja ka Cɔɔci ndee aɖa

koroti ma, mbaḍee ba pempenje pi na Yeesu anyida waa: Balee cırı cırı kəbaja, mbaḍee ba na yida baa ŋka na gadu i ba ḍa ma ba ndiyar Yeesu-Kristo i alee atı ndiyar gboo ma: ³ Gaja gashee anyun'agujoo na atı ndinsonoyar Yeesu-Kristo anyida! ⁴ Ntukuma Gaja baanjən anyundi laŋ aḍu Gaja kaguddee ashee anyun Yeesu-Kristo ni ma. ⁵ Aḍuwaa: Aḍu anyun alibarka i wəḍa agalei k'arisiki na k'uyoo ⁶ Atı anyun ilee Yeesu-Kristo a səriya ija kəbaja. ⁷ Naa gujo gudən gu paa sər anyun na, ḍaa i na saa, saa ndee Yeesu-Kristo a naa ti pi ma. ⁸ Ataa ri n'anyun halı itı wəḍa, naa gawaka nama gadən gapaa ḍa n'anyun ushilei Yeesu-Kristo a naa ti pi ma na. ⁹ Gajai gayida anyun waa: Iman n'upur alee uḍəŋkəŋ ma, aḍa deidei. ¹⁰ Ambawor, ntıḍu anyun ikashi n'atı ndiyar Yeesu-Kristo anyida, waa: wəḍa ganoo gadəŋkəŋ n'anyumbawor, awəḍa gıləkrə gıḍəŋkəŋ, paa ma paḍa paḍa na, ama, dee uḍəŋkəŋ anyunnabaamunju ni. ¹¹ Aḍuwaa; Nɾəŋə na koloe kəbaja waa: ubəbəb uḍən uḍa, anyungicu. ¹² Na baa ŋa, ana lə waa: Amu, nḍaḍa ashee Pəol n'asaaka aḍa ashee Apoloosi, n'udən waa: Aḍa ashee sefaas, uḍən acəŋə waa: Kristo na aḍe aḍashee! ¹³ Amu waa nii, Kristo ayuga agulo aa? Pəol na ba kal guya laŋ ashee anyun aa? Yaa na Pəol anyida na ba mənə n'anyun buto aa? ¹⁴ Nkuma Gaja ḍaa kə ma mənə anyun uḍən buto na, nakı lee Krispus na Gaius na. ¹⁵ Naa uḍən apaa ti na lə waa: Pəol anyida nji ba mənə n'amū buto na. ¹⁶ Na mmənə sifa fanaasi abunuma ni, ga ni kan kəm kə ma koo ayo itaji waa: Nmənə areḍən buto na. ¹⁷ Kristo ka yida amu waa: Ma wənə bərə buto ma, ama, ma lə laabaaru asonsono ashee bərə, ki lee na are agufanə kuləu na, naa Kristo aguyo kan kura mpaa pra fəi na. ¹⁸ Aḍuwaa: Guyo kan kura kawaasu alee nyasheshe nji ashee mbaḍee bali ma, ama, ita saa na mbaḍee ba nɾə ndinsono ma, dee Gaja kıkashi ni. ¹⁹ Nkən na ba nɾən waa: Nti ma ḍur gufanə baja ba gufanə, naa adur asənşibaja basənşı. ²⁰ Guḍayar aḍe? Ayoka aḍa? Nḍee anabəbə na bulei ma, aḍa? Gaja kaa tɔo ḍulinya ka gufanə apra n yasheshe aa? ²¹ Aḍuwaa: ḍulinya n'agufanə, ka yo Gaja na Gaja kagufanə na, isheesəlo Gaja ga cam mbaḍee bashee ija ma, alamatun na waasu aleeka kanyasheshe. ²² Yuḍaa kaja atı yee maamaaci kalesura, na Gureki kaja a na yee gufa: ²³ Atı gishee ti lee Kristo ukal guya kan kura kawaasu; dee nawiya ashee yuḍaa kəbaja naa lee n yasheshe ashee mbaḍee kə bayo Gaja na ma. ²⁴ Ama, mbaḍee Gaja gayıḍapı ma dee Gaja ki kashi na Gaja ku yoo na ashee yuḍaa kaja na Gureki kaja. ²⁵ Aḍuwaa: Gaja kanyasheshe, n wəḍa uyoo awu are agufanə, na Gaja kan fara n wəḍa ikashi awu are ija. ²⁶ Ambawor taa ma akide anyun mbaḍee ba yida ma, anyun gıcuca ni tuutuuma kə ba wəḍa gunifanə ku yoo na, kə ba san koo awəḍa ikashi na uḍən ka wu uwor n'uyoo ḍən na. ²⁷ Ama, Gaja gatoo ḍulinya kanyasheshe atərətərə na ba yo ka. Na Gaja gatoo ndee ki wəḍa ikashi na ma, atərətərə na ndee i wəḍa ikashi ma. ²⁸ Na Gaja gatoo ndee ki wəḍa anfaani ḍulinya ni na, na ndee ba na juba nama ma, aḍur na nde i wəḍa anfaani ma, ²⁹ Naa uḍən a paa ti na kuma agulo Gaja kanyu na. ³⁰ Buko Gaja galee ma, laŋ na ida na Yeesu-Kristo de, a lee ka atuyayoo uḍoo na Gaja sul ma, na ata deidei, ata cırıcırı kuḍau, n'atu cəu ndee bace atu ma, ³¹ Naa daa ba nɾən ma, waa: Nḍee a na kuma agulo ma, a naa kuma agulo na ndiyar anyida.

Chapter 2

¹ Ita saa n'amū, ŋkələ nce anyunḡaḍu ma, ki lee n'uyoo kagıləkrə gıḍənji nlə nalaa na Gja kasəriya ashee anyun na. ² Aḍuwaa: kə ma yee ma yo akəḍən akoo awu Yeesu-Kristo na, Yeesu-Kristo ndee ba kal guyo kan kura laŋ ma. ³ Nkələ nḍa anyunḡaḍu ma, na guləcika ku nḍa, asampəna, gulo guḍe gu ti tar; ⁴ Ambulei n'amawaasu kaḍa ashee, gufanə kabulei i ba na fəoşhi na bərə ma na, am, ilaa afanə ŋɾuro nsonsono k'ikashi, ⁵ Naa anyunvcine i wəḍa ma, upaa ti yiu bərə ba gufanə k'uyoo laŋ na, ama, uyuu Gaja k'ikashi laŋ. ⁶ Nakama, dee gufanə i gi na lee kawaasu mbaḍee ba tənə ma, bagıcuca, dee gufanə nguddee kuḍa ḍulinya nde ni ma na. Atı nyonna ḍulinta ni k'adibaja batı ba shev: ⁷ Gaja kawaasu na gi na lee, dee ntambu mbəŋə ndee nfərə ma na, Gaja ga cee k'aḍu nji ashee atukumu, ⁸ GVlee gufanə nguddee ḍulinya ni kanḍiyar ḍən ka yo ku na ma na, aḍuwaa maa ba yo gufanə guḍe maa kə ba kal ndiyar ndee ajie ukumu ma na. ⁹ Ama, ḍaa ba nɾən ma, waa: Buko are agunyine ku nɾə na ma, n'are aguto kuvnə na ma, na kaa caa pi are agıfolu ni ma, dee ayokoo Gaja gacee akpeḍe ashee mbaḍee basəlo ni ma na. ¹⁰ Gaja ga pala anɾuro ŋkaḍa ashee atu. Aḍuwaa nɾuro nde nti nɾə baamunju, atı nyonna Gaja kashiiri. ¹¹ Are aḍa ma, ayo uwor re alesura ki lee are anɾuro nna pala ayo are alesura? Daa gaa gən ma, uḍən ka yo Gaja kalesura na, anɾuro n yo ka. ¹² Utakiḍe klee ḍulinya anɾuro nji gıcam na, ama, anɾuro ndee nḍoo na Gaja sul ma, naa gi yo ayokoo ndee Gaja gashee atu n'agujoo ma. ¹³ Kabulei bu gi na lə, klee na bərə babuləka kuyoo na, ama, Gaja kanɾuro kuceru, na lə na nɾuro kagıləkrə nashee ndee dee nɾuro kija ma. ¹⁴ Ama, are ndee kawəḍa Gaja kanɾuro na ma, kaa sərə atı ayokoo de kaashi na, aḍuwaa: Ilee nyasheshe ashee ni, kaasərə ayoo na, aḍuwaa: nɾuro nji ba na yo na i. ¹⁵ Are i Gaja kanɾuro nda na ma ma, ayoo apaḍa paḍa n'udən kaacəm na ni ukəma na. ¹⁶ Aḍuwaa: Anja yo ka Gaja kagufanə anja naa sərə acere ni? Amaa atu gishee wəḍa Krist 'agufanə.

Chapter 3

¹ Ambawor, ita saa n'amū, kə ma na yee ma, lə n'anyun ḍaa Gaja kanɾuro ni k'əbərə ma na, ama, ḍaa gurulo ni, ḍaa bapi kokolo i banum gıfəli Kristo ni ma. ² Bunye bu nna shee anyun, klee ujıu usono na, aḍuwaa: ku sərə aji ujıu na, ku c'asərə na, aḍuwaa: i naa ḍa na lee gurulo kalesura. ³ Gucele guḍa anyungıcuca, itı bə bə n'anyumbawor, galan ki naa ḍa gurulo ni, na sara ḍaa bərə ma aa? ⁴ Saa ndee uḍən alə waa: Amu nḍaḍa qshee Pəol n'asaaka, waa: Apolosi ki lee bərə banḍawa ni na gən aa? ⁵ Gən ma, anja na Apolosi, anja na Pəol? Batənleeja pi ba lee, ba pala ka n'ishee ija, daa ndiyar ashee pi ba ntəma ba lee ma. ⁶ Amu, ntəu, n'Apolosi anono buto, na Gaja galee ita. ⁷ Klee ndee atəu, kokoo ndee anono ma, alee ka akəḍən na, ama Gaja i gapala ita ma, alee akəḍən. ⁸ Nḍee atəu, na ndee anono buto ma, ba lee deidei, naa baa ŋa acam antəma alee ma, kagujoo. ⁹ Aḍuwaa: Atunna Gaja guman ka na lee ntəma. Anyun pi gən Gaja kaawara, anyun pi gən Gaja kaaḍala i acə ma. ¹⁰ Daa Gaja kagujoo ba shee amu ma, ḍaa ayoka ayuu ukukei ma, n'arefəli apı atı cə ukukei ḍelan. Ama, baa ŋa alee

Chapter 4

laakaari, uctu gusura a na cə ukukei de lan ma. ¹¹ Aduwaa: udən kaa sərə ayiu ukukei ufəli daban na ndee Kristo aglōpi ayiu ma na. ¹² Yaaba! yaa, udən ata cə ukukei de lan na wura, kokoo, itan, kokoo atala ipide pide ka, kokoo ayo, kokoo anyo ndee ba na sɔsɔ naɖu usuko ma, kokoo iwa ni baa ŋa atəma, nti nti doo ba ŋə nji; ¹³ Aduwaa: Ushile dən utupala ba yɔ ntəma gusura i ulee ma, utonu umufana ntəma nde, batɪ antəma daa nda ma. ¹⁴ Ita ji waa: udən a ntəma a cə ukukei de lan maku shi utonu na, ataa cam gujo. ¹⁵ Ama, n'udən a ntəma nshi utonu, kaa kɔɔ anɔ gujo na, ama, ataa ŋə ndinsono afura, ama ituda daa are a na ta asəla utonu n'utonu uwur ni ma na. ¹⁶ Ki yɔ waa: Anyin pi Gaja kaafala, Na Gaja ŋjuro nda anyin ni aa? ¹⁷ Galan udən a ta pi Gaja kaafala, Gaja gboo ga ti ga pi kare miyav; Aduwaa: Gaja kaafala gaɖe ga lee cɪɪ cɪɪ na, anyin pi gən gafala gaɖe. ¹⁸ Udən apaa paa paa agulo aglōpi na: Udən ata naa lə anyungicu waa: Aɖe wəda ka gufana awu dulinia nde ni, shee kare akpa n yasheshe na ye wəda gufana. ¹⁹ Aduwaa: Dulinia nde ni kagufana gu lee n yasheshe nji Gaja kanyu. Ba ŋon acənə waa: Bagufana ku a na tɔɔ ataa na kpaca ari napɪ. ²⁰ acənə waa: Nɖiya, ayo gufana baja bagufana, waa: fɔɪ na gulee. ²¹ Galan udən a paa kuma agulo na, aduwaa: baa munu ni anyujie. ²² Pɔɔ naa, Apolosi naa, sefaasi naa, dulinia naa, kokoo ŋjuro nji, kokoo buce buu, yaa ayɔkɔ i nda nnyəmə ma naa, yaa ndee unu ti pi ma naa. ²³ Injunii anyujie; Kristo ata jie anyin, na Gaja ga jie Kristo.

Chapter 4

¹ Nkən na banə n'atu waa: Kristo abatənleeja pi gulee na mbaɖee ba na kaɖa na fanja Gaja kantəmaɪ nlugo ma. ² Ngaɖee ga ɖa ma na gən waa: Ntəma nde kəbalee ka ba lee nji gushəbɔ gushəbɔ ka ɖeidei. ³ Ita saa n'amv, gani kaa lee amv gaɖən na saa i na cəm n'amv ikəma kokoo bərə ba saaka ba na cəm n'amv ikəma ma. Kə ma na cəm nagulo ikəma na, aduwaa: Kə ma wəda taali dən na, ⁴ Kulee gani gapalaka nda ɖeidei na. Ndee a na cəm n'amv ikəma ma, uni na gən ndiyar. ⁵ Galan paa ma kana cəm ikəma na, ndiyar ata kpa abonjo a naa kaɖa ndee ifərə ŋkomo ni ma, idoo gbagbaraa, bukɔɪ bu ɖa ifolu ni ma, ŋkən na baana acam ukumu Gaja gashee ni ma. ⁶ Ambawor, anyunnalan na ndu ji amv n'apolosi gi kunji naa unaa kide n'atu, n'udən a paa tilee aɖe bukɔɪ ba ŋən ma na, naa gulɔfanjaka gupaa ti kpa anyin unaa fanja anyunnalɔ na. ⁷ Anja na laa agulo na fələ na basaa ka? Mu nu iwəda na kulee faala na bashee anyin na? Ba ta shee anyin faala, mu lan na i na kuma anyina lɔ daa ki lee faala na ba shee anyin na ma? ⁸ Iwəda baa mu nu abonjo, ipra arisikibaja atu ku wəda akɔɖə na, isəba na ji ko giyarɪ bonjo. Nsɔlɔ waa: iji giyarɪ gi de naa n'anyin gi man aji! ⁹ Njə waa: Gaja ga tɔɔ atu gi lee Yeesu a ba təmka ma, aɖu ŋkəm gi pra ŋkəm kə baja, ba kə atu gi cii, aduwaa: Gi pra sake ashee dulinia, imalaika na bərə ba tjele. ¹⁰ Atu gi pra banantəra Kristo lan, ama, anyin gufana baja Kristo lan; Ata lɔ ici, ama anyunja ikanɔkər. Baa ŋa ati nyene anyin, ama ba yee atu afar. ¹¹ Halɪ na aluwaaatu nde, gi ti ciakomɔ, utunyem uti kə, ki wəda ayɔkɔkaraka na, batɪ naashe atu, kərə atu kuwəda buɖudaka na; ¹² Gi ti leentəma n'atanye ikpa atu; Ba ti ləm atu ama, gi ti ɖu pi aləbarka; Batɪ naashee atu, gi təlɔ. ¹³ Ba ti ji atu giwulu, atu gi ti lə na pi na bucəma; gi pra daa anɔɪ ba na sher na bəda ma, dulinia ni, ba kɔɔ n'atu abəda halɪ na nnyimə. ¹⁴ Kə ma ŋon alesura de na yee ma kara anyin gicifala na, ama, nti yee iyo daa ambapi basɔlɔ ka ma. ¹⁵ Aduwaa: Baa maa iwəda bacereka umiili təb Kristo ni, ki wəda baya tuutuuma na, aduwaa: Amv ŋjum ka anyin Kristo ni na laabaaru asonsono. ¹⁶ Nti ɖu anyin ikashɪ, waa: Inaa tɔɔtɔ amv. ¹⁷ Galan na n'təm ampi asɔlɔka Tumotee, aɖa ɖeidei ndiyar ni ma, ashee anyin; Ataa lige anyin amunyɔɔa Kristo ni, daa nna cere baa ŋka na iɔɔɔɔ banjunii ni ma. ¹⁸ Bərə baɖən ba ti fanja ba lɔ daa kə ma kɔɔ apɪ anyin gaɖu ayɔna ma. ¹⁹ Ama, ita lee cei nti ma pi anyingadu, ndiyar ata təlɔ, naa ma yɔ mbaɖee banafana balɔ ma, ba bulei n'ikashɪ i bawəda ma. ²⁰ Aduwaa: Gaja kaayarutəna kaa lee bulei kandən dən na ama n'ikashɪ. ²¹ Mu nu na yee ma pi na ma? Ma pi n'upe yaa mapɪ n'usɔlɔ n'urisana?

Chapter 5

¹ Gi rənə waa: Gisəna kagulesura guɖən guɖa anyin gicuca, gulesura guɖe kuvcaa aɖa mbaɖee kə ba yɔ Gaja na ma, bagicuca na; Halɪ udən atɔɔ ayarkar gika. ² Na gulɔfanjaka gurɔŋ n'anyin anyunucine ku caa piɛ na galei gaɖe na, naa ndee alee guce guɖe ma, ilaa ni anyungicuca na! ³ Baa maa kə ma ɖa anyinasul angilopi na nda anyinasul ŋjuro ni, ncəm unɪ k'ijikəma bonjo daa nda anyunnasulma, ndee alee gulesura guɖe ma. ⁴ Na ndiyar Yeesu anyɪda n'anyin n'amv, gi man ndiyar Yeesu ikashɪ, ⁵ Isəm gi tɔɔ are de ashee sheetaani adur agulo naa anjuro nfura ndiyar Yeesu ushile. ⁶ Ina anyinalɔ ni fɔɪ. Ki yɔ waa: Lefincei shishuniv a na pala ŋmana nfugo ata aa? ⁷ Laa ma lefiir anono de anyungicuca, naa lee ŋmana nfɔli, lefiir ka anyin ni na, aduwaa: Kristo alee ka ata paaki ndee bafuma. ⁸ Juma jungaari ndee kə ba ɖu lefiir anono na ma, ipaa lee gi yɔi n'unyana ka ja na, ama, n'ibodoboɖoɪ ki ba ɖu lefiir na, aɖa gushəbɔ n'ija ma. ⁹ Njən gubɔ ashee anyin alə waa: ipaa ti man na gisəna kəbalesura lee ja na. ¹⁰ Ki lee ibəda pi'kpataa na, ama, lee ma laa kaari na dulinia nde kəberɪ ba na lee gisana, kokoo ndee agoro itanyee ka, na nyum, na penje akuna: Galan doo ma dulinia de agicuca. ¹¹ Nnyimə, bukɔɪ njən ashee anyin ma na gən waa: ipaa ti man na, ndee una yɪda waa: Anyinuwar naa a na lee gisana, kokoo agoro itanyee ka yɔɔ, kokoo ati penje akuna, kokoo ati pi na gaboro bərə bagicuca, kokoo akanshija, kokoo apitɪɪ na, paa ma man n'kare aji uju na. ¹² Gapanaji nwəda na yee ma cum na baɖɔŋkaja? ki lee bafalja pi unu cim na maa? ¹³ Mbaɖee balee balee baɖɔŋkaja ma, Gaja ŋgacim na pi. Loa ma mbɔnɔyar anyungicuca.

Chapter 6

¹ Ita ji waa: Udən n'uwor bawəda galei mbaɖee kə ba yɔ Gaja na ma, basul na ice ati cim ikəma, yaa mbaɖee bayɔ Gaja ma,

basul na ice. ² Ki yɔ waa: Ciri Ciri kabere mba cim na dɔlunya ikɔma aa? ita ji waa gasono anyin unu cim na dɔlunya ikɔma, gɛn ma, kusɛra apɛmpɛnɛ anyumbawar aa? ³ Ki yɔ waa: Atugɛ nɛ gi cim na umalaika baɔɔn ikɔma aa? Ki yɔ waa: kukɔɔ aɔa gi cim na aye nde ji kɔma aa? ⁴ Ngadee nna lɛ waa ma, galee anyungicifala. Gɛn ma, uɔɔn ka ɔa anyungicu ca nɛ awɔɔa gufaɔa ataa sɛra apɛmpɛnɛ anyumbawor aa? ⁶ Uɔɔn awɔɔa galei n'uwor ma, mbaɔɔe kɛ ba yɔ Gaja na ma basul n'ɛ na ce! ⁷ Ulee galibɔnɔ abonjo saati iwɔɔa n'anyumbawor ikɔma ma. Mu lee ka na ki na yɛe ji anyunbawor bisheɛ na, mulan na uɔɔn ka na yɛe bamuulee nɛ na? ⁸ Ama, anyin ɛ na lee bukuɔ kɛ bu tɔnɔ na ma, na muulee anyin bawor basaaka! ⁹ Kiyɔ waa: Mbaɔɔe kɛba ɔa ɔeidei na ma, kɛ ba kpa Gaja kaayaritɔna nɛ na aa? Paa ma paapaa anyinalɔ na: Mbaɔɔe ba na lee fɔfɔɔ, nalee gisɛna, nakpa aku na ma, na mbaɔɔe ba na yɛe bawor ba baka ma, ¹⁰ Mbaɔɔe balesura ki cɛm na ma, bapitiri gboo, mbaɔɔe ba goro itanyeka yɔ guu ma, na ba kanshija, ba buliyɛe ka baja, na mbaɔɔe bana paa paa basaaka na prɛ ayɔko ma, kɛ ba kpa kpa Gaja kaayari tɔna nɛ na. ¹¹ Bukɔɔ ibunja na lee ma na gɛn, ama, nnyɛmɛ ba ci anyin, pɛmpɛnɛ anyin, aɔu n'unyn ɔeidei na ndiyar Yeesu-Kristo anyida, na Gaja kanjuro. ¹² Bashee amu gano malee ununii, ama, ununii ki wɔɔa afaani na, ba shee amu ganɔ ma lee ununii, ama kɛ ma tɔɔ angulo akara baa nkana. ¹³ Iju uɔɔa ashee ncɛna, na ncɛna nda ashee ujw. Ama, Gaja gati gadur ɛ gidɔn ɔn. Ama, gulo kuvɔa ashee fɔfɔɔ ka lesura na. Gulo guɔa ashee ndiyar na ndiyar aɔa ashee gulo. ¹⁴ Na Gaja ngadee ga nɔnɔ ndiyar Yeesu ma, ataa nɔnɔ atu gboo n'ikashɛ. ¹⁵ Ki yɔ waa anyungulo gulee Kristo a gulo ku aa? ikɔasim waa ma tɔɔ Kristo agulo guɔe, na lee fɔfɔɔ ɔaa bayee yee ka ma aa? ¹⁶ Aati gani galan gadu, ki yɔ waa ndee atɔɔ agulo aɔu na ayee yee ka ma aɔe nna nɛ ba pra gulo guɔɔnkɔnɔ na gɛn aa? Aɔuwaa: Balɔ waa: Banyu baɔe bapra gulo guɔɔnkɔnɔ. ¹⁷ Ama, ndee atɔɔ agulo a cra na ndiyar ma, aɔe nna nɛ bawɔɔa njuro ndɔnkɔnɔ. ¹⁸ Galan laa ma, anyina lɔ fɔfɔɔ kalesura nɛ. Mbɔnɔ nsaakai are a na lee ma, ki nna kpa agulo nɛ na, ama, ndee atɔɔ agulo nalee guyeyee na fɔfɔɔ ka lesura ma, agulo ku a na lee mbɔnɔ. ¹⁹ Ki yɔ waa anyungulo gulo Gaja kaafaala ji njuro nsonsono nda anyin nɛ Gaja gashee ka anyin, galan ki kɔɔ ajie anyinalɔ na aa? ²⁰ Aɔuwaa: bashɛ anyin pi guyakankɛra. Gala kuma ma Gaja anyinnalɔ Gaja ga jie nɛ na nyunnanjuro.

Chapter 7

¹ Ita saa na ayɔkuɔ unɔn ashee amu mau waa icɛm waa arɛ apaa tɔɔ usɛmprɛ na. ² Ama aa fɔfɔɔ ipaa ɔa ma lan baa nja atɔɔ usɛmprɛ naa usɛmprɛ baa a panja na awɔɔa ukur. ³ Naa usoro alee bukuɔ busɛm ma ashee akana naa usɛmprɛ alee bukuɔ busɛm ma ashe ukur. ⁴ Usɛmprɛ ka wɔɔa iko agulo lan na ama ukur a wɔɔa iko gɛn ci gboo usoro ka wɔɔa iko agulo lan na ama usɛmprɛ awɔɔa ka iko. ⁵ Paa mɔa bɛla n'anyimbawor na, na ki lee saar iduɔ ganɔ arɛnɔ n'anyunbawor ashee aluwaatu ɔn nɛ ma na na ida unyinu nɛ gani kanjɛm ikɔɔɔ aɔa ashee anyimbawor na saa ndee ki sɛra uri anyinalɔ na ma sheetanni apaa ti tunja anyin. ⁶ Nna lɛ gani ji nakal n'anyin gufaɔa, ki lee guɔ kɔ guɔn ku nna shee anyin na. ⁷ Nsɔlɔ waa Basoro banunii ɔa ɔaa amu ma ama baa nja aguja gaja gashee nɛ ma gufɛlɛ fɛlɛ uɔɔn aguja waa na guɔa asaaka aguja gufɛlɛ. ⁸ Mbaɔɔe kɛ ba ka na atɔɔ ba sɛmprɛ kokoo kɛ ba ka na ko basoro na ma na bakonka nti lɛ pi waa icɛm ba ɔa gɛn ɔaa amu ma. ⁹ Ama ita ji waa kɛ ba sɛra ari balɔ atonjo ba paati lee fɔfɔɔ ɛ na ba nyantɛrako kokoo ba tɔɔ basɛmprɛ icɛm naa balɔ ipaa ti caarepi na.ɛ

¹⁰ Mbaɔɔe ba ko ba soro ma nti lɛ pi ama ndiyar alɛ ka waa usɛmprɛ ɔn appa ti bɛla ukur na. ¹¹ Kare ata bɛla ukur asɛ gɛn apaa kɔɔ ako usoro afɔli na, kakoo akɔɔkɔ ukur sul bapɛmpɛnɛ arɛnɔ nabawor n'usoro gboo apaa ti bɛla akar na. ¹² Mbɔɔe buu saa ma, ki lee ndiyar a na lɛ na, amu nna lɛ itaji waa Atuwor ɔn akar kashee ija na na asɔlwaa Aɔe nna nɛ batɛ ba sɛ na bawar gɛn ma apaati bɛla nɛ ɛ na. ¹³ Ita sanjɔɔ aji waa : usɛmprɛ ɔn ukur kashee ya na na kusɛmprɛ ɔe asɔlɔ waa Ataa sɛ na nɛ a paa bɛla ukur ɔa na. ¹⁴ Aɔuwa usoro kashee ɛ ja n ma ba pɛmpɛnɛ nɛ akar lan nusɛmprɛ ndee kashee ija na ma ba pɛmpɛnɛ nɛ ukur ɛ ashee ija malan. Ama anyimbapi ba ti baɔa a ji wa nnyɛmɛ ba cum. ¹⁵ Ita ji waa ndee kashee ija na ma usoro yaa usɛmprɛ apaɔa na saaka kasaa ɔe kilee tɛla shɛ na gaja gayida baa nja na waa aɔa fɛɛ. ¹⁶ Aɔuwaa. Aki usɛmprɛ utaa sɛra afura a ka kul aa? yaa aki usoro utaasɛra afura aka ka aa? ¹⁷ Gani lan baanja asara gasanai ndi yar ashee nɛ waa asara ma ɔaa uyidu ndee gaja ga yi ɔa nɛ ma gan ci nna icɔɔ ci banunii nɛ waa: Ba sara. Ba ta yida uɔɔn waa: ¹⁸ Alee ban kare alee ban yar kare a ban nɛ bata sanjɔɔ ayida ndei ka lee ban na ma kare apaa lee banɔ na ada gɛn. ¹⁹ Ban kuleu kukee gadɔn na ka lee ban na ki sanjɔɔ alee gadɔn na ama gaja ka guɔ kuyenu ulee ka kpataku. ²⁰ Galan baa nja aɔa ndawa ɛ acee ɔa naa gaja ga yi da nɛ ma. ²¹ Ubunja ɔa gidɔmpɛla nɛ na gaja gayida a ku paa pie ucine na, Ama itaji waa utaasɛra aɔoo gidɔm pɛla gida nɛ mana panjɛl waa vutaasɛra aɔoo gidɔm pɛla gide nɛ mana panjɛl kpaari aɔoo gidɔmpɛla nɛ. ²² Aɔuwaa: Aɔɔmpɛla ndee ndiyar Yeesu a jayida ma, ndiyar Yeesu alaa nɛ gidɔmpɛla nɛ na ndee fɛɛ ashee agulo naa bayida nɛ ma apra kristo aɔɔ mpɛla. ²³ Guyabumbɔnɔ ku basti n'anyin galan paa ma kɔɔ apra bere babaaɔmpɛla na. ²⁴ Galan atuwor baa apana na aɔa ɔaa acee ɔa naa gaja gayida nɛ ma. ²⁵ Ita saa na mbaɔɔe kɛ ba ka ko basoro nza ma, ndiyar kashee amu ganɔ gadɔn lan na ama ɔaa amu nna nja ma ɔaa ncam ndiyar ashee amu agujɔɔ ma ɔa ɔeidei ma. ²⁶ Ngadee nna nja waa: icum aɔu nawya ba tu ma lan are anyantɛra aɔa ɔaa acee ɔa ma. ²⁷ Ngadee nna nja waa cum ma aɔu nawya ba tu ma lan are anyantɛra aɔa ɔaa acee ɔa ma. Ucee atɔɔ usɛmprɛ naa, akunna nɛ ipaa paɔa na ka ka na atɔɔ usɛmprɛ naa paa yɛe usɛmprɛ na. ²⁸ Ita ji waa utɔɔ usɛmprɛ ka lee mbɔnɔ na usɛmprɛ atako usoro ka lee mbɔnɔ na; Ama batɛ ba ji isheɛ paa baɔulinya nɛ galan na nna yɛe idoo ncɛn. ²⁹ Ambawor ngadee nna lɛ na gɛn nja waa Aluwaatu ka kɔɔ alama na tɔɔ na nnyɛmɛ mbaɔɔe ba tɔɔ basɛmprɛ ma ba ti ba ɔa ɔaa kɛ ba tɔɔ basɛmprɛ ayɔ na ma. ³⁰ Nambaɔɔe ba na tu ma ɔaa kɛ ba na yu na ma mbaɔɔe ba na jan ɔaa kɛ ba na jan na ma mbaɔɔe ba na shi ɔaa kɛ ba na shi na ma. ³¹ Mbaɔɔe ba na lo dɔlunya ɔaa kɛ ba na lo ni na ma aɔuwaa dɔlunya nde gi na nja waa ma ataa sheu. ³² Nli yɛɛ iyo waa

anyunɩ kɩ tɔɔ basɛmprɛ na na ɩpaa ɔa vɔvɔbelershɩ nɩ ndɛɛ ka tɔɔ usɛmprɛ na ma, ndɩyar antɛma nji a nabele nshi na ma , na yɛɛ a ndɩyar vɛɛɛɛɛ ka. ³³ Ndɛɛ atɔɔ usɛmprɛ ma ɔulɩnya kalesuvɩ na a na belenshi na ma, na yɛɛ a naa rɛɲɛ nakar. ³⁴ Gaɲci ɩɔa afɛlɛfɛlɛ usɛmprɛ ndɛɛ ako usoro na ndɛɛ ka ko usoro na ma ndɛɛ ka ko na ma ndɩyar antama nji a nade le vshi na ma naa aɲɲuno nɩ na agulɔ nɩ ɩɔa cɩɩ cɩɩ ndɛɛ ako usoro ma, ɔulɩnya kalesuvɩ na anabe denshi na ma na ma na yɛɛ a rɛɲɛ n'ɔkur. ³⁵ Nna lɛ ɲgaɔɔe ji naa ɩkanja n'anyin kɩ lee nna taa anyun pɩ ɩɔ na naa ɩyɔ bukuɩ bu cum atɔɲɛ naa ɩtɔɔ anyuna lɔ acra na ndɩyar ɩpaa tɩ lee shika na. ³⁶ Ʋɔɔɛn ata ɲɛ waa Akɔbɩ akpɛr na fɛl nɩ ɔa gicifa la ataasɛra alee ɔaa vɛɛɛɛɛ na, ataa sɛma atɔɔ nɩ gɩka kasaa ɔe ka lee mbɔɔɔ ndɛn na. ³⁷ Ama ɔɔɛn ata tɔɔ niya vɛɛɛɛɛ ne ayiɔe na ma waa ataa ri agulɔ ɔaa vɛɛɛɛɛ na na yɛɛ waa akɔɔbɩ ɔɔa kɛ ma yɔ gɩsor nɩ na kare ɔe alee gɩshebɔ. ³⁸ Gaɲ ci gbɔɔ ndɛɛ atɔɔ akɔbɩ gɩka ma, a lee gksh ɛbɔ na ndɛɛ ka tɔɔ akɔbɩ na ma akɔɔ lee gshebɔ awu. ³⁹ Usɛmprɛ ataa ɔa ukur gaɔv alɩɲ ɲkɛlɛ ukun ɔɔa ɲɲuro nɩ ma Ama ukur ata cii unyɩɲɔa ɔɔa faa waa ako arefɔlɩ ndɛɛ vɛɛɛɛɛ usɔɔɔ ma ama ɩ lee na ndɩyar anyiɔa nɩ. ⁴⁰ Ʋtu cim ashee nɩ ɩtaji waa ataasɛra ɔɔa gɛɲ ɔaa amu nna ɲɛ ma na gɛɲ nshee ɩja waa gaja ka ɲɲuro ɔɔa ama sul .

Chapter 8

¹ Ita saa na atɔɲkɔ ɩ ba laa sara ashee akuna ma kuɲɩv gɩyɔ waa gɩɔɔ atɔɲɛ awɔɔa uyɔɔ gɩ yɔ waa gɩɔɔ atɔɲɛ awɔɔa uyɔɔ gɩ yɔ bukuɩ ɲkɛɲ ma ama usɔɔɔ una pɛmpɛɲɛ. ² Ʋɔɔɛn ata shee agulɔ ɩja waa Aɔe yɔ ka kare kaka na yɔ akɔ ɔɛn na. ³ Ʋɔɔɛn ata yɔ gaja gaja ga yɔ kare gbɔɔ. ⁴ Ita na atɔɲkɔ akuna saraa ma gɩyɔ ɔ waa ɲkunza nlee fɔɩ na ɔulɩnya nɩ na gaja gaɔv ɲkɔɔɔ gaɔa ka. ⁵ Aɔvuwaa baa maa ayɔkɔ ɩɔɛn ɩɔa ba na yiɔa waa buja ma ɩɔa alɩɲ yaa atɛn ɔaa, buja tuutuuma bu ɔa na kaɔi baja ma. ⁶ Ita saa natu gaja gaɔvɲkɔɔɔ ji gɩwɔɔa uni na ata ya alee ka baamunu asul na gɩɔɔ na ma na ndɩyar Yeesu kristo alɩɲ na baamunu ɩɔa natu gbɔɔ gɩɔa ɲɲuno nɩ. ⁷ Soja apanja na lee nsɔjatɔwa na sɛla na sɛla agulɔ? Aɲa na tɔv ayo appa ji kɩ pi na? yaa aɲa na panja gubɔɩfɔ na kaa nyem bunanye na? ⁸ Alesura ɔe kaaleinnalɛ waa bere bulɔv na nna lɛ aa? ɔvɔv kuu na lɛ ɩ gbɔɔ aa? ⁹ Aɔvuwaa Ba ɲɔn musa agupɔ ɔ nɩ waa gbɛ ɔv akur ana agano ulɔ ɲkɛlɛ ana lee ntɛma ma na. gaja gbɔɔ gɩ tɩ cɩ ɩbobo nashee una. ¹⁰ Kɩ lee atumpɩ ana ɔ na ma aa? ɩɲ atumpɩ ana lɛ na ma ata lɩɲ na baɲɔn waa Ndɛɛ ana fum ma afum na tamaa na ndɛɛ ana kɛ ayɔkɔ gakulanja lɩɲ ma awɔɔa tamaa gbɔɔ bashee nɩ ɩja ¹¹ Galɩɲ akiija ndɛɛ ushee ma utu pala ndɛɛ ka wɔɔa ikashi na na kristo aci ashee nɩ ma afɛ ɔa. ¹² Gaɲ ma ulee mbɔɔɔ nji gɛɲ navuwor ndɛɛ ɩja ashee naa kɩ ka na kanjer na ma ulee mbɔɔɔ nji gɛɲ na kristo. ¹³ Galɩɲ ita ji waa ujɩv ɔɛn lɩɲ na amuwor ana yɛɛ afɔɔa gɛɲ ma kɛ ma kɔɔ aji uvɔ ɔe na naa amuwor apaa fɔɔa na.

Chapter 9

¹ Kɛ maɔa ashee aɲgɩvɔl aa? kɛ ma lee Yeesu akɛɲ ja aa? kɛ ma ɲɛ atɩɲɲar Yeesu aa? Anyin gɩlopi kɩ lee amu ntɛma ndɩyar Yeesu aa? ² Ʋtaji waa Basaaka kɛ ba yɔ amu waa Yeesu atum ka namu na amuv nlee atum ka anyina sul Aɔv waa Anyun pɩ amu ntɛma kushɛmu ndɩyar Yeesu nɩ. ³ Ʋgaɔɔe nna bɛla ashee aɲgɩvɔl na mbaɔɔe bav na ciu nawu v ma va gɛɲ. ⁴ Kɩ wɔɔa ɩko gɩ ji anyem aa? ⁵ Ku wɔɔa ɩko gɩ tɔɔ atuvuwor sɛmprɛ ɔɛn apra ata ka ɔaa Yeesu abakɛɲja bassaka na ndɩyar Yeesu bapar sefaasi bi? ⁶ Yaa amu nna baranabaasi ku wɔɔa ɩko gɩ lee ntɛma aa? ⁷ Soja apanja na lee nsɔjatɔɲa nasɛla agulɔ? Aɲa na tɔv ayo apaa ji kɩ pi na? yaa aɲa na panja gubɔɩfɔ na kaa nyem buunanye na? ⁸ Alesuvra ɔe kaalei nnalɛ waa bere bulɔv na nna lɛ aa? gupɔ kur na lɛ ɩ gbɔɔ aa? ⁹ Aɔvuwaa ba ɲɔn musa agupɔ nɩ waa ka gbɛɔv akur ana agano ulɔ ɲkɛlɛ ana lee ntɛma ma na gaja gbɔɔ gɩ tɩ cɩ ɩbobo nashee una. ¹⁰ Kɩ lee atumpɩ ana lɛ na wa aa? ɩɲ atumpɩ a na lɛ na ma ata lɩɲ na baɲɔn waa ndɛɛ ana fum ma a fum natamaa na ndɛɛ ana kɛ ayɔkɔ gakulanja lɩɲ ma awɔɔa tamaa gbɔɔ bashee nɩ ɩja. ¹¹ Gɩta ɔv ayɔkɔ ɩsonsono ɲɲuro kɩ ja anyɩɲɩc ɩ ca ɩkɔɔ asɛm ashee atv v gɩ pɩɔe ndɛɛ unabon were ma. ¹² Ita ji waa Baɔɛn batɩ ji kalɛbarka anyinasul maa kɩ lee atv gɩ nɩ gɩ ji aa? Ama ku cam nuɔɛn na gɩ lee ntɛma nji najɩ naa gɩpaati lee nawya ɔɛn ashee Yeesu kristo alaabaaru asonsono na. ¹³ Kɩ yɔ waa mbaɔɔe ba nla lee ntɛma unyɩɲkaafala ba na lee ntɛna sara kanto mo lɩɲ ma saraa kantom o lɩɲ na ba na ji bu ju aa? ¹⁴ Gaɲ ci gbɔɔ ndɩyar ashee gano mbaɔɔe ba na lee laabaaru asonsono kantɛma ma ba ji na laabaaru asonsono. ¹⁵ Ita saa namu kɩ lee nna yɛɛ ma taba acam nuɔɛn ashee aɲgɩvɔl ma lɩɲ na ɲɲɔn gɛɲ na Aɔvuwaa: nɔɔɔ tɩ yɛɛ ma cii nɛn ɩcim awu waa ɔɔɛn apaati pɛr namu ukumu ɔe na. ¹⁶ Nta na lee laabaaru asonsono kawaadu kɩ lee ma naa kuma aɲgɩvɔl na aɔvuwaa ulee ɔoole na ashee amu na ndɩncika ashee amu na kɛ ma lee laabaamu asonsono ɔe na. ¹⁷ Nta sɔɔ naa lee nuucine usonsono nɩ ma ɲɛ ka guɲɔɔ ama ita ji waa tilashi na nna lee gɛɲ ma ba ɔv amuv na gɛɲ ntɛma. ¹⁸ Guɲɔɔ kuu ma ɲɛ? shee ma lee laabaaru ason sono kawaasu ashee faala ma paa tɩ taba basɛ la amu kuɔa na ɔaa babaadrɩ asonsono kawaasu leeja ma na. ¹⁹ Baa maa nɔa fɛɛ ashee aɲgɩvɔl baamunu nɩ mpra baa ɲa atɛmleeja, naa ma ɲɛ kariba kuyɔvɔ tuutuuma. ²⁰ Ita saa na yuɔaa kɛbaja, mpra yuɔaa kaja naa sɛra aji caacaa yuɔa kabaja gupɔɔ baja mpra gupɔyar naa ma sɛra aji gupɔyar caacaa baa maa kɛ ma lee gupɔ yar na naa ma sɛra aji gupɔyar caacaa. ²¹ Ʋtav saa na mbaɔɔe kɛ ba wɔɔa gupɔ na ma amu mpra ɔaa kɛ ma wɔɔa gaja ka gupɔ na ma ama kristo a gupɔ nɩ na amu nɔa naa ma sɛra a ji pɩ caacaa. ²² Ʋfar aɲgɩvɔl naa ma ɔ sɛra aji mbaɔɔe bafar balɔ afura baɔɛn. ²³ Nlee ɩjunii laabaaru asonsono lɩɲ naa ma ɲɛ amalɛ barka. ²⁴ Kɩyɔ waa ba cukɩ ba na cu tɛɛɛɛ lɩɲ ma areɔvɲk ɔɔɔ ana ji caa caa aa? cu ma ɔaa gɛɲ ma aji caacaa. ²⁵ Mbaɔɔe ba na cu kaburɛ buɔe ma batɩ sɛl balɔ ales uras ɔɛn naa ba ji caa caa nyarifu ndɛɛ nna bu ma Ama atugɩtɩ sɛl atalɔ naa gɩ ji caacaa nyarl fundee kɩ nna bu na ma. ²⁶ Amu v nna cu ma kɛ ma na cu gusɛrɛ kaare na nɩ kɛ aɲgɩvɔl kɛ na kɛ ɔaa gusɛrɛ ma na. ²⁷ Ama nɩ caareɛ aɲgɩvɔl na ɔvku watala naa ma paa tɩ lee waasu ashee basaaka bafura naa bakɔɔnamu abɔɔa na.

Chapter 10

¹ Ambawor kə ma na yee ε unyir waa ati baya basara ndqila katən na banjunii bapaɗa ten ku a fəl na. ² Musa nɪ na ndila na tenku nɪ na baməna banjunii. ³ Nabanjunii baji ujɪ uɗɔŋkɔŋ ŋjuro nɪ kuja . ⁴ Nabanjunii ba man anyem buto ŋjuro kabuja aɗuwaa ŋjuro kagutakəwa kabuuto bu ba na nyem buɗe gu tɪ yala gutakəwa guɗe ku gəŋ kristo . ⁵ Ama baɗən tuutuuma kə ba tɪ cɪm ashee gaja na galaŋ na ba ci uteru nɪ . ⁶ Gi ta kiɗe alesura ɗe ilee lee waa gi tɔɔ ayo na guyya naa gi paa tɪ wəɗa afaŋa ɪbɔŋɔ ɗaa bani ma na. ⁷ Galaŋ paa ma tɪ pra ɗaa mbaɗee ba na penje akuna ma na ɗaa baɗicuca nɪ kəbaɗən ma na, ba ŋɔŋ waa samaa asə atən naji na nyem na ba ta ayiɗe na cər. ⁸ Paa ma ɗu u anyɪnɔlɔ fɔfɔ nɪ na ɗaa ba ɗicuca nɪ kəbaɗən baɗuɪ balɔ fɔfɔ kalesura nɪ na bɛrɛ miili akoo nɪ riu bafəɗa atən acii uɗɔŋkɔŋ nɪ ma na. ⁹ Paa ma tunja ndiyar na ɗaa baɗən batunja naa ɪbu boɗoo afəɗə pɪ ba ci ma na. ¹⁰ Paa ma ŋuno ŋumo ɗaa baɗicucanɪ baɗən banjumo ŋuno naa buce kamlaika aɗoo akə pɪ baci ma na ¹¹ Alesuna ɗe ɪwəɗa pɪ ma naa gi tɔɔ ayo na guyya galaŋ na ba ŋɔŋ ba cere natu gi yɔ atɪ ɗiɗa aluwaatu akənja nɪ ma. ¹² Galaŋ nde ashee agulɔ ija waa Ayiɗe alaŋ ma alee laakaartɪ apaa tɪ fəɗana! ¹³ Utunju ŋə uɗən kuɗoo na gaɗu gaɗən na kɪ lee bɛrɛ buja na na gajai galee ɗei ɗei yar ma kaa tələ balunja anyin ɪwu anyɪnkashɪ na Ama ataa kpeɗe anyin ɪri anyɪnɔlɔ saai batunja anyin ma naa ɪɗoo ncən . ¹⁴ Galaŋ ambasɔlɔka cu ma akunakupenju. ¹⁵ Nti lə nanyun anyɪnɪwəɗa guufanja ma kiɗe ma galei gaɗe nna lə waa ma gishebo. ¹⁶ Alubarka kaakupi gi na nyem ma kaa man na kristo akɔɔ aa? Naa boɗo boɗo ndee gi na yuukur ma kɪ man na kristo agulɔ aa? ¹⁷ Aɗuwaa Boɗo boɗo aɗɔŋkɔŋ kon aɗa ka atɪ giyoɗɗo ma gi pra gulɔ guɗɔŋkɔŋ Aɗuwaa: Boɗo boɗo aɗɔŋkɔŋ ɗe na gi man na ji. ¹⁸ Gɪtaa akiɗe Israel bapur gulɔ nɪ Mbaɗee ba na ji ntoma laŋ kasaraa ma kə ba man na ntoma nde aa? ¹⁹ Gapaŋa ji gi lə acəŋə ? isaraa kantaŋkɔ ɪ bapenje ŋkuna ma nlee buko bu ŋərə aa? Yaanjuuna nlee ka buko bu ŋərə aa? fɔɪ na ɪlee. ²⁰ Nti lə waa isanaa ba na laa ma anjuno ɪbɔŋɔ nɪ ba na laa na shee kɪ lee gaja ji ba na laa na shee na kə ma shee na yee ɪman nanjuro ɪbɔŋɔ nɪ ba na laa na shee, kulee gaja ji ba na laa na shee na kə ma shee na yee ɪman nanjuro ɪbɔŋɔ na. ²¹ Ku sərə anyem ndiyar Yeesu agakupi naa kɔɔ anyem anjuro ɪbɔŋɔ kaaja na kusəra a sə ndiyar a tebiri kanɗamə naa kɔɔ a sə anjuro ɪbɔŋɔ kaja laŋ na . ²² Iti yee ndiyar acel nanyin guucele aa? ɪwəɗa ɪkashɪ wu aa? ²³ ɪjunii ɪɗa ashee amu u ama, ɪjunii kɪ wəɗa anfaam na ɪjunii ɪɗa ashee amu ama ɪjunii kɪ na kanja namu na. ²⁴ Uɗən apaa yee aɗənɗən ija na ama ayee basaaka bi ja gboo. ²⁵ Bukɔɪ ba na yala guyya nɪ ma ji ma paa taba ɪyo na. ²⁶ Ndiyar ajie gatəna ganjunii na bukoɪ bushɪ ɗa ma . ²⁷ Ndee kalee kristo kupi na ma ata yiɗa akɪ waa ace agaɗu atɪ ji ujɪ bukoɪ bashee anyin ma ji ma paa ma taba ɪyo na . ²⁸ Ama uɗən ata lə akɪ waa: ujɪ nde saraa na balaa gəŋ ma paa ji na aɗuwaa ndee aɗoo akɪ ija ma laŋ nakuyɔu laŋ . ²⁹ Nna ngade ma, ki lee anyɪnuuyɔu laŋ na am basaa ka buja laŋ Mu laŋ na amɔɗau shee angulɔ namuyɔu upala asana ɗən acim namu ɪkəma ? ³⁰ Ita ji waa ŋkuma gaja naa ye ji mu laŋ na ba kɔɔ naji amu giwulu na bukoɪ ŋkuma gaja abonjo naa ye ji ma? ³¹ Bukɔɪ una ji ma bukoɪ una nyem ma bukoɪ una lee ma, lee ma na kuma gaja. ³² Paa ma pra nawiya ɗən ashee greki ma na na kakoo yuɗaa kərbaja a yaa b Gaja ka cɔɔci na . ³³ Gəŋci nna ci ɪbobo baa mu nu nɪ na yee baanja ucine ukər namu kə ma na yee ami ja na ama basaaka bi ja naa bɛrɛ tuutuuma banjə ndiqnsoro afura.

Chapter 11

¹ Naa ma na tɔɔ tɔɔ amu ɗaa nna tɔɔtɔɔ kristo ma . ² Nti kuma anyin ɗaa una lige amalan baa munu ni ma ɗaa ɪtonjo uuceru ndee ncere anyin ma. ³ Nti yee ɪyo waa kristo alee baroro ba ŋunii ba ndiyar na basoro ba ŋunii ba lee basəmprə baɗi baja, gaja ga lee kristo andiyar. ⁴ Aresasiu andi naa naa nyinə kokoo ati lə Annabi ma na ba bu lei ma ka nyenne andiyar na. ⁵ Usəmprə baa apana ata naa nyinə yaa atɪ lə annabi ba bu u lei na ka siu andi na ka uyenne ukur na ɪɗaɗa ɗaa aka uɗikɔlɔ ma. ⁶ Ita ji waa usəmprə kaa siu andi na gəŋ ma afaa anjuru asɪr. ita ɗa usəmprə ɪcifala asɪr anjuru ma koko aka uɗiɔlɔ ma gəŋ ma asiu andi . ⁷ Aresoro ka gbəɗo asiu andi na aɗuwaa alee ka Gajakraɗookar kukumu nusəmprə alee usoro aɗoo ka ukuumu. ⁸ Aɗuwaa kulee usəmprə nɪ na ba laa usoro na ama usoro nɪ na ba laa usəmprə. ⁹ Kulee usəmprə laŋ na ba lee usoro na ma usoro laŋ na ba lee usəmprə. ¹⁰ Galaŋ, umalaika mana laŋ usəmprə anaa siu andi naa una faŋa waa uɗən laŋ na aɗa. ¹¹ Baa saa apana ndiyar anyu maa usoro ka ɗa na usəmprə gboo kaa ɗa na nusəmprə gboo ka ɗa na usoro kaa ɗa na. ¹² Aɗuwaa usoro nɪ na ba səmprə n'usəmprə gboo mlaŋ na usoro aɗa uni ɪɗoo na gaja sul na. ¹³ Anyin gulopi kiɗe ma galei gaɗe cəm waa usəmprə a naa nyinə r gaja apaa siu andi aa? . ¹⁴ Kɪ anin gicifala aresoro ata pda anjuru ɪtu andi laŋ ma aa? ¹⁵ Ama ita nusəmprə anjuru ɗe ɪlee usəmprə abucəma bu Aɗuwaa anjuru ɗe ni gaja ga shee nɪ una siu andi. ¹⁶ Uɗən ata naa yee aji kagija giwuluatu ku wəɗa gaɗən gulɔ na gaja kɪ cɔɔci mana gboo. ¹⁷ Nti lə anyin kpaartɪ ɪyo waa kə ma na kuma anyin na aɗuwaa na ama kə ba bɔ kanjamɪ . ¹⁸ Nrəŋə waa saai ɪwala anyɪnbawor ma ɪti sinɗrə baɗən na paɗapaɗa na laa wa fələ fələ vi yɔ waa ɪɗa gəŋ. ¹⁹ Aɗuwaa ɪsim alesunaɪ kɪ cəm na ma ɪɗa anyi ŋɗicuca naa ɪyoɪ afələ ndee ɪ cəm na ndee kɪ cəm na ma . ²⁰ Saa ndee una wda ma kulee ndiyan ujɪ nu na ji na. I ta wala asə tebiri kanɗamə baanja aɗesəba na ji ujɪ akɔmɔ ɪɗe tɪ kə uɗən uɗən aɗe shi bonjo . ²¹ Kɪ weɗifalani ɪɗi anyem aa? una jiba na gaja kacɔɔci na naanaa kana mbaɗee kəbawə ɗa akəɗən na ma gicifala aa? ²² Gapaŋ ji ma lə anyin? Makuma anyin galei gaɗe laŋ aa? Aai kə ma kuma anyin na ²³ Aɗuwaa ngadee ncere nyer ma ndiyar yeesu sul na ncam ji, gijibɔŋɔ ŋ ngidee bari ni wa na atɔɔ boɗoboɗo . ²⁴ Naa anyinə Gaja naa ayukur naa lə waa nde ɪlee ka angulɔ bayukur ashee anyin ma cam ma alee na lige amalan. ²⁵ Ba ji ujɪ abonjo ma, natɔɔ gakupi na lə waa nde ɪlee ka alikawili afəli namakɔŋ lee ma na lige amalan ita naa nyem baasaa apana. ²⁶ Baa saa apana na ita naa ji boɗoboɗo naa naa nyem ga kupi ngade, naama na lə ndiyar abuce na shee baanja na nali akɔɔ apɪ. ²⁷ Galaŋ ndee aji ndiyar aboɗoboɗo nanyem agaka pɪ ka ji ka ɗe i ɗei ɗei na ma awəɗa taali na niyar agulɔ n'akɔŋ. ²⁸ Gdan baanja atunjatunja agulɔ gishebo abonjo nai naye ji boɗoboɗo nanyem gakupi . ²⁹ Aɗuwaa ndee aji n'anyem kɔɔ na laakaam apaɗa paɗa afələ ndiyar agulɔ na ma kare ati yiɗa ɪkəma na shee agulɔ. ³⁰ Galaŋ na

ishedu tuutuu ma iyagɔ anyingicuca na bere tuutuuma ba ci gɛɛ. ³¹ Gi ta naa cɛm natalɔ ukɛma, uɔɔn kaa kɔ>> acɛm natu ukɛma na. ³² Ama ba ta cɛm natu ukɛma, ndiyar aɔe bɔ atato naa bapaa ti ɔulinya agalei anyɔna tu na. ³³ Galaŋ abawor ita naa wala na yɛɛ iji ndiyar ujɔ naa ma na saa anyimbawor aboŋo na. ³⁴ Akɔnɔ ita kpa uɔɔn kare aji uji agaɔu fal naa upaati waa anyinbawor na bɔ ukɛma na shee anyinalɔ na . ndee isaa ma nta kpa anyunasuml nti ma pempɛɛɛ.

Chapter 12

¹ Ita saa na njuro nsonsono kagujɔɔ, kɛ ma na yɛɛ, anyin i lee ambawor na iɔa n yasheshe ni na. ² Anyigilopi iyo waa njɛlɛɛ kiyo Gaja na ma, ipala anyinalɔ ashee buɔe bu ti bɔbɔ anyin na ce na akuna i kiwɛɔa bu nɔ na lɛ bulei na ma ni, ɔa ubuŋa na sana ma na gɛ. ³ Galaŋ n ti lɛ anyin waa: uɔɔn kaasɛna alɛ na Gaja kanjuro waa: Yeesu alee fɔi na! N'ɔɔn gboo kaasɛna alɛ waa: Yeesu alee ka ndiyar! Na njuro nsonsono kɔɔɔa na ni na. ⁴ Ajɔɔ asura asura iɔa ka, Ama njuro ndɔɔnɔ nɔ nde n na shee. ⁵ Atɛma asura asura, ama ndiyar aɔɔ njɔnɔ de na. ⁶ Maamaaci kalesura afɛlɛfɛlɛ, ama Gaja gaɔɔnɔnɔ guɔe ga na lee ununii. ⁷ ɔaa iɔa ma, njuro n yuga atɛnna ashee baana waa gi lo i ashee ati bawor. ⁸ Gani kanjɛm, njuro nshee uɔɔn gufaŋa gusonsono ka bulei; n'ashee uɔɔn uyɔu kabulei, njuro ndɔɔnɔnɔ nde n na lee gɛɛ. ⁹ Uɔɔn ucine uwɛɔaka, na njuro nde; uɔɔn acam gujɔɔ gu na kaɔa ishedu na njuro ndɔɔnɔnɔ nde: ¹⁰ Uɔɔn gujɔ i gu na lee maamaaci kalesura; uɔɔn, Annabi babulei bu ana lɛ; uɔɔn ayɔ na paɔa paɔa anjuro na fɛlɛ fɛlɛ; uɔɔn, ukrɛ ifɔli kulɛu; uɔɔn, aɔe ti kuɔa ukrɛ ifɔli kaashɛ. ¹¹ Njuro ndɔɔnɔnɔ nde n nalee alesura de ununii, na yuga na shee baanaana ɔaa ana yɛɛ ma. ¹² ɔaa gurɔ bu lee guɔɔnɔnɔ n'awɛɔa buɔutɛwɛ tɛwɛ ka tuutuuma ma, ɔaa gurɔ bu buɔutɛwɛ ka tuutuuma buɔe bu wala a lee guɔɔnɔnɔ ma, gɛɛci gboo iɔa Kristo ni. ¹³ Ati gano kpataa njuro ndɔɔnɔnɔ nde ni na ba mɛna atu buto, alee atu gi pra gulɔ guɔɔnɔnɔ, yuɔaa kaja na ku, gresɔ kaja naku. Aɔɔmpla na ku, uɔa ɔa a shee akuɔu, njuno ndɔɔnɔnɔ nde ni na ba wala atu aɔu. ¹⁴ Gala anii gulɔ k'ulee guɔɔnɔnɔ na, ama, guɔa buɔu tɛwɛ tɛwɛ ka tuutuuma n'awala a lee guɔɔnɔnɔ. ¹⁵ Ukei uta naa lɛ waa: Kɛ ma lee guɔɔnɛ na ma lan, kɛ ma lee gurɔ bu aja na, gɛɛ kaɔa gurɔ bu ni aa? ¹⁶ Gutɔ guta naa lɛ waa: kɛ ma lee guɔɔni na ma lan, kɛ ma lee gurɔ bu aja na, gɛɛ ma ka ɔa gurɔ bu ni aa? ¹⁷ Itaji waa gurɔ bu guɔɔnii gu lee guɔɔni nka na gɔa na njɛ, gita naa njɛ bai na gi lee arɛnjɛ ufɛtrɛ? ¹⁸ Gaja gashee ɔu buɔu tɛwɛ tɛwɛka buɔe gurɔ bu ni ɔaa asɔu ma. ¹⁹ M'iji waa: gaɔutɛwɛ ka guɔɔnɔnɔ ji koŋ, njana gurɔ bu ɔa? ²⁰ Nnyɛmɛ buɔu tɛwɛ tɛwɛ ka tuutuuma bu ɔa ka, n'ilee gulɔ guɔɔnɔnɔ. ²¹ Guɔɔni ka gi sɛra alɛ guɔɔnɛ waa: kɛ ma hɛ akei na: Na ndi gboo kuɔsɛra alɛ ikei waa: Kɛ ma na hɛ anyin na. ²² Ama, na kama , gurɔ bu buɔu tɛwɛ tɛwɛ ka i gi na njɛ waa: kɛ bu na fɔɔshu na ma, bu wɛɔa anfanɔ paa; ²³ Buɔu tɛwɛ ka i bu ɔa gulɔ ni, naa ku na shee bu grma na ma, busheewɛɔa anfaani abumbɔnɔ. Gala buɔu tɛwɛ tɛwɛ ka i ku na kantan na bu na ma; bu shee ti cam grma abumbɔnɔ. ²⁴ Ita saa na mbuɔee bu lee kpataki ma, kɛ bu kɔɔ na hɛ akɔɔn na; Gaja gaɔu gulɔ ku waa buɔu bu sɛr ma, lee bu anfaani. ²⁵ Naa upaɔu paɔu upaati ɔa gulɔ ni na, ama, buɔu tɛwɛ tɛwɛ ka butɔi buwor. ²⁶ Ita ji waa gaɔu tɛwɛ ka gaɔn gati ji isheɛ, bu saaka gboo shee buji isheɛ, gaɔu tɛwɛka gaɔn gata na jan, basaaka buɔnii shee buja. ²⁷ Anyuleeka Kristo agulɔ, anyungano lee buɔu tɛwɛtɛwɛ ka bu. ²⁸ Cɔɔci ni, batɛmka pi Gaja gasɛba ati, na Annabi mana batɛr, nriutaja ba ceereka abumbɔnɔ, kanjɛm mbaɔee ba na lee maamaa kalesura ma, kanjɛm, mbaɔee bana kaɔa ishe ɔu ma, kanjɛm mbaɔee ba na kaja na basaaka ma, kanjɛm mbaɔee ba na lɛ ukrɛ ifɔli ma. ²⁹ Baɔnii ba lee batɛmka aa? yaa balee annabi mana aa? kokoo ba lee bacereka aa? ³⁰ Baɔnii batɛ lee maamaaci kalesura aa? Yaa batɛ kaɔa bere bi shedu? Baɔnii batɛ lɛ ukrɛ ifɔli aa? yaa batɛ kuɔa ukrɛ ifɔli kaashɛ? ³¹ Cɔɔ ma yɛɛ gujɔɔ nguɔee gulee guɔɔrɛ ma Nti ma faŋa anyin unyɔɔa usansono.

Chapter 13

¹ Gi tɔɔ waa; n ti lɛ bere na ljunɔi bukrɛ. Ama na kɛ ma wuɔa usɔu na, n pra gakoŋɔnɔ ngadee ga na lee njɛmprɛ njanakra ma na. ² Gi tɔɔ wɛɛ , u wuɔa uyɔu na gɛ njɛ bukrɛ bu nu ti lee ma, naa awuɔa ucine na sɛra na taa gubunu Ama na kɛ ma wuɔa usɔu na, kɛ ma tɛ akɔɔn na na. ³ Gi tɔɔ wɛɛ n ti shee bashere amaana, na shee angulɔ ba tɔu utonu ama na kɛ ma wuɔa ucine na, kɛ ma njɛ akɔɔn na. ⁴ L' amour est patient et bon, l' amour n'est pas envieux et ne se vante pas, il n'est pas orgueilleux ou 5grossier. Il n'est ⁵ pas ɛgoiste, il ne se fɛhe pas facilement, et ne garde pas le mal. 6Il ne se rɛjouit pas dans ⁶ l'injustice, mais il ⁷ se rɛjouit dans la vɛritɛ. 7L' amour pardonne tout, il croit tout il espere en tout et supporte tout. ⁸ Usɔu k'u na bom ayɔ na i ta wuɔa bukrɛ bu ti pi ma, bu na ti fɛl fɛl. I ta wuɔa ukra, i na ti yiɔe yiɔe. I ta wuɔa uyɔu, u na fɛl fɛl. ⁹ Aɔuwaa gi yo cei naa wuɔa bukrɛ bu ti lee ma kuyɛu cei. ¹⁰ Ama bukrɛ bu cem awaɔa ma bu ta pi mbuɔee ka bu waɔa na ma, bu na sheu sheu. ¹¹ Tam ndee nɔa gujala ma, n na lɛ bulei bu ɔaa upi, na faŋafana ɔaa upi ma, na faŋafana. Tam ndee n kpɛr boŋo ma, n pala angipi kayɔkɔ gusau. ¹² Nnyɛmɛ, gi ti njɛ atalɔ ganɛ ni ama atɛnjɛ atɛbawor. Nnyɛmɛ n yo cei ama n tɛ ma t i yo ununii ɔaa ba yo amu ma. ¹³ Nnyɛmɛ ayɔkɔ iru nde ununii i na, ucine, ukantam n'usɔlu ama ayɔkɔ iru kandee i wu ma na gɛɛ usɔu.

Chapter 14

¹ Yɛɛ ma ɔsɔsɔ. naa ayɛɛ njuro nsonsono ka gɔ jɔɔ gboo, ama yɛɛ ma anɔɔbi ba ga lei awu. ² ama are ndee alɛ gi kɛrɛ gi fɔli ma, ka na lɛ na bere na, ama Gaja ji, uɔɔn ka na rɛnjɛ ngadee a na lɛ ma na. aɔu waa njuro ni na a na lɛ Gaja ka maa maa ci ka gu jɔɔ. ³ Ama are ndee a na lɛ anɔɔbi ba bulee ma, ana lɛ na bere pi, na lɛ na pi na kanjɛr bu cune, naa naa ɔoo ɔoo b cune. ⁴ Are ndee a na lɛ gi kɛrɛ gɔfɔli ma, a na lɛ lan na Shee agulɔ. Ama are ndee a na lɛ anɔɔnɔi ba bu lei na, a na lɛ lan na Shee cɔɔci. ⁵ nnyumɛ njɔlɔ wɛɛ a nyin gano i naa na lɛ gi kɛrɛ gɔfɔli. ama ndee i cum awu ma na gɛɛ wɛɛ i naa na lɛ

andobi ba b lei. Are ndee a na la gi kera gi foli ma (akonj yaa u dan a ta da njen na ku da kaa Shi na Shee coci yaa).⁶ Ambaja ba Soro na ba Sampara, nta pi anyin asul na la gi kera gi foli, anfaani a panja na i nu lee a nyun. na ka ma na la na a nyin Gja ku fanu ka galee, koko u yu ka ga lee, koko andobi ba bu lei koko coci ku fanu kaa lee na? ⁷ I ta ji waa ayulu ndee ba na Sum ma ka buko ko b fela na b Wor na bai na gi Sra ay la waa guyu ngude ku ba na Sum? ⁸ Adu waa na gu yulu kuvu yu ga ngadee i sum g yu ma na, bai na gi Sora ayo waa tam a cum gi penpenje a tu gulo a cu gu tara? ⁹ Daa gany ma, na a nyun gboo i ta naa na la na bere gi kera ngidee ka ba na nanya na ma, bai na bere bade ba ranya bu lei ama u dan kaa rany na. ¹⁰ Sika ama na, i kera tuu tuu ma i da ka duulunya ni. Ama i junii Wuda ka kaa Shi. ¹¹ Ama na ka ma ranya gi de na mpraasana ashee are ndee a nalaji ma, gany ci ade gboo apra a sana a Shee amu. ¹² Gany ci i da gboo ashee anyun. Adu waa i ti yee njuro nson sono ka ntama were were, wuda ma konj kaani na yee coci ka nyu ku cu njuro ni ¹³ Are ndee a na nyanya gi kera gi foli ni ma, a naa na nyanya naa naa ku da kaa Shi. ¹⁴ Ado waa nta naa na nyanya na gi kera gi ma, a naa na nyanya a ma angvanya a ma angvanya gu yide gadu ga don kono. ¹⁵ Bai na ma ye lee? Ma nyanya nyanya na a mu njuro Ma ang yu yayo ka gboo. nta ma yi da atulo na mu njuro na ang yu yayo ka gboo. ¹⁶ Ni tja ita naa na kuma Gaja njuro ni k'an don don, bai Ma mtaadee ka ba na rny Ma ma ba la waa: "a mi" Ma ka ba yo bu ku mbudee i na la ma na? ¹⁷ Gasono ji waa i ti Shee gu joo gu son sono ka nta ma, ama ba saa ka ka ba ji ka ang faa ni na. ¹⁸ nkuma Gaja, adu waa, nti la gi kera gi foli a wu anyin gano. ¹⁹ Ama sollo waa, ma la gufanya ka bu lei bu nun, cuuci ni a Shee bere, a wu daa bu lei ukotoku tab gi kera gi foli ni ma. ²⁰ Ba soro na ba sampara paa ma lee ba pi gu fanu ni na. Ama lee ma ba pi mbaadee ba yo ibono ma. Ama lee ma ba re ba nono a nyun a fanu ni. ²¹ Ba njon guyo ni waa: "Bere ba sana ba gi kera na ba ga no ni ka bu lei bu ma la na Samaa nde; Na ka ma na ka ba rany na amu na" gany ci ndiyar a la. ²² Ga lanj idanu, ki lee ufanu ashee bere mbaadee ba wuda ucine ma na, na ki lee bere bdee k ba wuda- ucine ma na. Ama andobi ba bu lee ki lee ufanu ashee a shee bare mbaadee ka ba wuda ucine na ma, ama ashee mbaadee ba wuda ucine ma. ²³ Ita ji waa coci anyunii a wala naa a naa la gi kera gi foli, na mbaadee ka ba yo kanj di na ma, na mbaadee ka ba ba wuda ucine na ma ba kpa, ka ba la waa i ti nantar aa? ²⁴ Ama a nyun ga no i ta naa na la andobi ba bu lei, na adonka ja koko are ndee ka wda ucine na ma akpa, a nyun ga no i nu pala ayo ambono lanj, a nyun ga no ji a naa yee k'ashi ²⁵ Gany Ci a naa yo ucine ni ka ashiiri naa a cum atem akuma Gaja naa ala waa i ja ni waa Gaja ga da anyin gi ci ca. ²⁶ Bai na i nu lee ambaja anyin gano i ta wa, naa a wuda Dafudi a ntulo ndokono, uceru udonkono. ufanu udonkono, gi kera koko gi kera kaashi donkono. lee ma i junii na shee coci ka anfaani. ²⁷ Uden a ta naa na la gi kera gi foli, lee gi dan don, naa udon gboo a naa na laa kaa Shi. ²⁸ I ta ji waa are ndee a naa laa kaashi ma a ma na ba nra coci ni naa naa la na agulo, na a Gaja. ²⁹ Andobi ba buli la naa mbaadee ba Saa ma ba duv guo na ranya na gufanya bu ku ba na la ma. ³⁰ I ta ji waa, Bare mbaadee ba sa aton ma bu dan a wuda ga li fanu ka gaon, Are ndee a na la bu lei ma anra a buli la ka nai. ³¹ Baa a na na ataa sna a la Andobi ba bu lei, i ta cum k'are a tam naa baa anja na a ji ka anjaani naa ariku. ³² Adu waa Andobi ba buli la ka ba ja ba njuro nna buro ka gu lo k ashee Andobi ma na ba bu li la ka baja. ³³ Adu waa Gaja kaalee Gaja ga tara tara ka na, ama fee ku san ka ja, daa curi curi ka coci anyunii kaja ma. ³⁴ Isum Basampra ba pao ba gano coci ni. Adu waa ka ba Shee pi unyuna waa ba la ga lei na, a ma ba buro ba lo daa guyo gboo gu la ma. ³⁵ Ba ta naa na yee ba yo a ko dan, ba ta ba ba ba kulo afal. Adu waa ki wuda gur ma waa usampra a la bu lee coci ni na. ³⁶ Gaja ka ga lee ga duo na a nyun asul naa? Anyun nndon don Sul na Isum ga uo na ma naa? ³⁷ Ita ji waa udon ayo agulo waa andobi koko a ranya na njuro nsonsono, ka re ayo waa unjon ndee njon waa ma u lee ashe na adu na ndi yar Sul. ³⁸ I ta ji waa udon a nyur ji. Ba nyur alan gboo. ³⁹ Galanj ambaja, Sollo ma andobi ba buli la ka nikashi, naa i paa bala nudon waa a paa la gi kera gi foli na. ⁴⁰ Ama baa maa ko ni i lee dee dee daa i Sum ma.

Chapter 15

¹ Nnyuma nti ligee anyum ambaja, Gaja ka galee ngadei nla ashee anyun, ngadei ucam ma na ngadei ni iyide ma. ² Gaja ka ga lee gade ji ba cam n'anyun a lam aton, ita tano ga lee gade ni ja daa nla anyun ma, Na ki lee waa i cam ji foli na. ³ Ado waa ndo anyun na ni, daa boko bo saba ka kpataku mbodee ncam ma: Atabono lanj na kristo aci daa njon slo ma. ⁴ Ba fum ni ma na anona oshile triu taja aduo bakono banu ni daa njon slo ma ⁵ Afana keefas agolo, na abakanya tab na banyu gboo. ⁶ Kanjam na afana bere bowa bnon agolo kpaari. Badon bagicua ni bada njuro ni, ama badon ba ci bono. ⁷ Gany ci afana agolo jaak na bakanya banunii. ⁸ Kbonjo ni, a fanu amo agolo daa pi ndee ba njom saa abono ma. ⁹ Ado waa, amo na akanya ajala. ka ma sim ba yida amo waa akamja na, ado waa njnaashu Gaja ka coci, ¹⁰ Ama na Gaja ka gjojo nlee are ndee nlee ma, na a gjojo ama lanj koo lee foli na. ama nlee ntama njankara awu ba junii. ki lee amo na ama Gaja ka gjojo ngodee go da na amo mo ma. ¹¹ Gany ci baa maa amo na kokoo ba de pi, kide ma Gaja ka ga lee gi na la ma, na ngadee i cam ma. ¹² Nnyuma ba ta naa la waa kristo anona aduo bakono ni njkala ndonkono, maako lanj na anyun gicua ni kabadon basara a la waa, bakono bnono mo ma na. ¹³ Ama bakono bnono mo ta mana, gany ma kristo agilopi ka nana na. ¹⁴ Na kristo ka nana na Gaja ka bolei gi na la ma foli na gboo ¹⁵ Acanya ba to ba twaa ato daa Gaja ka ba sheere ma, ado waa gi laa Gaja ka sariya na la waa a nana kristo, i de saa waa ka lee gany na. ¹⁶ Ado waa na bakono ka ba nana na, kristo a gilopi gboo kanana na. ¹⁷ Maa kristo kanana na anancine iwoda ma, foli na i naa da a nyunabono ni. ¹⁸ Galanj mbaadee ba ci kristo ni gboo ma ba lee foli. ¹⁹ I ta ji waa duulunya nde kandondon ni ato bere gi woda na kristo tamaa gany ma atagalei ga da ka shei awu ²⁰ Ama nnyuma kristo anona aduo bakono ni asabaka mbaadee ba ci ma ni ²¹ Ado waa are adonkono lanj na boce bopi, are adonkono lanj gboo na njon adoo nkufu ni bpi. ²² Ado waa daa Adam lanj na bere ba ci ma gany gboo kristo lanj na bere ba junii ba nj njuro. ²³ Ama baa anja na agaja. kristo atonka naa bashee mbaadee ba lee kristo abaja ma, njuro saa ndee a naa akoo api ma, ²⁴ Kanjale i ni lee bbonjo, kristo a naa koo na giyar ashee ayar Gaja ma, nde i nu

lee saa ndee abanjo baa maako, na iiko, na ikashi ma.²⁵ Adɔ wàà isim a ji gyari hali adɔ a ibere ma na a nanja ni.²⁶ Bɔce bɔ lee ka ibere akənja ndee a naa duur ma.²⁷ Adɔ waa << adɔ wàà adɔ baa maa ko ni a nanja ka tɛntɛn >> Adɔ wàà sàà ndee a lɛ wààba kɔɔ na baa maaako adɔ aɗe a ɔnyɛ ni ma gi shee ija wàà ndee akɔɔ na baa maako adɔ a ɔnyɛ ni ma ka ɗa njim na.²⁸ Na saa ndee ba tɔɔ baa maako ni adɔ a ɔnyɛ ni ma, galan ɔpi a gulopi a taa atɔɔ a ɔɔlɔ adɔ arɛ ndee atɔɔ baa maako ni adɔ a ɔnyɛ ni ma, i ni unu pi wàà Gaja ji baa maako.²⁹ Gɛn ma maako i ni ɗa ashee bɛrɛ mbaɗee ba miɛ pi bɔto ni alaa bɔce lan ma? Na kono kɛ ba njɛnɛ na, maako lan na ba miɛ pi bɔto ni a laa?³⁰ Na maako lan na gi ɗa ndi njika ni baa tam a panja na?³¹ Ambaja anyin i lee ka amɔcinjerka atindɔ yar Yeesu ni, nti lɛ ngadɛ nti ci baa njɛn :³² Ɖaa arɛ ma nta cɛ na efɛs kibɔri banɔnja ɔɔtara, i ta ji wàà bakono kɛ ba njɛnɛ na?< ji naa a njɛm adɔ wàà ga cɛn gi ti gi cii.³³ Gi pàá paa paa atɛbawor na << ɔsoro ɔɔbɔnɔ ɔn na pɛpɛɛ haali asonsono.³⁴ Lee ma gisheɓɓ naa a ɗa ɗeiɗei paa ma tewɔ na lee mbɔnɔ na. Adɔ wàà baɗa ba ɗa a nyin ni kɛ ba wɔɗa Gaja kɔ yɔn na nti lɛ nashee anyin icifala.³⁵ Ama baɗɛn ba tɛ balɛ wàà< na bakono ba kɔɔ anjɛnɛ? ɔɔlɔ ɔn panja kɔ ba kɔɔ a pi na ma?>>³⁶ I lee nyesheshe baja bɔko mbɔɗee ɔɗu ma bɔ na ci ci bonjo naa aye ta.³⁷ Bɔko mbɔɗe ɔ ɗu atɛn ma ki lee ka gi lopi gi na ɗoo na, ama i tu sɛra a lee blee ka gi pi koko gi pi giɗɛn.³⁸ Ganci Gaja gashee baa maako ka ɔɔlɔ ngɔɗee ɔsim ma.³⁹ ɔɔlɔ ɔnjuni kɔɔlee ɔɗɔɗɔkɔɔ na ama ɔɗɔɗɔn ɔn lee arɛ agɔja, na ɔɗɔɗɔn ɔlee ibɔri ba ɔɔja, ɔɗɔɗɔn ɔlee bɔsapi ba ɔɔja, ɔɗɔɗɔn ɔlee bɔfulɔ ba ɔɔja.⁴⁰ A lan lan kɔlɔ gboo iɗa ganci atɛn kɔlɔ iɗa.⁴¹ Ɔshilɛ ɔkaɗɔ ɔɗa, anjɔɔ ɔkaɗɔ ɔɗa ganci unjɔri kɔkaɗɔ gboo ɔfɛlɛ ganci gujɔri gi ɗɛn kɔkaɗɔ ɔ sanjɔɔ afɛlɛ na gi ɗɛn.⁴² Ɖaa bɔko mbɔɗee gi na ɗu bɔ na pɛpɛɛ na a ta bɔko mbɔɗee kɛ bɔ na pɛpɛɛ na ma, gɛnɔ nɔɔ bakono bɔnjɛnɔ aɗoo njuko ni.⁴³ Ba ɗu ma ki wɔɗa ɔkɔmɔ na, ama i ta nɔkɔmɔ, ba ɗu i ma kiwɔɗa ikashi na ama ita nikashi.⁴⁴ Ba ɗu i na aɔrɔlɔ ama i njɛnɛ njuro ka ɔɔlɔ ni. Ɖaa ɔrɔlɔ ɔn ɗa ma, ganci gboo njuro ni ka ɔɔlɔ ɔn ɗa.⁴⁵ Galan na ba njɛn waa: Are asɛbaka asɛbaka Adam apra arɛ njuro yar, Na Adam akənja uni aleeka ndee njuro nsonjoso nrɛnjɛ nanɔ ma, a na shee njuro.

⁴⁶ Ama ndee lee njuro nsonsono ma, kulee isɛbaka na, ndee ba pil nce acɛ ma, kanjɛm na, ndee lee njuro ma iɗi.⁴⁷ Are sɛbakai ba pil nce acɛ ma, alee atɛnaja na, anyɔtɛnaja alee ndee aɗoo na alɛnlan ma na. Ɖaa⁴⁸ atɛnaja aɗa ma, gɛn ci batɛnaja baɗa ɗaa alɛn lan kaja aɗa ma, gɛn ci balɛnaja ba ɗa.⁴⁹ Ɖaa gi ɗoo atɛnaja ma, gɛnɔ gboo giti ɗoo alɛnaja.⁵⁰ Ngadɛɛ n na lɛ ma na gɛn waa: Gurɔlɔ narekɔnɔ ku kpa Gaja kaayaritɛna ni na, na ndee unabu ma, ku wɔɗa njuro na ayo nayo.⁵¹ Ashiiri ɗɛn na n na yɛɛ ma tine akaɗa ashee anyinwaa: Ati ganɔ ka gi cii kpaari na, ama gi ti gi fuba kpaari.⁵² Bata sin guyuɔlɔ ɔɔkɛnja, kpaari guɔyine giti lɛ waa gi tine ma, ba ta sin guyuɔlɔ gukɛnja, Bakono ba ti ba njɛnɛ kɛ ba kɔɔ abuu na, naa napɔ gi man afuba mpoo.⁵³ Aɗuwaa: Isim waa: Gulɔbuka gucam ngudɛɛ k'un abu na ma, naa gurɔlɔ guɔika gu cam ngudɛɛ k'unaci na ma.⁵⁴ Njɛlɛ gulɔbuka gukara ngudɛɛ k'unabu na ma, naa gulɔɔika gukara ngudɛɛ k'unaci na ma, njɛn na unjɛn una lɛ waa bajɔ buce caa caa.⁵⁵ Ho buce aka caacaa aɗa; ho buce bukɔi u na cɛ na gutara ma, i ɗa? ⁵⁶ Bukɔi buce bu na ce na gutara ma na gɛn mbɔnɔ k'ulev, na mbɔnɔ kikashi ni gɛn guɔɔ.⁵⁷ Ama, gikuma Gaja i gapala giɔi caacaa na tundiyar Yeesu-Kristo ma.⁵⁸ Gani gaɗe lan, ambawor basɔlɔka, baanja ayiɗe ma, gisheɓu gisheɓu kɛn kɛnjɛn, na lee ndiyar antama na ce na ce, yɔ ma waa: anyintama lee ashee ndiyar ma kitɔ lee fɔi na.

Chapter 16

¹ Itassa na itanjɔvuka ashee atibawor ciri kɛbaja anyin gboo lee ma ɗaa nlɛ korɛnti na galati ki cɔɔ ci ba lee ma.² Baa anja bɔko kuushile usɛbaka ni a naa ɗu gusau buko awɔɗa ataa sɛra ashee ma naa ipaati sɛ nasaa waa ma kpa bonjo nai na.³ Naa nta kpa ma njɛn abɔ ashee ba ce na anyin gujɔ ɔ guɗe yerusalem ashee ba shee ma.⁴ Ita sɛm waa ma ce angɗopi ba ti ba yala amu gice.⁵ Ama see ma ce mase ɗuanɔ bonjo ni aɗuwaa this waa ma ce maseɗwaanɔ.⁶ Yaa bai yaa nti ma lee shile unyɔ ɗɛn anyinasul kokoo na ɗa anyinasul gulɛma gukaɗa naa isɛra ayala amu ace gaɗu nna yɛɛ ma ce ma.⁷ Kɛ ma na yɛɛ ma kpa anyinasul akɛfɛl anyinalan na ama nti yɛɛ ma s anyinasul cei ndijyan ata tɛlɛ.⁸ Baa ɗa bal nti ma ɗa Efɛsi hali pantecoti ka saa.⁹ Aɗuwaa gucanjɔ gubumbɔnɔ guɗɛn gutine ishee amu ganɔ ama moɛne mana ba yɔɔɔ.¹⁰ Itajiwa timotee akpa anyinasul palam aɗa fɛɛ asampɛna ipaa kpa ni na, aɗuwaa. Ati lee ndiyar atɛma ɗaa amu ma.¹¹ Uɗɛn apaa ti tiav ni na. Aɗuwaa:¹² Nu naa ni ɗɛn na bawor. Iti saa na Apolɔsi agaja ma, nduni ikaɗkiri waa alee kanjɛnɔlɔ ace anyinasu aɗe nna bawor, ama ka sɔlɔ waa Ace nnyɛmɛnde na ama saa ndee anaa njɛ gayɛɛ ma.¹³ Wɔɗa ma uucine gisheɓɔ gisheɓɔ, lee ma bɛri bawɔɗa konjɛnɔ ma.¹⁴ Bukɔi ishi na lee unjuni ma, lee ma nusɔlɔ.¹⁵ Nti yɛɛ ma lɛ anyin uɔ waasteefanaa abunju ma ni ba lee ka basɛbaka Akayii ni, na ba lee konjɛnɔ na kanja ntibawor cipi cirl kɛbaja.¹⁶ Galan naa ma na nyenne bere ɗaa gɛn ma na mbaɗee ba man na lee njɛnsonsono nde ma.¹⁷ Amucine ukɛr na steefavaasi na fɔntuntusina Akayicusi bu kpau amasul, aɗuwaa bari namu saa nde kiɗana ma,¹⁸ Aɗuwaa! ba pala amucine uɗooɗoo na nyinu ja gboo galan naa wa na kuma bereɗaa gɛn ma.¹⁹ Asii kicɔɔ mana kpata batɔ sala anyin Akilaasi na prisili, anyonna cɔɔci ndee aɗa ba gafala ni ma batɔ sala anyin gisheɓɔ na ndiyar anyiɗa.²⁰ Ati bawor basaaka batɔ sala anyin naa mza na sala anyin bawor nakur atɛn gisheɓɔ.²¹ Amu pɔɔl njɛn ka sala anyinbawor nakur atɛn gisheɓɔ.²² Amu pɔɔl njɛn ka na sala anyin. Itaji wa uɗɛn ka sɔlɔ ndiyar na kare alee fɔi! Maranato.²³ Ndiyar Yeesu agujɔɔ guɗa anyinasu!²⁴ Amusɔlɔ uɗa anyinlɛ na yeesu kristo ayiɗa.

2 Corinthians

Chapter 1

¹ Pɔɔl, yeesukriston atɛma na gaja kucinsɔlɔka natuwar timotee ashee gaja kacɔci ndee aɗa koretɔ natuba wor curɔ curɔ

kəbajai baɖa akai ni ma banjuii: ² Ataya gaja giyarir gibumbɔɔ yar ashee anyin a gujɔɔ na fɛe kusɔu na yeesukristo anyida. ³ Aləbarka aɖa ashee gaja , atundiyar isto yeesu -kristo ayar i alee ishei nɛka f nupələpələ kaguya ma. ⁴ Ana pələpələ atu gəŋ ma natu gboo guna pələpələ mbaɖee ba naa na ji ishei ma. ⁵ Aɖuwaa: kristo ishei ndee gi na ji ma iyɔɔɔ atasul, gəŋ cigboo upələpəu ndee ba li pələ pələ atu kristo ni ma uyɔɔɔ. ⁶ Atigu ta cii dee upəlu pəlu na ndinsono nji ashee anyin ita ji waa Gi nɛ upəlu pəlu dən anyinalan na naa kasuuru alee gicəuku atonjo ishejika de. ⁷ Nata tamaa aɖa gishebo aɖuwaa gi yɔ waa Anyin gboo ita ji ishei de ba tu pila pila anyin miav. ⁸ Aɖuwaa ku na yee unyir nawiya abumbɔɔ ndee awəɖa atu Asii ni ma na nawiya de api halɔ na yee awu atu ki caa yɔ waa giti gi naa ɖa njuro ni na . ⁹ Baɖe ba ti tɔɔ atu ɖaa bɛrɛ kə bakɔɔ sɛm baɖa njuro ni ma na naa gi paa ti kantan natigilopi na ama gikantan na gajiw ga na njənə bakono ma. ¹⁰ Alaa ka alu ncən anaa kɔɔ alaa atu buce buɖe ni uni na gi na ɖu na tamaa waa ataa kɔɔ alaa atu. acənɔ. ¹¹ Anyununyiɔu una nyənɔ nashee atu ma naa tuutuuma anɔ kagujɔɔ akuma gaja ashee atu gboo. ¹² Bukɔi bu lee atukumu ma na gəŋ atɔ ndawai gida na laa səriya na gasanaɔ gi nasara ɖulinya ni anyinalan ma, curɔ na ɖeiɖei kaasana gaja ka nyu, ki lee na gurɔfaɔ na ama na gaja ka gujɔɔ. ¹³ Ku njɔn akɔɖən ashee anyin akɔɔ awu bukɔi i natur ayo ma na nti yee iyɔ halɔ atɔ wɔɖa . ¹⁴ Daa iyɔ abonjo waa : Atu gilee ka anyinukumu ma anyir gboo itɔ lee atukumu ustilee ndiyar yeesu avaa pi ma. ¹⁵ Galan nti yee ma lee konjkaari ace anyinasul naa unɔ ka gujɔɔ akpala unyu. ¹⁶ Nti yee ma kul naneyunasu ace masequani naa ma ɖoo na Masequani api anyinasul naa iyala amu ace yuɖee. ¹⁷ Nle gəŋ ma nti yee ma nuulee anyin na aa? yaa niya ndee nnatɔɔ ma alee gurɔɔ kaniya ma lə waa luɔ na Aai aa? ¹⁸ Gaja galee ɖeiɖei yar na Galei gi lə anyin ma kaalee luɔ na Aai na. ¹⁹ Aɖuwaa gaja upur yeesu kristo awaasundee amu na silfe na timotee gi lee anyungicu ma ka lee luɔ na Aai na ama luɔ idaka na ni ; ²⁰ Aɖuwaa bukɔi gaja gaɖu waa gati galee ma dee luɔ na na gi kɔɔ alə acənɔ waa Ami na gaja ku kumu. ²¹ Ndee atonjo atɔ nanyin giyi kristo ni ma uni na gəŋ gaja. ²² Asteme katu nushemu naa aɖu njuro atfolu ni njuro nde nji anaati shee atɔ aluwaatu akənja ni ²³ Ntɔɔ gaja galee səriya ashee amu naa anyin idoo ncən galan na ka ma ce koreti na . ²⁴ Ki lee gi na yee gitunja anyucine uwəɖa ma na ama gikanjanyin idə ucinkarka ni aɖuwaa anyi nucine uwəɖa ma vyiu gishebo.

Chapter 2

¹ Ntɔɔ niya amucine ni waa kə ma na yee ma ce anyinasul nuciɔpe ka na. ² Aɖuwaa Amu ntapala anyinucine uuta piɛ anja napala amuja ukər na ki lee ndee mple ucine ma na? ³ Njɔn gəŋashee anyin naa ntati kpa anyinasul ma paa ti pala mbaɖee bashee amu ucinkarka ma bucine piɛ na nwəɖa n'anyin kaja tamaa waa amucinkarka de uulee atiga nɔ atuja. ⁴ N'ucimpie ka ubumbɔɔ ni na njɔn ashee anyin ki lee waa naa anyinucine upie na ama naa iyɔ usɔɔ ubumbɔɔ ndee nwəɖa ashee anyin ma. ⁵ Ita ji waa uɖən lee ucinpieka kagulesura guɖən ki lee amu na alee na anyingano ji alee ama. ama ikide galei naa ipaa ti goro na. ⁶ Are de alee gəŋ ma isəm ba ɖu ni gutɔ gubɔka guɖən nguɖee baa anɔ waa gusəm ma. ⁷ Gutɔ gubɔka gusura guɖe shee ikide naa ji na ni suuru atəɖə ni naa pələpələ ni naa ipaa ti wu ni ucine upie akɔɔ awu gəŋ na. ⁸ Nti ɖu anyin ikashi waa ifana anyinusoɔ ashee kare de. ⁹ Aɖuwaa njɔn nashee matunja anyin ayo itaji waa itɔ nyene alesuraɖe unjuii. ¹⁰ Itaji waa ltəɖə are dən ambɔɔ amu gboo ntəɖə kare na ndee ntəɖə ma itaji waa ntəɖə ni anyin alən na kristo anyu. ¹¹ Naa gi paa ti shee sheetaani gano aboɖo atalan na aɖuwaa ku nyir alesura lan na. ¹² Nkələ njka traosi kristo alaabaaru asonono lan ma baa maa ɖaa ndiya atine gucanjo ashee atu ma ki damu fɛe na aɖuwaa : kə ma nɔ amuvwor tiiti na ma lan. ¹³ Galan na nfənapala pi na na ce masaduan. ¹⁴ Ukumu utə gaja giyarir la palala gi na ji caacaa na yeesu anyida asal uyɔu kufətərə usonono kristo baa njkana! ¹⁵ Atu gi lee ka ufətərə usonono kristo ni ashee gaja mbaɖee ba nɔ ndi nsono ma na mɔɖee ba ndi nci ma bagicuca . ¹⁶ Baɖən sul dee ufətərə buce kuja na na kə pi ba na ci baɖən sul dee njuro kufətərə na na shee njuro na ga ɖa gishebo alesura de tuutuuna aa?. ¹⁷ Aɖuwaa ku yalə gaja kaalee ɖaa basakatuutu ma ba na lee ma na ama ni ja ni gaja gapara atu gi lə kristo agalei anyu.

Chapter 3

¹ Gukɔɔ asəba nashee gano atɔ gilopi acənɔ aa? yaa guko ti hie ɖaa baɖən ba na njɔn abɔ na shee gano ma yaa nyin unu shee atu gano? ² Anyin dee ka atu gubɔ banjon atfalɔ ni ma bɛrɛ banjuii ba yɔ ku na tur. ³ Anyin gilopi ipra kristo agubɔi ba banjon ma atuntə ma njɔn ka ki lee na buciɔɔɔ na ama na gaja njuro yar anjuro ki lee atala ki kpalaki lan na ama bɛrɛ bɔfolu kɔkpalaki lan. ⁴ Kicja de giyiɖe na gaja maa idoo na kristo sul na. ⁵ Ki na lə waa atu gilopi gi wə ɖa ka uyɔu alee akɔɖən idoo na atasul ma na Ama atu yɔu lee de uɖoo na gaja sul na. ⁶ Ashee ka atu uko gipra kunjon na ama na gaja kan njuro Aɖuwaa gubɔnjɔnka gi ti pi na bu ce ama njuro nti shee njuro. ⁷ Ita ji waa ntəma I nna pi na buce ma ba njɔn nji atala kɔkpalaki lan nu pra ukumu halɔ Israel kəbapi kə ba kɔɔ ti səra bakiɖe musa agaye lan na aɖu agaye kukumu una piɖe piɖe ma lan ukumu dɖe uyee lee usheɔ ka na. ⁸ Gəŋ ma bai na njuro kantəma kukumu kuyɔɔ awu na. ⁹ Itaji waa ntəmai nna kə are agalei ma kuku mu uyɔɔ gəŋ ma ntəma ndee nna pala are aɖa ɖei ɖei ma kukumu uni utukɔɔ ayɔɔawu. ¹⁰ Galan bu kɔi bucee alee ukumu dən uɖa uwu ni ma. ¹¹ Galan ndee icee alee ukumu ndee usheɔ ma gəŋ ma ukumu ndee ku na bɔn na ma uni ulee ka ubumbɔɔ awu ¹² ɖaa giwəɖa kaja tamaa ma gitidu atalo ikanhuri. ¹³ Atu ku na lee ɖaa musa ana tɔɔ njuro na kəl agaye naa Israel bapur ba paa kɔɔ akiɖe agaye ma na ukumu de ulee ubonka na. ¹⁴ Ama bɔfolu ikanker kə ba ti kaashi na. Aɖu waa halɔ nurɔɔ de njuro de nnaa kəl pi ba ta naa tur alkawu i ka gubɔ gunono ki na ka ɖa na shee pi na aɖuwaa kristo ni i na njkuro nde njaka. ¹⁵ Halɔ nurɔɔ ba ta naa tur musa agubɔ njuro nde nnaa ti kəl bɔfolu. ¹⁶ Ama njkələ uɖən acam yeesu afuba ndawa ma nkuro nde njaka. ¹⁷ Ndiyir alee njuro gaɖuu ndiyir anjuro aɖa ma baa mu nu una kaɖa kaɖa . ¹⁸ Atɔ gano i atubuye bukaɖa ma gi ti kidɖe atɔ ndi yar ukumu ɖaa ba na kide ganɔ ma

Chapter 4

natabaa mu nu una fuba na yee idā dāa ndiyar ukuma na yee ufa na ndiyar ukumu ndee uqoo na ndiyar njuro ma .

Chapter 4

¹ Galan dāa baɗ nē atī shee va shee atu ntōwa nde gi na lee ma , ku pala atalo icii na. ² Na gi kōw nakesurai idā gicifala na nkomo ma abēda ku na sara na maugum kaasana na cəpracəpra gaja kaalei na Ama gi na lē na nija na gi na bō bere ba laakaari na pi na Gaja sul. ³ Itaji waa atalaabaaru asonsono aɗa nkomo, aɗa nkomo nji, ashee mbaɗee ba na li ma. ⁴ Mbaɗee kē ba shee ija na ma dulinia nnde laaja gakara bagufanja nfōnō naa ba paa ti nē kristo alaabaaru asonsonoi kukumu una piɗe piɗe aɗa dāa Gaja ma na. ⁵ Ku na lee atī gɗopi ata waasu na ndi yar yeesu kristo awaasu na gi na lee, na yeesu lan na gi pra anyinbatənleeja. ⁶ Aɗuwaa: Gaja galē ka waa: ukadu ukada nkomo n'sanjkw alee ukadu ukad nkomo atifalu ni na gikaɗa bayo Gaja kukumu uɗa kristo ni ma. ⁷ Gi tonjo gaja kamaana ɗe abuce ni naa gaja kukashi ibunbōnō ɗe idā ashee gaja, ipaa ɗa ashee atu na. ⁸ Batipam atu baa mu nu ni, ama ki ɗa atu bitina gutji ishei ama ku bē ɗa tamaa na; ⁹ Batidu atu ishei , ama kuu abēda na Atalo ici ama ku lii na; ¹⁰ Gi tonjo ndiyar yeesu abuce atalo ni baanjan na ce baanka na naa yeesu anjuro gboo nɗa ata lō ni. ¹¹ Atui gi ɗa njuro ni ma, ba ti tōw atu na shee buce yeesu lan , naa yeesu anjuro nɗa ata lō ici ka ni. ¹² Galan na buce buɗa atu ni , na njuro nɗa anyin ni. ¹³ ɗaa gi wēda njuro nde kuvuive ma, uti lē ujan ni waa: Nshee ija ma lan na nna lē ji ! Atui miyau gi shee ija galan na gi na lē ji. ¹⁴ Yo ma waa ndee anjōn yeesu ma, ataa njōn atu gboo na yeesu, anjōn yeesu ma, ataa njōn atu gboo ma yeesu, naa alaa atu nanyin gi yiɗe anyi. ¹⁵ Anyinalan alesuwaɗe itu lee, na gaja kagujōw guyoɗo nace na gaja kukumu naatuutuma anaa kuma. ¹⁶ Galan na guna ɗu atalo ikaŋkuni , baa maa atigulo ngude giwēda waa ma guti gu cii ani, gulo gulo gufōli i giwēda guti gufōli i gi wēda ma, guti gu naa fu naa fuba fuba baa njān baa njān. ¹⁷ Aɗuwaa wahala ndee gi na ji urōnde ma, alee abon ka na , ataa kaŋa nātu gujō ukumu ndee uɗa nace nace kuwēda gusura na ma ni. ¹⁸ Aɗuwaa: kukōw kiɗe ayōkō i gi nanā natunyine ma na ama ndee ku na nē waa ma uni ki na sheu na lee idā ka ni na ce nace.

Chapter 5

¹ Giyo waa: Gulo ngdee ni gi ɗa, naa gulee gutənaja waa ma, guta cii, gi kōw awēda gulo gufōli guɗa alānlan gu ni Gaja ga cā kaku, nagulee gaɗuɗaka na ce nace, ki lee bere ba ce ka ku na. ² Gulo ngdee ni giɗa waa ma, gi ti ji ishei naa naa yee gi kara gulo ngdee guɗa alānlan ma, ³ Ita ji waa: gi kara gulo guɗe ku ɗa nkōli na. ⁴ Aɗuwaa: Atui gi kara gulo guɗe ma, gi ti ji ishei yogo ipa atu, aɗuwaa: Gisolō gān, ku na yee gifōɗo aɗa nkōli na, gi ti gi kara gulo aɗa naa ngudee gunacima, njuro kaguja gukar a nji. ⁵ Ndee alee atu gān ma, uni na gān Gaja, aɗu ka njuro nde ashee atu. ⁶ Gi wēda na ni tamaa baanjan, na gi sanjkw ayō waa: ɗaa giɗa gulo ngde ni ma, shee gi lan na ni gaɗu. ⁷ Aɗuwaa: Ucinē kaasana ji gi na sara, ki lee bere bujan na, ⁸ Giwēda tamaa, naa naa yee waa gicōw atēbē gulo ngude ni naa aɗa ndiyar aguja ni. ⁹ Galan na gi na lee kaŋkaari na yee gi ɗa, ɗaa anayee ma, giɗa gulo ngude ni naa, kokoo ku ɗa gulo ngude ni naa. ¹⁰ ɗuwaa: atī iɗano gi ti gi ce Kristo ikēma kamboi sul ba cām n'atu ikēma, naa baanja acam usalu, nsono nji ulee, mbōnō nji ulee nkālēi uɗa gulo ni ma. ¹¹ Galan giyo ndiyar acuni, galan na gi na bō bere balaakaari; Gaja ga yo atu, anyin gboo anyunyōw ni iyo atu. ¹² Ku na yee gi kōw anyin anyin gano waa:Yo atu na, ama, gishee anyin gano ukuma anyinalo naa iyo dāa ibue mbaɗee ba na kuma balo fōi kaŋilan kulee biɗolu ni na ma. ¹³ Aɗuwaa: Nta lee nyasheshe yar, Gaja ji nlee ashee nta sanjkw alee gufanayar anyin pi nlee ashee. ¹⁴ Kristo usolu uti pam atu kəŋkəŋkəŋkəŋ, na gi na waa, ita ji waa, uɗəŋkōnō aci ashee banunii gān ma, banunii bacika gān. ¹⁵ Asanjkw acii ma, acici ashee banunii, naa mbaɗee baɗa njuro ni ma, bapaa kōw aɗa ashee balo na, ama, baɗa ashee ndee aci ashee pi naa akōw anjōn ma. ¹⁶ Galan tōw na nnyēmā kukōw ayō uɗən gurilo ni na, ota ji waa gurilo ni na gi yo Kristo, tōw na nnyēmā kukōw ayō ni dāa gān ma na. ¹⁷ Arē ɗen ata ɗa Kristo ni, apra arē afōli. Alesura ujan ishev; iɗōli idā ka nnyēmā. ¹⁸ Ini ijanii iɗoo na Gaja sul na, apala ka Kristo apī na urōnju na na atī nna Gaja atigicuca, na ashee atu urōjunama kantēma. ¹⁹ Aɗuwaa: Gaja gaɗa Kristo ni na, na yee Kristo apempenje aɗe agilopi na dulinia bagicuca naa apaa kōw atōw bataali na, n'adu urōjunama kaa lei atu ni. ²⁰ Atui gi na lē Kristo antēma kabulei dāa a tumpi Gaja gana kun na ma na ɗu ikashi; ji ma suuru urōjuna ma uɗa anyin na Gaja anyin gicuca. ²¹ Ndee kalee mbōnō ayō na ma apala ni atōw atumbōnō atōjo naa atu gipra Gaja ka ɗeidei baja

Chapter 6

¹ Daa guna lee ntēma na Gaja ma guti ɗu unyin ikashi waa ipaapala Gaja kagujōw gupaa fəlaanyunna. ² Aɗuwaa atī lē: waa tam ndee isēma n'cam akunyūju ndi nsono kushile n'cam' akī alam atən-nnyūmā njōma ndi nsono kushile ³ baa Gapanja nuna kagina shee ntērē ku nyica na naa Gaja kaŋtēma npaa pra daa gucəra mana. ⁴ Ama atigi tuwa apra bukwō itaba waa Gaja kəbatənleeja balee ma baa unaashu ni baa batī piyēetū baa nuɗiɗiɗiɗiɗi gi wuda suuru. ⁵ Baa ukəwū ni na, baa isaraka nuna, baa ucəpru ni na, baa atēma nuna, baa unyūjununa, baa bunu kuruka ni na: ⁶ naciriciri, na uyōw, na suuru, Gaja kikashi na njuro nsonsono, na ijakusolu. ⁷ Na ija kabule, na Gaja kikashi, na atara yōkō ndee una ce gutara ma na ndee una kəlgū tara ikēma kija ma. ⁸ Ukumu ni, na ulaaw afəlē ni, na Gapanjaka na ma gabōnō na gasono ni. Bana nēni na daa arē ana pi na laa baru ija kaja ma. ⁹ Adanaa kəba yo ni na ma, ashee bayo ni ada naa acikama, ashee kalee acikana ada batiyee bakēni acima. ¹⁰ Daa icimpiyee ka baja ma, ama aticine una nakər kər banjan daa ba sheere ma atī guti pala bare tuutu ma bade batī pəra batanja daa kagiwu da akodən na ma ama atī guti lee alesura ijanii. ¹¹ Atē bunō butine ashee anyin cōrēŋti kəbaja atī gifolu gutine. ¹² Ka lugo naa anyin agifoluna ama anyi lugo ka nanī anyi gija. ¹³ Shee ma atu

Chapter 7

anyɪ ɡɪja naa manaa lɛnaa anyɪn daa ambapi ma ɲana ma anyɪ bawor.¹⁴ Ita cə arɛ aɲpa paama sɛna barɛ nbadee kɛbada dɛɪ na mana. adɔwaa a mɔna man ija yarɛ na ɪsɛii yarɔ? Yaa mudaka fɛtɛla na nkomo kagɪ cɪ ca? ¹⁵ Urɛɲɔ paɲa daka Kristo na sheetani bagɪ cɪ ca? Yaa ndee ada dɛɪ dɛɪ ma na ndee kada dɛɪ dɛɪ na ma mu na man pɪ. ¹⁶ Mɔna man Gaja kanƙu na akuna baja banƙu? atɔɲ gulee Gaja nɲuro yar a Gafalaji Gaja Galɛ gɛn: ntɛma da adjɪ aye napɪ ntɛma lee ba Gaja, na batɛ balee a ma samaa. ¹⁷ Galan na ndiyar Gaja Galɛ waa: tɛbɛ ma barɛ bade sul alɛn nɲɪ gadu, paa ma fɔn bu kɔɔɪ kɪda cɪrɪ cɪrɪ, naa amu ma camaanyine ¹⁸ ndiyar akɔɔlɔ cɛɲɛ waa ntɛma pra anyɪ naya naa anyɪ ipɛra am bapi.

Chapter 7

¹ Amba soro alɛkawɪ bade bada ashee anyɪ, Galan laa ma, anyɪ nalɔ n*bukɔɔ buna kpa nyɪn ajɪ wa ma nɪ, naa yɛɛ cɪrɪ cɪrɪ kanɗawa naa naa she Gaja jirima na ija. ² Cam mamu anyɪ nɔfolu nɪ, baa arɛ paɲa sul ɡɪ da dɛɪ dɛɪ a, kagɪ piɛpiɛ vɔɔn agɪfolu kagɪ jɪ naa nyɪn akodɛn na. ³ Kɛma na cɛnnaa nyɪn ukɛma na ncee lɛnyɪ boɲo ɪda atɪ folunɪ, na ɡɪ man da baanjɔn baa bubu baa nɲuronuna. ⁴ Nwuda na ahyɪn ukantam ububɔnɔ amu cine ukɛr na anyɪn ntɪ dunyɪn ɪka shɪ am ɪsan na mu baa maa ɡɪtɪ jɪ ɪsheɪ. ⁵ Nkɛle ndee ɡɪkpa Maseduwaanɪ kagɪ sɛra aɲura na ama ɡɪɲɛ unawɪya mana banɔ ni ubobo cɪka ɪka ɪdɛ sɪratu atɪ folu detɪtɛdɛ tu. ⁶ Ama Gaja ngadee Gana du nbadee bana piɛɛ ɪcine ma ɪkashɪ ma na na doo do atɪ cine natutɛ vɔɔɪ. ⁷ Kulee Tɪtɛ vɔɔɪ kanɗ dɛn dɛn na a doodo anyɪn cine na ama ɪkasɪ ndee ɪcee buɲa dɔnɪ ma Gboo lanɗ. Atɪlɛɛ tuwaa anyɪn cɪm piɛɛ na ɪfolutɛdɛka daa sɛria Galana amucine ukɛr paa. ⁸ Ita jɪwaa angale ganyɪv taja Gatɪ tɛdɛ a nyɪ nɪfolu kɛma le nshɪ yɔna nɪ nyɔ waa galeɪ Gade gatɪtɛdɛ anyɪ ɡɪfolu tam dɛn ama nlee nshɪ yɔ. ⁹ Ama nnyumɛ nda ucɪɲkɛrka kulee anyɪ nucɪɲpiɛɛ ka lanɲa aduwaa anyɔnu cɪɲpiɛɛka vɔɔba anyɪnɪfo lu na ɪfa na ashee Gaja aduwa kagɪ lenyɪnnɔ nɔ ndɛnna. ¹⁰ Ucɪɲpiɛɛka ndee vna fana ashe Gaja vna fuba atɪ ɡɪfolu Gɛnilan ɡɪtɪɡunɛ vɔɔru, na kagulee atɪ cɪɲpiɛɛ ka kanɗ shɪyɔna. Ama ucɪɲpiɛɛka ndee kuna fuba arɛ agɪfolu nama unapɪnabuce bu. ¹¹ Kɪdɛ ma daa gulesura ɡudɛ ɡupɪɛ Gaja k'ucine ma, akpala bai na kɪ caare anyɪn na! ba ɪ na ɪcɛm kɪkɛma, gayoro gapaɲa jɪ kaa yar anyɪn na, asampɛna ipaɲa nɪ kɪkpa anyɪn na bai n'ɪsɔlɔ waa lee kanɲkaari apana ɡutɔ ɡubɔka gupana! ɪcɔɔ alaa afaɲa baamunɔ nɪ waa kɪ lafu ayo galeɪ ɡadɛ na. ¹² Nta ɲɔn ashee anyɪn, kulee ndee alɪn ɡulutɔ ɡudɛ ma lanɗ na, kɪsan, kɔɔ alee ndee acam ɡuluntɔ ma lanɗ na ama, naa anyɪnucare ɪ una caare anyɪnalɔ na shee atɪ ma lee anyɪn ɡɪcɪca naa lee Gaja kanɲɪ gboo. ¹³ Galan atɪcine ɪdooɔɔ boɲo. Naticine ɪkɔɔ apɛmpɛɲɛ akɛr ɲkɛlɛ Tɪitɪ a pɪ ma, n'atanɲuno ɪda fɛɛ n'anyɪn ganɔ. ¹⁴ Nta kuma angulɔ aɲyɪ anyɪna lanɗ ɡɪ ni kaa lee ɡabɔnɔ na, ama, daa ɡɪ cee na lɛ ija baanjɔn, galan na ɡɪ kuma atalɔ Tɪitɪ aɲyɪ, n'vni gboo aɲɛ kɪja. ¹⁵ Accɔɔɪ laa ɪsɔlɔ nafaɲa akpala ɡuya ɡuya, adɛ tɪ lige vnyenu ɪ anyɪnɔnɔ ɪwɛɔɔ na ɡɪsɛnɛ ɪ cam nɪ na cu nɪ na tar aɲyɪ ma. ¹⁶ Amucine ukɛr baa munu nɪ na ntɔɔ angulɔ na dɔ n'anyɪn.

Chapter 8

¹ Ambawor ntɪ yɛɛ ma lɛ anyɪn, Gaja kagɪvɔɔɪ Masɔuanɪ ka cɔɔɔɪ nɪ kɛbaja ba ɲɛ. ² Inawɪya tuutuuma ndee ɪtɔɲapɪ ɲɛ ma, kagɪcɪca, baa nakama bucinɛr ka vɔɔɔɔ paa, na bagɪsheɪ nɛ ɡɪɲum arisiki abumbɔnɔ halɪ ba wɛɔɔa ɡɪvɔɔ ɡulee ka. ³ Bacɔɔ lee ɡɪvɔɔ nɔɔɔ lee kasɛriya, na bucinɔlɔka na ba lee awubukɔɪ bawɛɔɔ, ⁴ Na balɛ atɪ waa atɪ gboo ɡɪ lee kanɲkaari akaɲa na atɪ bawoɪ cɪrɪ cɪrɪ kɛbaja ɪ baɔɔa Yesrusalem ma. ⁵ Kɪ lee waa ukantunama kanɗɛndɛn daa ɡɪ na yɛɛ ma na, ama, ba cɔɔ atɔɔ bagɪlopi bagulɔ ashee ndiyar daa ɪsim ma, naa tɔɔ balɔ ashee atɪ gboo daa Gaja gasɔlɔ ma. ⁶ Na ɡulɛ Tɪitɪ adɲkanɗ abɔɲo ntɛma nsonsono ndɛ alee, aduwaa: Acee ka sɛba ntɛma ndɛ. ⁷ Anyɪn gboo daa ɪnalee anyɪn abaamu nu n'ucine wɛɔɔka, na bulei bulɛka, na kanɲkaari, aleura ɔɲunɪ nɪ ma, n'ɪsɔlɔ ɪsɔlɔ atɪ ma anyɪn miyav lee ma, ntɛnsonsono ndɛ. ⁸ Ka ma na lɛ na kpashe na shee anyɪn na ama, basaaka banɗ anyɪnakonɗ kaari, nanyɪnɪsɔlɔ ɪkɔɔɔ. ⁹ Aduwaa: ɪyɔ atɪ ndiyar Yeesu kristo, adeɪ alee arisikiya ma, anyɪnalɛn na apra asheɛɛ naa anyɪn ipra arisiki baja. ¹⁰ Da a n nanɔwaa ɪsim lee ma, aduwaa ɪcɪm lee ɡɛɲ kɪ lee waa daa ɪcee na lee ma na, ama, dɔo ɡacokol n'ɪcee kur kaniya. ¹¹ Lee ma, ntɛma ndɛ atɪ cɛm kaayala, na bukɔɪ ɪwɛɔɔa ma, na niya ndee ɪwɛɔɔa na lee na mɔ mɔ lee atɪ wɛɔɔ. ¹² Ita naa shee n'ucine usonsono, shee bɛɛɛ bacam n'ucine vɔɔɲkɔnɔ, kɛ ba lɛ waa muleeka kɪshee ɪwu ɡɛɲ na. ¹³ Kɪ lee ba na yɛɛ bakara anyɪn ɡɪsheɛɛ n'akaɲa na basaaka na, ama, baɲa awɛɔɔa dɛɪdɛɪ. ¹⁴ Naa ba ni gboo bukɔɪ bawɛɔɔa kuyɔɔɔ ma, ɪtɪ kanɲa nanyɪn ɲkɛlɛ ɪ unɪ tɪ sɛr anyɪn ma, bakana n'anyɪn lee dɛɪ dɛɪ. ¹⁵ Unɔn cɪrɪ cɪrɪ kabɔ, ɪlɛ waa: Ndeɛ apɪdɛ tuutuu ma ma, kagoro awɛɔɔa na, ndee apɪdɛ cɛɪ ma, akɔɔɔn kɪ sɛr nɪ na. ¹⁶ Ukumu ashee Gaja, daa adɔ Tɪitɪ ucine nɪ, kakonɲkaari dɛ ashee anyɪn ma; ¹⁷ Aduwaa Tɪitɪ atɛlɛ bukɔɪ ɡɪ na yɛɛ ma, atɪ yɛɛ akɔɔ atɔɔ konɲkaari afɔlɔ nayɛɛ ace anyɪɔadɔ n'ucɪnsɔlɔ ka. ¹⁸ ɡɪtɪ yɛɛ ɡɪ tɛm nɪ adɛ nna atuwor ndee baɲa anakuma, aduwaa: Apalaka na laabaaru asonsono ace ɪcɔɔɔɔ mɔnɔ banɲunɪ nɪ, ¹⁹ Unɪ na ɪcɔɔɔɔ mɔnɔ balaa waa anaa yɔlɔ atɪ nace ɪnyɔɔa ɡɪ na lee ntɛma nsonsono ɪ nlee atɪ ndiyar ukumu kantɛma ma, nalaa na sɛriya daa ɡɪnalee n'ucine usonsono ma. ²⁰ Da a ɡɛɲ ma na ɡɪ na lee naa vɔɔn apaati yolo atɪ nabukɔɪ ɡɪcam, naa naa lo ɪ ma na; ²¹ Aduwaa ɡɪtɪ yɛɛ bukɔɪ bucu ma, kɪ lee ndiyar anɗɛndɛn aɲyɪ na, ama bɛɛɛ banɲyɪ miav. ²² Na ɡɪ lɛ atuwor ndee ɡɪɲɛ akonɲkaari alesura tuutuuma nɪ ma ayala pɪ aace, na akɔɔ alaa na faɲa akonɲkaari nɪ na yɛɛ waa ucine ndee awɛɔɔa ma atɪ kantan n'anyɪn. ²³ Galan ita saa na Tɪitɪ agaja, alee atanyɪvɔɔɔa na nɪ na lee ntɛma, anyɪnasul; ita saa n'atuwor asaaka, ɪcɔɔɔɔ mbaɔɔɔ ba lee Kristo ukumu ma; ba laaka nɪ natɛm. ²⁴ Laa ma afa pɪ waa ɪsɔlɔ pɪ ɡɪshebu n'ja naa ɪcɔɔɔɔ basheɛ ija ayo waa ɡɪwɛɔɔa ija ɡɪ kuma ata lɔ anyɪna sul.

Chapter 9

¹ Kɪ kɔɔ a hɛ waa: Marɔn ashee anyɪn bukɔɪ ukanɲa na Kristo kɛbapi Yerusalem kɛbaja ma na. ² Aduwaa: nyɔ anyɪna niya

asonsono ndee iwēda ma, nkən na n na kuma anyin nashee angulo Maseduanī kəbaja banyu, naa lə waa: Akayii kəbaja ba cee akpeḍe bon na saa ḍoo gacokol; bakonkaari ḍe aḍu bere tutuu ma ikashu. ³ Nti matəm atubawar bapi anyina sul naa, ukumu nkuma anyin ashee pi ma upaa lee fəi na, galan kpeḍe ma anyinalo, ḍaa nlə ma. ⁴ Kə ma na yee, waa Maseduanī kəbaja bata yālā atu ace anyinasul bapaa tunə waa: kika na kpeḍe na, naa ka gicifala giḍi atu kokoo anyin na. ⁵ Nkən na ntəm ayḍa ati bawor waa: Bace anyinasul, ati wala wala gujḍo nguḍee i ḍu waa ishee ma, gukpe, naa gulee anyin ucinḱa ni na ishee ki lee nucimpieka na. ⁶ Yo ma waa: Arei aḍu ceima, cei na anaa piḍe arei aḍu tuutuuma ma, tuutuuma na a naa piḍe. ⁷ Galan baana ashee ḍaa akur aniya n'ucinḱarka ma, i paa lee təlashi kokoo batī caaree ni na, aḍuwaa; Gaja gasolḍo ndee a naa shee n'ucinḱar ka ma. ⁸ Aḍuwaa: Gaja giṭi gasəra ashee anyin kuyḍu tuutuuma, naa baanḱən unu shi na wəḍo wəḍa baa munu ni nakə n'anyimbukaata, naa awəḍa tuutuuma na lee n'alesura isonsono. ⁹ Aḍuwaa: Banḱən waa: Acḍo wəḍa gujḍo ku na shee bashere ḍaa asolḍo ma, abucəma bu ḍaḍa nace nace. ¹⁰ Ndee a na shee ndo baḍuka n'ujḍu juka ma, ataa shee anyin naa apala bukḍi iḍu iḍu ma ujum tuutuuma, ataa pele anyina ḍeiḍei kale ura. ¹¹ Itu pra arisiki baja anyina baamuni, ashee gujḍo gulee kat wəḍa nalee ma, lan na bukḍi gice na ma ashee pi ma, bakuma Gaja. ¹² Aḍuwaa: anyinukanḱu na ma, ikaḱa na Yerusalem kəbaja ma, ilee ali heeri abumbonḱo alesura tuutuuma ni naa baana akuma Gaja. ¹³ Anyinukanḱu na ma, uti laa na faḱa ḍaa una lee ma naa bakuma Gaja ḍaa una nyene Kristo alaabaaru asonsono kantəma, n'anyungujḍo iwəḍa na lee na shee baana na ḱa ma. ¹⁴ Batī nyinḱə na shee anyin, aḍuwaa: Bacḍo asolḍo anyin piḱusu anyungujḍo gubumbonḱo Gaja galee ashee anyin ma lan. ¹⁵ Ukumu utə Gaja ikoyar lan, agujḍo kuvnabon ayḱna.

Chapter 10

¹ Amu pḱolḱ, nti ḱon na nyunə anyin na Kristo abucəmakalibarka, nti buro angulo anyinyu ntaḍa anyingicuca, ama, nta mana anyinasul aḍa gaḍu lunḱa nti pan anyin. ² Nti ḍu anyin suuru, nkəlḱ ma kpa anyinasul ma, i paa lee amu ḍoole ma cuu upan kaare i baḍən ba na kiḍe atu ḍaa gurilo kaare ji gi na cu. ³ Gi ta naa sara gurilo ni, ku na ci gurilo kagutara na. ⁴ Aḍuwaa: Bukḱi gi na ci na gutandma, ki lee gurilo kayḱo ni gi na ci na gutara na, ama Gaja katar yḱo ni gi na ci na gutara. Na pēpēe na ḍur ikashu na kpaari na Gaja ma. ⁵ Giṭi kə na pēpēe afaḱa i nataakalo alan natən Gaja kuyḱu ma, naa naa yee gi pi na bere bafaḱa nyene Kristo. ⁶ Anyunyenye uta ti kpe abonḱo, giṭi bḱ mbaḍee kəbana nyene na ma, batḱ. ⁷ Kiḍe ma gishebu! uḍən ata naa tḱo agulo waa aḍe lee Kristo aja, isim a lə agulo aglopi waa aḍe lee Kristo aja ma, atu gboo Kristo abaja pi gi lee. ⁸ Nta sanḱḱo na kuma angulo yḱu yḱu ḍaa iko ndee ndiyar ashee atu waa gi cere n'anyin, klee waagi ḍun anyin na ma aa ka giḱa gi cifala ka gi ji amu na. ⁹ Naa amabo n na ḱon na shee anyin ma, upaa kolo anyungano na. ¹⁰ Aḍuwaa baḍən batī lə waa: Abḱ kabulei bukanḱrə na caare gaḍu: Ama ata ḍa atasul, ka na hav atu na, abuliləka buḍe bu buro. ¹¹ Are i ana lə gən ma, kare ayḱ waa: Ḍaa ati bulei bukanḱrə giṭi mana anyinasul ma aa, gən ci gboo gi ta ḍa anyinasul atibulei bukanḱrə. ¹² Ati ku na yee giṭḱo atalo afana m'udən na, kokoo gi kpaari na mbaḍee ba na shee balḱ ija bagilopi ma na. Ama, batī keeḱi na bagilopi ḍaa baḍa ma, bana keeshi na ba gilopi gən ma aa: Gufaḱa kuvṭə pina. ¹³ Ita saa n'tu, ki nayee gukuma atalo ḍa gayala ba ḍu ashee atu ma na, gayala ngadee Gaja gaḍu ashee atu ma, gi ni ji na yee giyide na ma, ḍaa gi sara Halḱ ati kpa anyinasul ma na gən. ¹⁴ Ku na yee gisəla ati gayala na, ḍaa ku kpa anyinasul ma na, Anyinasul na gi kpa na Kristo alaabaaru asonsono. ¹⁵ Ku səla uḍən agayala alee baḍən ba ntə ma, na kuma alalo na: Ama, na tama, uta ji anyuncine iwəḍa ma, uti pele na kpər na ce anyingicuca, ḍaa gayala baḍu ashee atu ma. ¹⁶ Waa gi lə laabaaru aḍe anyungadu, gi paa ti kuma ata lo na ba saaka bantəma balee ayala gaduu bayala ma na. ¹⁷ Arei a na kuma agulo ma, akuma agulo Kristo ni. ¹⁸ Ki lee ndee ana kuma aguloḱa, awəḍa ka anfaani na, ama, ndee ndiyar ana kuma ma, awəḍaka anfaani.

Chapter 11

¹ Oh! maa, itu sərə atonḱo amunḱasheshe! gasono ilafu atonḱo amu! ² Aḍuwaa: Nti cel nanyin gucele Gaja kagucele ku nna cel nanyin, aḍuwaa njḱ anyin pi ashee usoro aḍonḱonḱo, uni na gən Kristo ḍaa upigii ndee aḍa curi curi ka yḱ usoro na ma. ³ lige ma, waa: Na giyḱi ji ubu api ati paapaa na awa, asampəna iṭi kpa amu na gaḍonḱonḱo, waa bapaa ti paapaa anyin, upaḱa na Kristo na. ⁴ Uḍən atakḱo apiti na lee Yeesu afolḱ awaasu na shee a nyun, ḍaban na ndee gi lee awaasu ashee a nyun ma, kokoo ḱḱuro nfolḱ ḍaban na ndee icam ma, iti ti tələ na shee kare gishebu. ⁵ Nti ḱə waa: Ba təmka baḍe una tḱo waa ba ḱərə ma, kə ma jiba banyu na. ⁶ Baa maa abuliləka ni kə ma yḱ kandina ki lee ndee awəḍa uyḱu awu amu ma, asul na nda na, gi sanḱḱo akaḍa afaḱa anyin kpaa baa mu nu ni. ⁷ Yaa mburo angulo anyinasul naa anyin i taa alan ma, nlee taali aa? Gaja kalaabaaru asonsono na nlee ashee anyin faala aa? ⁸ Ncam n'icḱḱi basaaka ḍaaba na cam usəlu ma, api ti kaḱa n'any. Nkəlḱ i nda anyin asul naa una Hiḱ amu ma, kə ma pala uḍən akaḱa n'amū na; ⁹ Aḍuwaa: Ati bawor iḱaḱoo na Maseduanī ma, ba shee amu bukḱi bu sər amu ma. Nri angulo baa mu nu ni, ma paa ti lee uḍura ashee uḍən na, nsanḱḱḱi yee ma tonḱo gən. ¹⁰ Na Kristo ija ndee iḱa amu nni ni ma, nti lə waa: uḍən kaasəra a pir n'amū uni kuji kumu akayii ikara kara unyui ni na. ¹¹ Maakḱ lan? kə ma solḱ anyin pi aa? Gaja kandənḱən ga yḱ! ¹² Ama, gən ci n na lee, naa makḱo alee gən acənḱ naa mbaḍee ba na yee batḱ balḱ akpaari n'atu ma, baḍa ḍaa atu ma, ba paa kuma balḱ na. ¹³ Bere baḍe isəi kəbatəmka pi ba lee, mpaapaa kəbatənleeja pi balee, ba cəpra balḱ apra Kristo abatəmka. ¹⁴ Gani kaalee bitina, aḍuwaa sheetaani gboo ati tḱo agulo apra ḍaa Malauka ukaḱu kaja ma. ¹⁵ Ini ki lee gisana waa: sheetaani uminisi, batḱ balḱ apra ḍaa ḍei ḍei ki minisi ba na lee ma na ama, baaye ataabonḱo ḍaa ba lee bantəma ma. ¹⁶ Nti lə ji acənḱ, waa: uḍən apaa tḱo amu ḍaa nyasesheyar ma na; Ama cam ma amu ḍaa nyashesheyar ma, naa amu miyav makuma angulo cei. ¹⁷ Ngadee n na lə, na shee ija na yee makuma angulo ma, kə ma na lə ḍaa ndiyar a na yee ma na, ama nāmū nyasheshe nji nna lə. ¹⁸

Aduwaa: Bere tuutuuma ba na kuma balo, amu gboo shee ma kuma angulo. ¹⁹ Aduwaa: Anyin i lee afaɲa baja ma, ɪkɔɔ ti cam nyasheshe baja. ²⁰ Uɔɔn ata tɔɔ anyin apra adɔmpɛla, uɔɔn ata naa caare anyin, uɔɔn ata naa muulee anyin, uɔɔn ata naa lim anyin uɔɔn ata sɛ anyinlandɔ gunye, i ti tɛlɛ na shee karɛ. ²¹ Gi cɛfala giti kpa amu, ma lɛ waa: Gɛfaɲa anfara. Baa nakama, uɔɔn atati nayɛɛ asheeshee agulo; amu gboo nti ma sheeshee angulo ɔaa nyasheshe yar ma. ²² Hebreɛ kɛbaja pi aa? amu gboo nlee Hebreɛ kaja na. Israel kɛbaja pi aa? Amu gboo nlee Israel kajana. Abraham bapur pi aa? Amu gboo nlee Abraham upur na. ²³ Kristo uniniisi pi ba lee aa? Amu gboo nlee Kristo aminiisi na awu pi amu ntɛma kuleu ni, bakɛ amu akpala tuutuuma, baɔu amu isarka ni akpala guɔyaguya. Aɔa buce ka jamba ni. ²⁴ Akpala unun ni Yuɔaa kɛbaja ba kɛɔa amu ipe nɔɔn mana ishun. ²⁵ Akpala uriu bakɛ amu ma, nkpala ba nyun amu atala, akpala uriu ni gi mɛ buto ni, na baɔu amu gukulu ni gishili kɔnɔ gɔɔn na gujibɔnɔ gi ɔɔn. ²⁶ Inyɔɲca ɪcɛka akpala tuutuuma, butobumbɔni kujamba bawɛɔa amu, ifolu ibɔnɔ baja balee amu jamba, Amasamaa ni kɛ barɛ balee amu jamba, mpɔ ni ba lee amu jamba, uteru ni jamba awɛɔamu, Tɛɲku ni jamba awɛɔamu, ati bawor ɪsɛi baja balee amu jamba. ²⁷ Nlee atɛma ɪkpamu, gɛfonyine gi ma na, akɔmɔ n'utunyem, akur bɔnɔ akpala tuutuuma, unyɛɲkrɛ uti kɛ ayɔkɔkaraka umana. ²⁸ Kɪɔa ba lɛ alesura Isaaka na, baa nɲɛɲ nshɪ naɔa na faɲa faɲa i cɔɔci ma lan na lee ceewa. ²⁹ Uɔɔn agulo guta cii amu gboo angulo gu na cici uɔɔn atafɛɔa taali taali ɔɔn ni, una yar amu na paa. ³⁰ Ita ji waa gulɔkumaka guɔa, amunɲfara ni na ma kuma angulo! ³¹ Gaja igalee atunɔiyar Yeesu ayar, alee alɔbarka yar nace nace ma, ayɔ waa: kɛ ma na lee ɪsɛi na. ³² ɔamaasi kampa ni, gupayari Aretaasi akɛlɛ kɛlɛ Damaasi kɛbaja bampɔ na yɛ ari amu. ³³ Ama, ba na tɔɔ amu na adu gasheɪ ni ni argɛ n'uyari katokporo, amunɔɔɔɔ banye ni.

Chapter 12

¹ Isɛm ma shee shee angulo aa? uni ki caa wɛɔa anfaani ɔɔn na, ama, nti ma lɛ bukoɪ nɔi yar akaɔa afaɲa amu nyo ma. ² Nyo usoro ɔɔn, alee Kristo ajana, lee buja tɛb na bunan bataani ace na alaɲ lau alɪ jaɲna ni, ba taa ni na niagurɪɔɔ? Kɛma yo na, kaɔa gurɪɔ ni na aa? Gaja ga yo ka? ³ Ncɔɔ ayɔ waa: usoro ɔɔ n'agurɪɔ ku acɛ aa? kɛma yo na ma ama Gaja ga yo. ⁴ Ba taa ni ace na, alijaɲna ni ma, n'arɛɲɔ bulei i kɛbashee arɛ ganɔ asɛr alɔbu na ma. ⁵ ɔaa kajare ɔɔ ma, nti shee ni ama, ita saa ni amunɲfara ni na n na shee shee angulo. ⁶ Baa maa nsheeshee angulo, kɛ ma lee n yashesheyar na, aduwaa: ija ni n nalɛ; Ama nte lee laakaari, naa uɔɔn apaa ti nɔ ɔɔn waa wu amu, na klee bukoɪ anɔ ni amu kokoo a rɛɲɔ n nalɛ ma na. ⁷ Naa ma paa ti nafaɲa angulo, aɔu bukoɪ bu nɔnɔ i bakaɔa afaɲa amu ma na, baɔu ɪca angulo ni sheetaani amalauka ati sɛ amu anye na kɛl amu ma paa ti na faɲa angulo na. ⁸ Akpala uriu ni n nyinɔ nɔiyar waa atutur ni alɪ ni amu gaɔu. ⁹ Na a lɛ amu waa: Angujo guɔɔgo ashee aki, aduwaa: Kuɲfara ni na amikashi una lee katɛma, Gɛɲ ma shee ma shee shee angulo na yɛnɛɛ amunɲfara ni, naa Kristo ɪkashi urgɛ amalɔɲ. ¹⁰ Galaɲ na n nabelenshi amufara ni, batɪ yɛ amu lei, na ciu ni amu, naɔu amu unawɪya, nɔa ucimpi eka ni Kristo lan: Aduwaa: Nkɛlɛ nɔa nɲfara ni ma kanɲkɛlɛ nɲi angulo gu na kanɲkɛr. ¹¹ Nlee nyashesheyar, ama anyin ɪɔu ka amu, maa anyin unu shee amu ganɔ, aduwaa: Batɛmka baɔe, una tɔɔ pi waa: banɔrɛ ma, kɛ ma jiba banɲu baa maa kɛ ma pa akɔɔɔn na. ¹² Amutɛm kantɛma nlee mpiaram na buɔu anyingicuca ni amasuuru, i nawi ya tuutuuma ni na biti kalesura, na maamaa ci kalesura. ¹³ Maako ni nkanɲa ni cɔɔci basaaka awu anyin, na ki lee kɛ matɛlɛ malee uɔura ashee anyin ma na? Tɛɔa ma amu galei gaɔe lan. ¹⁴ Mkpala nriutaja n naa kama nkpeɔe nayɛɛ ma ce anyinasul ma, na kɛ ma na yɛ ma lee uɔura ashee anyin na; Aduwaa: ki lee anyina maana na nnayɛɛ na, anyin guɔpiji n naye ki lee bapi ba na wala amaana nashee bayɔ na, ama bayɔ ba na wala amaana na shee bapi. ¹⁵ Ita saa ni amu nti ma cɔɔ aji itani ɔaa nɔɔlɔ ma, nti ma cɔɔ aji itani ɔɔ anyinanɲuro lan nɔɔlɔ anyin gishebu gishebu ma, lan na anyin kisɔlɔ amu ɔaa isɛm ma aa? ¹⁶ Gɛɲ ma, kɛ malee uɔura ashee anyin na, ama rianɲun pi na giyo! ¹⁷ Taa ma akiɔe berɛ ntɛm anyinasul ma, nlo b'uɔɔn a cam n'anyin akɔɔɔn aa? ¹⁸ Ntɛm Tiiti ace anyinasul ma, na nlɛ uwar waa ayalɔ ni ace ma, Tiiti ɔɔ atɛɔa anyin uɔa aa? Ki lee gasana gaɔɔɲkɔnɔ ji gisara akun unyɪna uɔɔɲkɔnɔ aa? ¹⁹ Iti faɲa faɲa waa ɔoo ɔaa gi na lɛ ma, gi na lɛ lɛ na laa atalɔ ncɛn anyinasul. Ama Gaja kanɲu Kristo ni, na gi na lɛ; unɲii kpataa ati basɔlɔ ka, gi na lɛlɛ na shee anyina baamu kanɲu kuɛu. ²⁰ Nti cu asampɛna waa ma paa ti kpa anyina sul ipaa ɔa ɔaa n na yɛ ma na, naa ipaati nɔ amu angulopi ɔaa bukoɪ ki na yɛ na ma ni, asampɛna itɪ kpamu, ma paati kpa awɛɔa nɲi buboro ni na, na ncɛnyoro ni, n'ibɔri nɔnɲa balesura, na cim n'anyumbawor ɪkɛma ibɔnɔ, na pie anyumbawor, na ciu n'anyumbawor, na taa anyinalɔ alaɲ, na ɔu ntɛrɛtɛrɛ. ²¹ Nti cu asampɛna amukpau anyinasul Gaja gapaa pala gicifala gi kpamu acɛnɔ anyinalesura lan ma kara gako na yu berɛ tuutuumaɪ bakɔɔ alee mbɔnɔ naa kɛba fuba balesura ajiwa ki ja, fɔɪfɔi kalesura, gulɔɲɲɔkɛ n'alesura ɪkiwɛɔa nɔi na ma.

Chapter 13

¹ Lee nkpala nriu taja nɲi gɛɲ ca ce anyuɲga ɔu ma berɛ banyu yaa bariu basɛriya nra gilee ntɛma. ² Saa nɔee nce anyuɲgaɔu nkpala nnyutaja ma ncee a lɛ anyin nɲɔɔ ti lɛ anyu acɛnɔ ɔɔ waa mbaɔee balee alesura ibɔnɔ ɔɔ ma kɛ ma pala pi na. ³ Iti yɛ waa Kristo akun ni amu alɛ ni anyin, aɔe kawɛɔa nɲfara na ma, ama awɛɔa ɪkashi anyuɲ guca. ⁴ Kristo aguloɔfarka lan na bakal ni guyo kanɲkuro lan, ama, n nyɛmɛ aɔa nɲuro ni na Gaja kɪkashi atu gboo gifar atalɔ Kristo ni, ama, na ni guma aɔa nɲuro ni na Gaja kɪkasi na lee anyinasul. ⁵ Pɛmpɛɲɛ ma akiɔe anyinalɔ gishebu anɔ ita ji waa: i naa ɔa ucine wɛɔaka ni, Tuɲa ma anyina akiɔe gishebu. Ki yo waa: Yeesu kristo aɔa anyunɪ aa? ba ta kɔɔ nanyin abɛɔa ganɪ baasi. ⁶ Ama, nti yɛ ɪyo gishebu waa: kɛ ba kɔɔ n'atu abɛɔa na. ⁷ Baa na kama, giti nyinɔ Gaja nashee anyin i paati lee taali ɔɔn na, ipaati ji waa atu gi nakuma anyin na, ama, i naa bukoɪ bu cum ma, naa ita saa n'atu ati galei gacii. ⁸ Aduwaa: ku wɛɔa ɪkashi awu ija na, ama gi na lee na shee ija ni. ⁹ Nkɛlɛ giɔa nɲfara ni ma, kasaa na ati cine una kɛrɛ; kasaa ɔɔ, anyin

Chapter 1

iwəda ikashu; Bukɔi gi na nyinɔ Gaja na shee anyin ma na waa: iwəda iwəda ndawa nɔrə. ¹⁰ Galaŋ na nna nɔn bulei mbuɔe baamaa kə ma ɔa anyinasul na, naa ntati kpa anyinasul, ma paa kɔɔ apam anyin na pəwələ anyinalaŋ, n'iko ndee ndiyar ashee amu aɔv anyinyu ku ceu, ki lee waa: Madur anyin na. ¹¹ Nagadee gasaa ma, ambawar, ɔama ucin̄karka ni, pempɛɛ ma anyinalɔ, nyɛŋkrə ma, anyumb awar bi cine, na rəŋə nanyumbawor, ɔa mafɛɛ, naa Gaja i galee usɔlv na fɛɛ k'aja ma, ga ɔa anyinasul. ¹² Sala ma, anyumbawor nsala nsonsono nakur atən, Kristo kəbaja banunii batɔ sala anyin. ¹³ Atɔ ndiyar Yeesu-Kristo agujɔɔ, ¹⁴ na Gaja kagujɔɔ, na nɔuro nsaŋsono kudav na ma i ɔa n'an yungano kpataa!

Galatians

Chapter 1

^{1 2} Pɔl Yeesu akənja na mbaɔee banunii ba ɔa n'amv ma Galaati kicɔɔci ni ma. ³ usɔlv n'vɔav fɛɛ Gaja kija na atuka yar Yeesu anjaɔ ɔa ashee anyin ⁴ Nɔee ashee aɔlv ashee atabɔnɔ naa yɛɛ a laa atu Gaja gabɔnɔ nnyəmə na Gaja kusɔlv ma. ⁵ Nsala nɔa ashee na ce na ce gayala ga ma na. ⁶ N kpa asampə ɔaa i mana na laa amv arɛ ndee a yiɔa anyin na Kristi ika ma. ⁷ nɔaɔe k'a na lə wàà laabaaru afɔlv ɔən a ɔa ama bɛɛ baɔən ba na paapaa anyin na yɛɛ ba cəpra Kristi alaabaaru. ⁸ Ama baa atu kakoo malaika na Gaja laŋ a ta pi na laabaa ɔən fəlv na ndee gi cee pi na ma ashee anyin ma, Gaja ga lee ni laali. ⁹ ɔaa gi shi cee alə anyin afəlv ma, nnyəmə gboo, n kɔɔ ti pəlv wàà, vɔən a ta pi na laabaaru ɔabanna ndee i cee cam ma, Gaja ga lee ni laali. ¹⁰ Aɔvwaa bɛɛ bucin̄sɔlvka na n na yɛɛ nnyəmə yaa Gaja? N na yɛɛ yɛɛ ma lee bɛɛ ba sɔlv amv aa? i ta ji wàà n naa ɔa na yɛɛ bɛɛ ba sɔlv amv, kə ma lee Krisrti atənleeja na. ¹¹ Ambaja n ti yɛɛ ma lə anyin wàà laabaaru ndee n pi na ma ashee anyin ma, k'a lee bɛɛ fɔlv baja na. ¹² Kə ma cam ni bɛɛ sul na gəŋ ci kə ba cere ni na. Ama Yeesu Kristi a lə ka ashee amv. ¹³ i rəŋə amvɔav yuɔa kəkaja ni ɔaa n nɔ gufaŋa ashee bukɔv k'a bu shi na cɔɔci Gaja kaja na na pɛɛpɛɛ ni ma. ¹⁴ N cee na ce nyu na yuɔa kəbaja a wu amasamaa pɛɛ. N cee na faŋa angulɔ ku ashee amawɛɛ ma na biɔaɔaa. ¹⁵ Ama n'i fana ga wàà ga laa amv ɔaa amajana ancəna ni. Naa yiɔa amv na n'iko a tɔv amv wàà upur naa na lə ashee mbaɔee kə ba yɔ Gaja na ma. ¹⁶ Kə ma lee saawara n'vɔən tam ɔe nikokoo gitankupi yaa akɔnɔ na. ¹⁷ Kə ma boɔo Yerusalem mbaɔee ba tɔnɔ amv apra batəmka ma sul na. Ama saudiya na n ce naa akɔv pi ɔamaas. ¹⁸ Buja buriu kan̄kən na n ce Jerusalem atɔ yɔ Sefas na n sə na ni ishile təb n'unun. ¹⁹ Ama kə ma nɔ antənleeja ɔən a təlv yuan ikoyar apar na. ²⁰ N ti lə anyin bukɔv n na nɔn ma Gaja kan̄yu n'ija. Kə ma na lee isəi na. ²¹ Acəŋə kə ma sirii na siliisi kagusav na. ²² Kə ma cee lee arɛ ndee ba cee yɔ Juɔee kicɔɔci. Mbaɔee ba na kun Kristi ma ni na ²³ Ama ba na rəŋə rəŋə wàà: arɛ ndee a cee na naashu atu ma a ti lə laabaaru ndee a cee na pɛɛpɛɛ ma kaalei. ²⁴ A ti kuma Gaja amalan

Chapter 2

¹ Buja təbnunan kan̄kəm na nkəwa acə Yerusalem amv na Barnabas na Tite. ² Gaja gakada afaŋamv waa macə ma, laŋ na ncə, na nlə pi daa blə Gaja kalabaru ba yoja bagiciica ma, ama nɔnaləŋ ulugu ni, nashee bəɛ mbədee bawuda halɔ sonsono ma mbadee balee adibaja ma. nɔayeyɛ waa mayɔ kuja waa amv ntəma kin̄fəlv na. ³ Tite ama nyivtaja ndee aleegirik kaja ma, kulee ni doole waa apɛŋɛ na, ⁴ Nakama na daa batəm atəbaja ba sheurɛ baɔən uluguni waa bapi titunjaatu daa giɔafɛɛ Yeesu Kristo ni ma. Naa na yɛɛ waa batva atu pəra gupɔ kəba dɔmpəla. ⁵ Kushe pi unyunka baacet na. Naa ija kagali sonsono gapaatfuba ashee anyin na. ⁶ Ama mbadee bəɛ bana lə waa baleeka adibaja ma. Kəbapi na akɔɔn ashee amvna angaja gama na napi. Gaja kaa na sən̄kər bəɛ na. ⁷ Bayɔ alə waa bayida amv na waa mapɔ təlv laabaaru sonsono ashee bəɛ nɔbedee kəbapɛŋɛ na ma, daa bayida pier gboo wa api ti ləlabaru sonsono ashee bəɛ nɔbedee ba pɛŋɛ ma. ⁸ Aduwaa gaja nɔadee galee na atənleeja pier ntəma ashee nɔbedee bapɛŋɛ ma aleeka na amv gboo nɔtə ma ashee nɔbedee kəbapɛŋɛ na ma. ⁹ Saa ndee banə na mv Gaja kagujɔɔ ma, Yakɔb, pier, Yohana nɔbedee bayɔ alə waa cɔɔci kan̄dibaja ma, bakara amv na Barnabas gunye afaŋa waa batəlv na atu waa gitigisəra acə bayooja sui, na nɔbedee bapɛŋɛ ma gboo sui. ¹⁰ Na balə atu gboo waa gilge bashɛɛrɛ gboo laŋ, bukɔ nɔvudee bucee da amucine ni waa ma lee ma na gən. ¹¹ Kefas api antɔk ma na nɔŋə abəla na ni advaa agale gaci. ¹² Bəɛ nɔbedee Jak atəm ma batlv waa bakpama pier detɔ jivjuv na bayoja ama bəɛ bade bakpa ma, na apala uvukujuv na bayoja naa aləŋ na pi gədu, aduwaa basaaka bapɛŋɛ malan. ¹³ Gənci atəbaja Juif ma na bapele na pier na Barnabas nalee munaafiki kagulev. ¹⁴ Ama daa nɔe waa kəbana kun laabaaru kuja na ma, na nɔl ashee pier na bəɛ banunɔ banyu waa: "aki ndee vlee Juif ma vda bayoja ban̄dawa na kulee na Juif ban̄dawa na, bai na unaa sra aleɛ bayoja doole waa bada Juif ban̄da wa?" ¹⁵ Atv nɔbedee gilee Juif ka bunuma naa kulee bayoja nɔbɔnɔ baja na ma, ¹⁶ Givɔ alə waa arɛ antəma ndən kəm pala ni ada deidei na gupɔ na ama ucine Yeesu Kristo ni gupɔ na atucine Yeesu Kristo ni naa gida deidei ucine Yeesu Kristo ni, na kulee na gupɔ kan̄təma na. Aduwaa vɔn kaa sra ada deidei gupɔ kan̄tə ma ni na. ¹⁷ Ama gita naa na yɛɛ Gaja naa gaye lee atu deidei Yeesu Kristo ni. Gəm ma atigilopi gilee babɔnɔ, Yeesu Kristo apəra bəɛ gilee babɔnɔ, Yeesu Kristo apəra bəɛ bɔnɔ baja naa? aayɔ ¹⁸ Gəm ma nɔtakva acə gupɔ nɔvudee nɔpala ma ni nɔtəɔtəɔ na gupɔ. ¹⁹ [talɛɛ gupɔ ni nɔci ashee gupɔ naa ma da ashee Gaja. ²⁰ Bakal amv na Kristo. Kulee amv nɔdaka na, ama Kristo adaka amv ni, gurlv nɔvudee ni nda nnyumə ma nɔwəda ucine na Gaja pur ndee asɔlv amv naa atva agulɔ ashee amv ma. ²¹ Kəmbəda Gaja kagujɔɔ na aduwaa deidei kudav utada gupɔ laŋ gəm ma Kristo acicungəŋ fɔlv.

Chapter 3

¹ Galatə kə baja tesheshe, an̄aɔookaa nyin ka giɔv giɔe? Aɔe bafana nyim Yeesu ayikura. ² nɔcɔnɛ ye mərəŋə nɔfɔe anyina

sul. Lcam n̄juro son̄sono na bukp̄o kale sura na nucinea ashee na buko ir̄əŋə? ³ Ile yasheshe bajapia? Iseba na n̄woro son̄sono ni kina bom na ƣorilo ni? ⁴ Alesura n̄de nyi idama f̄əe na? F̄əe n̄àà? Kiile na! ⁵ Galaŋ n̄dee ashee anyun n̄joro ma aŋa leka alesura ubuŋb̄on̄o anyina ciica, bakilé na bukp̄o yaa batun̄r̄əŋə ucine? ⁶ Daa "Abraham ashee Gaja ija, kalam na Gaja galaŋ na Gaja ka le ni wa aq̄aƣeiƣei," ⁷ Ruŋḡə ma w̄àà n̄bedee ba tele ma balei Abraham bopru. ⁸ Buŋuŋon̄ ceel̄ə pala Gaja ƣa cii le waa atapala n̄bede kubaceeyon̄i na ma bakpra ƣeiƣei nucine. Baceele Abraham labaru son̄sono: "Nakina ƣulinya abon̄ƣo ma buŋuni n̄de albarka." ⁹ Galaŋ n̄bede bawuƣa ucine ma baŋə albarka na Abraham n̄de aceevuƣa ucinema. ¹⁰ Berei bana kan̄tam bukp̄o ka lesura lam ma, n̄ƣi n̄cika ashiepi, aƣuwaa baŋun: "In̄ƣiƣika shee n̄bede k̄əba ma sara ƣaa buk̄ə buŋuni baŋunə ma bukp̄o buŋuni ni ma, na kubana cambu na te na ma. ¹¹ Nimə iye waa Gaja kana tuŋə na ashee: "Ar̄əe aƣa ƣeiƣei awuƣa ucinema anaƣa n̄joro". ¹² Gipo uƣoo na nucine na, ama "Ar̄əe ana nyine bukp̄o ka lesura ƣe ataƣana bukp̄o. ¹³ Kristo sheetum alamatum ashee na ƣanuƣon̄o ashee na bukp̄o na apra asheetum ƣanuƣon̄o yar, aƣuwaa baŋunə waa: "n̄ƣiƣika shee ar̄əe ak̄əaƣul̄o buyo la ma". ¹⁴ Gaja ƣa leegim waa albarka iƣa Abraham la ma epra n̄bede kubayn̄ Kristo Yeesu na ma bija, na aƣesran̄ə n̄jono son̄sono abnk̄ə amale totəm ashee nu ocine. ¹⁵ Atəbaja, n̄ti ƣaa bere ma. Da ma na kur̄ aləkawil̄, uƣun̄ kasra alee buk̄ə Gaja ƣa le ona upra f̄oi na kakoo apele ma aƣodim na. ¹⁶ Nyimə alkavali ashee Abraham na opru pru mana. "Kale shee ba pru pru ma na na," Kiba le shee baŋuni na, ama aƣon̄k̄o n̄o: "ama upru pru," aŋa leka Kristo. ¹⁷ Nyuma na le n̄ƣede. Alka wuli n̄de Gaja ƣa shee pala ma, kibati p̄e p̄e iyon̄a ashee na bukp̄o n̄o n̄de uti buja 430 kankim. ¹⁸ Abraham tiibi tatipi na bukp̄o, kaa k̄o tipii na alkawuli, Ama Gaja ƣa to Abraham tiibi a shee na alkawuli. ¹⁹ Maa k̄ola la na bukp̄o iƣa? Apele ashee na n̄b̄on̄o kule lan̄hal̄ə Abraham abun̄uma epitikpa aƣe n̄de alkawuli ale shee ma, na bukp̄o ir̄in̄ə na ƣaƣu ashee na malaika mana n̄dee anabaƣa ikuma. ²⁰ Nnyumə, isum waa ma bapaƣaka bayoƣo ama Gaja ƣalee oƣon̄k̄on̄o. ²¹ Gimma ƣup̄o ƣisil alkawuli naa? Aai, kiile ƣun̄na! Maa ƣup̄o ƣuwuƣa yiku ato n̄juro ma aceishee, naa ƣeiƣei ƣede aapi. ²² Ama uŋon̄ isv̄ uŋwun̄i n̄b̄on̄o kikash̄ə lam. Gimma Gaja alkawuli na afuratum ashee na ucine Yeesu Kristo lam ashee na n̄bede bacam t̄ələma. ²³ Ama naa n̄cina Kristo ni ipiipi, ƣicee ƣa saraka ni atana ƣukp̄o hali nucine itin̄e ban̄tana. ²⁴ Gimma ƣukp̄n̄ ataki ƣokpra atakiƣeka hali Kristo atipi naa uti ƣa ititun̄ə nu ucine. ²⁵ Nyimə bup̄o uƣa, kaƣik̄o ƣa uƣum ayiko ni na. ²⁶ Aduwaa anyin baŋuni ilee Gaja bapumi ashee na ucine na Kristo Yeesu ni. ²⁷ Anyin baŋuni n̄bedee bamie butone Kristo ni ma, ikara Kristo. ²⁸ uc̄o uƣa Yuda k̄əbaja mana, yaa Grese k̄ə baja mana na, yaa aƣompla mana na, yaa ar̄əe aƣaf̄e ma, yaa usoro, yaa usumpr̄ə, aƣuwaa anyun ba uni ile aƣon̄k̄on̄o na Kristo Yeesu ni. ²⁹ [tan̄le Kristo abaja, ƣima ile Abraham abon̄oma, tiibibaja ƣaabakru alkawuli.

Chapter 4

¹ Nti le tam ƣee i ni t̄o ni jiwa tiibi wa ale upi ma, ka fele na aƣomp̄əla na. ² Buk̄o bere nbaƣe ba ton̄o ni ma baa le ji a na k̄on̄ al̄i tem n̄dee ayar ale waa ba k̄o na amaana ashee ni ma. ³ Atv̄ boo, tam ƣee ƣiƣa gitla ƣijala ma atigida shee alev n̄ƣulina ni kija. ⁴ Tam acum ma, na Gaja ƣat̄ən upuru na ba n̄om ni mura lam. ⁵ upi ƣəŋ ci sheen a asera laa bere nbaƣee ba ƣa mura ka t̄əmt̄əm ma. ⁶ Aƣiwa ile bapi, na Gaja ƣat̄əm upur a ƣufolofolo a ti ƣifolu ni. Aƣe ti kuro ikoyar. ⁷ Gəŋ ma nnyemə ka k̄o le aƣomp̄əla na, ama upi, a ki boo na Gaja ki kase ile tubi ya boo na. ⁸ Doo ki cee yoo Gaja na ma anyin ti kum akuna. ⁹ Nnyumo ƣee iyo Gaja bon̄o mu lee ka ni k̄o na kuwa akuna ni? ¹⁰ [ti kiƣe ishul̄ə, in̄j̄o na buja. ¹¹ Nti cu ma lee ntəma f̄oi kan̄a ashee anyin. ¹² Nti nyun̄ə anyun, anbaja, ƣa ma na ambo n̄da ma aƣiwa ap̄əra naa anyum boo iƣa ma. Ki lee mu ub̄on̄o na. ¹³ Ama iyo waa ushile useba ka n̄pi na labaru ason̄sono ashee anyum ma, ¹⁴ ƣit̄ənk̄obi ka ƣulucika lan na. ¹⁵ Nka na anyaləbarəka a ƣa? Aƣiwa ntəma sera laa seriya ashee anyun, iƣa ji waa i ta ƣa ƣaa ƣəm ma uti sera laa anyun iyne shee mu. ¹⁶ ƣəm ma n̄pera anyun nuw̄or̄ ƣakuri a shee ija nna le anyin ma? ¹⁷ Bere baƣen ba ti yē aleheri tuvtuuma na shee anyum, a ma ki le anya lafiya lan na. Ba na yē yē ba paƣa atun naa usera akun̄ p̄i. ¹⁸ Baa saa pan̄ana icem una atəma son̄sono kilee t̄əm ƣee n̄da nk̄əŋ na ma ina le na. ¹⁹ Aun bapi ba jala, nna ti l̄ige gaȳor̄o anyun buŋuma kasa kaȳor̄o. Hal̄i Kristo ati kpa anyun nucine ni. ²⁰ N sol̄o ma ƣa asela na anyun naa ma foba bulleka aƣiwa n̄da ushin̄ piyeka a shee anyun gale. ²¹ Le ma mu, anyin baƣee inaye iƣa mura ni ma ki na r̄əŋə naa mura a na le ma? ²² Aƣiwa baŋon̄ə w'Abraham awuƣa bapi banyu, uƣen anar lee aƣon̄p̄əla, anyu taja nar ƣe lee akar. ²³ Baa ƣəm kan̄de aƣon̄p̄əla an̄on̄ a ƣe lee upi ntank̄o ka ja, a saa ka ƣe lee upi alikawuli kaja. ²⁴ Aƣiwa basun̄pero baƣe be le ƣanu ƣaƣon̄ k̄on̄o na. Uƣen d̄o na (Mont Sinai) na an̄on̄ bapi baƣon̄p̄əla, aji waa Agar. ²⁵ Nyimo Agar leeka (Mont Sinai) Arabi Jerusalem nyuma kaja, aƣiwa aƣa ƣiƣon̄p̄əla ni na ba puru. ²⁶ Ama Jerusalem n̄dee aƣa alan ma ale ka ƣuna. ²⁷ Aƣiwa baŋon̄ "isan na ki usumpr̄ə n̄dee kana n̄on̄ na ma, kuro aleheri ku kuru Aƣiwa ave ƣee ka shee n̄on̄ na ma bapuru ba ti ba anyoƣo yu n̄dee a na n̄on̄ ma. ²⁸ Anyun anbaja ni (Isaka) ma ile bep̄i alekawuli kba ja boo. ²⁹ [de pi waa upi ƣee ba n̄on̄ na ƣul̄o kantak̄oma a ƣe ti caari n̄dee ba n̄on̄ na n̄n̄joro son̄sono ma. ³⁰ Bai na uŋon̄ una le? K̄ər̄ə aƣon̄p̄əla puru ka yoo ƣa tiibi na upi alekawuli ka ja na. ³¹ ƣəm ma atun̄ kagilee uson̄pere aƣon̄p̄əla bapuru na, uson̄pere n̄dee alee alekawuli mana ƣile.

Chapter 5

¹ Anyiaf̄e k'ud̄av̄ lan̄ na Krito akv̄da anyin alam. Galaŋ ton̄o ma ƣishebo paa ma k̄o aƣu anyinal̄o ƣiƣomp̄əla ni na. ² Kiƣe ma, amu, p̄ol̄, nti l̄ə anyun waa: ita na lee ban̄, gəŋ ma Kristo kaa k̄o af̄oosh̄i anyun na. ³ Nf̄ol̄i acin̄ə, nlaa seriya na shee basorot̄ ba na lee ban̄ ma, waa ƣoole ashee pi waa: Ba kun̄ ƣup̄o ƣun̄un̄i. ⁴ Anyun i na yē waa ƣup̄o ƣuƣu anyun ƣeiƣei ma, anyin na Kristo ipaƣa. Ki k̄o ƣa ƣuj̄o ni na. ⁵ ija n̄dee ƣishee ma na, n̄juro nson̄sono ƣiti saa, ƣeiƣei k'uk̄an̄tan̄na ma. ⁶ Kristo ni, ba lee ki ban̄, k̄ə lee ki ban̄ na uŋun̄i f̄oi na lee. Ama ija ku 'shev̄ na usol̄o lee kpaku. ⁷ ubuŋa ti cu ƣishebo. An̄a yid̄e ka anyun waa ipaa k̄o anyene ija na. ⁸ ƣun̄in̄f̄on̄o ƣiƣe i na yē i lee ma ku ƣoo na n̄dee ayid̄a anyun ma sul na. ⁹ Lefir

cei ana pala boqobodo kanmana fugo ¹⁰ Na ndiyar nti kantaŋ n'anyun waa kũkũw afaŋa gufaŋa guđen afələ na ngude na. Arei ana li n'anyun ma Gaja gati ga bo aguto. ¹¹ Ambaja nta koo lee ban kawaasu, mulan na nlee anaashika. Galan anii, guyo kanƙura kantala ndee nna sikar are ma balaa nji. ¹² Ncooti yee waa: mbaɗe ba na li n'anyun ma, bu laa pi anyun gicu ca. ¹³ Galan lan Gaja ga yida anyun pi waa. ida fee. Paa ma too fee de ada na lee gurɔɔ kalesura na. Too ma usolu naa naa kana na anyi mbawor gi ɗan ɗan. ¹⁴ Aɗuwaa guɓo guɓunii gu wala alee gaɗɗɗi kɔnɔ waa: "isam asolo akuwor ɗaa usolo akusɔɔ ma." ¹⁵ Ama i ta naa naashɛe anyunbawor, na fɛɗɛ fɛɗɛ anyunbawor, lee ma laakarɩ i paa ti ɗur anyina lo na ¹⁶ Nti la waa: Sara ma ɗaa njuro nnayee ma naa ipaa ti lee gulɔ kalesura na. ¹⁷ Aɗuwaa gulɔ kalesura unɔ njuro na njuro njuro gulɔ kalesura. Banɔ bawor pi, gi ɗan ɗan. Galan ngadee gaɗa ma na gɛn waa paa ma lee anyunucɩɩsɔɔka na. ¹⁸ Ama njuro nta tonɔ anyun guɓo k'ukoo wɛɗa uko anyinalan na ¹⁹ Nyima, gulɔ kalesura gi ti nɛi. uni ni gɛn fɔɩfɔ na gi sɛna kalesura, ajiwa kalesura, basampra bayeeka fɔɩfɔ. ²⁰ Akunapeɲeka, gi so, uwor kunaashɛe, uwor kuji u giwulu, ncinyoro, na yee aɗur uwar, na bo bo na bawor, uripaɗu, ashiiri babɔnɔ. ²¹ Gynunfɔnɔ, bukanshiu, ujɩ hɛɛm, na lesuraɗe ka gusura. Nti ka ka anyun ɗaa ncee la ma, mbaɗee ba na iee alesura ɗe ma kɔ ba nɔ Gaja kaayaritɔ katiibina. ²² Ama njuro kɩpi ni gɛn usolu, ucinkarka, fee, suuru, bucama, urɛma, urisana, ucine, ²³ usana, na gulɔ kutoɲu. Guɓo guɗɗan kuubala alesura ɗe na. ²⁴ Mbaɗee ba lee Yeesu Kristo a baja ma, ba kalbukɔ gulɔ guna na kalesura ibɔnɔ ununii. ²⁵ itaji waa na njuro gida ka sara ma njuro kaasana. ²⁶ Gi paa wɛɗa fɔi kandawa, na taa ati bawor ba laakaari na cel gucele na tibawor na.

Chapter 6

¹ Anɔm baja batari are ɗɛm waa a tɛrɛ tɛrɛ anyim nbaɗee ida njro ni ma. Koo ma na ni Ga nya na ni tonɔ ma a nyin guɔ na ipa ti kɛm maa nyin boo na. ² Tonɔ ma anyi nuɗura na anyin baworɛ ita le gɛm iti kum Kristo a mura. ³ Aɗuwaa uɗɛm ta na faŋa wa aɗe ie akoɗɛn ni, kaɛkoɗɛm na a guɔ ku a na paapa. ⁴ Baa anɔna akiɗe anɛntɛma nsonsono ga iam atawɗa buko nbuɗee a na taa ka giya rima kilee a kparɩ na aree ɗɛm na. ⁵ Aɗuwaa are baa apaɲo na ana tonɔ an dura. ⁶ are ndee ba na fanɔ Gaja kalei ma a na na yu ga ayo ko sonɔ ni na afaɲoka. ⁷ Pa ma tɛrɛ tɛrɛ a nyin guɩɩna kɔ ba na ie na Gaja Sari na bu ko nbuɗee aree aɗuma buni bu ana ia boo. ⁸ Are ndee a tɔu ayoko na andawa ucinbo nɔ kuja ma ataa kulop gɛmboo. Ama are ndee a du njɔro sonɔ kija ma ataa njɔro nson sono ka aye ndee kauɗa ga ya ia na ma. ⁹ Gi paa pa la nsono kuleuna aɗuwaa tam ndee atunapima gitigi iaa na ka gi paa na. ¹⁰ Ga ma gitari nɗi nsanka giɛe a she nduni nya njuni gitari iee nsono ashee nbaa ɗee ba uɗa ucine she alikauli ma. ¹¹ Kide ma bulei tutuma nbuɗee nɔn ashe nyin na angunye ma. ¹² Nbaɗee ba na yee ba le nsonana banɛankɔ ma iti le nyim ɗaa ipɛɲɛma na ba paa ɗuri ishei ashee Kristo an yukura na. ¹³ Aɗuwaa nbaaɗee boo ba pɛɲɛ ma kɔ ba na sɛra na kum mura na ama batɩye ipɛɲɛ boo na ba na kuma nyim a nyin tan ko ni ¹⁴ ipaapi ashe mu ma kuma yo na na ki iee ndiyarɛ Yeesu Kristo an yukura lan na alam na bakal nduniyan njuni ashe mu na amu ashe nduniyan. ¹⁵ Aɗuwaa kile nbaɗee ba pɛɲɛ ma na nbaɗee kɛba pɛɲɛ na ma na turɛna ama nbadee ba na turɛ ma na gɛm nbaɗee ba le gɩfɩli kɔ baja ma. ¹⁶ Ashee bare nbaɗee ba na kum mu ra ma fee na isheyi njoka ida she pi na israel Gaja ka ja. ¹⁷ Nfɩli uɗɛn apa kɔkulo anɔ ganɔna aɗuaa Yeesu lamba ba ɗa amalan ¹⁸ Ndiyarɛ Yeesu Kristo a guɔɔ guɗa shee anyinnjɔro am baja amii.

Ephesians

Chapter 1

¹ Pol Yeesu Kristi akɛnɛja ɗɛn na Gaja kuusɔɔ, Gaja kasamaa ni Efesin ni naa ba na Kon Yeesu n'ija ma. ² Gaja kukumu n'udau fee u ɗa anya lan n'ataya Yeesu Kristi anyiɗa. ³ Gaja kansala nɗa ashee atiko yar Yeesu. Aɗuwaa aɗu k'atu alɛbarka, anjunii buɗu mbuɗuu ba na lee Kristi unyɩɲu ma ni. ⁴ Gaja ga laa k'atu asul ɗoo ɗulunya kusɛbu ni naa gi ɗa ciɩciɩ a paa bɛla n'atu akoɗɛn unyine ni na. ⁵ Gaja ga cee atu pi bapur na Yeesu anyiɗa, ɗaa alee naa aticɩno ikar ma. ⁶ Atukubonɲu na gɛn usheeshu n'ukumu fo ashee aree a sɔɔ ni ma. ⁷ Na Yeesu Kristi, gi wuɗa unyunca usonsono lan kuɗau n'utɛɗu abɔnɔ ndee i fɛl bonɔ ma ashee 'amaana kalɛbarka lan. ⁸ A yuga 'alɛbarka ɗe atɛbanjunii lan na guɲafaŋa na ntiyaashi. ⁹ Gaja pala n'ucɩnsɔɔka gi yo buko bu ɗa njomo ni ma ɗaa ga sɔɔ ma na alaa afaŋa na Kristi. ¹⁰ Kristi aleesura i lee gakɔɲkɔɲo kaalei ji a wala ayoko ndee i na gatɛna lan na nɗɛla lan ma are ɗɔɲkɔnɔ Kristi lan. ¹¹ Na Kristi, ba laa atu ɗaa tiibi baja ma. Gani ga cee lee n'aree ndee a na lee aleu ununii na unau ni. ¹² Gaja ga tɔɔatu pi naa gi sɛla alee basɛbaka ba shee Kristi ija ma gɛn ma gi ti gi sɛra anɔ ushesheu. ¹³ Na Kristi, i rɛnɔ ija kaalei ma, naa i shee njuro nsonsono ija ma, anyunsala nɗa efanjil ni. ¹⁴ Njuro nsonsono, n lee tɔluma ashee atatiibi hal gi ti cam ni anjunii na gajikumaka. ¹⁵ Na gani, n rɛnɔ ba la anyucine kaalei n'ukoya Yeesu Kristi n'anyusɔɔ ashee Gaja ciɩciɩ kasamaa. ¹⁶ Kɔ ma pala unyɩɲu Gaja nsala nsheeka ashee na gɛn ci gboo n na nyinɔ na shee anyun amunɩɲu ni. ¹⁷ N ti nyinɔ atiko yar Yeesu Kristi agaja ga shee anyun guɲofaŋa naa apele anyun uyɔu. ¹⁸ N ti anyɩfolu kunyine i kaɗa njomo naa i sɛra ayo ija ndee ni a yida anyun ma na aɗaama katiibi Gaja kasamaa anjunii ni. ¹⁹ Amunɩɲu ni, n ti taba i yo ikashi k'i wuɗa usɛbu na naa gi shee ija ma, ashee kukashi ubumbɔnɔ ndee a na lee n'alesra ma. ²⁰ N'ikashi ɗe ni, Gaja ga njɛnɛ na Kristi tam ndee a ɗa bakono ni ma naa ati agunɩsono lan Gaja lan kabuɗu. ²¹ A ti Kristi alɛn na aɗibaja banjunii, uja n'ikashi n'ayɩɗa ununii ba tam ma. Kristi k'a jigiyari tam nɗe kandɛnɗɛn ama anyon na itam bafɩli ni. ²² Gaja ga ɗu ayoko ununii Kristi ikei ni naa ashee ni cɔɔci ɗaa guja ma ayoko ɗe lan. ²³ Cɔɔci a lee ka agulo naa rɛnɔ n'ayoko ununii.

Chapter 2

¹ ita lee anyim, ice aci a shee anyim bono. ² Anyim bono de nuna ice na sava nduliŋa ni. ida daa na upi dee ka nacu ayar na ma. ³ Atabanyuni gi cee le beve nbabee kba shee ijo ma na. Ati giti le alewu bono, Na atagulo kujun solo ka. ⁴ Gaja gale atanja suvu ni na a shee usolu ndee a solo aden ma lan. ⁵ Atu cee aci a ti bono ni, na pi na atun ndulinya nfoli Kristo ni. Gaja ka gujoo lan na ifura. ⁶ Gaja gaman nənə atum naa atii tu gadu sonsono Kristo Yeesu ni. ⁷ Ale alev injuni na gacəŋkəŋ naa ati sərə faŋa atu agujo gubumbono. Ati faŋa atu pi ngate. A shee usolu Kristo Yeesu lan. ⁸ Adlwa alehevi lan na isera fora shee gujoo lan injunii lee Gaja kuceev na. ⁹ Ki le ijo ave antima na naa asera aŋe a gulo na. ¹⁰ Adlwa gile gaja kudoo na, alee na Yeesu-Kristo ma a shee Gaja Kantəma ndee ale du nyii shee təma na gi sara kuni. ¹¹ Lige ma waa dɔo ki cee da unyunla sonsono lan na. ¹² Adlwa katam de anyun paɗa na kristo. Anyun lee basana shee israēl. Anyun da nduliŋa ni san gaja. ¹³ Ama nyumo, Yeesu-Kristo lam nbaɗee ba cee lən na Gaja ma bati sela na Gaja a shee Kristo akono lam. ¹⁴ Adlwa ale ka a ta fɛɛ. Adlwa unyu prana giden. Api nku ndee ncee na padaatuma. ¹⁵ Apɛɛpɛɛ mara ŋono na alee aja pɔna mana. ¹⁶ Ale alewu dee ni na nduliŋa nkokoɔ pi Gaja kunyɔnca lan a shee abuce ŋku ra lam. ¹⁷ Yeesu api na fɛɛ a shee anyun baɗee icee buŋa lan nani ma anyona nbaɗe ba cee sela na nima. ¹⁸ Adlwa Yeesu aləbarka lan na ɣisela na Gaja. ¹⁹ Atoo anyun nbaɗee icee le basara ma kiko le na, kiko le ndonka kbaja na, ile Gaja ka fala ni kbaja pi. ²⁰ Bale anyun pi du na batənleeja na andebi ma na pi. Yeesu-Kristo de le kandiyai. ²¹ Alan nkuɗe yiɗe asenkela na unyunu kanku ma. ²² Alan na anyun boo ida naa Gaja ka, nku ma.

Chapter 3

¹ Ganigaɗe lan, am, Pɔl Yeesu 'asarka ni kare ashee anyin u kulee kabaja na ma. ² irəŋə Gaja ka gujoo kantəma ndee ashee amu aɗu anyinalan ma. ³ it ŋon daa bukaɗa afaŋa amu ma. Ngaɗe dee iɗau tɛrə ma na, galaŋa na ŋon ceɪ shi shi nuv gubɔ gudən ni. ⁴ ita tur ji ututikaashi ija ndee tɛrə aɗu Kristo lan ma. ⁵ Saamanɪ asaaka ni, kə ba ba kaɗa ji ashee bɛrɛ vɛ bapur na. Ama nnyimə, ŋjuro nsonsono nkaɗa ashee batəmka na anabi ma na i basim na ma, na. ⁶ ija de tɛrə ma kaashi na gəɣ wao: Mbaɗee kə ba lee yuɗaa kabaja na ma bani gboo ba lee tiibi baja pi na bukoɪ ba ni ba ti shee na Yeesu Kristo aɗu labaarv asonsono kandilan ma na. ⁷ Aɗuwaa ma: amu mpəra laabaarv asonsono Gaja ka gujoo nguɗee ashee amu ma katənleeja na ikashi ndee una lee ma ⁸ Gaja gashee k'amv gujoo guɗe, baa daa nlee upijala mbaɗee Gaja gaɗv afələ ashee agulo ma banɪ ni. Gujoo guɗe ku gəŋ shee ma lə Yeesu alaabaaruk'arisiki ndee kə ba sərə ataa gaye akiɗe na ma ashee mbaɗee kə ba lee yuɗaa kə br ja na ma. ⁹ Shee ma kaɗa ashee bɛrɛ banunii bayɔ Gaja k'unyav. Nɗe dee unyav ashiiri kuja ndee Gaja ngaɗee ga lee dulinia ma, alugo na saamanɪ ndee afəl bono ma. ¹⁰ Nɗe dee gəŋ, naa ŋnyimə na cɔɔci, naa aɗi baja na bapanaka baɗa alanlaŋa ba yɔ Gaja kandaɗaa, na uyɔv na alesura asuraasura. ¹¹ Nɗe anii itu ti lee daa unyav ndee ku wəɗa gayala ayɔ na, unu ti lee na ati ndiyar Yeesu KRISTO MA. ¹² Galaŋ na Kristo, giwəɗa konkaari, n'iko, awəɗa tamaa, a t'ucine giwəɗa na ni ma lan. ¹³ Ilaŋ nti lə anyunnalɔ ipaa ci aɗu ishei ndee nna ji ma, na isheiɗe dee anyunukumumu na ¹⁴ Galaŋ nti cəm ama kəwə atən ata ya Gaja anyu. ¹⁵ Nɗee atano buŋuma buŋma buŋunii alaŋ na tən. ¹⁶ Nti nyiŋə ni ashee anyun a arisiki k'ukumu naa uruku n'ikashi, na ŋjuro nsonsono nɗa anyun ni ni. ¹⁷ Nti nyuŋə ni ucine ndee iwəɗa ma lan Kristo a da anyunfoluni. Nti nyiŋə waa iyiv awəɗa ilələmə usolu ni. ¹⁸ ɗaa ida usoluni ma, anyun na basaaka i bashee ni ija ma itu man ayɔ Kristo usolu k'ubɔɗv, k'ulamv, k'usheme lan, na k'ulon. ¹⁹ Nti nyuŋə na shee anyun iyo Kristo usolu k'uyɔɣv, ndee uvu uyɔv ŋjuniima. Itu sərə a lee gəŋ naa Gaja ka baamuvv iruŋə n'anyun. ²⁰ N'nyimə, ndee awəɗa iko ataa sərə a lee alesurva ubumbono iwu baamuvv, daa gi na taba kokoo gi na nyuŋə, daa ikashi ida ati ni ni na lee ma. ²¹ Aje ukumu cɔɔci ni, na Yeesu Kristo isaamanɪ banunii ni na ce na ce ami.

Chapter 4

¹ ɗaa ile ikoyarə nkupoka kə baja ma nti she nyim ucine isara dei dei ka Gasana ashe unyica nɗe elam ba yiɗa nyima. ² Savama na ucinkeɗə ka ubv bono ka Gasana na suru cam ma anyi ba woorə nu solv. ³ lema konkari ale uɗon kɔ nɔ ŋŋro nsonsono ni asne fɛɛ kuɗav ⁴ Gulo Gudonkono na ŋŋronson sono nda ka daa bayida nyim unyica donkono lam na yidena a nyi nuyidu ⁵ Na ikoyarə donkono daka, ucine uɗonkono da ka, umnubutoni uɗo ŋkonɔdaka ⁶ Na Gaja ataya ada baa ma koni kandi lam na. ⁷ Are baa apanjɔ ati ni ni avda alə barika aɗu Kristo a gujoo lam ⁸ Daa ŋŋn uəma tam ndee abodo a iam ma na ce ntom acetilə Gaja ka lei ashee ntom kabaja. alee Gujo ashee sama. ⁹ Abodo kashi jiɗaa bayi apala arəgə gatənakatən tən aa ¹⁰ Are ndee arəgə tən ma are de nɔɔ a kɔ ka bodo aiəm sama a te gə ma na asərə arinɔ ayoko in uni. ¹¹ Kristo ayuga gujav nguɗe ba kənja, andobimana, ba laa barv sheja, batən ka, na ba fanjoka ¹² A le gəm na ti nbaɗee ba na she ija ashe Gaja kantəma ma Kristo a gn i kə ba cere cere ka. ¹³ Adana te gəm na giputə ucine don kono ian. naa giyo Gaja purə ada na te gəm au gipitpra bakan kərə boo daa nbaɗee barin na Kristo ikashima. ¹⁴ Ada gaci na gipa koo da na ba pi ma na oda gaci na gipa koo da krikri na, ada gaci na gipana fəi na asərə kufanv na na bare nbaɗee ba uɗa gufanon paapa ka guja ma ¹⁵ Ama gitɔ ija nusciv, apele bare ikashi baa npanɔ nina she are ndee aje kandima Kristo ¹⁶ Kristo atiɗaia au ndee ina she ija ɗv Gaɗv Gaɗonkɔ nɔ idawaa iree ne injuni icərə na gulo gukpərə na da she usciv. ¹⁷ Ga iam nti nyiŋə nyim iko yarə a nyida pa ma kɔ sara daa nko moni kabaja ba na Sara na ba fanɔ foyi kijama ¹⁸ Ba fanɔ ida nkomo ni kija ba te ba sa na pi ashe Gaja ka aye nya she she iam na ba gifou gi carka. ¹⁹ Kə ba kowu ɗa icifala ba iam balɔ ashe aiesura ndee kitənɔ na ma ashe yashi ba bono. ²⁰ Ama anyim kite gəmci irəŋə Kristo nyi da na ²¹ Nkuma waa ba fanɔ nyim aiəm waa usono injuni ida Yeesu iam. ²² unila gasana ganjono a nyi na na are ndee ana yee ganv cɔɔ ka ashe npaa pa kandi iame ma. ²³ Fuba ma anyi na fanɔ ashe anyi ŋjuro. ²⁴ Ka ra ma bare nbaɗee ba da Gaja kua iam ma ayoko fɔv bale pi na ija na

Chapter 5

dei ija kuja na ba nye ni ba ba sɛra ayuga na bare nbade ba na yɛɛ boo ma. ²⁵ Ga ɛama a nyin guɔ v tɛru tɛru tɛru ni ɛ ma ija ashe baa arɛɛ na anyi baworɛ duwaa atigije atɛbawor ²⁶ itacam unyana pa ma na ɛ nbɔnɔ na ²⁷ paa ma paɛ ushile ufɛdaa nyunu nyana ɛam na. Paa ma shee jindi unyi cadɛmna. ²⁸ Arɛ ndɛɛ a na nyim nyimo ma kɛba kɔɔ ti nyim na ama batɛ ba ɛ ntɛma, batɛbate ntɛma dɛa ɛsɛm ma ²⁹ Galibɔ nɔ Gadɛ ga paa duo anyi Ga nɔ nuna ama buɛɛ nbudɛɛ buna duwo anyin ga nɔ ni ma bu son sono buna na pele na na kanɔ na nbadɛɛ bana rɛnɛ ma ³⁰ Pa ma piɛ Gaja kanɔjuro son son kucinee na aduwaa niɛm na ɛɛɛ rɛm ashe ushile kɛnja. ³¹ Ashe ɛlɛm na anyi gulɔ nshiyo, na ale sura ɛbɔnɔ, unyana, bu boro. Na aluntɔ, na giri bɔnɔ ba Gi pa nɔji. ³² Wuɔa ma na anyin ba worɛ ndawa nsonsono, wuɔa ma gifolu ashee anyi ba worɛ, tɛdɛ ma anyi ba worɛ dɛa Gaja gatɛ dɛ nyin na Kristo anyiɔa ma.

Chapter 5

¹ dɛa ile Gaja abasɔlɔ kama lema Gaja abatɔ tɔɔka. ² Sara ma kusɔlɔ ni dɛa Kristo asɔlɔ atu naa ashee atu agulɔ, aleeka kujɔv naa ale sara ecum na Gaja ma. ³ Ile Gaja abaja, aduwaa anyunɛ sulu ki bacaa ale alesura abule bɔdim na dɛa gɛsɛna na fɔfɔɛ, ba vɛiwa, gɛjulu nayer anɔɔɔɔɔɔ ija. ⁴ Baa pamala buɛɛ busantɛlaka dɔo na ma yaa ni bɔnɔna, ma buyi lile na ajowa. Kankim bukɛ icum ma Gaja kukumɔ. ⁵ Aduwaa arɛn ndɛ una lɛgɛsɛna fɔfɔɛ, ajiwa yaa npiɛyar kashee waa ndɛ anapɛgɛ akuna ma, kavɔa tiibi dɛm arjana ni. ⁶ vɔdim abaa paapaa nye na ashee na fɔfɔɛka buɛɛ na kale sura dɛ lam na Gaja ku nyana ana rɛgɛ bepi nbede kubana cu bɛrɛna balam. ⁷ Pama vɔana pi gɛdɔɔ na. ⁸ Aduwaa ɛɛɛ lee nkomo ni kubaja, ama nyima ilee vkaɔv ni kubaja ndiyar ni. Kɛgɛ ma sara ma dɛa vkaɔv ni kubepi ma. ⁹ Aduwaa vkaɔv kipi ilee bucima buɔwɔ ni, utɛnɛ ni ijaa. ¹⁰ Yɛɛma bukɛ icum ndiyar ayi ma. ¹¹ Baa ma le nkomo ni ka le swu dɛn na bɛla mayina bɛnaɛ. ¹² Aduwaa alesura pana le nkomo ni ma iwuɔa iji fala awu bele gɛm. ¹³ Baɔana le kale sura dɛ kabuleɛ idɛɛ dɔo vkaɔv ni ¹⁴ Gem na bukɛ buna dɔo gɛshab ma itipra vkaɔv. kalan na bale waa nɛne akinɔɔ una folɛ ma, ta bokono ni, naa Kristo akaɔa nkomo asheeki. ¹⁵ Lema lakari ashee na anyina dawu ni, ekpaa dɛa dɛa gɛyasheshe baja ma na, ama gɛa gɛya yɔkɔ baja na ¹⁶ Rima aluwatu aduwaa ishile kicɛn na. ¹⁷ Bama le gɛyasheshe baja, ama rinɛ ma bukɛ buɛɛ ndiyar usɔlɔ ma. ¹⁸ Paa ma anyun bukana kuyɔgɔ naa ashi na, ni itice uliuni na, ama njoro- sonsono irunɛ na anyun ¹⁹ Man ma bawor ayiɔa talo akɛɔa-nye akuma agɛyare Gaja ka njoro kija, yiɔama atulo na akuma ndiyar. ²⁰ Sheema Gaja vumu baa muni na ndiyar Yeesu-Kristo anyiɔa ni. ²¹ Ina nyine Yeesu ma nyine ma anyin bawor. ²² Usimpru, nyine ma anyun ba hlu, dɛa ndiyar. ²³ Aduwaa usoro leka usɛmpru ndiyar ashee usɛmpru dɛa Kristo ale ndiya she cɔɔci ma. Ale gulo kacamka lam tum. ²⁴ dɛa cɔɔci anyine Kristo, gɛm ci basɛmpru boo anyine babo klu buɔni ni. ²⁵ Basoro, sɔlɔma anyn baka, dɛa Kristo asɔlɔ cɔɔc.boo ma, naa atowa agulɔ shee. ²⁶ Naa aɔa ciriciri; naa ale ni igɛ ciriciri ashee na bulo na agule. ²⁷ Alegim naa afana gulo cɔɔci ukukaja, kavɔa ajɔa na, baa esna dɛm, ba akodɛn kewuɔa, ama iɔa ciriciri baa nbɔnɔ dɛn kiiɔa na. ²⁸ Gimna bosoro boo, basɔlɔ baabaka dɛa bosɔlɔ baa gɛla ma. Arɛ asɔlɔ akarma asɔlɔ agulɔ. ²⁹ Ugen kanɔ agulɔ yɔ na, ama atɛn gɛdɔwɔ ni na asɔrɔ ni, dɛa Kristo boo asɔlɔ cɔɔci. ³⁰ Aduwaa gɛlee agulɔ kansav ji. ³¹ dɛa gɛm ma arɛ taatɛbɛ ayar na anar, naa atumam na kar, naa banyiv beɛ bakpra adɔnɔnɔ. ³² njɛma ndɛ usanjala, njɛ le ale na Kristo na cɔɔci. ³³ Ama, baa njana asɔlɔ akar dɛa agɛlopi, naa usɛmpru anyunɛ ukru.

Chapter 6

¹ Bapi nyene ma anyun baya dɛa ikoyar ma aduwaa idaka ciriciri ² "nyene akawuɛ na akanana" ilee Gaja kagupɔ "gusɛbaka ku na bukɛ anaalee ma" ³ "naa baamaakonɛ icum ashee ake naa aki njuro nlama dulinya ni". ⁴ Anyin ulee bapi baya ma, paa ma na pala anyin bapi bucine unaa na piɛ na, cere ma dɛa isum bada ma, na ndiyar uɛru. ⁵ Adɔnɔpɛla nyene akitanɛ yar, na gir ma ndee aduwo na anyin gifolu ni ma nyene ma pi dɛa unnyene Kristo ma. ⁶ Paa ma nyene pi saandee bana njɛ anyin kandɛndɛn na nyene ma pi dɛa Kristo abadɔnɔpɛla ma. Lee ma Gaja kusɔlɔ nɛcine usonsono. ⁷ Lee ma bɔɔta naanyɛn uɛnɛ vɔnunɛ daa unɛ lee Gaja bɔɔta ma na kilee bare na ma. ⁸ Yɔ ma waa bukɛ busonsono nbudɛɛ arɛ aleɛ ma acam kagujɔɔ Gaja sul, baa maa adɔnɔpɛla yaa arɛ ndee ada ashee agulɔ ma. ⁹ Anyin batanja lee ma gɛn gboo ashee anyin badɔnɔpɛla. Paa ma naashu pi na iyo lɛwaa ndee ajɛ badɔnɔpɛla na batanja ma ada alɛn iyo alɛwaa ka na sunkir na. ¹⁰ Galan kanɔkɛr ma anyin gulɔ ndiyar ni na ikashɛ ni ¹¹ Karama Gaja kagutara kitoko. naa isra yide atɛnɛ sheetaani. ¹² Aduwaa atugutara kuvɛ gurɔlɔ na akɔnɔ kaguja na. Ama nkomo ni kukashɛ baja, anjuro bɔnɔ kukashɛ baja, nkomo ni kagiyari baja, naatɛnɛ anjuro bɔnɔ ndee ida alɛnɛnɛ ma. ¹³ Galan kara ma Gaja kagutara kitoko, naa isra ayide gishebu atɛnɛ mbɔnɔ ishile ɛbɔnɔ nde ni. italeɛ bamakonɛ bono na iyi de gishebu. ¹⁴ Galan yide ma gishebu. Naa itarɛm ija kabɛlɛti na dei dei kagifolu ¹⁵ Kara ma ija kakɔdɔkɔdɔ naa nalɛfɛ kagalee. ¹⁶ Baa saapanana tonjoma uɛnɛ daa nruko ma. na bukɛ mbudɛɛ ngɛsra nadur na ibɛrɛ abutapiri kutonu ma. ¹⁷ Sɔw ma ucam alam atɛn kanfu na njuro kagapɔu ngadɛɛ galee Gaja kagalee ma. ¹⁸ Na unyinu baa upa njɛ na naa nyunɛ na snee bare, naa ma na nyunɛ njuro ni baa saa panana, na gufana gude lee ma laakaari naa na nyunɛ na shee Kristo kɛbapi. ¹⁹ Naa unyunɛ ashee mu, waa ntanana anganɔ Gaja gashee amu galeɛ ngadɛɛ malɛ ma. Nyunɛma waa masra alɛ Gaja kagujɔɔ ashee bare ²⁰ Galɛsonsono lan na nlee Gaja katɛmka ndee ada cɛɛni ni ma naa ma sra alɛ galeɛ gade nukantanɛ daa isum malɛ ji ma. ²¹ Ama naa isra gboo ayɔ daa njaleɛ ntɛma ma daa ama lafia gboo ada ma ticik amuwor sɔlɔka na Gaja katɛleja ataa le anyin buɛɛ buɔnɛni ²² Galan na njatɛm ni anyinasul waa iyo daa gida atia ma, naa aburo anyin ucine. ²³ Fɛɛ kusɛu uɔa ashee atɛbaja, na Gaja kusɔlɔ na ucineɛ uɔluona Gaja, na atɛndiyar Yeesu Kristo sul. ²⁴ Gujɔɔ guda ashee bare mbadɛɛ basɔlɔ atɛndiyar Yeesu Kristo uɔlɔ naɛ naca.

Ka mai anjuro na, alee ntama , ndee kusara alee ashee amu na ma.

Chapter 3

¹ Angalee gabonoka ni ambaja anyin ucineukar atundiyyar Yeesu ni. Kamapala gali gadankono gade kunon ashee anyin na gali gade gati galaa anyin ² Leema nankali n'isana Lee hankali na batanleja babono. Leema nankali na uperjo ndee kulee ijakuja na ma ³ Aduwaa atu gileeka uperjo. Atu ginakuma atagulo Kristo Yeesu ni, ganci kunadu atucine gurulo ni na ⁴ Amu gboo ma nsara adu amucine gurulo ni udon ata naa fanja isim ade adu ade ucine gurulo ni maa amu nhamawu. ⁵ Ba ponne mu na ushile ganaa na kuja Israel kupi, benjame abunuma, hebre kd Hebre ita saana farusi kabaja bagupo ⁶ Nnaashu coci manakilee na gura na ita saa na gupo ndada deidei. ⁷ Ama alesura ndee ibunalee ison sono elee kpata ku ma unu nhowaafu na Kristo lan. ⁸ Galan ntan alaturade injuniwaafu daa iyo atundiyyar Yeesu Kristo adidi ma ndee lan nbala alesura injunu ma. ikide injuni daa iforo ma naa ma wuda Kristou ⁹ Naa mada anu ni kilee na ama deidei gupo ni kaja na ama ndee giwada ucine Kristo ni ma, na deidei ndee aduo na Gaja sul ma ¹⁰ nyima ntiye ma yo Kristo na unanu ki kashi , na gan gadankono kishi. Ntiye na doo ni Kristo na abuce ni daa gusura gudon ¹¹ Naa amu gboo ma sara anan adoo bakono ni. ¹² kilee waa ncam ayokode bonona kilee waa nkanada deidei na ama ntu lee konkari na cu gare waa mari aduwaa amu gboo Yeesu Kristo ari mu. ¹³ Ambaja kamakuma waa ntama kawa ti ri na ama ntilee akodon: naa na nyir buko nbudee buda nkam ma naanaataa na ki de buko nbudee buda nyuma ¹⁴ Nticu gare naye ma ja ndi, naa cam Gaja kagujoo gubunbono ngudee guda Kristo Yeesu ni ma ¹⁵ Ganci atagan nbadee gapar awuda gufana gudankono ma itasanrwa anyin iwuda gufana gufali gudon Gaja gboo gatagakadaji ¹⁶ Kajasaa gadu ngadee gisra lee kpa ma gada ncem ken ¹⁷ Ambaja naa ma na tawo mu naa ma na kide bare nbadee bana sara atigasana ma ¹⁸ Bare tuutuuma bada nyin gicu na sara daa Kristo aguyo kanura kagi wor gikul ma inbadee nnala nyin bagale baa saapanja na ma, na nsankoo na le na nyinokoi ¹⁹ Asaara na batibono na ma na aduwaa banana niceka bagaja; buko buti kara pi sicifala ma lan na ba na du bukumu. ba na fanja atan kayoko lan na ²⁰ Ama atigadudaka galee alan na daa ginasaa atindiyyar Yeesu Kristo ma. ²¹ Ataa cpera atugurilo ngude guda daa ukumu kagulo ma nukashi ni afuba baamunu kpataa api na anyu.

Chapter 4

¹ Galan ambasoro ambasoloka, ncwalo waa makoo ne nyum pele, iti le amucin krika na nwuda grima, ambasoro kalam ma tongoma gisham Kristo ni. ² ntinying Evoji naa na ntinying sentish bawuda gufanga gadankono ndiyar ni ³ Na akinge utin ntama nyim ma kanfana basampra befe aduwaa bakanfa na nmu a le ntima naa la baaru acinye, na klemanna amakinja nbe de basaa ma bayida ida nwuro ka kuboo ni. ⁴ ntileyin gama ucinkraka ni baasapanfa ni Ndiyar ni, nti le nyin cing, gama ucinkraka ⁵ Na bera banuni ban anyina solu Ndiyar sla. ⁶ Bamahien akuin na. Ama iwuni ni, na unyungu nu plapla na Gaja ku kuukuma naa ale Gaja bukye buhe nyim ma. ⁷ Na Gaja ucin dodo ka nde inu huya yoka iwuni ma ititong anyinu cin na anyim kufanga Kristo Yeesu ni ⁸ Atabaja ngfede mela naa abono ma ngfede iwuni ila ijama, ngfede iwuni ina kuma bera ma, ngfede iwuni ntangma, ngfede iwuni ida ciriciri, ngfede iwuni basra walam, ngfede iwuni basra kuma ma, buko bunyera bodin butaga, buko bagin basinna ukumua, fanga na anyina dini ka lesra lam ⁹ Bukoi icedema, na acan naa arana naa nn amunyi, lemana ntama. Naa Gaja ucin dodo ida na nyim. ¹⁰ nda ucinkraka ukuyog. Ndiyar ni aduwaa nyima isaba nawuga namugrima. Ija ilike ma lam, Ama nyima kisra akanfana muna. ¹¹ Kiile na musoli na nana lena. Aduwaa, nceere daa matono anglo ma baa idabarna. ¹² Baa kinauda akodem na iyoda misum naa iyoda bana le na awuda. Baarcim naa baa nkana icede dabana ji naa akum ma, naa asu komo, naa ayoda bana le na awuda ku yogo na ci. ¹³ ndoma sra ale bunu ni aduwaa udem tomi ekasha ¹⁴ Nyuma de gishab naa acam amishe ¹⁵ Na anyim filip ka baja iyo labar kusubuni, tanje nta Maseduan, baa coci dinka itanini anyim dindin leka ¹⁶ Baa nda tandeda tesalonik ma, itanga nam augumitogo tom wa ikanga nam ¹⁷ Kile ntiyawa batomuna, buko neyema waa ana anjokpaka ¹⁸ icambunwi, nauka ku yogo, na cin. epafrodit apena ayoko itogo tuma. Ayoko nde leka tulaari nde ana fitir gishabma , na saara nde Gaja atele ni icimnani ma. ¹⁹ Na an Gaja taatonym buko bumuni inatabanima na Kristo Yeesu ukumu ni. ²⁰ Nyim atan Gaja na Goya, ba ida nce iyo atone ci na kubongu ni Ami "Amen" ²¹ Salama baa anana Yeesu Kristo ni. Ambasoro nbe de ba danamuma batasala anyim ²² nbe de ba da Gaja nima ba tasala nyim, acina nbe de ba da Cesar agafala ni ma. ²³ Atin ndiyar Yeesu Kristo albarka idana anyim ba huni. Ami "Amen"

Colossians

Chapter 1

¹ Pol, Yeesu akanja na Gaja kusolu n'atunono Timotee. ² Na bayoka na mbafee ba na kun yee n'ucine udankono a da Kolos ma. ³ Ukumu na Gaja ataya afee a da ashee anyun. Gi ti Gaja atukoyar Yeesu Kristo ayar naa naa baa saa apang na na shee anyun. ⁴ Gi rana anyaniya Yeesu Kristo lan n'usolu ndee i wuda ashee bere banunii mbafee ba da gusau ashee Gaja ma. ⁵ I wuda usolu de na ashee ija ndee ba du na saa anyun Gaja lan ma. I cee rana bono ba la ija ndee i ja ija kalaabaaru ni ma. ⁶ Ndee a pi ashee anyu ma. Laabaaru de a tano alabarka naa a mana waga dulumya anunii. A da anyalan doo ushile ndee i rana n' i taw Gaja kagujoo n'ija. ⁷ Laabaaru na daa i rana na Epafraas atuwor asoloka ndee a na lee ntama na Kristi n'ija ma. ⁸ Epafraas a la atu anyucine ni kusolu. ⁹ Usolu de kandi lan k'a gi pala unyuu ashee anyu na doo ushile ndee gi rana

gəŋ ma. Gɪ tɪ nyɪŋə ɪ wɔɖa ʊyɔɔ ɖaa a sɔɔ ma na guŋɔnfana naa ɪ naa tɪ Gaja kabulei kaashɪ. ¹⁰ Gɪ naa tɪ nyɪŋə naa shee anyun ɪ naa Sara ɖeiɖei ɖaa ɪkoyar ma na ʊciŋkərka. ¹¹ Gɪ tɪ nyɪŋə ɪ wɔɖa ʊcine baa maako nɪ na, n'ʊciŋkərka naa atono na suuru. ¹² Gɪ tɪ nyɪŋə anyun ɪ sala guya ndee a pala ɪ na yee ɪ ɖa bayɔka nɪ gaduu ba yugatiibi fətəla nɪ ma. ¹³ A laa atu ŋkomo ndurka nɪ ace n'atu upur asɔɔka agayitəna nɪ. ¹⁴ N'upur, gɪ wɔɖa ʊtəɖu, ashee atabɔɔ. ¹⁵ Upi a lee ka guya ndee kə ba na nɔ na ma afoto. A lee ka arɛ ba sɛba aɲum buɲunii nɪ ma. ¹⁶ Aɖuwaa alan ba lee ayɔko ɲunii, ndee ɪ Gaja lan ma na ndee ɪ ɖa gatəma lan ma, ndee ba na nɔ na ma. Baa ayariboi nɪ, gərma wɔɖaka, ɪkashɪ, gɪ karaci. A lee ka ayɔko ɲunii agilopi ashee agulɔ. ¹⁷ A cee tɔɔ ayɔko ɲunii a cee ɖa n'alan n'ayɔko ɲunii ɪ ɖa. ¹⁸ Cɔɔci a lee gulɔ na ndi. A lee ka, arɛ asəbaka n'arɛ ba tɔɔ aɲum bacika nɪ ma. Galan, a wɔɖa gadusəbaka ayɔko ɲunii nɪ. ¹⁹ Gaja ka baa mu nu ɪ ɖa alan. ²⁰ Naa a pempɛŋɛ ayɔko ɲunii na nɪ upur lan. Gaja ga tɔ ga pɪ n'ɔɖa fɛɛ n'ankura kakɔɔ. Gaja ga tɔ ga pɛmpɛŋɛ ayɔko ɲunii kagilopi. Ndee ɪ ɖa gatəna lan ma koo ndee ɪ ɖa ndəla nɪ ma. ²¹ Anyun gboo, tam ɖəm ɪ cee lee basana pɪ ashee Gaja naa acee ɖa giworgakuli ʊfanʊfanʊ nɪ n'aleu ibɔɔ nɪ. ²² Ama nnyəmə a pempɛŋɛ anyun n'agulɔ kabuce. A lee gəŋ ci, naa ɪ ɖa ciɪciɪ, kə ba banyatɔ na, kə ba wɔɖa gadən abəla n'anyun aɲu na. ²³ I ta ji wàà, ɪ naa wɔɖa ʊcine a naa ɖa ncən, k'ɪ kɔɔ ɖoo laabaru ndee ɪ rəŋə kaalei ma na, atɪya na laabaaru ndee ba cee lə ashee bɛɛ banunii, ba lee ndee, guya Pɔl a pra atənleeja ma. ²⁴ Nyəmə, amucine ʊ kər na wahala n lee ashee anyɪ ma. Na nnyəmə, angulɔ gu rəŋə na wahala na bukɔɔ Kristi n'agulɔ kusɔɔ ci.

²⁵ Cɔɔci ɖe kaja na n lee na ʊɖura ndee Gaja ga ashee amu ashee anyun ma lee Gaja kafaawu ma. ²⁶ Atɪya tja ndee ɪ ɖa ʊlugu nɪ ʊɖən k'a yɔ na ɖoo buja ɪshɪnu guya n'isaamanɪ asura asura ma. ²⁷ Bani, Gaja ga na yee ba yɔ ukumu kaarisiki n'tja ndee ɪ ɖa ʊlugu nɪ mbadee kə ba yɔ Gaja na ma ba gɪcuca. I ji ji wàà Kristo a ɖa n'anyɪ ukumu ndee ʊ tu ma kusav nɪ. ²⁸ Laabaaru ɖe na gɪ na pɪ na ma na shee anyun. Gɪ tɪ nyɪŋə arɛ baa apana na naa naa fana arɛ baa apana na guŋofana naa gɪ sɛra fana Kristi arɛ ndee a lee ma. ²⁹ Lan na n na lee ntəma na ci ibobo n'ikashɪ ndee ɪ ɖa amalan ma.

Chapter 2

¹ Nti yee ɪ yɔ gutara gubumbɔɔ ngudee n na cə na shee a nyun na laudisee kəbaja na basaakai kə ba nɔ angaye lan na ma. ² Nti lee ntəma na shee anyun na anyɪfolu ʊɔ ɪkashɪ deɛ ganɔ gadɛŋkɔɔ aɖa ʊsɔɔ nɪ na arisiki ndee a lee tamaa, ntashɪ n'ʊyɔɔ ndee ɪ lee Gaja k'ɪja kashiirima. uni na guŋə Kristo. ³ Kristo nɪ na amaana na gufana n'ʊyɔɔ ɪlugu. ⁴ Nti ɔ anyun n gade naa ʊɖən a paa tɪ lomo lomo a paapaa anyɪ na. ⁵ Baa maa kə ma ɖa anyinasul ɪtɪ nɔ a mu una, nda anyinasul ŋoro nɪ. Amucine ʊkər ɖaa ŋə a nyunabaamunv ɪtəŋə naa atono ʊcine na Yeesu Kristo gbanɔɔba ma. ⁶ ɖaa ɪ cam Kristo ndiyar ma, man ma asara na nɪ. ⁷ Tonjo ma nɪ gbanɔɔba a yiu ililima. Cə ma ɖaa ba na cə nku ma. ɖama ʊcine nɪ ɖaa ba cere anyɪ ma, naa awəɖa ʊyɔɔ. ⁸ Lee ma laakaaru ʊɖən a paa taa ɔ arianyun na bulei ɪ bɛɛ bana kə bafuna nɪ alaa bu lee fɔɪ, alɛe ɖulinya nɪ ka bulei kə bu fana fana na Kristo abuja na ma. ⁹ Aɖuwaa Gaja ka baamunv ɪrɪŋə Kristo agulɔ nɪ na. ¹⁰ Abaamu nu ɪrɪŋə n'anyun. Alɛe ka ɪkashɪ; niko ɲunii kandiyar. ¹¹ Anɪ nɪ na ba lee anyun ban ban ndee kalee bɛɛ banyɛ kaja na ma. Ama Kristo aja. ¹² Anyun na nɪ na ba man afun butomənaka nɪ, na nyun na nɪ ʊtəŋə ʊcine ndee ɪwəɖa na Gaja kikashe ndee ʊtəŋə Kristo bakono nɪ ma. ¹³ Nkələ gɪɖa ata lesura ibɔɔ nɪ naa kə ba lee atu ban na ma gici, na nɪ ɪkɔɔ a pɪ ŋɲuro nɪ, na atəɖə atumbɔɔ ŋɲunii. ¹⁴ Asəla ʊɖa, na asher ʊtəŋə ndee ʊna ciɪ na atu ma. Alaa ɪ ʊɲunii naa akal ɪ guyoŋkura lan. ¹⁵ Ani ɪkashɪ n'ɪko awadaɪ nkɔɪ gbagbaraa naa aɲu bɔɔri awuɲɲunii, na guyo kanɔɔ. ¹⁶ Gala, paa ma pala ʊɖən acim n'anyun ɪkəma bukɔɔ ɪna ji kokoo ɪna nyem yaa tɲɲgaari, kokoo anɔɔɔɔɔɔɔɔ, kokoo sabaati kandi lan na. ¹⁷ Ayɔko ɖe deɛ gufələfələ kɪ, ndee deɛ ɪɖaka na ce nace ma, ɪni ɪɖa Kristo nɪ na. ¹⁸ ʊɖən a paa tɪ cəpra anyun ɪkur atən na lee malaika mana bɔɔta na, ba pa tɪ cam na nyun caacaa ɲi mana. baɖən ba na fol guɖa nan ayɔko na na fana balɔ. ¹⁹ Alesura ɖe deɛ gurɔɔ kalesuranɪ. Alesura ɖe kɪɖoo na Kristo ndiyar nɪ na ndi n na tonjo gulɔ na ɖəv kɪ naa buɖu təwətəwə ka, bu man gulɔ gutɪ kpər Gaja ga na lee ntəma nde. ²⁰ ɪtaji wa anyuna Krist ɪcika ɖulinya ka bu ce, mu lee ka ɪkɔɔ na sara ɖoole kaa sana ɖulinya nɪ. ɪa tɔɔ na, ²¹ Paa tɔɔ na, Paa fɔm na, paa kəm na. ²² Ayɔko ɖe deɛ bɛɛ bu ceru na bu fanʊ ma ɪɖa ɖa ashee ubuu. ²³ ʊmura mana baɖe na bi bɔɔta na bɛɛ bafana ɖe ɪɖa ɖa ɖaa ʊtəŋə ma, ba gɪ lopi ba pɔ ɖe kɪ wəɖa anfaani ɖən na, deɛ bucuɔɔɔɔka na.

Chapter 3

¹ [təjə waa na Kristo, yee ma akɔŋdee ɪɖa alan gadu ngədee Kristo asə Gaja kagunyəsono lan ma. ² fana ma alan lan ka yɔko lan kɪ lee aulinya nɪ tɔa ka yɔko na. ³ Aɖuwaa ɪci na anyunɲuro ŋfərə na yeesu Kristo ada Gaja nɪ. ⁴ Saa ndee Yeesu Kristo atən ɲuro anaa fana agulɔ ma, anyun gboo ɪtufana ayun gulɔ ukumu nɪ. ⁵ Kəma gulɔ kale sura bɔɔ atəntia ndee deɛ (gisəna, ajua, ʊcənsɔɔka, alesurabɔɔ, nɪ tansɔɔka ndeɛlee ŋkuna kupɛɲu ma.) ⁶ Alesurade napɪ na Gaja kunyana, bɛɛ bapɔɔ ŋbedee kəbana nyene Gajanna ma. ⁷ Alesura de nɪ na anyun gboo ibunja nasara, saa ndee ibunada ŋcum ma. ⁸ Ama ŋnyume shee ɪɖən na alesurade (unyana, gaboro, gufana gubɔɔ, alunɔ na bulbɔɔ ŋbudee bunaduwo anyun bunɔ nɪ ma.) ⁹ Paa ma na lee na anyun bawor ɪsei na aɖuwaa anyun ɪpala gurəɔ guŋono na kalesura. ¹⁰ Naa ɪkara gurəɔ gufɔɪ, ngudee gunafuba ada arɛ ndee adunɪ ma andawa. ¹¹ Galan na kɪ wɔɖa waa Grek na, yaa Juif na, yaa ŋbədee bapɛŋɛ ma, yaa ŋbədee kəbapɛŋɛ na ma, barbar yaa scythe yaa adəmpəla, yaa arɛ ndee ada fɛɛ ma, ama Kristo adadan ashee baana na. ¹² Gaja ga siŋker anyun asɔɔ na ye waa deɛ ade abaja, naa iburo anyin alɔ, awɔɖa suuru. ¹³ Kana ma na ayun baworə, lee ma anyun baworə guɔɔ, ʊɖən atawəda nuwor galei, təɖə ma anyun bawor daa ndiyar atəɖə ayun ma. ¹⁴ Ganɪ ganunv lan wɔɖa ma ʊsɔɔ ndee ulee ciɪ ciɪ kuja ma. ¹⁵ Kristo afɛɛ kusəw ʊda anyun ʊcine nɪ. fɛɛ kusəw de lan na bayəda anyun gulɔ gudəŋkɔɔ nɪ. Yoma anyun bawor. ¹⁶ Kristo agalee kuyɔɔ ʊda anyun nɪ. fanɲma anyun bawor na asɛŋsi, naa naa ɖu anyun

bawor ikashi na psom ma na, na atulo, na anjuro ni katulo yedama atulo ashee Gaja nucine udonjono ¹⁷ Na ayin aladura ni, lee ma baamakoni na atundiyar Yeesu anyeda kuma ma Gaja giyar yar na ayida. ¹⁸ Basumpara buro ma ayin gulo ashee anyun bakulo, daa usum ndiyar ni ma ¹⁹ Baoro solo ma anyin baka paa ma dupa ishee na ²⁰ Bapi nyene ma anyin baya baa maa ko ni ni, aduwaa icam ka ndi yar sui ²¹ Baya paa ma na pala anyin bapi bucine unaa na pie na, naa ipaa ti bie pi na ²² Badompala nyene ma anyin uga gurulo ni kaja baa mako ni ni kulee bunyeni kandadon na ama nucine udonjono. Cuma Gaja. ²³ Baa makoni ualee lee ma na anyin ucine ununi daa ndiyar ni na lee na shee kulee are na ma. ²⁴ Iyolawaa itucam na ndiyar tubi anyin usulu ndiyar Kristo ualee nashee ²⁵ Aduwaa are ndee analee njono ma batoba sala ni njono usanjir ma na.

Chapter 4

¹ Lga, shee ma anyba baddimbla bukue icim ma naa atijo ma iyowa anyin boo iwuda ugan alam. ² Dama gishabu unyura ni. Dama unyura ni na Gaja ukuma ni. ³ Gimam ma nyura ashee tum boor, naa Gaja ga tine dicamko ashee na abule, naa ale ija ide iforo ma shee Kristo ma. Gaale gade lan na nda iworu ni. ⁴ Nyura ma na masra agakaqa ji la. ⁵ Sara ma na asensi na baddankaja, shima aluwatu. ⁶ Anyibule bulee busonsono. Anyin bulei bulee busonsono asan daa butura naa iyoda naa biyo daa bana buye berema. ⁷ Na bukue burwuni bulee anbuca, Tshika atafana ni. Ale are soloka na, atunleeeja sonsono, na adopla da mu ma Ndiyar ni. ⁸ Ntuma ni anyin na uul ni iyoda gitaba naa apele nyin ikashi. ⁹ Ntuma adenna Onesim, atuneka na soloka, nde adanyina ciica ma. Batiba lee nyin bukoi besara ma kpataa. ¹⁰ Aristark, amu soro saraka ni kaja ati sala nyin, daa Barnabas annapi Mark (nde lam atam bulee bukum pitoo nyin ma). ¹¹ Na Yeesu ndei bana yida Justus. Yuda ka baja baddankono nbede bapene pima nde ana lee na mu ntama ma ashee gajaka ayar gayar tana kandilam ma. Basheemu ikankr paa gishabu gishabu. ¹² Epafra ati sala ni. Ale anyin nare udim na Yeesu-Kristo agompla. Nacigishabu unyin ni na shee anyin, na ikankar na ida Gaja usulu ni gishabu. ¹³ Aduwaa nle aseria yar atole ntama kan ken ken na shee nyin, ashee Laodise ka baja, na nbede ba le she Hierapolis. ¹⁴ Luk asoloka logotoro na Damas batisa la nyin. ¹⁵ Salama akaba soro nbede baga Laodise, na Nenfasa, na Coci nde agafala nyina. ¹⁶ Batatru gubongide anyin ciica ni, palama Laodise ka Coci boo atruyi, na itru gubo ngade gu doo na Laodise apiima. ¹⁷ Lema Arshipa, "Ri Ndiyar kantama gishab naa atisra bumyi gishab." ¹⁸ Nsala nde njumi na anjune, amu Poul, ligama iworu. Naa albarka idana anyin.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹ Poi na Silifien na Timote, bada coci tesalonisin kaja ni, ndee alee Gaja ikoyar na Yeesu Kristo ndiyar ni ma: Gaja kagu na fee ku du uda uda asneepi. ² Gitigitu wa gaja ku kumu na shee nyin banu ni naama na nun nadu anyunu nyununi. ³ Gitigi naa lige ntama ndee anyi nucin utama na anyi nakonkari na nyi na konkari ashee ndi yar Yeesu Kristo Gaja ataya annyu. ⁴ Giyo la waa anyin Gaja kaba soloka anyin pi Gaja galaa ashee ndi nsono. ⁵ Ata Gaja kaali tamka kaalee na bulee efayi na ama na Gaja ikashi na njuro nsonono na ukantam bubono aduwaa ki na fare waa gibodo anyi gi cu ca na anyi nuni na anyina lanja. ⁶ Na anyin gboo icee lee anbaknja na ndiyar abaja, daa icam Gaja kaa lee bare tuutuu ma banjuni ma naunaasnu katam nucam na njuro nson sono ku cunkarka. ⁷ Ipara yaaye ashee nbadee ba sheja ma banjuni masedwan ka baja na lashaii kabaja. ⁸ Na ki lee waa idiyar analee kandan dan laaka Masedwan na laa shaii kabaja na ama anyi nu cine na Gaja ufanakaa nyi ne alesura ununi hali kikoo sam gi lona. ⁹ Aduwaa gura bukoo gi na yee ma gura waa utuwa anyin ni cine ashee Gaja naa apala anyinakuna kupen nana kun Gaja ija ka ja njuroya. ¹⁰ Na naa saa upur ndee anona bakononi a duwo abodo alanj ma api tfura atun na ukama ndee itu na pi ma.

Chapter 2

¹ Ambaja aynun gboo iyowaa atupu anyina sulkuee foyi na gura ikpaka. ² Daa Giji ishe na asera acam na Flipu atarayoko ma iyo anyi Gulopi waa giwuda ukantam na ata Gaja, na naa la Gaja kaa lee anyin gicuca ashee nnyin kucaw ka bucam. ³ Aduwaa atunyuru kulee na ntara tran kulee ni kashi na kulee na upetra na. ⁴ Ama nadaa Gaja ga cam na atu ukama dei dei kija naa ashee atu agalee ma Gan ci kagile bare basolo tuna ama Gaja ngadee ga na buro ati cine ma ga solowun. ⁵ Daa iyo ma kagi cam Gale ngadee ganana anyin mana. agulafana ada Gaja kanjan na laa aseria na. ⁶ Kagi yee ukumu ndee uduwo na are koo anyinasul koo badan sul ma na ama gitile na uko da a Kristo a bakanja bana lee ma. ⁷ Ama gura na anyin usana daa ataju ka ana taju bapur ma. ⁸ Gitile yee waa ata aye ni gi yide ashee nyin, kulee ashe anyin gaja kaalee kandan dana ama atigi lopi atujuro aduwaa i kanjar guya ashe atu. ⁹ Atabaja itile lige atunta ma na ata wahala: Gajaka na gi ji bongo kagi na yee waa gi du are dan ishe na, gila Gaja kaa lee ato nyin a. ¹⁰ Ulee Gaja kasariya kabaja da atu gbagile sariya kabaja ashe anyin nbadee itale dei dei kaasana ma na gawa kana ma Gadon kaawa anyin ama. ¹¹ Na iyo gboo lawaa gura daa anyin baya ma na anyin ipera daa atabapi ma. ¹² Na gitile du unyinu uka shi na pala pala anyin waa isara cici cici kaasana ashee Gaja ngadee ga na yi da anyin agyaritana na ukumu ni ma. ¹³ Lan na gi naa na ku ma Gaja na shee bare nbadee banaranga Gaja kaa lee ngadee gipala da uranga ma kulee daa bare bagaja ma na ama daa Gaja n Gadee gana cam anin nbadee una she ija anyunu ma. ¹⁴ Ambaja ipera Gaja ka coci ndee ada ashee Yeesu Kristo yudee kaatana ni ma kabaja. aduwaa anyin Gboo iji na anyin gulo ishe daa jifu baji na balo ishe ma. ¹⁵ Jifu bade bakaka ndiyar Yeesu aci na andobi ma na nbadee badutu ishe

Chapter 3

naa kɛba cɛn na Gaja na ma naa ba pɛra bare bɛba nɔka ma. ¹⁶ Nakɛ ba na yɛɛ gi lɛ Gaja kaa leei ashee nbadee kɛ bayɔ Gaja na mo naa banɔ ufuru na naa bapaa kɔɔ na ci ɪ bobo na shee ban bɔnɔ na, ama Gaja ku nya na uripi. ¹⁷ Atu atɔgaja daa gɪpada na atɛ bawor atalɔ kulee na atɪ foluna tam dɛnɪ ma gɪti gɪkɔɔnɔ atɛ ba wor. ¹⁸ Gɛnjɔ gboo gi naye waa gɪcɛ anyɪ na sul amu pɔl akpala unyɪ ama shee taanɪ akɛl. ¹⁹ Anɔ lee ka atu kanɔtam na atu cɪnkɛrk koko atuku mukanɔfu? Kulee anyɪ nɔpiaa tam ndee atundiyaar Yeosu analee amaa maa ci maa? ²⁰ ɪn anyɪn pɪ atuku mu na atu cɪnkɛr ka.

Chapter 3

¹ Galan na daa kagɪ cee wuda suru na ma na gi naye waa gi da atɪ ndɛn dɛn nten kanpanɪ. ² Gɪti nɔ atapal tɪ mote Gaja kacɔmu analɛ Kristo agale na kanɔ na nyɪn anyɪnɔ cine lan ma. ³ Na udɛn apatɪ piɛɛ ucine nawɪya nba de nɪna, a duwaa anyɪn gɪlopi ɪyɔ waa ganɪnɪ nagɪda. ⁴ Tam ndee gi da na anyɪn ma gi ceeti lɛnyɪn waa ɪna wɪya batɛba da daa ba shɪ kpa waa ma iceeyɔ bɔnjɔ. ⁵ Na kɛmatɛ wa suruna ntɛma tɛn ba lɛ anyɪ nu ci ne ma na gɪpaa le fɔyɪ kanɔtɛma na. ⁶ Ama Tumote aduwa na anyɪ na sul kpatia naa apɪ na laa baaru a sɔnj sono anyɪnɔ cine kaja na ayɪ nɪ kashɪ na alɛtu waa ɪle bare nbadee gi naalɛge anyɪnala ma. naye waa ɪnanɔtu daa gi na nɔnyɪn ma. ⁷ Atɛbaja gɪwa da na anyɪn ukantam ashee ɪ na wi ya baburo aticine ashanyɪ nɔcine. ⁸ Nnyumɛgɪda nɔjuronɪ dɔwaa anyɪn ucine ukankɛr bɔnjɔ ashe ndiyar. ⁹ Ukumu upanɔ na gi sɛraa a she Gaja adu ucɪnkɛr ka ndee gi uɔda ashe anyɪn ma Gaja kan nyɪ. ¹⁰ Gajaka na gujɪ bɔnjɔ gɪti nyɪnɔna atu gɪfolu gi nɔnɪ waa apala guɔnyɪn naa apelee nyɪn bukwɔbu saa ashee anyɪnɔ cine ma. ¹¹ Ataya Gajaka gɪlopi na atundiyaar Yeosu ba tɛnɔ tɛnɔ unyɪca a shee tu naa gi sɛra kɔɔpi anyɪna sul. ¹² Ndiyaar ana pelee anyɪnɪ nɪ na nbadee bada upanɔ panɔ ma ucɪnkɛrka ndee gɪwuda naa nyɪn ma. ¹³ Naa buro anyɪ nɔfolu gawaka na ma ga dɛn ga paa wa anyɪ nɪ folu na na cɪrɪ cɪrɪ kaa sana ataya Gaja kan nyɪ, na atundiya Yeosu amaa ma a cikataɪ ɪnɔnɪda cɪrɪ cɪr na.

Chapter 4

¹ Kristo kɛbapi basoro na basɛmprɛ gɪfa nɔ anyɪn saa unɪsara aye nɪ naa ɪfana ashee gaja ma, am gɛnci ɪna sara, kal na anyɪn gani na ndira Yeosu anyɪda. ² Gɛnci ɪyɔ ukal na ma ndee gɪkal na anyɪ n na ndiyar Yeosu anyɪda ma. ³ Bukwɔ gaja gana yɛɛ na anyɪn ma ɪlan anyɪ na lɔɔ ɪjɔnɪ ashee nɪ. ⁴ baare panɔ na anyɪ cam nɪ atɛwaaka rɛ na asɛra asara cɪrɪ cɪrɪ kaasana ngadee gafana ashee gaja. ⁵ Paa ma napala afanɔ ɪbɔnɔ ɪnaaɔa na anyɪ dɔa nbadee kɛbayɔ gaja na ma na. ⁶ Ganɪlan udan apaaye na unyenka sɛmprɛ galee kɔɔ unyenka soro Kristo kupi galei na, baaupau pau ndiya atɪ bɔka gutɔ gɪcee lɛnyɪn. ⁷ Aduwaa gaja kaa yɪda tuwaa gi sara fɔyɪ fɔyɪ ka busana na ama gi sara ashee nɪ. ⁸ Ganɪ lan na are ndee karɛnjɔ ukal na ma na ma kulee are na abɔɔa na gaja jɪ abɔɔa ndee anan shee nyɪn anɔjuro nsonsono ma. ⁹ Kɪ sɛm anyɪn Kristo kɛ ba pi basoro na kɛ ba sɛmprɛ bakwɔ nɔn gubɔ asɪn anyɪn usɔlu kanɔɔɪlan na aduwaa gaja gacee lɛnyɪn bɔnjɔ waa ɪsɔlɔ anyɪ bawor. ¹⁰ Ama gɛci ɪna sara na maseɔwaa nɪ ka kristo kɛba pi ama gɪti dɔnyɪn ɪkashɪ waa ɪtɛ wɛ gɛn. ¹¹ Yɛɛ ma she lem kaa sana naa ɪɔugɪ nyɪ na tɛ ma lan. ¹² Galan nbadee kɛ bale Kristo kɛ ba pi na ma bana sne nyɪn jurɪma anyɪnbu sa na lan na kɪ na kanɔtan na uɔɔna. ¹³ Ba soro na ba sɛmprɛ gɪti yɛɛ gɪpala ɪyɔɔja ba kono lan galana kupiye uci ne dɔa ba saaka nbadee kɛ ba waɔa uyɔɔ na ma na. ¹⁴ Gi yɔ waa Yeosu aci na akwɔ nɔnɔ adu wo ba kononɪ gɛnci nbadee baci na Yeosu anyɪda na ashenɪ ɪja ma gaja gata awalapi adu na Yeosu. ¹⁵ ɪn nɔma ngadee gɪlɛ ndiyar agalei gadɛm nɪ ma: atu nbadee gi nɪ na dɔana nɔjuro naa ndiyar aye pi ma kagɪ tɔnɔ nbadee baci ma afɛlna. ¹⁶ Gɪti gi rɛnjɔ malaka bandiyar antogɪ ana asɛm guyuɔ gaja kaguja ma katam ndiyar agɪlopi gɪti gi rɛgɛ na alan, nba dɛe basnee kristo ɪja na aci ma banɔ batɔnɔ anɔnɔ bakononɪ. ¹⁷ Kanɔkɛn na atu nbadee gi na ada nɔronɪ ma gɪti gi man ata asheɔ lan na cɛ ndiyar sul gi cɛtɪ wa na nɪ naa gi dɔa na ndiyar nacɛ nacɛ. ¹⁸ Galan dɔu ma anyɪn ba wor ɪka snɪ na gaja kabuleɪ.

Chapter 5

¹ Ba soro na kɛ ba sɛmprɛ kitabawa banɔn aluwatu na ga kɔnkɔnjɔ nga dee ndiyar ana apɪ ma na. ² Anyɪn gɪlopi ɪyɔ alɔwa ndiyar upɔr unɪ lele dɔa apɪtɪrɪ apɪ anyɪ m gujɪ bɔnjɔ ma. ³ Tam panana bare batɪ lɛ waa; ho gi cɔɔ dafɛɛ n nyuma : kparɪ ɪtu piɛpiɛ afɛɔa balan ba usɛmprɛ nɔcɛna ya r ma na kɛ ba sɛra afɛɔɔ na. ⁴ Ama anyɪn ba soro na kɛ ba sɛmprɛ anyɪn kɪ dɔa gujɪ bɔnjɔ nɪ na . Na ku shɛ dɛ kutuloo anyɪn dɔa apɪtɪrɪ ma na. ⁵ Fɛtɛla nɪ kayɔkɔ ɪjɔnɪ anyɪ jɛ anyɪ jɛ ushɛlee atu kagɪ na sara nko monɪ na kagɪ na sara gujɪ bɔnjɔ na. ⁶ Pa ma nafol dɔa basaka ma na ama na ma nakɪdɛ pama nafol na. ⁷ Nbadee ba na fol ma ba na fol gujɪ bɔ njɔ nbadee ba na nyɛm tuutuuma ma ba na nyɛm gujɪ bɔnjɔ. ⁸ Ama atɪ gi lee gaja ka kɛ baja pɪ ga ɪam paa ma fol na gɪtu wa ucine na usɔlɔ dɔa ɪbobo ɪci ka katoko ma gi tuwa ufuru kanɔfu asɛu na sa na ufuru. ⁹ Gaja ka ayɪda atuwa acɛn atu ɪkɛma na ama naa gujɛ ndɪ nsono na atɪ ndiyar Yeosu Kristo anyɪda. ¹⁰ Yeosu acɪ ci ashetu naa anɔvo baja na bakono naa gi dɔa nɔjuro nɪ atɛganɔ ashe nɪ. ¹¹ Galan dɔu ma ayɪn bawor ɪkshɪ na ɪwala anyɪn bawor ale ganɔga dɔnkɔn dɔa ɪna le bɔnjɔ ma. ¹² Ba soro na kɛba sɛmprɛ gɪti nyɪ nɔ anyɪn ngade : she ma bare nbadee ba dɔa na anyɪn na le ntɛ ma ale anyɪ banɔno ma jɪrɪ ma, ndiyar alɛnyɪn pi gɛnɪ na dɔnyɪn ɪkashɪ. ¹³ She ma pi jɪrɪ ma na usɔlɔ ububɔnɔ adu bukwɔ ba na le ma lan, dɔa ma fɛɛ na ayɪ bawar. ¹⁴ Ba soro na kɛ ba sɛmprɛ gi kɔɔ tɪ nyɪ anyɪn ngade : na ma na kɛ uwɛ lɛ bafɔnfare lan; dɔma ebu na ma ɪkashɪ. Kanɔ ma na nbade kɛ ba wuɔa ɪkas nɪ na ma tɛwa ma na pɪ suru. ¹⁵ Lema lakari paa ma sɛla anyɪn bawor nbɔnɔ naa ma na le nsono na she anyɪ baworɪ ɪjɔnɪnɪ. ¹⁶ Da ma ucinkɛr ka nɪ ba tam panɔ na. ¹⁷ Na ma na nyɪnɔ gayala ga mana. ¹⁸ Ba makɔ nɪ na na ma naku ma gaja bukwɔ anayɛɛ na anyɪn ma na gɛm gɪle uɔɔ na Yeosu Kristo. ¹⁹ Paa ma nakɛl nɔjuro nsonsono kanɔtɛma na. ²⁰ Paa ma nabɔɔa andɔbi ma na ba bulei na ga nyɪ kɛma na. ²¹ Na ma na kɪ dɛ gi she bu na na laa ɪso nsono. ²² Na ma na sɛlnbɔnɔ baa ga panɔ nɪ na. ²³ Gaja fɛɛ kaa ja ga pala gujɪ ayɛ a she nɪ na atɔnjɔ

Chapter 1

anyi ba nyu ni na anyi njuro na nyun ga sɛnɛ na anyun gulo kagi kɔɔ sɛrɛ akɔwɔlɛ dɛn naadɔ wa ndiyar Yeesu kɔɔ ata api. ²⁴ Arɛ ndee ana yɔɔ anyi ma a ti sara ka dɛidɛi ataa le gɛma toyun ²⁵ Ba soro na ba sɛmprɛ nyi nɛ ma ashee tu. ²⁶ Sala ma kristo kɛ ba pi na aca mpɛ atuu. ²⁷ Nti nyi nɛ anyi na ndira anyi do tur ma gale gade ashee kristo kɛ bapi. ²⁸ Ndiyar Yeesu Kristo usɔlu anyuna lan.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹ Pɔɔ na siivun na Timote baɔa tesalɔnisun ka cɔɔci ndee ada ataya Gaja na Yeesu Kristo ndiyar ni ma. ² Gaja kagujɔ na fɛɛ ada ashee anyun na ataya na ndiyar Yeesu Kristo anɔnyi da. ³ Anyuna lan shee gi naa kuma gaja gɛn fa naka aduwaa anyunucine utile alesura ububɔnɔ boɔɔ, na baa anana usɔlu uti kan kɛrɛ napele. ⁴ Na gitɔ ku ma anyun nashee atɛgulo Gaja ki cɔɔci ma na ni anyi na kɔnɛ karɔlan na anyi nu cine bare n badee bana dunyun ishe ma nakulo anyun ganɔ naa ɛcam gɛma banɔni nu. ⁵ Iti faɔa Gaja ki kɛma ɛcam ka tja kija naa tfaɔa anyun waa itui sɛra kpa Gaja kayar tɛna ni, daa ishe ndee tji ma. ⁶ Aduwaa Gakikɛma tja kija unu cɛm na anyi ni ubɛɛ mana ikɛma. ⁷ Na ashee anyun nbadee icee ada ishe ni ma unru na atu tam ndee ndiyar Yeesu ana aduwo alarɔ na unalaika mana ma na ikash. ⁸ Gaja gatɛgabɔ bare nbadee kɛbanakun Gaja kaa lei na ma bagutɔ, na nbadee kɛba narɛnɛ atundiyar Yeesu agalei na ma nutonu. ⁹ Batɛba da gayoro ngadee kaa wudagayala na ma na batɛ ba lɛna Yeesu ukɔ mu na ika shi. ¹⁰ Tam ndee anaati kɛ wa pi ushi le de ukr mu ni na nbadee ba she tja ma naa atasɛria ada na pi ma. ¹¹ Galan na atu gboo gunanyɛ na she nyun waa Gaja gacɛn na anyun ikɛma tja kija na ile na ikashi na iyeeyee nbadee bacɛ m ashe ukumu ma na anyunu cine kanɛtɛmo ma. ¹² Na ati ndiyar Yeesu anɔnyida nhu ma na anyun naade gboo aku ma anyun na. atɛ Gaja na ndiyar Yeesu Kristo anɔnyi daa.

Chapter 2

¹ Ba sorolan basɛmpɛlan atiniyar Yeesu Kristo ata api naa gi wala a sul ganɔ lan nɛ ma bukɔɔ gi na ye na nyune ma ² udɛn ta lɛnyi nwaa ndiyar ushile ukpa paama cee cɛ atɛ baɔa anyun di nkɛna paama pala ba nanɛ anyi na batɛba sɛra alɛnyun galee gade gɛm daa Gaja kaale koko bule nbu de bu du wo na atasul ma. ³ Paama pala udɛn apaapanyun na isɛi ka bule na aduwaa ushile de kupɛ naa ushie ubunbɔnɔ uyepina arɛ bɔnɔ ace faɔa agulo. ⁴ Ibɛɛ ndee anaa ta nakɛtum Gaja kabule lɛn ma koo na sɛ Gaja kan boyi lan ma kare atiyi da agulo waa Gaja. ⁵ Ki na lige waa ncee alɛ nyun bu le buɛ tam ndee ncee da na nyun maa. ⁶ Nnyumɛ iyɔbukɔɔ bu na kɛl ni maa tam ndee ba ce alɛm atakpa na ana faɔa agulo. ⁷ Ba bɔnɔ banɛtɛma nsɛ ba na le ntɛma bo nɔ, ama bukɔɔ bucee na kɛni ma kabukɔɔ lan ni na galan kaakɔ alɛe akodɛna. ⁸ Galan batɛ banɛ arɛ bɔnɔ naa ndiyar Yeesu awuni gu sɛrɛ na aga nɔ naa aci na apie pie ni na ikasni. ⁹ Arɛ bɔnɔ ata tu napɛ na shee tanɔ ikashi ataa faɔa ikasni ununɔ atana biti ka le sura na paapa bare. ¹⁰ Nbadee bana lima naa balɔ aduwaa kɛba sne tja na na kɛba sɔlɔ tja ndee i ni furapi ma na. ¹¹ Galan na gaja gatogo ika shi ndee una paapapi ma una pala bana shee isɛi tja ma. ¹² Galan nbadee kɛba tɛba tja na naa ana le nbɔnɔma batɛ bakarapi biti. ¹³ Basoro na kɛba sɛprɛ ndiyar abasɔlɔ ka she gi ku ma Gaja anyi nalanɔ aduwa Gaja gacee la anyun doo usɛbu ni na afura anyi ma na unɛ ufuru na njuro nsonsono ndee npala ata aye apɛra curi curi ma, daa ishee tja malan. ¹⁴ Ayida anyun pi na ndi nsono ka ale ngadee gi lɛ ashe nyun naa unɛ atundiyar Yeesu Kristo ukumu. ¹⁵ Galan basoro na basɛmprɛ lema kɔnkar atonɔ najuri ma ufanu ndee gi faɔa anyi na uwɛlɛ na gubɔ ni kunun ni ma. ¹⁶ Gaja ataya asɔlɔ atun naa ashe tu ucun do do ka baa njɔn na uyɔubun bɔnɔ gitɔ taba na ati ndiyar Yeesu Kristo agilopi. ¹⁷ Rɛnɛ na anyi ni folu nu cine ata naa she nyun ikasni gi naa le nso no atɛ bu nyun ikasni gi naa le nso no atɛbu sana ni nabuli lɛ ka ni.

Chapter 3

¹ Ngadee gasaa ma ambaja nyunɛ ma ashetu naa naa ndi yar agale gadanacɛ nakuma daa gada na anyun ma. ² Naa gi du wo bare bɔnɔ ba nye ni aduwaa banunɔ kɛnɛ wuda cine na. ³ Ndiya ada dei dei na na dunyun ikashi waa ikara gayɛ ntɛmanɔ. ⁴ Gwuda na anyun ukarɔtam na ndiyar anyi da daa unalee ma na dunutlee bukɔɔ gi ta banyun ma. ⁵ Ndiyar atɛnɛ tɛnɛ anyunufolu atɛnɛ na Gaja ku sɔlu na Kristo asuru! ⁶ Ambaja gitɛlɛnyun na ndiyar Yeesu Kristo anɔnyida waa idɛm na bare nbadee bana le fɔyi fɔyi ma na daa gi faɔa anyi ma. ⁷ Anyi ngboo iyɔ daa unle naada daa atuma aduwa anyigaɔu atu kagi lee daa bafunfa re ma na. ⁸ Ka gitaba udɛn ujɔ ndee gi na ji ma na ama gilee ntɛma tam alamaika Gaja ka na gitɛn shile halɔ ukpatu kagita banyun kodɛna. ⁹ Idawaa gitɔ gi sɛra acam naanyun gaujɔ ama kagicam na gi naye ida daa atu gusoroma. ¹⁰ Tam ndee giceeda anyi gale gadee: arɛ ndee ka naye ale ntɛma na ma apaji uji ugboo na. ¹¹ Amagit saa gi lɛnyun ngade: anyun nuni badɛn bale bafunfare kaba na le akodɛn na na nayuna ba saaka bja. ¹² Bare baɔe gitɔ kal napɛ koo gitɔ lɛpi na ndiyar Yeesu Kristo anyi da le ma ntɛma naa isɛra anɛ anyi gi lɛpi anyi nuju. ¹³ Basoro na basɛmprɛ kara ma gayɛ na lɛ nsono paama piye ucine na. ¹⁴ Na badɛn kɛba kun ngadee gi na lɛ unun nde ni na ma tuwa ma ashe tja paa makɔ sara napɛ naa ɛifala ukpapi na. ¹⁵ Ama paa matuwapi naa ubɛɛ mana kal ma na pi daa Kristo kɛbapi ma. ¹⁶ Ndiyar fɛɛ kaja ashenyun afɛɛ agilopi baa njɛm baa gapana ni na ndiyra ada na atun banunɔ. ¹⁷ Amu pɔl amu sala nda ama nye ni nɛ ma daa na kɛ ama bɔ unun ni ma. ¹⁸ Atun ndiyar Yeesu Kristo usɔlu uda ashe atɛ banunɔ!

1 Timothy

Chapter 1

¹ Pol yeesu kristo atamka dāa gaja ganyau na ati ndi nsono yar yeesu kristo ndee alee ata tamaa ma. ² A'shee timotee ampi ija kaja awaḍa ucine ma, gaja i ataya na ati ndisanoyar Yesu Kristo agujoo n'ishee n̄ka, n'afee aḍa ashee akia. ³ Nti lige aki ukashu mbuḇa aḍu aki naa aye ce maseḍuwaani ma, n̄kalē ndu aki ntēma waa aḍa Efeesi, maa abēla belā berē ba ḍan paa cere uceru ubōnō. ⁴ Ba paa tōo balō acra n'alesura i kīwāḍa ndi na ma na ḍoo ḍoo ḍoo kanjumi kabulei ukā bu wāḍa gayala na pi na ubōbōu na bawo, uni ḍe ki na ce na gaja kantēma nyu awaḍa ucine na. ⁵ Glalei gade kandi ji gāj waa : lee ija iḍoo na giḍolu gi sonsono ni, na laakaar aḇerā n'ucine uwaḍa giḥebō kuja. ⁶ Kabaḍan ba bō balō alaa alii atēḇa na mbu ḍee bulee fōi ma. ⁷ Ba sōlō waa balee gupō kabafanaja, ama kabā yō bukwō ba na cere ma na, kē ba ti kaashu bukwō ba na lē ma na. ⁸ Ku nyir waa gupō gucum na, ama, isēm ba kun ka ḍei ḍei. ⁹ Yō giḥe bō gupō kuvḍa ashee ndee ana sara ḍei ḍei ma na, ama mbōnō baja na lesura ikono baja mbaḍee ba na tēḇa berē ma, babusurē mbaḍee bagaja gamana na gaja, ḍulinya alesura, mbaḍee bana laa babaya na baba na, ban njuro ma baso. ¹⁰ Tērētērētērē ka lesura, akan lesurabaja, berē bana nyim bawor berē, basēirē mbaḍe ba na ma nanḍee kḍḍḍḍfana n'uceru usonsono na ma. ¹¹ Daa gaja kalaabaaru asonjono ukumu kaja ndinsanka kajai bashe amu ma. ¹² nkuma ndee aḍu amu ukashu ma, Yeesu Kristo ati ndi yar ndee acim amu kama waa nda giḥebō ma. ¹³ Na ati amu ntēmandeni; amu i mbuḇa alee isēi yar, na ḍu basaaka, nawiya, kē ma buḇ a awaḍa suuru na. Ama bashee amu gujōo ,aḍuwaa nyasheshe nagḍolu giḇōnō ji mbuḇa na sara na ma. ¹⁴ Na atunḍiyar aguriḇ, n'ucine uwaḍaka n'usōlū uḍa Yeesu Kristo ni ma. ¹⁵ lee galibumbōnō ji na anfaani waa gicam ji, waa Yeesu Kristo api ḍulinaya ni afura mbōnō baja, amu nlee ka asēbaka. ¹⁶ Ama ncam gaja kiḥeḇnaka, naa banj Yeesu Kristo amu i nlee kasēbaka ma, ama aye ni, asuuru, naa mbaḍee bashee ni ija ma, bakiḍe n'amu aḇerḇunō ndee kuwāḍa gayala na ma. ¹⁷ Ashee guyar i guḍa nace nace ka na ci na ma, baḍu ni nyiḍa n'ukumu, bujabuja ami. ¹⁸ Gupō nguḍee nna shee aki ma, timotee mpi dāa annabi mana ba lē aḍu akalan ma, dāa ba lē ma uti cā gutara gusonsono. ¹⁹ Naa aton ucine uḇerā, na laakaari. laakaari ḍe, baḍan ba bēḍa ni, na ba mēbuto ni, bucine bawāḍa ma ulii. ²⁰ Ka baḍan pi gāj imene na alekisadi mbuḇa aḍu ni sheetaani anye ni, naa apaa kōo tee isēi ayo na.

Chapter 2

¹ Nti lē baa mu nu ni, shee baa anjana a naa nyiḇa na pēla pēla nakuma gaja na shee berē banjunii. ² Na nyiḇa na shee bayari na mbaḍee balee aḍi baja ma, naa atu gboo ataa aye ada fēe alesura isonsono nde isam ma. ³ uniḍe icun alee uḇerā atunḍiyar gaja sil. ⁴ Nḍee ana yēe waa berē banjunii banj ndisono naa ba bōmbōḍi ati ija. ⁵ Aḍuwaa : gaja gaḍḇnkōnō ji, apaḍaka ukēma; gaja na berē ba gicuca, uni na gāj Yeesu Kristo arē. ⁶ Atōo ka agulō agilopi ashee acam na berē banjunii; sēriya ndee balaa ashee ni aluwaa tu ma na gāj. ⁷ Gani lan na ba ti amu kawaasuyar na atēmka. ija ni nnlō kē ma na lee isēi na, ma naa cere mbaḍee kē ba yō gaja na ma, bawāḍa ucine n'ija. ⁸ Nsōlō waa: berē ba naa nyiḇa baan̄ka na baḍa, n'ataaa ba nye ciricuri kija unya na n'afan̄a ubōnō ipaa ḍa na. ⁹ Nsōlō waa basēmprē ba yōkō ukara i naa rgē atēn giḥebō dāa isēm ma, ba paa na jin̄a ba lō, nafar banjuru, na wura, n'ishipi kokoo bakara ayōki unaki ḍe nyaa ma na. ¹⁰ Ama ba naa lee alesura isonsono dāa isēm na basēmprē ba na lee gaja kantēma ma. ¹¹ usēmprē a na ḍu gutō uceru shelem na buro agulō. ¹² Kē ma na shee usēmprē ganō avere kokoo a naa kpashe basoro na, ama shee anaa njura shelem. ¹³ Aḍuwaa: ADAM na ba sēba alee , naa ati lee Awa; ¹⁴ Ki lee ADAM na ba paapaa na, ama usēmpra apala ka ba paapaa ni, na apra taa li yar. ¹⁵ Na kama ataa n̄a ndinsono dāa alee gu na ma lan. Ata kara gaye awāḍa ucine, aḍa usōlō na ciricuri ni.

Chapter 3

¹ Glei gaḍe dāa gasēm ma na gāj waa uḍan atana Yēe waa : Apra paster gāj ma, ati yēe bukwō busonsono. ² isim ndee alēē paster ma, gawaka nama ga paa da na ni na, awaḍa usēmpra uḍḇnkō nō; a paa lee ajire na aḍa giḥebō agasa na gada deidei, na cam berē gḍḍḍsana, uceru ana cere ma, vlee uḇerā. ³ Apaa na goro na nyem bukara na, apaa na bor na, ama a naa tēḍe berē awaḍafee, apaa na yē agilopi ariiba na. ⁴ isēm atonjo agafala giḥebō, na papur ba naa nyene na na sana giḥebōkaasa na. ⁵ Aḍuwaa: n'udān katonjoagafala giḥebō na ataa asēra gaja kacōci aa? ⁶ Apaa lee ndee acam gaja kaa lee giḍoli na, naa ati na fan̄a agulō afēḍa ibilishi ukēma ni na. ⁷ isēm baḍḇnkaja ba naa laa sēriya asonsono karē lan , naa apaa tilee gucifallen afēḍa ibilishi ukpaca ni na. ⁸ Diakar gboo isēm aḍa giḥebō, uluḇ n'agulō n'alesura icēm mē na ma. Agoro ukanjnyam na. apaa wāḍa giḇoto na. ⁹ Naa atonjo ucinewāḍa ka kantēma giḥebō una laakaari asonsono. ¹⁰ isēm ba tun̄a pi n̄a abon̄o nai, naa ba ye asēba ntēma, na kē ba wāḍa gawaka na ma na. ¹¹ Basēmpra gboo baḍa giḥebō ba paa na piē bawar na, awaḍa ndawa nsonsono atonjo ucinewadaka giḥebō. ¹² Diakar mana, usēmpra aḍḇnkōnō na awāḍa naa, atonjo bapur n'agafala giḥebō; ¹³ Aḍuwaa mbaḍee ba na lee ba ntēma dāa isēm ma, ba nūba na n̄a gaḍusēbaka na nyi awaḍa tamaa abumbō ucine ni na Yeesu Kristo. ¹⁴ Nti njōn nashee aki ndu tamaa, kiluḇna nti ma pi anyinasul. ¹⁵ ita ji waa: kē ma ti pi were na ayo gasanai anaa sara gaja njuro yar agafalai galee cōci alee ka n̄kalī ndee ntōḇi ija ma. ¹⁶ Naa ntērētērē mpaa ti pi na, aḍiini kantēma nsēnkēla; ndee atōo agulō apra arē ma njuro nsonsono nji atēḇtēḇ na ma. unalaika ba balee waa asheee yantii kabaja na ba shee ija. alan lan ka ḍulinya ni na bace ukumu ni.

Chapter 4

¹ njuro nti lē atuwaatu akēnja ni baḍan ba ti ba bēḍa ucine uwaḍaka naa atōo balō acra n'an̄njuroi una paa paa ma, na

uunqdi mana mana buceru. ² Na munaafiki na ba cereka isai baja ba sa pi gisana gi bogi lopi baye ni. ³ Ba ti ba njon waa ku cum are atoo usamra na, bapaaji ujw ndee Gaja galee waa mbaqdee bawada uyi dunama naa bayo vja ma, bakuma gaja naa aye ju. ⁴ Aduwaa : bukwi gaja galee ma, ununii icum, kodan kulee ibadaka na, isam bakuma gaja n'ayeja. ⁵ Aduwaa ununii badu curicuri ni abono na gaja kaale n'uniyu. ⁶ uta kada alesuna de ashee atibawor utaa lee Yeesu Kristo aminiisi asonsono dau pu n'ucinewadaka kabulei sonsonou akulopi ucere ma. ⁷ Tutur akoli n'ulomulomu kabulei ka bu wada ndi na ma abada. ⁸ Aki wada ndawa nsonsono gulo fwi sul ka icum ama aluwatu cei na gu da kpataku awu, bati bati shee atu ka gujoo aye ndee a naa ti pi ma. ⁹ Glei gade galee ija ni, isam gicam ju. ¹⁰ Giti lee ntama, naa ca kagutara aduwaa : giti du ata tamaa na gaja njuro yar ndee alee afurakaianafuna bere baunni laa mbaqdee bashee ija ma. ¹¹ Doo na bulei bude na acere basaaka. ¹² Paa pala udan akiqe akiyifala fu na ama ba naa kide n'akuyidu nama, bulilakanu, akundawa ni, akusoluu ni, ucinewadaka ni, na curicuri kandawa. ¹³ Hali cam saande ma pi ma. Naa na tur gubo nanjo ikashi awada konkaari nafa na basaaka. ¹⁴ Gja kusheui ucam uda n'aki ma paa bada na ganyikama na, annabi umana ni n'ucam ku, n'anyetarka v saamaa na banono ba lee ma. ¹⁵ Toji ayokode gishebo, too akulo gununni ashee ntama nde naa akunyu ku ceu uda gishebo. ¹⁶ Akulopi naa tunja akulo, n'ufanyu ndee una faja ma; karagaye alesura deni Aduwaa: uta naa sara daa gan ma taa fura akulo akulopi, naa fura mbaqe bana du akdiddi gu to ma.

Chapter 5

¹ Paa bor na mbaqdee bakpar gipula kankan na, ama dunu ikashi daa ba na guya ikashi ma; Naa adu bayifala ikashi daa atibawor ma. ² Basamjono daa ati ba na ma, weecene mana da ati banyenka ma, bawada ndawa njera. ³ Du bakonka balee ija kabaja ma, girma. ⁴ Ita juwaa: ukonka dan awada bapi na mpipi isam acere hali asonsono nabunuma, na alee abaja boota aduwaa icum Gaja kanyu. ⁵ Ukonka ndee alee ija kaja ma, naa alaa gulo afala ma, atidu atama na Gaja aruku gishilekono na gyibono na pala pala na nyina Gaja. ⁶ Ama, ndee ana lee ucinsole ka ma, acibono baa maa ada njuro ni. ⁷ Lapi bulei alesura de, naa gawaka na ma gadan gapaa da na pi na. ⁸ N'udan ka na toji abaja na, laalaa agafala ni kabere, kare da abada ucine, kasaa de apra ndee kayo Gaja na ma. ⁹ Naa baye anon ukonka dan anyida ma, shee awada buja ishiri, ji waa usoro adonkono na ako. ¹⁰ Alesura sonsono ida na ni, anaa toji bapi na cambere gisana, na shire curi curi baja bukei, na kaja na mbaqdee iwu pi ma, na lee alesura sonsono. ¹¹ Ama bala na bakonka balee weecene mana aduwaa dulinia usana utabopi apada na Kristo, baqe ba kooti yee ba koo ako gadufolu. ¹² Naa akoo akpa mbono ni aduwaa: bakoo na buyidu na ma, usabaka abada. ¹³ Galan kaba koo na sa gadu gadonkono na baqe bati kpama kpama nifala, nalee nkampra, ka ba wada nlee kana, nalee icifalesura, nala bukwi kusem balo na ma. ¹⁴ Nsola waa: weecene ma na bako basoro ba jum bapi, natoji busala gishebo, bapaa titne unyuca ashee bere anaa ciu natu na. ¹⁵ Aduwaa: basampra baqe ka baqe ba capra abo balo na kun shetaani. ¹⁶ Itaji waa: mbaqdee bawada uyi duna ma ma, bu dan atawada bakonka usoro kokoo usampra shee anaa toji na kaja na pi, upaalee cooci andulan na, naa cooci akana na mbaqdee balee bakonka ija kabaja. ¹⁷ Banono mbaqdee balee bafanaka ma, isam bu sala pi gishebo laa laa mbaqdee ba lee waasu na cere bere ma. ¹⁸ Aduwaa: unon ula waa: kagbedo afal ana ndee ana nyi iji ma na. Isam ba sala atenje eja uda. ¹⁹ Paa ka na ciu na mbaqdee balee banono ma nakakana arona sariya bere ba nyu kokoo bariu na. ²⁰ Mbaqdee ba na lee mbono ma, bor napisamaa anyu naa basaaka bacu asampena. ²¹ Ncam naki Gaja kanyu na Yesu Kristo anyu, na malaika basoloka banyu waa akun kaqei dei paarar ayide na, paa ti lee soocina. ²² Paa ceecce atar akanye udan lan na, paa kpa udan ambono ni na tonjo akulo curi curi. ²³ Paa na nyem buto kandandon na, nye buka cei akuncena nakulshede fufu lan. ²⁴ Bere badan bambono nti doo were banjo, badan banja, nkamkam nuna doo. ²⁵ Gan ci gboo alesura njera inadoo gbagbaraa na nde kam na ma, kusara alugo bapaa nji na.

Chapter 6

¹ Mbaqdee balee batandleejama, bataa nakide waa isamba nyene bitani baja gishebo nadu pi grama, naa Gaja kanyida n'atucenu ipaa ji gicifala na. ² Mbaqdee bawada adibajai balee Kristo bapurma, bapaa pala pikunyenu na, gitoo pi waa ati bawar: ama balee bantama daa isam ma, mbaqdee bawada uyi du nama na ati basoloka ma, bato balo acra na lee nsonsono cere alesura de naa ashee ganobalee. ³ Udan ata naa cere uceru ulee wai ma, na ka cra agulo atundiyar Yeesu Kristo a bulei curi curi kabuja n'uceru ndee ulee ndawa nsonsono na ma. ⁴ Kare de atafana agulo yogu, ka yo akodon na. Awada yere yere kushedu n'ubobu, gaduu gucele, buboro, urepi, na bulipana ka bubono, ⁵ fu kabulei, gijotore, ka ba wada ija na bashee ija waa: gishebo kuleu unapuna riiba. ⁶ Daa ida ma ndawa nsonsono nti pi nariiba abumbono, n'akucine unaakar nabukwi uwada ma. ⁷ Aduwaa: Anye kono ni gipi dulinia ni gan ci gboo ka gisara atoo akodon ashe na ma na. ⁸ Gutawada ujw n'ayokkaraka. Ini ifana atu. ⁹ Ama mbaqe ba na yee waa: ba wada itani ma, batufada ikpaca ni were basole ayoko tuutuuma ilee nyasheshe na'alesura ioo alee ibono kpaama unatutur bene. ¹⁰ Aduwaa: gitani kakode ilee baa munu k'alaamari na atigicuca ni badan bawada uma, na ba lu na balo ucine wada ka, na bakpa ntane tere niwya babumbono ni. ¹¹ Aki ndee ulee Gaja kare ma, cu alesura naa ayee dei dei, nandawa nsonsono, ucine wadaka, usolu, suuru n'urisana. ¹² Ca ucine wadaka ka gutara gusonsono, naa ari njuro ukunwada gayalana ma, gan na bayida aki, n'unjana akaano ala bere tuutuuma ba lee kasariya. ¹³ Nti cere aka Gaja ngadee gana shee njuro baa munu ma, na Yeesu Kristo ndee ala ponji pilati anyu ma, waa: tonjo mura gishebo. ¹⁴ Naa ada gawaka na ma ga dan gapaa da n'aki na. Ba paanjo tual dan n'aki na hali atunyar Yeesu Kristo ati pi. ¹⁵ Upu kasaa anaa doo ma, Aliheer na andandon aleeka ndi yar abumbono bayari baya, Adi baja bandiyar. ¹⁶ Buca kabo na ka ni na ada uka du ndee are kaasara ayo akaciikan na ma are dan kaasara ayo akaciikan na

Chapter 1

ma are dɛn kasɛra anɔ n'ɔdɛn amana anaa sɛna anɔ ma, ajee nyida nduka nukashu ukwɛda gayala na ma, Ami.¹⁷ Lɛsaamanu nde ne kɛ batanja ba paa nafaɲa balɔɔna, ba paa dɔ ba tamaa b'arisiki ndee kɛ ba anɔi na ma na, ama bɔɔ batamaa Gaja iga na shee baavuu tuutuuma waa: gija kariiba ma nɛ.¹⁸ Le pɛ balee nsonsono, bawɛda arisiki alev isonsononɛ, bawɛda gujɔɔ gulee ka, ba naa shee.¹⁹ Ba wala amaana, naɔu na saana aye ndee ana tɔpɛ awɛda gaɔu yiu kaga nɛrɛ, kashiya kaaɔu, naa ba sɛra ari nɛjuro ija kanja.²⁰ Ao Timotee tonjo gishebo n'alaa akulɔ bulibɔɔbɔkai kɛ bu wɛda anfaani na ma nɛ.²¹ Na bulibɔɔnikai bule isɛi kuyɔu ma nɛ baɔɔ batɔɔ bu apra bantɛma, naa ala balɔ ucine wɛɔaka nɛ. Gujɔ gu ɔa anyinasul!

2 Timothy

Chapter 1

¹ Pɔlɔ Yeesu Kristo akɛnɔ dɛn na Gaja kusɔlu na Yeesu Kristo alika ulɛ nɛjɔro kaja a da na nɛ ma.² Ashe Timotɛ anpi sɔlɔka gujɔɔ. Na isheyi nɔka na fɛɛ iɔa ashe kɛ na Gaja a taya na Yeesu Kristo atundi yarɛ anyida.³ Nti sala Gaja ngadee nna kum ma na laa kari son sono ɔaa ɔo ɔoɔo kɛ baja ba le ma iti lige mu na laa ka rɛ akalan Gaja ka na guji bɔɔɔ a mɛ unyɔuni.⁴ Na lige mu aka nyine koyɛ lan nsɔlɔ ma nɛki na amu cine uyeekɛr.⁵ Nti lige ucine ubuɲa wuɔa ashee akanjana buɲ bɔɔɔ lɔis ma ganci a ka nana Enisɛ boo nan shee ijaboo waa atuɲ gɛmboo aka lam.⁶ Galam na nna lige kɛ a kɔɔ lige Gaja ka gujɔɔ nguɔee ntɛr ama nye akalan na ashe kɛ ma.⁷ Aɔuwaa Gaja kaashe tɔɲ nɛjɔrɛ asanpɛna kanja na ama ɔka shɛ na usɔlu na jirima kanja.⁸ Asampɛna ipa kpa nyin ashe nɔi yarɛ na amu pɔlɔ a saraka ka ja ata sɛriya la ka na ama le wa ha la mu ashe laa baru asheka na Gaja kɛ ka shɛlam.⁹ Gaja ga furaatunna ayi datu na ɔei kuyiɔu, ale gɛma kile atuɲtɛma lan na ama ile na unyɔu na a gujɔɔku ashee tɔɲ ayo kɔ ɔe na ata furaka Yeesu Kristo anyida na ayɔkɔ iɲuni iye pɛ.¹⁰ Ama nyimo Gaja ka aleheri apɛna Yeesu Kristo atafuraka upɛnina.¹¹ Galan na ba la mu nle are ndee ana lɛ Gaja kaalei na le akɛnɔ na le afaɲaka.¹² Galan na anboo nnaji isheɛ ɔe boo, ama kɛma wuɔa icifala ɔɛm nkɛn na aduwaa nyo are ndee nshe ija ma na nshe ija waa ataa sɛra tonjo buko nbuɔee nshe ni ma nali ushile ɔe.¹³ Tonjo na ucine na u sɔlu ndee udo Yeesu Kristo ni ma bule bufɔlasura asura nbuɔee urɛnɔ amasul ma.¹⁴ Uceru son sono ndee ndiyarɛ ashe kɛ ma tonjo ni na nɛjɔro son sono nɔa naa tuma kuka nɔuna mana.¹⁵ Uyo alɛ waa Asii kɛ baja ba la mu nkulo nde nɛ figellɛ na ɛɛrɛmogɛnɛ.¹⁶ Ndiyarɛ anɔ onesifɔr kaafala ko isheɛyi aɔwaa aceeti ɔumvuka shɛ na ka wuɔa amɛ shi shiri kici falana.¹⁷ Ama tam ndee acee da rome aye muu na paa nanɛmu.¹⁸ Ndiyarɛ apalanɛ anɔ utɔɔ ashe a guɔ ushile ɔe na uyo gishebu ɔaa akanja na mu efe sɛ ma.

Chapter 2

¹ Aki ampi, wuɔa ucine ashee Yeesu Kristo.² U rɛnɔ isɛriya tuutuuma amalan, lɛ ashee bere ija baja mbaɔee ba naa asɛra afaɲa baɔɔn gboo ma.³ ɔaa Yeesu Kristo asɔja asonsono ma. Ji n'amɛ wahala abumbɔɔɔ nde.⁴ Soja dɛn k'a kɔɔ na lee akoɔɔn na tɔɔ ɔulunya nde kayɔkɔ wɔɔ, kpataku na i ta ji wɔɔ a ti yee a na ɔa uga ucine nɛ na.⁵ Acɛnɔ gare kacuja dɛn k'a na ji na nɛ ji wɔɔ kapɔ na gumu.⁶ Afumu ndee a na lee ntɛma paa ma, a sɛm a lee are asɛbaka a na laa awaryɔkɔ ma.⁷ Faɲa faɲa gishebu ngadee n na iɛ aki waa aɔuwaa ukoya a taa pala aki a ti kaashɛ.⁸ Lige lige Yeesu Kristo ndee a lee Davɔa abunuma nɛ ɔaa laabaaru a iɛ ma.⁹ Nɔee lan n na lee wahala halɛ ba ti ɔu amɛ iwoɔɔ ɔaa abɔnɔa ma. Ama kɛ ba ɔu Gaja kaalei iwoɔɔ n,a.¹⁰ N na lee nde k'isheɛ nɛ ashee mbaɔee ba laa ma na, naa baɔe gboo ba sɛra anɔ alɛbarka ndee a ɔaYeesu Kristo lan naa k'a wuɔo gayala na ma.¹¹ Nɛ ma galei gaɔɔn:"Gi ta cu na nɛ, gi man a ɔa na nɛ. Gi tɛ yiɔe ɔeiɔei, gi tɛ gi man aɔa nɛ.¹² Gi ta bɛla nɛ, aɔee gboo a taa bɛla atu.¹³ Na k'a gi wuɔa ija, aɔe a taa yiɔe n'ija aɔuwaa abɔɔa agulɔ na."¹⁴ Na lige pɛ ayɔkɔ ɔeunyii. Lɛ pɛ Gaja kanyu waa ba paa bor bulipi lan na aɔuwaa kɛ ba yo akoɔɔn na kaa ba tɛ ba lee mbaɔee ba na ɔu gutɔ ma mbɔɔ.¹⁵ Lee konkaare ayiɔe na Gaja n'ja ɔaa apaaleeja k'a lee a wuɔa icifala na ama naa api na laabaaru n'ija.¹⁶ Pala bulei mbuɔee bu na lɛn n'are Gaja paa saa apana ma.¹⁷ Babulei bu na ce ce wewere ɔaa mbuɔabubu ma. Imenee naa filet ba ɔa bere baɔe nɛ.¹⁸ Baɔoo ijo kanɔm, na lɛ waa: unɔnu ulee abonjo naa naa cɛpra mbaɔee bashee ija ma, kɛbaɔɔn.¹⁹ Baa na kama, Gaja kuyɛ ukanɔra usɛbaka uyidelan, agalei ji asheɛ na ma: Ndiyar ayo mbaɔee ba lee abaja ma; Nɔee ana yuɔa ndiyar anyida ma, ati luɲ na agulɔ mbɔɔ.²⁰ Gafala gabumbɔɔɔ nɛ kulee wura nitani kanɔnɔnɔn kanyanu iɔa ka na, ama, guyo na mbuce gboo iɔa, iɔn iɔa ashee anfaani kɛ ba na lɔi fɔfɔɔ na, iɔn ba na lɔi baa saa apana na.²¹ Uɔn atatonjo agulɔ aɔa cɛɛ cɛɛ a taa lee ɔaa afaani kabuko ma, aɔa cɛɛ cɛɛ anfaani ashee andiyar alesura isonsono nɛ.²² Pala giyɔfala kalesura na yee ucine aɔa ɔeiɔei, n'usɔlu na²³ berei ba na yuɔa ndiya n'agɔfolu gisonsono ma Bɛla nyasheshe na fɔi kalesura, una pɛ na buboro.²⁴ Aɔuwaa: kɛ sɛm Gaja katɛnleeja awɔɔa bu boro na; isɛm waa: Awɔda ayeɛnɛ na basaaka, anaa cere bere na suuru;²⁵ isɛm atɛnɔ tɛnɔ ibere mana n'urisana na saa Gaja gashee pɛ ndawa nfubaka naa ba yo ija,²⁶ naa bakɔɔ api ndawa nsonsono nɛ, naba laa bagulɔ sheetaani ikpaca ndee ari pɛ ma nɛ api na pɛ ucɛnsɔlɔka nɛ.

Chapter 3

¹ Yɔwa alɛwatu akɛnjani alesura sɔnka itutɔpɛ.² Aɔuwaa bere patɔpatɔ na faɲa baalo, na asɔlɔ kitani kunɔkɔnɔ, na le basere, nafaɲa balɔ, na pɛɛ pɛɛ Gaja anyiga, na kapanacu ba baja na, kɛbaɔɔa ureyɔuna, na kapanacu Gaja na.³ Bagaja gamananu uɔɔm, kapayɔ isheɛ na, na pɛɛpɛɛ bere, kabauɔa suru na, papɛye bere, belez bukoɔ bɛcuma pɛbere.⁴ Nagoo bere banɔka,

kabauda gfiŋga na, gulo faŋgaka ruŋa balo ni, kabaso kaja, na asolo bukɔye bahɛ ⁵ Utana kide pi utalewa pawda ncine na Gaja, abla ngedɛ unale ukashɪ ma lumna pi akolo. ⁶ Kɛbaɔm bani patɛkpa afala ni, naari pasumpri nbede bagale kaasɔɔ na kabawugo uyɔna ma, ubɔno uruŋa na pi, puceni ida paa ma ko kulewu lan. ⁷ Patɛcere ama kapana yo jana. ⁸ Ɖaa Jannes na Jabres petenge Moussa ma loori nani, kanci gboo kɛbere bana lore na ija, beleɪ bereɪ beɔi kiikpe na ma, ngedɛ gale nɔvro ni kaale ma kɔŋa pi na. ⁹ Ama ba ntɛma kiinɛ nyi ayɔna aɔwa baanɔ taanɔ baya shashɔ, ituti doo ɔaa banyu basaka ma. ¹⁰ Akuma ukun amuceru, na anasana, na bukɔi nɔdowaa ma le ma, na amuci nei nuɔda ma, amore sana, amousolu na ɔaanari angulo ma, ¹¹ na marouya, na mishe bagomuna. Isheɛ panjanɪ kamajuna Antishe yaa, ukɔn yaa listr yaa? Nawɔya panjana kɛma toŋo na? Na ndiyarar. ¹² Aɔwa nbede banaye basara gashɛbu Gaja anyi guhɛbu Yeesu Kristo ni patɛ paɔu pi ishe. ¹³ Ama bereɪ papiyeka na baseere patɛ bakara gaye nɔbɔni ni na apaapa bereɪ na apaapa babɛlo. ¹⁴ Aki ga bkɔu ucere ma ni, na awuɔa ucine elam ma, aɔwa uyo areɪ acere ki ma; ¹⁵ Kalan uyo kajaka buleɪ doo akija la ni nɔwɔn ɔe kufanɔ nucine wuɔaka Yeesu Kristo ni naa anɔ nɔi sono. ¹⁶ Ɖwɔn ɔe iwuni ido na Gaja sul na, naa sim waa becere bereɪ ija fanɔ are goɔu alima naa yo anɔbɔni naa apɛn penɛ ni. ¹⁷ Naa Gaja kare ɔda ɔeɔeɪ naa ɔda gi shebu naa awuɔa bukɔi asra ale na ntɛma.

Chapter 4

¹ alannɔ Gaja kanyɪ na Yeesu Kristo anyi ata cɛm ɛkɛma na nanwuro baja na bokono. Ana piti jigiyaaɔ nti lɛki bunyene ni waa: ² Le gajaka lee, riku paa unuŋca ɔaa kuda na, bla na pi, bɔbatɔ, gupi ukashɪ na akuceru ni. ³ Saa ɔuɔ tuna pi, bere kɛba kɔɔ sra atonɔ cɔrɔcɔi kuceeru, na; patɛbana aye bana rɔnɔ alameri ka le sura batɛbana aye bana acere pi pukɔi bagilo pi ba na yema. ⁴ Kaba solo bana ruŋa ija na, naa bɔsolo apere. ⁵ Ama, baa gorɔ ayɔko iwuni na, rikulo aji ishe, le labaarɔ sonsono kaale kantɛma, le ntɛma nɔdee Gaja ka ɔuki ma. ⁶ Aɔwa amou amalama nɔda ɔaɔa buto nɔbudeɛ bafɔw atum, amushau kushile tɛbɔnɔ. ⁷ Nci kutara gusono, nɔbɔnɔ gasana; nɔnɔnɔ ucine nɔdee nɔwuɔa ma. ⁸ Nyuma atɔ amusɔlɔ neɛnɔ ija kanyarɔ fu ija kanja; ndiyaar, atungaka itɛɔɔnkɛma: ija kanfu nɔde Ndiyaar tatashenu ushile nɔdee aɔuma, kilee amunɔde ɔe na, amu nɔbudeɛ bawɔda nani tama ma ashe upɔi kushile ma. ⁹ Le konkaarɔ api masul ishile nɔde ni; ¹⁰ Aɔswaa Demas abɔdamu ashee ma ɔulinya ni kaayɔko kusolu, na afil Tesalonikɔ. Kresens ace Galasi, Tiiti gboo ce Dalmasi. ¹¹ Lutassɔ anɔnɔnɔ saaka namu. Tɔɔ Maark aku nani ɛpi, aɔwaa atakanɔa namu ale ntɛma. ¹² Ntɛm Tishik Efezɔ. ¹³ Utatuna pi atua ntoko poo nɔdee mpala Troas arpusti agafala ni. Piina abogboo, laala ider pelena apo ma. ¹⁴ Aleskandrɔ, anwɔrɔi alee mu nɔbɔni paa. Ndiyaarɔ taasala ni bukɔr alema. ¹⁵ Le nani lakari, aɔwaa ablana tubuleɪ gi nɔle ma. ¹⁶ Pacim namu ɛkɛma ma uɔnɔ kakanga na mu na, ama banwuni babadamu. Giyaaryar apatoji ale na ntɛma na. ¹⁷ Ndiyaar kanjaka kanaamu asheemu ukashi, na masra lee wazu na nɔbudeɛ kɛbayɔ Gaja nama na berenɔ. Alagamu Guuni agano ni. ¹⁸ Atatlamu nɔbɔni iwuni ni, atam camu lam atɛn acena mu alan kaa yarɔ tɛna ni Ajee ugumu buja buja, nace Amɪ! ¹⁹ Sala Priska na Akilasi, na Onesifɔrɔ abunɔ ma. ²⁰ Erastɔ alal Korintɔ, na Trafim agulo npala ni Milee. ²¹ Piwere na gusere guyedoo. Ebulus, Pudens, Linus, Klodia, na atboworɔ batsala ki. ²² Naa ndiyaar ɔdana kɛ na gujɔu guɔa naa ni!

Titus

Chapter 1

¹ Pɔl, Gaja atɛnleeja, Yeesu Kristo akinja amu wɔnka gbɔ nɔgɔde. Beshemu ntɛma wama le, naa nɔbudeɛ Gaja asimkrima basra awuɔa ucine, naa ayo ija, naa ɔdana nɔworo ɔa Gaja gasoloma. ² Geɪci panasa waa panɔ iworɔ nɔdee kine bon ayɔna ma. Gaja ngedɛ kaanali isee na ma. ³ Tam nɔde aɔuma aka na aguluna aka le gedɛ tam naa ashee pi nusro nɔde kinwuɔa gayala na ma. Ama nyenina atinɔdi sonoyaar Gaja Afraka gadu naamasra fanɔa agale. ⁴ Ampɪ solka Tuti giwuɔa ucine ɔnɔnkɔnɔ: Gaja kakujɔu naa fɛe ida sheeki idɔona Gaja guya sul na Yeesu Kristo atafɛraka! ⁵ Npalaki kreɛtuwaa abongo penpenɛ pukɔye pɛsaama, paa nɔpa panɔ aati bawono ɔaa nfanɔa kuma. ⁶ Itanɔa areɛ gawaka na ma na gadɛn kaa wantɔ na ma, areɛ nɔdee awuɔa usɛprɔ uɔnɔnkɔnɔ, pawuɔa pepum nɔbadeɛ panacu bareɪ na, papaa nanɔ pi waa baɔa fɔfɔi kanɔdawa nina naa papaa nanɔ pi waa gabawuɔa jirima. ⁷ Aɔwa afanaka Gaja kati kani ale antuma Ale arendee kawaka na ma na gedɛn kaawa na ma, naa apaa na fanɔa aglo na, apaa le areɪ ana cam unyana ma na, apaa le areɪ ale bukanɔja, apaa le krikri kareɪ na, apaa na paa paa bereɪ na cuna. ⁸ Aleɛ areɪ nɔdee ana cambassa na ana, aleɛ bɛrɔ boson sono bwsoro, areɪ nɔdee ana fanɔa gishɛbu naye le ma, na aleɛ areɪ atunɔka, aleɛ areɪ nɔdee atɛn ashee Gaja ma, na ari agulo. ⁹ Isun atonɔ gale nɔgadeɛ kuna fanɔa ma anye nyu, ugama uyɔu naa awuɔa ucine na asra fanɔa bafɔli nɔbudeɛ kabayɔ agale gishɛbu na ma naa atunɔ pi. ¹⁰ Nɔbudeɛ bapɛnɛ pi mani tutuuma baɔnɔ baɔa kabana cuna kabana cuna nɛ leser. ¹¹ Ibereɪ beɔe pɔɔma babu nɔ nɔbudeɛ pa na cuna ifala iwuni ma, beɔe tɛfanɔ na cam na fanɔa bukɔe kicuma na ma nanɔ ukpaka bukɔe kisum waa pafanɔa na ma. ¹² rɛɛti baja ni ka anɔbeɪ a lewaa basseere, ubɔri bapiyeka, ufufana baja nɔbudeɛ bana fanɔa ojo ka dɛnɔnɔ la. ¹³ Ka seriya lerja, kala na abori na pi gishɛbu naa galam naa bawuɔa ucine usonsono. ¹⁴ Na papaa tua balo na gona yuda kɛbaja bapɛrɔ na paa ma na kun bunyau na. ¹⁵ Liwuni ɔa cɔrɔ cɔrɔ ashee nɔbadeɛ baɔa cɔrɔ cɔrɔ ma; ama gadɛn kaaɔa cɔrɔ cɔrɔ ashee nɔbadeɛ baɔa ajua ni ma na, ba gufanɔa na puyɔu kpajua. ¹⁶ Batilewa bayɔ Gaja, ama banɔdawa ni batubɛda Gaja, mbusu kɛ baja, nɔbere kabana cu bareɪ na ma, kɛbana sra ale ntɛ sonsono.

Chapter 2

¹ Akuma le igeḡe gaserḡna Gaja agale na. ² Nbaḡee bakper gepla ma batunə unyine, baale grima ka baja, bale bəreɪ bawuḡa ḡḡaḡa ma, aḡa cɪrɪ cɪrɪ na awuḡa ʃcine naa asɔlɔ basalaka naa ariku. ³ Ləwaa basurḡwono buḡau ba ayeni, pa paa pəpəpə boworo na, pa paa na goro na nyenna, naa bana cərə bərə uceru sonsono. ⁴ Nkəḡna basra acere wecene ma na basɔlɔ babakul na bapɪ. ⁵ Pa paa gro nɛ kuge alesəra ma nana, na bayɔ rɪ bagulɔ, naa banaa lee afal təma, naa buler bərə basonsono, naa banaa anyene babaklo, naa uḡem apaa pəpəpə naa uḡen apaa tɔɔ kajaka le aprafər na. ⁶ Italee na bayifala lema pɪ waa barɪ balɔ. ⁷ Isəm waa akulopi ale ntəma sonso ne na afaḡa pɪ, akufanḡ ʃnafanḡ bərə ma ʃḡa euri, asun na ma. ⁸ Ale cɪricɪrɪ kaale, nḡeḡe nḡono ḡen kuwana na ma na ma, naa gicɪfala arɪ ata ibərə ma na, naa pa paa le ga lee gabɔnɔ atala na.

⁹ Le batənleja ba na nyuni bitani baja, naa bale pɪ nsono iwuni ni, ale tja yaar na acum na Gaja ga le iwuḡa anfani. ¹⁰ Naa apaa nyum akodən na, ama naa bətuḡə ḡerḡer, nḡkəə na bəte bakuma Gaja Afuraka agale. ¹¹ Aḡḡwaa Gaja gabala bərə banḡ aguḡu. Guḡu ḡḡe ni na bərə banḡ iḡi sono. ¹² Apala ḡen nafaḡa tu bukwə ucene gusɔlɔ na ma, na ḡɔlinya ni kayɔkɔ kusɔlɔ, nḡkene ḡirɪ atalɔ naa asina guya yɔka naa atən woro ntənə na Gaja ka le. ¹³ Bukwə isəm waa ḡle ma na ḡen na saa ushule kenja kushule kushile gena ataya Yeesu Kristo atafəraka agɪyaar ḡibumbɔnɔ ḡudo. ¹⁴ Atuwa agulɔ ashee na afura təm ma, nḡbɔnɔ iwuni ni, naa pratu bərə beḡe andən ḡen koḡ Abaja, na ḡepe ɪkashe waa bale ntam sher ni. ¹⁵ Tuwa ḡele ḡeḡe ḡanḡuni ale shee banḡuni riku lɔ naa le na nḡbe ḡee bana goki kutoma na aka ɪko paa pala u ḡen akigeki fɔɪ na.

Chapter 3

¹ Lige Kristo kəba pɪ waa boburo balɔ kəḡɪ bjasul na bakunḡinja. ² Paama pɪye uḡen na, paama ye bulei na, isum waa botoḡo bucine bəḡəna basaaka basam. ³ Aḡauwoa atəḡboa ḡibɔḡa le iye sheshe ka baja pɪ, ḡili onunca. ḡibɔḡa le bɔḡom pla pɪ, naa le pukɔɪ atəcine na pukɔɪ ḡisɔlim. Ibɔḡa le babɔnə pɪ naa awuḡa ḡunyɪfɔnɔ. Bərə batə nwoḡu na atum ḡboo ḡina nḡa atə bawor. ⁴ Ama tanḡe ḡaja nḡeḡee gale Atafuraka ma abucema na usɔlɔ, ⁵ afura atum. Kile waa ḡile ntəma sonsono mala na atatu na. Aḡuḡwaa anḡ ḡalan na alatu. Afuratu akulə na buto nḡbəḡe Gaja kanworo cɪrɪ cɪrɪ ɪle waa ḡipra bərə bafɔli ni. Uḡeḡen waa ḡiḡa nḡwura fɔlini. ⁶ Aḡuḡwaa Gaja ḡakumna Atunḡiyar Yeesu asuwatu Anworo cɪrɪ cɪrɪ. ⁷ Aleegən waa ḡikul na usɔlɔ lan naa ḡipra bitənḡe ka anye naa asheetu nḡworo nḡḡe kuwuḡa ḡayala na ma. ⁸ Geler ḡeḡe ḡesum waa baḡu ni tja. Nḡiye waa akankrə elanḡa nḡbede bawuḡa ucine Gaja lam ma, bakara nḡḡi le ntəma nsonsono ḡaa isum ma. Nḡan unɪnḡka na awuḡa anfani shee bərə. ⁹ Bala balɔ ale sora fɔɪ kuja lam, baya babəmbɔnɔ bayiḡa, ḡalam na bulei buḡe bule butetɛ le. La kulɔna buro na Musa agəpɔ kabule kubɔbɔ. Iwuḡa anfani ḡenḡa, ku wuḡa riba ḡenḡa. ¹⁰ Bɔkulɔ na arɛɪ ana cɪra bərə ma le ni nḡen enyɪw taja na abɔkulɔ. ¹¹ Yɔwaa ḡuuri svra ḡa ḡemə ḡulee ḡuribɔnɔ ku, ambɔnɔ nḡtfanḡa waa kaḡuḡa tja na. ¹² Nḡtatəm Artemas yaa tichikə akasul, kəukɔ were apɪtɪ wuḡa amu Nikopolisi; nḡke nḡa maḡa ḡusere katam. ¹³ Shee ḡasana ḡagitani Zenaasi nḡḡe ale buḡo kanḡiyar ma Apolosi na akogem ipahɛ pena. ¹⁴ Esəm waa atəbaja bacere alesura sonsono kulev na basəra ale bərə ḡa isumma Inipala bawuḡa anfani. ¹⁵ Mbeḡe banḡuni baḡa amasuluma patə sala kɪ sala mbeḡa bawuḡa naatu ucine ma Gaja ale anyum ba nḡuni ḡuḡu.

Philemon

Chapter 1

¹ Pɔl Yeesu Kristo 'asrkayar n'atusoro ashee Filemɔɔ atosɔlɔka ntəma ni ² N'atunyenḡka Afia, naa Arishiip na cɔɔci nḡḡe aḡa akaafala ni ma ³ Ataya Gaja n'atindḡinsonoyar Yeesu-Kristo bashee anyin fɛɛ kusəu na ḡuḡu. ⁴ Nti kuma Gaja baanḡən naa lige akatanḡ amu nyinḡu ni; Nna rənḡ ucine nḡḡe na nḡiyar Yeesu ma. ⁵ Na usɔlɔ nḡḡe uwuḡa ashee basaaka ma: naa təḡanɔ ḡaḡənḡnɔ ḡaḡa ḡeiḡei ḡisheḡbɔ. ⁶ Aḡu iyo nsono k'ulev anyinḡicuca, ashee Yeesu Kristo. ⁷ Aḡuḡwaa: amusoro, akusɔlɔ ushee atv ucinḡə aḡuḡwaa: amusoro, akusɔlɔ, ushee atv ucinḡə aḡuḡwaa ushee Kristo kəbapi ikaḡkiri na baanḡa agifolu ḡiḡooḡoo. ⁸ ḡalan ishee mu ḡanɔ fɛɛ waa ma lə aki bukwɪ isəm ale ⁹ Ama nti nyinḡəki amu Pɔl nḡpər ḡipəla na ce nnyime nḡḡe nlee Yeesu-Kristo asarkayar na aḡu usɔlɔ kanḡi lan ¹⁰ Nti nyinḡə a ki na onesimu apra ampi sarka ni tia. ¹¹ ḡoo ma ka na lee a ki anḡaani ḡən na, ama nyimə ati lee ntəma na shee atv amu na ki. ¹² Ntəma kɔɔ na ni akasul, ale ḡḡulɔ kagu sav. ¹³ Maa ntəma pala aḡa amasul, maa anaa lee ntəma ashee amu aḡu akaa nɔ sarka nḡḡe ni nḡa ma, aḡu labaaru asonsono kanḡilan. ¹⁴ Ama kə ma na yeɛ ma leee akəḡən ipaa lee akusɔlɔ ni na. ¹⁵ Kə ma yeɛ ma lee aki təlashi ale nsonsono nḡḡe na. ¹⁶ ḡalan n'nyimə ka kɔɔ lee aḡompəla na awəḡa anḡaani n'nyimə awu aḡompəla ale atuwor asɔlɔka na, amu nsɔlɔni ḡisheḡbɔ, isim aki asɔlɔ ni awu ḡən. Aḡuwa a lee arɛ na ḡboo ḡaa atv ma Acənḡ ale Kristo kupi na ḡboo. ¹⁷ ḡalan uta naa fanḡ waa:Nlafu lee akusoro cam ni ḡaa vnaa cam amv. ¹⁸ Ita ji waa ale a ki taali ḡən kokoo aji aki uḡa, ḡuni amukotani. ¹⁹ Amu Pɔl nna nḡn bulei mbuḡe na nḡu nye, amu nnəma ti səla. Kə ma na yeɛ wa lige aki waa: Aki ḡboo uwəḡa uḡa asəla amu ma, uni na ḡən akiḡuro. ²⁰ ḡalan amusoro lee ntəma nḡḡe ashee amu atindḡiyar lan lə amu na Yeesu-kristo anḡiḡa waa utaa lee ashee amu ²¹ Nti nḡn na shee aki nyo waa utaa ḡaa ḡuma ashee amu. Nsənḡkɔɔɔ waa utaa lee awu ḡaa ḡən ma. ²² Pempənḡ ḡaḡufolka ashee amv. ḡalan n'tisəə anyinunḡinḡu. Kulinḡ na ntə ma pi anyinasul ²³ Epafurasi ati sala anyin, amu na ni ḡi ḡa ka sarka ni Yeesu Kristo lan ²⁴ Maark ḡboo ati anyin, Arsitaaki na ḡemaasi, na Lukaas, ba lee n'amv ntəma ma. ²⁵ Nḡiyar Yeesu Kristo aḡv anyin aləbarka.

Hebrews

Chapter 1

¹ Gaja gabuŋa lə natubaya akpala asura asura tuutuuma, na annabi mana babuŋo. ² Ama, aluwaatu akənja nde ni, upur agano ji ana lə natu, upur de na ati waa anaa lee baamunu kpataa katiibi yar, na ni na a lee dulinia. ³ Alee ka Gaja kukumuuna pide pide ada dāa Gaja ma, agalei ji atonabaa munu kpataa naa asher na mbɔŋo, na asə Gajakagiyari kagunyesono lanŋ njuro ni alan lanŋ. ⁴ Awu malaika mana, na ba shee ni nyida ndee nwu ayida ununii. ⁵ Aduwaa: Gaja kaa lə malaikadən waa: aki lee ka ampitɔɔ n'urɔŋ dmu njum kaaki na, kasanjɔɔ alə malaika dən waa: Amuna akawee na, aki na ampi na. ⁶ Nyələ ana yee akɔɔ api na upur asəbaka de ma, na alə waa: shee malaika banunii bakur atən anyu alee ni bɔɔta. ⁷ Ade, ndee alee mabika badən dāa gusərə ma, badən dāa utonu ki danu ma. ⁸ Ama, na a lə upur waa: hoo Gaja akunyariboi nnunda da nace nace; Akuyarurukutemu vlee dei dei kuja na: ⁹ Usɔlɔ dei dei naa nɔ mbɔɔ; Galan anii, hoo Gaja akukoyar Gaja gafun aki tulaari ucinkərka kaja uwu akasara mana. ¹⁰ Acənə: Aki ndiyar akulee ka alan natən, dee akanye kantəma nji. ¹¹ Ini ununii itu shev ama, aki vda nace nace itu kpər dāa toko anacima. ¹² Utaa carɔ dāa ba na car bukoma, afubai; Ama, aki, vlee adaka na alee vɔɔŋkɔŋ de, kəbujalka ka bu bon ayo na. ¹³ Na Malaika apaja n'ulə waa: pɔ ati sə angunyesono lanŋ, halɔ mawala kubere mana adu aki kei ni anyi pɔ? ¹⁴ Malaika bade kədelee anjuno ɔ unalee Gaja kantəma atəm pɔ balee ndisono kantəma ashee mbaɔdee ba ni ba ji katiibi ma aa?

Chapter 2

¹ Galan anii, shee gutɔɔ atalɔ acra na bukɔɔ gi nənə ma, naa gadən ga paa titɔɔ atu alin na gadu na. ² Itaji waa: galei malaika baləma, gasono gasono galav alee, na mbɔŋo kuleu nagifalu gicər ka kuɔa vda vda batɔ basəla. ³ Gən ma, ba na gisəra adoo ncən, gutakɔɔ na ndinsono mbumbɔŋo kaalei abəda na ganyukəma, ndiyar asəbaka aləji adu adu auyee ashee mbaɔdee barənə ma. ⁴ Na Gaja gakanja naoi a laa səriya, na maamaaci na bitɔ kalesura, nanjuro nsonsono kagujɔɔ ayuga dāa ucinsɔlɔ kavneyee ma. ⁵ Gita kiɔe, kilee malaika nana pɔ Gaja gakɔɔ na dulinia afɔlɔ ndee gi na ləkaalei waa: ma, ashee na. ⁶ Vdən alaa ka səriya de gən na lə waa: Anjana are naa a naa tige alan, anjana arepur, naa anaa tɔji ni? ⁷ Vlee ni na ajba aluwaatu ajala dən malaika banyu, n'utɔɔ ukumu ashee ni adu ni gire. ⁸ N'uwala baa munu adu anyu ikei ni, n'ukɔɔ na ayɔkɔ ununii ashee ni, Gaja kaa sulni akɔ dən na baa na ka ma, ki kana na nɔ waa Gaja gakɔɔ na baa munu av anyu na. ⁹ Yeesu de dɔ aburo agulɔ ajiba agulɔ malai mana banyu, giti nɔ ni nnyəmə waabashee nishumu ataa andialan adu ni gire, a dɔ buce kishɛi ndee aji ma lanŋ, na Gaja kagujɔɔ ku ajibuce kishɛi de ashee bere banunii. ¹⁰ Ndee ajie baamunu nabaamunu de idama, ɔum ashee ni waa atonjo bapi a cena ukumu ni apempenje pɔ ba pra ndi nsono kəbayaripi. ¹¹ Aduwaa ndee a da curɔ curɔ curɔ ma, apempenje ka basaaka adu pɔ curɔ banunii badoo n'vɔɔ njɔŋo sul. ¹² Galan na gicifala kukpa ni ana yida basaaka waa ade bawor ma na. Nalə waa: Nli ma kul akuyida ashee amba wor, naa ma kuma aki samaa agicɔ ca. ¹³ Nakɔɔ alə acənə waa shee ma tɔɔ angɔlɔ ashee aki, acənə waa: Amuu nnookama amu na bapi Gaja gashee amu ma. ¹⁴ Galan bapi gboo batiji gulɔ nakɔŋo kalibarka agulapi gboo alee naa asəra naa abuce kalibarka adur ndee atonjo buce kukashɔ ma, uni na gən sheetaani. ¹⁵ Naa afɔɔ mbaɔdee bade buce kasampəna ni b'aye ni, ada kagidompəla ni manɔ. ¹⁶ Aduwaa: ki lee malaika mana pɔ ana yee akanja na mana na, ama Abraham abunuma ni kəberɔ. ¹⁷ Galan na atɔ agulɔ apra dāa bere ma, ada bawor ni, naa asəra apra asaraa laaja ishɛi njəkayar ndee ana lee Gaja kanbəma dei dei ma, naa asher samaa anjvii ambɔŋo; ¹⁸ Aduwaa batunja ni nɔ ishɛi juka ni, ataa sərə akanja na mbaɔdee batunapi anə ma gboo.

Chapter 3

¹ Galan ati bawor curɔ curɔ kəbaja, anyun ba yida alijan na ni kuyidu ma, yo ma Yeesu Kristo, natəmka, n'asaraa laaja abumbɔŋo ndee gi na lə agalei nashee ya ma. ² Yeesu ndee ayide na ndee ati ni, dāa atɔ Musa ati ni agafala ni ma. ³ Aduwaa: Yeesu Kristo de asəm n'ukumu ubumbɔŋo ndee uvu Musa vja ma, ndee acə gafalama, uni na ba na kuma, awəda ka anfaani awu gafala. ⁴ Baa gafala gapanja ji gawəda kacəja, ama ndee alee baamunu ma, uni na gən Gaja. ⁵ Ita saa na musa, asara dei dei Gaja kaafala ni dāa atənleeja anasara ma, n'alaa səriya ba ti lə ma; ⁶ Ama, risto ashee k alee upur asəbaka agafala ni n'atu gi lee agafala, ngadee gasaa ma na gən waa: shee gitonjo kənkanj atatamaa ndee gi wəda na kuma n'atalɔ ma gishebo. ⁷ Galan na njuro nsonsono nnaati lə urɔŋde waa: ita naa rənə uwələ, ⁸ paa ma kanjər anyinifalu dāa uteruni ɔ bla n'amɔ giyili atunja amu anə ma na. ⁹ Daa anyun baya batunja amu, yee banə annjəkəm ma; banə amalesura halɔ buja ishunyɔ. ¹⁰ Nkən na ncəm na saamanɔ de unyana, naa lə waa: Bawəda gifolu giliika. Kəbayɔ amunuyca na. ¹¹ Nkən amunyana ni, acamnəma waa: kəba kpa unjuru nde ni nkpede na shee pɔ ma ni na! ¹² Galan ambawor, baanja ari agulɔ, vdən a paati wəda gifolu gikanjra gibɔŋo adoo Gaja njuro yar anjəkəm na. ¹³ Ama, naa ma nadu anyun bawor ikashɔ baa njən, baa maa ulɔ bai na: urɔŋde! naa vdən agifolu gipaali kanjər mbɔŋo nnaa lə ni na. ¹⁴ Aduwaa: Atunna Kristo gipra vɔɔŋkɔŋo, isəm gitonjo gishebo ata tamaa ndee gicee awəda usəbu ni ma, ati wada. ¹⁵ Bakɔɔ alə acənə waa: urɔŋde ita naa rənə uwələ, paa ma kanjər anyinifalu dāa ibunja cəpra atənə amu ma na. ¹⁶ Daa barənə uwələ abonoma, bapanja ba cəpra ka atənə ni, ki lee mbaɔdee Musa alaapi Ejibiti ni adoo na ma, ma aa? ¹⁷ Bapanja pɔ Gaja gacam na pɔ unyana halɔ buja ishunyɔ, ki lee mbaɔdee ba lee mbɔŋo; naa bafoda acii uteru ni bakompa isal na gadu ma aa? ¹⁸ Bapanja pɔ acam na ma, waa kə ba kpa ade unjuru ni na, ki lee mbaɔdee kəba nyene ni na ma aa? ¹⁹ Gikide anə, kə ba sərə akpa unuru de ni na adu bagifolu gikanjra lanŋ.

Chapter 4

¹ Galan giwəda asampə naa qaabaɖu waa uɲuru de ni ku kpau vɔa ma, vɔɛn a paa ti lee fereɲshi apɔɔ ɲkəm na. ² Aɖuwaa laabarv asonɲono de kaaleɪ balə atu ma, ba lə ashee pɪ gboo; ama galeɪ baləpɪ ma, kə ba tɔɔ ji alee na ɲkɔɲta na aɖuwaa mbaɖee ca rəɲə juma kəba wəda naɪ yaraɖa ashee ji ija na. ³ Atvɪ gɪshee ija ma, gɪti gɪ kpauɲru de ni, ɖaa alə ma, waa: Amunyanana nuncam na ma waa kə ba kpa amunɲuru ni na! alə gani ji naa antəmaɪ alee tɔɔ ɖoo ɖulinya usəbu ni ma ulee. ⁴ Aɖuwaa: alə ushilee kulumi kaaleɪ gaɖu gaɖən wa antəɲleeka ni, n'ushile kulumi kuja asə atən aɲvra. ⁵ Nákwɔ alə a cəɲə waa: kəba kpa aɖe uɲuru ni na. ⁶ Inaa ɖa ashee baɖən waa. Ba kpa uɲuru de ni, ama, mbaɖee bacee ɖu ashee pɪ waa ba kpa ma, kə ba cee ɖu ashee pɪ waa ba kpa ma, kə ba sərə akpa na aɖuwaa kəba nyene na. ⁷ Na Gaja gakwɔ atɪ ushile vɔlɪ urɔnde akun na ɖauɖa na lə waa: baamaa ɖuɲbaɪ na, ɖaa ba lə n'uwələ ubumbɔɔ: urɔndewaa: itanaa rəɲə uwələ paa ma kanɲkar anyunɪ folu na. ⁸ M'ɪuwaa jɔsuwee ashee pɪ uɲuru, ko bakwɔ alə uɲuukaaleɪ ushile vɔɛn na. ⁹ Sabaatɪ kuɲuru ɖən u naa saa ashee Gaja kasamaa. ¹⁰ Aɖuwa ndee akpa Gaja kuɲuru de ni ma, shee karɛ aɲvra antəma alee manɪ, ɖaa Gaja gaɲvra antəɲleeka ni ma. ¹¹ Galan gɪfɔɔsi atalə akpa uɲuru de ni, n'vɔɛn apaa ti fəɖa asara gasana abɔɔ ɖaabasaaka kəba nyene nama, ni na. ¹² Aɖuwaar Gaja kaalee gasansan awu gaɔɔ buye bunyu kaaja gasɔɖɔ sɔɖɔ ka, gatɪ kpa ɲɲuro na gasəɲəna buɖurərene nɪkəwa ɪna wa ma, ayɔɖɪlu kagufanɲa na cəm na ji ɪkəma. ¹³ Akɔɖən kɪ lugo waa ndee alee baa munu kpataa ma apaa ɲəɪ na, ɲunii ɪɖa ɖa gbagbaraa ndee gɪ ni gɪ ce anyu atilee atɪ ɲkɔɲta ɲunii ma. ¹⁴ Galan ɖaa giwəda asaraalaaja abumbɔɔ ndee aboɖo aləɲ shee nɖəla ni ma, uni na gəɲ Yeesu Gaja upur, galan shee gɪtoɲo ija ɪ gɪshee na lə kaaleɪ ma gɪsheɔ. ¹⁵ Aɖuwaa: kulee asaraalaaja bandɲiyar ndee kaa sərə ayu atɪ gako afura atu ma, na giwəda na; gita kiɖe, batunjanɪ alesvra ɲunii ni, ama ka tərətərə alee mbɔɔ nɖən ayɔ na. ¹⁶ Gikəm asəla na tamaa, gujɔɔ kanɲarɔboi sul, naa banɲ atishɛ guɲə gujɔɔ bafura atu ɲkələ ɪhɛ atu ma.

Chapter 5

¹ Aɖuwaa: asaraalaaja abumbɔɔ ndee ba laa ni bɛrɛ bagɪcuca atɪ ni waa. alee ndiyar ma; ana lee Gaja kantəma, na laa saraa nasher bɛrɛ bambɔɔ. ² Ataa sərə alee arɛ awəɖa utəɖu na mbaɖee balee balika na nyasheshe baja ma. Aɖuwaa: aɖe gboo awəɖa nfara. ³ Anfara nɖe lan na, agɖopi gboo ana laa saraa na sher ambɔɔɔ ana lee ma, ɖaa ana laa sara na shee samaa ma. ⁴ Vɔɛn ka natɪ agulɔ kaja anfaani ɖe, na kulee gaja gayɪɖa ka ni, ɖaa ayɪɖa Arɔɔ ma na. ⁵ Na Kristo gboo katɪ agulɔ a yɪɖa agɖopi waa basaraa laaja bandɪ yar na, ama, ndee ayɪɖa ni waa: Akɪ na ampi, amv ɲɲum ka akɪ urɔɲ de ma, a sul n'acam. ⁶ ɖaa ba lə gaɖufɔlɪ ma: waa, Akɪ lee ka asaraa laaja baanɲən, ɖaa Melikiseɖeeki ma. ⁷ Saaɪ aɖa agurɔɔ ni ma, anyɲə nakuro nama, na fur anyune koi, na pəla pəla ndee anaa sərə alaa ni buce ni ma, na bacam unyɲu aɖeɪɖeɪ lan. ⁸ Baa maa ɖaa alee Gaja upur ma, aburo agulɔ anyene acam ɪsheɪ ɖe aju. ⁹ Galan na apra ɖeɪɖeɪ yar, bataa andɪ aləɲ apra mbaɖee ba na nyene ma, bandɪnsona ndee kuɲwəɖo gayaba na ma yar. ¹⁰ Gaja gatɪ ka ni waa: Asaraa laaja bandɲiyar ɖaa Melikiseɖeeki ma. ¹¹ Gɪ wəɖa gɪti gɪ tə tuutuuma alesvra ɪsɔmka ɖe kanɖi lan aɖuwaa: kɪ na ye anyune were na. ¹² Anyunɪ unɪ cee apra kəbacereja ɖoo ma, ɪkwɔ ti hɛ waa: bafanɲ anyun Gaja kaa lei kalesvra ɪsəbaka, ɪkwɔti hɛ bunye kɪ ka na kpər yɪ vɲu na. ¹³ Aɖuwaa: ndee anaa na nyarabunye ma, kaka na yɔ bulei ɪ ba na pala ade ɖeɪɖeɪ ma na: Aɖuwaa: Anaadɖa gɪkokolinɪ. ¹⁴ Ama, vɲu vɔa ɖa ashee bareɲono, mbaɖee ba ceu ji ayɔ ji na paɖa paɖa ji ayɔ nsono na mbɔɔ ma na.

Chapter 6

¹ Galan na, gɪfənapala galeɪ gana kaɖa Kristo abaa munvɪ unakaɖa usəbu ni ma, n'atəɲə na ɲgaɖee gakanɲa n'atu gɪɖa ɖeɪɖeɪ ma, ku yɲu vɲu vɔlɪ ndee upɪ na nɖawa ɲfubaka ɲfɔlɪ nako nlesvra awəɖa na Gaja ucine mana. ² Na butomənaka kagushile, nanye kutər bɛrɛ lan, na bakono buɲənu, n'ɪkəma cəm ka ndee kiwəɖa gayala na ma. ³ Gaja gata tələ, bukwɔ ɪsəm gɪ lee ma, na gəɲ. ⁴ Aɖuwaa: ɪsəm ashee mbaɖee ɪbuɲa akaɖa ashee pɪ naa ba kəm aləɲ kaguɲɔɔ ayɔ naa ɲə ɲɲuro nsonɲono nlee napɪ ntəma ma, ⁵ naa ba kəm Gaja kaaleɪ gasonɲono na kukashɪ ndee unɪ ɪti pɪ, ⁶ naa bakwɔ afəɖa ma, ɪsəm waa bakwɔ apempenɛ pɪ bakwɔ afuba nɖawa, aɖuwaa bagɖopi bakwɔ na kal Gaja upur na gɪfɔlɪ nakara na gɪ cɪfala. ⁷ Aɖuwaa: uto ata naa nyɪ gatəna gaɖən la nanɔno ji, n'unanɲum ayɔkwɔ ɪsonɲona na shee bafum ka ɪɖe ti lee Gaja kalɪbarka; ⁸ Ama, ita naa ɲum ɪpɪ ɪbɔɔ, baɖe baleeɪ laalɪ n'ak əwɪ utonu ni. ⁹ ɖaa gɪ na lə waa: atɪ basɔlɔka, gɪti saa ɪ lee alesvra ɲɲərə ndee ɪpala ɲə nɖinsono ma. ¹⁰ Aɖuwaa: Gaja kaa yɔ anyɪr anyuntəma de ma n'anyunusɔlɔ ɪaa afanɲa ashee anyɪɖa ma, na ntəmaɪ de ashee cɪrɪ cɪrɪ kəbaja ma na. ¹¹ Gɪti yɛ waa: Baanɲa awəɖa konɲaarɪ ari agulɔ atonɲo tamaa abumbɔɔ ɖe atɪ wəɖa. ¹² Naa ɪpaatɪ kwɔ na abəɖa na, ama ɪkiɖe na mbaɖee ba wəɖa ucine ma, atɔɔtɔɔ ba gasana akara gaye, aɖuwaa: Ba ni ba ti ji katiibi. ¹³ ɲkələ Gaja galə waa ataa lee ashee Abraham ma maa anaa cam ni ndee awu ni ma na, ama Gaja gacam na agɖopi, naa waa. ¹⁴ Gasono, ntɪ ma ɖu akɪ alibarka, naa ma pala kəbuɲu ma buyɔɔ. ¹⁵ ɲkəɲə na Abraham, akara gaye, n'acam bukwɔ balə waa batɪ ba lee ashee ni ma. ¹⁶ Bɛrɛ bata lə waa ba cam nama, ba na cam na ndee awu pɪ ma na, n'ucam na maɖe unafanɲa waa: ataa lee bukwɔ a lə waa ataalee ma. ¹⁷ Galan na Gaja gara yɛ alaa afanɲa atiibi baja nɲa ayɪɖe na ma, galan na acam nama. ¹⁸ Naa na lesra unyɪ ɖe, gɪ ɲə waa Gaja kaa na lee ɪsəina, ɲkəɲ nagɪ na ɲə ɪkashɪ ubumbɔɔ, acuu akpana ni ari tamaa ɖe ba lə ashee atu ma. ¹⁹ Tamaa ɖe, giwəɖa ni bonɲo, apatər n'atu ɖaa mmana nnyɔɲkərə; Ndee mpaɖa paatusan ma. ²⁰ Gaquu Yeesu akpa apɪ na bukwɔ bufɔlɪ, alee ka asaraa laaja abumbɔɔ, ɖaa Melikiseɖeeki ma.

Chapter 7

¹ Melikisedeeki, salem kagupayari de, alee ka Gaja ga da a lan lan ma; asaraalaaja, n'ace ati wa na Abraham nkale Abraham ace ati ji bayari gutara akwa atu na pi ma, naqu ni albarka. ² N' Abraham alaa nkpala teb kanja bukwi aji gutara ni ma kpataa ashee ni, Melikise deki de anyida kaashi na gan waar deidei kagupayari, acenaa waa: Salam kagupayari, kaashi na gan acenaa waa fee kagupayari. ³ Ada ma, kawada guya na, kawada guna na, ka sankwa awada qimi na, kawada waa uron na asaba na kawada anjuro kaayala na, na batwa ni daa Gaja upur ma, Melikisedeeki de apra asaraa laaja nace nace. ⁴ Gi taa akide daa uni de Abraham niakpal a teb kanja ma, alee arebumbono. ⁵ Lefii bapur ba lee kagushile baja daa gupugula ma bawada ka uko ba cam akpala teb kanja, samaa and abunuma ni ma; ⁶ Melikisedeeki de kalee Lefii adimi na, ama, acam nkpalatob kanja ndee Abraham ashee ni na, naa qu Gaja ga na lee nashee baanja ma, albarka. ⁷ Naa gi paa ti cpra galei gade na, ndee alee unono ma, a na qu ajala alnarka. ⁸ Mbafee ba na cam nkpala teb kanja ma, ba ti ci; Ama, ndee bashee akpalatob kanja ma, ba laa sariya waa uni alee njuro yar na. ⁹ Lefii ndee ana cam nkpala teb kanja ma, uni gboo asala nkpala teb kanja Abraham ni; ¹⁰ Aduwaa: Lefii de ada Abraham ni nkale Melikisedeeki a ce ati wa na Abraham ma. ¹¹ Maa ulafuji waa: Dei dei alafu da Lefii mana badini ni, ukwa ahie waa: Asaraa laaja afoli den akwa adoo daa melikisedeeki agusuna daa Arwoni a la ma aa? ¹² Daa gushile kabaamunu ifuba ma, ganji gupugufuba. ¹³ Ndee ba na la agalei waa ma, a lee qimi afoli kare na, are den ka lee ntama saraa kantomo lan a ya na; ¹⁴ Gasono atundiyar adoo na Yudaa abu njuma ni na, qimi ndee Musa ka la gushile kaalei adu na pi na. ¹⁵ Ukwalee aliheeri abumbono nkale asaraa laaja afoli Melikisedeeki agusuna gudoo ma. ¹⁶ Ndee kilee gurilo ka gutika ni na, ama, naa lee njuro ndee ki nna bon na ma kakashu ma. ¹⁷ Aduwaa: baba sariya ashee ni waa: Aki na asaraa laaja na ce na ce da Melikisedeeki ma. ¹⁸ Gupugunono gude kaba kwo nalo ku na aduwaa: kuwada ikashu na, gufar kagulo. ¹⁹ Aduwaa gupuguna pi na deidei na, ama, gupugamaa anjara ndee anaakana natu gikim asala na Gaja ma. ²⁰ Gani gade, bacam nama adu. ²¹ Lefii mana, bat pi basaraa laaja ama, ka ba cam nam na, Yeesu apra asaraalaaja, ndee acam nama ma unina gan Gaja, ka lee nshunyo na, na a la ni waa: Aki na asaraalaaja nace nace, daa Melikisedeeki ma. ²² Yeesu ayideka ashee alikawuli ndee alee anjara awu ma. ²³ Acenaa, basaraalaaja tuutuuma bada, ama, buce ka bu pala pi bada nace na ce na. ²⁴ Ama Yeesu, uni ada nace nace, n'awada gasaraalaaja ngidee ku na fuba fuba na ma. ²⁵ Galan na, anaa sara afura mbafee ba kam na sala na Gaja na Yeesu ayida ma, ada ka njuro ni na ce na ce nanyin na shee pi. ²⁶ Isam giwada asaraalaaja abumbono daa unide ma, curicuni kaja, kawadataali den na, gujiwa gudun kudu nani na, apada agulo na mbono, acenaa, na balaa ni ashe na lan, lan. ²⁷ Kahie alaasaraa ashee agulopi ambono naa laa ashee samaa na; daa basaraalaaja ba na laa isaraa na shee balo ma na, aduwaa: Atwa agulopi ji alaa saraa ashee baanja kpataa nkpala ndonkono nde gabon. ²⁸ Aduwaa: Gupuguti ka gasaraalaaja banfara ni; Ama, galei i ba cam nama ma, gan ji ba lee na gupug, gati ka Gaja upuri alee deidei yar ma banjanjan banjanjan.

Chapter 8

¹ Ngadee galee kpataku gi na la ma, ga ni ji gan waa: Nnyama, gi wada asaraalaaja abumbono, aso Gaja kanyariboi kagunyesono lan alaj lan ma. ² Alee ka Gaja ka saraa kaalaadu kaminiisi ndee Gaja gati ki lee bere bat ka ni na ma. ³ Baa asaraalaaja abumbono apana na, bat waa, anaa laa saraa, uni gboo lee doole ashee ni miyau alaa saraa ashee agulo. ⁴ M'yi waa: Kristo anaa da gatana lan kaa lee asaraa laaja na, aduwaa: Mbafee bana laasara daa gupugula ma, bada. ⁵ Bani bade ba na lee bwata alanjaja kagufalafala daa bafana Musa nkale ana yee a lee alikawuli nasariya kadakaa ma, na ba fana ni ndee ada alanj Gaja sul ma, waa: Alee kagusra kwa. ⁶ Nnyama, Kristo acam ntama mbumbono ndee nwa baamunu ma, na apra apempena ka bere na Gaja bagicuca kalika wuli anjara ndee awu kpata ma, uni na bat anaa lee bukwi la waa bat lee ma, anaa toji. ⁷ M'yi waa: Alikawuli asabaka de, ada deidei, maa ka bakwa afuba afoli na. ⁸ Aduwaa: nkale Gaja ga na Israel anjara afar agulo ma, na Gaja ga la waa: Nti ma fuba alikawuli afoli na Israel na Yudaa ba gafala. ⁹ Ku kwa alee alikawuli anono ndee mbunja akur na babu ya, ushilei nri banye ni alaa pi Ejibiti kaatana ni adoo na ma, ma na; aduwaa: ka ba riba la ayide amalikawuli de ni na, n'amu gboo ka ma kwa alige balan balan na, daa ndiyar ala ma na gan. ¹⁰ Ama, alikawuli ndee ma kur na Israel agafala ma, uni na gan waa: ishile de kanjam daa ndiyar ala ma waa: nti ma qu ama po banjuro ni, nti ma ntoni bifolu ni; Naa mapra Gaja ashee pi, naa ba pra amasamaa. ¹¹ Kasaa de udon kaa kwa acere usoro na ni ba man ada ma na, udon kaakwa acere uwor nataba ni waa: uyo Gaja aa? na, aduwaa: banuni bat bat ba ya amu, to na bajala hali ndee alee unono kpataa ma; ¹² Aduwaa: nti ma tade pi bambono, ka ma kwa alige balesura donolan ayo na. ¹³ Alagaj alikawuli afoluma, nalala alikawuli asabaka waa: Apra anono; Ndee lee unono akper gupula ma shee unana, ku kwa ida na.

Chapter 9

¹ Alikawuli asabaka de, unigboo awada daa ba na lee abwata, gasaraa laadu aten kaaja ma. ² Gasaraa laadu gade ni, kancan na ba ce curi curi kaa qu, naqu ki luwaatu, ni tebiri lan ba naa tar ibodo bodo mana ma. ³ Paatusan kanjam na ba ce curi curi kaa curi curi curidu. ⁴ Ntomoi lan ba na laa isara ma, na bajinjanji na wura, nalikawuli kadakaa bajinjanji na wura gboo. Alikawuli kadakaa de ni wura ka gunyanu gubumbono gu den gu da kancan, maanu kujiu ude da ncen, Aruuna ubolu una pi ashe ma, u de da ncen, nalikawuli kupalaki ide da ncen. ⁵ Adakaa de ka lanlan, na ba laa ukumu ki malaika banyu asi Adakaa de ka gi ka na keeshu daa i da nnyama ma na. ⁶ Alesura de ba qu uni, ba saraabaja ba de bat kpa kaadusabaka banjanjan na lee bantama; ⁷ Gadunyutaja basaraalaaja bandiyar, andon den ana kpa nkaj, nkala ndonkono gaja gapilima ni, ka na kpa nkaj ka tonjo aborukono i alaa saraa ashee agulo, na samaa ambono ma na. ⁸ Njuro nsonsono nti kada na fana unyucha curi curi ija kuja ku ka na kada afana na, aduwaa Adakaa asabaka anaa da ma lan. ⁹ Ilee gufala fala ku

alunaatu nde ni gida nnyemə waa ma ni, bere ba naa na laa isaraa kusəra ape mpenje ataboota kabaamunu ida dei dei na.¹⁰ N'ji, n'akana, nalɔshireka na, uide dee gurɔ kalesura ni, ba dɔ na saa na sà bafuba baamunu ma.¹¹ Kristo, apɔ dāa basaraa laa ja bandiyar ma, aɖu alesura ɲərə ndee unu ti pɔ ma; ahoo gasaraalaadui galee dei dei ija kaaja ngadee kulee bere ba cə ka na banye na ma, kaashi na gəŋ waa: kɪ lee dɔlinya nde ni kaja na.¹² Nakpa kaa cɔri cɔri dɔ nkpala ndɔŋkɔndɔ nde gabon, kɪ lee na buɔkɔri na buɔkɔri kakɔndɔ na, ama, n'agɔlɔpi akɔndɔ ndee una pɔ na mbɔndɔ kutədu na ce nace ma.¹³ Ita ji waa: Anakoro na buɔkɔri, na gana kɔi ka tɔŋaɪ bafur ma, u sərə afura arɛ asher ambɔndɔ Gaja kanɲu.¹⁴ Gəŋ ma, Kristo, akono ndee dee ɲɲuro kija na ce nace, ma, nagɔlɔpi gawaka nama gadən kaada na ni, na ma, kɪ sərə apempenje anyinakonlesvra, naa unaa lee Gaja ɲɲuoyar boota!¹⁵ Galaŋ na alee apempenje ka atɪ alikawɔlɔ afɔlɔ ni, naa dāa buce bu pɔ atɪ shɪ mbaɖee bacee alee mbɔndɔ alikawɔlɔ asəbaka ni ma, mbaɖee bayɪda pɔ nnyemə ma, ba ti cam amaana ndee kawəda gayala na ma baceɖu waa bashee pɔ ma.¹⁶ Aɖuwaa: baba ɲɔngubɔ aɖu, ndee anɔnku ma, a buce nai.¹⁷ Gubɔŋkɔnkɔ aɖu guda ma, saat arɛ aci ma, na gu na wəda anfaani, ndee a ɲɔn ku ma, ata naa dā ɲɲuro ni, kuv na wəda anfaani na.¹⁸ Galaŋ, akɔndɔ ni ba kur n'alikawɔlɔ asəbakai ba ti wa.¹⁹ Musa, alɛ gupɔ ka baa munu ashee samaa abonɔ fee ma, natɔ buɔa kori, na buɔkɔri ku kɔndɔ na butorana, na tɔ kuɔa ba lee nɔbɔɔsana ma, asɔm akɔndɔ de ni amer alikawɔlɔ kambucar, naa mer samaa.²⁰ Naa alɛ waa: nde dee alikawɔlɔ kakɔi Gaja ga lee ashee anyin ma.²¹ Na amer gasaraalaadui na kanyanɔ laŋ ɲunɪi ndee ba na lee na boota ma.²² Daa gupɔ gutaba ma, akɔndɔ de ipala ka baamunu i dā cɔri cɔri, aɖuwaa: n'akɔndɔ kɪfur na utədu umana.²³ Daa i sim kpataku ma na gəŋ, aɖuwaa alesura ndee dee ɔɔŋaja ma kagufəlɛ fəlɛ ku gəŋ ɪtənaja, dāa isum ba pempenje ma na gəŋ, alesura i dā alaŋ ma, saraa anɔrə na ba na pempenje nau.²⁴ Aɖuwaa: Kristo ka kpa gasaraa laadui bere ba cə n'anyɛ atɔtɔtɔ ija kaa ja na, ama, akpa ndəla ni alaŋ naa asəra ayide Gaja kanɲu ashee atu.²⁵ Kɪ lee baa saa apana na a naa tɔ agulɔ na laa saraa laŋ na akpa ɲkəŋ na, dāa basaraalaaja bandiyar ana kpa gasaraa laadui baa gaja gapana ji nakɔɔ isana ma na.²⁶ Maa ataa naa ji kɪsheɪ de akpala guya guya guya dɔɔ dāa dɔlinya asaba ma, ama, nnyemə aluwaaatɔ abonɔ ka nnde ni, ɲkpala ndɔŋkɔndɔ ɲɪ akpa naa akə mbɔndɔ kabusheme nasaraa ndee a laa ma.²⁷ Daa i dā waa: Arɛ acii mkpala ndɔŋkɔndɔ, naa baye cim na ni ukəma ma.²⁸ Na Kristo, atɔɔ agulɔ akulɔ bere tuutuuma bambɔndɔ, naa akɔɔ aɖoo, mbɔndɔ ndən mpaa kɔɔ aɖa na ni na, ashee mbaɖee baɖu na ni tamaa na yɛ ndisono asul ma.

Chapter 10

¹ Aɖuwaa: Gupɔ gulee ɲərə ndee unu ti pɔ ma kagufəlɛ ku, kulee ija na, gushɪ fəna dā dā nai kagu sərə alee akɔdən na, mbaɖee ba na kəm na sɛla na Gaja ma, bɪsaraaɪ ba na laa na she ba lɔ baa Gaja gapanɔ ma kɪ sərə aɖu pɔ dei dei na.² Kɪsəm maa ba pala kulav aa? Aɖuwaa: mbaɖee ba na lee kaboota na pempenje ba lɔ ma, maa kə ba kɔɔ naligə ba mbɔndɔ laŋ na.³ Ama ba na lige bambɔndɔ laŋ ma, na ba naa na laa isaraa baa gaja gapana ji.⁴ Aɖuwaa: Anakara na buɔkɔri kakɔndɔ kɪ sərə asher mbɔndɔ na.⁵ Galaŋ na saat Kristo akpa dɔlinya ni ma, alɛ waa: kasɔlɔ saraa na kasɔlɔ guɔɔ gudən na, ama, ulee mapra gulɔ gudɔŋkɔndɔ.⁶ Kasɔlɔ isaraalaa ka na, kasɔlɔ gushile kɪsaraa naa mbɔndɔ nsher na.⁷ ɲkəŋ na nlə waa: kide, ntunapi, ō Gaja ma lee akuciŋsɔlɔka dāa banɔŋ anɔgalei gubɔ ni.⁸ Usəbu ni na a lə waa: ka hɛ isaraa laaka na, kasɔlɔ gushile na kasɔlɔ guɔɔ na, kasɔlɔ isaraalaaka ashee mbɔndɔ na, dāa ba na lee gupɔ kanɔi laŋ ma na.⁹ Na akɔɔ alɛ acəŋə waa: ntɔɔnapɔ ma lee akuciŋsɔlɔ ka. ɲkəŋ na akə gulesura gutɔnaka natɪ gunyɪtaja.¹⁰ N'uciŋsɔlɔka usonono de na Yeesu atɔɔ agulɔ alaa saraa, mkpala ndɔŋkɔndɔ apempenje n'atu.¹¹ Ita saa na basaraalaajaɪ ba na laa saraa baɔŋkɔndɔ baɖe baanɲəŋ baanɲəŋ ma, kɪsərə asher bambɔndɔ ayo nayo na.¹² Itasaa na Kristo, unɪ alaa saraa mkpala ndɔŋkɔndɔ nde mbɔndɔ kanɔi laŋ ma, nasə Gaja kagunɪsɔno laŋ na ce nace.¹³ Na saa a ɔberɛ mana ba pɔ ikei ni anaa sara ba laŋ.¹⁴ Aɖuwaa: Asaraa aɔŋkɔndɔ de a laa ma, apempenje bere tuutuuma nce nace.¹⁵ Ngadee ɲɲuro nsonsono nlə gboɔ ma na gəŋ; Aɖuwaa: Alɛ waa:¹⁶ kide ma, alikawɔlɔ afɔlɔ ndee nna kur na pɔ ma, ishile de kanɲəm dāa ndiyar alɛ ma, waa nti ma dɔ amapɔ bi folu ni, nakɔɔ apele acəŋə waa: Nti ma ɲɔni banɲuro ni.¹⁷ Na, kə ma kɔɔ alige bambɔndɔ laŋ ayo na bi taali gboɔ.¹⁸ Galaŋ gaduu mbɔndɔ kutədu uɖa ma, saraa alaka ashee mbɔndɔ kaɖa na.¹⁹ Galaŋ anii, atɪ bawor, na Yeesu akɔndɔ kalibarka laŋ uyunca utine faa gi kpa gasaraa laadui.²⁰ N'unyunca ufɔlɔ ndee alaa ashee atu ma, gi kul na paatusan, kaashi na gəŋ waa, agulɔ.²¹ Aɖuwaa: giwəda asaraalaaja abumbɔndɔ ndee bati Gaja kaafaala ni ma.²² Gi kim asəla na ni n'ija kagɪfolu, naa atucine i giwəda ma, uɖa gɪsheɔ, gi jənə atɪfolu alaa alesura ɔbɔndɔ, na gɪci atalɔ na buto buɲərə.²³ Gɪtonɔ ata tamoa de gi wəda ma, gɪsheɔ, aɖuwaa ndee aɖu waa ataa lee ma, alee dei dei yar na.²⁴ Gi naa tɔji atɪ bawor, na dɔ atɪ bawor ɪkanɲ kɪrɪ usɔlɔ ni gi naa lee alesura ɪsonsono.²⁵ Gi paa kə atɪnkulo aram, dāa baɔdən bagushile ma na; Ama, gɪnaa dɔ atɪbawor ɪkanɲkɪrɪ ɲərə, dāagɪ nanə waa: ushile usəla bonɔ ma.²⁶ Gita kɔɔ na lee mbɔndɔ naciŋsɔtɔka, dāa ija ku yɔu ndee gi cam ma, gəŋ ma saraa dən ka kɔɔ aɖa ashee atɪ mbɔndɔ nde kutədu na.²⁷ Kasaa de ɪkəma ɔbumbɔndɔ ɪkanɲkəra n'utonu i dā ka na saa mbaɖee bufolu ɪcir ma.²⁸ Arɛ nde kanyene Musa agupɔ na ma, bere banyɔ kokoo berɪu batalaa kasəriya, shee kare a cii kə banə ishɛɪ na.²⁹ Gutɔ gubɔka gukanɲkra gupana ku ɲə waa: Gusəm babɔ ndee akide Gaja upur fɔi ma, naa asaraaɪ alaa afur akɔndɔ akur nalikawɔlɔ ma, ka tɔɔ i ayɪda akɔdən na ma, naa aka galei na guɔɔ kanɲuro ma?³⁰ Aɖuwaa: Gi yɔ ndee alɛ waa: Mu nni ma sɛla uɖa, amu nni ma yuga baana agujɔ! N'akɔɔ alɛ acəŋə: Ndiyar anaa cəm na asamaa ɪkəma.³¹ Isəm paa waa: Arɛ afəda Gaja ɲɲuro yar agunye ni.³² Naa ma na lige ishile isəba, bakaɖa ashe anyin nɪkara gaye acə kagutara aji ishɛɪ ma.³³ Naa itɔɔ anyunabɔ ajɛl aji ka gɪci fala naabaɖu anyin ishɛɪ, naa ɪkanɲ na basaaka aji kɪsheɪ dema.³⁴ Aɖuwaa ɲə mbaɖee baɖa sarka ni ma bisheɪ, nɪtəlɛ n'uciŋkərka ba pɪr n'anyin anyin umaana ma, yɔ ma waa: ɪwəda umaana banɲərɛ kəba na bon na, aɖa baanɲəŋ ma.³⁵ Galaŋ paa ma bəda anyunuyidunama nde ɪwəda naa Guɔɔgubumbɔndɔ banɪ bati yuga ashee anyin naa itɔɔ anyunabɔ acəra nama ma na.³⁶ Aɖuwaa: ihɛ waa: ɪkara gaye, naa ita lee Gaja kuciŋsɔlɔ ka abonɔ, ɪcam bukɔi aɖu waa ataa shee anyin ma.³⁷ Isaa cei, aluwaaatɔ shɪshɪnu: Nde anaa pɔ ma, akpa, kaa lin na.³⁸ Amajal aɖa

dei ma, ucinei awəda ma, un'ufura nı; Ama at abo agulo n'amu, kə ma koo aɖu na nı na. ³⁹ Atu, ku lee mbaɖee ba na bo balo na li ma na, ama, gi lee mbaɖee bawəda ucine na cam anjuro na lam atən ma na.

Chapter 11

¹ ucinewadaka lee buko ushee ɔja ayide nama awada amaa na buko ka na nɔbo n'nyine na ma. ² nkan na ba laa sariya ashee banpno doodoodo kabaja. ³ N'ucinewadaka de na di yo waa: galeiji gaja galee na dulinia, buko gi nanə waa ma, kilee nde ba na ni nyine ma, na balee nama na. ⁴ N'ucinewada ka na abeli alaa saraa anərə ndee awu kayi aja ma, ashee gaja; nabakuma ni waa: Alee deidei yar, aduwaa: Gaja gakuma asaraa; baa maa daa aci abono ma abelu ucinewada ka, unaa ti labulei. ⁵ enooki ucinewada ka lan na gaja ga laan ace n'asul buce bu paa ka ni na, kaba koo anə ni na, naa ba ye laa ni, acam sariya waa alee are sonsono na gaja kanyu. ⁶ Naka wəda ucine na kaacam gaja kanyu na, aduwaa: Mbaɖee ba na kim na səla na gaja ma bashee ɔja waa: gaja gaɖa, gaja gaɖe ga na səla mbaɖeeba na yee ni ma uɖa. ⁷ Nuhum awada ucine ma, na bafana ni buko kanəbu ayo na, nabu na yee bu lee ma, na ka sampəna ikpa ni, n'akal nyifo afura abunuma acambu alam atan, na ba ɖur dulinia anunii napra deidei ka tiibiyar ndee bawada n'ucine ma. ⁸ Abraham awada ucine nkələ bayida ni ma, na anyene naa atəbə ace gadu ajikatiibi ma, n'atoo unyɔca atənə na gadu kayo ayo na ma. ⁹ N'ucine wada ka na ace ati sətiibi kaatəna ni, gatəna galee gasana ma ni, naa aɖa akuroku ni Isaaka na yacoo bu gboo, ba ni ba man tiibi de aji. ¹⁰ Aduwaa: ba ti saa mpa ndee Gaja kaglopi ga yiu k'ukukei na gaja gaɖe galee mpa nde ka caji ma. ¹¹ Nucine wada ka na sahara baa maa daa akpar gipila ma, awada mpipi aduwaa ashee ɔja ndee alə ni waa ataalee ashee ni ma. ¹² Galan usara adonkono akpar gipila abono ma, anum samaa tuutuuma daa ɔjorpi ma, daa gi yikidi i gida tenku kaano ma. ¹³ Bawada ucine de halı aptici, kə bacam buko ba lə waa batı ba shee pi ma na, ama ba nɔi asali gadulunka, naa ayo waa basana pi balee alee banyuncaceja gatəna lan. ¹⁴ Mbaɖee banonji ma batı kada na fana waa: Gadu galee badimi kaaɖu ma, na ba na yee. ¹⁵ Maa banə gadu baɖoo na ma ma, maa ba kawa nkan. ¹⁶ Ama, nnyima batı yee gadu galee ganərə awu ma, ganı ji gən gaja sul alanlan kaaja galan na gaja kaa ci gicifala bana yide ni waa: Atkoyar ma na, aduwaa: Apempenje mpa sonsono pi. ¹⁷ Nucine wada ka na Abraham atoo upu Isaaka naye alaa saraa nkələ gaja gatuni anani anəma, n'atoo uour adonkono de alaa saraa ade ndee balə waa batı ba lee ashee ni ma. ¹⁸ Na ba lə Abraham waa: Isaaka ni na aki mpipi ndoo na ma. ¹⁹ Acoo atənə ayo waa : gaja gatı ga nənə upur ɖebakono ni ashee ni: unənu kushilee ataa koo anənı acinə. ²⁰ Nucine wada kana, Isaaka aɖu yacoo bu na esoo albarka buko ba ni ba ti pra ma. ²¹ Nucine wadaka na, saa ndee yacoo bu anayee acii ma, n'adu yosefu bapur albarka acim ubolu kandi lan alee gaja boota. ²² Nucine wada ka na saat yosefu anayee acii ma, alə daa Israel Bapur banı batı doo ejibiti ni ma, n'aləpi daa banı ba sara n'akankəwa ma. ²³ Nucinewadaka na Musa abaja ba too ni alugo halı ɔjoro iri, aduwaa acoo cam , bucama kə ba cuu ngaɖee gupayarı alə ma na. ²⁴ Nucinewadaka na, saa ndee Musa akpər ma, abəla waa bapaa koo ayida aɖe waa farahuna upur, upigi upur na. ²⁵ N'asolo waa: Aɖe nna gaja ka samaa ba ji ishei icəm awu waa: Aɖe ajan na mbono aluwaatu ajala ɖən ni. ²⁶ Na akiɖe waa: Aɖe aji kristo agicifala lee arsiki abumbono na awu Ejibiti kumaana banunii aduwaa: Ataa agaye na kide gujoo gubumbono gu da ma. ²⁷ Nucinewadaka na Musa atəbə Ejibiti ni, asampəna kıkpa ni na gupayarı farahuna unyana na, naa yide na ma, daa ati nɔ Gaja i ka ba na nɔ ni nyine na ma. ²⁸ Nucinewadaka na baji gushile paaki kajungara naa atono acco babukukanu naa buce ka malaika apaa kana Israel bapur ba bayifalpi soro na. ²⁹ Nucinewadaka na basala tenku arana ni daa gatənkonlan na ba na sara ma, ama Ejibiti kabaja ba na yee ba səla ma, na tenku akulo pi banunii asheu na ma. ³⁰ Nucinewadaka na yerikoo kuyarı ubumbono ufəda saat basara asir ni halı akpala kulumi ma. ³¹ Nucinewada na, usəmpra ayeeyeeka rahabi ka man na mbono baja acii na, aduwaa acam mbaɖee bapı ati kide gadu ma gisana gishebo. ³² Gapanja ji makoo alə acənə? Aduwaa : auwaatu ka na yee atə amu ma lə jeɖeoo, baraa kı samsoo, jeftée, ɖafid, samelı, na Anabi mbaɖee. ³³ nucinewadaka na ba ji buyaritana gutara, naa ati deidei kalzsura, n'acam buko balə waa: ba ti ba shee pi ma, naa apoo iguuni ba bu nɔ. ³⁴ N'adur utonu ki kashı, naa afəɖo ba na yee ba so pi buɖoo ma, bishəɖu ikada, baleka batan caji babumbono, bakərə ɔsoja basana ba cu. ³⁵ Na basampra ba bakul bacima bakoo anə ba ba kul ba nənə adoo bakono ni ma, baɖu ba ɖən ishei na ba bla waa kabaɖoo ishei de ni na, naa ba nɔ usaonsano, ³⁶ Baɖu baɖən weewe, okaɖa pi ikpasəpi, akur baɖən iwəro, aɖu baɖən ɔsarka ni. ³⁷ Aka baɖən atala baci, akir baɖən na karakara, aɖu baban unwiya, aka baɖan na buɖoo bu lamaka, ka ba wada aɖu saka gaɖonkono na, ice n'rama kapoo nibapoo na kara baɖe batı ɖu pi unawiya na naashe pi. ³⁸ Dulinia anjo pi na, baɖe batı yee baan kana nasir, uteru ni abunulan atakəwələnı, baɖe ba ti kpa akulu ni gatəna katən. ³⁹ Bani bade bucine bawada ma, balaa səriya ashee pi, ama kə ba cam buko balə waa: Batı ba shee pi ma na. ⁴⁰ Gaja gadu bunərə buɖən na saa na atiganoo naa banı ba paatoncātu aɖa deidei asaa atu na.

Chapter 12

¹ Ita saa natu, samaa abumubono sir atu akal alee səriya, galan baa nɔ akoo na uɖura abəda na mbono kuɔsom natu ku jabla na ma, naa gi cuu konkaari kaarəi batine ashee atu ma. ² Gutənə atubuyə na ndiyar Yeesu ndee ahie atucinewada ka ma, ucinəkərka lan na atələ aji guyo kan kura kushı, aji gicifala, ama nnyəmə asə Gaja kanyariboi kagunyesono lan. ³ Gıtaa akide nama, ndee atumbono kulev lan na abla nagulo ucinəloka, naa anyunalı i paati ci anyuncine upaa ti pi na. ⁴ Yo ma waa: kı kana ci ubobo halı akono idoo anyunalı lan abla na mbono na. ⁵ Isankoo anyir ikashı i baɖu anyun daa guya gu na ɖu bapur ikashı ma: waa Ampı, paa bla ndiyar aguto guboka na, ata naa bor nakı akuvu gupaati ci akucine upı na. ⁶ Aduwaa: Ndiyar ana bo ndee asolo ma laguto ku, naa naa kəda bapur gıpe. ⁷ Ciimakı atono guto guboka, Gaja gatoo anyun pi waa bapur; yaa upi apanja ɖa ka ayar ka na bo agɔto na? ⁸ Na kə ba bo anyunato, daa babo baanja aguto ma na, gən ma, kı

lee bapur tja kəbaja na, akətəlpɪ nɪ lee. ⁹ Gita kiɖe atɪbayɪ bəɲum atu ma, kə bapala atato kubɔɔ na, na gɪ nyene pɪ gəɲma kɪ sɛm waa gɪ nyene ataya ndee ajie atanɲuro ma, naa ashee atu ɲɲuro aa? ¹⁰ Atibaya babo atato ashee ɪshile ɪnyu dən dɔa basɔɔ ma; Ama, Gaja gashee t ɪbɔ atato na yɛe atɪbucəma, naa gɪ dɔa cɪrɪ cɪrɪ dɔa dee miau ma. ¹¹ Gasono, gutɔ gubɔka kuv na pɪ n'ucɪɲkərka na, ucɪmpɪ ɛka na gu na pɪ nam, ama kəm kəm na gu na tɪ ɲum dɛi dɛi na fɛe kɪ pɪ na shee mbaɖee ba buɲa abo batɔ ma. ¹² Galan toɲo ma gɪshebɔ anyunanye ɪpaatɪ ci na, ɪpaatɪ kpa anyuna kəwə na. ¹³ Sara ma ɪnyuɲa ɪtəɲə ka lan naa ndee una kogo ma ɪpaatɪ cala na, ama ɪyɪɖe gɪshebɔ. ¹⁴ Ɖa ma fɛe n'anyunbawor, nayɛe ndawa nson sono, na ndawa nsonsono nde kɪɲɔ na vɔɔn kaa ɲə ndiyar agaye lan na. ¹⁵ Naa ma na toji anyunbawor n'vɔɔn a paa tɪ sul agulɔ gaja kaguvɔɔ na; Naa ucɪnpɪe ka ku lələmə vɔɔn upaa tɪ dɔo na mbaɖee balee babɔɖa ka ma sul, aɲum ntərə tərə anyin gɪcuca, na iwaa bɛɛ tuutuuma na. ¹⁶ Vɔɔn apaa tɪ lee gubɔɔ ɲɔvɔɖee kɪsəm aɛ alee na ma, dɔa Esoo atɔɔ agɪɲono ayala ma na. ¹⁷ ɪɲə dɔa atɪ dɔa na yu na yɛe ba dɔv nɪ albarka ma, ama babɔɖa nɪ, baa maa dɔa afur anyinekoi na yɛe nama na lee nshuyɔ ma; Agako gaɖe ayu ma kaa kɔɔ akan na. ¹⁸ Anyin ki kim asəla na yɛe ɪfɔm gubunv ɲɔvɔɖee utoɲu vsɪr ku akal, kokoo ndɪla ndur ka nsɪn jɪ ma kokoo gusərə gukankra. ¹⁹ Yaa ayulusinka ɪbumbɔɔ una yu ma, kokoo bulee mbaɖee barəɲə ma, ba lə waa ba paa kɔɔ alə na pɪ na ma. ²⁰ Aɖuwaa uvələ dɛ ba na rəɲə ma, ku na cɛr na pɪ na kə basəra atonɔ nɪ na: Yaabaɪ yaa abɔrɪ dən ata kə na gubunv guɖe shee ba nyum nɪ atala akə nɪ acɪ. ²¹ Gulesvra gubumbɔɔ guɖe gulee ma, na Musa alə waa: Asampəna ɪkpa amu, aɲulɔ gutɪ tar. ²² Ama, anyin sɔɔ ka gubunv ku ɪkum asəla nama, Gaja ɲɲurayar agafala, Yerusalem alar aja, ndee umalauka mana bawala na lee bɔɔta ma. ²³ Samaa ndee ba ɲɔnbayɪɖa alar lan Gajai galee aɲɲuro ɲunɪɪ ɪ dɔa dɛi ma, kakɔyar na baɖa gɪshebɔ ma. ²⁴ Yeesu sul ɪpɪ, alee alɪkawɪlɪ afɔlɪ kapempe ɲɛka, n'akɔɔɪ afur ma, Akɔɔ dɛ ɪtɪ lə bulei na wu Abel tja. ²⁵ Galan paa ma tɪ bla vɔɔɲu ndee ana lə nanyin ma na: Aɖuwaa: Nabanɔna kə basəra afɔɖɔ ndee ana lə alesura ɪɖe lee gatəna lan ma, aguvye nɪ na, atu gboo gɪ ta bla ku rəɲə ndee ana lə na lan ma na, gutɪ gɪ sərə afɔɖɔ anye nɪ aa? ²⁶ Aɖeɪ uvələ unatar galəna ma, akɔɔ alə acəɲə aɖu waa: kɪ lee gatəna kanɖən dən na aɖe alee gatar na, ndɪla gboo ntɪntar. ²⁷ Galei gaɖe gatɪ laa na aɲa dɔa anaa fuba baa munv kpataa acəprai, aɖuwaa ba leeɪ na ɪfəna dɔa naɪ naa ndee kɪ nafubana, dee ɪɖa ka na ce na ce ma uni ɪɖa. ²⁸ Galan gɪ cam gɪ yanɪ ku na bon na ma, dee vɔɔv ndee gɪyɔ Gaja guleenɪ bɔɔta asonsono ma na. ²⁹ Ga naa nyene nɪ na cu nɪ, wɔɖa asampəna aɖuwaa: Gaja gaɖe galee lee dɔa utoɲu ma, na shɪ baa munv.

Chapter 13

¹ Rumaku aɖa usɔɔv ɲɔɲərə nɪ. ² Paa ma nyir gɪsana ku cam lan na; Aɖuwaa Gɪsana gɪ cam ka gɪɖe nɪ na baɖən ba cam umalauka, ma kəba yɔ waa malaika mana pɪ ba cam gɪsana na. ³ Naa ma na lige sarka baja lan, dɔa anyin gboo ɪɖa sarka nɪ na ma; mbaɖee ba na naashepɪ ma, dɔa anyin na pɪ na ba na naashee ma. ⁴ Baɲaa anayene usəmprətɔka ka mura, naa usəmprə tɔɔka dɛ ka lii lan aɲɪwaa ɪpaa dɔa na, aɖuwaa: Gaja gatɪ ga cim nɪkəma mbaɖee ba na lee gɪsəna na fɔɪ fɔɪ ka lesura ma. ⁵ Paa ma goro asɔɔv gutɪnɪ kəɲ kəɲ kəɲ na; rəɲə ma na bukwɪ ɪwɔɖa ma; Aɖuwaa: Gaja ga lə waa: kəma pala akɪ aɲɪ ɪsheɪ na, kəma bɔɖa akɪ na. ⁶ Na tama avmbɔɔ na gɪ lə waa: ɪkoyar a na kanja namv, asampəna ku kpaa amv na; mv nu amuvor aɛ alee amv? ⁷ Ligema anyinaɖɔbaja mbaɖee ba lee Gaja kawaasu ashee anyin malan; Taa ma akiɖe dɔa bayee abonɔ ma, tɔɔtɔ ma, tɔɔtɔ ma bɪcɪnɪ bawɔɖa ma.

⁸ Yeesu Kristo, alee vɔɔɲkɔɔ dɛ na galai, n'vɔɔɲ, atɔɔ nace na ce. ⁹ Paa ma pala ɪcerusana asura sura lii nanyin na; Aɖuwaa ɪsəm gɪfolu gɪtonɔ Gaja kaguvɔɔ gɪshebɔ, kɪ lee ɲɪvɪ jɪka ɲɪvɪ səl ka ndee kɪwɔɖa aɲfaanɪ nɪ na ma baɖee batɔɔ balo acra naɪ. ¹⁰ Gɪwɔɖa saraa kantomo ndən, mbaɖee ba na lee kantəma ma, kə ba wɔɖa ɪko bajɪ saraa dɛ na. ¹¹ ɪbɔrɪ bafu naa asaraalaaja abumbɔ atəɲə kakɔɔ akpa na gasaraalaadɪ aɖu mbɔɔ ku tɔɖu kanɖɪlan ma, mpá kan kəm na ba na tɪvɪ utoɲu. ¹² Galan na Yeesu gboo, naa ajene samaa na agɪlopi akɔɔɔ, aɲɪ ɪsheɪ mpá kan kəm. ¹³ Galan gɪ dɔo ace atɪ wɔɖa nɪ mpá kan kəm, akanja na nɪ aɲɪ gɪcɪfala. ¹⁴ Aɖuwaa: kuwɔɖa gaɖuɖaka na ce na ce aatəna lan atɪya na, ama gutɪ yɛe ɲgaɖee ga nɪ gatɪ pɪ ma. ¹⁵ Gɪ naa kuma Gaja vɪɖu mana na laa saraa natɪwələ nashee shee anyɪɖa. ¹⁶ Paa ma pala guvɔɔ ku leu na, Aɖuwaa: Kaja saraa dɛ na Gaja ga na yɛe. ¹⁷ Naa ma na nyene mbaɖee ba na cere anyin buro ma, anyɪnalɔ banyu, aɖuwaa: Batɪ toji anyunɲɲuro lan lee ɲkɔnta, buro ma na ba lee n'ucɪɲkərka, ba paa na jɪ ɪsheɪ anyuna lan, ku le anyin aɲfaanɪ na. ¹⁸ Nyɪɲə ma ashee atu, gɪ shee tja waa gɪ wɔɖa laakaarɪ asonsono, na yɛe gɪ naa saro gɪshebɔ baa mv nɪ. ¹⁹ Ntɪ kaka anyin na lə anyin waa ɲtɪ kaka anyin na lə anyin waa dee gəɲ naa ɪshee amv ganɔ ma sərə apɪ anyinasul were. ²⁰ Gaja fɛe yar ɲɖee aɲənə Pastɛɛ ndee ana panja ɪbɔrɪ alaa nɪ bakono nɪ ma, na ɪkawɪlɪ ndee kawɔɖa gayala na ma, uni na gəɲ atɪ ndɪya Yeesu, ²¹ Anaa shee anyin ɪko naa ɪsərə alee alesura ɪsonsono ucɪɲsɔɔ ka kuja, alo anyin dee alesura ɲɔɲərə, na Yeesu-Kristo, ndee awɔɖa ukumubuja buja buja ma! Ami! ²² Ntɪ nyɪɲə anyin waa: ɪtonɔ ɪkashɪɖuka nndɛ kabulei, Aɖuwa: Nɲɔnbu na ketere. ²³ Yɔ ma waa: Balam atuvor Timotee: atopɪ were, amv nna nɪ gutɪ gɪ pɪ atɪ ɲə anyin. ²⁴ Salama mbaɖee ba nacere anyin ma, na cɪrɪ cɪrɪ kəbɛɛ. talii kəbaja batɪ sala anyin. ²⁵ Guvɔɔ guɖa ashee anyunganɔ! ami!

James

Chapter 1

¹ Amu Yakubu Gaja na ndiyar Yeesu Kristo batənleja, ntɪ sala Gaja kasam ndee ada baa nka na ma dɔni nya aɲv ni ma. ² Ambaja basoro na basəmprə ɪtado na wiya ba apanja nɪ na anyɪv cinevna akər. ³ ɪyɔ ɪtaji wa anyɪvucine v pa atən ɪn wiya ma na nɪ nde unɪ ata she anysəvci. ⁴ Galan ɪsə bakara gaye halɪ gayala katam ɪtɪ da cɪrɪ cɪrɪ na ku anɪyɪ akodəna. ⁵ Anyɪnɪ nɪ vɔɔn kawɔɖa gufanjan anyuɲə gaja naa Gaja gashe nɪ gufa ɲa aɖuwa Gaja gana she ma kaana kə uvələna. ⁶ Ama

Chapter 2

isəm ataba nucine apaa le shika na are nde eana le shika ma aɗa da na tənku ana shede na la ntafoma. ⁷ Unikajare apaa yɔwaa ade ta aɗa akodən ndiyar sul na. ⁸ Ale are ndee kayɔ ala upelina udə ade cə nyi ndən ade; kəwa nkən. ⁹ Kristo kupi ndee ale ashere kɔɔ aɗibama ata asəra da nu cinɗarka, adu waa Gaja ga she ni jurima kaaɗu. ¹⁰ Kristo kupi ndee awu da gita ni ma isəm ucine ukar adu waa Gaja ga na pəra na ni na upi aduwaa atanja kana ləm na ada da na cacaca kaguyo gubɔnɔ ma. ¹¹ Ushile unatata na kanjisu da batɪ je guyo cacaca ba na fəda nana bəda abu cəma gənci ushiledə ba sher atanja na atəma uɗuni. ¹² Are ndee adawana la ni ma ana dafɛ tam ndee banə bafanja ajur ima ma batə ba wuda nɗura guɗu dee Gaja gashee are ndee anafanani usoluma. ¹³ Udənta na yɛ ale nbɔnɔ kɪsəm alə wa a Gaja gana pəkəl mu male nbɔnɔ na Gaja ka wuda nbɔ nɔ kucine na na kaa na pəkəl uɔ ale nbɔ nɔ na. ¹⁴ Ba are panja na ana le nbɔnɔ njuna ucin solɔka ndeewda ucine ni ma. ¹⁵ Ama uta she na le gəm nbɔnɔ nɗi ba na nɗu na shee tuaduwaa nbɔnɔ ntagoro nna pi na buce bu. ¹⁶ Am baja basoro na basəmpə ba solɔka pama natərə tərə anyi baworna. ¹⁷ Bukɔɔi buɗuni bu shi na puma isononi ayɔ ionsono ndee una duwona alan ma Gaja nga dee ga le ushile na uɗripi ma na asulu ufu bu uma na gadu nyekrə kudana. ¹⁸ Gaja ga naye ga she tu nɗuro na tja kaa lei galan atɪ gi le ka ukɔ mɔ ni ale etun ma. ¹⁹ Am baja basorna basəmpərə basolɔka isə m iyo nga de: ba anjana ada were na rəɗə ama kinarəɗə wore na ki nacam uyana were. ²⁰ Are nde acam unya na ma kanale isono Gaja kan nyi na. ²¹ Galan bəda ma bukɔɔ ba na kpaji wa ma nabukɔɔ bule ubɔnɔ ma cam ma nucinɗarka Gaja kaalee ngadee adu a she anyun na afu ranyun nɗuroma. ²² Paa ma na rəɗə bare ba bulena ama lee ma bukɔɔ anata ba anyi ma anyi gilopi itatərə tərə. ²³ Nu are nde ana rəɗə Gaja kaa lee na ka na tu wa nale na ntəma na ma: nɗəma bukɔɔ a duwoma: adu wo are ndee ana kide agayɛ ganɗi na na nɗə agulɔ da ada ma. ²⁴ Adeti kide ama atatəbə bə a de nyur nyi mede da ada ma. ²⁵ Nɗəma are dən ana cere na la kari uɗnyau uson son u nala are ma aderi galega de narəɗə gale kana nyuna adetile da gale galəma aredee ata dafɛ bukɔɔ anale ma ni. ²⁶ Udən ta nafanja wa aɗe ale Kristo ku pi asonno ma nakale agi ɗan ukan diyar na agulɔku nana paa pa na daa anakun agaja ma foyuna. ²⁷ Nɗəma gasana gason sono ngadee isəm gisara Gaja kunynela ma na nakide bakonɗi na bakonɗa ba wahala ni paa ma pala di ni nya kayɔko ukpanyun aji wana.

Chapter 2

¹ Ambaja basoro na basəmpərə itisne Yeesu Kristo atundiyar na kumani galan paama na la bare nafələ fələna. ² Gɪtuwa ukɛ shi ɗan. Areɗən aɗi gadu ngadee inawala ma naaɗu gi səkɔɔi sika kɔkɔ kagija, ayɔko akara ma idɛ cəm gɪshebu ashɛɛrɛ gbɔo aɗi uwalude na akara ayɔko ubɔnɔ. ³ Itishe ndee akara ayɔko ison sona ma jiri ma na nalə ni waa unɪ asə atiya ga du gasonsono ni. Anyitilə ashɛrɛ waayɪ de alan koko astən amukeyi ni. ⁴ Ita naa sara gəm gəma ki na paɗa paɗa anyun baworaa? Kina cəm ukəma na ucine ubɔnɔ aa? ⁵ Ambaja basoro na basəmpərə rəɗə ma Gaja kaa na laa ba shɛrɛ du ninya ki nyi ne nɪaa naye ashe pi amana ucine ka ja atiyɛ banɗ gayaritəna ngadee Gaɗa ashe nbadee ba uɗa usolɔ ashɛni ma. ⁶ Ama nyun anyiti la bashɛrɛ nafələ anjana nyanja anyun? Anja nacena anyun bukəncə ndu kulee ba tanja aa? ⁷ Batanja na le na ayɪ da sonso no ndee Gaja ga she nyun ma saria. ⁸ Abɔ curɪ kija itɪ ləwaa: solɔ aku wor daa vsolɔ aku ləma, Gayari təna ku nyau nagən ita kunu nyau de itɪ sara gisebu. ⁹ Ama ita naa la bare na fələ fələ nbɔnɔ nɗi una legəm na musa agupɔ gutugu kəda anyun aduwaa kɪkun unyauna. ¹⁰ Hu arə ndee arəɗəu nyau uɗu ni na kaku uɗonkɔnɔ na gəma kakun unyau unjunina. ¹¹ Gaja galə waa: paa kanɗan na are ana le foyufoyi ma na uta naa le gən unakə are na gəm uta na le gən una ɗuwo gubɔ kanɗən nagəm. ¹² Ləma na asara daa bare nbadee banə ba cənna ukəma ndee una la arefɛ ma. ¹³ Ukəma kushile nbadee kəba na nɗə bawor bi shei na ma kəbanɗ bi shei na ama baa Gaja gati cəm ukəma atunɗ are isheɛ. ¹⁴ Ambaja basoro na basəmpərə, udən ata sərə ləwaa: nshe gaja tja, naka nasara gəm kaa sanan kashi jewaa bayɪ gəma ucine de utɪ sərə fura areaa. ¹⁵ Gukɛeshi usoro koko usəmpərə kəba wu da ayɔko kara ka na, kə bawuda uɗu baa nje na. ¹⁶ Na anyi nini udən aləpi waa: "kula mafɛ! kɔmacə atɪ kara anyi na yɔko, na nuɗu ma!" bule buɗe kashi ji waa bayɪ nakishe pi buko itaba mana. ¹⁷ Ucinɛ kaja ma idonkɔnɔ ni uta na a she Gaja tja, ba kanale na, akucine uci. ¹⁸ Udən ataa sərələwa: aki uwuda uci ne amu nwuda yashi, ntə na a ləwaa fanja mu daa akucine una le ntə ma na amu mafanja ki na amayashi waamucine uɗaa. ¹⁹ Ushɛ akulɔ tja waa Gaja ga donkɔnɔ gada kaa uwuda tja aduwa anɗuro ubɔ nɔ itɪ shei ja na bade batɪ le asəmpənə. ²⁰ Kayɔ akodən na, utiyɛ tja waa ucine na kana sara ka sana na kashi dyl. ²¹ Ataya bubɔnɔ Abraham bayɛ na Gaja gale ayɔni waa ada dei dei kule tam ndee atuwaa upu isaka ashe ma? ²² Inɗə ucine uɗa agasana nɪma, na nbadə ba na duni gutoma. ²³ Gala buko abo curɪ curɪ kija una ləma tjanɪ aduwaa Abraham ashe Gaja tja, lan na Gaja gayoni gbɔo wa ada deidei na na yi danɪwaa usoro. ²⁴ Itɪ nɗə Gaja gati yɔarɛ ada deidei ma na agasana na ucine. ²⁵ Rahab ndee ana le Guyeye ma, gənci gbɔo Gaja ganɗ ni waa aɗaɗeidei aduwaa bukɔɔ ale ma acam isəraɛl kəba ja nbado ba na pi nala baru ma na akana napɪ afanajɪ unyica uɗɔlɔ ma ²⁶ hu na unɗur kɗa na gu lɔ guci gənci nanda wakinda na ucine kuɗa na.

Chapter 3

¹ Ambaja basoro na basəmpərə, paa ma na fanja uɗuni na, iɔwaa atu nba dee gi nafanja anyi ma kəbakɔ acəm natu ukəma nuyana na daa basaaka ma na. ² Atəbanɗu gititərə tərə areɗən ta na ləbulei naka na tərətərə na oɗa ɗei ɗei na gəm ale agulɔ kanɗiyar nagən. ³ Gɪtadu nrucɔ bu bɔɔripiɪ ka bunɔni gi nayeɛ waa banaku ndei dei gitigi sərəcerepi balɔni. ⁴ Nɗəma nyɪfoyi nbunbɔnɔ isənɗala ma ama gusərə guna pəkəl nɗi, ama Gayu piriɗi bana pəkəlɗi nde ntɪcə Gadu bana cə na ndji ma. ⁵ Gɪdanu gile gulɔkanɗ sav nɗənɗi ama nde ntɪlɔ buli buɗbɔnɔ, gɪcampi gɪjala gi na təu gudo gubunbɔnɔ. ⁶ Gɪdanu gi da da na gɪcampɪ ma nkən na nbɔnɔ nɗa, atə gulɔ ni na nda nana piepiɛ atəgulɔ atɪ gɪdanu gɪnadu utonu ata ayeni tuwana buɗuma hali buce utonu de una ɗuwona wa hala kadu kagilopuji. ⁷ Bare batəba sərə pala ubɔri banɗuni bana kun dei dei, bu sapi, ibi, buɗu. ⁸ Ama udən kaasərə apalagidanu gi kun dei dei na bu kɔ bubɔnɔ bu kəbu na sə gadu ga donkɔ nɔ na naa le

Chapter 4

bukɔɔ bu na pi na bucema. ⁹ Na gidanu gitiyida ntulo na she ndiyar na ataya, na gidanu giti lebuli bɔnɔ nashe bare nbade Gaja gale na afoto ma. ¹⁰ Aləbaruka na upər uti dɔwo ncən basoro na basəmprə kifa na na. ¹¹ Gəma gato gadɔnka gatə gasəra ashe buto busanka na bululkaa? ¹² Fiigi kaguyo gutəgu sərə anu olivaa? Gureinsinyo guti g usəra anun fiigi kaguyoaa, gənci gato gasanka kaa sərə a she buto butuŋa ka bujana. ¹³ Arə gufaŋa yardən da anyin gicu caa yaa ayɔka dən dā anyin gicu caa yaa ayɔka dən da anyigici ca, she afaŋa andawa nson sono naga sana ga sonsonon na gufaŋa. ¹⁴ Ama ita toŋo anyini cinen gucele gululka, nayee waa gi na da basaa ka banɲi paa ma na lə bulei nbudee ¹⁵ Gufaŋa gude kuduwona alan na Gatəna gajie, bare bajie na nɲvro nbɔnɔ nji gəm. ¹⁶ Bare ba tanale ncinyoro na nayee waa bada nyi ashe bawor ma fɔyi fɔyi da ncən na gən, na nda wa nbɔnɔ gboo. ¹⁷ Ama alan kagufaŋa gu na she ucine usonsono na, aduwa guna pua fəe na ucinkər ka adetyee ana wala atun ade rəŋə na bucə ma, na na nɲn ndawa nsonsono, kana pada pada bare na na kana le isəyina. ¹⁸ Nbadee banayefee ma bana yefee akələ kələ pi daa ayɔkɔduka ma na ipi ndeuna nɲn tja ma.

Chapter 4

¹ Nkana buboro buna duwo? Nkana ibobo una duwo anyini ni? kilee na afaŋa ibɔ nɔ nde aida anyina lɔni maa? ² Anyi tiye akodən ama ki na nɔ na, galan anyi tiye ikə arelaa nɲvro, iwu da neu yoro na ki sərə anɔ buko inaye ama ki nɔ buko una ye ma na, adu waa ki nata ba Gaja na! ³ Anyi titaba ama ki na nɔna yoma waa ki natabadei dei na, nata ba taba naye anyun cisɔlɔka ubɔ nɔ. ⁴ Iti paa pa Gaja kiyɔ ngadena: ita sɔlɔ dunuŋa, uŋo Gaja ji gən amendee asɔlɔdu ni nya ma ale Gaja kanɔ kana. ⁵ Kile akodən lana abɔ ndee ida dei dei ma naləwaa Gaja gasɔlɔ nɲvro ndee nda na atu ma. ⁶ Ama Gaja gana ati leatu gujɔv gu bun bɔnɔ acəŋə, na abɔ cɔri cɔri kija iti ləwa, Gaja gati da na nbadee ba nafaŋa balɔma gboo na acəm ashe bapi. ⁷ Galan shema Gaja juri ma, lama anyi nalɔ anɔ bɔnɔ ni naa iɔu nyi. ⁸ Sələma na Gaja naa Gasəla na nɲn anyi nbade e ile abɔnɔ bajama cima anyi na lɔ, sherma anyi ni folu nde kiwu da tja na ma. ⁹ Dama ucɔnpi eka ni, nadu uci piɛka kitoko na na yu tuwa ma anyi gilev apəra na gako, na a nyi nɔcinkər ka a pəra na ucin piɛka! ¹⁰ Jibama anyin gulɔ ashee ndiyar na ata nɲn alan. ¹¹ Ambaja basoro naba səmprə Kristo kəbapi, paa ma ma na lə ga nu bɔnɔ nashe anyi bawor na arə ndee ana lə Gabɔnɔ ashee usoro koo usəmprə ma, koo acəm na ni ikəma ibɔnɔ unyau ni ma, na cəm na unyau ikəma ma, uta na cina unyau ikə ma kana kuna ba təba cim naki ikəma. ¹² Gaja kanɔ dən dən ga na shee unyau, na Gana cəm ikəma unɔ ana fura ana kə, ama aki ndee una cəm na aku wor ikəma ma anjanaki. ¹³ Nnyi mə le ma la kart anyi nba dee una lə waa: urɔn koo Gacə gi ti gicə nɔa nde ni a cəti le gufala Gaja gadən ma naa guŋə gi ta ni ma. ¹⁴ Ama kiyɔda inaji aye ma na ida na ndi la njala ndee nda tam dən unɔ ma na kəba kɔɔ nanəna ma. ¹⁵ Buko isəm iləm nagəm waa ndiyar ata naye gitiyi da aye ni nagile da anayə ma. ¹⁶ Ama aayɔ itifaŋa anyi nalɔ Gaja ka a le kanɔ nyi kicəm na. ¹⁷ Arə ndee ayɔ nsono kuieu na ka le na ma atasəra le nbɔnɔ.

Chapter 5

¹ Nnyi mə anyin batanja lema lakari, na ma nayu nakuro aduwa guɔv gu ngu dee gunugupi anyi na lanma. ² Anyina ama na abu isheŋe batiji anyi inayɔ kɔ karaka. ³ Anyi na sikakoko na anyigi ta ikə akoncara, na akoncara de itili na atu gulɔ daa utonu ma. ndu nv nyan nti bon ama ati gi natiye ama na nati. ⁴ Na anyiti toŋ batənle ja bita ni ndee ba la ayɔkɔ ashe anyin iwara lan ma, bade batyu бага ko gade gade gatikpa gaja ka gutɔ ni ndiyar akankəra. ⁵ Atən ida na batanja ile buko bucəm na anyin ma iɔv uɔi daa inaye ma ta ndee badən ba na cima. ⁶ icəm na nbadee kəba yɔkaa le na ma ikəma na ikəpi baci nakəba frəny na. ⁷ Ambajo basoro na ba səmprə tuwama suru ndiyar atu na pi, ki de ma bafumɔdɔdɔ ba na tuwa suru na nasaa bayɔkɔ laa tuwa na usəbu halɔ ushike kənja. ⁸ Anyin gboo tuwama suru na ucine ndiyar atunapi asəla. ⁹ Ambaja basoro na basəmprə paa ma nayu basaka bagaja lan na naa gaja gapaa cəm na anyin ikəma na aduwa akəmja aɔa anyin bukuonu. ¹⁰ Ambaja basoro na basəmprə nɔɔ bi aɔee balə bule na ndiyar anyida ma baji ishei ni na suru da ma daa pi ma gboo. ¹¹ Ki de ma bar nbadee bada ishei ni ma giti ləwaa ida pi fəe, na urəŋə jɔbu suruyar agaleɔdɔdɔ aa iɔv buko ndiyar asnee ni ubonɔv ni ma. hi ndiyar awuɔa ucəvku na ishei nɔka. ¹² La la anyin ambaja basoro na basəmprə paa ma na cam na ma na, paa manayide na she bare na alam na gatə na na ayɔkɔ ifɔli, lə ma waa hu itale hu aayɔ itale aayɔ kata m gaja kacəm na nɲn ikəma na ¹³ Anyicəm ni udən adən atiji ishee aa? she anyi nɔ. udə, ada ganyana ni aa? she ayida ntulo ashe ndiyar. ¹⁴ udən ati sheɔe aa? she ayida cɔci ni kə banono naa ba furni bushi na anyuŋə asheni na ndiyar anyido. ¹⁵ Bata na nyinə na tja unyau de utu fura ashe de ka ndiyar taa ta ni alan na ata wuɔa nbɔnɔ gaja gatə gatə də ni. ¹⁶ Galan yoma anyi na bɔnɔ idən n nyi, nyuŋəma ashe anyin bawor na nɔsəuci bare bunyau na tja ukanɲər paa. ¹⁷ Elii acee le arə na da atugboo ma na akara gaye anyuŋə wa uto a paa nyuna na uto kanyɔ atənaha li buja buru na nsau. ¹⁸ Na akɔɔ nyuŋə acəŋə ndən na ndi la nshe gatə na uto na gatəna sanɲm ayɔkɔ. ¹⁹ Ambaja basoro na basəmprə, anyi ni ni udə, ta sərə api tja ni aa usoro koo usəmprə udən ta sərə akəwapi na ni aa. ²⁰ She iɔv ngade: itaji waa udən ati laa nbɔnɔ yar dən unyau ca ubɔ nɔ ni ayɔwa ana fura ni nana buce gəm ganilan gaja gata təɔə abɔnɔ baja tuutuuma.

1 Peter

Chapter 1

¹ Piɛr Yeesu-Kristo atəmka, ashee mbaɔee ba ram na buɔu ace pɔɔŋ, Galaati, kapaɔɔsi, Asii, na Bitinii, ² Banɔ i Gaja

Ataya, alaa pi uyoov saa ndee atu napi ma, anjuro nji apempenje napi ba nyene, naa ba ni gboo ba nja bja Yeessu-Kristo akono ni ma: Gujoo na fae kuɗav iyoɔ ashee anyin. ³ Alabarka aɗa ashee, Ati ndiyar Yeessu-Kristo, Ayar, isheɗɗa ubumbɔnɔni, aɗpra atu anjum atu gɗɗi ashee ukantan njuro kuja na Yeessu-kristo ujanu aɗoo bakono ni ma. ⁴ Ashee tiibi ndee ka na bu na, ka na kpa ajiwa na, kokoo bolo na, ba ɗu ni ashee anyin alaj lan. ⁵ A shee anyin na Gaja ki kashi, balugo n'anyinucine uwadaka ndi nsono kuja, ma, unina bakaɗa na ma afaɗa aluwaatu akonja ni. ⁶ Ini lee ka anyinucɗɗarka. Baa maa i ɗaa ucimpieka aluwaatu ajala ni, unawiya asura asura ni, ⁷ ɗaa batunja anyinucine uwadaka i ulee ujerɗ awu wura ndee a na peɗɗe ma naa ba tunja ni n'otonu anja ma, Bukɗi itɗi ɗoo ashee anyin ma na gɗɗi usheesheu, n'ukumu, na n'ida nduka nkɗɗe Yeessu-Kristo a naa ti koo aɗoo pi. ⁸ Uni i usɗɗi ama ki nja ni ayo na, ishee ni tja ama, ki njan ayo na, itɗi jan ujan na, itɗi jan ujan nama ukumu ku ja ubumbɔnɔni i ka ba sara akeshi u na ma. ⁹ Aɗuwaa: itɗi cam anyinanjuro kandi nsono k'ucine uwadaka kuɗa. ¹⁰ Annabi mana balɗ babulei kana gujo gude bacee ɗu ashee anyin ma, na ba tɔɔ baluwaatu a yee yee na kunyɗa. ¹¹ Na yee bayo kaluwaatu na saa ndee Yeessu anjuro nsonono ndo ni ni na la pi ishei ndee Kristo aji na ukum ndee unuti pi ma. ¹² Na ba kaɗa alɗ pi waa: kilee ba ni pi ba shee na, ama anyin, mbaɗee iyuga alesura ɗe kawaasu, na ba pi atɗi la na njuno nsonono ba tam n'lan ashee anyin, numalaika ba na yee baɗɗan ajede. ¹³ Gala anii rum ma igbaja ɗaa ɗɗɗɗi ma, toɗo gishebo naa awaɗa ukantan gujoo ba pi na ma ashee anyin, nkɗɗe Yeessu-Kristo atɗi ko aɗaa api ma. ¹⁴ ɗama ɗaa Bapi i na nyene ma, paa ma koo asara gunyɗɗɗo kaasana i ubunja na sara nkɗɗe ɗa n yasheshe ni ma na. ¹⁵ Ama, ndee ayɗa anyin ma, alee cɗi baja anyingasana ni, ɗaa ba njan ma. ¹⁶ Shee ɗa cɗi cɗi aɗuwaa: Nɗa cɗi cɗi. ¹⁷ Ita naa yɗa guya ndee acim baɗa na nja ukama, naa kana kaja uɗan apala uɗan na ma, sarama awaɗa sampɗa, nkɗɗe gi naa ɗa atunyɗa uɗe ka ni ma. ¹⁸ Yo ma waa: kilee ayɗo ubuka ni, kokoo itani ubuka, yaa wura abuka na ba shi nanyin alam atɗan, ubunja nasara fɗi kaasana i ji anyin ba ya batiibi kaasana fɗi kaaja ni ma na. ¹⁹ Ama, na Kristo akono ujerɗ, ɗaa garanjori ngadee kaa waɗa gawaka na ma na ma. ²⁰ Uni na bacee aɗu afɗɗe na baye lee guliny a ma, na balaa ni afaɗa aluwaatu akamja nde ni gɗa waa ma ni. ²¹ Uni na gikun nama ashee Gaja i ga njan bakono ni ashee ni ukumu ma tja, naa anyinucine iwaɗa ma, nanyɗuk antɗan uɗa Gaja lan. ²² Aci atanjuro gi naa njene nja na giwaɗa usɗɗi tja kuja, gala sɗɗoma, anyinbawor kɗɗɗɗɗɗɗ n'anyinfolu unyii. ²³ Aɗuwaa banjum anyin gɗɗi, kilee na ndo ndee n na bu ma na, ama, na ndo ndee kin naba ayo na ma, na Gaja kaalei njurokaajai gaɗa nace nace ma. ²⁴ Aɗuwaa: Gurɗi baa gupanjaku guɗaɗa ɗaa gunjo ma, ukumu uta ɗa ɗa gunjo ka caa caaca ma gunjo guta ku, ka caa caaca aɗe kala afɗa. ²⁵ Ama, ndiyar agalei gaɗaɗa nace nace Galei gaɗe ji ba lee laabaaru asonono ka waasu ashee anyin gɗɗi.

Chapter 2

¹ Galan baɗa ma giyo na dibi dibi kalesura n'uripaɗu nanyumbawor, na gunyɗɗɗo n'anyumbawar babulibɔnɔ na. ² Yee ma bu nye njuro ni kabuja i bu lee cɗi cɗi, ɗaa bapi kokoli bana yee ma naa ukun na ni akpɗ ashee anyindi nsono. ³ Ita kam anja waa ndiyar a cum. ⁴ Kam ma asɗa na ni, alee ka njuro kantala i bere bakoo na ma, abɗa ma, nshee kalee ntala njera Gaja kanyu, na alaa nji ashee agulo. ⁵ Anyin gilopi ɗa ɗa atala njuro kja ma wala ma anyinalɗi lee njuro kabalɗafa bagafala, naa naa laa sara njuro nikabajai ba cum na Gaja na Yeessu-Kristo ma. ⁶ Aɗuwaa: Ba njan ulɗ waa: kide, ndu ntala njera i balaa ma siyo ni, nekatala; Are ndee ashee nji tja ma, ku ɗa ni njomo ayɗa. ⁷ Lee nyɗa ndu ka ashee anyin i ishee tja ma, ita saa na folu cinka baja, nlee ntala ndee ba caka ifala ba koo na ma abɗa ma, mpra ka ndee ntanja nekale ni ma, na ntala ndee nnakara bere ntɗɗɗɗɗ na pala bere baɗe batɗi ka nafɗa ma na. ⁸ Ba sana na ka uɗi kaba shee galei tja na, ba nipi ba ye ashee. ⁹ Itasaa nanyin, lee mbaɗee balaa afɗɗe nisanjoo alee bayari pi, sama cɗi cɗi kaja mbaɗee bashipi alam atɗan ma, naa ulɗ ndee a yɗa anyin iɗoo njomo ni akpa ukaɗu njera ni ma abucama kalesuna. ¹⁰ Anyin mbaɗee kibunja alee samaa na ma, nnyuma anyin pi Gaja kasamaa, anyin isheɗɗa kibunja ɗa ashee anyin na ma, i cam ishei naka. ¹¹ Atɗi basoloka, nti ɗu anyin ukashi, anyin mbaɗee lee basana alee banyɗa cɗa gatana lan ma, waa: ɗo anyinalɗi na gurɗi kagunyɗɗɗɗi gi na cɗi gutara n'atɗi njuro ma. ¹² Waɗa ma Haali nsonono mbaɗee ka ba yo Gaja na ma banyu, naa gaɗu i ba na yee ba ciu nanyin ɗaa alesuna ubono baja ma ma, ba nja anyinalesura isonono, naa nkɗɗe Gaja gajede pi ma bakuma Gaja. ¹³ Ndi yar lan naa ma na buro anyinalɗi aɗi ba jai batɗi pi ma banyu ɗaa ba ti Gpayari ma. ¹⁴ ɗa ba ti gominanti a naa bo alesura ubono baja to ma, naa naa kuma alɗura isonono baja ma. ¹⁵ Aɗuwaa: lee Gajakucɗɗɗo ka, ita naa lee nsono, anyunono nde i na lee ma, nni pɗo n yasheshe baja na mbaɗee kaba waɗa gufaɗa na ma ba bu no. ¹⁶ ɗaa ɗa ashee anyinalɗi ma, muugum ka gulesura guɗan gu paa fɗɗɗɗɗ nanyɗi naa lee mbono na, ama anyinɗawa nlee Gaja kabatɗɗɗɗɗ ba ndawa. ¹⁷ Nyene ma bere banjuni. Naa asolɗ anyumbawor; cu ma Gaja, Naa anyene gupayari. ¹⁸ Batɗɗɗɗɗ ja buro ma, anyinalɗi baa mu nu ni anyin itani baja banyu, ki lee mbaɗee ba lee basosono asanbere ma banɗan ɗan na ama mbaɗe basɗɗɗɗɗ ma gboo. ¹⁹ Aɗuwaa lee gujo ku anaa ji ishei ɗoole ki ja nɗɗɗɗɗ usonono ashee Gaja, utanaa ji ishei ki tɗɗɗɗɗ na ma. ²⁰ Ukumu panja uɗa ka saa ndee ulee gulesura guɗɗɗɗɗ guɗa naa ba na bo akato ma? Ama, utatono ishei ti ka ɗe akara gaye na lee nsonono, lee gujoo ku Gaja kanyu. ²¹ Galan na ba yɗa anyin, aɗuwaa Kristo gboo aji ishei, naa apala ashee anyin ukide nama, naa ukun ambolɗ. ²² Aɗe ka lee taali ɗan na, naganɗ ni mbono ndan kundoo na: ²³ Balim ni, ama ka sɗa gulɗɗɗɗɗ, bafana ni sanaani, ama, ka lɗɗɗɗ agulo na. Ama, nakanɗ na ma ashee ndee ana cim ukama kaɗeidei ma; ²⁴ Atɗo ka atimbɗɗo agolopi atono guyo lan, acii mbono kandi lan ma, n'atu gi ɗa njuro ni ashee dei dei, agulo cura cura ku uja nalaafiya. ²⁵ Aɗuwaa: Gi bunja ɗa ɗa ɗaa ubori i baram na gaɗu. Ama nnyama ukoo api paster na ndee anatunja anjuro ma sul.

Chapter 3

¹ Ba sãmprã nyene ma anyun bakulo, naa n'udã ka na nyene Gaja kaalei na, anyun ndawa nsonsono lan̄ iji nĩ caa caa apaa ka na rãnjã galei na bábã ka bagasana lan̄. ² Bata nã anyundawa dãa itonjo anyinalo na laa alãsvra nĩ ma. ³ Na ki wãda alã lan̄ kujĩnu, n'an̄jũrũ ifar ka, na dũ ulaalt, na wura kĩ shishiri kokoo itoko ba piđe piđe ka i ba na kana ma. ⁴ Ama bukũ bulee ujinu gulũ ma, unĩ ifarã gfulunt na, ujinu ndee ku na bu na ma, unĩ udoo na yaashĩ asonsono ndee asan ađa shelem, i nĩ lee ka guyakankra Gaja sul. ⁵ Gãnci dũ dũ dũ kã basãmprã curĩ curĩ kã baja i bawãda tamaa na Gaja ma; banye ne ba ba kul. Dãa sahara anyene ukur Abraham naa naa yũda nĩ waa: ⁶ Amũndĩ yar alan̄ na ba na lã waa: lee bapur, ita naa lee bukũ bu cim ma, paa ma tĩ kara anyinalo ntãrãtãrã naa asãmpãna dãn ukpa anyĩn na. ⁷ Anyũn i lee bakulo ma, wãda ma asãnsi n'ũyo v anyũn na nyũnbako tũ pĩ dãa mbađee kã ba wãda ukankĩrĩ na ma. Dũ ma pĩ nyũda dãa mbađe na pĩ unũ man aji Gaja ka gujũ njũro ka guja katiibi. Ulee gãnj naa akũdãn i paa tĩ kãl anyũnyũnyũ na. ⁸ Kan̄kãm anyũnganũ wãda ma gufanja gudũnkũnũ na ganũ gadũnkũnũ, n̄anyũnbawor, usũlvũ ija kuja uđã iđã unaa nã anyũmba wor bũshẽi na buro anyĩnalũ. ⁹ Paa ma sãla anyũnbawor mbũnũ na, paa ma sãla anyũnbawor alũntũ na, dũ ma alũbarka, ađũwaa: gãnj na bayũda anyũn naa iji alibarka katiibi. ¹⁰ Udãn a ta naa yẽ asũlvũ aye naa a njũro nlama, shee karẽ ari agĩđanũ na aganũ na paapaa kabulei nakalesvra. ¹¹ Karẽ alũnj n̄agũlvũ mbũnũ, naa lee nsonũ, karẽ a yẽ fẽe kuđav atãr kan̄kãm. ¹² Ađũwaa: Nđĩ yar unyine iđã mbađe batãnjã ma lan̄, atũ gbũũ itĩ rãnjã b'ũnyũnyũ, Ama, mbađee ba na lee mbũnũ ma, atĩ tãnjã pĩ. ¹³ Ba na dũ anyũn nawiya saa ndee ikara gaye na lee nsonũ ma. ¹⁴ Gita kide, uta naa jĩ ishẽi utãnjũ kandĩ lan̄, uñã ndĩ nsonũ. Paa ma cu pĩ asãmpãnũ paa ma san̄kũũ akpa ntãrãtãrã nĩ na; ¹⁵ Na ma na kuma nđĩ yar Kristo anyũnfolũ nĩ kpede ma, na bãla n̄abãla n̄anyĩnalũ a ma n̄ũrĩsana baan̄jãn, udãn ata naa yẽ ataba anyũn tamaa ndee iwãda ma, kaashĩ. ¹⁶ Naa iwãda ndawa nsonsono, naa gađũ i bana yẽ baciũ n̄anyũn dãa ba na ciũ n'alesvra ubũnũ baja ma, mbađe bananjã anyũna dãa Kristo nĩ ma, gicifala gujũ. ¹⁷ Ađũwaa: uta naa jĩ ishẽi, nũ jĩ waa Gaja kuci nũlvũka na, nalee nansono, icũm awũ alee mbũnũ. ¹⁸ Kristo gbũũ aji ishẽi njkũpala ndũnkũnũ asheẽ mbũnũ baja ađeĩ alee atãnjã ma asheẽ mbađee kã ba tãnjã na ma naa atũũ atũ acã na Gaja sul, ba kã nĩ aci gulũ nĩ, ama na njũro nkũũ apĩ na nĩ aye nĩ. ¹⁹ Ace tĩ lee waasu asheẽ mbađe ban̄njũro iđã sarka nĩ ma. ²⁰ Bani i bũfolũ ubũnja acir, njkãlã Gaja ka suuru aji na pĩ, njkãlã Nuhũm a na kal nyĩfoi ndee nĩ berẽ ganaana ba nã ndĩnsono ađaa nađĩ buto nĩ. ²¹ Buto buđe buđe bu dũũ butomãnaka bu, kĩ lee mbũđee bana la gulũ nĩ kajĩwa mana, ama lee uyĩđũ nama na ndawa nsonsono asheẽ Gaja, na nnyimã unafũra a nyũn gbũũ na Yeesu-Kristo. ²² Asã Gaja kagũnyesono lan̄ dũũ dãa abođo alan̄ lan̄ ma, n'umalaũka n'alan̄lan̄ kađĩ baja bakan̄kra, n'ũkashĩ ndee iđã alan̄ ma njũnĩ kũpataa ukur atãn anyũ.

Chapter 4

¹ Gãnj ci kristo gbũũ aji ishẽi gulũnũ, anyũn gbũũ rĩm ma, nagũfanja gudũnkũnũ gudẽ kũgbaja, ađũwaa: Nđee anaji ishẽi gulũ nĩ ma, abonjo na mbũnũ kuleu. ² Naa apaa kũũ ađã berẽ bagũnyũnfũnũ nĩ na, ama, Gaja Kusũlvũ nĩ, alũwaatũvũ ndee asaa asheẽ nĩ waa ađã gatãna lan̄ ma. ³ Ifana gãn, dãa gĩbũnja na sara na lee mbađe kãba yũ Gaja na ma bucĩnsũlvũ ka, na sana urĩpađũ kaasana, gũnyũnfũnũ, ukanyem, ijbũnũ n'ũnyem, n'akũna ubũnũ k'ũpenu. ⁴ Paa ma tĩ pala alesvna isanađe itutur anyũn akũlo afãl na ma, ishĩ anyũn naa ba naa ciũ n'anyũn na. ⁵ Batĩ ba ce atĩ lee njkũnta balesvra asheẽ ndee akpede abanjũ na yẽ cim n'ũkãma njũno baja na bakono ma. ⁶ Ađũwaa: Balee laabaarũ asonsono kawaa su asheẽ bakono gbũũ, naa dãa ba cim napĩ ukãma dãa berẽ bađã Gaja gana yẽ ma, na an̄njũro. ⁷ Baa mu nu kubũnjũ usũla, wãda ma, asãnsi na ndawa nsonsono na kara gaye na nyĩnjã. ⁸ Baa mu nu kũpataa nĩ wãda ma usũlvũ uñãrã n'anyũnbawor, ađũwaa: usũlvũ uđã ma, utĩ sin mbũnũ lan̄ tuutuuma. ⁹ Naa ma na cam anyũnbawor gĩsana, uñũmonũmo upaa dã na. ¹⁰ Dãa berẽ ba sonsono mbađee bana yũđã Gaja kajũũ asvra asvra ma, baan̄ja atũũ gujũ ngũđee a cam ma, akãnjã na basaaka. ¹¹ Udãn ata naa lã bulei, baa maa ndee ana lã Gaja kabulei ma: udãn ata naa lee antãma karẽ alee dãa Gaja gasheẽ nĩ ukashĩ waa alee ma, naa baa munũ nĩ bakvma Gaja Yeesu-Kristo nĩ, ađũwaa ajee ukũmvũ, nũkashĩ buja bũja na ce nace ami. ¹² Ambasũlvũka, ipaa lee anyĩ bitĩ, dãa gulesvra gufũlũ i guwãda anyũn gĩsana dãa bođobođo kan̄ku unã wur na yẽ itũnja itũja anyũn an̄jã ma na. ¹³ Dama ujan̄ nĩ, na lã waa Kristo ishẽi nĩ gĩ na jĩ gãn, naa anyũn gbũũ iđã ucĩnkãr ka nĩ, n'ũjan̄ njkãlã ukũmvũ unũtũ dũũ ma. ¹⁴ Bata naa lim anyũn Kristo an̄iđã lan̄ yũ ma waa: iđũũ nađĩ, ađũwaa: Njũro ukũmvũ kan̄ja nđã anyũnalan̄, Gaja kan̄njũro nđã n'anyũn. ¹⁵ Udãn apaa tĩ naji ishẽi alaa berẽ ban̄njũro ma na, kokoo, anyim, kokoo mbũnũ yar na, kokoo udãn agalei gawaka nĩ na. ¹⁶ Ama udãn ata naa jĩ ishẽi, alee Kristo kupĩ ma la, gicifala gĩpaa kpaa nĩ na, ama anaa kuma Gaja nyũda nđe lan̄. ¹⁷ Ađũwaa: Nnyãmã na Gaja kĩ kãma isũba na Gaja kaafala, itaji waa: Atũ mpĩ ukãma isũba na ma, batĩ na mbađee kã ba na nyene Gaja ka laabaarũ asonsono na ma, ba bonjo na ma? ¹⁸ Ita jĩ waa: unyĩnkĩpĩ nĩ ndee atãnjã ma, ađũũ na ndĩ, gãn ma, mbũsu yar na mbũnũ baja batĩ na balee? ¹⁹ Galanj mbađee ba ba jũshẽi na Gaja kũcĩnsũlvũ ka ma, bakũũ na ban̄njũro akara ndee awãđã uyĩđũ nama alee baa mu nu kũpataa ma, anyenĩ nalee nsonũ.

Chapter 5

¹ Ikashĩ ndee nna dũban̄jũnũ ba dã anyũngĩcũca ma, amũ gbũũ uñũono namũ dãa ba nĩ ma, nlee sãriya Kristo ishẽi dẽe aji ma, n'ukũmvũ ndee unũutĩ pĩ ma. ² Pan̄ja ma Gaja kagũbũrũfũ ngũđee guđã n'anyũn ma, ipaa lee nađũũle na, ama n'ũcĩnsũlvũka dãa Gaja gasũlvũ ma, ipaa na yẽ n'ũkpaka na ama, n'ũcĩnẽđũka: ³ Gĩ paa napan̄ pĩ na hav pĩ na ama, gĩ naa kan̄ja na pĩ, gĩ lee bakĩđeka nanna, asheẽ gufũ guđe kupanjũ. ⁴ Naa njkãlã paster mana bandĩyar atĩ dũũ apĩ ma kasaa dẽ itũ cam nyarĩfũ ukũmvũ kan̄ja ndee kũnnabũ ayo na ma. ⁵ Anyũn mbađee balee bayĩfala ma buro ma anyĩ nalũ ban̄jono ban̄jũ, anyũn napĩ anyũnuma nĩ tũũ ma gulũbũro ka akara ađũwaa: Gaja kaa na yẽ mbađee ba na fan̄ja balũ ma na ama atĩ lee

gujoo mbaḍee ba na buro balo ma. ⁶ Buno anyinalo antən Gaja kagunya ikasi kaguja sul. Naa aluwaatu isim ma ataa anyin alan. ⁷ Naa urgə anyina sika sika kafanja atər alan, aḍuwaa: Aglōpi ataa tōji anyin. ⁸ Ɖa ma gishebu naa naa tunja anyinalo anyinaubere sheetaani atisoosoo ḍaa gnnni ma, na yee maa anjana anə ari akur. ⁹ Tōo ma anyinwudu nama kucine ma, abəla na ni, yoo ma waa: isei de kagura ku ba nadu anyinbawor ḍulinya ni. ¹⁰ Gaja i gajee ajoo ununii ma, naa ayiḍa anyin Yeesu Kristo ni ukumu ndee kuwəḍa gayyala na ma, ita ji ishei aluwaatu ajala ni cei aglōpi ataa pempene anyin, n'ayuu anyin, aḍu anyin ikashi, ataa lee uḍen kaasəra cəpra anyin na. ¹¹ Ajee ikashi ununii buja buja. Ami! ¹² N'amuwar Silufee ndee nna nḗ waa: Atonjo ucine ma, na nna nḗn bulei mbuḍe cei na ḍu anyin ikashi, na lə anyin ija waa: Gaja kaajujoo nguḍee itoo anyinalo acra nama na ma, gulee ku ija guja. ¹³ Coci ndee balaa pi afələ baḍa Babiloni ma batı sala anyin, Maaki ampi gboo atı sala anyin. ¹⁴ Sala ma anyumbawor, nari na ma, nsala usolu kanja fee aḍa ashee anyini iḍa Kristo ni ma.

2 Peter

Chapter 1

¹ Simoo Pteer, Yeesu Kristo atənleeja na atəmka, utunoo na shee mbaḍee baḍa ucine ḍaa atuma, naa Gaja ka ḍeiḍei na Yeesu Kristo ayiḍa. ² Agujoo na afee yoo shee anyin, gekon na uyoo nde kiwudu gaja na Yeesu Atəḍiyaar. ³ Yeesu Kristo wudu gaja ikashi naa sheetu iwuni, naa giwudu njwuro na gile buko Gaja ucine usolo ma. Agayaar tona na ikashi iwuni, palan na giyo Gaja nde ayiḍatu wa gile a baja. ⁴ Kalan na aleetu gujoo, gubonbono nguḍee aḍuwaa ataale ashee tuma, icem paa. Gitawudu Gaja ka goon ma asra ḍoo ḍulinya ka baja banyeni na awudu Gaja kanḍa wa. ⁵ Geni geḍe lan, garama gaye na apele anyina ucine ikashi, ikashi lan iyo, ⁶ naa apele uyoo lan glorika, glorika lan unyunjun ka lan gajakucu, ⁷ apele gaja kucu lam Kristo ka baja kusolu na Kristo ka baja kusolu lam bare banwuni pusolu. ⁸ Aḍuwaa alesura de taḍa ma anyin ituce nyi. Nkəna anyina təma pen pen aye nyi na ibonjo solo anyundiyar Yeesu Kristo. ⁹ Ama ndee kawudu buna ma kanano goḍulan ka aḍaḍa ḍaa afonare ma Anyir waa basher ambono ndee abuna lema. ¹⁰ Galan ma ambowor anyine konkarı afanja waa Gaja gayiḍa kaa nyum, kala ma ita na aleegin ku teḍe teḍe Gaja kuninca lam ayo na. ¹¹ Galan ma gaja gate ka shee anyin gano naa kpa agayar tona ngeḍee kaano ayona ma ni. Geni jigin Atəḍiyar Yeesu Kristo atafuraka aja. ¹² alar ma baa iyo ija kale bonjo na akankra ncin ma na lige nyun pi na. ¹³ Njewaas isem waa malige nyum tanḍee nḍa njworo nima ntalee gar waa əpaafol ilana. ¹⁴ Kalama isca matəbə ḍulinya ni ḍaa atənḍiyar Yeesu Kristo alemu ma. ¹⁵ Kalan na nale konlaari na amafanja anyin buko ile tanḍee kamako tɔḍana ma. ¹⁶ Kile a perəcika lan na kuna kuna mana na fanja nyum yesu ikashi na Aḍuwaa atəḍilopi guja ukumu. ¹⁷ Aḍuwaa giḍa atuwatu ndee gajagiyar yar aḍuni yida na atra nima Gaja ngeḍe gaḍuni iwuni ma: "Nḍee lee ka Ampı solo ka alana nḍu amu solo uwuni." ¹⁸ Atə gilopi gurəḇə uwele de ḍoo lan. Kalan ma atəm na ni gemanka aḍa gubono gude lan. ¹⁹ Galeu ngeḍe andebi ma na balema ija ni. Shee ma ija gelev geḍe lan. Iḍa ḍa ḍaa fitila ndee ana kaḍa nkomo halı Gaja gate kuḍa. Na asubaa kanıwor pi giḍoo anyine giḍoloni. ²⁰ Yoma gishebu: uḍen ma na waa yoo kuga gelei ngeḍe bawon ḍoo na Gaja sul ma na ka asra kuḍa na agufanja nina. ²¹ Aḍuwaa kile andebi ma na bafanja ka na awunji na. Ana kajaka njworo cırı cırı rinja kuna pi na bawun.

Chapter 2

¹ Annabi isai baja baḍoo nabudu, gənji gboo bafanja isai baja baḍoo anyingicuca n'pi n'uceru vbono ndee una ḍur gaḍu ma, batıba ji koo na ndiyar ndee acampi alam atən ma agalei abəḍa naa babo uliu aḍur na bagulo. ² Bere tuutuuma batıbatər bankeam buliu de ni balesura lan ba ti ba na ji giwulu n'ija kunyunca. ³ Bagıtansoloka lan batı ba paapaa anyin, na lomo lomo, natam bulei mbuḍee kubuwəḍa anfaani na, bagılopi balama, ama, baguto guboka gucee akpeḍe bonjo nasaa pi mbusu ntunfəḍa balan. ⁴ Ama Gaja kaapala umalaika mbaḍee ba lee mbono ma baguto kubona, ama, apikil pi akəw nkomo ni akurpi iworo ba naaji ishei nasaa nukəma kushile. ⁵ Ka pala ḍulinya anono aguto kubon na, ama, ita ji waa: Afuna Nuhum, ndee ana lee utənu tənju kawası aḍe nna abaja ma aleeka ḍeiḍei yar, nkələ apala buto buji mbono kaḍlinya ma. ⁶ Itaji waa apala soḍom nagomoriya kapa icam utonu apra atunja, banı i balee mbono baja ma, atı yee ti yee waa batoo akide nama. ⁷ Ata sankeo cam looti ḍeiḍeyar alamatən, looti de ucine kuna kərə na buko mbono baja ba na lee ma na. ⁸ Aḍuwaa uni i atənare aḍa bagicuca ma, atıji ishei alesura ibono ananə ba na lee baajən ma, anjuro ni kiḍa ni fee na balesura ibono lan. ⁹ Nadiyar atı laa mbaḍee bana lee boota n'ija ma, unawıya ni, naa aḍu mbono baja gusav na saa n'ikəma kushilə acim na pi ikəma. ¹⁰ Ita goro na mbaḍee ba na sara gurulo ni asolo ajiwa n'iforo kalesura ma, bakoo na buko bulee ikoma abəḍa. Awəḍa gunyunkpakpa na fanja balo yoo, asampəna ki na kpa pi n'ukumu kulim na. ¹¹ Imalaika mbaḍee bawu awəḍa ikashi paa ma, kə ba na ciu n'ukumu na lim ni, Gaja kanyu na. ¹² Ama, banı baḍa ḍa ḍaa iboru kəba wəḍa gvfanja na ma, aḍa banyasheshe ni, ḍaa ibori mbaḍee ba na taa kpaca na ri na kə ba ciı ma, batlim buko kəba yo na ma, batı ba ti lim buko kəba yo na ma, batı ci ḍ'iburi baḍe ma. ¹³ Buko basəla pi ma na gən guto guboka balesura ibono i balee makandilan, gushilokoo ji banə waa icəm na pi ba naalee bale sura ibono de, Bere nyasheshe n'ajıwakale sura baja, ita man na pi najı ujı, baḍe ba ḍa na paapaa balo. ¹⁴ Bi nyine iḍa basəmprə ku yeu lan, na lee isna, basolo mbono kuleu, basəmprə ikə ba wəḍa uyoo na ma, ba ni pi ba na caaree. Naa awəḍa gıtanı kırı yoo yoo, mbusu ndaka na saa pi. ¹⁵ Batəbə unyunca utənəka lan, alii akun Balaam booo upur, ndee asolo acam mbono kuḍa ma. ¹⁶ Ama, ambono ana yee alee ma lan arənə garankeḇkeḇ gabor na ni nare uwələ n'aye pala gajaresana i asara na ce ma. ¹⁷ Bere baḍe baḍa ḍa ḍaa, toko ndee kawəḍa buto na ma, ḍaa ndila ndee gasər fefe ga pikil ma: nkomo mbumbono n na saapi. ¹⁸ Ba wəḍo mpaapaa kabuleibu na paa paa, na bulei buko baḍe ba ti bo basəmprə i ba foḍo basuro banye ni aḍa uliu ni ma; ¹⁹ Baḍe ba ti lə pi

waa oh batı bađa ashee balo fée, ama, baglōpi bađe bađa mbōnō ka gidōmpēla nı kə ba yōna, Aduwaa: Bukōi buwukı ma bu na dı akı gidōmpēla. ²⁰ Itajı waa balaakı ajıwanı ndən ayō, na ndıyar Yeesu Kristo anyıda ku yōu, n'ukōō pēmpēnē akpa ncən acənə, kare andawa n na pra mbōnō nji awu nsəbaka. ²¹ Maa kəbayō deidei k'unyınca na, maa ıcm awu, waabayō curı curı k'unyınca ndee ba shee pı ma. ²² Nkōlı ndee ba buja akə nlee ija ma, n wəda pı, waa: Bukōi asna awəgə abəda ma, akōō ce atı najı, n'ukuruci ndee ba cı ni ađa mam mam ma, akōō akpa guđōpəna nı.

Chapter 3

¹ Amba sōlōka, gubō gunyūtaja nñōn na shee anyın. Abō unyū de ni, ntı kaka anyın na yēe ıjəna anyına curı curı kagufanə nı. ² Naa unaa lige alesura ı Amabi mana babuŋa lə, atı ndıyar n'atafuraka agupō kaa lei ngadee. ³ Batəmka ba cere anyın ma, yōma baamunv nı waa: Aluwaatu akənja nı, mbađee ba na bilee ma, batı pı nallee saarı, na sana bagunyūfōnō kaasa, ⁴ Naa Yeesu alə waa: ađe taakōō apı aa? upı de vdaı? Aduwaa: Doo dāa atıbayaya ba ci ma, baamunv ıda kađawa dōo dāa bashı leeı ma. ⁵ Banyır waa: Gaja kaaleiji ba lee na ndəla na gatəna, buto nı na balaa gatəna, ⁶ N'alesurai ıbuŋa dā dōo kađulinya nı ma, buto bujaka ıjunii, ⁷ Galei gađe nōō na bađv na saa ıkəma kushile batı na gatəna na ndıla na bərıbōnō utoŋu. ⁸ Ama, ambasōlōka gađōŋkōnō gađa ka, kı sim unaa nyır, waa: Gaja kanjı, ushile vđōŋkōnō vda dā dā buja miilima, nabuja miili buđa dā dā ushile vđōŋkōnō na. ⁹ Ndıyar kaapalka bukōi alə waa ataa lee ma k'ulev na. Đaa bađən basŋee ija ma na, ama, a na tōō n'anyın pı suuru, ka yēe vđən a cii unara na, ama atı yēe waa: Baanə afuba ndawa. ¹⁰ Ndıyar ushile vutıpı dāa apıtırı ma; kushile de ndəla ntıwərə wərə, na bukōi bushıda ma, ıjanə naa gatəna na bukōi bu dā alan ma ıshı utoŋu. ¹¹ Đaa ayōkəde unı njanə ma, Bai sēmka anyıngasana kađeidei kuđav vda, ¹² Aduwaa: ıtı cee cee na Yēe waa: Ndıyar ushile ukpa were were, ıshile ı utoŋu ucam ashı anjanə baamunv ma! ¹³ Ama gıti saa bukōi alədu ma naı, ndəla nfōlı na gatəna gafōlı, gađu deidei ađa ma. ¹⁴ Galan, naa aye kpa, atı basōlōka, baanə adı agulō gawaka nama gađən gapaa wəda anyın na, dā ma curı curı na fēeni halı akpa awəda anyın. ¹⁵ Shee ma ija waa: Atı ndıyar asuuru alee anyınvđoo na ndı nji, dāa atasōlōka atuwor pōōl anjōn ashee anyın ma, n'uyōv n ndee awəda ma. ¹⁶ Bukōi ana ŋō abō ıjunii nı ma na gən, kokoo atı lə alesura ndee ıdən asōm urəŋu ma, na mbađee balee n yasheshə baja na mbađee kəti kaashı gıshebu na ma bana kođo kođoji dāa unjōn usaa ka ma, na shee bagulōdur ka. ¹⁷ Ama, anyın ambasōlōka, nlə anyın bōŋo ri ma anyinalō naa ipaa tı tərə akun nbōnō baja bunyırca naa kōō na ucine wəđaka na Gaja abəda na. ¹⁸ Ama, naa ma na kpər n'atundıyar n'atafuraka Yeesu-Kristo agupō n'uyōv nı. Aduwaa: Ajie ukumu, tōō na n nyimə na ce na ce! Ami.

1 John

Chapter 1

¹ Bukōi bucele butōnōka ma, ıcee rıŋge ni na tıge nyine bukōi gıkiŋge ni gəsham, na anğonyə kənamana ashee na Gaja kabule. ² ŋworō boo tıfanğə, na gıŋeni, na gınalə seriya na sheeni. Gina le nyim ŋuro ŋdeki na bon na ma kabule, ŋde ıdana Guya ma na afanğə tum ma. ³ Bukōi gıŋə na arənə ma ,getile nyim boo na umamda naa tum. Na atumgısorō gııdana Guya n'upru Yeesu-Kristo ⁴ Geti wum kayakō nəshee nyim boo na atum cıŋkrəka utənə. ⁵ Nyuma gelei gıreŋgə asuluma na gına le nyim: Gajagə leka ukađu na ŋkomu kıdana nyina. ⁶ Gita na lewa gımam dāna ni naa akōōnasa ra ŋkamo ni ,gılishee na keğena tomo ıjana ⁷ Ama gıta na ukađu nyi dāa ađa ukađu nyima, gıma na atumawor, n'upru Yeesu-Kristo akōnō ısher atim ŋbōnō ıjunii. ⁸ Gitan le waa kađe wuđa ŋbōnō na gıti paa paa atōŋgıulō, na ija kədana tum na. ⁹ Ama gıtala atəbōnō lə, ađıŋgə ađa deı deı atōō acceetum naa sher atum bōnō atum kıda cıriciri na bukōi ile ŋbōnō ma. ¹⁰ Gita lewaa kagewuđa ŋbōnō na, gıti leni waa ale ashere, na abule kıdana tum na.

Chapter 2

¹ Ambapi bajala, ntı ŋō ayōkō de nashee anyın naa ipaakōō alee mbōnō na. ama, yaabaı yaa vđən ata tərə tərə alee mbōnō, gıwəda akəm cəmja Gaja sul, Yeesu Kristo deidei yar. ² Atōōka agulō alaa saraa asher n'atumbōnō, kilee atı ndəndən atıja na, ama dılinya anjunii anja gboo. ³ Gı tatorjō agupō gıshebu gıshebu, gənma, gıgı lafuyō nı. ⁴ Ndee ana lə waa ađe yō nı naa katorjō agupō na ma, alee asəire, ija ki dā na nı na. ⁵ Ama, ndee atorjō agalei ma, Gaja kusulv ija kuja, ulafuđa asul: kən na gı na yō nama waa nanı gı man ađa.

⁶ Ndee alə waa: Nanı baman ađa ma, shee anaa sara dā Yeesu-kristo agılopi asara ma. ⁷ Atı basōlōka, kilee gupō gufōlı ku nna ŋōn na shee anyın na, ama gupō guŋono ŋgudēe ıcam usəbu nı ma; Gupō guŋono guđe ku gən, Galei ŋadee urənə ma. ⁸ Baa na kama, lee gupō gufōlı ku n na ŋōn na shee anyın, bukōi buđa na nı alee ija ma, buđa anyınunı gboo, Aduwaa: ŋkomo ntıkađa, n'ukađu ija kuja usəba nađoo bōŋo. ⁹ Ndee ana lə waa: Ađe dā ukađu nı n'akōō na ŋō uwor ma, kare anađa ŋkomo nı. ¹⁰ Ndee asōlō uwor ma, ađa ukadu nı, kı na səkır nı afəda mbōnō nı na. ¹¹ Ama, ndee anjō uwor ma, anaa dā ŋkomo nı, na sara ŋkomo, kayōgađu a nace ma na, aduwaa ŋkomo nkara nı nfōnō. ¹² Ntı ŋōn na shee anyın, aduwaa: Anyıda lan, batəda anyumbōnō. Ntıŋ, na shee, baya, aduwaa: Ba yō ndee a cee dā usəmbu nı ma. ¹³ Ntı ŋōn, na shee, baya, aduwaa: Ba yō ndee a cee dā uuwaa: ı ji ayōı gutara. Ntı ŋōn na shee, bapıbajala, aduwaa: ıyō n ndee alee gıy. ¹⁴ Ntı ŋōn na shee, anyın bāyā, aduwaa: ı yō ndee acee dā usəbu nı ma, ntı ŋtı ŋōn na shee anyın bayifala, aduwaa: ıkənkar bərə, Gaja kaalei gađa nanyın, n'ıji ayōı gutara. ¹⁵ Paa ma sōlō dılinya na, ŋayōkōı ıda dılinya nı ma na, vđən ata sōlō dılinya, kare atayā usōlv ku dā na nı na: Aduwaa: ¹⁶ Bukōi bu dā dılinya nı ma na gən gurılv kagunyūfōnō, na bukōi ana ŋə ma,

kagunyufɔnɔ, aye kaguloɔfaɔnaka, unɩ kɩdoo na ataya sul na, ama, dɩlɩnya sul n'ɩdoo. ¹⁷ Dɩlɩnya ɳagunyɩnfɔnɔ utu shru, ama ndee nalee Gaja kuvɔɔsɔlɔka ma, unɩ aleeka ndee aɔa na ce na ce ma. ¹⁸ Anyɩnɩ utee bapɩbajala ma, aluwatu akɔɳja anookama, ɔaa ba lɔ urɔɳjɔ waa: Kristo a ɩberɛ atu ma, Kristo a ɩberɛ ma na tuutuuma a baɔa n nyimɛ; ɳkɔɳ na gɩɳjɔ waa: Aluwatu akɔmja nagɔɳ. ¹⁹ Atɩ gɩcɩca na baɔoo na ma, ama, kɔ ba cee lee atɩbaja na: Aɔuwaa: maa balee atɩbaja maa baɔa n'tu, ama ɩ nɩ pɩ gɔɳ naa ɩdoo banjɔ waa: kɩ lee banjɩnɩ balee ka atɩbaja na. ²⁰ Ita saa n'anyɩn, Gaja kanjuro nda n'anyɩn, Kristo ashee ka anyɩn, bukwɩ lan ɩyɔ tja ma na gɔɳ. ²¹ Kɔ ma na ɳɔn na shee anyɩn waa: kɩyɔ tja na, ama, ɩyɔ tja, aɔuwaa: ɩsɔɩkɩ na ɔoo tja nɩ na. ²² Anja na ɩsɔɩyar? Ndee ana jɩ giwulu waa: Yeesu ka lee Kristo na ma, unɩɔe alee ka Kristo a ɩberɛ, unɩɔe atɩ jɩ giwulu na guya ɳupi. ²³ Arɛ ndee aji giwulu n'ɩpɩma, kawɔɔa guya na; ndee ashee upi tja ma, ashee guya gboo tja. ²⁴ Galan bukwɩ urɔɳ tɔɔ n'vseeeebu nɩ ma, ɩɔa n'anyɩn ita jɩ waa: bukwɩ ɩcee arɔɳjɔ ɔoo vsɔbu nɩ, ɩɔa n'anyɩn, gɔɳ ma, anyɩn n'ɩpɩ uman aɔa, na guya gboo. ²⁵ Bukwɩ alɔ waa ataa shee atu ma na ɳjuro ndee kɩɳwɔɔa gayala na ma. ²⁶ ɳɳɔn na shee anyɩn, aɔu mbaɔee ba na li n'anyɩn ma lan. ²⁷ Ita saa n'anyɩn, Kristo ashee anyɩn anjuro anjuro nde nda anyɩn nɩ. Galan kɩkɔɔ a hɩɛ vɔɔn acere anyɩn na. Aɔuwaa ɳjuro nsonjɔ sono nde nuncere anyɩn baamu nu bukwɩ ɳjuro nde n na cere ma lee tja nɩ kɩlee ɩsɔɩ na, galan anyɩn na Kristo uman alee vɔɔɳkɔnɔ ɔaa ɳjuro ncere anyɩn ma. ²⁸ Ambapi yɩɔe ma na kristo, naa ɳkɔlɔ aɔoo apɩ ma, giwɔɔa tamaa, naa aluwatu ata cɔm, gɩcɩfala gɩpaa jɩ atu, naa gulɩ nanɩ gaɔu na. ²⁹ Ita lafu yɔ waa: A lee ka ɔei ɔei yar, gɔɳ ma, ndee a na sara ɔeiɔei kaasa na ma, alee Gaja upur.

Chapter 3

¹ Kɩɔe ma usɔlu ndee guya awuda naatu, naa baye yɩɔa atu waa Gaja pur ma galan gɔɳɩ atu glee, dɩlɩnya kayɔɔ atu na, aɔuwaa kayɔ guya na. ² Atɔbasɔlɔka ɳnyumɔ atugilee Gaja bapur pɩ, na bukwɩ gi tɩ da ma kɩkanakada na. Gɩyɔwaa Kristo atattɩfaɳ agulo gutɩɔa daa ada ma. ³ Arɛ ndee awuda vɩcɩne de ma anaa nada cɩɩ cɩɩ daa ade gboo ma. ⁴ Arɛ ndee anaa na lee nbɔnɔ ma kana nyene guɔɔna aɔuwaa mbɔnɔ kɩlev lee guɔɔ kanjɔm k'vɔɔoo na. ⁵ ɩyɔwaa Kristo afaɳa agulo naa asher atumbɔnɔ, anɩ nɩ nbɔnɔ nmana. ⁶ Arɛ ndee ada anɩ nɩ ma ka na lee nbɔnɔ na arɛ ndee anaa na lee nbɔnɔ ma ka ɳɔnɩ na gɔɳɩ kayɔ nɩ na. ⁷ Ambapi basɔlɔka, paama pala vɔɔɳ alu naa nyɔm na arɛ ndee analee deede ma ada deede daa Kristo agɩlopi gi da deede ma. ⁸ arɛ ndee analee nbɔnɔ ma alee sheetanɩ aja na aɔuwaa shetanɩ alee nbɔnɔ jɩ usubu nɩ. galan na Gaja pur apɩ apɛɛɛɛ shetanɩ antɔma. ⁹ Arɛ ndee alee Gaja karɛ ma kanalee nbɔnɔ na, aɔuwaa Gaja kɩkashɩ da anɩ nɩ. kaa tɔlɔ da nbɔnɔ nɩ na, aɔuwaa alee Gaja karɛ na. ¹⁰ Galan Gaja gafana bapur afɔlɔ na sheetanɩ abaja. arɛ ndee kanalee deede na ma kalee Gaja karɛ na gɔɳɩ arɛ ndee kasɔlɔ uwor na ma. ¹¹ Galan galɛɳgadee urɔɳjɔ vsɔbu nɩ ma na gɔm: waa gɩsɔlɔ atɔbawor, ¹² Kɩlee daa kaun alee sheetanɩ aja na kɔ uwor ma na. maa makɔlan na akɔ nɩ? aɔuwaa anjɔmaɔ nlee nbɔnɔjɩ uwor anja ɳlee nsonjɔ no. ¹³ Dɩlɩnya tanjoonyum paa ma lee bitɩ na. ¹⁴ Gɩyɔ alɔwaa giɔwo buce nɩ akpa ɳjuro nɩ aɔuwaa gɩsɔlɔ atɔ bawor, arɛ ndee kawɔɔa usɔlu na ma ada buce nɩ. ¹⁵ Arɛ ndee anjɔ uwor ma alee arɛ ndee ana kɔbare ma na. na ɩyɔ alɔwaa aljanja kada ashee arɛ ndee ana kɔ bare ma na. ¹⁶ atugɩyɔ usɔlu aɔuwaa Kristo atɔwa anjuro ashee atalan; atugboo ɩsum gi tɔwa atɔɳjuroɳ ashee atɔbajalan. ¹⁷ Arɛ ndee awuda dɩlɩnyanɩ karɩsɩkɩ naa ɳe uwor ana gɔsheɩ naa bɔla kakanjananɩ na ma bai na Gaja kusɔlu unada na nɩ? ¹⁸ Ambapi basɔlɔka, gɔpaasɔlɔ atɔbulɔlɔka na atɔgidanulanfɔɩ na ama gɩsɔlɔ nɩ ja na atalesura. ¹⁹ ɳkɔn na gɩyɔ alɔwaa gɩda tja nɩ, na gi na kanjanjananɩ atɔcɩne nɩ. ²⁰ Atɔgɩfolu gutakɔ atagalee Gaja gasɔɳkɔla awu atɔcɩne, gɔɳɩ ayo bamaakɔnɩ. ²¹ Ambasɔlɔka, na atɔfolu kagɔkɔ atagalee na giwɔɔa vkanjam na Gaja. ²² Na baa maako nɩ gitabanɩ ataashee tu aɔuwaa gɩtoɳ agalee nagunalee vɩvɩsɔlɔka. ²³ Agɩyɔ gunoo ka ma waa gɩshee upur Yeesu-Kristo tja naa na sɔlɔatɔba wor, daa agɩlopi gɩsɔlɔ atu ma. ²⁴ Arɛ ndee atɔɳjɔ Gaja kagɩyɔ ma ada na Gaja gɔɳɩ Gaja gada na nɩ galan anjuro ndee nda naatu ma lan na gɩyɔwaa ada naatu.

Chapter 4

¹ Basɔlɔka basɔɳsono, pɔa ma shee anjuro ɳɳɩnɩ tja na. Ama pɔa bɔla anjuro banjɩnɩ na naa ɩ sɔra ayo ɩ ta jɩ wɔa, ɩ lee Gaja kɩja aɔuwɔa, anabi ɩsɔɩ kɔbaja tuutuuma ba cɔ dɩlɩnya nɩ. ² Na ɳgaɔee, ɩ tu yɔ Gaja kanjuro. ɳjuro baa mpanja n yɔ Yeesu Krist anɔɔndɔn ma, n n pɩ na ntanjkɔ nɩ naa a ɔoo na Gaja sul. ³ Na ɳjuro ndee k'ɩ n yɔ Yeesu Krist na ma, k'ɩ n ɔoo na Gaja sul na. ɳjuro ndee k'ɩ n lee Yeesu kanja na, ɩ rɔɳjɔ kaaleɩ ma, n kpa banja a ɔa dɩlɩnya nɩ. ⁴ Bapi, ɩ lee Gaja bapur pɩ, ɩ faɳa pɩ aɔuwaa arɛɩ a ɔa anya lan ma, a sɔɳkɔla awu ndee a ɔa dɩlɩnya nɩ ma. ⁵ Ba lee dɩlɩnya kɔbaja pɩ na bukwɩ ba na lɔ na dɩlɩnya ma, dɩlɩnya a tɩ ɔv pɩ gutɩ. ⁶ Gi lee Gaja kɔbaja pɩ. Arɛɩ a na cu Gaja ma, a tɩ ɔv atu gutɩ. Ndee k'a lee Gaja kaja na ma, k'a na ɔv atu gutɩ na. Na ɳgaɔee, gi yɔ ɳjuro tja kanja na ɳjuro nlika. ⁷ Basɔlɔka basɔɳsono, gi sɔlɔ atɔbawor aɔuwaa usɔlɔ usɔlu v ɔa Gaja sul na. ⁸ Arɛ baa apana na, a wɔa usɔlu ma a lee Gaja kaja na naa ayo Gaja. Arɛ ndee wɔa usɔlu na ma, k'a yɔ Gaja na aɔuwaa Gaja ga lee usɔlu na. ⁹ Galan, Gaja k'usɔlu v ɔoo atɔgɩcɩca. Gaja ga tɔm ka upur aɔɳkɔnɔ dɩlɩnya nɩ naa alan gi ɔa dɩlɩnya nɩ. ¹⁰ ɳgaɔe lan n'usɔlu, k'ɩ lee gi cee sɔlɔ Gaja na ama ga sɔlɔ atu naa atɔm upur a pɩ tɩ lee atɔmbɔnɔ ka wala. ¹¹ Basɔlɔka basɔɳsono, ɩ ta jɩ wɔa ga sɔlɔ ɔaa wɔa ma, ɩ sim gi sɔlɔ atɔbawor. ¹² vɔɔn k'a ɳjɔ Gaja ayo na. Gi ta sɔlɔ atɔbawor, Gaja ga tɔ ga ɔa n'atu na kusɔlu v tuv cɔm gɩshebu. ¹³ ɳgaɔe, atu gi yɔ wɔa gi ɔa nɩ, aɔee gboo a ɔa n'atu aɔuwaa ga shee atu kanjuro. ¹⁴ Na gboo, gi ɳjɔ naa atɔlɔ wɔa guya a tɔm upur a pɩ tɩ lee arɛ a cam dɩlɩnya ma. ¹⁵ Arɛ baa anjanja ndee a yɔ wɔa Yeesu a lee Gaja upur ma, Gaja ga ɔa na nɩ n'ade na Gaja. ¹⁶ Gi yɔ naa anjɔ usɔlu ndee Gaja ga wɔa ashee atu ma. Gaja ga lee usɔlu na, na arɛ ndee a ɔa usɔlu. ɔe nɩ ma, a ɔa na Gaja na Gaja gboo ga ɔa na nɩ. ¹⁷ ɳgaɔe lan, usɔlu ɔe v cɔm gɩshebu naa gi shee ɩkɔmacɩɳka kushilɔ tja aɔuwaa ga ɔa ma, gɔɳ ci gi ɔa dɩlɩnya nɩ atɩya. ¹⁸ usɔlu nɩ asampɔna k'ɩ ɔa na. Aɔuwaa, usɔlu usɔɳsono na kɔrɔ asampɔna nɩ, asampɔna ɩ lee gutɩ gubɔka ma. Arɛ baa apana na a na lee asampɔna, k'a cee wɔa usɔlu usɔɳsono na. ¹⁹ Gi sɔlɔ aɔuwaa Gaja ga sɔba ka asɔlɔ atu. ²⁰ vɔɔn a ta lɔ

Chapter 5

wàà "N sòlò Gaja", ama naa aŋo arɛ dɛn, a lee asɛirɛ. Aduwaa, arɛ ndee k'a sòlò arɛ ndee a nɛ ma na, k'a sɛra asòlò Gaja ngadɛɛ nɛ na ma na. ²¹ nɛ ma gboo bukɔɔ gi cam dɛa uceru a sul ma. Arɛ ndee asòlò Gaja ma, ɛ sim ba sòlò arɛ gboo.

Chapter 5

¹ Arɛ baa aŋaŋa ndee a yɔ wàà Yeesu a lee Kristi ma, a dɔo na Gaja sul na. Na arɛ baa aŋaŋa na a sòlò guya ma, ɛ sɛm asòlò upur ndee a nɛm. ² Gani lan gi yɔ wàà gi sòlò gaja bapur ɛ sim gi lo uceru. Gi ta sòlò Gaja naaa naa lo uceru. ³ Aduwaa, nɛ ma usòlò ashee Gaja ɛ sim gi toŋo usòlò dɛ. Na usòlò dɛ kusɔn na. ⁴ Aduwaa arɛi a dɔo na Gaja sul ma, a taa cɛ dɛlunya nɛ. Na ndɛnsono ndɛlunya nɛ. ⁵ Aŋa pala ka ndɛlunya n nɛfuba? uni na gɛn arɛ ndee ashee. ⁶ nɛ ma arɛi a pɛna buto n'akɔnɔ ma: Yeesu Kristi. K'a pɛ na buto kandɛndɛn ama a pɛ na buto n'akɔnɔ gboo. ⁷ Aduwaa basɛriya laaja ba pa bariu. ⁸ Ayɔkɔ iriu ndɛ nɛjuro, buto n'akɔn ba ti lɛ na fana. ⁹ Gi ta naa cam bɛrɛ basɛriya, Gaja kaja a sɛnkɛla ka awu. Aduwaa saja kasɛriya a na laa nɛ na na shee upur. ¹⁰ Baa arɛ aŋaŋa na, a na shee Gaja upur ija ma, a wudɛ sɛriya aglɔpi lan. Ndee k'a na shee Gaja ija na ma a lee n'agulo asɛirɛ aduwaa k'a shee ija sɛriya ndee Gaja ga laa upur lan ma na. ¹¹ nɛma sɛriya: Gaja ga shee atu pɛ nɛjuro ndee k'i na bon na ma, Gaja ga shee dɛlunya kuɔɔv n ku na bon na ma na. N'udɛv dɛ v dɛ upur nɛ. ¹² Arɛ ndee a wudɛ upi ma, a wudɛ nɛjuro. ¹³ N nɛn ayɔkɔ dɛ nɛ ashee anyun naa ɛ yɔ wàà, ɛ wudɛ nɛjuro ndee k'i n wudɛ gayala na ma, anyun mbaɛɛ ɛ na shee Gaja upur ija ma, ¹⁴ nɛ ma gboo ija ndee gi wudɛ na nɛ ma. Gi ta taba nɛ akoɔɔn n'ucinsòlò, a ti rɛnɛn'atu. ¹⁵ Gi ta yɔ gboo wàà, a ti rɛnɛ n'atu, baa maako nɛ gi taba nɛ, gi yɔ wàà, gi wudɛ bukɔɔ gi taba nɛ ma. ¹⁶ udɛn a ta nɛ arɛ dɛn a lee mbɔnɔ ndee k'i lee buce na ma a nɛnɛn ashee nɛ. ɛ wudɛ mbɔnɔ ndee n na lee bucemɛ. Kɛ ma lɛ wàà ɛ sim nɛnɛn ashee nni na. ¹⁷ Mpaapaa n lee mbɔnɔ nɛi ama mbɔnɔ ndɛn k'i n na lee buce na. ^{18 19} Gi yɔ wàà arɛ baa aŋaŋa na a na Gaja sul ma k'a na lee mbɔnɔ na. Ama arɛ ndee adoo na Gaja sul ma a lee ndɛnsaŋka, na guya yɔka yar dɛn k'a sɛra a leenɛ mbɔnɔ na. Gi yɔ waa gi lee Gaja kɛbaja pɛ na dɛlunya aŋunɛi a sɛ guyaɔka lan na. ²⁰ Gi yɔ wàà Gaja upur a pɛ pɛ atɛ shee atu gyayɔka naa a nɛ arɛi a lee ijayar ma. ²¹ Acɛnɛ gi dɛ ija yar lan na, nupur Yeesu Kristi. uni na ija kaaja na nɛjuro ndee k'i nwudɛ gayala na ma. Bapi lɛn ma n'anyalɔ akunɛ.

2 John

Chapter 1

¹ Dou a li apu elɛ a kavɛ na ba puvu, nsòlò ija nɛ, kɛ lee a mon ndɛndɛn ni na aŋona nbeɛɛ ba sòlò ija ma. ² Ashee ija dɛɛ ɛ dɛ na aŋoma ni ukɔ dɛ na aŋom na cɛ na cɛ ma. ³ ukumu, nsɔnɔ, fɛa a dɛ shee aŋm na Gaja ukayar nyiɛa na Yeesu Krisyɔ guya puvu n'ija nɛv sòlò nɛ. ⁴ isan na mɛv adɛwa nɛɛ ave dɛn a kɛ bapi ni a na sava ija nɛ ma, na isheru ndee gɛcam Gaja sulu ma. ⁵ Nnyɛmɛ nti kɛ, usupvɛ kɛ lee yaa uɛvu fɔlɛ dɛn na ama ndee gɛ cɛ cam dɔɔ usubu ni ma, nfaŋu ndee ba cɛɛ faŋa tɔm dɔɔ ucɛbu ni ma, a le waa gɛsòlò atɛbupvɛ ⁶ usòlò dɛi utaba ba sava dɛa uɛvu dɛɛ uɛ ma. uɛvu dɛɛ uɛ ndee cam dɔo uɛebu ni ma na gɛn cɛ ɛ sim isava. ⁷ Adɛwa bɛvɛ bɔnɔ tuutuuma ba pɛ ndɛlunya ni na kba ave bɔnɔ bɛ dɛɛ bajɔ nti Kristo ⁸ Ama lee ma ndɛmɛm ma anyun tema npaa pva fɔyɛ na, naa ɛ ti jam usulu sɔnsonɔ. ⁹ Ave ba aŋaŋana ana cɛ dɔoɔɔ ma na k'ave ka na vɛnɛ Kristo ufaŋnu na ka yɔ Gaja na. Ave dɛɛ a dɛ Kristo ufaŋnu ni a wudɛ guya na upɛ. ¹⁰ Nɛ jɔɔ ave dɛn pɛ aŋya sulu na k'ave apɛ n'ufaŋnu fɔlɛ dɛɛ paa ma pala nɛ akpa anyum gɛadu na paa ma sala ni boo na. ¹¹ Ave dɛi a na sala nɛ ma a kaŋna na nɛ lee nbɔnɔ. ¹² Nwudɛ buɛ tuutuuma ma nɛn cɛɛ nɛm ma, a ma k ma sòlò ma nɛn gubɔ lan na. Ama nsòlò mapɛ aŋya sulu naa ata alehevɛ a le sɔnsonɔ ¹³ Bepɛ, Elɛ ti sava anyun.

3 John

Chapter 1

¹ Baŋono na basòlò "Gaius" nsòlò ija ni ma. ² A ma sòlò ka, nti nyinɔ na shee kɛ alafiya a dɛ shee a kulɔ na a kɛ nɛro. ³ Adɛwa isana amv a shee ija ndee bɛrɛ ba na la waa uti kun ma. ⁴ Alɛhevɛ shee amv nɛvɛɛ waa anba pɛ ba ti sava n'ija lan. ⁵ Ama sòlòka n'ti lɛ ija shee a tɛ bepɛ naa ba Sara ma. ⁶ Bɛ dɛ ba ti pii na le unyinɔ kaŋku ni uwudɛ shee bɛrɛ ma. Naa Gaja ga sòlòma. ⁷ Adɛwa iyidɛ dɛɛ lan na ba dɔwɔ, baa ma tuwa akɔɔn nbaɛ kɛbayɔ Gaja ma sulu na. ⁸ Naa gɛm kɛ bɛrɛ ba sim ka gi naa cam, naa gi lee batɛn leeja n'ija lan a shee pi. ⁹ Nɛnɔm gubɔ shee unyinɔ kaŋku, ama "diotrɛfɛs" a sòlò ma ka turo na ¹⁰ Nta ti kpa, ntɛba ligɛ ntɛnbɔnɔ ndɛ a lee ma. ¹¹ Ama sòlò ka paa doo ubɔnɔ na. Bɛrɛ nbe dɛɛ ba na le nbɔnɔ ma na a ma nbe dɛɛ ba na lee nsonɔ ma. Arɛ dɛɛ ana le nsonɔ ma adɛ Gaja kunyɛa lam na ndee a na le nbono ma ka dɛ Gaja kunyɛa lam na. ¹² Demetrius aŋnɛ sɛriya aŋnunɛ nija kandi laa atɛm boo giti laa sɛriya adɛwa anyim boo iyo waa a ta sɛriya a lee ija ni. ¹³ Tam dɛ nɛɛba nɛn gubɔ ni ma, nyudɛ buɛ tuutuuma ma ma le ma ¹⁴ Wudɛ nɛya ntɛ ma pɛ atɛ jedɛ aki asɛla ishile. Kasa gutɛ tɛnɔ a tɛ bawor naa lɛ buɛ. ¹⁵ Nti nyinɔ Gaja gata kɛ lafia. atɛ basorotɛ a kɛ baja batɛ sala kɛ.

Jude

Chapter 1

¹ Yuɛɛ, Yeesu-Kristo atɛnleeja, Jaak ave, a shee n'baɛ ba le Gaja kɛ basòlò ka ma na ba toŋo pɛ shee Yeesu-Kristo. ² Fɛɛ na Gaja kusòlò upele anyum ³ Ba sòlò ka, n cɛɛ ti le ukashɛ m'aŋɔn too anyum a shee a ta leheri dɔnɔnɔ lam. Maa nta cɛɛ aŋɔn gubɔ a shee anyun naanyinɛ aŋyin i ci ibobo a shee ucine ndɛ v ma shee ija ma. ⁴ Adɛwa bɛɛn ba nyum akpa anyun nɛm.

Beve beḑee ba le nbaḑee bari ma na. Nbaḑee kba na shee Gaja ŋa ma nbaḑee ba na bela ikoyar Yeesu-Kristo ma. ⁵ Nnyamə nti ma lige anyum waa ikoyar afura Ejibiti k bəre yɔ kan ken na a pɛpɛɛ bɛrɛ nbaḑe kba shee nɪ ija na ma. ⁶ Anyɔn na malaika nbaḑe kba ba la buji solɔ ka na. Gaja garum pɪ nku a shee alə ushɪ le ndee ba na a cɪm na pi ikəma. ⁷ Iḑa ḑaa na apa ḑen ba na yɪḑa waa (Sodome, Gomorrhe) na npa nḑa sela na pɪ ma, baḑe batɪ le alev ndee kɪsɪn ba le nḑulunya nɪ na ma. Na ba tɔ ba pa ḑee shee nu keshi na nton ḑulunya ku bom nɪ ma. ⁸ Kan keŋ beḑe ba ti kpajɪwa ba gulɔ naanaa pɔpɔ nbeḑee ba ḑa unyınca sonsonɔ lan ma. ⁹ Baa tam ḑee malaika Mishel a na nɔnɔ jindi bonɔ Moise a gulo ma. Ka nyinɪ le ni gali bonɔ na, ale nɪ na waa ikoyar abɔ akutɔ. ¹⁰ A na beve baḑe baḑe ba ti lim nbuḑee kba yɔ na ma, bukɔ bu na pɛpɛɛ pɪ ma na gen. ¹¹ Nbono shee pɪ aḑɪwa ba sara (Caɪn) unyınca lan na Balaam. ¹² Baḑe ba ti jɪ jingari ecifala ma na. Jijɪ a shee bancəna kurunyɪ lan, Baḑe ba ḑa ḑaa na guyo nguḑee guyi ḑi ka guna nɔnɪ na ma. ¹³ Ba ḑa naatinku ndee a na kulokulo ma, naa a ḑuwɔ uɔrɔpɪ nḑe nkomo na shee ma. ¹⁴ Enoch kulumi kaja Aḑam a bunyuma ni, ale waa “kɪḑe ma ikoyar apɪ na beve criciri ma”. ¹⁵ Ba pɪ pɪ ba le nḑulunya kaale. Ba pɪ pɪ a kɔɔ na bɛrɛ baḑe ba le nbɔnɔ na unyınca sonsonɔ lan. ¹⁶ Ba lee bɛrɛ nbaḑe ba na nɛne ba lɔ na na, nbaḑee ba na shu na ye bu jɪw ma na. ¹⁷ Ama anyim anba solɔka, naa ma na lige gale ngaḑee batənleeja ikoyar Yeesu-Kristo ba cee le anyum ma. ¹⁸ Baa munu kubonɔ nɪ, iti wiḑa sarɪ keba ja ba ḑen. ¹⁹ Sama ḑee a tiye bɔrɔ kuyugu, jindi ba sonsonɔ kəbaḑa ba lan na. ²⁰ Ama anyum abasolɔka, mna ma anyigɔ pɪ butoni na anyɪ ŋa kushee ni, nii nyinɛ nɔnɔro sonsonɔ. ²¹ Ta ba ma Gaja kusolɔ ni saa gujo nguḑee gunu shee nyum nɔnɔro lanlanya ikoyar Yeesu-Kristo anja ma. ²² Nbaḑee kəba shee ŋa kicebɔ na ma naa ma nanɔ bi cee. ²³ Fura ma nbaḑee ba na cee utonu ni ma. Paa solɔ ayɔkɔ ndee ikpa jɔɔ ma na. ²⁴ Nyumo, a shee nḑe ka pa anyɪ ikon unyınca bonɔ ma na. ²⁵ An ḑen ḑen, Gaja ngaḑee ga na fura tun ma, a kule na Yeesu-Kristo ati ikonɔr ukumu giyarɪ, usəu nɪ kashi shee galai, urɔŋ, na cee na cee. Amii.

Revelation

Chapter 1

¹ Yeesu-Kristo ukadufanja ɪ Gaja gashee nɪ afaŋa abatənleeja alesvra ɪ unuti pɪ ma, na atəm na a malaika ashee Yohana. ² Yohana aleɛ Gaja kaalei na Yeesu-Kristo kasəriya bukuɪ aɪŋə ma. ³ Nḑi nsono ashee ndee ana tur galei naa basaaka ba na rəŋ annabi kabulei, naa atonjo gishəbɔbukɪ banɔn ma! Aḑuwaa: kaluwaaɪ asəla bonjo. ⁴ Yohana anɔn ashee ɪwɔɔɔ kulumi mbaḑee baḑa Asii nɪ ma: gujɔɔ na fɛɛ ɪḑoo na ndee aḑa, na cee ḑa, naa atunapɪ ma, a sul ashee anyun, n'anɔnɔro kulumi ɪ ɪda anyariboi kanɔɪ ma. ⁵ Na Yeesu-Kristo ḑeiḑei kasəriya yar, aleɛ ka ndee basəba anɔm bakono nɪ ma, naa lee ḑulinya anɔnii kəbayari bandiyar! Asolɔ atu, natɔɔ akɔnɔ asher natumbɔnɔ, ⁶ Atɔɔ atu apra, Gaja kaayaritəna nɪ, kəbasanabaja ashee ayar ajiye ukumu nukashɪ bujabuja nace nace! ⁷ Nɔ ma nɪ! atu ka gəŋ, unyine unɔnii ɪtuŋə nɪ atu ma, atinyɔnna mbaḑee bakalnɪ ma; ḑulin agatəna ganɔnii kɪḑimi batɪ ba naa belənshi alan. ⁸ Amu na Alfaa na omega, ikoyar Gaja, ndee aḑa na cee ḑa, na atunapɪ ma; ɪkashɪ unɔniyar. ⁹ Amu na Yohana, anyumwor ndee na nɪ man najɪ Gaja kaayaitəna kishɛɪ akara gaye na ruku Yeesu-Kristo nɪ ma, ncee aḑa patumwɔsi kaatəna ɪbuto bu sir jɪ akal ma nɪ, Gaja kaalei lan, na Yeesu asəriya lan. ¹⁰ Sabaati kushile na nɔnɔ nsonsonɔ nrɔŋ namu, na nrɔŋə uwəlɔ ubɔmbɔnɔ ḑən amu nɔkəmdaa gulugu sənka gubumbɔnɔ kuwəlɔ ma. ¹¹ N'uwəlɔ ḑe ulə waa: Bukɔɪ unanɔ waa ma, nɔn bu gubɔ gudən nɪ, naa atogo ashee ɪwɔɔɔ kulumi, Efeesi, sumiirni, pergaam, Tiyaɪiɪrɪ, sarḑeesti, filaḑelfii, naa Lauḑisee. ¹² Mbunɔ na yeɛ ma nɔ ayɔ uwəlɔ ndee una lə n'amɪ ma, mbunɔ akiḑe ma, na nɔŋə wurakɪfɪla kulumi. ¹³ Wura kɪfɪtɪla kulumi ḑe nɪ, kagɪcɪca nanɔŋə uḑən ḑaa arepur ma, aḑe kara jabakatoko alamaka naa mm wura kabeletɪ anɔnɔ lan. ¹⁴ Anḑilan kanɔru ɪḑe kər ɪfɔnɔ ḑaa gufufu ma akən ḑaa ucitalufuro ma; unyine ɪḑe ti mɪlɛ mɪlɛḑ'utonu ma, ¹⁵ Ikei ɪḑe kim pii ḑaa ba narɪ nrɔkɔ nton ma, aḑa ḑaa aḑoo na utonu kanɔ nɪ ma; uwəlɔ uḑe ḑa ḑaa gatubumbɔnɔ ga na ciḑe na tugo ma. ¹⁶ Agunyesononɪ, ɪɔrɔpɪ kulumi ɪḑe da nɛn, gapɔɔ gasɔḑɔsɔḑɔka buyebunyɪ kaaja gaḑe gatɪ ḑoo aganɔ nɪ; agaye gaḑe gatɪ nɔlɔ nɔlɔ ḑaa ushile unakanɔr paa ma. ¹⁷ Nɔŋə nɪ ma, na nfəḑa anyu ikei sul acii nɔnɔrolan, na atər agunye amalan naa lə waa asampəna ipaa kpa akɪ na! ¹⁸ Amu nlee ka asəbaka, na abonɔka, na nɔnɔro yar mbunɔ acii; Na nnyəmə nkɔɔ aḑanɔnɔ nɪ buja buja. Nton buce na buce kaafala ka saafi. ¹⁹ Nɔŋ ayɔkɔ ḑe unɔ ma, na ndee ɪḑa ma, na ndee unuti pɪ kəmkəm ma. ²⁰ ɪɔrɔpɪ kulumi kantəma ndee unɔ anɔnɔsoni nɪ ma, na wura kɪfɪtɪla kulumi. ɪɔrɔpɪ kulumi ḑe uni nɪ gəŋ cɔɔɔɔkulumi kumalaika mana wura kɪfɪla, uni nɪ gəŋ ɪwɔɔɔ kulumi.

Chapter 2

¹ nɔn ashee Efeɛ ka cɔɔɔ kamalaika: kɪḑe ma, ndee atonjo ɪɔrɔpɪ kulumi a gunyeesonə nɪ, naa ana sara wura kɪfɪtɪla kagɪ ca ma ana lə ma. ² Nyɔ akalesvra una lee ma, nyɔ akuntəma, na konkaari nḑe uwaḑa ma, nyɔ waa kaasəra atonjo mbɔnɔ nḑe baja; Mbaḑee unəpḑḑḑd waa balesura kḑḑḑd cəm na naa ba na yvḑa ba lɔ waa: lamka n'unɔ pḑḑḑd waa basəre pɪ balee ma. ³ Naa uwaḑa konkaari na jɪ ishɛɪ amunɔyɪḑa lan ka kɔɔ nɔkəm na ma. ⁴ Ama nḑaḑee kə ma na yeɛ n'akɔnɔnɔnɔ na ma na gəŋ waa upala akusolɔ usəbaka. ⁵ Galan lige gaduu ufəda ma, naa afuba nḑawa, na akolɪ aleɛ akuntəma nsəma nsəbaka : apala nti ma pɪ atɪ laa akafi tula agaḑu sarka, akonsaa yaa ufuba nḑawa. ⁶ nḑaḑee ga saa cum ashee akḑḑḑd ma na gan waa unɔ nikolayii mana, balesvra gboo kə ma na yeɛ alesvra ḑe na. ⁷ Nḑee awaḑa atɔ ma, barənɔ nḑaḑee guḑa gaja ka paraḑiisi nɪ ma. ⁸ nɔN ashee suniiruni ka cɔɔɔ ka malaika: nɔ ma nḑaḑee asəbaka n'abonɔ analə ma, ndee acee acii waa akɔɔ pɪ nɔnɔro nɪ ma. ⁹ Nyɔ wahalandee unajɪ ma, na gishɛre ɪ uwaḑa ma, naka ma (atanja na kɪ) na uciɪ na ma ndee, mbaḑee na bana yɪda balɔwaa: yuḑaa kəbaja na kə ba balee yuḑaa kəbaja na ma, ama, sheetaani agucu, canja nɪ kə banɛ pɪ

ba lee ma. ¹⁰ Paa cu asampəna ndee aji ma na, kiɖe atiya ibiliishi ataa ri anyun baɖən ni akəu sasrka ni atunja anyun anjə, uti ju ishei halɪ ishile tɛb. yiɖe gishe bɔ halɪ akubushile, naa ma shee aki njuro kanyarifu. ¹¹ Are ndee awəɖa atɔɔ ma, arənjə ngadee njuro nna lə na shee ɪcɔɔci manama, Are ndee aji kacaacaa ma, kaa kɔɔ aji buce bunyutaja kishɛi na. ¹² njon ashee perigaami ka cɔɔci kamalaika: rənjə ma ngadee ndee aganoni gapɔɔ buye buvyu kaaja ga na ɖoo ma, ana lə ma: ¹³ Nyo gadui uɖa ma, nsanjɔɔ ayo waa: njənjə na sheetaani amboui nda. utonjo amunyida, na kabəɖa n'am uci na, baamaa ushilei antipaasi ama səriyayar ɖeiɖei kaja ba kə ni aci anyin gadu ma, gaduu sheetaani aɖa ma. ¹⁴ Ama, gadən gaɖa kə ma na yee n'aki na ma, ganɪ ju gənj waa : berei baɖa naki ma, ba tonjo balaamu a ɖiini i acere balaaki waa aɖu ntərətərə Israel bapun waa baji atanɔi ba penje akuna ma, naa na lee gisəna. ¹⁵ Aki gboo uwəɖa berei ba na lee nikolayii kalesura ma, baɖa na ki. ¹⁶ fuba ndawa, apala nti ma pi akasul ati cə na pi gutana na buyebunyut kaapɔɔ ga na ɖoo anganɔ ni ma. ¹⁷ Arei awəɖa atɔɔ ma, arənjə ngadee njuro nna lə na shee ɪcɔɔci ma; Are ndee aji caacaa ma, nti ma shee ni naam ndee afərə ma, naa makɔɔ ashee ni ntala nɔɔnɔ kari kari, ntala nɔɔnɔ nde lan banjon nyida nɔɔlɪ, uɖən kaayo nyida nde na, nakilee ndee bashee ntala nde ma na. ¹⁸ njon ashee tiyabiiri ka cɔɔci ka malaika; rənə ma ngadee gaja upur ana lə ma, ndee unyine una mɛlɛ mɛlɛ d'utonɔ naa ikei ikim pii ɖaa nruko i barɪ nton ma; ¹⁹ Nyo aka təma, ayo akusɔlɔ, ayo uci na ndee uwəɖama, akuntəma i una lee kaɖeiɖeima, ukana gaye na lee akatəma, ukəma nde ukɔɔ ayɔɔ awu isəbaka. ²⁰ Ama, bukɔi kə ma na yee n'aki na ma na gənj upala usəmpɔrə Yesabel, ati yiɖa agulɔ waa annabi, nacere na paapaa ambatənjleeja, batɪ lee gisəna, na ji atanɔi ba penje akuna ma. ²¹ Nshee ni a luwaatu waa: Afuba andawa, ama, ka na yee afuba agisəna ana lee ma na. ²² Kiɖe atiya, nti ma ɖu ni lii ɖən lan, naa ma təm wahala abumbɔnɔ ɖən awəɖa mbaɖee na pi ba na lee gisəna kalesuna ma, na ba pala balesura na. ²³ Nti ma pala bapur ba cii buce busono : naa ɪcɔɔci banunii bayo waa: Amu nna njə bukɔi buɖa are agasələ ni, n'are agɪfolu ni ma, naa ma sɛla baanana alesura. ²⁴ Anyinganɔi de tiyatiir kəbaja ma, naa kitələ bucenude na ma, naa ki yɔ sheetaani ashiiri na daa ba na yiɖa na ma, nti lə anyun waa: kə ma tɔɔ uɖuna ɖən atonjo anyun na. ²⁵ ngadee gaɖa ma na gənj waa: ngadee uwəɖa ma tonjo ma ji gisheɔ halɪ ma pi. ²⁶ Are ndee atonjo ambulei gisheɔ ati wəɖa aji ka caacaa ma, ntuma shee ni awəɖa uko isamaa mana lan. ²⁷ Ataa panja isamaa baɖe n'urukutəmu ɖaa ba na pii mbuce ma, ɖaa am gboo ncam uko amawee sul ma. ²⁸ Naa ma shee kare gajaka kagujɔrpi. ²⁹ Are ndee awəɖa atɔɔ ma, arənjə ngadee njuro nna lə na shee ɪcɔɔci ma!

Chapter 3

¹ njon awshee sarɖesi ka cɔɔci kamalaika : rənjə ma, ngadee awəɖa gaja kanjuro kulumi na uɔɔrpi kulumi ma; Nyo akuntəma, uti fanja waa uwəɖa njuro, asaa waa uci. ² Yɔ akusɔlɔ, naa apempenje ndee i sada na yee ɪci ma; aɖuwaa: akalesura ki kpe gaja kanyu na. ³ Naa na ligə bukɔi ucam arənjə ma, naa atonjo gisheɔ, na ka natunja na, nti ma pi ɖaa apitiri ma, kaa yɔ saa ndee ma pi akalan ma na. ⁴ Ama, sarɖesi ni, bere baɖən kə ba kpa bitoko aji wa na; batɪ bakara itoko bafɔnɔ naa am nna pi gi man na sara aɖuwaa basim na ma na. ⁵ Are ndee aji kagutara ma, ataa akara itakaɔnɔ; kə mashən anyida njuro kagubɔ ni na. Nti ma lə anyida amawee na umalaika mana sul. ⁶ Are ndee awəɖa atɔma, arənjə ngadee njuro nna lə na shee ɪcɔɔci mana ma. ⁷ njon ashee filadelfii ka cɔɔci kamalaika: ngadee cuniciri yar alə ma, ganookama, ijayar, ndee atonjo ɖauɖa asaafi ma, ndee atatine, uɖən kaasəra arim na, ata rim, uɖən kaasəra atine na: ⁸ Nyo akuntəma una lee ma, kiɖe atiya, akikashi ki yɔɔ na, n'utonjo angalei, kabəɖa amunyida na ntine gucanjɔ akinyu uɖən kaasəra arim ku na. ⁹ sheetaani agu cɔncanɔ ni kəbere i ba na yiɖa ba lɔ waa Yuɖaa kəbaja na kə balɛe yudaa kə baja na naa ba na fu isəi ma, nti ma pala bapi ati cəm atən bakəwə lan akinyu, naa ba yɔ waa: nɪlafusɔlɔ aki. ¹⁰ ɖaa utonjo anjɖei awəɖa kakonkaari ma lan, nti ma tɔju aki saa ndee anaa ti pi ɖulunya ni atunja bene i baɖa gatəna lan ma. ¹¹ Ntunapɔsəla. Tonjo gisheɔ n'udənapaati cam ki nyarifuna. ¹² Are ndee aji kagutanama, nti ma lee apra gicul pi gaja kaafala ni, kare kaakɔɔ aɖoo ayɔnɔ; nti ma njon gaja kanyida alan, na gaja kampa alan Yerusalem afɔli ndee ana rgə nalan adoo na gaja sul ma, na amunyida nɔɔlɪ. ¹³ Are i awəɖa atɔ ma, arənjə ngadee njuro nna ləna shee i cɔɔci ma na ma. ¹⁴ Njon ashee laudisee kacɔɔci kamalaika: ngadee ami alə ma, ganookama, ndee ana laa səriya ya ka ja yar bukɔi gaja lee ɖulinyani ma, ¹⁵ Nyo aki ntəma. Nyo waa ka ɖoo ɖoo na, ka sanjɔɔ asuɖa na. ¹⁶ ɖaa ugoro na lee shinja shinja, ka ɖooɖoo na kasuɖa na ma lan, nti ma wagə aki anganɔ ni abəɖa. ¹⁷ aɖuwaa: uti lə akusɔlɔ waa : uwəɖa itani, alee atanja, na lə waa: kə ma kɔɔ ahie akɔɖən na, ama, kashee yɔ waa uɖishei yɔguv alee asheine na, alee afɔnɔ re na, aɖa njoluna. ¹⁸ Nti cere aki waa: ashi wura sonson ndee barɪ ni gi sheɔ nton ma, amasul, naa apra atanja, awəɖa itoka bafɔnɔ akara naa apaa ti ɖa njolɪ banjə aki na, ashi juro akənjə aki nyine naa anaa njə gisheɔ. ¹⁹ Galan fuba ndawa, naa wəɖa kanjakaari. Aɖuwaa mbaɖee nsɔlɔ pi ma, nti bɔ batɔ na cere pi. ²⁰ kiɖe ma atiya, nyide gakukonu na kə gucanjɔ are ndee arənjə amuwələ n'atine gucanjɔ ashee amu ma, nti ma kpa aɖa na kare, naa kare gboo aɖa n'am. ²¹ Are ndee aji gutara ma, nti ma pala asə amunya ruɔɔlan, ɖaa amugboo nji gutara naa amun na ni gi man asə anjari boi lan ma. ²² Are aɖee awəɖa atɔ ma, arənjə ngadee njuro nna lə na shee ɪcɔɔci mana ma!

Chapter 4

¹ Alesura ɖe kanjəm, ntaa angaye na kiɖe ma, ba ɖe ba tine gucanjɔ guɖən ndila ni, uwələ usəba kai nsəba arənjə ma, uɖe ɖa ɖaa guyu gusunka gubumbɔnɔ, n'uwələ ɖe ulə waa boɖa atiya naa mafanja aki alesurai alesurai unɪ ti pi ma. ² Kpaari na njuro mmana ataa amu. na njə nyariboi ndən ndilanɪ, nyariboi nde uɖən aɖe sə njan. ³ Ndee asə mboi nde lan ma, aɖe ti njələnəl ɖaa jasipee na sarɖuanɪ kantala ma, Nyariboi nde gumənɛi guɖa ɖaa Emeroodɪ ma guɖe gu sir nji. ⁴ Acəm na nyariboi nde, ayariboi akoo-ni-nam ɖe ɖa, ayariboi akoo-ni-nan ɖe lan, bere banjono banjono akoo-ni-nan baɖe ba sə i

Chapter 5

lan akara itoko bafɔnɔ, baɖi lan wura kayarɩfu nɩ ba siu. ⁵ Nyariboi nde nɩ, ɩti mɩɩ mɩɩ ɩwɛlɛ dɛ tɩ dɔo na kuro dɛa ara a na kuro ma, ɩdɛ nɩ ɩfitɩɩ ba lee gaja kanjuro kulumɩ ma, ɩdɛ tɩ cam gishɛbɔ. ⁶ Nyariboi nde kanyu tenku kabuto budɛn buɖa dɛa karav ma, aɖa dɛa Kristaali ma, bu dɛ buɖa nyariboi nde nɩ naa asir nji akal, anjuro baja ba nan baɖe ba wɛɖa unyine asir balɔ nyu na nkɛm na ba nni nɩ. ⁷ Asɛbaka aɖe dɛ dɛa guuni na, anyataja aɖe dɛ dɛa ganakori ma, ariutaja aɖe dɛ dɛa arɛ ma, anataja aɖe dɛ dɛa asav ndee anta na gaja ma. ⁸ anjuro baja ba nam baɖe, baɛɛa aɖe wɛɖa apra dɛa asav ma, ɩkonj konj, unyine ɩdɛ rinɛ na pi asir akal na ba nni nɩ. Baɖe bati lɛ baa saa apana na, gishilikonɔ na gijibɔɛɛ waa: cɩɩ cɩɩ cɩɩ na ndiyar gaja ɩkashi ununɩ yar, ndee acee dɛ, naa dɛ, naa atunapi ma! ⁹ annuro baja, ba ta naa kuma, na shee shee, na lee bɔɔta ndee asɛ nyariboilan aɖa dɔo dɔo dɔ buja buja ma, ¹⁰ Mbaɖee ba lee banono banono ma, baɖe ba kur atɛn ndee asɛ nyaribai lan ma, anyu alee bɔɔta alee ka ndee aɖa njuro nɩ dɔo dɔo dɔ buja buja, na pi, na bati ne bi wura kayarɩfu akɛu anyu na lɛ waa: ¹¹ <<usɛm na ma, atundiyar, n'ati gaja giyarɩyar, waa acam ukumu, na usheeshev n'ikashi; aɖuwaa: aki lee ka ayɔkɔ ununɩ, n'akuciɛsɔbka na, uleei na ayɔkɔ dɛ ɩɖa.

Chapter 5

¹ Na njɛ ndee asɛ nyariboi nɩ ma, agunyisɔnɔ nɩ mbupa ba njɛn kancɛn na kanjɛ ma, na kur unbupa nde na gaja kashiiri nana kulumɩ. ² Na njɛ malaika kashi yardɛn, aɖe tɩ kuro na lɛ n'uwɛlɛ ubumbɔnɔ waa: anasim ka waa ataasɛra akudɛa ashiiri atine mbupa? ³ uɖɛn amana alan, n'atɛn, na galɛna kalɛn aline mbupa akiɖe ncɛn. ⁴ Na njkara gako na yu paa, dɛa uɖɛn kasim ataa sɛra atine mbupa kokoo akiɖe ncɛn na ma. ⁵ Nkɛɛ na unono dɛn a lɛ amri waa: paa yu na: kiɖe Yɛdɛa ka guuni ndee alee ɖauɖa abunuma nɩ ba kɔɔ na nɩ abɛɖa ma, aji caacaa anaa tine mbupa naa akudɛa ashiiri mana kulumɩ dɛ. ⁶ Nkɛɛ na njɛ nyariboi ka gi cɩca anjuro baja banan na banana banana bagicɩca gaja kaaranjori, gaɖe ga da dɛa bacee fuji ma. Gaɖe gawɛɖa ayulu kulumɩ n'unyine kulumɩ, unyine kulumɩ dɛ, ɩdɛ lee gaja kanjuroi atɛm gatɛna ganunɩ lan ma. ⁷ Na acɛ atɩ cam mbupa nde, ndee asɛ nyariboi nɩ ma, agunye nɩ. ⁸ Acam mbupa nde ma, na anjuro baja banan na bonono-banono bakur atɛn gaja karanjori kanyu, baɖe batonjo ayulu ɩsɩnka naa atonjo ɩkɔɔpu wura kɛbaja ɩtulaani baɖe ba njɛ ncɛn, ɩtulaani dɛ nɩ gɛɛ unyɩɛ ɩ cɩɩcɩɩ kɛbere ba na nyɩnjɛ ma. ⁹ Baɖe bati yɩɖa ntulo n'ɔli waa: usim acam gubɔ naa akudɛa ashiiri mana bakur ma; Aɖuwaa: ba fu aki n'utɔɔ akakonɔ ashɩ na bɛrɛ, ɩdimii, ɩkɛrɛ ununɩ, ɩsamaa banunɩ, arekɛrɛ ununɩ; ashee gaja. ¹⁰ N'utɔɔ pi apra basaraalaaja kɛba yarpi ashee gaja, naa ba dɛ gatɛna lan. ¹¹ Njɛɔ ataa angaye na kiɖe ma, na nrɛnjɛ umalaika tuutuuma bi wɛlɛ, n'anjuro baja, na banono banono unii akulo akulo, kɛ ba sɛra atur baguya na. ¹² Baɖe ba tɩ lɛ n'uwɛlɛ ubumbɔnɔ waa: Garanjarɩ bafu ma, asim acam, ukumu, ɩkashi, n'uyɔɔ, na nyɩɖa kuɖuw, n'usheeshee u ¹³ N'ayɔkɔ ɩ ɩshɩɖa alan na gat ɛna lan, na gatɛna katɛn na tenku nɩ, na bukɔ buɖa ununɩ ma, nrɛnjɛ ɩlɛ waa: Ndeɛ asɛ nyariboi lan ma na garanjori bajie ukumu, nyɖakɖuw, n'ikashi bujabuja! ¹⁴ Na njuro baja banan ba tɛlɛ waa. ami! na banono-banono bakur atɛn alee nɩ bɔɔta.

Chapter 6

¹ Nnakidɛ ma, na garanjori atine ashiiri asɛbaka, na njɛnjɛ anjuro baja banan budɛn alɛ n'uwɛlɛ ubumbɔnɔ dɛa ara ana kuro ma, waa: pi. ² Nkide ma, na njɛ asuko afɔnɔ. Ndeɛ aboɖo alan ma, aɖe tonjo guta, na shee nɩ nyarɩfu, n'ace etɩ cɛ gutara, aji gutara. ³ Akɔɔ atine ashiiri anyɩɩtaja ma na njɛ njuro yar anyɩɩtaja alɛ waa: pi. ⁴ N'asuko ndee aɖa dɛa arana ma aɖoo. Ndeɛ aboɖo asɛ alan ma, na bashee nɩ ɩko waa: Alaa uɖafɛɛ gatɛna lan naa bɛrɛ ba kɛ bawor, afu bawar na bashee nɩ gapɔɔ galamaka buyɛ bunyu kaaja. ⁵ Atine ashiiri ariutaja ma, na njuro yan ariutaja alɛ waa: pi, njide ma, n'aɛuko aɖono adoo. Ndeɛ asɛ alan ma, aɖe tono nsɛrnye agunye nɩ. ⁶ Na njɛnjɛ njuro baja banan bagicɩca uwɛlɛ una lɛ waa: fanja blee ɖeniye aɖonkonɔ, n'afana orji berɩ ɖeniye aɖonkonɔ; Ana, paa lee mbɔnɔ bushi na bukannyem ka na. ⁷ Atine ashiiri anataja ma, na anjuro yar anantaja alɛwaa; pi. ⁸ njide ma, n'asuko ndee aɖa dɛa afɔnɔ ma, aɖoo. Ndeɛ asɛ alan ma, na shee nɩ nyɩɖa waa: buce, na buce kaafala gayala nɩ, na bashee nɩ ɩko waa: Akɛ gatɛna kaasapi kɛbere, na gapɔɔ buyɛ bunyu kaaja, n'akɔmɔ, na gumaanga, ɩbɔɩ banɔnja gboo bakɛ bɛrɛ gatɛna lan. ⁹ Batine, ashiiri anuntaja ma, na njɛ bɛrɛ ɩ babuna akɛ pi a laa banjuro Gaja kaaleɩ lan na mbaɖee bana sɛriyar ma saraa kantomo kanɛmɛ. ¹⁰ Baɖe bati kuro na lɛ waa: ndiyar cɩɩ cɩɩ n'ijayar saa apana n'unaa cim na bɛrɛ ɩ baɖa antɛn ma sɛla atunyana ataba mbaɖee bafur a takɔnɔ atɛn ma, uɖa. ¹¹ Na bashee pi ɩtoke bafɔnɔ baɛɛana aja; na ba lɛ pi waa bafɛna na njura alɩwaatu cei kaja acɛnjɛ, halɩ ba ba war ɩ basaa bakɛpi bonjo nai ma, dɛa ba kɛpi baci ma. ¹² Nna kide ma na batine ashiiri akalonɩtaja; Na gatɛna gatar nikashi paa, n'ushile ushee nkomo ajiu dɛa ufɛlɛ dono kisana, anjɔɔ ata kim daa akɔnɔ ma. ¹³ N'ujɔɩpi ɩwɛrɛ wɛrɛ a lan afɛɖa atɛn dɛa fugi kaguyo guna ku naa kipi ɩbolo akala na fɛɖa atɛn ma. ¹⁴ Ndɩla ntɩɛcar kagulo ashev dɛa ba na car gula mpɛna; Abunɔ ɩtɛbɛ kabuɖu daka. ¹⁵ Kasaa dɛ na ɖulɩnya nɩ kɛbayari, na kɛbanono, ɩsɔja kaɖi baja, batanja, ɩkashubaja, ba ɖɔmpla, na mbaɖee baɖa ashee balɔ ma, bati ba cuu na fɛrɛ abunɩ nɩ n'atakɛwɛlɛ nɩ. ¹⁶ Naa ba naa lɛ abunɩ n'atakɛwa waa: ɩkrɛ asiɩ pi, naa bapaa kɔɔ anjɛ ndee asɛ nyariboi nɩ na, na bapaa njɛgaranjari kunyana na. ¹⁷ Aɖuwaa: unyana umbubɔnɔ kushile ukpa ka gɛɛ anja naa sera ayidɛ?

Chapter 7

¹ Gani kanjɛm, na njɛ Malaika banan ba yide dulɩnya ikalkɩɩ unan nɩ ma; na bari gatɛna ganunɩ ka gusɛrɛ, naa gupaa kɔɔ awu gatɛn lan na, gupaa kɔɔ awa tenku lan na, gupaa kɔɔ awu guyo guɖɛn lan na. ² Na njɛ malaika afɔli, aɖe tɩ boɖo ushile lan aɖe tonjo Gaja njuro yar ushemu; Na akuro n'uwɛlɛ ubumbɔnɔ na lɛnalaika ba nan mbaɖee bashee pi ganɔ waa

ba lee gatəna na tenku mbəɔɔ ma, na a lə waa: ³ Paa ma kana lee gatəna, natenku n'ayɔ mbəɔɔ na, halɔ gisheme Gaja abatenleeja babuye koko ri abonjo nai ⁴ Na nrəɲ gurɔya ɪ ba sheme ma, ba dɔo bere uniili ishunyɔ n'nan, israel bapur bɔdimi banjunii. ⁵ Yuɔaa aɔimi, uniili tən-na-banyɔ pɪ basheme; Ruben a ɔimi, umili təb-na-banyɔ; Gaaɔɪ a ɔimi, uniili təb-na-banyɔ; ⁶ Aser aɔimi, uniili təb-na-banyɔ, nɛftalii aɔimi uniili tən-na-banyɔ, manasee aɔimi uniili təb-na-banyɔ; ⁷ Simeyɔɔ aɔimi uniili təb-na-banyɔ; lefii aɔimi, uniili təb-na-banyɔ; Isakaari aɔimi uniili təb-na-banyɔ; ⁸ Sabul ɔɔ aɔimi, uniili təb-na-banyɔ: Josef aɔimi, uniili təb-na-banyɔ; benjamee aɔimi, uniili təbna-banyɔ pɪ basheme ⁹ Gana kanɔkəm, ntaa na kiɔe ma, na nɲə samaa abumbɔ no dən, uɔɔn kaasəra atur baguriya na, baɔe balee isaamaa tuutuuma, ɔimi mana, berea cəmə acəmə, ukrə ɲunii. Baɔe ba yiɔe Gaja kanyariboi na gaja kaaranɔkori banyu, akara itoko bafɔɔn atonjo apapi kabɔ banyɛ nɪ. ¹⁰ Baɔe batɪ shɪ iyyububui na kuro na lə waa: Atɪ nɔi nsono nɔɔo na Gaja gasə nyariboi nɪ na Gaja kaaranɔkori ma sul. ¹¹ Malaika mana, na banono bonono, n'anɲuro baja banan bayide nyariboi sul, akur asiu atən bacəna lanj alee Gaja bɔɔta, ¹² Naa alə waa: Ami! ushee sheu, n'ukumu, n'uyɔɔ, na nsala kusheu, n'udɔw nama, n'uko, n'ukashɪ, ɪɔa ashee Gaja nace nace Ami ! ¹³ Nkəɲ na ɲonono ɲonono dən ataba amɔ waa: bere baɔe bakara nabafɔɔn waa ma, bapanja pɪ gəɲ, na nka na ba dɔo na ma? ¹⁴ Na ntələ ashee ni waa: Nɔiyar , akɪ yɔ kaa. na alə amɔ waa: bereɪ na wɪya abumbɔɔ awəɔa ma na gəɲ, bafuga bitoko, naa acɔɔ na gaja kaaranɔkori kakɔɔ. ¹⁵ Galan na basəra ayide Gaja kanyariboi sul, batɪ ba na lee nɪ bɔɔta gajaka na gitenjshile agafala nɪ. na ndee asə nyariboi numa, ataa siu pɪ na kələ pɪ. ¹⁶ Akɔmo kukɔɔ akə pɪ na, utunyem kukɔɔ akəpɪ na, ushile kukɔɔ atɪ pɪ na , nɲisudɔ gboɔ kɔɲkə pɪ na. ¹⁷ Aɔuwaa: Gajakaaranɔkori ɪɔaɔ nyariboi kagiuca nɪ ma ataa naa panja pɪ na ce na nɲuro kabuto sul, naa Gaja ga naa sher banyineko babuye lanj.

Chapter 8

¹ Atine ashiiri kulumɪ kaja ma, na gaɔu ganjura lemm, ɔaa gakoɲkɔɲɔ kanɔsav ma. ² Na nɲə Malaika mana kulumɪ ba yiɔe Gaja kanyu ma, na ba shee pɪ ayulu usuka kulumɪ. ³ Na malaika afɔlɪ , apiatɪ yiɔe saraakantomo sul, aɔe tonjo tulaari awəka kaakue wura kaaja; na bashee nɪ utulaa rituutuuma, naa akəman na cɪpɪ cɪpɪ kəbere binyinɔ atəu utonu alaa saraa wura kantomo saraa kanja ndee nɔa Gaja kanyu ma lanj. ⁴ Na tubari ɔe kiyo iboɔo alan, anyon na cɪrɪ cɪrɪ kəbere binyinɔ malaika agunye nɪ gaja kanyu. ⁵ Na malaika atɔɔ tulaari kaakue na laa utonu saaa kanjo ma lanj arɲə gakuɔe gaɔe nɪ abəɔa gatəna lanj. N'iwə lə uutuumo, ɪɔoo ɔaa ara ana kuro ma, na mɪle na.gatəna gatar. ⁶ N'umalaika kulumɪ mbaɔee batonjo ayulu usuka ma, bapempeɲe balɔ na yee ba sun ayulu. ⁷ Malaika asəbaka asin agyulu ma, na ɪcilalɔ n'utonu ɪɔa n'akɔɔ, ufɔu gatəna lanj; Na gatəna kaasapi gashɪ ulonu ayoi ɪɔa gatəna lanj ma kaasapi gashɪ utanu, arɲ itdo ɲunii ishi utonu. ⁸ Malaika anyitaja asin agyulu ma, N'akɔɔɔn ɔaa gubunu ma, ɪɔoo n'alan akim pii ɔaa uto numa, afəɔa tenku nɪ, na tenku kansav kaasapi gapra akɔɔ. ⁹ Na ayokko ɪ ɪɔa tenku nɪ ma, kaasapi ɲnii ɪci umela mana kaasapi gboɔ ipɛɛɛ. ¹⁰ Malaika arintaja asin agyulu ma, na guɲɔrpi gubumbɔɔ giɔe gi kim pii ɔaa utonu ma, giɔəɔa gatəna lanj katoɪ una ceɔe ma, kaasapi lanj. ¹¹ Guɲɔrpi gi ɔe kanyidɔ nɲi gəɲ waa: asenti, na gatəna lanj kato kaasapi ipra abiseti, bere tuutuumaɪ banyem kabuto ma, na ba ci, aɔuwaa: ato ɔe ipra dukualul. ¹² Malaika ariutaja asin agyulu ma, n'ushilə kaasapi ishee nkomɔ, arɲɔɔn kaasapi gashee nkomɔ, n'ɲɔɔrpi kaasapi ishee nkomɔ, n'ushilə kaasapi ishee nkomɔ, gijibɔɲɔ gboɔ ɔaa gəɲ ma. ¹³ Nna kiɔe ma nrəɲə asav kankra akəw nɔila kagiuca lanj na lə n'uwələ ubumbɔɔ waa: nɔi nci ka, nɔi nci ka, nɔi nci ka ashee bereɪ baɔa gatəna lanj ma, aɔuwaa: Ayuluɔɔ Malaika bariu ba na yee ba sin ma lanj.

Chapter 9

¹ Malakaka anuntaja asin agyulu u ma, na nɲə guɲɔrpi gi dən gi dɔo n'alan afəɔa atən ma. Na ba shee nɪ gukulu gubumbɔɔn kagulanɲɔ kasaa fi. ² Na atine gukulu gubumbɔɔn guɔe. N'iyɔ ubumbɔɔn ɪɔoo gukulu guɔe nɪ ɔaa nɔəma kiyo ma, n'iyɔ ɔe isiu ushile na gaɔu ganjunii, ga ta shee nkomɔ. ³ Natərma ɪɔən ita dɔo iyɔ ɔe nɪ asiu gatəna ganjunii lanj, na ba shee atərɪma ɔe gusheme ɔaa ɪlama bawəɔa gatəna lanj ma. ⁴ Na ba lə atərma ɔe waa: bapaa tɪ lee mbɔɔn arɲɔ ɪɔa atən ma na, ipaa lee mbɔɔn, ayo na yɔkɔ mbɔɔn na, ama, bere bandən konj mbɔɔn, mbaɔee kubasheme pɪ Gaja kushemu na ma. ⁵ Kəba shee pɪ ganɔ bakə bere ba cii na, ama, ba naashee hala ɲɔɔɔ unun; unaashee ndee ba naashee ma na gəɲ waa ɔaa alama a na təu are naa iyor ni ma. ⁶ Kasaa ɔe bere batɪ ba yee buce, ama kə banə bu na; batɪ ba sɔlɔ waa: bacii, ama, buce butɪ bu cuu a lanj na pɪ gaɔu. ⁷ Atərma ɔe batɪ baɔa ɔaa usuko ɪ bana kpeɔe pɪ ba cə gutara ma baɔi lanj wura kayariɔ ɪɔa ka, babuye buta ɔa ɔaa bere babye ma. ⁸ Atərma ɔe kanjuru itaɔa ɔaa basumprə banjuru ma, banyiwə itaɔa ɔaa guuni anyi wə ma. ⁹ Baɔe ba wəɔa gutara kanruko ɪ ba na kəl nreɲe ma, bareɲe lanj, bəpəra ɪɔe tɪ yu ɔaa gutana kalɔre ndee usuko tuutuuma ba na bɔ ma. ¹⁰ Bishelu ɪɔe ɔa ɔaa ɪlama kishelu ma, bisheluɔe nɪ na gusheme guɔa ba lee na bere mbɔɔn hali ɲɔɔn unun. ¹¹ Bagupayari guɔe gulee gukulu gubumbɔɔn ka malaika, gukulu guɔe ku ba na yida na hebrəka gi ja waa: abaɔɔn, na greki kagija waa: apolɔɔn. ¹² Nawiya asəbaka afəl: kanɔkəm acəɲə, nawəya banyu bafəlɪ batu acəɲə. ¹³ Malaika akdonɲaja, asin agyulu ma, na nrəɲə uwələ dən uɔoo na kantomo wura kanja ndee nɔa Gaja kanyɪ ma, ¹⁴ Na lə Malaika akdonɲaja guyuɔ ma, waa: kuɔa umalaika banan mbaɔee bakur pɪ Efrataa kaato lanj ma. ¹⁵ N'umalaika ɪ ba tonjo gakoɲkɔɲɔ, n'ushi le, n'arɲɔɔ, na gajikalka ma, kuɔa pɪ alam, naa ba kə bere ɪ baɔa gatəna lanj ma kaasapi. ¹⁶ ɪɔɔja kaguriya ɪ ba sə usuko lanj ma, baɔoo bere umilinyɔɔ awanyu. ¹⁷ Na nɲə usuka tuutuuma, mbaɔee basə usuko ɔe lanj ma, baɔe ba kara atar yɔkɔ ɪɔe kim pii d'utonu ma, ada ɔaa buruu ma, ada gusura da kelenj canja ma, usuko ɔe baɔi ɪɔe ɔa ɔaa iguuri baɔi ma; batunɔ nɪ utonu na minempəna unaɔoo. ¹⁸ Na bere guyai ba ɔa gatəna lanj ma, kaasapi, ba ci na utonu na mmpəna ndee una dɔo usuko babuno nɪ ma. ¹⁹ Aɔuwaa: usuko baɔe bikashi ɪɔa babunɔ nɪ na bishelu nɪ na; bishelu ɪɔe ɔa ɔaa ubu ma, awəɔa nɔi, uni nɪ ana lee na bere mbɔɔn. ²⁰ Bere basaa kə ba cii na ma, ba bəla kə ba fuba nɔa wa nabalesura na, kə ba pala anɲuro ibɔɔn n'akuna

na wura, n'itan, n'aruko, n'atala, n'ayo kupenju na, ayako de ki na nja na, ki na sara na. ²¹ ka ba pala giso kantama na mbolo, na gisena kalesura ba na lee ma, n'upatara na.

Chapter 10

¹ Na nkwo anja malaika ikashi yar den, a rga n'alan na pi ma, ndala nde par ni daa nkuro ma, gumene gude guja andi lan, uke ide kim pii daa utonu ma. ² Mbupa njala nde nda agunya ni, atine. Na atoo ukei usono anyi tenku lan na too ukeipe atar gatana lan. ³ Nakuro n'uwala ubumbono, daa guuni ana kempama, akuro gaj ma, n'ara akuro asura kulumi. ⁴ Ara asura asura kulumi de bakuro ma, nna yee ma non galei i ara ba de bakuro alama, na nran uwala u doo na alan na la amu waa: lugo galei gade ana bakuro a la ma, paa non galei gade na. ⁵ Na malaika de, nja ayide tenku na gatana lan ma, a taa agunyesono alan. ⁶ Naa acam na ndee ada njuro ni buja buja, naa a lee lan, na buko i bu da tenku alan n'atan n'ayoko i uda gatana na buko i bushi da ma, na la waa: Aluwaa tu kakoo asaa alama na. ⁷ Ushilee malaika de na kaja asen agulu ma, kushile de na Gaja kantama i annabi mana ba buja la, nlee. ⁸ N'uwala i udo na alan ala n'amu ma, ukoo a la acenja waa: kula ace ati cam mbupa malaika de ayide tenku na gatana lan ma, agunya ni. ⁹ Nce malaika de sul, ati la ni waa: cam naa acav nji aman; ntunlu fudi cudi akuncana ni, ama, ntusan tonton akaano ni daa gukoro ma. ¹⁰ Ncam mbupa njala nde malaika agunya i, acav ma nde nsan daa gukoro ma angano ni, ama, n men nji ma, amunena ni ide lul cudi cudi. ¹¹ N'uden ala amu waa: shee ala annabi mana babulei ashee isamaa tuutuuma, na bere akara akara naa la ashee bayari.

Chapter 11

¹ Na bashee amu gipe gifa ja ka nama, na ba la amu waa. kula ati faja Gaja kaafala na sanaa kantomon na berei ba da nalee boota ncen ma. ² Ama, paa faja kudede ni na, pala kandonka, paafaja njan na, aduwaa ba pal gadu gade ji ashee mbafee ka ya Gaja na ma, naa ba nyi curi curi kampa hati ujoro ishuny u ninyu. ³ Nti ma shee amasariya baja banyu uko batuba kara ukotoku balolan naa ba naa la annabi mana babulei, ishile miili n'aawanyu-ni shuriu. ⁴ Sariya baja ba de pi gan oliifu kayo unyu na wura kufiti la kikalve unya ndee uda gatana ganuni kiko yar anyu ma. ⁵ Uden ata naa yee ale pi mbono, utanu utonu ude doo ba bunu ni ashi kabere, uden ata naa yee na pi mbono, gan ce ba na ka kare acii. ⁶ Bawa uko batubara sara arim ndala uto apaanyu na hali ba annabi katanglee ka kushile; ba wada uko batubara sara afuba buto bupra akono, naa ba pala anyunko asura iga gatana lan daa basolo ma. ⁷ Bata laabasariya abono, abori ndee adoo gukulu ni ma, ataa ca n'api gutara, aji pi, aka pi ba cii. ⁸ Naa banjampa uel mpa mbumbono kagicuca, mpa nde kanyida kashiri na gan waa: sadom na ejibiti. gadu bakal bandiyar nkura lan ma. ⁹ Naa isamaa ni kabere, idimi mana, ukra tuutuuma, bene asara asura, batubara da na jele bakompa hali ishile iri na gusav, ka ba tale bafun pi na. ¹⁰ Balan dulin ni ka bere batubara da ujan ubumbono n'ucinkanka ni, naa ba lee ba ear gujo, aduwaa: annabi banyu ba de ba pala dulinanyi kabere baji ishe yogu. ¹¹ ishile iri na gusav kanjam, njuro nti ndoo na Gaja sul api ashee pi, naa bakoo anjan ata ayide bi kei lan; naa asampena ubumbon den ukpa mbafee ba yi de na kide pi ma. ¹² Naa ba rana uwala den, ula pi waa: bo do ma, atiya! naa ba bo do alan ndala ni, bibere mana ba de yide na nja pi. ¹³ Kasaa de na gatana gatar n'ukashi, naa apa ka kpala tab ifada; bere umiili kulumi ba cii gatana kutar de ni, njan na, mbadee basaa ma, ba cuu Gaja ga da alan alan ma, na kuma ni. ¹⁴ Ndi ncika nnyutaja nfal, nriutaja ntuna pi asala. ¹⁵ Malaika kulumi kaja asin aguyulu ma. na iwala ubumbono la waa: dulinia anjuni kagiyari ba ko naji a shee uko yar na ndiyar Yeesu-kristo; anaa ji giyari gide buja buja. ¹⁶ Njan na banono i ba sa ba yariboi ni Gaja kanyu ma, ba kur atan bancana lan alea Gaja boota. ¹⁷ Na la waa: git kushi unjuni yar aku uda naa acee da daa utoo akikashi ubumbono acam na giyari ma. ¹⁸ Isamaa ba taa akalaakaari ncam na pi unyana, nnyema aluwaatu akpa acim na bakono banjuni ikama naa saba akabatanleeja annabi mana na mbafee ba lee curi kabere bapi na kabanono, naa adur mbafee ba na dur gatana. ¹⁹ Na ba tine unyinu kaafala alan kaaja, alan kaaja nalukawili kadakaa adoo unyinu kaafala ni. Gadu gade gati mile mile ara asuwa aura ide ti kuro gatana gade gati tar acitalu ide tifada .

Chapter 12

¹ Na maa maa ci bumbono den adoo ndala ni: usampra den ushile de par ni daa nkuro ma, anjoro de da ukei ni nyarfu ujorpi tab-ni-nyu kanja nde ntan andi lan. ² Ade da na ncena, na bunuma buri ni, ade ti rana bunuma kaayoro. ³ Na maa maaci afali den a koo adoo ndala ni; abori i ana shem utonu bana yida waa: Dragon ma arana, ade wada adi kulumi n'ayulu tab, andilan bayari badambana ade ram. ⁴ Na atoo agushelu afur atan. n'abori dragon de ace ati yide usampra ana yee anyum upi ma, anyu, nasaa usampra ata num, akur upi de kpaari. ⁵ Na anum upisoro, upisoro de, anaa naa panja isamaa banjuni n'urukutemu. Na ba mama ataa upi de ace na Gaja sul, na ce na ni anyariboi lan. ⁶ n'usampra de acu ace uteru ni, gadu Gaja gacee akpede ashee ni ma, na ada njana ba naa dau ni hali ishile miili-nawanyu n'ishile ishiri. ⁷ Na gutana guta alan ndala ni. Malaika ndee bana yida waa: Mikael ma, aden na abaja, ba de batice gutara na dragon, na dragon n'abaja ba ni gboo ba de ba ti ca gutara na mikael. ⁸ Ama dragon n'abaja ba ji pi gutara kabakoo ati nja gadudaka alan ndala ni na. ⁹ Na ba pikil dragoo abumbono de, ubu doo doo do ka jade, uri na ba na yida jini kokoo ulum yaa shedaani, ndee ana paa paa gatana ganjuni ma, na ba pikil pi aden na umaluka mana ba rga gatana lan. ¹⁰ Na nran uwala ubumbono den udo na lan ala waa: nyema ndi nsono nkpa, naa ikashi, na gaja kagiyari n'uko ade nna akristo: Aduwaa: bapiki ndee ana ciu na ati basoro gaja kanyu gushilekono na gijibono nma, abada. ¹¹ Baji ni caacaa, Gaja kaaranjari akono na galei batono na laa sariya ma lan, ba bla kaba aolo banjuro na ka ba solo banjuro na ka cuu buce na. ¹² Ga lan, alan uda

ucurkarka ni, mbaḍee baḍa alañ ma gboo. Nḍi nci ka ashee gatəna na tenku! Aḍveaa sheetaani argə anyinasul n'unya ubumbɔɔ, aḍuwaa atuwaatu kakɔ ayoɔ na. ¹³ Ḍragɔ de aḅə waa: ba pikil ni abeḍa gatəna lañ ma, na atən usəmpraḅ ndee aḅu upisoro ma, aḅkəm. ¹⁴ Na ba shee usəmpraḅ de asav abumbɔɔ apra ata gisavja aca uteru ni gaḍuu ba cee akpee ashee ni aḍa nḅkəḅ ba naa ḍəu ni, aluwaatu kaluwaatu n'aluwaatu kanṣav ma, aḅu n'ubu de. ¹⁵ N'ubude awaaga buto ḍaa ntubɔɔ mbumbɔɔ ma, usəmpraḅ de aḅkəm, na yee waa butobuji usəmpraḅ de. ¹⁶ Na gatəra gapaḍa acam usəmpraḅ ala matən amən ntubɔɔ mbumbɔɔ ḍragɔ awəgə na yee na yee waa bukulo usəmpraḅ e ma. ¹⁷ Nadragɔ acm n'usəmpraḅ de unyana, naa ce ati cə n'usəmpraḅ e abunuma kəberɛ basaa atonjo gaja kaalei na Yeesu asəri ya kulav ma ¹⁸ gutara

Chapter 13

¹ Na ace ati yiḍe tenku kagiyukiḍi lañ. na ḅkɔ aḅə abɔri ḍən aḍoo tenku ni ma, aḍe wəḍa aḍi kulumi n'ayulu təb, ayuluḍe lañ ayarifu təb, aḍi kulumi de lañ baḍe ba ḅḅn nḅiḍa ndee nna fu isəi ma. ² Abɔri de nḅə nḅə ma, aḍe da daa atabuyari ma, anaja iḍe ḍa ḍaa abɔri uba na yida waa: ursi ma, agano gaḍe gaḍa ḍaa guuni agano ma. Na ḍraagɔ ashee ni ikashi na anyariboi, n,iko ubumbɔɔ. ³ Na nḅə andi nḍən, nḍe nḍa ḍaa bakənji nci ma: Ama ḍaa bakənji buce ma, kanyunḅo nci. na gatəna ganjuni kəberɛ batər abɔri de aḅkə na jele ni. ⁴ Naa naa lee ḍragɔ de bɔta na lə waa: ashee abɔri de uko; baḍe bate abɔri nḍe gboo bɔta na lə waa: aḅa fanaka n'abɔri nḍe aḅa naa sərs acəna ni gutara? ⁵ Na gano gapi ashee ni ḍaa arɛ ma, abɔri de aḍe ti kuma aglɔ, naa naa fu isəi; Bashee ni gana aleɛ gəḅ halɔ uḅɔɔ ishinyu ni nyu. ⁶ Aḍeti ḅana agano a lə bulei na kiḍe Gaja fɔi na lim Gaja kanyida, na Gaja kaaḍu ḍaka na mbaḍee baḍa Gaja su alañ ma. ⁷ Na bashee ni gano acə na cɔri cɔri kəberɛ gutana, naa aḅi pɔ gutana. Na bashee ni uko iḍimi banjuni lañ, isamaa banjuni lañ n'aricəmə lañ. ⁸ Nḅkəḅ na, bɛrɛ i bada gatəna lañ naa kəba ḅḅn bayida doo ḍulinya usəbu ni ḅḅuro kagubɔ na gaja kaaranḅori i bafu ma, banjuni baḍe bate lee abɔri de bɔta. ⁹ Arɛ i awəḍa ato ma, arəḅə gisheebɔ. ¹⁰ ita ji waa: ida waa batɔ ba kə uḍən na gapɔ shee bakənɔ. Nnyəmə na cɔri cɔri kəberɛ bakara gaye atonjo gisheebɔ awəḍa ucine. ¹¹ Nḅkəḅ na ḅkɔ abɔri ḍən aḍoo na gatəna ni, aḍe wəḍa ayulu unyu ḍaa nranḅoro ma, naa naa lə bulei ḍaa ḍragɔ ma. ¹² Aḍe wəḍa abɔri asəbaka a uko anyu, aḍe ti lee gatəna ganjuni kəberɛ, baḍe batɔ lee abɔri asəbaka i awəḍa unnyunḅo buce kanja naa nnyuku nḍe nci ma bɔta. ¹³ Aḍe ti lee maamaa ci kalesura nabiti kalesura, na lee utonu ude ti rgə nḍəla ni alañ na pɔ gatəna lañ, na pɔ gatəna lañ, bɛrɛ baḍe batɔ kiḍe. ¹⁴ Aḍe ti too i abɔri asəbaka ashee ni nalee na maamaaci kalesura na paapaa na gatəna lañ kəberɛ banjuni abɔri de anyu, na lə bɛrɛ baḍa agatənəaḅn ma waa: ba cə ncitomo nḍoo ḍaa abɔri ndee awəḍa buce kanyunḅo i ba kə ni na akɔ aḍa ḅḅuro ni na. ¹⁵ Na ba shee ni gano a lee ncitomo nḍe nḅə bulei, naa ncitomo nḍe nḅə bulei, naa mbaḍee kə ba na ee ncitomo nḍe bɔta na ma bakəpɔ ba cii. ¹⁶ N'abɔri de bɛrɛ, bapɔ lañ banoro lañ, batanja, bashɛrɛ, baḍo mpəla na mbaḍee baḍa ashee ba ɔ ma, bacam lamba banyesono na babuyekokori lañ. ¹⁷ Kasaa de arɛ ndee kawəḍa lamba de na ma, karɛ kaashi na kaa yala na, na kawəḍa abɔri de alamba na, lamba de unina gəḅabɛrɛ de anyida. ¹⁸ isim gi uyɔ, arɛ i awəḍa gufana ma, aleɛ ḅkɔnta abɔri de anyida. Aḍuwaa: arɛ ḍən anyida nḅi na ka gu ya 666 ukolon, kolon, kolon.

Chapter 14

¹ Nta na kiḍe ma, naa ḅə Gaja kaaranḅ kori aḍe yiḍe siyɔ kagubum la aḍe nna bɛrɛ umiili ishuvun-ni-shinyu-nunan mbaḍee banḅn anyida na ayar anyida babuy ekokori lañ ma. ² Na nḅə nḅə nḅə ni uwələ ḍən ḍaa gatubumbɔ na ga na tugo ma, ḍa ara ana kuro kəḅkəḅkəḅ ma; uwələ de uḍe ḍa ḍaa ba na kə jenjele ma. ³ Baḍe ba ti yida ntulo nfolɔ nyariboi sul na ḅḅuro baja ba nan sul. uḍən kaacaa asəra acere ntulonḍe ayo nḅi na, na ki lee bɛrɛ umiili ishuvun-nishinyu-ni-nan mbaḍee bashupɔ alan atən ma na. ⁴ Ba ni pɔ gəḅ bɛrɛ i kə ba tɔ balɔ akpa ajiwa na basəmpraḅ na ma, aḍuwaa kə ba yo usoro na kə ba yo usəmpraḅ na, baḍe batɔ kun Gaja kaaranḅkom na ce baa ḅka na. ba shupɔ bɛrɛ baḅi cɔca ni, ḍaa buko busəba ka ma, ashee gaja na garanḅori; ⁵ Na ba buɔ ni kə ba na lee isəi na, gawaka na ma kaa ḍa na pɔ na. ⁶ Na nḅə malaika afəlɔ aḍe tonjo babaaru asonsono ndee kawəḍa gayala na ma, na kul na shee bɛrɛ baḍa gatənalan ma, nashee isanaa, iḍini, ukrə ḅunni, n'aricəmə. ⁷ Aḍe ti lə n'uwələ ubumbɔɔ waa: baanja a uu Gaja akuma ni, aḍuwaa: ikəma kaluwaalu, akpabonjo; lee ma bɔta ndee aleɛ nḍəla, na gatəna, na tenku, na atoi ḍa gatənalan ma. ⁸ Na malaika anyutaja atən, na lə waa: afəḍa, babɔɔni abumbɔɔ, atɔɔ agisəna a ka lesura kabukana akəḅisamaa ma! ⁹ Na malaika aniutaja atr, na lə n'uwələ ubumbɔɔ waa : ita ji waa uḍən ati lee abɔri na acitomo bɔ ta, shee kore acam lamba ayikoro lañ na agunye sono lañ. ¹⁰ Naa karɛ anyem gaja kunyana ndee bakpede ni kəba cəkla akɔḍən aḍu gakupi ni na ma. Naa anaa anaa ji isheɛ utonu ni, cɔricɔri ki malaika mana banju na garanḅoria banju. ¹¹ Mbaḍee ba na lee abɔri na ancitomo bɔta ma, n'arɛ acəm alamba kanyida ma, kə banjura na kiwaḍa ushile na, kiwaḍa gujibonjo na, bisheɛjika kiyo unu naa bɔḍo alañ na buja buja. ¹² ḅgaḍe gatɔ lige cɔricɔri kəberɛ i batonjo gaja ka gupo ma, bakaragaye atonjo gisheebɔ awəḍa na Yeesu ucine. ¹³ Na nḅəḅə uwala ḍən alañ nḍəla ni, na la waanḅn nḍi nsono ashee nbaḍee bana ci na nḍiyar anyida ma, ḅgaḍee ḅḅuro nḅə ma nagəḅ naa banjura bantəma baleɛ ma ni aḍuwaa: Ba lesura itu yola pɔ. ¹⁴ Ntaa nakiḍe ma, naanə nḍəla nḅnɔ nḍəla nḍe ni uḍən aḍe sənɛn ḍaa arɛ upur ma, andilanḅ nyarifu wura kanja nḍe ntər andilanḅ, aḍetonjo gawəkrə. ¹⁵ Na malaika ḍən aḍoo unyinu kaafala ni akuro n'uwələ ubumbɔɔ na lə nḍe asə nḍəla ni ma, waa: kəwə akaa wəkrə akər aḍuwaa ahuwaatu akpa bonjo, aḍuwaa gatəna ganjuni kayɔko ukpər bonjo. ¹⁶ Nandee asə nḍəla ni ma, anyin agawakrə gatəna lañ na ba kər baa mu nu gatəna lañ. ¹⁷ Na malaika afəlɔ aḍoo unyinu kaafala alan nḍəlanɔ atonjo gawakrə gasanḅ gisheebɔ ma. ¹⁸ Na malaika ndee awəḍa uko utonu lañma, aoo sara kantono ni, na lə na ndee atonjo gawakrə asanḅa ma n'uwələ ubumbɔɔ waa: nyum akawakrə gasanḅa naa akər acacavɔ ukim. ¹⁹ Na malaika akəu agawakrə gatəna lañ. Naa akər gatəna lañ kayɔko

ujunii akəw gaja kunyana katasa nɪ. ²⁰ Na ba bəda tasade mpa kan̄kəm: nakɔnɔ idoo tasade nɪ ciɖe halɪ nsukobabuce , naciɖe halɪ umela miili n'ishikolon̄.

Chapter 15

¹ Na nkɔɔ an̄ə nɖəla maamaaci abumbɔnɔ afɔlɪ acəm ukidɪ; umalaakakulumi, baɖe baton̄o anyun̄kɔ asura kulumi ikən̄ja ba nɪba ce naa Gaja kunyana ulee. ² Na n̄n̄ə akɔdɔn̄ daa gbɔ gutobɪar ma, iɖe cəkla n'utonɪ, mbaɖee bajɪ abɔrɪ ɖe na acitomo na anyiɖa caacaa ma, bayiɖe tən̄kugubɔ gutoloyartan̄ aton̄o Gaja kayusɪ sunka. ³ Baɖe batɪ yɪɖa Musa Gaja katən̄leeja antuto na lə maa: Akaləsura isən̄kəlapaa n'acəm un̄ən Gaja n̄ɖiyar ikashun̄un̄ii yari akun̄yɪn̄ca itən̄ə alee ya, isama ban̄un̄ii bagɪyarɪ yar! ⁴ An̄a na kaacuu aɪakuma akun̄yɪɖa na? aɖuwaa akɪ n̄ɖən̄dɔn̄ alee ka curɪ yar. Isamaa ban̄un̄ii shee bapɪ atɪ kur atən̄ akinyu, aɖuwaa akalesvra ison̄sono ulaatɪ afan̄a. ⁵ Gani kan̄kəm n̄taa angaye akiɖe ma, n'an̄ə un̄yɪn̄u kaafala alanj̄ kaaja, gaɖuu səriya kaɖakaa aɖa ma, iɖe tine n̄ɖəla nɪ. ⁶ Na Malaika kulumi mabaɖee baton̄o anyun̄kɔ asura kulumi ma, baɖoo un̄yɪn̄u kaafalanɪ, akara itoko bapiɖe piɖeka naa arum ibeletɪ wura kəbaja bareɲe lan̄. ⁷ Nan̄njurobaja banan̄ buɖən̄ ashee umalaika kulumi baɖe ikɔɔpu kulumi wura kabaja Gaja ɪgaɖa n̄njuro buja buja ma, un̄yana uɖe rən̄ə ikɔɔpu baɖe nɪ. ⁸ N'un̄yɪn̄u kaafala alanj̄ kaaja garɲə ɪyɪ, Gaja kukumu n'ikashulan̄; uɖər kaasəra akɔɔ akpa un̄yɪn̄u kaafala nɪ na, hal anyun̄kɔ asura kulumi n̄ɖee umalaakakulumi baton̄o ma, dee.

Chapter 16

¹ Nan̄rən̄ə uwələ ubumbɔnɔ ɖən̄ uɖoo na un̄yɪn̄u kaafala alanj̄ kaaja nɪ, uɖe tɪ lə unalaika kulumi kulama, ace atɪ fur Gaja kunyana kɪkɔɔpu kulumi gatən̄a lan̄. ² Na Malaika asəbaka ace atɪ fu akɔɔpu gatən̄a lan̄. Na nnyun̄kɔ mbumbɔnɔ n̄ɖən̄ n̄rɪ berɪ ba wəɖa abɔrɪ alamba nalee nɪ bɔɔla nacidamɔ ma. ³ Na malaika anyɪlaja ace atɪ fun̄ aja kɔɔpu tən̄ku nɪ. Na tən̄ku abuto bupra akɔnɔ ɖaa ukuro akɔnɔ mɔ, nayɔkɔɪ ɪɖa tən̄ku nɪ ma, nayɔkɔɪ ɪɖa tən̄ku nɪ ma, un̄yun̄ii ci. ⁴ Nariutaja afur aja kɔɔɔɔ atɔɪ ɪɖagatən̄a lan̄ ma, atubɔɔ un̄un̄ii upra akɔnɔ. ⁵ Na n̄rən̄ə bulo ka malaika ana lə waa: utən̄ə, akɪe uɖa nacee aɖa ma; ulee curɪ curɪ yar, aɖuwaa: Ucim ikəma ɖe. ⁶ Aɖuwaa: Ba pala akəbatən̄leeja cunɪ curɪ kəbaja na annabi mana bakɔnɔ ifur atən̄, galanj̄ na ushee pɪ akɔnɔ waa banyein: Basəm̄ba nyem. ⁷ Na n̄rən̄ə saraa kantomo n̄lə waa: lɪn̄ n̄ɖiyar Gaja ikashɪ un̄un̄ii yar, akikəma ulee ya atən̄ə. ⁸ Na Malaika anan̄ taja afur aja kɔɔpu ushiləlan̄ n-ushilə upra ɖaa utonɪ ma, nashɪ berɪ; ⁹ N'ushilə kan̄jisɪɖa nshɪ berɪ nasən̄a sən̄a pɪ, n̄kən̄ na basəba na kiɖe lan̄ ma, na babla kəba fuba n̄ɖawa akuma Gajana. ¹⁰ Malaika anutaja ace atɪ aja kɔɔpu abɔrɪ ɖe anyaribɔɪ lan̄. N'ɔrɪ ɖe agayan̄tən̄a gashee n̄komo kpataa berɪ baɖe batɪ fəɖə fəɖə ban̄ukɔkɔ na biɖan̄u ɪɖetɪyor pɪ. ¹¹ N̄kən̄ na berɪ na lim Gaja gaɖa alanj̄ lan̄ ma, aɖu waa: Anyukɔ na kaayorɔ ɪ unacaarepɪ malanj̄ ama, babla kə bafuba balesura ibɔnɔ na. ¹² Akolon̄taja ace atɪfur akɔɔpu efrataa kaato bumbɔnɔ nɪ, nakabuto bu mər, naa bapempeɲe un̄yɪn̄ca ashee bayaru badoo nagakalan̄ apɪma. ¹³ Na n̄n̄ə ɖragɔɔ n'abɔrɪ, ncsai kannabi babunɔ nɪ an̄jun̄o ibɔnɔ riu iɖe ɖa ɖaa aromo ma. ¹⁴ Iɖe lee an̄jun̄o ibɔnɔ ɪ unalee maamaaci kalesura ma, an̄njuro ibɔnɔ ɖe ɪɖetɪ ce gatən̄a lan̄ kabayanɪ sul, na wala pɪ na saa na Gaja ikashɪyar ushilə bacə nanɪ gutara. ¹⁵ kiɖe ma atiya, n̄tu na pɪ ɖaa apɪtɪrɪ ana puma n̄ɖi nsono ashee n̄ɖee ana tun̄ja agulɔ, ka pa la itaka bakpa aɪɪwa na ma, naa apatɪ sara n̄kɔɪ ba n̄ə an̄kɔɪ gicifala gɪkpa nɪ na. ¹⁶ Na bawala pɪ ace na gaɖuu bana yɪɖa Heb̄nə kagikrə waa: armagedɔɔ ma. ¹⁷ Malaika kulumi kaja afur aja kɔɔpu alanj̄ alanj̄ gusərə nɪ, n'uwələ ɖən̄ uɖoo un̄yɪn̄u kaafala nɪ nalə waa: ulee hon̄o! ¹⁸ Gaɖu gaɖe gatɪ m̄lēm̄lē, ara asura asura iɖe tikuro, gatən̄a gaɖe galitar, utar ɖe ɖaa ga na tar ma, ɖoo ɖaa arɪ aɖa gatən̄a lan̄ ma, kaatar gən̄ ayo na. ¹⁹ Na mpabumbɔnɔ nyuga yuga akpala uriu, n'isa maa basaaka bapa ifəɖa, na Gaja galige babilɔnɪ lan̄, asəla nɪ un̄yana ubun̄bɔnɔ kabuka na. ²⁰ Nabutən̄atɪ buto busər bukaɪ mabulin̄e kəbul̄kɔ\$\$\$ aɖa na, abun̄u gbɔo kɪkɔɔ aɖa na. ²¹ Na gicitalu guumbɔnɔ gidur ka gidoo n'alanj̄ n̄ɖəla nɪ afəɖa berɪ lan̄; Na berɪ basəba na kide Gaja fɔɪ nalim Gaja, aɖu gicilalu giɖe kanyukɔɪ gi na ma ma lan̄ Aɖuwaa ɪ lee nnyun̄kɔ mbumbɔnɔ n̄jɪ.

Chapter 17

¹ Na unalaika kulumi buɖən̄ n̄ɖee aton̄o ikɔɔpu kulumi ma apɪ atɪ na lə n;am waa: Pɪ naa mafan̄a akɪ ikəmatɪ bacəm na ayee yee ka abumbɔnɔɪ asə atɔ lan̄ ma. ² Gatəma gan̄un̄ii kəbayarɪ babnɪ na atɔɔ agyee yee kənta kabukana a kən̄ə berɪ ɪ baɖa gatən̄a lan̄ ma, ba Shi. ³ N'taa amu n̄njuro n acena uteru nɪ, na n̄n̄ə usəm̄prə ɖən̄ asə sbɔrɪ arana ɖən̄ lan̄, awaɖa ukidufuɪ kayɪɖa tuutuuma, aɖe waɖa aɖi kuluni n'ayutɪ təb. ⁴ Usəm̄prə ɖe aɖe kara ayɔkɔ ɪrana, aɖe ɖu wuna ukatala kɪ, Shishiri na kɪ Shipi apempeɲe agulɔ. Aɖe ton̄o kɔɔpusɪ wura kaja, Aɪɪwa, n'ibɔnɔ, n'aguyee yee kalesura iɖe rin̄ə kupu ɖe nɪ. ⁵ Agayekokori lan̄ naban̄ɔn̄ n̄yɪɖan̄ n̄ɖe n̄ɖee ashiiri kan̄yɪɖa; babilɔnɔ, abun̄bɔnɔ, bayee ka na gisən̄a kalesura baguna. ⁶ Nan̄n̄ə usən̄prə ɖe aɖe Curɪ Curɪ kəberɪ na Yeosu asəriyabaja bakɔnɔ ashi. N̄n̄ə nɪ ma, n'ikpa amu biti. ⁷ Na Malaika alaba amu waa: Mulanj̄ na ukpabiti? n̄ti ma lə akɪ usəm̄prə ɖe ashiiri n'abari ɖe asəalan̄ awaɖa aɖi kulumu n'ayulɪ təb ma. ⁸ Abɔrɪ ɖe una n̄ə waama, kakɔɔ aɖa na. Ataati ɖoo na gkulu gubumbɔnɔn̄nɪ, naa acevliunɪ. Berɪ baɖa gatən̄a lan̄ naa kəba ban̄on̄ bayiɖa n̄njuro kagubɔ nɪ ɖoo ɖulin̄ya usəbu nɪ ma, bata naa n̄ə abɔrɪ ɖe ɪti lee pɪ maamaaci, aɖuwaa abɔrɪ ɖe acee ɖa, na kakɔɔ at ɖa na, n'akɔɔ aɖoo acən̄ə malanj̄. ⁹ Ngade galee n̄ɖe awəɖa gufan̄a awəɖa uyɔu ma, aɖi kulumiɖe, unɪ nɪ gən̄ abun̄u kulumi n̄ɖee lan̄ usəm̄prə ɖe as ma. ¹⁰ Kaashɪ na gə acən̄ə waa: Bayarɪ kulumi: Banun̄ ba fəɖa bon̄o, uɖən̄ aɖe, n̄ɖee asaa ma, kaka na p na alwaatu asaa cei. ¹¹ N'abɔrɪ ɪ abuja ɖa naa kakɔɔ atɪ ɖa na ma, unɪ na gən̄ gyari guriutaja, alee bayarɪ kulumi nɪ kuɖən̄ atɪ ce atɪ li. ¹² Ayulɪ təb ɖe un̄ə ma ɪ ni nɪ gən̄ bayarɪ təb kəbaka na cam gyari na, ama, batɪ batɪ shee pɪ uko ɖaa gyari ma, gakən̄o gad̄n̄kɔnɔ aɖe nna abɔrɪ ɖe. ¹³ bawəɖa gfan̄a guɖən̄kɔnɔ ku, batɪ bakɔɔ na b'iko na

b'kashi ashee abori de. ¹⁴ Batu ba ce na Gaja kaanan kori gutana, na garan kori gboo ga ce na pi gutara aji pi aduwaa: Alee ka ndiyar bandiya na bayari baya, mba dee bayida pi ma, na mba dee be laa pi afale na mba dee bayide gshebo nss bs ds ns Gaja kaaran kori ma, bani gboo batı baji gutara. ¹⁵ Na Malaka ala amu waa: Atobolo ndee unja usampre ayeeyee ka asa i lan ma, uni ni gan, isamaa tuutuuma arikrä, aricäma, n'ukrä tuutuuma. ¹⁶ Aboriyulu ndee unjama, n'abori batı ba jo usampre ayeeyee ka, na akani afado ayoko asaa ni nkoli afater ni aji antanki, ataw ni utonu. ¹⁷ Aduwaa: Gaja gad ka pi balee gufana gude gan. Baman gufana gudankono, naa bakwo na biyar ashee abori de, tali agaja kaalee galee. ¹⁸ Usampre de unja ma, uni na gan mpabumbono ndee nji gyar, gatena ganunii kabayari lan ma, na gan.

Chapter 18

¹ Gani kan kam na nja malaka den anga n'alan ade wada uko ibombono, na okom okada dulinia anjuni. ² Nakuro n'owale ibombono, na la waa: Afada afada Babiloni abombono afada, apra gaduu anjuro ibono naa da ma apra anjuro ibono kaadu fere ka, gaduu isababono ba na wala na da ma; ³ Aduwaa: isamaa ba nyem onyana n'gisanakale sora kabokana, na gatanelan kabayari ba to balo a lee agisena kalesora, na gatanelan kabafal lee ja bawada na ni arisiki n'ikashi n'ab ce ma. ⁴ Na rran owale fola fodo n'alan na la waa: Doo ma, agicuca amasamaa, naa ambono mpaaa ti waa anyun na, naa anyoku unu wada ni ma, upaa kana nyen na. ⁵ Aduwaa: ambono nyaga yagso hali abodo alan ndi an, na Gaja galige ambono lan. ⁶ sala mai, boko all ma, salaman kakalanyu kwoso nde ni afere ma, fere ma kakpalanyu ashee ni. ⁷ Akoma agolo, ad agolo darja ni naas'hee man akara ni bice. Aduwaa: Atula agifolun: waa, nsase daa gosonari ma lee okonkana, nake ma sabice ayona. ⁸ Galan anii shile fankono n'anyonko iwada ni, bice, bosa, akawa, naa tonu shi ni. Aduwaa: Ndiyar Gaja i anayee cam na ni ukoma ma, awada ikashi. ⁹ Nke na gatena lan kabayari ibatobalo ad n'agisen lee kakalesor n'ab ce ma, batibakar agakona yu, na belen hialan, batan antombura kiyo itono alan ma. ¹⁰ Naa bacuu ayide godulinka, nakpa asampena gulesura gude gupaa wada pi no, naa ba na la waa: Manjandjinka ni gan; Manjandjinkanji. Babiloni, mpabumbono, ikoshi kampä. gankonjo gafankono ni n'akuto guboka gu kpa. ¹¹ Naa galana lan kabafa leea bakana gako na yu ase buce, ¹² Babiloni lan, aduwaa udon kakwo na shi bagufala kayokona. Bacayokodon gan iwura, itani karuko, atala wur kija, ishupura, akuro isonsonam akuro inana, akuro ipidepide ka, ayo asura asura ndee unakamishi ma, n'ayoko asura asura, abumunyawa kayoko, ayo asura asura ibalee na ayoko nje ma, ndeeba lee na ukaru ma, ndee balee na aruko ma, ¹³ Sinamom katulaari, aromaati kaja, itulaari banera itulaari bawaka, bukana, bushi, unari usonsono Bafobodo kunaru, ina, ibori, usuko, usukokulore, Bonisampre na basoro balo. ¹⁴ Iyupi akunjuno ncoo asalama, iste, ndee deenane ma, ili kaakwo aneina. ¹⁵ Bayoko yalaji bawafa naki arisiki ma, bace ati yide dodo, naku asampena waa: wahala den upaa ti wada pi na, Batı banaa yu ase buce, ¹⁶ Naanaa la waa: Ndincika, mpa bumboni nkara ayoko nje ma, akuro urana, ipidepide ka, akara wura kayoko nawura katala asur a asura, ne Shii nje ma, gankonjo gadankono ni, akamaana anjuri apra fol. ¹⁷ Mba dee bana bur ayifoi ibumbono ma, mba dee ba na dabutu nace baa nkana ma, mba dee balee batudaja babumbono, nalotanku ma, batı bayide gadulinka, ¹⁸ Bata nje antoboranakiyo itono alan ma; Batı ba na kuro na la waa: Mpa mpana nfana ka n'ampabombono nde? ¹⁹ Nabakulo npuruko adu badilan, naye ase buce nakura nalae waa: Ndincika ndincika mpabumbono i mba dee ba wafa ayifoi ibumbono tenku lan awada na mpa nde anisikima, gankonjo gadankono mpra fol. ²⁰ Ndala ni kabaja anyuncire uke mpande lan, anyuni lee Ciri Ciri kabere ma, Batamka, Anabi da ma ucnkrkan. Aduwaa: Gaja ga cam ukoma akan anyu bono. ²¹ Nkanna Malaka ikashayar den atwo ntala ndee nda daa, nkala nnyananyoko ma, akaw tenkuni naa la waa: Ganji bataa Babiloni mpabumbono aku n'ikashi amie, kaba kwo aneini ayona. ²² Kaba kwo aneini bacemcer ja bantogi akqqu ayona ukulu sunka ayulu sunka, kabakwo atama na gunye kaleeja ayona, kabakwo aneini bakpal ka kabantogi akadu ayona. ²³ Fitulakaakwo akada nkomo akadu ayona, aduwaa: Utwo akusokadesura apaapaa na gatena lan kabayayabja. ²⁴ Aduwaa: Agaduji annabi mana na ciri ciri kabere na mba dee bak pi ba Ci ma, bakono ifur.

Chapter 19

¹ Kan kam na nra samaa abumbono den uwae udo n'alan ma, na la waa: Aleluya atukoyar Gaja, aje ndinono, n'ukumu, n'ikashi, ² Aduwaa: Ikoma dee ija ni, atene: Acam na ayeeyee abumbono ukoma atwo agisena kalesura awa gatama ganunii, ikoyar sala abatene jabakono i ba cur ma ku. ³ Nabakwo a la acene waa; Aleluya. ayeeyeeade antombuna ki yo, itu naa bode alan bujabu. ⁴ Na banono banono n'anjuro baja banan balrga bayari boi lan akuratene alee Gajabwa ala waa: Ami, Aleluya ⁵ N'owale den udo na yariboi lan ala waa: Anyuni dee abateneleja ma, kuma ma, at'ikoyar bapilan banono lan ⁶ Na nra uwale ubumbono den, daa gatubumbono ganatogo ma, na lee daa ara ana kuro ma, ude ti la waa: Aleluya, Atundiyar Gaja kashi iyunii yarcacam gyari djunii. ⁷ Baana ata ucnkan n'ujan ni, na kuma ni, aduwaa akpede tiye ashee Gaja kaaran kori, na ango akpede agulo, ⁸ Na ba kana ni, utoko banera bapide pide ka gishe bo, utoko bapide pide ka de ni gan alesura sonno i de Ciri Ciri ma. ⁹ Na Malaka ala amu waa: Non, ndisono ashee mba dee ba yido pi Gaja kaaran kari kajugaari ma, Na ala amu waa: Bulei mbude bulee Gaja yayar abulei bu. ¹⁰ Na nkur aten nayo malee ni bwa ma, na ala amu waa: paa lee gan na, Amuworu n'aki gina lee noma n'akabawor basaaka Yeesu asariyabaja. Lee Gaja bwa. Aduwaa Yeesu asariya alee annabi mana banjuro nji. ¹¹ Na nje ndelantine, n'asukofono adoo. Ndee abodo alan ma, bade batı yida ni waa: Deidei n'ja yar, adeti Cam ukoma na deidei. ¹² Iniyine idetipide pide daa utonu ma; Andi lan ayarifu asura asura ide ter, nabanon n yidanden alan udn kaasara ayo atur nyidande na, ma kulee agulopi na, ¹³ Ade kara tokodon akono de wa ni. Bade batı yida ni waa: Gaja kaalei. ¹⁴ Isoja i bade alan ma, bari gboo babodo

isukobafónlanj akara ayákwá fónó Cúri Cúri kija atər anjəm. ¹⁵ Agano nɪ gapɔɔ galamaka buye bunyu kaaja gade gatɪ dɔo ncənɪ samaa gutara, Adetɪ paŋ isama n'uyarɪ rukutəmə naa naa nyɪ na Gaja ukashɪyar unyana. ¹⁶ Baɖe ba nɔn atoko n'aguso lanj waa: Bayarɪ baya na ndiyar bandiyar. ¹⁷ Na nɔɔ Malaika dən adə yede ushile lanj. N'akuro n'uwalə ubumbɔnɔ, waa: Pusapubunata na gaja ma, buɔunɪi wala ma apɪ atɪ jɪ agaja kajungaarɪ. ¹⁸ Naa ɔɔ bayarɪ bantaŋkɔ, ɔɔ ɪ sɔjakadibaja bantaŋkɔ, ɔɔ ukashɪbaja bantaŋkɔ, ɔɔ isuko na mbaɖee bana boɖo pɪ ma bantaŋkɔ, mbaɖee baɖa ashee balɔ ma, bapɪ na kəba nɔ. ¹⁹ Nkəŋ na abɔrɪ na gatəna lanj kəbayarɪ, na bɔsɔja bawala na yee ba cə gətana na ndee asə asuko lanj adə na ɪsɔja ma. ²⁰ Nabari abɔrɪ na annabi ɪsəiyar, ndee alee maamaaci kalesɔra abɔrɪ anyu ma, apaapaa ka mbaɖee ba cam abarɪ naa lee bɔɔta nɪtomoma ma. Na baa kəs banyɪs baɖe ɔtonu na mmempəna nɪ. ²¹ Na ba kə basaaka na gapɔɔ ganaɖoo na ndee asuko lanj ma agano nɪ; Bəsapi bɔɖw bɔtiji bantaŋ kɔ.

Chapter 20

¹ Kanjəm na nɔɔ malaika dən argə n'alanj ma, adə toŋa gɔkulu gɔbɔmbɔnɔ kasaaɪ n'uwɔɔ abɔmbɔnɔ agɔnyɛ nɪ. ² Na ari ɖragɔɔ, ɔbubɔmbɔnɔ ɪ, ba na yɪɖa waa ubiliishi yaa sheetaani ma, akɔr nɪ uwɔɔ halɪ bɔja miili. ³ Akəs nɪ gɔkɔlu nɪ, arim anana alanj naa apaa kɔɔ apaapaa ɪsamaa na, halɪ bɔja miili bɔfəl kanjəm na ba laa nɪ, alɔwaa ajala dən cəi. ⁴ Na nɔɔ ayarɪ boi na mbaɖee basə ɪlanj ma, bashee pɪ ɪko waa ba cəm ɪkəma. Na nkɔɔ anɔ mbaɖee, ba pɪ alaa banjuro Yeesu agalei lanj na Gaja kaalei lanj ma, na mbaɖee kə ba lee abɔrɪ na nɪtomoma bɔɔta na kə ba saŋkɔɔ acam lamba babɔyɛkokor lanj na banye lanj na ma, bakɔɔ anɔnə apɪ njuro nɪ, naa baɖe n na kristo bajɪ gɪyarɪ malɔbɔja miili. ⁵ Bakonoɪ ba saa ma, kə ba njənə na, halɪ bɔja miili. ɔnjənu, ɔsəbaka na gəŋ. ⁶ Nɔɔinsono na curɪcurɪ ashee mbaɖee basəba anɔnə ɔnjənu ɔsəbakaɖe ma Bɔce bɔnyɪtɔjaka bɔ kɔɔ akə pɪ na; Ama, batɪ bapra Gaja na kristo bábà saraalaaja naa na pɪ ba ɖa gɪyarɪ nɪ halɪ bɔja miili. ⁷ Bɔja miili ɖe bɔtafəl, batɪ balaa sheetaani sarka nɪ. ⁸ Ata ɖoo, ataa ce atɪ paapaa gatəna kulkalkɔɔɛnan nɪ kəbere Gɔɔɔgna Magɔɔɔ, awala pɪ akpeɖe pɪ gɔta na, Bagɔrɪya gɔɖa ɖaa tənku kagɪyɪkɪɖɪ ma. ⁹ Baɖe bawaga gaɖu a siu gatəna, asir curɪcurɪ kəbaja na mpa nsɔlɔ ka akal. Ama ɔtonu ɔtɔs ɖoo n'alanj ashɪ pɪ. ¹⁰ Naa bakəs sheetaani ana paapaa pɪ ma ɔtonu na mmempəna nɪ gaɖuu abɔrɪ na annabi ɪsəiyar ba ɖa ma, naa ba naa jɪ ɪshei gajaka na gɪtɛnshile bɔja bɔja. ¹¹ Na nkɔɔ anɔ njanboi n'fɔnɔ ndee asə nlanj ma, na gatəna na ndəla ɪnyenɛ anyu kɪ kɔɔ awəɖa gaɖu ɖa ka na. ¹² Na nɔɔ bakono, bapɪ na kəbanono bayɪɖe nyariboi sul ma. Na ba tɪne abɔpa, na batɪne mbɔpa n'fɔlɪ njuro kambɔpa. Na ba cəm na bakono ɪkəma ɖaa banjɔn abɔpaɖe nɪ. ¹³ Na tenku alaa abakonoɪ abɔnjajɪ ma ashee na bɔce na bɔce kaafala ba laa babkono ɪbakə ma ashee: Naba cəm na baanja ɪkəma bɔkɔɔ alee ma. ¹⁴ Na ba tɔɔ bɔce na bɔce kaafala akəu ɔtonu kaafala nɪ, nkəŋ na ba na yɪɖa waa bɔce bɔnyɪtɔ tja. ¹⁵ Ndee kəba nɔn anyɪɖa njuro kagɔbɔ nɪ na, shee bakəu nɪ ɔtonu nɪ.

Chapter 21

¹ Na nɔɔ ndəla n'fɔlɪ na gatəna gafɔlɪ, ndəla njono nagatəna ganono ɪtɛs tənku gboɔ ka kɔɔ aɖa na. ² Na nkɔɔ anɔ mpa n'fɔlɪ curɪ curɪ kanja Yerusalem afɔlɪ adə ngə n'alanj aɖoo na Gaja sul napɪ, baɖe bapempenɛ nɪ ɖaa ba na kpeɖe weetaɔ na ce na ɔkuna agaɖu ma. ³ Na nrənɔ ɔwələ ɔbɔmbɔnɔ dən ɔɖoo na nyarboi nɪ, na lə waa: kɪɖe ma, Gaja kaaɖu ɖa ka aɖən na bere Ataa ɖa bere sul, na bere baɖe balee asamaa, naa Gaja kagɔlɔpɪ. ⁴ Ataa naa sher banynekoɪ, bɔce kabɔkɔɔ aɖa na, bɔce bɔsə ka kabɔkɔɔ aɖa na, gayoro gboɔ kaakɔɔ aɖa na, aɖəwaa: Alesɔra ɪsəbaka kukɔɔ aɖa na. ⁵ Na ndee asə nyariboi nɪ ma, alə waa: nnyəmə nɪ lee alesɔra ɪfɔlɪ. Na a lə waa: Nɔn bɔleibɔɖe aɖə waa: Bɔlee ɔjanɪ. ⁶ N'alanj amɔ waa: Alesɔra ɖe ɪlee boŋo Amɔ na alfaa na omega, ɔsəbɔ n'ɔboŋu. Ndee ɔtunyem ɔkpa nɪ ma, kare apɪ mashee nɪ njuro kabɔto kambulo. ⁷ Ndee acɪ kibobo atɪ wəɖa ma, ataa jɪ katiibi; Naa lee Gaja ashee nɪ náɖe alee ampɪ. ⁸ Ama, mbaɖee bafar balɔ abuu ma n'ɪfɔlucɪr ka baja, mbusu kalesɔra baja, baɖee, ba laa bere banjuro ma, alesɔra ɔbɔnɔ baja mbaɖee ba na bɔ mbɔlɔ ma n'akɔna baja, na basəire, gaɖuu batɪ ɖa ma na gəŋ ɔtonu nɪ na mnenpəna nɪ nkəŋ ɪlee ka bɔce bɔnyɪtɔja. ⁹ N'umalaɪkakulumi bɔɖən ndee atonɔ ɪkɔɔpɔ kulumi anɪnɔ anyɔŋkɔsɔra kulumi apɪ amasul atɪ lə amɔ waa pɪ atɪya naa ma fanja akɪ weetaɔ Gaja kaaranjɔrɪ akar. ¹⁰ N'ataa amɔ njuro nɪ ace na gɔbɔnɔ gɔshemekalanj naa afanja amɔ curɪ curɪ kampa yerusalem afɔlɪ argə n'alanj aɖoo na Gaja sul na pɪ ma, adə wəɖa Gaja kɔkɔ mɔ. ¹¹ Adə tɪ njələ na pɪɖe pɪɖe ɖa wura katala njənə ma, aɖa ɖaa yaaspɪpɪ kawuna kantala ma, aɖa ɖaa kristaa lɪ ma. Awəɖa ɔyarɪ ɔmbɔmbɔnɔ ɔɖe sheme lanj. ¹² Awəɖa acanjɔ təb-nu-nyai, acanjɔɖe kabɔkonu ɪ malaika təb-na banyɪs bayɪɖe ka, baɖe banjɔn ɪsraɛl aɖumimana təb-na-banyɪs kəbere bayɪɖa kabɔkonu: ¹³ Naggaka lanj bɔkukonu bɔrii, na gɪtɛnshile lanj bɔkukonu bɔrii, na gɔnyesono lanj bɔkukonu bɔrii, nagɔnyipene la bɔkuxonu bɔrii. ¹⁴ Mpákɔyarɪɖe, ɔɖe wəɖa ɪkukei təb-nɪ-nyɪs, baɖe banjɔn Gaja kaananjɔrɪ abatəmka təb-na-banyɪs bayɪ. ¹⁵ Ndee ana lə n'amɔ ma, adə toŋo wuna kɔlɔ bana fanja na ma, ma, na yee afanja mpá nɖe kɔlamɔ na kabɔkanu, na kɔyarɪ. ¹⁶ Mpá nɖe kɔlamɔ na kɔbɔɖe ɪɖe ɖa ɖeideiɪworla. Na atɔɔ ɔlɔs fanjaka ɖe afanja, naa njə ɪnɛɛtɛ miili təb-na-nyɪs, kɔtamɔ, nakɔbɔɖe, na kshemelanj ɪɖe ɖa ɖeidei. ¹⁷ N'afanja ɔyarɪ de kɔshemelanj nɔlɔ, naanɔ ɪnɛta miili kulumi na bɔ səwa bɔnyɪs xɪsaa akɔɖən gɪyee aɖə. ¹⁸ Bata njə antobɔranakɪyɔ ɪtonɔ alanj ma; Batɪ ba naa kuro na lə waa: Mpa mpanja n'fana ka n'ampabɔmbɔnɔ nɖe? ¹⁹ Nabakulo npurukɔ aɖu baɖılanj, nayu asə buce nakura nalə waa: Nɔɔncika nɔɔncika mpabumbɔnɔ ɪ mbaɖee ba wəfa ayɪfoi ubumbɔnɔ tenku lanj awəɖa ná mpa nɖe anisikima, gakɔŋkɔyɔ gaɖɔkɔnɔnɪ mpra fɔl. ²⁰ Ndəla nɪ kəbaja anyɪncire ukər mpanɖe lanj, anyɪnɪ ɪlee Cúri Cúri kəbere ma, Batəmka, Anabi ɖa ma ucɔŋkrkanɪ. Aɖuwaa: Gaja ga cəm ɪkəma akanja anyu boŋo. ²¹ Nkəŋna Malaka ukashayar dən atɔɔ ntala ndee nɖa ɖaa, nkɔpala nnyanjanáyɔkɔ ma, akəu tenkuni naa lə waa: Ganjɪ bataa Babilɔnɪ mpabunbɔnɔ aku n'ukashɪ amɪe, kəba kɔɔ anɔnɪ ayɔna. ²² Kəba kɔɔ arənɔ bacəmcər ja bantogɪ akqɔɖu ayɔna ɪkulu sunka ayulu sunka, kəbakɔɔ atəma na gunye kaleeja ayɔna, kəbakɔɔ arənɔ bakpal ka kabantogɪ akaɖu ayɔna. ²³ Mpa nɖe kɔnhye ushilee ukəɖa lpa nɖe na kɔnhye anjɔɔ

akaḍo mpa nde na; Aḍuwaa gaja kuwu unakaḍa mpa nde ukaḍu ḍe uni na gəŋ garaŋkori.²⁴ isamaa itu naa sara n'ukaḍu ḍe, naa gatəna laŋ kəbayarɪ ba pi na bukuumu na kuma.²⁵ Kəba naa rum kacaŋkɔ vshile ḍən ayo na Aḍuwaa giji bɔŋɔ gumanana ŋkəŋ.²⁶ isamaa ba nɪ ba na pi na ukumu mpa nde ni.²⁷ Ajiwa kabukɔ buḍən ka bukpɔ mpa nde nɪ na, na ndee aḍa mbɔŋɔ kanḍilaŋ n'isəi kanḍi laŋ ma, kə ba kpa mpa nde nɪ na, shee mbaḍee banon bayiḍa ŋjuro na garaŋkori bagubɔ nɪ ma ba ndən ḍən ba nɪ ba kpa ncən.

Chapter 22

¹ Na afaŋa amɪ goto ŋgaḍee ga na Shee ŋjuro ma, gaḍe ga tɪ piḍe piḍe ḍaa kristaali kawura ma, gaḍe gaḍoo na Gaja kanjariḍoi nɪ na agaran̄kori baḡi cuca na ciḍe.² Mpá kagɪ cuca, na kɪpampaŋa, ŋjuro kaguyo gboo guḍe guḍa nkəŋ, na ŋum baa aŋɔɔ apana na, halɪ uŋɔɔ təb-na-banyu, guyoḡuḍe kabɔ iḍe tɪ funa isamaa baḍe ba tɪ kaḍa na bɪ Sheḍu.³ Mbusu ndən kɪŋkɔ aḍa na. Gaja kanjariḍoi na agaran̄kori baḍa mpá ndən nɪ: Abatənlee ja ba tɪ ba naa lee 'antəma anyu naa naa ŋəm baan̄jəŋ,⁴ Anyiḍa ntunda babuyekokori laŋ.⁵ Ŋkomo kɪŋkɔ aḍa na, kə ba kɔɔ ahɛ futla bakaḍa n'an̄komo na, kəba hɛ ukaḍu ḍən na, aḍuwaa: Gaja ganɪ ga naa kaḍa pi. Naa baḍa buja buja nace nace.⁶ na malako alɔ amu waa: Buḍe bu lee ija nɪ; koyar Gaja annabi mano ban̄juroyar atəm ka amalaka afaŋa 'abatənleeja alesura ndee unu tɪ pi asəla ma.⁷ Kide ma, ku luŋna nti ma pi-ndinsoro ashee ndee atorŋo annabi kalɔuleic ban̄ɔŋ gubɔ ŋguḍe nɪ ma.⁸ Amu Yohana, nrəŋə kaan̄ alesuraḍe. ḍaa nrəŋə aŋə ma, na ŋkur atən malaikaḍe anyu na yee ma lee nɪ bɔɔta ma,⁹ Na alə amu waa: Paa lee gəŋ na, Nlee akuwor ntəma yar na, n'kaubasoro annabi mana, na mbaḍee baton̄o gubɔ ŋguḍe kabulei ma, lee Gajabɔɔta.¹⁰ Na malaika alə amu waa: Paa lugo annabi katulei ɪ buḍa gubɔ ŋguḍe nɪ ma na, aḍuwaa ka luwaatu asəla bon̄o.¹¹ Ndee kaḍa ḍeiḍei na ma, akara gaye, ndee aḍa aji nɪ ma, akara gaye na ḍa ajwanɪ; Na ndee aḍa ḍeiḍei ma, akara gaye aḍa ḍeiḍei nɪ, ndee aḍa Cɪɪ Cɪɪ nɪ ma, akara gaye aḍa Cɪɪ Cɪɪ nɪ.¹² Ku luŋ na, ntunapi, nton̄o aŋɔɔ gaḍa n'amɪ na Yee ma səla baan̄a antəma kuḍa.¹³ Amɔ na alcaa na omega, asəbaka n'akən̄ja, ɔsəbɔn'ɔb- ɔŋu.¹⁴ Nḍi nsono ashee mbaḍee ba fɔga blakoma, naa ba waḍi uko aj ŋjuro kaguyo kipi, naa bakulna mpá kabukukonu akpa mpá nɪ.¹⁵ Mbaḍee banalee gisəns kslesura ma, na mbaḍee ba na bumbɔlɔ na paa paa basaaka ma, na mbɔŋɔ baja, na nbaḍee ba nalaa bɛɛ ban̄juro ma, n'akna baja, na mbaḍee basɔlɔisei na lee kantəma ma, batɪ ba bəḍa pi aka.¹⁶ Amu Yeesu, amu ntəmka ama ma malaika, afaŋa anyin alesuraḍe ɪɔɔɪ nɪ. Amunandee babəḍa ma, amu na, ḍauḍa abun̄uma nɪ kaja, gajaka kagun̄ɔɔpi gɪ na oiḍe piḍe ma.¹⁷ Ŋjuro na aŋgo balə ka waa: Pi. Nandee arəŋə ma alə waa: Pi. Na ndee Utunyem ukpa nɪ maa api; Ndee a na Yee, ŋjuro kabuto ma, batɪ bashee nɪ faala.¹⁸ Ntɪlə baa aŋana waa: Arɛi arəŋə annabi kablei gubə ŋguḍe nɪ ma: uḍən ata pele akəḍən, Gaja giti ga pala anyun̄kɔsurai ban̄ɔŋ ncn ma, ɪwəḍa nɪ,¹⁹ Uḍən ata san̄kɔ afaa akəḍən, ann'abi kabulei gubɔŋguḍe nɪ, Gaja galaa nɪ ŋjuro kaguyo na Cɪɪ Cɪɪ kampa kabulei ba ŋɔŋ gubɔ ŋguḍe nɪ ma nɪ.²⁰ Ndee aḍu gunye alesura ḍe laŋ ma, alə ka waa: Iŋ, kuləŋna ntunapi. Ani. Pi ndiyar Yeesu.²¹ Ndiyar Yeesu agun̄ɔɔ guḍa anyinasul.